

~~Heft 131~~

VELLEIVS PATERCVLVVS.

VELLEIUS PATRICIVS

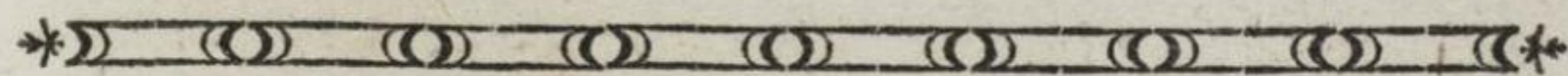

C. VELLEII PATERCVLI
QVAE SVPERSVNT
EX
HISTORIAE ROMANAE
LIBRIS

CVRANTE
IOANNE PETRO MILLERO.

BEROLINI, 1756.

SVMTIBVS A. HAVDE ET I. C. SPENERI,
Bibliop. Reg. et Acad. Scient. priuil.

C. VALLIUS PATRIS
HISTORIAE ROMANA
LIBRIS
LOANNES PETRUS MILLIUS

BEROLINI, 1736.
SAMUEL A. HAYDEN
Philosoph. Soc. et Acad. Scient. Pruss.

A

SON ALTESSE ROYALE,
MONSEIGNEUR
LE PRINCE
FRIDERIC GVILLAVME
DE PRVSSE.

SON ALTES ROYAL
MONSIEUR
LE PRINCE
FRIDERIC GELLEVILLE
DE PRASSE

MONSEIGNEUR,

L' Historien à la tête duquel nous osons
mettre l'Auguste Nom DE VOTRE

) 4

AL-

EPITRE

ALTESSE ROYALE, n'est pas indigne de cet honneur. Il appartient au Siecle de la plus pure Latinité, et son Ouvrage a toujours eu le suffrage des Connoisseurs. Outre l'avantage du Style, il est recommandable par l'exactitude avec laquelle il parle de l'origine des Villes et des nouveaux Etablissements, et par les Eloges qu'il fait de plusieurs grands Hommes, qui s'étoient rendus célèbres dans la Guerre, dans le Gouvernement, ou dans les Belles-Lettres. Il n'a pas été aussi judicieux dans ceux qu'il a prodigués

DEDICATOIRE.

digués à l'Empereur sous lequel il vivoit,
et à son indigne Favori. Mais c'étoit un
effet du malheur des tems ; ce Senat Ro-
main, autrefois une Assemblée de Rois,
étoit devenu sous Tibere une Troupe de
lâches flatteurs, qui commettoient à l'en-
vi les plus honteuses bassesses. Le juge-
ment exquis dont VOTRE ALTES-
SE ROYALE a donné de si bonne
heure les preuves les plus marquées, lui
fera mieux apprécier l'Historien et le
Courtisan que nous ne pourrions le faire
ici. Nous nous bornons à LA supplier
X 5 d'agréer

EPITRE DEDICATOIRE.

*d'agréer ce foible témoignage du profond
respect avec lequel nous sommes,*

MONSEIGNEUR,

**DE VOTRE ALTESSE
ROYALE**

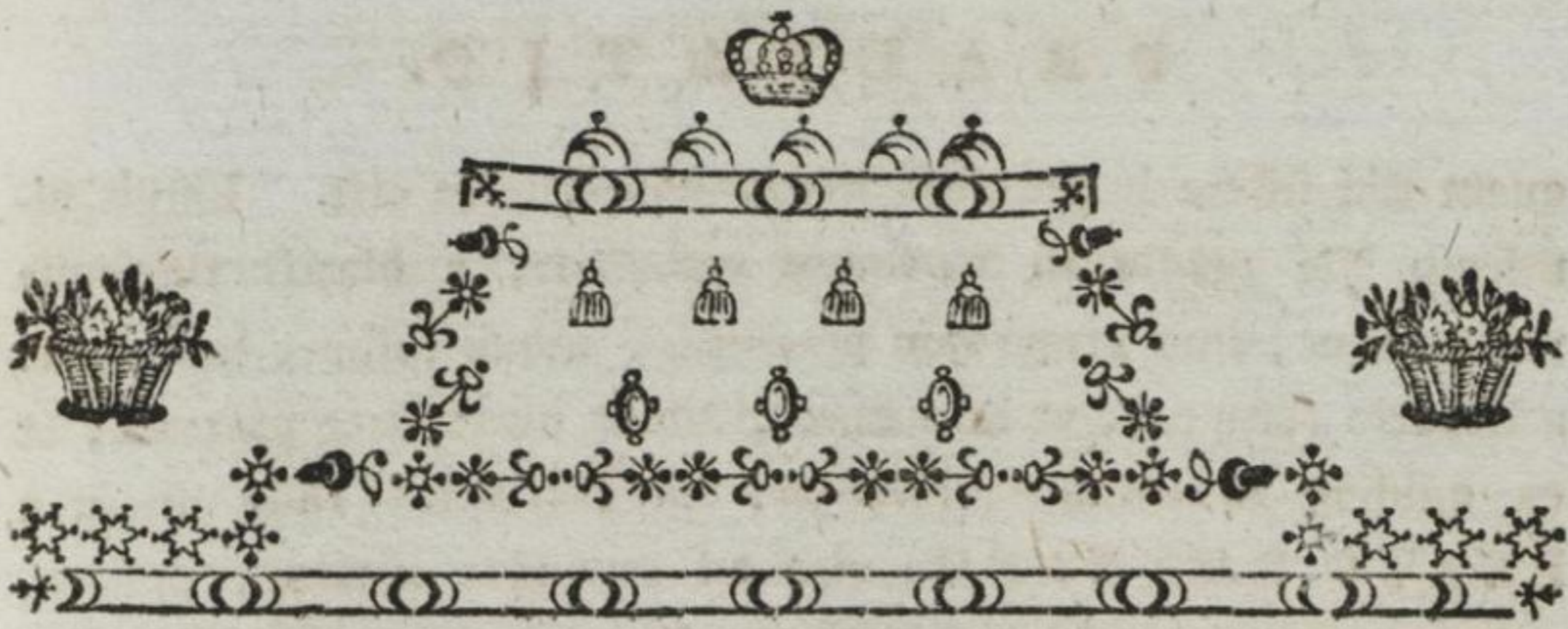
BERLIN,

Le 2. d'Avril, 1756.

Les tr s humbles et tr s soumis Serviteurs,
HAVDE et SPENER.

LECTORI

LECTORI

S. D. P.

IOANNES PETRVS MILLERVS.

Iustae sunt eruditorum hominum querelae, veterum, qui non doctrina tantum, sed et rerum vsu ac prudentia valebant, tot iam olim periisse monumenta, et praecipue illorum, qui de rebus sui, vel superioris aevi, dignum ad memoriam posteritatis, atque nulla sui parte fallax, testimonium perhibuerunt. Quamquam enim iis fetibus, quos aliquando praeclarissima quum Graeciae, tum Latii, ingenia, ad instruendos atque oblectandos alios, enixa sunt, interdum aequiore animo caremus; propterea quod aetas quoque nostra protulit, quae nunc iudicio, nunc suauitate et acumine, cum priscis vetustisque illis iure contendantur: arbitror, iacturam tamen illam, quam in tot historicorum libris temporis iniquitate fecimus, hoc vehementius dolendam esse, quo et manifestius est, eam nec industria, nec arte quadam, refarciri posse. Quanto magis ergo scrinia et foruli excutiendi omnes erunt, ne quid vsibus adcommodatum nostris delitescere in iis, aut omnino interire patiamur? Et fuerunt sane, qui, quum literas feliciter in populo Germanico renasci conspexissent, illud oneris alacriter et vltro subierunt, quique operae profecto ingens pretium existimarunt, scriptores, saltim aliquot vetustiores, a perpetuo squalore, cui mancipati erant, vindicasse. Nec postremus in hoc agmine **VELLEIVS** hic **PATERCVLVVS**,
quem

P R A E F A T I O.

quem tibi sistere in praefens licet, adpellandus erit. Latuit nimirum ille per diu in *Morbacensi monasterio*, a blattis tineisque perimendus, imo prope iam peremptus, atque insuper tam foede a librario acceptus, ut Romanae dictionis nitor inter plurima, et ea quidem futilissima *glossemata*, vix eluceret. Inde autem a **BEATO RHENANO**, viro ad iuuandas litteras, opinor, nato, commode extractus spiritum recepit, seque mox **ERASMI**, nec non aliorum principum in hocce studiorum genere virorum manu, tam sollicitè purgatum politumque sensit, ut conspectum elegantissimi cuiusque amplius non vereretur. Quod si vero nihilominus diuersa ille a diuersis est iudicia expertus, et nonnulli scriptionem eius eo pluris facere siveuerunt, quo impensius eandem viderint ab aliis extenuari; equidem opinionem meam nemini obtrudam, sed breuissimis hic tamen verbis explicare non grauabor. Videor proinde mihi ex ipsomet hoc libello eius, adcuratius inspecto, peruidisse, optimum **VELLEIVM** nostrum tempestiue iis artibus, quibus pueri nobiliores ad fortunae amplioris cultum informari solent, et initiatum, et imbutum esse; sed eundem tamen, quum sic rationes ferrent Romanorum, vix ephebum factum, operam Tiberianis castris laudabiliter dedisse, honestatum quidem postea ab illo principe muneribus sat splendidis, magnificisque, sed et gratiam istius quolibet obsequio mereri cum sexcentis aliis coactum. Et quum talis esset noster, fieri non potuit, quin vitae multifariam instructae passim etiam in scripto suo argumenta quaedam proderet, exhiberetque. Igitur doctrinae laudem, quam haud ita pauci tribuunt eidem, facile impertiemus; modo huiusmodi intelligas doctrinam, quae momentum in ciuili vita maius, quam in schola atque auditorio, habere possit. Stili etiam nitorem, et suauissimum dicendi genus, etiamsi minus aequabiliter interdum fluat, usque eo largiemur; dum illius dignitas non maior esse censeatur, quam et aevo congruat Tiberiano, quo frequentior translationum vsus in deliciis haberi, atque multa, saeculo superiori non probata, in sermonem recipi coeperunt. Quin, si ita velis, vim iudicii, prudentiamque, pari modo agnoscemus; modo hanc postremam potius ad aulae, quam ad Stoeae alicuius,

scita

P R A E F A T I O .

scita esse comparatam fatearis: Caeterum tamen plurimum honori eius faueamus, locum tamen illi in praecipuorum ordine historicorum adsignare nondum volumus; idque non quod facta et euenta quaeque paullo strictius enarret, sed quod iure aliqua desideremus, quae vel maxime historicum, honestae laudis studiosum, decent. Possem igitur incuriae eundem adcurare, quod nonnumquam tempora confudit, nisi haec errata pauciora essent, et in militari homine non nimium exaggeranda. At in eo certe grauius offendit, quod historiae scribendae primam legem, id est, Veritatem, parum pensi habuisse saepe numero deprehendatur. Nam quis recti tenax adsentationem istam aequo ferre animo valeret, qua is domum Caesaris Octauiani, qua Tiberium Neronem, atque monstrum istud hominis, Seianum, palpat; qua flagitia dissimulat, ab aliis seuerè castigata; qua elogia acutiora quidem illa, sed non semper factis consentanea, item talem admiscet? Sed haec planiora sunt, quam vt fas existimemus eis immorari. Addam inter ea aliquid, quod, equidem haud satis scio, an ab aliis sit obseruatum. Fecit noster, quod antiquiores item alii, sed modo dispari, fecerunt. Opusculum inscripsit ac dicauit viro maximae dignationis, MARCO scilicet VINICIO, qui tum consul erat, et, quod non minoris aestimandum puto, progener Imperatoris. Neque vero, sicut alii, epistola praemissa quadam, hunc honorem illi habet, verum in utroque libro saepius compellat eum, atque aliquando ipsa tempora vetustiora ad illius consulatum, tamquam ad sollemnem terminum chronologiae suae, refert. Et Vinicius, quem Messalina sustulisse dicitur, haud dubie amicum ipse ad scribendum excitauit; quae res plane me adducit ad credendum, non hoc sine nostrum hanc epitomen historicam scripsisse, vt in vulgus ea mitteretur, sed vt consul optimus concinnam quasi tabulam haberet, in qua ortum, incrementa, et res gestas populi Romani, vno veluti obtutu cernere, cum primis autem temporum recentiorum casus discere valeret. Iam si proxime ad veri speciem haec esse dicta videantur; quis magnopere succenseat VELLEIO, quod familiae augustae decora extollat, reliquis, in quibus illa turpior adparet, pulchre praetermissis? Ita nul-

P R A E F A T I O.

lo etiam negotio interpretamur, quam ob rem historiae tradendae leges scriptor ille noster in quibusdam locis migret, animique caussa saepius a re proposita digrediatur; atque item, quare hi libelli, quippe in priuata consulis bibliotheca adseruati, et viuente ipso numquam publicati, adeo ignoti fuerint antiquis, vt ne nomen quidem Velleianum in historicorum, quos recensent, numero reperiamus; denique cur exemplarium haud maior copia ad nos peruenerit. Accedit, quod is ipse iustiores commentarios historicos plus vice simplici promittat, quibus, vt opinor, adcuratius conscriptis, et in lucem publicam emissis, famam suam prolaturus, atque omnia, quae metus et placendi studium huc vsque calamo suppeditauerant, haud dubie emendaturus erat. Habes de VELLEIO; sequitur, vt de conatu nostro pauca memoremus. Lacerum et mancum, tum permultis modis deturpatum, Morbacense illud vnicum exemplum in BEATI manus incidisse, certum est. Ecquid vero mirum, si hic ipse vir egregius complura codicis istius vulnera perspexit quidem, verum omnia attingere non aequè voluit; si, vt nihil de ERASMIS, ALDIS, SCHEGKIIS, GRVTERIS, atque aliis dicamus, viri in tollendis veterum scriptorum mendis alioqui felicissimi, LIPSII, BOECLERI, et BVRMANNI, quorum opera inprimis vsi sumus, multa docte et egregie in hoc scriptore animaduenterunt, sed nonnulla tamen aliis similiter sananda reliquerunt? Quamquam ergo ad VELLEIVM recensendum non hoc animo accessi, vt in vsitata ac recepta lectione multa immutarem: tamen accidit interdum, vt certissima librarii errata non perpetuo lectori propinanda, et pro Velleianis verbis venditanda esse iudicarem. Qua in re si etiam a me peccari potuisse prudens arbitreris; equidem te iure tuo vti libens patiar, sed tamen aliquot specimina hic exhibebo, vt, si vetera praeoptes, eadem reponere in quoque loco possis. Sic v. c. Lib. II. c. XXVI. extremo, legi solitum est: *Quantum huius gloriae famaëque accessit? nunc virtute eminet, patria latet.* Ego vero nihil inuidebo, si, quae verba pessime corrupta omnes alii intelligentes censuere, integra alicui videri queant; etiam si mea emendatio scribentis animo, et rationibus dicendi, quae

hoc

P R A E F A T I O.

hoc aevo obtinebant, prorsus conuenire videatur, adeo vt prope ipsum codicem haec verba, sed fortasse ob lituram quamdam minus clara et distincta retulisse autumem. Eodem libro, cap. XXXI. ineunte, vetustiores dabant: *Conuerterat Cn. Pompeii persona totum in se terrarum orbem, et per omnia maiore vi habebatur*: quo in loco tantum sibi permisit praestantissimus BOECLERVS, vt, *et paene homine maior habebatur*, sufficeret; quum, si vna syllaba mutata, *maior ciui*, adoptare velis, omnia probari possint. Cap. XXXVIII. haud procul ab initio, BURMANNS, veteres sequutus, exprimebat: - - *stipendia pacta sit*: notabimus, vt quae facilius, quam partibus, simul vniuersa conspici possint; vbi illud LIPSII, *stipendiaria facta sit*, facillime probauimus, sed reliqua non item: sicuti BOECLERVM quoque, verbum integrum, notabimus, simpliciter eiicientem, audiendum esse non credidimus. Cap. XLII. prisca lectio habebat: *in Bithyniam perrexit ad proconsulem Iunium, cum idem enim Asiam eam, quam obtinebat, petens, caet.* vbi, quum opiniones aliorum satis facere non posse vidissemus, nostram dedimus, quum rei ipsi, tum antiquis litterarum ductibus et numero, haud paullo melius, ni fallor, responsuram. Cap. LIX. priores exhibebant: *de cuius origine, etiam si praeuentis, et pauca dicenda sunt*: quamuis ipsa res haud dubie loquatur, praenitente, legendum esse. Tandem si, quae sub initium cap. LXVII. exprimi curauimus, haud satis placeant; ex Burmanniana, aliisque, reuocare poteris sequentia: - - *et sex cohortium. Velut in hoc saltem tantummodo indulgente nobis fortuna, ne occupato duce, et causa persona moram exigit.* Sunt et alia, quae operosius exscribere nil attinet; propterea quod ne sic quidem singula et vniuersa satis explorata, nedum, vt VELLEIVS loquitur, ad liquidum perducta esse arbitremur. Sed quis tantum arti suae tribuat, ingenioque, vt, hariolando omnia scriptoris nostri verba se adsequuturum esse, bona fide persuadere velit; quum praesertim a codicibus, vetusta manu exaratis, nihil lucis, et omnino nihil opis, expectari queat? Interim haec ea maxime de causa declaramus, ne res nostras aliquantulum audacius egisse Tibi videamur. Reliqua breuissimis expediamus

diemus

P R A E F A T I O.

diemus verbis. Namque si Cl. DODWELLVS in *annali-*
bus, quos vocat, *Velleranis* multum ad interiora veteris doctri-
nae sacra pernoscenda contulit; si item *index*, a BOECLER-
RO magna diligentia conscriptus, atque a BURMANNO
studiose ampliatus, quum historiam, tum dictionem, optimi
PATERCVLI non raro felicissime illustrat; quid non, me
vel nihil admonente, iudicares, vtramque hanc opellam ad
rem tuam prorsus pertinere? Itaque his fruire, conatibus-
que nostris, prout inferuire tibi volumus, fauere perge.

Scribeb. Ulmae Id. Februar. A. R. S.

Io Io cc LVI.

ERVDI-

ERVDITORVM VIRORVM
DE
VELLEIO PATERCVLO
IVDICIA.

Meo sane iudicio nulli secundus est Velleius inter Latinos :
tam est castus ac nitidus in dicendo , mira styli iucunditate ac clarissimo candore praeditus. *Beatus Rhenanus* , in proleg. ad Velleium.

Vt dicendi genus , quo nihil purius ac suavius fluere potest, omittam ; antiquitates Romanorum ab ultimo principio tanta breuitate ac perspicuitate (siquidem integer exstaret) Velleius comprehendit , vt nemini secundus esse videatur. Laudes etiam illustrium virorum egregia quadam oratione , et magno viro digna commendare solet , vt videre est in laudibus Pompeii , Caesaris , Ciceronis. *Ioh. Bodin. Method. Hist. cap. IV.*

Caius Velleius Paterculus Tiberii Caesaris etiam temporibus vixit. E fragmento duorum librorum cognoscimus , eum Epitomen Historiarum Romanarum scripsisse. Pleraque , immo omnia placent , quod res ipsae dignae sint , neque a melioribus conscribantur. Tenuis alioqui verbis , neque satis accuratus. Adulationis , supra quam credi potest , vitio laborauit ; praesertim cum Augusti et Tiberii Caesaris gesta narrauit. *Sigon. de Histor. Rom. cap. VIII.*

Est et Velleius Paterculus , qui sub Tiberio floruit , insignis et eloquens , cuius libellus et Epiphonemata habet praeclara et ingeniose prolata. Sed et hic consules non semper enumerat , nec annos distinguit : certus igitur dux hic nobis esse non potest Historiam discendi. *Francisc. Robortel. in Epist. ad Ioan. Bapt. Campeg.*

I V D I C I A

Velleius Paterculus mira compendii felicitate res Romanas adstrinxit. *Iunius*, in Animadu. lib. VI. cap. 25.

Rifi nuper Rhenanum, qui cum Velleium Paterculum (siue ut aliis iam placet, *Vellium*) laudandum suscepisset, aut parem eum Caesari, aut certe proximo loco ponendum adfirmat. Non pareo vero huic designatori, et nae ille Velleius in historicorum ordine tantum abest a secundo, quantum Caesar a primo. Melius Quintilianus, qui in historiae Romanae catalogo hunc nominat quidem, alias antiquum, et qui Liuium et Sallustium videre potuerit. Sed volumen illud historiae maioris, quod pollicetur, fortasse non scripsit: et compendium istud plenum adulationum, digressionum, doceat Beatus me, cur tantam laudem mereatur. *Lipsius*, lib. III. Epist. Quaest. 8.

Ex antiquis bilem mihi mouet Velleius. Aelium Seianum omnibus virtutibus accumulatur, et quasi in Theatro plena manu delaudatur. Os historici! at nos eum scimus natum et extinctum exitio generis humani. Liuiam Augustam, post multas laudes, diis quam hominibus similiorem feminam concludit. Iam de Tiberio, flagitium sit, si usquam aliter, quam ut de Ioue immortalis loquatur. Haec liber et ingenuus animus qui ferat? contra ut Germanici Caesaris virtutes ubique callide dissimulat? ut Agrippinam, et quibus aliis infensior Tiberius credebatur, oblique premit? Quid multa? non aliquid quam mancipium aulae agit. Dices intuta illis temporibus veritas fuit. Fateor, sed vera scribere si non licuit, falsa non debuit. Nemo silentii causam reddit. *Lipsius*, lib. V. Epistol. Lect. cap. 11.

Velleianum compendium laudabile fuit, sed potior pars periit; iudicio et ordine tamen scriptum, et quod exemplar pleniori chronologiae sit ad imitandum. *Lips.* III. Centur. Epist. Miscell. 61.

Exstant libelli hi duo, nec toti: probi et fidi, donec ad Caesarum res venias, ubi haud usquequaque veri. Per adulationem enim multa celat, aut velat: imo et palam aliter narrat. Diserti tamen ubique, et eloquentia quadam facili ac profluente. *I. Lipsius*, in prolegom. ad Velleium.

Sunt, qui (P. Velleium) illum velint esse, cuius breuiarium historiae in manu: serium, doctum, quantumuis opus, sed plenum adulationis foedissimae, cuius me pudet. *I. Lipsius*, annot. ad C. Corn. Taciti anal. lib. III. n. 93.

Caius Velleius Paterculus vir nobilis, quique, sicuti et eius frater, primo anno imperii Tiberii fuit destinatus Praetor, cum et alia munera in republica obierit, iacebat fere sepultus usque ad Patrum nostrorum memoriam, cum ex Murbacensi bibliotheca est in lucem editus: quem denique Iustus Lipsius animaduersionibus illustravit. Mutilus autem est Libellus hic, sed in quo distincta antiquae Latinitatis lumina cernantur, ac stylus pressus, fluens, idemque dilucidus, quamuis non desit, cui videatur esse tenuis alioqui verbis, et ordine non satis accurato. Vitio certe adulationis laborans, dum Augusti et Tiberii Caesaris gesta commemorat. *Ant. Posseninus*, Biblioth. Selecta lib. XVI. de Historicis cap. 14.

Pleraque,

ERVDITORVM VIRORVM.

Pleraque, imo omnia placent, quod res dignae sint, nec a melioribus scribantur. Tenuis alioqui verbis, et ordine non satis accuratus; adulationis, supra quam credi potest, vitio laboravit, praesertim cum Augusti et Tiberii Caesaris gesta narravit. *Ant. Possennus*, in apparatu ad omnium gent. historiam, sect. III. c. 23.

Velleius Paterculus Romani quidem oris scriptor, sed militaris tamen, et minime oratoris. *Barthius* ad Stat. II. Achill. 146.

Apud Velleium tot loca controuersa sunt, ut pene nihil certi pateat. Vnde votis non segnibus MS. alicuius copia exoptanda, quae auctoritate bona laboranti subueniret. Scriptor dignus omni bona fortuna, licet castitatem stili affectatiunculis castrensibus frangere videatur. Sitque mixtura quaedam Valerii Maximi, cum purissimis eius aevi aliis Scriptoribus, a quibus, licet multo pudenter, fecedit tamen. *Barth.* lib. XVI. Aduers. cap. 7.

Velleius Paterculus tantum praecionem Romani nominis agit, ut eo solo fine scripsisse videri possit. *Barth.* lib. LX. Adu. cap. 6.

Velleius Paterculus princeps adulatorum Romani nominis, nec Valerio Maximo posterior. *Barth.* ad Claudian. IV. Conf. Honor. vers. 48.

Librorum Velleii bona pars deperit. Dictio eius plane Romana, atque elegans. Quaedam etiam habet, quae haud alibi inuenias. Sed in sui aevi rebus nimis domui augustae, et Seiano adulatur. *Gerh. Io. Vossius*, de hist. Lat. lib. I. c. 24.

Velleii, elegantissimi scriptoris, pauca admodum supersunt: atque eorum honorem foeda adulatione in sui aevi rebus non leuiter obfuscauit. *G. I. Voss.* de arte histor. c. 32.

Velleius Paterculus, Scriptor brevis quidem, at eruditus, egregiique iudicii, et si adulationem erga Tiberium exceperis, grauis et verax. *Nardinus*, in Roma Veter. lib. I. cap. I.

Velleius Paterculus, iam dudum reus factus est foedissimae adulationis et neglectae, quae Historiae pes et caput est, veritatis. *Bernecker.* ad Tacit. Germ. Quaest. CLXXXIV.

Velleii Paterculi cultissima dictio in paucioribus, quam illa Valerii, offendit, sed tamen offendit nonnumquam, et suas etiam labe elegantissimae admiscet Musarum purpurae. Hic oratori panegyrico, quam historico propior est, et quaedam nimio producit ambitu periodos, quod nec alibi vitium satis declinat, praesertim ubi in longas parentheses multa coniecit, his vinculis eximenda. Nonnumquam sententias aut addensat obscurius, aut praecipitato amputatoue repente numero abrumpit. Neque tam historiam, quam eius quoddam compendium proponit. *I. Mase-nius*, in palaestra styli, p. 251.

Velleius Paterculus, scriptor mehercules inter paucos nitore ac cultu mirifico castigatae orationis spectandus. *Nic. Heinsius*, in dedicat. Vellei. ad Casp. Fagel.

Velleius

IVDICIA ERVDITORVM VIRORV M.

Velleius scriptor est elegans, tersique oris, qui non tam quidem ad leges artis historicae respexit, sed ab eloquentia aliquid mutuatus est. *I. H. Boeclerus*, hist. vniu. saec. I. sect. V. §. 10.

Illustris scriptor Velleius. *Broukhus.* ad Tibul. I. III. I.

Velleius Paterculus omnium Tiberiani regni Scriptorum longe nitidissimus. *Broukhus.* ad Tibul. III. v. 22.

Stilus Velleii, quamuis non vbique est historicus, sed oratoris sapit ingenium; tamen nec ideo posthabendus, sed commendandus magis est, quia plus ad orationes, aut similes sermones, quam ad integras historias scribendas adolentes adducuntur. Dictio autem, etiam magno Vossio iudice est plane Romana atque elegans, et in rerum copia multa habet, quae in aliis desiderantur. *Chr. Cellarius*, epist. select. p. 165.

Velleii dictio arguta, profluens, suavis, plane Romana; subinde etiam ab institute digreditur; sed nec longe, nec inconuenienter, vt adeoque inter historicum et panegyricum medium esse videatur. *Ol. Borrichius*, consp. auct. Lat. ling. p. 42.

Velleius Paterculus sub Tiberio floruit, historiamque edidit, cuius in postrema parte vbique ostendit animum parasiticum, stylumque Tiberio et Seiano obnoxium. Vnde eum potius panegyristen dixeris, quam historicum. Dictio tamen eius, quidquid alii, est plane Romana, elegans, et vel ideo commendanda, quod hominum indolem cum cura descripsit. *Heineccius*, in fundamentis stili cult. P. III. c. I.

Et si Velleius Paterculus in describendis hominum ingeniis videatur felicissimus: in eo tamen peccasse videtur nitidissimus scriptor, quod vix quemquam sine elogio praetermisit. Pictorum reprehenditur adulatio, qui vix pingere se quemquam posse putant, nisi pulcriorem fingant. Quanto magis notandi, qui non describunt, sed laudant, et tamen veram imaginem vel characterem nobis ob oculos posuisse videri volunt. *Idem*, c. I. P. III. c. 3.

Velleius Paterculus, dum, verso in Tiberiani delicias saeculi animo, aevi ad licentiam proiectioris, seruit auribus, dum ipse, nouo cultus ornatu, quam vel grauitatis priscae, vel fidei, mauult videri, plura, istorum propria temporum, recipit in sermonem, et largiore, nec timido translationum vsu, gratiam captat. *I. G. Bergerus*, de naturali pulchrit. orat. p. 450. f.

C. VEL.

C. VELLEII PATERCULI
HISTORIAE ROMANAE

A D

M. VINICIUM COS.

LIBER I.

CAPUT I.

** **T**empestate distractus a duce suo Nestore, Metapontum condidit. Teucer, non receptus a patre Telamone, ob segnitiam non vindicatae fratris iniuriae, Cyprum adpulsus, cognominem patriae suae Salamina constituit. Pyrrhus, Achillis filius, Epirum occupavit. Phidippus Ephyram in Thesprotia. At rex regum Agamemnon, tempestate in Cretam insulam reiectus, tres ibi vrbes statuit, duas a patriae nomine, vnam a victoriae memoria, Mycenae, Tegeam, Pergamum. Idem mox, scelere patruelis fratris Aegisthi, hereditarium exercentis in eum odium, et facinore vxoris oppressus occiditur. regni potitur Aegisthus per annos VII. hunc Orestes, matremque, focia consiliorum omnium sorore Electra, virilis animi femina, obtruncat. factum eius a Diis comprobatum spatium vitae et felicitate imperii adparuit, quippe vixit annis XC. regnavit LXX. qui se etiam a Pyrrho, Achillis filio, virtute vindicavit. Nam, quod pactae

eius, Menelai atque Helenae filiae Hermiones nuptias occupauerat, Delphis eum interfecit. Per haec tempora Lydus et Tyrrhenus fratres, cum regnarent in Lydia, sterilitate frugum compulsi, fortiti sunt, vter cum parte multitudinis patria decederet. fors Tyrrhenum contigit. peruectus in Italiam, et loco, et incolis et mari, nobile ac perpetuum a se nomen dedit. Post Orestis interitum, filii eius, Penthilus et Tifamenus, regnauerunt triennio.

CAP. II. Tum, fere anno octogesimo post Troiam captam, centesimo et vicesimo, quam Hercules ad Deos excefferat, Pelopis progenies, quae omni hoc tempore, pulsis Heraclidis, Peloponnesi imperium obtinuerat, ab Herculis progenie expellitur. duces recuperandi imperii fuere, Temenus, Cresphontes, Aristodemus, quorum atavus fuerat. Eodem fere tempore Athenae sub regibus esse desierunt: quarum ultimus rex fuit Codrus, Melanthes filius, vir non praetereundus. quippe, cum
A Lace-

Lacedaemonii graui bello Atticos premerent, respondissetque Pythius, quorum dux ab hoste esset occisus, eos futuros superiores; deposita veste regia, pastoralem cultum induit, immixtusque castris hostium de industria, imprudenter, rixam ciens, interemtus est. Codrum cum morte aeterna gloria, Athenienses secuta victoria est. quis eum non miretur, qui iis artibus mortem quaesierit, quibus ab ignauis vita quaeri solet? Huius filius Medon primus Archon Athenis fuit. ab hoc posterius apud Atticos dicti Medontidae, sed ii, insequentisque Archontes, usque ad Charopem, dum viuerent, eum honorem vsurpabant. Peloponnesii, digredientes finibus Atticis, Megaram, mediam Corintho Athenisque urbem, condidere. Ea tempestate et Tyria classis, plurimum pollens mari, in vltimo Hispaniae tractu, in extremo nostri orbis termino insulam circumfusam Oceano, perexiguo a continenti diuisam freto, Gades condidit. ab iisdem post paucos annos in Africa Vtica condita est. Exclusi ab Heraclidis Orestis liberi, iactatique cum variis casibus, tum saeuitia maris, quintodecimo anno sedem cepere circa Lesbum insulam.

CAP. III. Tum Graecia maximis concussa est motibus: Achaei, ex Laconica pulsi, eas occupauere sedes, quas nunc obtinent: Pelasgi Athenas commigrare: acerque belli iuuenis, nomine Theffalus, natione Theffrotius, cum magna ciuium manu, eam regionem armis occupauit, quae nunc ab eius nomine Theffalia appellatur, ante Myrmidonum vocitata ciuitas. Quo nomine mirari conuenit eos, qui Iliaca componentes tempora, de ea regione, ut Theffalia, commemorant: quod cum alii faciant, Tragici frequentissime faciunt. quibus minime id concedendum est. ni-

hil enim ex persona poëtae, sed omnia sub eorum, qui illo tempore vixerunt, dixerunt. quod si quis a Theffalo, Herculis filio, eos adpellatos Theffalos dicet: reddenda erit ei ratio, cur numquam ante hunc insequentem Theffalum, ea gens id nominis vsurpauerit. Paulo ante Aletes, sextus ab Hercule, Hippotis filius, Corinthum, quae antea fuerat Ephyre, claustra Peloponnesi continentem, in Isthmo condidit. Neque est, quod miremur ab Homero nominari Corinthum. nam ex persona poëtae et hanc urbem, et quasdam Ionum colonias iis nominibus adpellat, quibus vocabantur aetate eius, multo post Ilium captum conditae.

CAP. IV. Athenienses in Euboea Chalcida et Eretriam colonis occupauere; Lacedaemonii in Asia Magnesium. Nec multo post Chalcidenses, orti, vt praediximus, Atticis, Hippocle et Megasthene ducibus, Cumas in Italia condiderunt. huius classis cursum esse directum alii columbae antecedentis volatu ferunt; alii nocturno aeris sono, qualis Cerealibus facris cieri solet. Pars horum ciuium magno post interuallo Neapolim condidit. vtriusque urbis eximia semper in Romanos fides facit eas nobilitate atque amoenitate sua dignissimas. sed aliis diligentior ritus patrii mansit custodia: Cumanos Osca mutauit vicinia. Vires autem veteres earum urbium hodieque magnitudo ostentat moenium. Subsequenti tempore magna vis Graecae iuuentutis, abundantia virium sedes quaeritans, in Asiam se effudit. nam et Iones, duce Ione profecti Athenis, nobilissimam partem regionis maritimae occupauere, quae hodieque adpellatur Ionia; vrbesque constituere, Ephesum, Miletum, Colophona, Prienen, Lebedum, Myuntem, Erythram, Clazomenas, Phocaeam; multasque

tasque in Aegaeo atque Icario occupauere insulas, Samum, Chium, Andrum, Tenum, Parum, Delum, aliasque ignobiles. Et mox Aeolii, eadem profecti Graecia, longissimisque acti erroribus, non minus illustres obtinuerunt locos; clarasque vrbes condiderunt, Smyrnam, Cymen, Larissam, Myrinam, Mitylenemque, et aliis vrbes, quae sunt in Lesbo insula.

CAP. V. Clarissimum deinde Homeri illuxit ingenium, sine exemplo maximum: qui magnitudine operis, et fulgore carminum solus adpellari poeta meruit. In quo hoc maximum est, quod neque ante illum, quem ille imitaretur, neque post illum, qui eum imitari posset, inuentus est. neque quemquam alium, cuius operis primus auctor fuerit, in eo perfectissimum, praeter Homerum et Archilochum, reperiemus. Hic longius a temporibus belli, quod composuit, Troici, quam quidam rentur, abfuit. nam ferme ante annos DCCCCL. floruit, intra mille natus est. quo nomine non est mirandum, quod saepe illud usurpat: *ἴοι ὄν βροτοί εἰσι.* hoc enim vt hominum, ita seculorum notatur differentia: quem si quis caecum genitum putat, omnibus sensibus orbis est.

CAP. VI. Insequenti tempore imperium Asiaticum ab Assyriis, qui id obtinuerant annis MLXX. translatum est ad Medos, abhinc annos ferme DCCLXX. Quippe Sardanapalum eorum regem, mollitiis fluentem, et nimium felicem malo suo, tertio et tricesimo loco ab Nino et Semiramide, qui Babylona condiderant, natum, ita vt semper successor regni paterni foret filius, Pharnaces Medus imperio vitaeque priuauit. Ea aetate clarissimus Graei nominis Lycurgus Lacedaemo-

nus, vir generis regii, fuit, feuerissimarum iustissimarumque legum auctor, et disciplinae conuenientissimae vir; cuius quamdiu Sparta diligens fuit, excelsissime floruit. Hoc tractu temporum ante annos V. et LX. quam vrbs Romana condetur, ab Eliffa Tyria, quam quidam Dido autumant, Carthago conditur. Circa quod tempus Caranus, vir generis regii, sextus decimus ab Hercule, profectus Argis, regnum Macedoniae occupauit. a quo magnus Alexander cum fuerit septimus decimus, iure materni generis Achille auctore, paterni Hercule, gloriatus est. *Aemilius Sura de annis populi Romani: Assyrii, principes omnium gentium, rerum potiti sunt, deinde Medii, postea Persae, deinde Macedones. exinde duobus regibus, Philippo et Antiocho, qui a Macedonibus oriundi erant, haud multo post Carthaginem subactam, deictis, summa imperii ad populum Romanum peruenit.*

CAP. VII. Inter hoc tempus, et initium Nini regis Assyriorum, qui princeps rerum potitus, interfunt anni MDCCCXCV. Huius temporis aequalis Hesiodus fuit, circa CXX. annos distinctus ab Homeri aetate, vir perelegantis ingenii, et mollissima dulcedine carminum memorabilis, otii quietisque cupidissimus, ut tempore tanto viro, ita operis auctoritate proximus. qui vitauit, ne in id, quod Homerus, incidere: patriamque et parentes, testatus est; sed patriam quia multatus ab ea erat, contumeliosissime. Dum in externis moror, incidi in rem domesticam, maximique erroris, et multum discrepantem auctorum opinionibus. Nam quidam, huius temporis tractu, aiunt, a Tuscis Capuam, Nolamque conditam, ante annos fere DCCCXXX. Quibus equidem adfenserim. sed M. Cato quantum differt? qui

A 2 dicat

dicat Capuam ab eisdem Tuscis conditam, ac subinde Nolam: stetisse autem Capuam, antequam a Romanis caperetur, annis circiter CCLX. quod si ita est, cum sint a Capua capta anni CCXL; ut condita est, anni sunt fere D. Ego (pace diligentiae Catonis dixerim, vix crediderim, tam mature tantam urbem creuisse, floruisse, concidisse, resurrexisse.

CAP. VIII. Clarissimum deinde omnium ludicrum certamen, et ad excitandam corporis animique virtutem efficacissimum, Olympiorum, initium habuit, auctorem Iphitum Elium. is eos ludos mercatumque instituit ante annos, quam tu, M. Vinici, consulatum inires, DCCCIV. Hoc sacrum eodem loco instituisse fertur abhinc annos ferme MCCL. Atreus, cum Pelopi patri funebres ludos faceret. quo quidem in ludicro, omnisque generis certaminum, Hercules victor exstitit. Tum Athenis perpetui Archontes esse desierunt, cum fuisset vltimus Alcmaeon: coeperuntque in denos annos creari. quae consuetudo in annos LXX. mansit: ac deinde annuis commissa est magistratibus resp. Ex iis, qui denis annis praefuerunt, primus fuit Charops, vltimus Eryxias; ex annuis, primus Creon. Sexta Olympiade, post duo et viginti annos, quam prima constituta fuerat, Romulus Martis filius, vltus iniurias aui, Romam urbem Parilibus in Palatio condidit. a quo tempore ad vos Coss. anni sunt DCCLXXXII. id actum post Troiam captam annis CDXXXVII. Id gessit Romulus, adiutus legionibus Latini, aui sui. libenter enim his, qui ita prodiderunt, accesserim: cum aliter firmare urbem novam, tam vicinis Veientibus, aliisque Etruscis ac Sabinis, cum imbelli et pastorali manu vix poterit. Quamquam, iam Apylo facto inter duos lucos, auxit.

Hic centum homines electos appellatosque Patres, instar habuit consilii publici. hanc originem nomen Patriciorum habet. Raptus virginum Sabinarum. *

* * *

* * *

CAP. IX. Quam timuerat hostis, expetit. nam biennio adeo varia fortuna cum confilibus conflixerat, vt plerumque superior fuerit, magnamque partem Graeciae in societatem suam perduceret. Quin Rhodii quoque, fidelissimi antea Romanis, tum dubia fide, speculati fortunam proniores regis partibus fuisse visi sunt: et rex Eumenes in eo bello medius fuit animo, neque fratris initiis, neque suae respondit consuetudini. Tum senatus populusque Romanus L. Aemilium Paullum, qui et praetor et consul triumphauerat, virum in tantum laudandum, in quantum intelligi virtus potest, consulem creauit: filium eius Paulli, qui ad Cannas quam tergiuersanter perniciosam reip. pugnam inierat, tam fortiter in ea mortem obierat. Is Perseum ingenti proelio apud urbem nomine Pydnam in Macedonia, fufum fugatumque castris exiit; deletisque eius copiis, destitutum omni spe coegit e Macedonia profugere. quam ille linquens, in insulam Samothraciam profugit, templique se religioni supplicem credidit. Ad eum Cn. Octavius praetor, qui classi praecerat, peruenit; et ratione magis, quam vi, persuasit, vt se Romanorum fidei committeret. Ita Paullus maximum nobilissimumque regem in triumpho duxit. Quo anno et Octavii praetoris, naualis; et Anicii, regem Illyriorum Gentium ante currum agentis, triumphum fuere celebres. Quam sit assidua eminentis fortunae comes inuidia, altissimisque adhaereat, etiam hoc colligi potest: quod, cum Anicii Octavii- que

que triumphum nemo interpellaret, fuere, qui Paulli impedire obniterentur: cuius tantum priores excessit, vel magnitudine regis Persei, vel specie simulacrorum, vel modo pecuniae, ut bis millies centies HS. aerario contulerit, et omnium ante actorum comparisonem amplitudine vicerit.

CAP. X. Per idem tempus, cum Antiochus Epiphanes, qui Athenis Olympicum inchoavit, tum rex Syriae, Ptolemaeum puerum Alexandriae obsideret; missus est ad eum legatus M. Popilius Laenas, qui iuberet incepto desistere. Mandataque exposuit; et regem, deliberaturum se dicentem, circumscripta virgula, iussitque, prius responsum reddere, quam egrederetur finito arenae circulo. sic cogitationem regiam Romana disiecit constantia; obeditumque imperio. Lucio autem Paullo, magnae victoriae compoti, quatuor filii fuere. ex iis duos, natu maiores, vnum P. Scipioni, P. Africani filio, nihil ex paterna maiestate, praeter speciem nominis, vigoremque eloquentiae retinenti, in adoptionem dederat, alterum Fabio Maximo: duos minores natu, praetextatos, quo tempore victoriam adeptus est, habuit. Is cum in concione extra urbem, more maiorum, ante triumphi diem, ordinem actorum suorum commemoraret, Deos immortales precatus est, ut, si quis eorum inuideret operibus ac fortunae suae, in ipsum potius fauissent, quam in remp. Quae vox, veluti oraculo emissa, magna parte eum spoliauit sanguinis sui. nam alterum ex iis, quos in familia retinuerat, liberis, ante paucos triumphi; alterum post pauciores amisit dies. Aspera circa haec tempora censura Fulvii Flacci et Postumii Albini fuit. quippe Fulvii censoris frater, et quidem consors, Cn.

Fulvius, senatu motus est ab iis censoribus.

CAP. XI. Post victum captumque Persem, qui quadriennio post in libera custodia Albae decessit, Pseudophilippus, a mendacio simulatae originis adpellatus, qui se Philippum, regiaeque stirpis ferebat, cum esset vltimae, armis occupata Macedonia, adsumtis regni insignibus, breui temeritatis poenas dedit. Quippe Q. Metellus praetor, cui ex virtute Macedonici nomen inditum erat, praeclara victoria ipsum gentemque superavit, et immani etiam Achaeos, rebellare incipientes, fudit acie. Hic est Metellus Macedonicus, qui porticus, quae fuere circumdatae duabus aedibus sine inscriptione positae, quae nunc Octaviae porticibus ambiuntur, fecerat: quique hanc turmam statuarum equestrium, quae frontem aedium spectant, hodieque maximum ornamentum eius loci, ex Macedonia detulit. Cuius turmae hanc causam referunt: Magnum Alexandrum impetrasse a Lysippo, singulari talium auctore operum, ut eorum equitum, qui ex ipsius turma apud Granicum flumen ceciderant, expressa similitudine figurarum, faceret statuas, et ipsius quoque iis interponeret. Hic idem, primus omnium, Romae aedem ex marmore in iis ipsis monumentis molitus, vel magnificentiae vel luxuriae princeps fuit. Vix vllius gentis, aetatis, ordinis hominem inuenis, cuius felicitatem fortunae Metelli compares: nam praeter excellentes triumphos, honoresque amplissimos, et principale in rep. fastigium, extantumque vitae spatium, et acres innocentesque pro rep. cum inimicis contentiones, quatuor filios sustulit, omnes adultae aetatis vidit, omnes reliquit superstites et honoratissimos. Mortui eius lectum pro Rostris sustulerunt quatuor filii; vnus consularis, et censorius; alter

consularis : tertius consul, quartus candidatus consulatus : quem honorem adeptus est. Hoc est nimirum magis feliciter de vita migrare, quam mori.

CAP. XII. Vniuersa deinde, ut praediximus, instincta in bellum Achaia, cuius pars magna eiusdem Metelli Macedonici virtute armisque fracta erat, maxime Corinthiis in arma, cum grauibus etiam in Romanos contumeliis, instigantibus, destinatus ei bello gerendo Cos. Mummius. Et sub idem tempus, magis, quia volebant Romani, quidquid de Carthaginiensibus diceretur, credere, quam quia credenda adferebantur, statuit senatus Carthaginem excidere. Ita eodem tempore P. Scipio Aemilianus, vir auitis P. Africani, paternisque L. Paulli virtutibus simillimus, omnibus belli ac togae dotibus, ingenique ac studiorum eminentissimus seculi sui, qui nihil in vita nisi laudandum aut fecit, aut dixit, ac sensit; quem, Paullo genitum, adoptatum a Scipione Africani filio diximus, aeditatem petens, Cos. creatus est. Bellum Carthagini, iam ante biennium a prioribus Coss. inlatum maiore vi intulit; cum ante in Hispania murali corona, in Africa obsidionali, donatus esset; in Hispania vero etiam ex prouocatione, ipse modicus virium, immanis magnitudinis hostem interemisset. Eamque urbem, magis inuidia imperii, quam vllis eius temporis noxis inuisam Romano nomini, funditus sustulit, fecitque suae virtutis monumentum, quod fuerat aui eius clementiae. Carthago diruta est, cum stetit annis DCLXVIII. abhinc annos CLXXVII. Cn. Cornelio Lentulo, L. Mummius Coss. Hunc finem habuit Romani imperii Carthago aemula; cum qua bellare maiores nostri coepere Claudio et Fulvio Coss. ante annos CCCXCVI, quam tu, M.

Vinici, consulatum inires. Ita per annos CXV. aut bellum inter eos populos, aut belli praeparatio, aut infida pax fuit. Neque se Roma, iam terrarum orbe superato, securam speravit fore, si nomen vsquam stantis maneret Carthaginis; adeo odium, certaminibus ortum, ultra metum durat, et ne in victis quidem deponitur, neque ante inuisum esse desinit, quam esse desit.

CAP. XIII. Ante triennium, quam Carthago deleretur, M. Cato, perpetuus diruendae eius auctor, L. Censorino, M. Manlio Coss. mortem obiit. Eodem anno, quo Carthago concidit, L. Mummius Corinthum, post annos DCCCCLII. quam ab Alete Hippotis filio erat condita, funditus eruit. Vterque imperator, deuictae a se gentis nomine honoratus, alter Africanus, alter adpellatus est Achaicus. Nec quisquam ex nouis hominibus prior Mummius cognomen virtute partum vindicauit. Diuersi imperatoribus mores, diuersa fuere studia. Quippe Scipio tam elegans liberalium studiorum, omnisque doctrinae et auctor et admirator fuit, vt Polybium, Panaetiumque, praecellentes ingenio viros, domi militiaeque secum haberit. neque enim quisquam hoc Scipione elegantius interualla negotiorum otio dispunxit, semperque aut belli aut pacis feruuit artibus: semper inter arma ac studia versatus, aut corpus periculis, aut animum disciplinis exercuit. Mummius tam rudis fuit, vt capta Corintho, cum maximorum artificum perfectas manibus tabulas ac statuas, in Italiam portandas locaret, iuberet praedici conducentibus, si eas perdidissent, nouas eos reddituros. Non tamen, puto, dubites, Vinici, quin magis pro rep. fuerit, manere adhuc rudem Corinthiorum intellectum, quam

quam in tantum ea intelligi, et quin hac prudentia illa imprudentia decori publico fuerit conuenientior.

CAP. XIV. Cum facilius cuiusque rei in vnum contracta species, quam diuisa temporibus, oculis animisque inhaereat, statui priorem huius voluminis, posterioremque partem, non inutili rerum notitia in artum contracta, distinguere: atque huic loco inferere, quae quoque tempore post Romanam a Gallis captam, deducta sit colonia iussu senatus. nam militarium et causae, et auctores, et ipsarum praefulgent nomina. huic rei per idem tempus ciuitates propagatas, auctumque Romanum nomen communione iuris, haud intempestiue subtexturi videmur. Post septem annos, quam Galli urbem ceperunt, Sutrium deducta colonia est, et post annum Setina, nouemque interiectis annis Nepe; deinde, interpositis duobus et triginta, Aricini in ciuitatem recepti. Abhinc annos autem CCCL. Sp. Postumio, Veturio Caluino Coss. Campanis data est ciuitas, partique Samnitium, sine suffragio: et eodem anno Cales deducta colonia. Interiecto deinde triennio Fundani et Formiani in ciuitatem recepti, eo ipso anno, quo Alexandria condita. insequentibusque Coss. a Sp. Postumio, Philone Publilio censoribus, Acerranis data ciuitas, et post triennium Tarracinam deducta colonia, interpositoque quadriennio, Luceria; ac deinde interiecto triennio, Sueffa Aurunca; et Saticula, Interamnaque post biennium. Decem deinde hoc munere anni vacauerunt. tunc Sora atque Alba deductae coloniae, et Carfeoli post biennium. At quintum Fabio, Decio Mure quartum Coss. quo anno Pyrrhus regnare coepit, Sinuessam, Minturnasque missi coloni; post quadriennium Venusiam. interiectoque biennio,

M. Curio et Rufino Cornelio Coss. Sabinis sine suffragio data civitas. id actum ante annos ferme CCCXX. At Cossam et Paestum abhinc annos ferme CCC. Fabio Dorfone et Claudio Canina Coss. interiecto quadriennio, Sempronio Sopho et Appio Caeci filio Coss. Ariminum, Beneuentum coloni missi; et suffragii ferendi ius Sabinis datum. At initio primi belli Punici Firmum et Castrum colonis occupata. et post annum Aesernia, postque XXII. annos Aesulum et Alifium; Fregellaeque anno post biennium; proximoque anno, Torquato Sempronioque Coss. Brundisium, et post triennium Spoletium; quo anno Floralium ludorum factum est initium. postque biennium deducta Valentia, et sub aduentum in Italiam Hannibalis, Cremona atque Placentia.

CAP. XV. Deinde, neque dum Hannibal in Italia moratur, neque proximis post excessum eius annis, vacauit Romanis colonias condere; cum esset in bello conquirendus potius miles, quam dimittendus; et post bellum vires refouendae magis, quam spargendae. Cnaeo autem Manlio Volfone, M. Fulvio Nobiliore Coss. Bononia deducta colonia, abhinc annos ferme CCXVII. et, post quadriennium Pisaurum ac Potentia; interiectoque triennio, Aquileia et Grauisca, et post quadriennium Luca. Eodem temporum tractu, quamquam apud quosdam ambigitur, Puteolos, Salernumque et Buxentum missi coloni. Auximum autem in Picenum, abhinc annos ferme CLXXXVII. ante triennium, quam Cassius censor, a Lupercali in Palatium versus, theatrum facere instituit. cui in demoliendo eximia ciuitatis seueritas, et Cos. Scipio resistere. quod ego inter clarissima publicae voluntatis argumenta numerauerim. Cassio autem Longino et Sextio Calvino,

vino, qui Sallues apud Aquas, quae ab eo Sextiae appellatur, deicit, Coss., Fabrateria deducta est, abhinc annos ferme CLVII. et, post annum, Scilacium, Mineruium, Tarentum, Neptunia, Carthagoque in Africa prima, ut praediximus, extra Italiam, colonia condita est. De Dertona ambigitur. Narbo autem Martius in Gallia, Porcio, Marcioque Coss. abhinc annos in Vagiennis Eporedia, Mario sexies, Valerioque Flacco Coss. Neque facile memoriae mandauerim, quae, nisi militaris, post hoc tempus deducta sit.

CAP. XVI. Cum haec particula operis velut formam propositi excessit, quamquam intelligo, mihi in hac tam praecipiti festinatione, quae merotae proniue gurgitis ac verticis modo nusquam patitur consistere, paene magis necessaria praetereunda, quam superuacua amplectenda: nequeo tamen temperare mihi, quin rem saepe agitatum animo meo, neque ad liquidum ratione perductam, signem stilo. Quis enim abunde mirari potest, eminentissima cuiusque professionis ingenia, in eandem formam, et in idem artati temporis congruens spatium; et quemadmodum clausa capsa, alioque septo diuersi generis animalia, nihilo minus separata alienis, in vnum quaeque corpus congregantur, ita cuiusque clari operis capacia ingenia in similitudinem et temporum et profectuum semet ipsa ab aliis separauerunt? Vna, neque multorum annorum spatium diuisa, aetas, per diuini spiritus viros, Aeschylum, Sophoclem, Euripidem, illustrauit tragoedias: vna priscam illam et veterem sub Cratino, Aristophane et Eupolide comoediam; ac nouam comicam Menandrus, aequalesque eius aetatis magis, quam operis, Phile-

mon ac Diphilus, et inuenere intra paucissimos annos, neque imitanda reliquere. Philosophorum quoque ingenia, Socratico ore defluentia, omnium, quos paulo ante enumerauimus, quanto post Platonis, Aristotelisque mortem florere spatio? Quid ante Isocratem, quid post eius auditores eorumque discipulos clarum in oratoribus fuit? adeo quidem artatum angustiis temporum, ut nemo memoria dignus, alter ab altero videri nequiverint. Neque hoc in Graecis quam in Romanis, euenit magis.

CAP. XVII. Nam, nisi aspera ac rudia repetas, et inuenti laudanda nomine, in Accio circaque eum Romana tragoedia est. dulcesque Latini leporis facetiae per Caecilium, Terentiumque et Afranium sub pari aetate nituerunt. Historicos (ut et Liuium quoque priorum aetati adstruas) praeter Catonem, et quosdam veteres et obscuros, minus LXXX. annis circumdatum aeuum tulit: ut nec poetarum in antiquius citari processit vbertas. At oratio ac vis forensis, perfectumque profae eloquentiae decus, ut idem separetur Cato (pace P. Craffi Scipionisque, et Laelii et Gracchorum, et Fannii et Ser. Galbae dixerim) ita uniuersa sub principe operis sui erupit Tullio: ut delectari ante eum paucissimis, mirari vero neminem possis, nisi aut ab illo visum, aut qui illum viderit. Hoc idem euenisse grammaticis, plasticis, pictoribus, sculptoribus, quisquis temporum institerit notis, reperiet, et eminentia cuiusque operis artissimis temporum claustris circumdata. Huius ergo, praecedentisque seculi, ingeniorum similitudines congregantis et in studium par, et in emolumentum, causas cum semper requiro, numquam reperio, quas esse veras confidam, sed fortasse veri similes:

similes : inter quas has maxime. Alit aemulatio ingenia : et nunc inuidia, nunc admiratio incitationem accendit : naturaque, quod summo studio petatum est, ascendit in summum : difficilisque in perfecto mora est ; naturaliterque, quod procedere non potest, recedit. Et, vt primo ad consequendos, quos priores ducimus, accendimur : ita, vbi aut praeteriri, aut aequari eos posse desperauimus, studium cum spe senescit ; et quod adsequi non potest, sequi desinit, et, velut occupatam relinquens materiam, quaerit nouam : praeteritoque eo, in quo eminere non possumus, aliquid in quo nitamur, conquirimus : sequiturque, vt frequens ac mobilis transitus maximum perfecti operis impedimentum sit.

CAP. XVIII. Transfit admiratio ad conditionem temporum, et ad vrbum. Vna vrbs Attica pluribus annis eloquentia, quam vniuersa Graecia, vberiusque floruit ; adeo vt corpora gentis illius separata sint in alias ciuitates, ingenia vero solis Atheniensium muris clausa existimes. Neque ego hoc magis miratus sim, quam neminem Argium, Thebanum, Lacedaemonium oratorem, aut dum vixit auctoritate, aut post mortem memoria dignum existimatum. Quae vrbes, et multae aliae, talium studiorum fere steriles, ni Thebas vnum os Pindari illuminaret. nam Alcmana Lacones falso sibi vindicant.

LIBER II.

CAP. I. Potentiae Romanorum prior Scipio viam aperuerat, luxuriae posterior aperuit : quippe remoto Carthaginis metu, sublataque imperii aemula, non gradu, sed praecipiti cursu, a virtute descitum, ad vitia transcursum ; vetus disciplina deserta, noua inducta ; in somnum a vigiliis, ab armis ad voluptates, a negotiis in otium conuersa ciuitas. Tum Scipio Nasica in Capitolio porticus ; tum quas praediximus, Metellus ; tum in circo Cn. Octauius multo amoenissimam, moliti sunt : publicamque magnificentiam secuta priuata luxuria est. Triste deinde, et contumeliosum bellum in Hispania, duce latronum Viriatho, secutum est : quod ita varia fortuna gestum est, vt saepius Romanorum gereretur aduersa. Sed interemto Viriatho, fraude magis, quam virtute Seruili Caepionis, Numantinum gra-

uius exarsit. Haec vrbs nunquam decem millibus plura propriae iuuentutis armavit : sed, vel ferocia ingenii, vel inscitia nostrorum ducum, vel fortunae indulgentia, cum alios duces, tum Pompeium magni nominis virum, ad turpissima deduxit foedera (hic primus e Pompeiis Cos. fuit) nec minus turpia ac detestabilia Mancinum Hostilium consulem. Sed Pompeium gratia impunitum habuit, Mancinum verecundia. Quippe, non recusando perduxit huc, vt per Fetiales nudus ac post tergum religatis manibus, dederetur hostibus. Quem illi recipere se negauerunt, sicut quondam Caudini fecerunt, dicentes, publicam violationem fidei non debere vnus lui sanguine.

CAP. II. Inmanem deditio Mancini ciuitatis mouit disensionem. Quippe Tib. Gracchus, Ti. Gracchi clarissimi atque

que eminentissimi viri filius, P. Africani ex filia nepos, quo quaestore et auctore id foedus ictum erat, nunc grauiter ferens, aliquid a se factum infirmari, nunc similis vel iudicii vel poenae metuens discrimen, tribunus pl. creatus, vir alioqui vita innocentissimus, ingenio florentissimus, proposito sanctissimus, tantis denique adornatus virtutibus, quantas perfecta et natura et industria mortalis conditio recipit, P. Mucio Scaevola, L. Calpurnio Coss. abhinc annos CLXII. desciuit a bonis; pollicitusque toti Italiae ciuitatem, simul etiam promulgatis agrariis legibus, omnibus statum concupiscentibus, summa imis miscuit; et in praeruptum atque anceps periculum adduxit remp. Octauioque collegae, pro bono publico stanti imperium abrogauit: III. viros agris diuidendis coloniisque deducendis creauit se, focerumque suum consularem Appium, et Gracchum fratrem, admodum iuuenem.

CAP. III. Tum P. Scipio Nasica, eius, qui optimus vir a senatu iudicatus erat, nepos; eius, qui censor porticus in Capitolio fecerat, filius; pronepos autem Cn. Scipionis, celeberrimi viri, P. Africani patruum, priuatusque et togatus, cum esset consobrinus Tib. Gracchi, patriam cognationi praeferens, et quidquid publice salutare non esset, priuatim alienum existimans (ob eas virtutes primus omnium absens pontifex max. factus est) circumdata laeua brachio togae lacinia, ex superiore parte Capitolii, summis gradibus insistens hortatus est, qui saluam, vellent remp. se sequerentur. Tum optimates, senatus, atque equestris ordinis pars melior et maior, et intacta perniciosis consiliis plebs, inruere in Gracchum, stantem in area cum cateruis suis, et concientem paene totius Italiae

frequentiam. Is fugiens, decurrensque cliuo Capitolino, fragmine subfellii ictus, vitam, quam gloriosissime degere potuerat, immatura morte finiuit. Hoc initium in vrbe Roma ciuilibus sanguinis, gladiatorumque impunitatis fuit. Inde ius vi obrutum, potentiorque habitus prior; discordiaeque ciuium, antea conditionibus sanari solitae, ferro adiudicatae; bellaque non caufis inita, sed prout eorum merces fuit. Quod haud mirum est. Non enim ibi consistunt exempla, vnde coeperunt; sed quamlibet in tenuem recepta trauisem, latissime euagandi sibi viam faciunt: et, vbi semel recto deerratum est, in praecipitum peruenitur: nec quisquam sibi putat turpe, quod alii fuit fructuosum.

CAP. IV. Interim dum haec in Italia geruntur, Aristonicus, mortuo rege Attalo, a quo Asia populo Romano hereditate relicta erat, sicut relicta postea est a Nicomede Bithynia, mentitus regiae stirpis originem, armis eam occupat. Is victus a M. Perperna, ductusque in triumpho; sed M. Aquillio capite poenas dedit; cum initio belli Crassum Mucianum, virum iuris scientissimum, decedentem ex Asia proconsulem interemisset. Et P. Scipio Africanus Aemilianus, qui Carthaginem deleuerat, post tot acceptas circa Numantiam clades, creatus iterum Cos. missusque in Hispaniam, fortunae virtutisque, expertae in Africa, respondit in Hispania; et intra annum ac tres menses, quam eo venerat, circumdatam operibus Numantiam excisamque aequauit solo. Nec quisquam vllius gentis hominum ante eum clariori vrbi excidio nomen suum perpetuae commendauit memoriae. Quippe, excisa Carthagine ac Numantia, ab alterius nos metu, alterius vindicauit

dicauit contumeliis. Hic, cum interrogante tribuno Carbone, quid de Tib. Gracchi caede sentiret? respondit: si is occupandae reip. animum habuisset, iure caesum. Et, cum omnis concio adclamasset: *Hostium, inquit, armatorum toties clamore non territus, qui possum vestro moveri, quorum nouerca est Italia?* Reuersus in urbem, intra breue tempus, M. Aquillio, C. Sempronio Coss. abhinc annos CL. post duos consulatus, duosque triumphos, et bis excisos terrores reip. mane in lectulo repertus est mortuus, ita vt quaedam elisarum faucium in ceruice reperirentur notae. De tanti viri morte nulla habita est quaestio: eiusque corpus velato capite elatum est, cuius opera super totum terrarum orbem Roma extulerat caput. Seu fatalem, vt plures, seu conflatam infidiis, vt aliqui prodidere memoriae, mortem obiit, vitam certe dignissimam egit, quae nullius ad id temporis praeterquam auito fulgore vinceretur. Decessit anno ferme LVI. de quo si quis ambiget, recurat ad priorem consulatum eius, in quem creatus est anno XXXVI. ita dubitare desinet.

CAP. V. Ante tempus excisae Numantiae, praeclara in Hispania militia A. Bruti fuit: qui, penetratis omnibus Hispaniae gentibus, ingenti vi hominum, vrbiumque potitus numero, aditis quae vix audita erant, Gallaeci cognomen meruit. Et ante eum paucis annis tam seuerum illius Q. Macedonici in his gentibus imperium fuit, vt, cum vrbem Contrebiam nomine in Hispania oppugnaret, pulsas praecipiti loco quinque cohortes legionarias, eodem protinus subire iuberet: facientibusque omnibus in procinctu testamenta, velut ad certam mortem eundum foret, non deteritus proposito, perseuerantia ducis, quem moriturum mise-

rat, militem victorem recepit. Tantum effecit mixtus timori pudor, spesque desperatione quaesita. Hic virtute ac feueritate facti; at Fabius Aemilianus, Pauli exemplo, disciplinae in Hispania fuit clarissimus.

CAP. VI. Decem deinde interpositis annis, qui Tib. Gracchum, idem Caium, fratrem eius, occupauit furor, tam virtutibus eius omnibus, quam huic errori similem, ingenio etiam eloquentiaque longe praestantiozem. Qui cum summa quiete animi, ciuitatis princeps esse posset, vel vindicandae fraternae mortis gratia, vel praemuniendae regalis potentiae, eiusdem exempli tribunatum ingressus, longe maiora et aciora repetens, dabat ciuitatem omnibus Italicis. Extendebat eam paene usque Alpes; diuidebat agros; vetabat, quemquam ciuem plus D. iugeribus habere: quod aliquando lege Licinia cautum erat: noua constiuebat portoria; nouis coloniis replebat prouincias; iudicia a senatu transferebat ad equites; frumentum plebi dare instituebat; nihil immotum, nihil tranquillum, nihil quietum denique in eodem statu relinquebat: quin alterum etiam continuauit tribunatum. Hunc L. Opimius Cos. qui praetor Fregellas exciderat, persecutus armis, vnaque Fuluium Flaccum, consularem ac triumphalem virum, aequae praua cupientem, quem C. Gracchus in locum Tiberii fratris III. virum nominauerat, eumque socium regalis adsumserat potentiae, morte adficit. Id vnum nefarie ab Opimio proditum, quod capitis, non dicam Gracchi, sed ciuis Romani pretium se daturum, idque auro repensurum proposuit. Flaccus in Auentino armatos ad pugnam ciens, cum filio maiore iugulatus est. Gracchus profugiens, cum iam

com-

comprehenderetur ab iis, quos Opimius miserat, ceruicem Euporo seruo praebuit, qui non segnius se ipse interemit, quam domino succurrerat. Quo die singularis Pomponii equitis R. in Gracchum fides fuit. Qui more Coclitis, sustentatis in ponte hostibus eius, gladio se transfixit. Vt Tiberii Gracchi antea corpus, ita Caii, mira crudelitate victorum, in Tiberim deiectum est.

CAP. VII. Hunc Tib. Gracchi liberi, P. Scipionis Africani nepotes, viua adhuc matre Cornelia, Africani filia, viri optimis ingeniis male vsi, vitae mortisque habuere exitum. Qui si ciuilem dignitatis concupissent modum, quidquid tumultuando adipisci gestierunt, quietis obtulisset resp. Huic atrocitati adiectum scelus vnicum. Quippe iuuenis, specie excellens, nec dum duodeuicesimum transgressus annum, immunisque delictorum paternorum, Fuluii Flacci filius, quem pater legatum de conditionibus miserat, ab Opimio interemtus est. Quem cum haruspex Tuscus, amicus, flentem in vincula duci vidisset, quin tu hoc potius, inquit, facis? protinusque inliso capite postem lapideum ianuae carceris, effusoque cerebro exspirauit. Crudelesque mox quaestiones, in amicos clientesque Gracchorum habitae sunt. Sed Opimium, virum alioqui sanctum et grauem, damnatum postea iudicio publico, memoria ipsius faeuitiae, nulla ciuilis persecuta est misericordia. Eadem Rupilium Popilliumque, qui Coss. asperrime in Tiberii Gracchi amicos faeuierant, postea iudiciorum publicorum merito oppressit inuidia. Rei tantae parum ad notitiam pertinens interponetur. Hic est Opimius, a quo Cos. celeberrimum vini Opimiani nomen: quod iam nullum esse, spatio annorum colligi potest; cum ab eo sint ad

te, M. Vinici, Cos. anni CLI. Factum Opimii, quod inimicitarum quaesita erat vltio, minor secuta auctoritas: et visa vltio priuato odio magis, quam publicae vindictae data.

CAP. VIII. Subinde Porcio Marcioque Coss. deducta colonia, Narbo Martius. Mandatur deinde memoriae feueritas iudiciorum. quippe C. Cato consularis, M. Catonis nepos, Africani sororis filius, repetundarum ex Macedonia damnatus est; cum lis eius quater millibus aestimaretur. adeo illi viri magis voluntatem peccandi intuebantur, quam modum: factaque ad consilium dirigebant, et quid, non in quantum, admissum foret, aestimabant. Circa eadem tempora Metelli fratres uno die triumphauerunt. Non minus clarum exemplum, et adhuc vnicum Fuluii Flacci eius, qui Capuam ceperat, filiorum, sed alterius in adoptionem dati, in collegio consulum fuit. adoptiuus in Acidini Manlii familiam datus. nam census Metellorum patruelium, non germanorum fratrum fuit: quod solis contigerat Scipionibus. Tum Cimbri, et Teutoni transcendere Rhenum, multis mox nostris suisque cladibus nobiles. Per eadem tempora clarus eius Minucii, qui porticus, quae hodieque celebres sunt, molitus est, ex Scordiscis triumphus fuit.

CAP. IX. Eodem tractu temporum nituerunt oratores, Scipio Aemilianus, Laeliusque, Ser. Galba, duo Gracchi, C. Fannius, Carbo Papirius. Nec praetereundus Metellus Numidicus, et Scaurus, et ante omnes L. Crassus et M. Antonius. Quorum aetati ingeniisque succedere C. Caesar Strabo, P. Sulpicius. namque Mucius iuris scientia, quam proprie eloquentiae nomine, celebrior fuit. Clara etiam per idem aevi spatium

tium fuere ingenia, in Togatis Afranii, in Tragoediis Pacuui atque Accii, vsque in Graecorum ingeniorum comparationem euecti, magnumque inter hos ipsos facientis operi suo locum; adeo quidem, vt in illis limae in hoc paene plus videatur fuisse sanguinis. Celebre et Lucilii nomen fuit, qui sub P. Africano, Numantino bello eques militauerat. quo quidem tempore iuuenis adhuc Iugurtha ac Marius, sub eodem Africano militantes, in iisdem castris didicere, quae postea in contrariis facerent. Historiarum auctor iam tum Sisenna erat iuuenis, sed opus belli ciuilis Sullani post aliquot annos ab eo seniore editum est. Vetustior Sisenna fuit Coelius; aequalis Sisennae Rutilius, Claudiusque Quadrigarius et Valerius Antias. Sane non ignoremus, eadem aetate fuisse Pomponium, sensibus celebrem, verbis rudem, et nouitate inuenti a se operis commendabilem.

CAP. X. Prosequamur notam seueritatem censorum, Cassii Longini, Caepionisque, qui abhinc annos CLVII. Lepidum Aemilium augurem, quod sex millibus aedes conduxisset, adesse iusserunt. at nunc, si quis tanti habitet, vix vt senator agnoscitur. adeo mature a re-ctis in vitia, a vitiis in praua, a prauis in praecipitia peruenitur. Eodem tractu temporum et Domitii ex Aruernis, et Fabii ex Allobrogibus victoria fuit nobilis. Fabio Pauli, nepoti, victoria cognomen Allobrogico inditum. Notetur Domitiae familiae peculiaris quaedam, et, vt clarissima, ita artata numero felicitas: IV. ante hunc, nobilissimae simplicitatis iuuenem, Cn. Domitium, fuere singulis omnino parentibus geniti. sed omnes ad consulatum sacerdotiaeque, ad triumphum autem paene omnes peruenerunt insignia.

CAP. XI. Bellum deinde Iugurthinum gestum est per Q. Metellum, nulli secundum seculi sui. Huius legatus fuit C. Marius, quem praediximus, natus equestri loco, hirtus atque horridus, vitaeque sanctus, quantum bello optimus, tantum pace pessimus, immodicus gloriae, infatiabilis, impotens, semperque inquietus. Hic per publicanos, aliosque in Africa negotiantes, criminatus Metelli lentitudinem, trahentis iam in tertium annum bellum, et naturalem nobilitatis superbiam, morandique in imperiis cupiditatem, effecit, vt cum, com-
meatu petito, Romam venisset, consul crearetur, bellique paene patradi a Metello, qui bis Iugurtham acie fuderat, summa committeretur sibi. Metelli tamen et triumphus fuit clarissimus, et meritum; virtuti-
que cognomen Numidici inditum. Vt paullo ante Domitiae familiae, ita Caeciliae notanda claritudo est: quippe intra XII. ferme annos huius temporis Coss. fuere Metelli, aut censores, aut triumpharunt amplius XII. vt adpareat, quemadmodum vrbium imperiorumque, ita gentium nunc florere fortunam, nunc fenescere, nunc interire.

CAP. XII. At Caius Marius L. Sullam, iam tunc, vt praecautibus fati, copulatum sibi quaestorem habuit, et per eum missum ad regem Bocchum, Iugurtha rege, abhinc annos ferme CXXXIIX. potitus est. Designatusque iterum Cos. in vrbem reuersus, secundi consulatus initio Kalendis Ianuariis eum in triumpho duxit. Effusa, vt praediximus, immanis vis Germanarum gentium, quibus nomen Cimbris ac Teutonis erat, cum Caepionem Malliumque Coss. et ante Carbonem Silanumque fudissent, fugassentque in Galliis, et exuissent exercitu; Scaurumque Aurelium
Cos.

Cos. et alios celeberrimi nominis viros trucidassent, populus R. non alium repellendis tantis hostibus magis idoneum imperatorem, quam Marium, est ratus. Tum multiplicati consulatus eius. Tertius in adparatu belli consumtus: quo anno Cn. Domitius tribunus pl. legem tulit, vt sacerdotes, quos antea conlegae sufficiebant, populus crearet. Quarto trans Alpes circa aquas Sextias cum Teutonius conflixit; amplius CL. millibus hostium, priore ac postero die ab eo trucidatis; gensque excisa Teutonum. Quinto, citra Alpes in campis, quibus nomen erat Raudiis, ipse Cos. et Procos. Q. Lutatius Catulus fortunatissimo decertauere proelio: caesa aut capta amplius C. M. hominum. Hac victoria videtur meruisse Marius, ne eius nati remp. poeniteret, ac bona malis repensasse. Sextus consulatus veluti praemium ei meritum datus. Non tamen huius consulatus fraudetur gloria; quo Seruili Glaucae, Saturninique Apuleii furorem, continuatis honoribus remp. lacerantium, et gladiis quoque et caede comitia discutientium, Cos. armis compescuit; hominesque exitiales in Hostilia curia morte multauit.

CAP. XIII. Deinde interiectis paucis annis, tribunatum iniit M. Liuius Drusus, vir nobilissimus, eloquentissimus, sanctissimus, meliore in omnia ingenio animoque, quam fortuna, usus. Qui cum senatui priscum restituere cuperet decus, et iudicia ab equitibus ad eum transferre ordinem; (quippe eam potestatem nacti equites Gracchanis legibus, cum in multos clarissimos atque innocentissimos viros fauissent, tum P. Rutilium, virum non seculi sui, sed omnis aevi optimum, interrogatum lege repetundarum, maximo cum gemitu ciuitatis, damnauerant) in iis ipsis, quae

pro senatu moliebatur, senatum habuit aduersarium: non intelligentem, si qua de plebis commodis ab eo agerentur, veluti inescandae inliciendaequae multitudinis causa fieri, vt minoribus perceptis, maiora permitteret. Denique ea fortuna Drusi fuit, vt malefacta conlegarum, quam eius optime ab ipso cogitata, senatus probaret magis; et honorem, qui ab eo deferbatur, sperneret; iniurias, quae ab aliis intendebantur, aequo animo reciperet; et huius summae gloriae inuideret; illorum modicam ferret.

CAP. XIV. Tum conuersus Drusi animus, quando bene coepta male cedebant, ad dandam ciuitatem Italiae. Quod cum moliens reuertisset e foro, immensa illa et incognita, quae eum semper comitabatur, cinctus multitudine, in atrio domus suae cultello percussus, qui adfixus lateri eius relictus est, intra paucas horas decessit. Sed cum vltimum redderet spiritum, intuens circumstantium maerentiumque frequentiam, effudit vocem conuenientissimam conscientiae suae: *Ecquando, inquit, propinqui, amicique, similem mei ciuem habebit resp.?* Hunc finem clarissimus iuuenis vitae habuit. Cuius morum minime omittatur argumentum. Cum aedificaret domum in Palatio in eo loco, vbi est, quae quondam Ciceronis, mox Cenforini fuit, nunc Statilii Sifennae est, promitteretque ei architectus, ita se eam aedificaturum, vt libera a conspectu, immunisque ab omnibus arbitris esset, neque quisquam in eam despiceret posset: *Tu vero, inquit, si quid in te artis est, ita compone domum meam, vt, quidquid agam, ab omnibus perspici possit.*

CAP. XV. In legibus Gracchi inter perniciosissima numerauerim, quod extra Italiam colonias posuit. Id maiores (cum

(cum viderent tanto potentio-
rem Tyro Carthaginem, Mas-
filiam Phocaea, Syracusas Co-
rintho, Cyzicum ac Byzantium
Mileto, genitili solo) diligen-
ter vitauerant, vt ciues Roma-
nos ad censendum ex prouinciis
in Italiam reuocauerint. Prima
autem extra Italiam colonia Car-
thago condita est. Mors Drusi
iam pridem tumescens bellum
excitauit Italicum. Quippe L.
Caesare, P. Rutilio Coss. ab-
hinc annos CXX. cum id ma-
lum in vniuersa Italia, ab Ascula-
nis ortum esset, (quippe Ser-
uium praetorem, Fonteiumque
legatum occiderant) ac deinde
a Maris exceptum, in omnes
penetrasset regiones, arma ad-
uersus Romanos cepit. Quorum
vt fortuna atrox, ita caussa fuit
iustissima. Petebant enim eam
ciuitatem, cuius imperium ar-
mis tuebantur: per omnes annos
atque omnia bella, duplici nu-
mero se militum equitumque
fungi, neque in eius ciuitatis
ius recipi, quae per eos in id
ipsum peruenisset fastigium, per
quod homines eiusdem et gen-
tis et sanguinis, vt externos
alienosque fastidire posset. Id
bellum amplius CCC. millia iu-
uentutis Italicae abstulit. Cla-
rissimi autem imperatores fue-
runt Romani eo bello: Cn.
Pompeius, Cn. Pompeii Magni
pater, C. Marius, de quo prae-
diximus, L. Sulla, anno ante
praetura functus, Q. Metellus,
Numidici filius, qui meritum
cognomen Pii consecutus erat.
Quippe expulsus ciuitate a L.
Saturnino tribuno pleb. quod so-
lus in leges eius iurare nolue-
rat, pietate sua, auctoritate
senatus, consensu reip. restituit
patrem. Nec triumphis, ho-
noribusque, quam aut caussa
exfilii, aut exilio, aut redi-
tu clarior fuit Numidicus.

CAP. XVI. Italicorum au-
tem fuerunt celeberrimi duces,
Silo Popaedi, Herius Asi-
nius, Insteius Cato, C. Pontidius,

Telefinus Pontius, Marius Egna-
tius, Papius Mutilus. Neque
ego verecundia, domestici san-
guinis gloriae quidquam, dum
verum refero, subtraham. quip-
pe multum Minatii Magii, ata-
ui mei, Asculanensis, tribuen-
dum est memoriae: qui nepos
Decii Magii, Campanorum prin-
cipis, celeberrimi et fidelissimi
viri, tantam hoc bello Roma-
nis fidem praestitit, vt cum
legione, quam ipse in Hirpinis
conscripterat, Herculaneum si-
mul cum T. Didio caperet,
Pompeios cum L. Sulla oppu-
gnaret, Cosamque occuparet.
Cuius de virtutibus cum alii,
tum maxime dilucideque Q.
Hortensius in Annalibus suis
retulit. Cuius pietati plenam
populus R. gratiam retulit; i-
psum viritim ciuitate donando,
duos filios eius creando praeto-
res, cum seni adhuc crearentur.
Tam varia atque atrox fortuna
Italici belli fuit, vt per bien-
nium continuum duo Romani
Coss. Rutilius, ac deinde Cato
Porcius ab hostibus occideren-
tur, exercitus P. R. multis in
locis funderetur, vtque ad saga-
iretur, diuque in eo habitu ma-
neretur. Caput imperii sui Cor-
finium legerant, quod adpel-
larent Italicum. Paullatim dein-
de recipiendo in ciuitatem, qui
arma aut non ceperant, aut de-
posuerant maturius, vires refe-
ctae sunt: Pompeio Sullaque et
Mario fluentem procumbentem-
que Remp. restituentibus.

CAP. XVII. Finito ex
maxima parte, nisi qua Nolani
belli manebant reliquiae, Ita-
lico bello, (quo quidem Ro-
mani victis afflictisque ipsi exar-
mati, quam integris vniuersis,
ciuitatem dare maluerunt:) con-
sulatum inierunt Q. Pompeius
et L. Cornelius Sulla: vir, qui
neque ad finem victoriae satis
laudari, neque post victoriam
abunde vituperari potest. Hic
natus familia nobili, sextus a
Cornelio Rufino, qui bello Pyrrhi
inter

inter celeberrimos fuerat duces, cum familiae eius claritudo intermissa esset, diu ita se gessit, vt nullam petendi consulatum cogitationem habere videretur. Deinde post praeturam illustratus bello Italico, et ante in Gallia legatione sub Mario, qua eminentissimos duces hostium fuderat, ex successu animum sumit; petensque consulatum, paene omnium ciuium suffragiis factus est. Sed eum honorem vndequinquagesimo aetatis suae anno adsecutus est.

CAP. XVIII. Per ea tempora Mithridates Ponticus rex, vir neque filendus, neque dicendus sine cura, bello acerrimus, virtute eximius: aliquando fortuna, semper animo maximus, consiliis dux, miles manu, odio in Romanos Hannibal; occupata Asia, necatisque in ea omnibus ciuibus R. quos quidem eadem die atque hora, redditis ciuitatibus litteris, ingenti cum pollicitatione praemiorum interimi iusserat. Quo tempore neque fortitudine aduersus Mithridatem, neque fide in Romanos quisquam Rhodiis par fuit. horum fidem Mitylanaeorum perfidia inluminavit: qui M. Aquilium aliosque Mithridati vinctos tradiderunt; quibus libertas, in vnus Theophranis gratiam, postea a Pompeio restituta est, cum terribilis Italiae quoque videretur imminere, forte obuinit Sullae Asia prouincia. Is egressus vrbe, cum circa Nolam moraretur (quippe ea vrbs pertinacissime arma retinebat, exercituque Romano obsidebatur, velut poeniteret eius fidei, quam omnium sanctissimam bello praestiterat Punico) P. Sulpitius, tribunus pl. disertus, acer, opibus, gratia, amicitiiis, vigore ingenii atque animi celeberrimus; cum antea rectissima voluntate apud populum maximam quaesisset dignitatem, quasi pigeret eum virtutum suarum,

et bene consulta ei male cederent, subito prauus et praeceps, C. Mario post LXX. annum omnia imperia et omnes prouincias concupiscenti addixit, legemque ad populum tulit, qua Sullae imperium abrogaretur, C. Mario bellum decerneretur Mithridaticum; aliasque leges perniciosas et exitiabiles, neque tolerandas liberae ciuitati tulit. Quin etiam Q. Pompeii Cos. filium, eundemque Sullae generum, per emissarios factionis suae interfecit.

CAP. XIX. Tum Sulla contracto exercitu ad vrbem rediit, eamque armis occupauit, XII. auctores nouarum pessimarumque rerum, inter quos Marium cum filio, et P. Sulpitio, vrbe exturbauit, ac lege lata exules fecit. Sulpitium etiam adsecuti equites, in Laurentinis paludibus iugulauere: caputque eius erectum et ostentatum pro Rostris, velut omen imminentis proscriptionis fuit. Marius post sextum consulatum annoque LXX. nudus ac limo obrutus, oculis tantummodo ac naribus eminentibus extractus arundineto circa paludem Maricae, in quam se, fugiens confectantes Sullae equites, abdiderat, iniecto in collum loro in carcerem Minturnensium iussu II. viri perductus est. Ad quem interficiendum missus cum gladio feruus publicus, natione Germanus, qui forte ab imperatore eo, bello Cimbrico, captus erat, vt agnouit Marium, magno eiulatu expromenti indignationem casus tanti viri, abiecto gladio profugit e carcere. Tum ciues, ab hoste, miserrari paullo ante principis viri docti, instructum eum viatico conlataque veste, in nauem imposuerunt. At ille, adsecutus circa Aenariam filium, cursum in Africam direxit; inopemque vitam in tugurio ruinarum Carthaginensium tolerauit: cum Marius, adspiciens Carthaginem,

nem, illa intuens Marium, alter alteri possent esse solatio.

CAP. XX. Hoc primum anno, sanguine Cos. Romani militis imbutae manus sunt: quippe Pompeius collega Sullae, ab exercitu Cn. Pompeii proconsulis, seditione, sed quam dux creauerat, interfectus est. Non erat Mario Sulpitioque Cinna temperator: itaque, cum ita ciuitas Italiae data esset, ut in octo tribus contribuerentur noui ciues; ne potentia eorum et multitudo veterum ciuium dignitatem frangeret, plusque possent recepti in beneficium, quam auctores beneficii; Cinna, in omnibus tribubus eos se distributurum, pollicitus est. Quo nomine ingentem totius Italiae frequentiam in urbem acciuerat. e qua pulsus collegae optimatumque viribus, cum in Campaniam tenderet, ex auctoritate senatus consulatus ei abrogatus est, suffectusque in eius locum L. Cornelius Merula flamen Dialis. Haec iniuria homine, quam exemplo, dignior fuit. Tum Cinna, corruptis primo centurionibus ac tribunis, mox etiam spe largitionis militibus, ab eo exercitu, qui circa Nolam erat, receptus est. Is, cum vniuersus in verba eius iurasset, retinens insignia consulatus, patriae bellum intulit, fretus ingenti numero nouorum ciuium, e quorum delectu CCC. amplius cohortes conscripserat, ac triginta legionum instar impleuerat. Opus erat partibus, auctoritate, gratia: cuius augendae, C. Marium cum filio de exilio reuocauit, quique cum iis pulsi erant.

CAP. XXI. Dum bellum autem infert patriae Cinna, Cn. Pompeius, Magni pater, (cuius praeclara opera bello Marsico praecipue circa Picenum agrum, ut praescripsimus, vsa erat resp., quique Asculum ceperat, circa quam urbem, cum in mul-

tis aliis regionibus exercitus dispersi forent, V. et LXX. ciuium Romanorum, amplius LX. millia Italicorum vna die conflixerant) frustratus spe continuandi consulatus, ita se dubium mediumque partibus praestitit, ut omnia ex proprio vsu ageret, temporibusque insidiari videretur, et huc atque illuc, vnde spes maior adfuisset potentiae, se exercitumque deflecteret. Sed ad vltimum magno atrocique proelio cum Cinna conflixit. Cuius commissi patriaeque sub ipsis moenibus oculisque urbis Romanae, pugnantibus spectantibusque, quam fuerit euentus exitiabilis, vix verbis exprimi potest. Post hoc, cum vtrumque exercitum, velut parum bello exhaustum, laceraret pestilentia, Cn. Pompeius decessit: cuius interitus voluptas, amissorum aut gladio aut morbo ciuium paene damno repensata est: populusque Romanus, quam viuo iracundiam debuerat, in corpus mortui contulit. Seu duae, seu tres Pompeiorum fuere familiae, primus eius nominis, ante annos ferme CLXVIII. Q. Pompeius cum Cn. Seruio Cos. fuit. Cinna et Marius, haud incruentis vtriusque certaminibus editis, urbem occupauerunt: sed prior ingressus Cinna, de recipiendo Mario legem tulit.

CAP. XXII. Mox C. Marius, pestifero ciuibus suis reditu intrauit moenia. Nihil illa victoria fuisset crudelius, nisi mox Sullana esset secuta. Neque licentia in mediocres fauitum, sed excelsissimi quoque atque eminentissimi ciuitatis viri variis suppliciorum generibus adfecti, in iis Cos. Octavius vir lenissimi animi, iussu Cinnae interfectus est. Merula autem, qui se sub aduentum Cinnae Cos. abdicauerat, incisus venis superfusoque altaribus sanguine, quos saepe pro salute reip. flamen Dialis precatus erat Deos,
B eos

eos in execrationem Cinnae partiumque eius tum precatus, optime de rep. meritum spiritum reddidit. M. Antonius, princeps ciuitatis atque eloquentiae, gladiis militum, quos ipsos facundia sua moratus erat, iussu Marii Cinnaeque confossus est. Q. Catulus, et aliarum virtutum, et belli Cimbrici gloria, quae illi cum Mario communis fuerat, celeberrimus, cum ad mortem conquireretur, conclusit se loco nuper calce arenae perpolito, inlatoque igni, qui vim odoris excitaret, simul exitiali hausto spiritu, simul incluso suo, mortem magis voto, quam arbitrio inimicorum, obiit. Omnia erant praecipitia in rep. nec tamen adhuc quisquam inueniebatur, qui bona ciuis Romani aut donare auderet, aut petere sustineret. Postea id quoque accessit, vt faeuitiae causam auaritia praeberet, et modus culpae ex pecuniae modo constitueretur; et qui fuisset locuples, fieret nocens, sui quisque periculi, merces foret; nec quidquam videretur turpe, quod esset quaestuosum.

CAP. XXIII. Secundum deinde consulatum Cinna, et septimum Marius in priorum dedecus iniit. Cuius initio morbo oppressus decessit, vir in bello hostibus, in otio ciuibus infestissimus, quietisque impatientissimus. In huius locum suffectus Valerius Flaccus, turpissimae legis auctor, qua creditoribus quadrantem solui iusserat: cuius facti merita eum poena intra biennium consecuta est. Dominante in Italia Cinna, maior pars nobilitatis ad Sullam in Achaiam, ac deinde post in Asiam perfugit. Sulla interim cum Mithridatis praefectis, circa Athenas Boeotiamque et Macedoniam ita dimicauit, vt et Athenas reciperet et plurimo circa multiplices Piraei portus munitiones labore expleto amplius CC. millia hostium in-

terficeret, nec minus multa caperet. Si quis hoc rebellandi tempus, quo Athenae oppugnatae a Sulla sunt, imputat Atheniensibus, nimirum veri vetustatisque ignarus est. Adeo enim certa Atheniensium in Romanos fides fuit, vt semper et in omni re quidquid incerta fide gereretur, id Romani, Attica fieri, praedicarent. Ceterum tum oppressi Mithridatis armis homines miserrimae conditionis, cum ab inimicis tenerentur, oppugnabantur ab amicis, et animos extra moenia, corpora, necessitati feruientes, intra muros habebant. Transgressus deinde in Asiam Sulla, parentem ante omnia supplicemque Mithridatem inuenit. quem multatum pecunia ac parte nauium, Asia omnibusque aliis prouinciis, quas armis occupauerat, decedere coegit: captiuos recepit; in perfugas noxiosque animadvertit: paternis, ist est, Ponticis finibus contentum esse iussit.

CAP. XXIV. C. Flavius Fimbria, qui praefectus equitum ante aduentum Sullae, Valerium Flaccum consularem virum interfecerat, exercituque occupato imperator adpellatus, forte Mithridaten pepulerat proelio, sub aduentum Sullae se ipse interemit; adolescens, quae pessime ausus erat, fortiter exsecutus. Eodem anno P. Laenas tribunus pl. Sex. Lucilium, qui prioris anno tribunus pl. fuerat, saxo Tarpeio deiecit; et cum collegae eius, quibus diem dixerat, metu ad Sullam profugissent, aqua ignique iis interdixit. Tum Sulla, compositis transmarinis rebus, cum ad eum, primum omnium Romanorum, legati Parthorum venissent, et in iis quidam magi ex notis corporis respondissent, coelestem eius vitam et memoriam futuram, reuectus in Italiam, haud plura quam XXX. armatorum millia aduersum CC. amplius hostium

stium exposuit Brundisii. Vix quidquam in Sullae operibus clarius duxerim, quam quod, cum per triennium Cinnanae Marianaëque partes Italiam obsiderent, neque inlaturum se bellum iis dissimulavit, nec quod erat in manibus omisit; existimavitque, ante frangendum hostem, quam vlciscendum ciuem; repulsoque externo metu, ubi quod alienum esset vicisset, superaret, quod erat domesticum. Ante aduentum L. Sullae, Cinnana, seditione orta, ab exercitu interemptus est: vir dignior, qui arbitrio victorum moreretur, quam iracundia militum, de quo vere dici potest, ausum eum, quae nemo auderet bonus, perfecisse, quae a nullo, nisi fortissimo, perfici possent; et fuisse eum in consultando temerarium, in exsequendo virum. Carbo, nullo suffecto collega, solus toto anno Cos. fuit.

CAP. XXV. Putares, Sullam venisse in Italiam, non belli vindicem, sed pacis auctorem: tanta cum quiete exercitum per Calabriam Apuliamque, cum singulari cura frugum, agrorum, hominum, urbium perduxit in Campaniam; tentavitque iustis legibus et aequis conditionibus bellum componere: sed iis, quibus et pessima et immodica cupiditas erat, non poterat pax placere. Crescebat interim in dies Sullae exercitus, confluentibus ad eum optimo quoque et sanissimo. Felici deinde circa Capuam euentu Scipionem Norbanumque Coss. superat: quorum Norbanus, acie victus; Scipio, ab exercitu suo desertus ac proditus, inuiolatus a Sulla dimissus est. Adeo enim Sulla dissimilis fuit bellator ac victor, ut dum vincit iustissimo lenior, post victoriam audito fuerit crudelior. Nam et Cos. ut praediximus, exarmatum, Q. Sertorium, proh quanti mox belli facem! et multos alios, potitus eorum,

dimisit incolumes: credo, ut in eodem homine duplicis ac diuersissimi animi conspiceretur exemplum. Post victoriam, qua descendens montem Tifata cum C. Norbano concurrerat Sulla, grates Dianae, cuius numini regio illa sacrata est, soluit; aquas salubritate medendisque corporibus nobiles, agrosque omnes addixit Deae. Huius gratae religionis memoriam et inscriptio templi adfixa post hodieque, et tabula testatur aerea intra aedem.

CAP. XXVI. Inde Coss. Carbo III. et C. Marius, septies Cos. filius, annos natus XXVI. vir animi magis, quam aevi paterni, multa fortiterque molitus, neque vsquam inferior nomine consulis, apud Sacriportum pulsus a Sulla acie, Praeneste quod ante natura munitum praefidiis firmauerat, se exercitumque contulit. Ne quid vnquam malis publicis deesset, in qua ciuitate semper virtutibus certatum erat, certabatur sceleribus, optimusque sibi videbatur, qui fuerat pessimus; quippe dum ad Sacriportum dimicatur, Damasippus praetor Domitium, Scaeuolam etiam pontificem maximum, et diuini humanique iuris auctorem celeberrimum, et C. Carbonem praetorium, Cos. fratrem, et Antistium aedilitium, velut fauentes Sullae partibus, in curia Hostilia trucidauit. Non perdat nobilissimi facti gloriam Calpurnia, Bestiae filia, vxor Antistii: quae iugulato, ut praediximus, viro, gladio se ipsam transfixit. *Quae tum huius gloriae famaeque accessio? nunc virtus feminae in patria latet.*

CAP. XXVII. At Pontius Telesinus dux Samnitium, vir domi bellicae fortissimus, penitusque Romano nomine infestissimus, contractis circiter quadraginta millibus fortissimae pertinacissimaeque in retinendis armis iuuentutis, Carbone ac Mario

Coss. abhinc annos CXI. Kal. Nouembribus ita ad portam Collinam cum Sulla dimicauit, vt ad summum discrimen et eum, et remp., perduceret. Quae non maius periculum adiit, Hannibalis intra tertium miliarium castra conspicata, quam eo die, quo circumuolans ordines exercitus sui Telesinus, dictitansque, adesse Romanis vltimum diem, vociferabatur, eruendam delendamque urbem: adiiciens, numquam defuturos raptores Italicae libertatis lupos, nisi filua, in quam refugere solerent, esset excisa. Post primam demum horam noctis et Romana acies respirauit, et hostium cessit. Telesinus postera die semianimis repertus est, victoris magis, quam morientis, vultum praeferens; cuius abscissum caput, ferri gestarique circa Praeneste Sulla iussit. Tum demum, desperatis rebus suis, C. Marius adolescens per cuniculos, qui miro opere fabricati in diuersas agrorum partes ferunt, conatus erumpere, cum foramine e terra emerisset, a dispositis in id ipsum interemptus est. Sunt, qui sua manu; sunt, qui concurrentem mutuis ictibus cum minore fratre Telesino, vna obfesso et erumpente, occubuisse prodiderint. Vt cumque cecidit, hodieque tanta patris imagine non obscuratur eius memoria. De quo iuene quid existimauerit Sulla, in promptu est. Occiso enim demum eo, Felicis nomen adsumsit: quod quidem vsurpasset iustissime, si eundem et vincendi et viuendi finem habuisset. Oppugnationi autem Praenestis ac Marii praefuerat Ofella Lucretius; qui cum ante Marianarum fuisset partium, praetor ad Sullam transfugerat. Felicitatem diei, quo Samnitium Telesinique pulsus est exercitus, Sulla perpetua ludorum Circensium honorauit memoria, quibus sine nomine Sullanae victoriae celebrantur.

CAP. XXVIII. Paullo ante quam Sulla ad Sacriportum dimicaret, magnificis proeliis partium eius viri hostium exercitum fuderant: duo Seruili apud Clusium, Metellus Pius apud Fauentiam, M. Lucullus circa Fidentiam. Videbantur finita belli ciuilibus mala, cum Sullae crudelitate aucta sunt. Quippe dictator creatus (cuius honoris vsurpatio per annos CXX. intermissa: nam proximus post annum, quam Hannibal Italia excefferat: vt adpareat populum Romanum vsu dictatoris non tam desiderasse, quam timuisse potestatem) imperio, quo priores ad vindicandam maximis periculis remp. vsi fuerant, immodicae crudelitatis licentia vsus est. Primus ille, et vtinam vltimus, exemplum proscriptionis inuenit, vt, in qua ciuitate petulantis conuicii iudicium histrioni ex alto redditur, in ea iugulati ciuis R. publice constitueretur auctoramentum; plurimumque haberet, qui plurimos interemisset; neque occisi hostis, quam ciuis, vberius foret praemium; fieretque quisque merces mortis suae. Nec tamen in eos, qui contra arma tulerant, sed in multos infontes faeuitum. adiectum etiam, vt bona proscriptorum venirent; exclusique paternis opibus liberi, etiam petendorum honorum iure prohiberentur, simulque, quod indignissimum est, senatorum filii et onera ordinis sustinerent, et iura perderent.

CAP. XXIX. Sub aduentum in Italiam L. Sullae, Cn. Pompeius, eius Pompeii filius, quem magnificentissimas res in consulatu gessisse bello Marfico praediximus, XXIII. annos natus, abhinc annos CXIII. priuatis vt opibus, ita consiliis magna ausus, magnificeque conata exsecutus, ad vindicandam restituendamque dignitatem patriae, firmum ex agro Piceno, qui

qui totus paternis eius clientelis refertus erat, contraxit exercitum. Cuius viri magnitudo multorum voluminum instar exigit, sed operis modus paucis eum narrari iubet. Fuit hic genitus matre Lucilia, stirpis senatoriae, forma excellens, non ea, qua flos commendatur aetatis, sed dignitate et constantia: quae in illam conueniens amplitudinem, fortunam quoque eius, ad vltimum vitae comitata est diem: innocentia eximius, sanctitate praecipuus, eloquentia medius; potentiae, quae honoris causa ad eum deferretur, non vt ab eo occuparetur, cupidissimus; dux bello peritissimus; ciuis in toga (nisi vbi vereretur, ne quem haberet parem) modestissimus; amicitiarum tenax, in offensis exorabilis, in reconcilianda gratia fidelissimus, in accipienda satisfactione facillimus; potentia sua numquam, aut raro, ad impotentiam vsus; paene omnium vitiorum expers, nisi numeraretur inter maxima, in ciuitate libera, dominaque gentium, indignari, cum omnes ciues iure haberet pares, quemquam aequalem dignitate conspiciere. Hic a toga virili adfuetus commilitio prudentissimi ducis parentis sui, bonum et capax recta discendi ingenium singulari rerum militarium prudentia excoluit, vt a Sertorio Metellus laudaretur magis, Pompeius timeretur validius.

C A P. XXX. Tum M. Perperna praetorius, e proscriptis, gentis clarioris, quam animi, Sertorium inter coenam Eto scae interemit, Romanisque certam victoriam, partibus suis excidium, sibi turpissimam mortem pessimo auctorauit facinore. Metellus et Pompeius ex Hispaniis triumpharunt: sed Pompeius hoc quoque triumpho, adhuc eques Romanus, ante diem, quam consulatum iniret, curru vr-

bem inuectus est. Quem virum quis non miretur, per tot extraordinaria imperia in summum fastigium vectum, iniquo tulisse animo, C. Caesaris, in altero consulatu petendo, senatum populumque R. rationem habere. Adeo familiare est hominibus, omnia sibi ignoscere, nihil aliis remittere; et inuidiam rerum non ad causam, sed ad voluntatem personasque dirigere. Hoc consulatu Pompeius tribunitiam potestatem restituit, cuius Sulla imaginem sine re reliquerat. Dum Sertorianum bellum in Hispania geritur, LXIV. fugitiui e ludo gladiatorio Capua profugientes, duce Spartaco, raptis ex ea vrbe gladiis, primo Vesuuium montem petiere; mox crescente in dies multitudine, grauibus variisque casibus adfecere Italiam. quorum numerus in tantum adoleuit, vt qua vltimo dimicauere acie, XL. millia hominum se Romano exercitui opposuerint. Huius patrae gloria penes M. Crassum fuit, mox Reip. omnium principem.

C A P. XXXI. Conuertebatur Cn. Pompeii persona totum in se terrarum orbem, et per omnia maior *ciui* habebatur. qui cum Cos. perquam laudabiliter iurasset, se in nullam prouinciam ex eo magistratu iturum, idque seruasset, post biennium A. Gabinius tribunus legem tulit, vt cum belli more, non latrociniorum, orbem classibus, iam non furtiuis expeditionibus piratae tererent, quasdamque etiam Italiae vrbes diripuissent; Cn. Pompeius ad eos opprimendos mitteretur; essetque ei imperium aequum in omnibus prouinciis cum proconsulibus, vsque ad quinquagesimum miliarium a mari. quo S. C. paene totius terrarum orbis imperium vni viro deferebatur: sed tamen idem hoc ante biennium in M. Antonii praetura decretum erat.

Sed interdum persona, vt exemplo nocet, ita inuidiam auget, aut leuat. in Antonio homines aequo animo passi erant. Raro enim inuidetur eorum honoribus, quorum vis non timetur. Contra in iis homines extrordinaria reformidant, qui ea suo arbitrio aut deposituri, aut retenturi videntur, et modum in voluntate habent. Dissuadebant optimates: sed consilia impetu victa sunt.

CAP. XXXII. Digna est memoria Q. Catuli cum auctoritas, tum verecundia: qui cum dissuadens legem in concione dixisset, esse quidem praeclarum virum Cn. Pompeium, sed nimium iam liberae reip., neque omnia in vno reponenda: adiecissetque, si quid huic acciderit, quem in eius locum substituetis? succlamauit vniuersa concio, Te, Q. Catule. Tum ille victus consensu omnium, et tam honorifico ciuitatis testimonio, e concione discessit. Hic hominis verecundiam, populi iustitiam mirari libet: huius, quod non ultra contendit; plebis, quod dissuadentem et aduersarium voluntatis suae vero testimonio fraudare noluit. Per idem tempus Cotta iudicandi munus, quod C. Gracchus ereptum senatui ad equites, Sulla ab illis ad senatum transtulerant, aequaliter inter vtrumque ordinem partitus est. Et Otho Roscius lege sua equitibus in theatro loca restituit. At Cn. Pompeius, multis et praeclaris viris in id bellum adsumtis, descriptoque in omnes recessus maris praesidio nauium, breui inexsuperabili manu, terrarum orbem liberauit, praedonesque per multa proelia multis locis victos, circa Ciliciam classe adgressus fudit ac fugauit. Et, quo maturius bellum tam late diffusum conficeret, reliquias eorum contractas, in vrbibus, remotoque a mari loco, in certa

fede constituit. Sunt qui hunc carpant. Sed quamquam in auctore satis rationis est, tamen ratio quemlibet magnum auctorem faceret. Data enim facultate sine rapto viuendi, rapinis arcuit.

CAP. XXXIII. Cum esset in fine bellum Piraticum, cum et L. Lucullus, (qui ante septem annos ex Cos. sortitus Asiam, Mithridati oppositus erat, magnasque ac memorabiles res ibi gesserat, Mithridaten saepe multis locis fuderat, egregia Cyzicum liberarat victoria, Tigranen regum maximum in Armenia vicerat, vltimamque bello manum paene magis noluerat imponere, quam non potuerat, qui alioqui per omnia laudabilis, et bello paene inuictus pecuniae expellebatur cupidine) idem bellum adhuc administraret, Manilius tribunus plebis, semper venalis, et alienae minister potentiae, legem tulit, vt bellum Mithridaticum per Cn. Pompeium administraretur. Accepta ea, magnisque certatum inter imperatores iurgiis: cum Pompeius Lucullo infamiam pecuniae, Lucullus Pompeio interminatam cupiditatem obieceret imperii, neuterque ab eo, quo arguebatur, mentitus argui posset. nam neque Pompeius, vt primum ad remp. adgressus est, quemquam animo parem tulit: et in quibus rebus primus esse debebat, solus esse cupiebat. Neque eo viro quisquam, aut alia omnia minus, aut gloriam magis, concupiit. in adpetendis honoribus immodicus: in gerendis verecundissimus: vt qui eos, vt libentissime iniret, ita finiret aequo animo: et quod cupisset arbitrio suo sumere, alieno deponeret. Et Lucullus, summus alioqui vir, profusae huius in aedificiis, conuictibusque et adparatibus luxuriae primus auctor fuit. Quem ob iniectas moles mari, et receptum

ptum suffossis montibus in terras mare, haud infacete Magnus Pompeius Xerxen togatum vocare adfueuerat.

CAP. XXXIV. Per id tempus a Q. Metello Creta insula in populi R. potestatem redacta est. quae ducibus Panare et Lathene, XXIV. millibus iuuenum coactis, velocitate pernicious, armorum laborumque patientissimis, sagittarum vsu celeberrimis, per triennium Romanos exercitus fatigauerat. Ne ab huius quidem vsura gloriae temperauit animum Cn. Pompeius, quin victoriae partem conaretur vindicare. Sed et Luculli et Metelli triumphum, cum ipsorum singularis virtus, tum etiam inuidia Pompeii apud optimum quemque, fecit fauorabilem. Per haec tempora M. Cicero, qui omnia incrementa sua sibi debuit, vir nouitatis nobilissimae, et vt vita clarus, ita ingenio maximus; qui effecit, ne quorum arma viceramus, eorum ingenio vinceremur; Cos. Sergii Catilinae, Lentulique et Cethegi, et aliorum vtriusque ordinis virorum coniurationem singulari virtute, constantia, vigilia, curaque aperuit. Catilina metu consularis imperii vrbe pulsus est. Lentulus consularis et praetor iterum, Cethegusque et alii clari nominis viri, auctore senatu; iussu Cos. in carcere necati sunt.

CAP. XXXV. Ille senatus dies, quo haec acta sunt, virtutem M. Catonis, iam multis in rebus conspicuam atque praenitentem in altissimo inluminauit. Hic genitus proauo M. Catone, principe illo familiae Portiae, homo virtuti simillimus, et per omnia ingenio diis, quam hominibus propior, qui numquam recte fecit, vt facere videretur, sed quia aliter facere non poterat, cuique id solum visum est ra-

tionem habere, quod haberet iustitiam, omnibus humanis vitiis immunis; semper fortunam in sua potestate habuit. Hic tribunus pl. designatus, et adhuc admodum adolescens, cum alii suaderent, vt per municipia Lentulus coniuratiue custodirentur, paene inter vltimos interrogatus sententiam, tanta vi animi atque ingenii inuectus est in coniurationem, vt ardore oris orationem omnium, lenitatem suadentium, societate consilii suspectam fecerit: Sic impendentia ex ruinis incendiisque vrbes et commutatione status publici pericula exposuit ita consulis virtutem amplificauit, vt vniuersus senatus in eius sententiam transfret, animaduertendumque in eos, quos praediximus, censeret; maiorque pars ordinis eius Catonem prosequerentur domum. At Catilina non segnus vota obiit, quam sceleris conandi consilia inierat. quippe fortissime dimicans, quem spiritum supplicio debuerat, proelio reddidit.

CAP. XXXVI. Consulatus Ciceronis non mediocre adiecit decus natus eo anno D. AVGVSTVS, abhinc annos LXXXII. omnibus omnium gentium viris magnitudine sua inducturus caliginem. Iam paene superuacaneum videri potest, eminentium ingeniorum notare tempora, quis enim ignorat diremtos gradibus aetatis floruisse hoc tempore Ciceronem, Hortensium, saneque Crassum, Catonem, Sulpitium; moxque Brutum, Calidum, Coelium, Caluum, et proximum Cicero ni Caesarem; eorumque velut alumnos Coruinium ac Pollionem Asinium, aemulumque Thucydidis Sallustium: auctoresque carminum Varronem ac Lucretium, neque vlllo in suscepti operis sui carmine minorem Catullum. Paene stulta est inhaerentium oculis ingeniorum enumeratio: inter quae

maxime nostri aevi eminent, princeps carminum Virgilius, Rabiriusque, et consecutus Salustium Liuius, Tibullusque et Naso, perfectissimi in forma operis sui. Nam viuorum vt magna admiratio, ita censura difficilis est.

CAP. XXXVII. Dum haec in vrbe Italiaque geruntur, Cn. Pompeius memorabile aduersus Mithridaten, qui post Luculli profectioem magnas noui exercitus vires reparauerat, bellum gessit. At rex fufus fugatusque, et omnibus exutus copiis Armeniam Tigranenque focerum petit, regem eius temporis, nisi qua Luculli armis erat infractus, potentissimum. Simul itaque duos persecutus Pompeius intrauit Armeniam, prior filius Tigranis, sed discors patri, peruenit ad Pompeium; mox ipse supplex et praefens se regnumque ditioni eius permisit, praefatus, neminem alium, neque Romanum, neque vllius gentis virum futurum fuisse, cuius se societati commissurus foret, quam Cn. Pompeium: proinde omnem sibi, vel aduersam, vel secundam, cuius auctor ille esset, fortunam tolerabilem futuram. Non esse turpe, ab eo vincti, quem vincere esset nefas: neque ei inhoneste aliquem submitti, quem fortuna super omnes extulisset. Seruatus regi honos imperii, sed multato ingenti pecunia: quae omnis, sicuti Pompeio moris erat, redacta in quaestoris potestatem, ac publicis descripta literis. Syria aliaeque, quas occupauerat, prouinciae ereptae; et aliae restitutae populo Romano, aliae tum primum in eius potestatem redactae: vt Syria, quae tum primum facta est stipendiaria. Finis imperii regii terminatus Armenia.

CAP. XXXVIII. Haud absurdum videtur propositi ope-

ris regulae, paucis percurrere, quae cuiusque ductu gens ac natio, redacta in formulam prouinciae, *stipendiaria facta sit Romanis*, quo facilius, quam partibus, simul vniuersa conspici possint. Primus in Siciliam transiecit exercitum Cos. Claudius, et prouinciam eam, post annos ferme LII. captis Syracusis fecit Marcellus Claudius. Primus Africam Regulus, nono ferme anno primi Punicis belli: sed post CCIV. annos P. Scipio Aemilianus, eruta Carthagine, abhinc annos CLXXXII. Africam in formulam redegit prouinciae. Sardinia inter primum et secundum bellum Punicum, ductu T. Manlii Cos. certum recepit imperii iugum. Immane bellicae ciuitatis argumentum, quod semel sub regibus, iterum hoc T. Manlio Cos. tertio Augusto principe, certae pacis argumentum Ianus Geminus clausus dedit. In Hispanias primi omnium duxere exercitus Cn. et P. Scipiones, initio secundi belli Punicis, abhinc annos CCL. inde varie possessa, et saepe amissa partibus, vniuersa ductu Augusti facta stipendiaria est. Macedoniam Paullus, Mummius Achaiam, Fuluius Nobilior subegit Aetoliam: Asiam L. Scipio Africani frater eripuit Antiocho: sed beneficio senatus populique R. mox ab Attalis possessam regibus, M. Perperna, capto Aristonico, fecit tributariam. Cypro deuicta, nullis adsignanda gloria est. Quippe Senatusconsulto, ministerio Catonis, regis morte, quam ille conscientia acciuerat, facta prouincia est. Creta Metelli ductu longissimae libertatis sine multata. Et Syria Pontusque Cn. Pompeii virtutis monumenta sunt.

CAP. XXXIX. Gallias primum Domitio et Fabio nepoti Paulli, qui Allobrogicus vocatus est, intratas cum exercitu,

citu, magna mox clade nostra saepe et adfectauimus, et amissimus, sed fulgentissimum C. Caesaris opus in iis conspicitur: quippe eius ductu auspiciisque infractae, paene idem, quod totus terrarum orbis, ignauum conferunt stipendium. Ab eodem facta Numidia. Ciliciam perdomuit Isauricus, et post bellum Antiochinum Vulso Manlius Gallograeciam. Bithynia, ut praediximus, testamento Nicomedis relicta hereditaria. D. Augustus praeter Hispanias aliasque gentes, quarum titulis forum eius praenitet, paene idem, facta Aegypto stipendiaria, quantum pater eius Gallia, in aerarium reditus contulit. At Ti. Caesar, quam certam Hispanis parendi confessionem extorserat parens, Illyrii Delmatisque extorsit. Rhaetiam autem et Vindelicos ac Noricos, Pannoniamque et Scordiscos, nouas imperio nostro subiunxit prouincias. Ut has armis, ita auctoritate Cappadociam populo R. fecit stipendiariam. Sed reuertamur ad ordinem.

C A P. XL. Secuta deinde Cn. Pompeii militia, gloriae laborisne maioris, incertum est. Penetratae cum victoria Media, Albani, Hiberi; ac deinde flexum agmen ad eas nationes, quae dextra atque intima Ponti incolunt, Colchos, Heniochosque et Achaeos. et oppressus auspiciis Pompeii, infidiis filii Pharnacis, Mithridates, ultimus omnium iuris sui regum, praeter Parthicos. Tum victor omnium, quas adierat, gentium Pompeius, suoque et ciuium voto maior, et per omnia fortunam hominis egressus, reuertit in Italiam. Cuius reditum fauorabilem opinio fecerat. Quippe plerique non sine exercitu venturum in urbem adfirmabant, et libertati publicae statuturum arbitrio suo modum. Quo magis hoc homines

timuerant, eo gratior ciuili tantum imperatoris reditus fuit. Omni quippe Brundisii dimisso exercitu, nihil praeter nomen imperatoris retinens, cum priuato comitatu, quem semper illi vacare moris fuit, in urbem rediit; magnificentissimumque de tot regibus per biduum egit triumphum; longeque maiorem omni ante se inlata pecunia in aerarium, praeterquam a Paulo, ex manubiis intulit. Absente Cn. Pompeio, T. Ampius et T. Labienus tribuni pl. legem tulerunt, ut is ludis Circensibus corona laurea, et omni cultu triumphantium vteretur, scenicis autem praetexta coronaque laurea. id ille non plus, quam semel, (et hoc sane nimium fuit) usurpare sustinuit. Huius viri fastigium tantis auctibus fortuna extulit, ut primum ex Africa, iterum ex Europa, tertio ex Asia triumpharet: et quot partes terrarum orbis sunt, totidem faceret monumenta victoriae suae. Numquam eminentia inuidia carent. Itaque et Lucullus, memor tamen acceptae iniuriae, et Metellus Creticus, non iniuste querens (quippe ornamentum triumphum eius captiuos duces Pompeius subduxerat) et cum iis pars optimatum refragabatur, ne aut promissa ciuitatibus a Pompeio, aut bene meritis praemia, ad arbitrium eius, persoluerentur.

C A P. XLI. Secutus deinde est consulatus C. Caesaris, qui scribenti manum iniicit, et quamlibet festinantem in se morari cogit. hic nobilissima Iuliorum genitus familia, et quod inter omnes antiquissimos constabat, ab Anchise ac Venere deducens genus, forma omnium ciuium excellentissimus, vigore animi acerrimus, munificentiae effusissimus, animo super humanam et naturam et fidem euectus, magnitudine cogi-

cogitationum, celeritate bellandi, patientia periculorum, Magno illi Alexandro, sed sobrio neque iracundo, simillimus; Qui denique semper et somno et cibo in vitam, non in voluptatem vteretur, cum fuisset C. Mario sanguine coniunctissimus, atque idem Cinnae gener; cuius filiam ut repudiaret, nullo modo compelli potuit; (cum M. Piso consularis Anniam, quae Cinnae vxor fuerat, in Sullae dimisisset gratiam.) habuissetque fere XIIII. annos eo tempore, quo Sulla rerum potitus est; magis ministris Sullae adiutoribusque partium, quam ipso, conquirentibus eum ad necem, mutata veste, dissimilemque fortunae suae indutus habitum, nocte vrbe elapsus est. Idem postea admodum iuuenis, cum a piratis captus esset, ita se per omne spatium, quo ab iis retentus est, apud eos gessit, ut pariter iis terrori venerationique esset; neque umquam, aut nocte, aut die (cur enim, quod vel maximum est, si narrari verbis speciosis non potest, omittatur?) aut excalcearetur aut discingeretur, in hoc scilicet, ne, si quando aliquid ex solito variaret, suspectus his, qui oculis tantummodo eum custodiebant, foret.

CAP. XLII. Longum est narrare, quid et quoties ausus sit; quanto opere conata eius, qui obtinebat Asiam magistratus P. R. metu suo destituerit. Illud referatur, documentum tanti mox euasuri viri. Quae nox eam diem secuta est, qua publica ciuitatum pecunia redemptus est (ita tamen, ut cogeret ante obsides a piratis ciuitatibus dari,) contracta classe, et priuata et tumultuaria, inuectus in eum locum, in quo ipsi praedones erant, partem classis fugauit, partem merfit, aliquot naues multosque mortales cepit; laetusque nocturnae expeditionis,

triumpho ad suos reuersus est; mandatisque custodiae, quos ceperat, in Bithyniam perrexit, ad proconsulem Iunium, (*tum is enim in Asia eam oram obtinebat*) petens, ut auctor fieret sumendi de captiuis supplicii. quod cum ille, se facturum, negasset, venditurumque captiuos dixisset, (quippe sequebatur inuidia inertiam) incredibili celeritate reuectus ad mare, prius quam de ea re vlli proconsulis redderetur epistola, omnes, quos ceperat, suffixit cruci.

CAP. XLIII. Idem mox ad sacerdotium ineundum (quippe absens pontifex factus erat in Cottae consularis locum, cum paene puer a Mario Cinnaque Flamen Dialis creatus, victoria Sullae, qui omnia ab iis acta fecerat irrita, amisisset id sacerdotium) festinans in Italiam, ne conspiceretur a praedonibus, omnia tunc obtinentibus maria, et merito tam infestis sibi, quatuor scalmorum nauem, vna cum duobus amicis decemque seruis ingressus, effusissimum Hadriatici maris transiecit finem. Quo quidem in cursu conspectis, ut putabat, piratarum nauibus, cum exuisset vestem, alligassetque pugionem ad femur, alterutri se fortunae parans, mox intellexit frustratum esse visum suum, arborumque ex longinquo ordinem antennarum praebuisse imaginem. Reliqua eius acta in vrbe, nobilissimaque Dolabellae adcusatio, et maior ciuitatis in ea fauor, quam reis praestari solet; contentionesque ciuiles cum Q. Catulo, atque aliis eminentissimis viris, celeberrimae; et ante praeturam victus maximi pontificatus petitione Q. Catulus, omnium confessione senatus princeps; et restituta in aedilitate, aduersante quidem nobilitate, monumenta C. Marii; simulque reuocati ad ius dignitatis proscriptorum liberi; et praetura quae-

quaesturaque mirabili virtute atque industria obita in Hispania, cum esset quaestor sub Vetere Antistio, (a quo huius Veteris consularis atque pontificis, duorum consularium et sacerdotum patris, viri in tantum boni, in quantum humana simplicitas intelligi potest:) quo notiora sunt, minus egent stilo.

CAP. XLIV. Hoc igitur Cos. inter eum et Cn. Pompeium et M. Crassum inita potentiae societas, quae vrbi orbique terrarum, nec minus diuerso quoque tempore ipsis, exitiabilis fuit. Hoc consilium sequendi Pompeius causam habuerat, vt tandem acta in transmarinis prouinciis, quibus, vt praediximus, multi obtrestabant, per Caesarem confirmarentur Cos. Caesar autem, quod animadvertibat, se cedendo Pompeii gloriae aucturum suam, et inuidia communis potentiae in illum relegata, confirmaturum vires suas: Crassus, vt, quem principatum solus adsequi non poterat, auctoritate Pompeii, viribus teneret Caesaris. Adfinitas etiam inter Caesarem Pompeiumque contracta nuptiis. quippe filiam C. Caesaris Cn. Magnus duxit uxorem. In hoc consulatu Caesar legem tulit, vt ager Campanus plebei diuideretur, suafore legis Pompeio. ita circiter XX. millia ciuium eo deducta, et ius ab his restitutum post annos circiter CLII. quam bello Punico ab Romanis Capua in formam praefecturae redacta erat. Bibulus collega Caesaris, cum actiones eius magis vellet impedire, quam posset, maiore parte anni domi se tenuit. quo facto dum augere vult inuidiam collegae, auxit potentiam. Tum Caesari decretae in quinquennium Galliae.

CAP. XLV. Per idem tempus P. Clodius, homo no-

bilis, disertus, audax, quique dicendi neque faciendi vllum, nisi quem vellet, noisset modum, malorum propositorum exsecutor acerrimus, infamis etiam sororis stupro, et actus incesti reus, ob initum inter religiosissima P. R. sacra adulterium; cum graues inimicitias cum M. Cicerone exerceret (quid enim inter tam dissimiles amicum esse poterat?) et a patribus ad plebem transiret, legem in tribunatu tulit: Qui ciuem R. indemnatum interemisset, ei aqua et igni interdiceretur. Cuius verbis etsi non nominabatur Cicero, tamen solus petebatur. ita vir optime meritis de rep. conseruatae patriae pretium, calamitatem exilii, tulit. Non caruerunt suspitione oppressi Ciceronis Caesar et Pompeius. Hoc sibi contraxisse videbatur Cicero, quod inter XX. viros diuidendo agro Campano esse noluisse. Idem intra biennium, sera Cn. Pompeii cura, verum, vt coepit, interrita, votisque Italiae ac decretis senatus, virtute atque actione Annii Milonis tribuni pl. dignitati patriaeque restitutus est. Neque post Numidici exilium aut reditum quisquam aut expulsus inuidiosus, aut receptus est laetius. Cuius domus, quam infeste a Clodio disiecta erat, tam speciose a senatu restituta est. Idem P. Clodius in senatu, sub honorificentissimo ministerii titulo, M. Catonem a rep. relegauit. quippe legem tulit, vt is quaestor cum iure praetorio, adiecto etiam quaestore, mitteretur in insulam Cyprum, ad spoliandum regno Ptolemaeum, omnibus morum vitiis eam contumeliam meritum. Sed ille sub aduentum Catonis, vitae suae vim intulit: vnde pecuniam longe sperata maiorem Cato Romam retulit. cuius integritatem laudari, nefas est: insolentia paene argui potest, quod vna cum Cos. ac senatu effusa-

ciui-

ciuitate obuiam, cum per Tiberim subiret nauibus, non ante is egressus est, quam ad eum locum peruenit, vbi erat exponenda pecunia.

CAP. XLVI. Cum deinde immanes res, vix multis voluminibus explicandas, C. Caesar in Gallia ageret: nec contentus plurimis ac felicissimis victoriis, innumerabilibusque caesis et captis hostium millibus, etiam in Britanniam transiecit exercitum, alterum paene imperio nostro ac suo quaerens orbem: inuictum par consulum, Cn. Pompeius et M. Crassus, alterum iniere consulatum; qui neque petitus honeste ab his, neque probabiliter gestus est. Caesari lege, quam Pompeius ad populum tulit, prorogatae in idem spatium temporis prouinciae: Crasso bellum Parthicum in animo molienti, Syria decreta. qui vir, cetera sanctissimus, immunisque voluptatibus, neque in pecunia neque in gloria concupiscenda aut modum norat, aut capiebat terminum. hunc proficiscentem in Syriam, diris cum omnibus tribuni pl. frustra retinere conati. quorum execrationes si in ipsum tantummodo valuissent, vtile imperatoris damnum saluo exercitu fuisset reip. Transgressum Euphraten Crassum, petentemque Seleuciam, circumfusus immanibus copiis equitum, rex Orodes vna cum parte maiore Romani exercitus interemit. reliquias legionum C. Cassius, atrocissimi mox auctor facinoris, tum quaestor, conseruauit: Syriamque adeo in P. R. potestate retinuit, vt transgressos in eam Parthos, felici rerum euentu fugaret ac funderet.

CAP. XLVII. Per haec insequentiaque, et quae praediximus tempora, amplius quadringenta millia hostium a C. Caesare caesa sunt, plura ca-

pta. pugnatum saepe directa acie, saepe in agminibus, saepe eruptionibus: bis penetrata Britannia, nouem denique aestatibus vix vlla non iustissimus triumphus emeritus. Circa Alesiam vero tantae res gestae, quantas audere vix hominis; perficere, paene nullius, nisi Dei, fuerit. Septimo ferme anno Caesar morabatur in Galliis, cum medium iam ex inuidia potentiae male cohaerentis inter Cn. Pompeium et C. Caesarem concordiae pignus, Iulia, vxor Magni, decessit; atque omnia inter destinatos tanto discrimini duces dirimente fortuna, filius quoque paruus Pompeii, Iulia natus, intra breue spatium obiit. Tum in gladios caedesque ciuium furente ambitu, cuius neque finis reperiatur, nec modus, tertius consulatus soli Cn. Pompeio, etiam aduersantium antea dignitati eius iudicio, delatus est. cuius ille honoris gloria, veluti reconciliatis sibi optimatibus, maxime a C. Caesare alienatus est. sed eius consulatus omnem vim in coertionem ambitus exercuit. Quo tempore P. Clodius a Milone, candidato consulatus, exemplo inutili, facto salutari reip. circa Bouillas, contracta ex occurfu rixa, iugulatus est. Milonem reum non magis inuidia facti, quam Pompeii damnauit voluntas. quem quidem M. Cato palam lata absoluit sententia, quam si maturius tulisset, non defuissent, qui sequerentur exemplum; probarentque, eum ciuem occisum, quo nemo perniciosior reip. neque bonis inimicior vixerat.

CAP. XLVIII. Intra breue deinde spatium belli ciuilibis exarserunt initia: cum iustissimus quisque et a Caesare, et a Pompeio, vellet dimitti exercitus. quippe Pompeius in secundo consulatu Hispanias sibi decerni voluerat, easque per triennium absens ipse ac praesidens

fidens vrbi, per Afranium et Petreium consularem ac praetorium, legatos suos, administrabat; et iis, qui a Caesare dimittendos exercitus contendebant, adfentabatur; iis, qui ab ipso quoque, aduersabatur. qui si ante biennium, quam ad arma itum est, perfectis muneribus theatri et aliorum operum, quae ei circumdedit, grauissima tentatus valetudine decessisset in Campania (quo quidem tempore vniuersa Italia vota pro salute eius, primo omnium ciuium suscepit) defuisset fortunae destruendi eius locus; et quam apud superos habuerat magnitudinem, inlibatam detulisset ad inferos. Bello autem ciuili, et tot, quae deinde per continuos XX. annos consecuta sunt, malis, non alius maiorem flagrantio-remque, quam C. Curio tribunus pl. subiecit facem: vir nobilis, eloquens, audax, suae alienaeque et fortunae et pudicitiae prodigus, homo ingeniosissime nequam, et facundus malo publico. cuius animo, voluptatibus, vel libidinibus, neque opes vllae neque cupiditates sufficere possent. hic primo pro Pompeii partibus, id est, vt tunc habebatur, pro rep., mox simulatione contra Pompeium et Caesarem, sed animo pro Caesare stetit. id gratis, an accepto centies HS. fecerit, vt accepimus, in medio relinquemus. ad vltimum saluberrimas et coalescentis conditiones pacis, quas et Caesar iustissimo animo postulabat, et Pompeius aequo recipiebat, discussit ac rupit; vnice cauente Cicerone concordiae publicae. Harum praeteritarumque rerum ordo cum iustius aliorum voluminibus promitur, tum, vt spero, nostris explicabitur.

CAP. XLIX. Nunc proposito operi sua forma reddatur: si prius gratulatus ero Q. Catulo, duobus Lucullis,

Metelloque et Hortensio, qui cum sine inuidia in rep. flourissent, eminuissentque sine periculo, quieta, aut certe non praecipitata, fatali ante initium bellorum ciuilium morte functi sunt. Lentulo et Marcello Coss. post urbem conditam annis DCCIII, et LXXIIX. quam tu, M. Vinici, consulatum inires, bellum ciuile exarsit. Alterius ducis causa melior videbatur, alterius erat firmior. Hic omnia speciosa, illic valentia. Pompeium senatus auctoritas, Caesarem militum armauit fiducia. Consules senatusque causae, non Pompeio, summam imperii detulerunt. Nihil relictum a Caesare, quod seruandae pacis causa tentari posset: nihil receptum a Pompeianis. cum alter Cos. iusto esset ferocior; Lentulus vero salua rep. saluus esse non posset; M. autem Cato moriendum ante, quam vllam conditionem ciuis accipiendam reip. contenderet: vir antiquus et grauis Pompeii partes laudaret magis, prudens sequeretur Caesaris: et illa gloriosa, haec terribiliora duceret. Vt deinde spretis omnibus, quae Caesar postulauerat, tantummodo contentus cum vna legione titulum retinere prouinciae, priuatus in urbem veniret, et se in petitione consulatus suffragiis P. R. committeret, decreuere: ratus bellandum, Caesar, cum exercitu Rubiconem transit. Cn. Pompeius, consulesque et maior pars senatus, relicta vrbe, ac deinde Italia, transmisere Dyrrachium.

CAP. L. At Caesar Domitio legionibusque, quae vna cum eo fuerant, potitus duce, aliisque, qui voluerant abire ad Pompeium, sine dilatione dimissis, persecutus Brundisium, ita vt adpareret, malle integris rebus et conditionibus finire bellum, quam opprimere fugientes, cum transgressos reperisset Coss. in urbem reuertit: red-

redditaque ratione consiliorum suorum in senatu, et in concione, ac miserrimae necessitudinis, cum alienis armis ad arma compulsus esset, Hispanias petere decreuit. Festinationem itineris eius aliquamdiu morata Massilia est, fide melior, quam consilio prudentior: intempestiue principalium armorum arbitria captans, quibus ii se debent interponere, qui non parentem coërcere possunt. Exercitus deinde, qui sub Afranio consulari ac Petreio praetorio fuerat, ipsius aduentus vigore ac fulgore occupatus, se Caesari tradidit. vterque legatorum, et quisquis cuiusque ordinis sequi eos voluerat, remissi ad Pompeium.

CAP. LI. Proximo anno, cum Dyrrachium ac vicina ei vrbi regio castris Pompeii tenebatur, (qui accitis ex omnibus transmarinis prouinciis legionibus, equitum ac peditum auxiliis, regumque, tetrarcharum, simulque dynastarum copiis, immanem exercitum confecerat, et mare praefidiis classium, vt rebatur, sepserat, quo minus Caesar legiones posset transmittere) sua et celeritate, et fortuna C. Caesar vsus, nihil in mora habuit, quo minus et cum vellet, ipse exercitusque classibus perueniret, et primo paene castris Pompeii sua iungeret, mox etiam obsidione munimentisque eum complecteretur. Sed inopia obsidentibus, quam obsessis, erat grauior. Tum Balbus Cornelius, excedente humanam fidem temeritate, ingressus castra hostium, saepiusque cum Lentulo conlocutus, Cos. dubitante, quanti se venderet, illis incrementis fecit viam, quibus non Hispaniensis natus, sed Hispanus in triumphum et pontificatum adurgeret, fieretque ex priuato consularis. Variatum deinde proeliis, sed vno longe magis Pompeianis prospero, quo gra-

uiter impulsi sunt Caesaris milites.

CAP. LII. Tum Caesar cum exercitu fatalem victoriae suae Thessaliam petiit. Pompeius longe diuersa aliis suadentibus, (quorum plerique hortabantur, vt in Italiam transmitteret: neque hercules quidquam partibus illis salubrius fuit: alii, vt bellum traheret, quod dignatione partium in dies ipsis magis prosperum fieret) vius impetu suo, hostem secutus est. Aciem Pharsalicam, et illum cruentissimum Romano nomini diem, tantumque vtriusque exercitus profusum sanguinis, et conlisa inter se duo reip. capita, effossumque alterum Romani imperii lumen, tot talesque Pompeianarum partium caesos viros, non recipit enarranda hic scripturae modus. Illud notandum est: vt primum C. Caesar inclinatam vidit Pompeianorum aciem, neque prius, neque antiquius quidquam habuit, quam in omnes partes (militari et verbo et consuetudine vtar) dimitteret. Proh Dii immortales! quod huius voluntatis erga Brutum suae postea vir tam mitis pretium tulit! Nihil illa victoria mirabilius, magnificentius, clarius fuit, quando neminem, nisi acie consumtum, ciuem patria deliderauit: sed munus misericordiae corrupit pertinacia, cum libentius vitam victor iam daret, quam victi acciperent.

CAP. LIII. Pompeius profugiens cum duobus Lentulis consularibus, Sextoque filio, et Fauonio praetorio, quos comites ei fortuna adgregauerat, aliis vt Parthos, aliis vt Africam peteret, in qua fidelissimum partium suarum haberet regem Iubam, suadentibus, Aegyptum petere proposuit, memor beneficiorum, quae in patrem eius Ptolemai, qui tum puere

puero, quam iuueni propior regnabat Alexandriae, contulerat. Sed quis in aduersis beneficiorum seruat memoriam? aut quis ullam calamitosis debere putat gratiam? aut quando fortuna non mutat fidem? Missi itaque ab rege, qui venientem Cn. Pompeium (is iam a Mitylenis Corneliam uxorem receptam in nauem, fugae comitem habere coeperat) consilio Theodoti et Achillae exciperent, hortarenturque, ut exoneraria in eam nauem, quae obuiam processerat, transcenderet; quod cum fecisset, princeps Romani nominis, imperio arbitrioque Aegyptii mancipii, C. Caesare P. Seruilio Coss. iugulatus est. Hic post tres consulatus et totidem triumphos, domitumque terrarum orbem, sanctissimi ac praestantissimi viri, in id euecti, super quod adscendi non potest, duodesexagesimum annum agentis, pridie natalem ipsius, vitae fuit exitus: in tantum in illo viro a se discordante fortuna, ut, cui modo ad victoriam terra defuerat, deesset ad sepulturam. Quid aliud, quam nimium occupatos dixerim, quos in aetate et tanti et paene nostri seculi viri fefellit quinquennium? cum a C. Antilio et Q. Seruilio Coss. tam facilis esset annorum digestio. quod adieci, non ut arguerem, sed ne arguerer.

CAP. LIV. Non fuit maior in Caesarem, quam in Pompeium fuerat, regis eorumque, quorum is auctoritate regebatur, fides. Quippe cum venientem eum tentassent insidiis, ac deinde bello lacessere auderent, vtrique summo imperatorum, alteri superstiti, meritas poenas luere suppliciiis. Nusquam erat Pompeius corpore, adhuc vbique nomine: quippe ingens partium eius fauor bellum excitauerat Africum, quod ciebat rex Iuba

et Scipio, vir consularis, ante biennium, quam exstingueretur Pompeius, lectus ab eo focer. eorumque copias auxerat M. Cato, ingenti cum difficultate itinerum, locorumque inopia, perductis ad eos legionibus: qui vir cum summum ei a militibus deferretur imperium, honoratiori parere maluit.

CAP. LV. Admonet promissae breuitatis fides, quanto omnia transcurso dicenda sint. Sequens fortunam suam Caesar, peruectus in Africam, quam occiso Curione, Iulianarum duce partium, Pompeiani obtinebant exercitus, ibi primo varia fortunam expugnauit via, inclinataeque hostium copiae. Nec dissimilis ibi aduersus victos, quam in priores, clementia Caesaris fuit. Victorem Africani belli C. Caesarem grauius excepit Hispaniense (nam victus ab eo Pharnaces vix quidquam gloriae eius adstruxit,) quod Cn. Pompeius, Magni filius, adolescens impetus ad bella maximi, ingens ac terribile conflauerat: vndique ad eum adhuc paterni nominis magnitudinem sequentium, ex toto orbe terrarum auxiliis confluentibus. Sua Caesarem in Hispaniam comitata fortuna est, sed nullum vnumquam atrocius periculosiusque ab eo initum proelium, adeo ut, plus quam dubio Marte, descenderet equo, consistensque ante recedentem suorum aciem, increpita prius fortuna, quod se in eum seruasset exitum, denuntiaret militibus, vestigio se non recesurum: proinde viderent, quem et quo loco imperatorem deserturi forent. verecundia magis, quam virtute, acies restitutae sunt, a duce, quam a milite fortius. Cn. Pompeius, grauis vulnere, inuentus inter solitudines auias, interemtus est. Labienum Varumque acies abstulit.

CAP.

CAP. LVI. Caesar omnium victor, regressus in urbem, quod humanam excedat fidem, omnibus, qui contra se arma tulerant, ignouit, magnificentissimisque gladiatorii muneris, naumachiae, et equitum peditumque simul elephatorum certaminis spectaculis, epulique per multos dies dati celebratione, repleuit eam. Quinque egit triumphos. Gallici adparatus ex citro, Pontici ex acantho, Alexandrini testudine, Africi ebore, Hispaniensis argento rasili constitit. Pecunia ex manubiis lata paulo amplius sexies millies H. S. Neque illi tanto viro, et tam clementer omnibus victoriis suis uso, plus quinque mensium principalis quies contigit. quippe cum mense Octobri in urbem reuertisset; idibus Martiis, coniurationis auctoribus Bruto et Cassio, quorum alterum promittendo consulatum non obligauerat, contra differendo Cassium offenderat: adiectis etiam consiliariis caedis familiarissimis omnium, et fortuna partium eius in summum euectis fastigium, D. Bruto et C. Trebonio, aliisque clari nominis viris, interemtus est. Cui magnam inuidiam conciliarat M. Antonius, omnibus audendis paratissimus, consulatus collega, imponendo capiti eius Lupercalibus sedentis pro Rostris insigne regium, quod ab eo ita repulsum erat, vt non offensus videretur.

CAP. LVII. Laudandum experientia consilium est Panfae atque Hirtii: qui semper praedixerant Caesari, vt principatum armis quaesitum armis teneret: ille dictitans, mori se, quam timeri malle, dum clementiam, quam praestiterat, exspectat, incautus ab ingratis occupatus est. cum quidem plurima praesagia atque indicia Dii immortales futuri obtulissent periculi. nam et haruspici-

ces praemonuerant, vt diligentissime iduum Martiarum caueret diem; et vxor Calpurnia territa nocturno visu, vt ea die domi subsisteret, orabat; et libelli coniurationem nuntiantes dati, ab eo neque protinus lecti erant. Sed profecto ineluctabilis fatorum vis, cuiuscumque fortunam mutare constituit, consilia corrumpit.

CAP. LVIII. Quo anno id patrauere facinus Brutus et C. Cassius, praetores erant; D. Brutus Cos. designatus. Hi una cum coniurationis globo, stipati gladiatorum D. Bruti manu, Capitolium occupaere, cum Cos. Antonius (quem cum simul interimendum censuisset Cassius, testamentumque Caesaris abolendum, Brutus repugnauerat; dictitans, nihil amplius ciuibus praeter tyranni, ita enim adpellari Caesarem facto eius expediebat, petendum esse sanguinem conuocato senatu, (cum iam Dolabella, quem substituturus sibi Caesar designauerat Cos, fasces atque insignia corripuisset consularia,) velut pacis auctor, liberos suos obfides in Capitolium misit, fidemque descendendi tuto interfecto Caesari dedit: et illud decreti Atheniensium celeberrimi exemplum, relatum a Cicerone, obliuiones praeteritarum rerum, decreto patrum comprobatum est.

CAP. LIX. Caesaris deinde testamentum apertum est, quo C. Octauium, nepotem sororis suae Iuliae adoptabat. de cuius origine, etiamsi praenitente, pauca dicenda sunt. Fuit C. Octauius, vt non patricia, ita admodum speciosa equestri genitus familia, grauis, sanctus, innocens, diues. Hic praetor inter nobilissimos viros creatus, primo loco, cum ei dignatio Iulia genitam Atiam conciliaffet vxorem, ex

eo honore fortitus Macedoniam, adpellatusque in ea Imperator, decedens ad petitionem confulatus obiit, praetexato relicto filio. quem C. Caesar, maior eius auunculus, educatum apud Philippum vitricum dilexit vt suum, natumque annos XIIX, Hispaniensis militiae, adsecutum se, postea comitem habuit, numquam aut alio vsu hospitio, quam suo, aut alio vectum vehiculo: pontificatusque sacerdotio puerum honorauit. et pacatis bellis ciuilibus, ad erudiendum liberalibus disciplinis singularis indolem iuuenis, Apolloniam eum in studia miserat, mox belli Getici, ac deinde Parthici habiturus commilitonem. Cui vt est nuntiatum de caede auunculi, cum protinus ex vicinis legionibus centuriones suam suorumque militum operam ei pollicerentur, neque eam sperendam Saluidienus et Agrippa dicerent; ille festinans peruenire in urbem, omnem ordinationem et necis et testamenti Brundisii comperit. Cui aduentanti Romam immanis amicorum occurrit frequentia: et cum intraret urbem, solis orbis super caput eius, curuatus aequaliter, rotundatusque, in colorem arcus, veluti coronam tanti mox viri capiti imponens, conspectus est.

CAP. LX. Non placebat Atiae matri, Philippoque vitrico, adiri nomen inuidiosae fortunae Caesaris: sed adferebant salutaria reip. terrarumque orbis fata conditorem conseruatoremque Romani nominis. Spreuit itaque coelestis animus humana consilia; et cum periculo potius summa, quam tuto humilia, proposuit sequi; maluitque auunculo et Caesari de se, quam vitrico credere; dictitans, nefas esse, quo nomine Caesari dignus esset visus, semetipsum videri indignum. Hunc protinus Antonius Cos. superbe excipit; (neque is erat

contemptus, sed metus) vixque admissio in Pompeianos hortos, loquendi secum tempus dedit; mox etiam, velut infidiis eius petitus, scelestis infimulare coepit: in quo turpiter deprehensa eius vanitas est. Aperte deinde Antonii ac Dolabellae consulum ad nefandam dominationem erupit furor. H. S. septies millies, depositum a C. Caesare ad aedem Opis, occupatum ab Antonio, actorum eiusdem, infertis falsis, ciuitatisque corruptis, commentariis. Atque omnia pretio temperata, vendente remp. Cos. Idem prouinciam D. Bruto designato Cos. decretam, Galliam, occupare statuit; Dolabella transmarinas decreuit sibi. Interque naturaliter dissimillimos ac diuersa volentes crescebat odium, eoque C. Caesar iuuenis quotidianis Antonii petebatur infidiis.

CAP. LXI. Torpebat oppressa dominatione Antonii ciuitas. indignatio et dolor omnibus, vis ad resistendum nulli aderat, cum C. Caesar, XIX. annum ingressus, mira ausus, ac summa consecutus, priuato consilio, maiorem senatu pro rep. animum habuit. primumque a Calatia, mox a Casilino veteranos exciuit paternos. Quorum exemplum secuti alii, breui in formam iusti coiere exercitus. mox cum Antonius occurrisset exercitui, quem ex transmarinis prouincijs Brundisium venire iusserat, legio Martia et Quarta, cognita et senatus voluntate, et tanti iuuenis indole, sublatis signis ad Caesarem se contulerunt. Eum senatus, honoratum equestri statua, quae hodieque in Rostris posita aetatem eius scriptura indicat (qui honor non alii, per CCC. annos, quam L. Sullae, et Cn. Pompeio, et C. Caesari contigerat) pro P. R. una cum COSS. designatis Hirtio et Pansa, bellum cum Antonio gerere iussit. Id ab eo annum agente

agente vicessimum, fortissime circa Mutinam administratum est; et D. Brutus obsidione liberatus; Antonius turpi ac nuda fuga coactus deserere Italiam: consulum autem alter in acie, alter post paucos dies ex vulnere mortem obiit.

CAP. LXII. Omnia antequam fugaretur Antonius, honorifice a senatu in Caesarem exercitumque eius decreta sunt, maxime auctore Cicerone: sed, ut recessit metus, erupit voluntas, protinusque Pompeianis partibus rediit animus. Bruto Cassioque provinciae, quas iam ipsi sine vilo S. C. occupaerant, decretae, laudati quicumque his se exercitus tradidissent. omnia transmarina imperia eorum commissa arbitrio. Quippe M. Brutus et C. Cassius nunc metuentes arma Antonii, nunc, ad augendam eius inuidiam, simulantes se metuere, testati edictis, libenter se vel in perpetuo exilio victuros, dum reip. constaret concordia, nec vllam belli ciuili praebituros materiam, plurimum sibi honoris esse in conscientia facti sui, profecti vrbe atque Italia, intento ac pari animo, sine auctoritate publica, prouincias exercitusque occupaerant, et vbiicumque ipsi essent, praetextentes esse remp., pecunias etiam, quae ex transmarinis prouinciis Romam ab quaestoribus deportabantur, a volentibus acceperant. Quae omnia senatus decretis comprehensa, et comprobata sunt. Et D. Bruto, quod alieno beneficio viueret, decretus triumphus. Panfae atque Hirtii corpora publica sepultura honorata. Caesaris adeo nulla habitamentio, ut legati, qui ad exercitum eius missi erant, iuberentur summoto eo milites adloqui. Non fuit tam ingratus exercitus, quam fuerat senatus. nam, cum eam iniuriam dissimulando Caesar ferret, ne-

gauere milites, sine imperatore suo vlla se audituros mandata. Hoc est illud tempus, quo Cicero, infito amore Pompeianarum partium, Caesarem laudandum et tollendum censebat; cum aliud diceret, aliud intelligi vellet.

CAP. LXIII. Interim Antonius, fuga transgressus Alpes, primo per conloquia repulsus a M. Lepido, qui pontifex maximus in C. Caesaris locum furto creatus, decreta sibi Hispania, adhuc in Gallia morabatur: mox saepius in conspectum veniens militum, cum et Lepido omnes imperatores forent meliores, et multis Antonius, dum erat sobrius per auersa castrorum proruto vallo militibus receptus est: qui titulo imperii cedebat Lepido, cum summa virium penes eum foret. Sub Antonii ingressum in castra Iuuentius Laterensis, vir vita ac morte consentaneus, cum acerrime suafisset Lepido, ne se cum Antonio, hoste iudicato, iungeret, irritus consilii, gladio se ipse transfixit. Plancus deinde dubia, id est, sua fide, diu, quarum esset partium, secum luctatus, ac sibi difficile consentiens, et nunc adiutor D. Bruti, designati Cos., collegae sui, senatuique se literis venditans, mox eiusdem proditor; Asinius autem Pollio, firmus proposito, et Iulianis partibus fidus, Pompeianis aduersus; uterque exercitus tradidere Antonio.

CAP. LXIV. D. Brutus, desertus primo a Planco, post etiam insidiis eiusdem petitus, paulatim relinquente eum exercitu, fugiens, in hospitis cuiusdam, nobilis viri, nomine Cameli, domo, ab iis, quos miserat Antonius, iugulatus est; iustissimasque optime de se merito viro C. Caesari poenas dedit. Cuius cum primus omnium amicorum fuisset, interfector fuit, et

et fortunae, ex qua fructum tulerat, inuidiam in auctorem relegabat, censebatque aequum, quae acceperat a Caesare, retinere: Caesarem, quia illa dederat, perisse. Haec sunt tempora, quibus M. Tullius continuis actionibus aeternas Antonii memoriae inussit notas, sed hic fulgentissimo et coelesti ore, at tribunus Canutius continua rabie lacerabat Antonium. Vtrique vindicta libertatis morte stetit: sed tribuni sanguine commissa proscription; Ciceronis, vel satiato Antonio, poena finita. Lepidus deinde a senatu hostis iudicatus est, ut ante fuerat Antonius.

CAP. LXV. Tum inter eum, Caesaremque et Antonium commercia epistolarum; et conditionum iacta mentio, cum Antonius et subinde Caesarem admoneret, quam inimicae ipsi Pompeianae partes forent; et in quod iam emerfissent fastigium: et quanto Ciceronis studio Brutus Cassiusque attollerentur; denuntiaretque, se cum Bruto Cassioque, qui iam decem et septem legionum potentes erant, iuncturum vires suas, si Caesar eius aspernaretur concordiam; diceretque, plus Caesarem patris, quam se amici ultioni debere. Igitur inita potentiae societas, et hortantibus orantibusque exercitibus, inter Antonium etiam et Caesarem facta adfinitas; cum esset priuigna Antonii desponsa Caesari. consulatumque iniiit Caesar pridie, quam viginti annos impleret, * X. Kal. Octobres, cum collega Q. Pedio, post V. C. annis DCCIX, ante LXXII. quam tu, M. Vinici, consulatum inires. Vidit hic annus Ventidium, per quam urbem inter captiuos Picentium in triumpho ductus erat, in ea consularem praetextam iungentem praetoriae. Idem hic postea triumphauit.

CAP. LXVI. Furente deinde Antonio, simulque Lepido, quorum vterque, ut praediximus, hostes iudicati erant, cum ambo mallent sibi nuntiari, quid passi essent, quam quid emerfissent, repugnante Caesare, sed frustra aduersus duos, instauratum Sullani exempli malum, proscription. Nihil tam indignum illo tempore fuit, quam quod aut Caesar aliquem proscribere coactus est, aut ab illo Cicero proscriptus est; abscisaeque scelere Antonii vox publica est, cum eius salutem nemo defendisset, qui per tot annos et publicam ciuitatis et priuatam ciuium defenderat. Nihil tamen egisti, M. Antoni: (cogit enim excedere propositi formam operis, erumpens animo ac pectore indignatio;) nihil, inquam, egisti, mercedem coelestissimi oris et clarissimi capitis abscisi numerando, auctoramentoque funebri ad conseruatoris quondam reipub. tantique Cos. irritando necem. Rapuisti tu M. Ciceroni lucem sollicitam, et aetatem senilem, et vitam miseriolem te principe, quam sub te triumuiro mortem: famam vero gloriamque factorum atque dictorum adeo non abstulisti, ut auxeris. Viuit, viuetque per omnium seculorum memoriam. Dumque hoc vel forte, vel prouidentia, vel utcumque constitutum rerum naturae corpus, quod ille paene solus Romanorum animo vidit, ingenio complexus est, eloquentia inluminavit, manebit incolume, comitem aevi sui laudem Ciceronis trahet; omnisque posteritas illius in te scripta mirabitur, tuum in eum factum execrabitur; citiusque in mundo genus hominum, quam * cadet.

CAP. LXVII. Huius totius temporis fortunam nec deflere quidem quisquam satis digne potuit, adeo nemo ex-

primere verbis potest. Id tamen notandum est, fuisse in proscriptos vxorum fidem summam, libertorum mediam, feruorum aliquam, filiorum nullam. Adeo difficilis est hominibus vtcumque conceptae spei mora. Ne quid vlli sanctum relinqueretur, velut in dotem inuitamentumque sceleris, Antonius L. Caesarem auunculum, Lepidus Paullum fratrem proferipserant. Nec Planco gratia defuit ad impetrandum, vt frater eius Plancus Plotius proscriberetur. Eoque inter iocos militares, qui currum Lepidi Plancique secuti erant, inter execrationem ciuium vsurpabant hunc versum: *De Germanis, non de Gallis, duo triumphant consules.*

CAP. LXVIII. Suo praeteritum loco referatur. neque enim persona umbram actae rei capit. Dum in acie Pharfalica, Africaque, de summa rerum Caesar dimicat, M. Coelius, vir eloquio animoque Curioni simillimus, sed in vtroque perfectior, nec minus ingeniose nequam, cum ne modico quidem seruari posset (quippe peior illi res familiaris, quam mens erat) in praetura nouarum tabularum auctor exstitit: nequitque senatus et auctoritate Coss. deterreri, accito etiam Milone Anno, qui non impetrato reditu, Iulianis partibus infestus erat, in vrbe seditionem, haud magis occulte bellicum tumultum mouens, primo submotus a rep. mox consularibus armis, auctore senatu, circa Thurios oppressus est. Incepto pari similis fortuna Milonis fuit; qui Compsam in Hirpinis oppugnans, ictusque lapide, tum P. Clodio, tum patriae, quam armis petebat, poenas dedit; vir iniquus, et vltra fortem temerarius. Quatenus autem aliquid ex omiſſis peto, notetur immodica et intempestiua libertate vsos aduersus C. Caesarem,

Marullum Epidium, Flauumque Caesetium trib. pl. dum arguunt in eo regni voluntatem, paenem vim dominationis expertos. In hoc tamen saepe laceſſiti principis ira exceſſit, vt censoria potius contentus nota, quam animaduersione dictatoria submoueret eos a rep. testareturque, esse sibi miserrimum, quod aut natura sua ei excedendum foret, aut minuenda dignitas. Sed ad ordinem reuertendum est.

CAP. LXIX. Iam et Dolabella in Asia C. Trebonium consularem, cui succedebat, fraude deceptum Smyrnae occiderat, virum aduersus merita Caesaris ingratiſſimum, participemque caedis eius, a quo ipse in consulare prouectus fastigium fuerat: et C. Cassius, acceptis a Statio Murco et Crispo Marcio, praetoriis viris imperatoribusque, praeualidis in Syria legionibus, inclusum Dolabellam, qui praeoccupata Asia in Syriam peruenerat, Loadicea expugnata interfece- rat: ita tamen, vt ad ictum serui sui Dolabella non segnit- ter ceruicem daret: et decem legiones in eo tractu sui iuris fecerat. et M. Brutus C. Antonio fratri M. Antonii in Macedonia, Vatinioque circa Dyrachium volentes legiones extorserat: sed Antonium bello laceſſerat; Vatinium dignatione obruerat: cum et Brutus cuiuslibet ducum praeferendus videretur; Vatinus nulli nomini non esset postferendus; in quo deformitas corporis cum turpitudine certabat ingenti, adeo vt animus eius dignissimo domicilio inclusus videretur. eratque septem legionibus validus. Et lege Pedia, quam Cos. Peditus, collega Caesaris, tulerat, omnibus, qui Caesarem patrem interfecerant, aqua ignique damnatis interdictum erat. quo tempore Capito, patruus meus, vir ordinis senatorii, A-
grip-

grippae subscripsit in C. Cassium. Dumque ea in Italia geruntur, acri atque prosperrimo bello Cassius Rhodum, rem inmanis operis, ceperat; Brutus Lycios deuicerat; et inde in Macedoniam exercitus transiecerant; cum per omnia repugnans naturae suae Cassius, etiam Bruti clementiam vinceret. Neque reperias, quos aut pronior fortuna comitata sit, aut veluti fatigata maturius destituerit, quam Brutum et Cassium.

CAP. LXX. Tum Caesar et Antonius transiecerunt exercitus in Macedoniam, et apud urbem Philippos cum M. Bruto Cassioque acie concurrerunt. Cornu, cui Brutus praeerat, impulsis hostibus castra Caesaris cepit. nam ipse Caesar, etiam si infirmissimus valetudine erat, obibat munia ducis, oratus etiam ab Artorio medico, ne in castris remaneret, manifeste denuntiatione quietis territo. Id autem, in quo Cassius fuerat, fugatum ac male mulcatum, in altiora se receperat loca. Tum Cassius ex sua fortuna euentum collegae aestimans, cum dimisisset euocatum, iussissetque nuntiare sibi, quae esset multitudo ac vis hominum, quae ad se tenderet, tardius eo nuntiante, cum in vicino esset agmen cursu ad eum tendentium, neque puluere facies aut signa denotari possent; existimans hostes esse, qui inruerent, lacerna caput circumdedit, extentamque ceruicem interritus liberto praebuit. Deciderat Cassii caput, cum euocatus aduenit, nuntians Brutum esse victorem. qui cum imperatorem prostratum videret; Sequar, inquit, eum, quem mea occidit tarditas; et ita in gladium incubuit. Post paucos deinde dies Brutus conflixit cum hostibus, et victus acie, cum in tumultum nocte ex fuga se recepisset, impetrauit a Stratone

Aegeate, familiari suo, ut manum morituro commodaret sibi; reiectoque laeuo super caput brachio, cum mucronem gladii eius dextera tenens, sinistrae admouisset mammillae, ad eum ipsum locum, qua cor emicat, impellens se in vulnus, vno ictu transfixus exspirauit.

CAP. LXXI. Protinus Messalla, fulgentissimus iuuenis, proximus in illis castris Bruti Cassique auctoritati, cum essent, qui eum ducem poscerent, seruari beneficio Caesaris maluit, quam dubiam spem armorum tentare amplius. Nec aut Caesari quidquam ex victoriis suis fuit laetius, quam seruasse Coruinum; aut maius exemplum hominis grati ac pii, quam Coruinus in Caesarem fuit. Non aliud bellum cruentius caede clarissimorum virorum fuit. Tum Catonis filius cecidit. Eadem Lucillum Hortensiumque, eminentissimorum ciuium filios, fortuna abstulit. nam Varro ad ludibrium moriturus Antonii, digna illo ac vera de exitu eius magna cum libertate ominatus est. Drusus Liuius, Iuliae Augustae pater, et Varus Quinctilius, ne tentata quidem hostis misericordia, alter se ipse in tabernaculo interemit: Varus autem liberti, quem id facere coegerat, manu, cum se insignibus honorum velasset, iugulatus est.

CAP. LXXII. Hunc exitum M. Bruti partium, septimum et trigessimum annum agentis, fortuna esse voluit: corrupto animo eius in diem, quae illi omnes virtutes vnus temeritate facti abstulit. Fuit autem dux Cassius melior, quanto vir Brutus. e quibus Brutum amicum habere mallet, inimicum magis timeres Cassium. in altero maior vis, in altero virtus. Qui si vicissent, quantum reipubl. interfuit, Caesarem potius habere, quam Antonium

tonium principem, tantum retulisset habere Brutum, quam Cassium. Cn. Domitius, pater L. Domitii, nuper a nobis visi, eminentissimae ac nobilissimae simplicitatis viri, avus huius Cn. Domitii clarissimi iuuenis, occupatis nauibus, cum magno sequentium consilia sua comitatu, fugae fortunaeque se commisit, semetipso contentus, duce partium. Staius Murcus, qui classi et custodiae maris praefuerat, cum omni commissa sibi parte exercitus, nauiumque, Sex. Pompeium, Cn. Magni filium, qui ex Hispania reuertens Siciliam armis occupauerat, petit. Ad quem et e Brutianis castris et ex Italia, aliisque terrarum partibus, quos praesenti periculo fortuna subduxerat, proscripsi confluebant. quippe nullum habentibus statum quilibet dux erat idoneus; cum fortuna non electionem daret, perfugientibus statio pro portu foret.

CAP. LXXIII. Hic adolescens erat studiis rudis, sermone barbarus, impetu strenuus, manu promptus, cogitatione celer, fide patri dissimillimus, libertorum suorum libertus, feruorumque feruus; speciosis inuidens, vt pareret humillimis: quem senatus, paene totus adhuc e Pompeianis constans partibus, post Antonii fugam, eodem illo tempore, quo Bruto Cassioque transmarinas prouincias decreuerat, reuocatum ex Hispania, vbi aduersus eum clarissimum bellum Pollio Asinius praetorius gesserat, in paterna bona restituerat, et orae maritimae praefecerat. Is tum, vt praediximus, occupata Sicilia, seruitia fugitiuosque in numerum exercitus sui recipiens, magnum modum legionum effecerat; perque Menam et Menecraten, paternos libertos, praefectos classium, latrociniis ac praedationibus infestato mari, ad

se exercitumque tuendum raptu utebatur. cum eum non depuderet, vindicatum armis adductu patris sui mare infestare piraticis sceleribus.

CAP. LXXIV. Fractis Brutianis Cassianisque partibus, Antonius trasmarinas obiturus prouincias substitit; Caesar in Italiam se recepit, eamque longe, quam sperauerat, tumultuosiore reperit. quippe L. Antonius COS. vitiorum fratris sui consors, sed virtutum, quae interdum in illo erant, expers, modo apud veteranos criminatus Caesarem, modo eos, qui iuste diuisione praediorum nominatisque colonis agros amiserant, ad arma conciens, magnum exercitum conflauerat. Ex altera parte vxor Antonii Fulvia, nihil muliebri praeter corpus gerens, omnia armis tumultuque miscebat. Haec bellis sedem Praeneste ceperat. Antonius pulsus undique viribus Caesaris Perusiam se contulerat: Plancus Antonianarum adiutor partium, spem magis ostenderat auxilii, quam opem ferebat Antonio. Vfus Caesar virtute et fortuna sua, Perusiam expugnauit; Antonium inuiolatum dimisit. in Perusinos magis ira militum, quam voluntate faeuitum ducis. vrbs incensa, cuius initium incendii princeps eius loci fecit Macedonicus; qui subiecto rebus ac penetibus suis igni, transfixum se gladio flammae intulit.

CAP. LXXV. Per eadem tempora exarserat in Campania bellum, quod, professus eorum, qui perdiderant agros, patrocinium, ciebat Tib. Claudius Nero, praetorius et pontifex, Tib. Caesaris pater, magni vir animi doctissimique ingenii. id quoque aduentu Caesaris sepultum atque discussum est. Quis Fortunae mutationes, quis dubios rerum humanarum casus satis mirari queat? quis non

non diuersa praesentibus, contrariaque expectatis, aut speret aut timeat? Liuia nobilissimi et fortissimi viri Drusi Claudiani filia, genere, probitate, forma Romanarum eminentissima, quam postea coniugem Augusti vidimus, quam transgressi ad Deos sacerdotem ac filiam, tum fugiens, mox futuri sui, Caesaris arma, vix bimum hunc Tiberium Caesarem, vindicem Romani imperii, futurumque eiusdem Caesaris filium, gestans sinu, per auia itinerum, vitatis militum gladiis, vno comitante, quo facilius occultaretur fuga, peruenit ad mare, et cum viro Nerone peruecta in Siciliam est.

CAP. LXXVI. Quod alieno testimonium redderem, in eo non fraudabo auum meum. quippe C. Velleius, honoratissimo inter illos CCCLX. iudices loco a Cn. Pompeio lectus, eiusdem, Marcique Brutiac Tironis praefectus fabrum, vir nulli secundus, in Campania, digressu Neroris a Neapoli, cuius ob singularem cum eo amicitiam partium adiutor fuerat, grauis iam aetate et corpore, cum comes esse non posset, gladio se ipse transfexit. Inuiolatam excedere Italia Caesar passus Fuluiam, Plancumque muliebris fugae comitem. nam Pollio Asinius cum septem legionibus, diu retenta in potestate Antonii Venetia, magnis speciosisque rebus circa Altinum, aliasque eius regionis vrbes editis, Antonium petens, vagum adhuc Domitium, quem digressum e Brutianis castris post caedem eius praediximus, et propriae classis factum ducem, consiliis suis illectum, ac fide data, iunxit Antonio. Quo facto, quisquis aequum se praestiterit, sciat non minus a Pollione in Antonium, quam ab Antonio in Pollionem esse conlatum. Aduentus deinde in Italiam

Antonii, praeparatusque Caesaris contra eum habuit belli metum: sed pax contra Brundisium composita. Per quae tempora Rufi Saluidieni scelesti consilia patefacta sunt, qui natus obscurissimis initiis, parum habebat summa accepisse, et proximus a Cn. Pompeio, ipsoque Caesare ex equestri ordine Cos. creatus esse, nisi in id adscendisset, e quo infra se et Caesarem videret et remp.

CAP. LXXVII. Tum ex postulante consensu populi, quem grauis vrebatur infesto mari annona, cum Pompeio quoque circa Misenum pax inita: qui haud absurde, cum in nauis Caesaremque et Antonium coena exciperet, dixit, in carinis suis se coenam dare; referens hoc dictum ad loci nomen, in quo paterna domus ab Antonio possidebatur. In hoc pacis foedere placuit, Siciliam Achaiamque Pompeio concedere. in quo tamen animus inquietus manere non potuit: id vnum tantummodo salutare aduentu suo patriae attulit, quod omnibus proscriptionis, aliisque, qui ad eum ex diuersis causis fugerant, reditum salutemque paratus est. quae res et alios clarissimos viros, et Neronem Claudium et M. Silanum, Sentiumque Saturninum, et Aruntium ac Titium restituit reip. Statium autem Murcum, qui aduentu suo classisque celeberrimae vires eius duplicauerat, insimulatum falsis criminacionibus, quia talem virum collegam officii Mena et Menecrates fastidierant, Pompeius in Sicilia interfecerat.

CAP. LXXVIII. Hoc tractu temporum Octauiam sororem Caesaris M. Antonius duxit uxorem. Redierat Pompeius in Siciliam, Antonius in transmarinas prouincias: quas magnis momentis Labienus, ex Brutianis castris profectus ad

Parthos, producto eorum exercitu in Syriam, interfectoque legato Antonii concusserat: qui virtute et ductu Ventidii vna cum Parthorum copiis, celeberrimoque iuuenem Pacoro, regis filio, extinctus est. Interim Caesar per haec tempora, ne, res disciplinae inimicissima, otium, corrumperet militem, crebris in Illyrico Delmatiaque expeditionibus, patientia periculorum, bellique experientia durabat exercitum. Eadem tempestate Calvinus Domitius, cum ex consulatu obtineret Hispaniam, grauissimi, comparandique antiquis, exempli auctor fuit. quippe primipili centurionem nomine Vibillum, ob turpem ex acie fugam, fuste percussit.

CAP. LXXIX. Crescente in dies et classe et fama Pompeii, Caesar molem belli eius suspicere statuit. Aedificandis nauibus contrahendoque militi ac remigi, naualibusque adfuescendo certaminibus atque exercitationibus, praefectus est M. Agrippa, virtutis nobilissimae, labore, vigilia, periculo inuictus, parendique, sed vni, scientissimus, aliis sane imperandi cupidus, et per omnia extra dilationes positus, consultisque facta coniungens. Hic in Auerno ac Lucrino lacu speciosissima classe fabricata, quotidianis exercitationibus militem remigemque ad summam et militaris, et maritimae rei perduxit scientiam. Hac classi Caesar, cum prius despondente ei Nerone, cui ante nupta fuerat, Liuiam, auspiciatis reip. omnibus duxisset eam vxorem, Pompeio Siciliaeque bellum intulit. Sed virum, humana ope inuictum, grauius eo tempore classis circa Veliam Palinurique promontorium, adorta vis Africi laceravit ac distulit. Ea patrandi bello mora fuit, quod postea dubia, et interdum ancipiti fortuna gestum est. nam

et classis eodem loco vexata est tempestate, et vt nauali primo proelio apud Mylas ductu Agrippae pugnatum prospere; ita inopinato classis aduentu, grauis sub ipsius Caesaris oculis circa Tauromenium accepta clades: neque ab ipso periculum abfuit. Legiones, quae cum Cornificio erant legato Caesaris, expositae in terra, paene a Pompeio oppressae sunt. Sed ancipitis fortuna temporis matura virtute correctae. Explicatis quippe vtriusque partis classibus, paene omnibus exutus nauibus Pompeius Asiam fuga petiuit: iussuque M. Antonii, cuius opem petierat, dum inter ducem et supplicem tumultuatur, et nunc dignitatem retinet, nunc vitam precatur, a Titio iugulatus est. cui in tantum durauit hoc facinore contractum odium, vt mox ludos in theatro Pompeii faciens, execratione populi, spectaculo, quod praebebat, pelleretur.

CAP. LXXX. Acciuerat, gerens contra Pompeium bellum ex Africa, Caesar Lepidum cum XII. semiplenis legionibus. Hic vir omnium vanissimus, neque vlla virtute tam longam fortunae indulgentiam meritis, exercitum Pompeii, quia propior fuerat, sequentem non ipsius, sed Caesaris auctoritatem ac fidem, sibi iunxerat: inflatusque amplius XX. legionum numero, in id furoris processerat, vt inutilis in aliena victoria comes, quam diu moratus erat, dissidendo in consiliis Caesari, et semper diversa iis, quae aliis placebant, dicendo, totam victoriam vt suam interpretaretur; audebatque denuntiare Caesari, excederet Sicilia. Non ab Scipionibus aliisque veteribus Romanorum ducum, quidquam ausum patratumque fortius, quam tunc a Caesare. Quippe cum inermis et laceratus

natus esset, praeter nomen nihil trahens, ingressus castra Lepidi, euitatis, quae iussu hominis prauissimi tela in eum acta erant, cum lacerna eius perforata esset lancea, Aquilam legionis rapere ausus est. Scires quid interesset inter duces. Armati inermem secuti sunt; decimoque anno, quam ad dissimillimam vitae suae potentiam peruenerat Lepidus, et a militibus et a fortuna desertus, pulloque velatus amiculo, inter vltimam confluentium ad Caesarem turbam latens, genibus eius aduolutus est. Vita rerumque suarum dominium concessa ei sunt, spoliata, quam tueri non poterat, dignitas.

CAP. LXXXI. Subita deinde exercitus seditio (qui plerumque contemplatus frequentiam suam, a disciplina defiscit; et quod cogere se putat posse, rogare non sustinet) partim seueritate, partim liberalitate discussa principis. Speciosumque per id tempus adiectum supplementum Campanae coloniae. eius relictis erant publici: pro his longe vberiores redditus duodecies H. S. in Creta insula redditi, et aqua promissa, quae hodieque singulare et salubritatis instar, et amoenitatis ornamentum est. Insigne coronae classicae, quo nemo vnumquam Romanorum donatus erat, hoc bello Agrippa singulare virtute meruit. Victor deinde Caesar reuersus in urbem, contractas emtionibus complures domos per procuratores, quo laxior fieret ipsius, publicis se vsibus destinare professus est: templumque Apollini, et circa porticus facturum promisit, quod ab eo singulari exstructum munificentia est.

CAP. LXXXII. Qua aestate Caesar tam prospere in Lepidum in Sicilia, bene fortuna in Caesare et rep. milita-

uit ad Orientem. quippe Antonius cum XIII. legionibus ingressus Armeniam, ac deinde Mediam, et per eas regiones Parthos petens, habuit regem eorum obuium. primoque duas legiones, cum omnibus impedimentis tormentisque et Statio legato amisit; mox faepius ipse, cum summo totius exercitus discrimine, ea adiit pericula, quibus seruari se posse desperauerat; amissaque non minus quarta parte militum, captiui cuiusdam, sed Romani, consilio ac fide seruatus. qui clade Crassiani exercitus captus, cum fortunam, non animum mutasset, accessit nocte ad stationem Romanam, praedixitque; ne distinctum iter peterent, sed diuerso filuestrique peruaderent. Hoc M. Antonio ac tot illis legionibus saluti fuit: de quibus tamen totoque exercitu haud minus pars quarta, vt praediximus, militum; calonum seruitique desiderata tertia est; impedimentorum vix vlla superfuit. Hanc tamen Antonius fugam suam, quia viuus exierat, Victoriam vocabat. Qui tertia aestate reuersus in Armeniam, regem eius Artuasden, fraude deceptum catenis, sed ne quid honori deesset, aureis vinxit. Crescente deinde et amoris in Cleopatram incendio, et vitiorum, quae semper facultatibus, licentiaque et adsentationibus aluntur, magnitudine, bellum patriae inferre constituit; cum ante, nouum se Liberum Patrem adpellari, iussisset, cum redimitus hederis, coronaque velatus aurea, et thyrsum tenens, cothurnisque fuccinctus, curru, velut Liber, vectus esset Alexandriae.

CAP. LXXXIII. Inter hunc adparatum belli, Plan-
cus non iudicio recta legendi,
neque amore reipub. aut Caesaris (quippe haec semper impugnabat) sed morbo proditor,
C 5 cum

cum fuisset humillimus adfentator reginae, et infra feruos cliens, cum Antonii librarius, cum obscoenissimarum rerum et auctor et minister, cum in omnia et in omnibus venalis, cum caeruleatus et nudus, caputque redimitus arundine, et caudam trahens genibus innixus, Glaucum saltasset, in conuiuio refrigeratus ab Antonio, ob manifestarum rapinarum indicia, transfugit ad Caesarem. et idem postea clementiam victoris pro sua virtute interpretabatur; dictans, id probatum a Caesare, cui ille ignouerat. Mox autem hunc auunculum Titius imitatus est. Haud absurde Coponius, vir praetorius, grauissimus pater, Silii focer, cum recens transfuga, multa ac nefanda Plancus absentis Antonio in senatu obiiceret: *Multa, inquit, merhercules fecit Antonius, pridie, quam tu illum relinqueres.*

CAP. LXXXIV. Caesare deinde et Messalla Coruino Coss. debellatum apud Actium; vbi longe ante, quam dimicaretur, exploratissima Iulianarum partium fuit victoria. Vigeat in hac parte miles atque imperator, illa marcebant omnia. hinc remiges firmissimi, illinc inopia adfectissimi. nauium haec magnitudo modica cum celeritate; aduersa illa, specie terribilior. hinc ad Antonium nemo, illinc ad Caesarem quotidie aliqui transfugiebant. Denique in ore atque oculis Antonianae classis per M. Agrippam Leucas expugnata, Patrae captae, Corinthus occupata, bis ante vltimum discrimen classis hostium superata. Rex Amyntas meliora et utiliora secutus (nam Deillius exempli sui tenax vt a Dolabella ad Cassium) virque clarissimus Cn. Domitius, qui solus Antonianarum partium, numquam reginam nisi nomine salutauit; maximo et praecipiti periculo transmisit ad Caesarem.

CAP. LXXXV. Advenit deinde maximi discriminis dies, quo Caesar Antoniusque productis classibus, pro salute alter, in ruinam alter terrarum orbis dimicauerunt. Dextrum nauium Iulianarum cornu M. Lurio commissum, laeuum Aruntio, Agrippae omne classici certaminis arbitrium. Caesar ei parti destinatus, inquam a fortuna vocaretur, vbi que aderat: classis Antonii regimen Publicolae Sosioque commissum. At in terra locatum exercitum Taurus Caesaris, Antonii regebat Canidius. Vbi initum certamen est, omnia in altera parte fuere, dux, remiges, milites; in altera nihil praeter milites. prima occupat fugam Cleopatra; Antonius fugientis Reginae, quam pugnantis militis sui, comes esse maluit; et imperator, qui in desertores faeuire debuerat, desertor exercitus sui factus est. Illis, etiam detracto capite, in longum fortissime pugnandi durauit constantia; et desperata victoria in mortem dimicabatur. Caesar, quos ferro poterat interimere, verbis mulcere cupiens, clamitansque et ostendens, fugisse Antonium, quaerebat, pro quo, et cum quo pugnarent? At illi, cum diu pro absente dimicassent duce, aegre submissis armis cessere victoriam; citiusque vitam veniamque Caesar promisit, quam illis, vt ea precarentur, persuasum est. Fuitque in confesso, milites optimi imperatoris, imperatorem fugacissimi militis functum officio. Viderit e suo, an Cleopatrae arbitrio victoriam temperaturus fuerat, qui ad eius arbitrium direxit fugam. Idem locatus in terra fecit exercitus, cum se Canidius praecipiti fuga rapuisset ad Antonium.

CAP. LXXXVI. Quid ille dies terrarum orbi praestiterit, ex quo in quem statum per-

peruenerit fortuna publica, quis in hoc transcurfu tam artati operis exprimere audeat? Victoria vero fuit clementissima; nec quisquam interemtus, nisi paucissimi, et ii, qui deprecari quidem pro se non sustinerent. Ex qua lenitate ducis colligi potuit, quem aut initio triumuiratus sui, aut in campis Philippiis, si sic liquisset, victoriae suae facturus fuerit [modum.] At Soffium L. Aruntii, prisca grauitate celeberrimi, fides, mox diu clementia luctatus sua Caesar, seruauit incolumem. Non praeterea tur Asinii Pollionis factum et dictum memorabile. namque cum se post Brundisiam pacem continuisset in Italia, neque aut vidisset vniquam reginam, aut post eneruatam amore eius Antonii animum, partibus eius se miscuisset, rogante Caesare, vt secum ad bellum proficisceretur Actiacum; *Mea, inquit, in Antonium maiora merita sunt, illius in me beneficia notiora; itaque discrimine vestro me subtraham, et ero praeda victoris.*

CAP. LXXXVII. Proximo deinde anno, persecutus reginam Antoniumque Alexandream, vltimam bellis ciuilibus imposuit manum. Antonius se ipse non segniter interemit, adeo vt multa desidiae crimina morte redimeret. At Cleopatra, frustratis custodibus, illata aspide, morsu sane eius, expers muliebris metus, spiritum reddidit. Fuitque et fortuna et clementia Caesaris dignum, quod nemo ex iis, qui contra eum arma tulerant, ab eo, iussuue eius, interemtus. D. Brutum Antonii interemit crudelitas. Sex. Pompeium, ab eodem victum, idem Antonius, cum dignitatis quoque seruandae dedisset fidem, etiam spiritu priuauit. Brutus et Cassius, ante quam victorum experirentur animum,

voluntaria morte obierunt. Antonii Cleopatraeque quis fuisset exitus, narrauimus. Canidius timidius decessit, quam professioni eius, qua semper vsus erat, congruebat.

CAP. LXXXVIII. Vltimus autem ex interfecto-ribus Caesaris, Parmensis Cassius morte poenas dedit, vt dederat Trebonius. Dum vltimam bello Actiaco Alexandrinoque Caesar imponit manum, M. Lepidus, iuuenis forma, quam mente, melior, Lepidi eius, qui III. vir fuerat reip. constituendae, filius, Iunia Bruti sorore natus, interficiendi, simul in Urbem reuertisset, Caesaris consilia inierat. Tunc Urbis custodiis praepositus, C. Maecenas, equestri, sed splendido genere natus, vir, vbi res vigiliam exigeret, sane exsonnis, prouidens atque agendi sciens; simul vero aliquid ex negotio remitti posset, otio ac mollitiis paene vltra feminam fluens: non minus Agrippa Caesari carus, sed minus honoratus: quippe vixit angusto clauo paene contentus; nec minora consequi potuit; sed non tam concupiuit. Hic speculatus est per summam quietem ac dissimulationem praecipitis consilia iuuenis, et mira celeritate, nullaque cum perturbatione aut rerum aut hominum oppresso Lepido, immane noui ac resurrecturi belli ciuilibus restinxit initium. Et ille quidem male consultorum poenas exsoluit. Aequetur praedictae Calpurniae Antistii, Seruilia Lepidi vxor, quae viuo igni deuorato, praematuram mortem immortalis nominis sui pensauit memoria.

CAP. LXXXIX. Caesar autem reuersus in Italiam atque urbem, quo occurfu, quo fauore, omnium hominum, aetatum, ordinum exceptus sit; quae magnificentia triumpho-
rum

rum eius, quae fuerit munerum; ne in operis quidem iusti materia, nedum huius tam recisi, digne exprimi potest. Nihil deinde optare a Diis homines, nihil Dii hominibus praestare possunt, nihil voto concipi, nihil felicitate consummari, quod non Augustus post reditum in Urbem, reip. populoque Rom. terrarumque orbi repraesentauerit. Finita vicesimo anno bella ciuilia, sepulta externa, reuocata pax, sopitus vbique armorum furor; restituta vis legibus, iudiciis auctoritas, senatui maiestas; imperium magistratum ad pristinum redactum modum; tantummodo octo praetoribus allekti duo; prisca illa et antiqua reip. forma reuocata. Rediit cultus agris, sacris honos, securitas hominibus, certa cuique rerum suarum possessio; leges emendatae vtiliter, latae salubriter; senatus sine asperitate, nec sine seueritate lectus. Principes viri, triumphisque et amplissimis honoribus functi, hortatu Principis, ad ornandam Urbem inlecti sunt. Consulatus tantummodo vsque ad vndecimum, quem continuaret Caesar, cum saepe obnitens repugnasset, impetrari potuit. nam dictaturam, quam pertinaciter ei deferebat populus, tam constanter repulit. Bella sub imperatore gesta, pacatusque victoriis terrarum orbis, et tot extra Italiam, domique opera, omne aevi sui spatium impensurum in id solum opus scriptorem fatigent. Nos memores professionis, vniuersam imaginem principatus eius oculis animisque subiicimus.

C A P. X C. Sepultis, vt praediximus, bellis ciuilibus, coalescentibusque reip. membris, et coram altero, quae tam longa annorum series lacerauerat; Delmatia XX. et CC. (annos) rebellis, ad certam

confessionem pacata est imperii; Alpes feris multisque nationibus celebres perdomitae; Hispaniae, nunc ipsius praesentia, nunc Agrippae, quem usque in tertium consulatum, et mox collegium tribunitiae potestatis, amicitia Principis euerat, multo varioque Marte pacatae. In quas prouincias cum initio Scipione et Sempronio Longo Coss. primo anno secundi Punici, abhinc annos CCL., Romani exercitus missi essent, duce Cn. Scipione Africani patruo, per annos CC. in his multo mutuoque ita certatum est sanguine, vt amissis P. R. imperatoribus exercitibusque, saepe contumelia etiam, nonnumquam periculum Romano inferretur imperio. Illae enim prouinciae Scipiones consumserunt: illae contumelioso XX. annorum bello sub duce Viriatho maiores nostros exercuerunt; illae terrore Numantini belli populum R. concusserunt. In illis turpe Q. Pompeii foedus, turpiusque Mancini, senatus cum ignominia dediti imperatoris rescidit: illa tot consulares, illa tot praetorios absumsit duces, patrumque aetate, in tantum Sertorium armis extulit, vt per quinquennium diiudicari non potuerit, Hispanis Romanisne in armis plus esset roboris, et vter populus alteri pariturus foret. Has igitur prouincias tam diffusas, tam frequentes, tam feras, ad eam pacem abhinc annos ferme L. perduxit Caesar Augustus: vt, quae maximis bellis numquam vacauerant, eae sub C. Antistio, ac deinde P. Silio legato, ceterisque, postea etiam latrociniiis vacarent.

C A P. X C I. Dum pacatur Occidens, ab Oriente ac Rege Parthorum signa Romana, quae Crasso oppresso Orodes, quae Antonio pulso filius eius Phraates ceperat, Augusto remissa

missa sunt. Quod cognomen illi viro Planci sententia, consensus vniuersi senatus populi-que R. indidit. Erant tamen, qui hunc felicissimum statum odissent. Quippe L. Murena, et Fannius Caepio, diuersis moribus (nam Murena sine hoc facinore potuit videri bonus, Caepio et ante hoc erat pessimus) cum inissent occidendi Caesaris consilia, oppressi auctoritate publica, quod vi facere voluerant, iure passi sunt. Neque multo post Rufus Egnatius, per omnia gladiator, quam senatori propior, collecto in aedilitate fauore populi, quem, extinguendis priuata familia incendiis in diem auxerat, in tantum quidem, vt ei praeturam continuaret, mox etiam consulatum petere ausus, cum esset omni flagitiorum scelerumque conscientia merfus; nec melior illi res familiaris, quam mens foret; adgregatis simillimis sibi, interimere Caesarem statuit, vt, quo saluo saluus esse non poterat, eo sublato moreretur. Quippe ita se mores habent, vt publica quisque ruina malit occidere, quam sua proteri, et idem passurus minus conspici. Neque hic prioribus in occultando felicior fuit: abditusque carceri, cum conscis facinoris, mortem dignissimam vita sua obiit.

CAP. XCII. Praeclarum excellentis viri factum C. Sentii Saturnini, circa ea tempora consulis, ne fraudetur memoria. Aberat in ordinandis Asiae Orientisque rebus Caesar, circumferens terrarum orbi praesentia sua pacis suae bonatum Sentius forte et solus, et absente Caesare, consul, cum alia, prisca seueritate summaque constantia, vetere consulum more ac seueritate gessisset, protraxisset publicanorum fraudes, punisset auaritiam, regessisset in aerarium pecunias publicas, tum in comitiis ha-

bendis praecipuum egit consulem. Nam et quaesturam petentes, quos indignos iudicauit, profiteri vetuit; et, cum, id facturos se, perseuerarent, consularem, si in campum descendissent, vindictam minatus est. Et Egnatium, florentem fauore publico, sperantemque, vt praeturam aedilitati, ita consulatum praeturae se iuncturum, profiteri vetuit; et cum id non obtinuisset, iurauit, etiamsi factus esset Cos. suffragiis populi, tamen se eum non renuntiaturum. Quod ego factum cuiuslibet veterum consulum gloriae comparandum reor, nisi quod naturaliter audita visis laudamus libentius; et praesentia inuidia, praeterita veneratione prosequimur; et his nos obrui, illis instrui credimus.

CAP. XCIII. Ante triennium fere, quam Egnatianum scelus erumperet, circa Murenarum, Caepionisque coniurationis tempus abhinc annos L. M. Marcellus sororis Augusti Octaviae filius, quem homines ita, si quid accidisset Caesari, successorem potentiae eius arbitrabantur futurum, vt tamen id per M. Agrippam securo ei posse contingere non existimarent; magnificentissimo munere aedilitatis edito decessit, admodum iuuenis; sane, vt aiunt, ingenuarum virtutum, laetusque animi et ingenii, fortunaeque, in quam alebatur, capax. Post cuius obitum Agrippa, qui sub specie ministeriorum principalium profectus in Asiam, ut fama loquitur, ob tacitas cum Marcello offensiones, praesenti se subduxerat tempori; reuersus inde filiam Caesaris Iuliam, quam in matrimonio Marcellus habuerat, duxit vxorem; feminam neque sibi, neque reip. felicitis vteri.

CAP. XCIV. Hoc tractu temporum, Tib. Claudius Nero, quo trimo, vt praediximus, Li-
uia,

uia Drusi Claudiani filia, de-
spondente ei Nerone, cui ante
nupta fuerat, Caesari nupse-
rat, innutritus coelestium prae-
ceptorum disciplinis, iuuenis
genere, forma, celsitudine cor-
poris, optimis studiis, maxi-
moque ingenio instructissimus,
qui protinus, quantus est, spe-
rari potuerat, visusque praetu-
lerit principem; quaestor vnde-
uicesimum annum agens, ca-
pessere coepit remp. maximam-
que difficultatem annonae, ac
rei frumentariae inopiam, ita
Ostiae atque in vrbe mandato
vitrici moderatus est, vt per
id, quod agebat, quantus eua-
surus esset, eluceret. Nec
multo post missus ab eodem
vitrico cum exercitu ad visen-
das ordinandasque, quae sub
oriēte sunt, prouincias, prae-
cipuis omnium virtutum expe-
rimentis in eo tractu editis,
cum legionibus ingressus Ar-
meniam, redacta ea in pote-
statem P. R. regnum eius Ar-
tauasi dedit. Cuius rex quo-
que Parthorum tanti nominis fa-
ma territus, liberos suos ad
Caesarem misit obfides.

CAP. XCV. Reuersum in-
de Neronem Caesar haud me-
diocris belli mole experiri sta-
tuit, adiutore operis dato fra-
tre ipsius Druso Claudio, quem
intra Caesaris penates enixa
erat Livia. Quippe vterque, di-
uisis partibus Rhaetos Vinde-
licosque adgressi, multis vr-
bium et castellorum oppugna-
tionibus, nec non directa quo-
que acie feliciter functi, gen-
tes locis tutissimas, aditu diffi-
cillimas, numero frequentes,
feritate truces, maiore cum pe-
riculo, quam damno Romani
exercitus, plurimo cum earum
sanguine, perdomuerunt. An-
te quae tempora censura Plan-
ci et Paulli acta inter discor-
diam: neque ipsis honori, ne-
que reip. vsui fuit: cum al-
teri vis censoris, alteri vita
deesset: Paullus vix posset im-

plere cenforem, Plancus ti-
mere deberet, ne quidquam
obiicere posset adolescentibus,
aut obicientes audire, quod
non agnosceret senex.

CAP. XCVI. Mors dein-
de Agrippae (qui nouitatem
suam multis rebus nobilitaue-
rat, atque in hoc perduxerat,
vt et Neronis esset socer; cuius-
que liberos, nepotes suos, D.
Augustus, praepositis Caii ac
Lucii nominibus, adoptauerat)
admoit propius Neronem Caesari.
Quippe filia eius Iulia,
quae fuerat Agrippae nupta,
Neroni nupsit. Subinde bellum
Pannonicum, quod inchoatum
Agrippa Marcoque Vinicio auo
tuo Coss. magnum atroxque
et perquam vicinum immine-
bat Italiae, per Neronem ge-
stum est. Gentes Pannoniorum,
Delmatarumque nationes, si-
tumque regionum ac fluminum,
numerumque et modum virium,
excelsissimasque et multiplices
eo bello victorias tanti impe-
ratoris, alio loco explicabimus.
Hoc opus seruet formam suam.
Huius victoriae compos Nero,
ouans triumphauit.

CAP. XCVII. Sed dum
in hac parte imperiū omnia ge-
runtur prosperrime, accepta in
Germania clades sub legato M.
Lollo, homine in omnia pe-
cuniae, quam recte faciendi
cupidiore, inter summam vi-
tiorum dissimulationem vitiosis-
simo; amissaque legionis quin-
tae aquila, vocauit ab Vrbe in
Galias Caesarem. Cura deinde
atque onus Germanici belli de-
legata Druso Claudio, fratri
Neronis, adolescenti tot tan-
tarumque virtutum, quot et
quantas natura mortalis reci-
pit, vel industria perficit; cuius
ingenium vtrum bellicis magis
operibus, an ciuilibus suffice-
rit artibus, in incerto est. Mo-
rum certe dulcedo ac suauitas,
et aduersus amicos aequa, ac
par sui aestimatio inimitabilis
fuisse

fuisse dicitur. Nam pulchritudo corporis proxima fraternae fuit. Sed illum, magna ex parte domitorem Germaniae, plurimo eius gentis variis in locis profuso sanguine, factorum iniquitas, consulem, agentem annum tricesimum, rapuit. Mores deinde eius belli translata in Neronem est, quod is sua et virtute et fortuna administrauit, peragratusque victor omnes partes Germaniae, sine vlllo detrimento commissi exercitus, quod praecipue huic duci semper curae fuit, sic perdomuit eam, vt in formam paene stipendiariae redigeret prouinciae. Tum alter triumphus, cum altero consulatu, ei oblatu est.

CAP. XCVIII. Dum ea, quae praediximus, in Pannonia Germaniaeque geruntur, atrox in Thracia bellum ortum, omnibus eius gentis nationibus in arma accensis, Lucii Pisonis, quem hodieque diligentissimum, atque eundem lenissimum, securitatis urbanae custodem habemus, virtus compressit. Quippe legatus Caesaris triennio cum his bellaui; gentesque ferocissimas, plurimo cum earum excidio, nunc expugnationibus, in pristinum pacis redegit modum; eiusque patratione, Asiae securitatem, Macedoniae pacem reddidit. De quo viro hoc omnibus sentiendum ac praedicandum est, esse mores eius vigore ac lenitate mixtissimos, et vix quemquam reperiri posse, qui aut otium validius diligat, aut facilius sufficiat negotio, et magis, quae agenda sunt, curet sine vlla ostentatione agendi.

CAP. XCIX. Breui interiecto spatio Tib. Nero, duobus consulatibus totidemque triumphis actis, tribuniciae potestatis consortione aequatus Augusto, ciuium post vnum (et hoc, quia volebat) eminentissimus, ducum maximus;

fama fortunaque celeberrimus, et vere alterum reipubl. lumen et caput, mira quadam et incredibili atque inenarrabili pietate (cuius caussa mox detectae sunt, cum C. Caesar sumfisset iam virilem togam, Lucius item maturus esset viris, ne fulgor suus orientium iuuenum obstaret initiis,) dissimulata caussa consilii sui, commeatum, ab focero atque eodem vitrico, adquiescendi a continuatione laborum petiit. Quis fuerit eo tempore ciuitatis habitus, qui singulorum animi, quae digredientium a tanto viro omnium lacrimae, quam paene ei patria manum iniecerit, iusto feruemus operi. Illud etiam in hoc transcursu dicendum est, ita septem annos Rhodi moratum, vt omnes, qui pro consulibus, legatique, in transmarinas profecti prouincias, visendi eius gratia ad eum conuenientes, semper priuato (si illa maiestas priuata umquam fuit) fasces suos summiserint, fassique sint, otium eius honoratius imperio suo.

CAP. C. Sensit terrarum orbis, digressum a custodia Neronem Urbis. Nam et Parthus, desciscens a societate Romana, adiecit Armeniae manum, et Germania, auersis domitoris sui oculis, rebellaui. At in Vrbe, eo ipso anno, quo magnificentissimi gladiatorii muneris naumachiaeque spectaculis, D. Augustus, abhinc annos XXX. se et Gallo Caninio Coss. dedicato Martis templo, animos oculosque P. R. repleuerat, foeda dictu, memoriaeque horrenda in ipsius domo tempestas erupit. Quippe filia eius Iulia, per omnia tanti parentis ac viri immemor, nihil quod facere aut pati turpiter possit femina, luxuria, libidine infectum reliquit; magnitudinemque fortunae suae peccandi licentia metiebatur; quidquid liberet, pro licito vin-

vindicans. Tum Iulus Antonius, singulare exemplum clementiae Caesaris, violator eius domus, ipse sceleris a se commissi ultor fuit; quem, victo eius patre, non tantum incolumitate donauerat, sed sacerdotio, praetura, consulatu, prouinciis honoratum, tum etiam matrimonio sororis suae filiae, in artissimam adfinitatem receperat. Quinctiusque Crispinus, singularem nequitiam supercilio truci protegens, et Appius Claudius, et Sempronius Gracchus, ac Scipio, aliique minoris nominis, vtriusque ordinis viri, quasi cuiuslibet vxore violata, poenas pendere; cum Caesaris filiam, et Neronis violassent coniugem. Iulia relegata in insulam, patriaeque et parentum subducta oculis. Quam tamen comitata mater Scribonia, voluntaria exfilii permansit comes.

CAP. CI. Breue ab hoc intercesserat spatium, cum C. Caesar, ante aliis prouinciis ad visendum obitus, in Syriam missus, conuento prius Tib. Nerone, cui omnem honorem, vt superiori, habuit, tam varie se ibi gessit, vt nec laudaturum magna, nec vituperaturum mediocris materia deficiat, cum rege Parthorum iuvene excelsissimo, in insula, quam amnis Euphrates ambiebat, aequato utriusque partis numero, coit. Quod spectaculum stantis ex diuerso hinc Romani, illinc Parthorum exercitus, cum duo inter se eminentissima imperiorum et hominum coirent capita, perquam clarum et memorabile, sub initia stipendiorum meorum, tribuno militum mihi visere contigit. Quem militiae gradum ante sub patre tuo, M. Vinici, et P. Silio auspiciatus in Thracia Macedoniaeque, mox Achaia Asiaeque, et omnibus ad Orientem visis prouinciis, et ore atque utroque maris Pontici la-

tere, haud iniucunda tot rerum, locorum, gentium, vrbium recordatione perfruo. Prior Parthus apud Caium in nostra ripa, posterior hic apud regem in hostili epulatus est.

CAP. CII. Quo tempore M. Lollii, quem veluti moderatorem iuuentae filii sui Augustus esse voluerat, perfida et plena subdoli ac versuti animi consilia, per Parthum indicata Caesari, fama vulgavit, Cuius mors intra paucos dies fortuita, an voluntaria fuerit, ignoro. Sed quam hunc decessisse laetati homines, tam paulo post obisse Cenforinum in iisdem prouinciis, grauitertulit ciuitas, virum demerendis hominibus genitum. Armeniam deinde ingressus, prima parte introitus prospere gessit; mox in conloquium (cui se temere crediderat) circa Artageram grauitertulit a quodam, nomine Adduo, vulneratus, ex eo, vt corpus minus habile, ita animum minus vtilem reip. habere coepit. Nec defuit conuersatio hominum, vitia eius adsentatione alentium. etenim semper magnae fortunae comes adest adulatio. per quae eo ductus erat, vt in vltimo ac remotissimo terrarum orbis angulo consenescere, quam Romanam regredi mallet. Deinde reluctatus, inuitusque reuertens in Italiam, in vrbe Lycaiae (Lymiram nominant) morbo obiit; cum ante annum ferme L. Caesar, frater eius, Hispanias petens Massiliae decessisset.

CAP. CIII. Sed fortuna quae subduxerat spem magni nominis, iam tum reip. sua praesidia reddiderat. quippe ante vtriusque horum obitum, patre tuo P. Vinicio Cos. Tib. Nero, reuersus Rhodo, incredibili laetitia patriam repleuerat. Non est diu cunctatus Caesar Augustus. neque enim quae-

quaerendus erat, quem legeret; sed legendus, qui eminebat. Itaque, quod post Lucii mortem, adhuc Caio viuo, facere voluerat, atque vehementer repugnante Nerone erat inhibitus, post vtriusque adolescentium obitum facere perseverauit, ut et tribunitiae potestatis consortionem Neroni constitueret, multum quidem eo, cum domi, tum in senatu, recusante, et eum Aelio Cato, Sentio Coss. v. Kalend. Iul., post urbem conditam annis DCCLVI. abhinc annis XXVI. adoptaret. Laetitiam illius diei, concursumque ciuitatis, et vota paene inferentium coelo manus, spemque conceptae perpetuae securitatis, aeternitatisque Romani imperii, vix in illo iusto opere abunde persequi poterimus, nedum hic implere. tentemus id vnum dixisse, quam ille omnibus fuerit: tum refulsit certa spes liberorum parentibus, viris matrimoniorum, dominis patrimonii, omnibus hominibus salutis, quietis, pacis, tranquillitatis: adeo, ut nec plus sperari potuerit, nec spei responderi felicius.

CAP. CIV. Adoptatus eadem die etiam M. Agrippa, quem post mortem Agrippae Iulia enixa erat. sed in Neronis adoptione illud adiectum, his ipsis Caesaris verbis: *Hoc inquit, reip. causa facio.* Non diu vindicem custodemque imperii sui morata in Vrbe patria, protinus in Germaniam misit; vbi ante triennium sub M. Vinicio, auo tuo, clarissimo viro, immensum exarserat bellum. erat et ab eo quibusdam in locis gestum, quibusdam sustentatum feliciter, eoque nomine decreta ei cum speciosissima inscriptione operum ornamenta triumphalia. Hoc tempus me, functum ante tribunatu castrorum, Ti. Caesaris militem fecit. quippe protinus ab adoptione missus cum eo praefectus

equitum in Germaniam, successor officii patris mei, coelestissimorum eius operum, per annos continuos IX. praefectus aut legatus, spectator, et pro captu mediocritatis meae adiutor fui. Neque illi spectaculo, quo fruitus sum, simile conditio mortalis recipere videtur mihi; cum per celeberrimam Italiae partem, tractum omnem Galliae prouinciarum, veterem imperatorem, et ante meritis ac viribus, quam nomine Caesarem, reuisentes, sibi quisque, quam illi, gratularentur plenius. At vero militum conspectu eius elicite gaudio lacrimae, alacritasque et salutationis noua quaedam exultatio, et contingendi manum cupiditas, non continentium protinus, quin adiicerent; *Videmus te, Imperator, saluum recepimus: ac deinde: Ego tecum, Imperator, in Armenia: ego in Rhaetia fui: Ego a te in Vindelicis, ego in Pannonia, ego in Germania donatus sum.*

CAP. CV. Neque verbis exprimi, et fortasse vix mereri fidem potest, intrata protinus Germania, subacti Canefates, Attuarii, Brueteri, recepti Cherusci, gentes, et amnis, mox nostra clade nobilis, transitus Visurgis: penetrata vltiora. cum omnem partem asperrimi et periculosissimi belli Caesar vindicaret; in iis, quae minoris erant discriminis, Sentium Saturninum, qui tum legatus patris eius in Germania fuerat, praefecisset; virum multiplicem virtutibus, nauum, agilem, prouidum, militariumque officiorum patientem ac peritum pariter; sed eundem, ubi negotia fecissent locum otio, liberaliter lauteque eo abutentem; ita tamen, ut eum splendidum ac hilarem potius, quam luxuriosum aut desidem diceres. de cuius viri claro celebrique consulatu praediximus. Anni eius aestiua, vsque in mensem Decem-

D

cem-

embrem perducta, immanis emolumentum fecere victoriae. Pietas sua Caesarem, paene obstructis hieme Alpibus, in urbem traxit: at tutela imperii eum veris initio reduxit in Germaniam; in cuius mediis finibus, ad caput Lupiae fluminis, hiberna digrediens princeps locauerat.

CAP. CVI. Pro Dii boni, quanti voluminis opera insequenti aestate, sub duce Tiberio Caesare, gessimus! Perlustrata armis tota Germania est. Victae gentes, paene nominibus incognitae. Receptae Cauchorum nationes. omnis eorum iuventus, infinita numero, immanis corporibus, situ locorum tutissima, traditis armis, vna cum ducibus suis, septa fulgenti armatoque militum nostrorum agmine, ante imperatoris procubuit tribunal. Fracti Langobardi; genus etiam Germana feritate ferocior: denique, quod numquam antea spe conceptum, nedum opere tentatum erat, ad quadringentesimum miliarium, a Rheno usque ad flumen Albim, qui Semnonum Hermundurorumque fines praeterfluit, Romanus cum signis perductus exercitus: et eodem, mira felicitate et cura ducis, temporum quoque obseruantia, classis, quae Oceani circum nauigauerat sinus, ab inaudito atque incognito ante mari flumine Albi subuecta, plurimarum gentium victoria, cum abundantissima rerum omnium copia, exercitui Caesarique se iunxit.

CAP. CVII. Non tempero mihi, quin tantae rerum magnitudini hoc, qualecumque est, inferam. Cum citeriorem ripam praedicti fluminis castris occupassemus, et vltior armata hostium iuuentute fulgeret, sub omnem motum nostrarum nauium protinus refugientium, vnus e barbaris,

aetate senior, corpore excellens, dignitate, quantum ostendebat cultus, eminens, cautum (vt illis mos est) ex materia conscendit alueum, solusque id nauigii genus temperans, ad medium processit fluminis; et petiit, liceret sibi, sine periculo, in eam, quam armis tenebamus, egredi ripam, ac videre Caesarem. Data petenti facultas. Tum adpulsio lintre, et diu tacitus contemplatus Caesarem, *Nostra quidem, inquit, furit iuuentus, quae cum vestrum numen absentium colat, praesentium potius arma metuit, quam sequitur fidem. sed ego beneficio ac permissu tuo, Caesar, quos ante audiebam, hodie vidi Deos: nec feliciorum vltimum vitae meae aut optavi, aut sensi diem.* Impetratoque, vt manum contingeret, reuersus in nauiculam, sine fine respectans Caesarem, ripae suorum adpulsus est. Victor omnium gentium locorumque, quos adierat, Caesar, cum incolumi, inuiolatoque, et semel tantummodo, magna cum clade hostium, fraude eorum tentato exercitu, in hiberna legiones reduxit; eadem, qua priore anno, festinatione urbem petens.

CAP. CVIII. Nihil erat iam in Germania, quod vinci posset, praeter gentem Marcomannorum: quae Maroboduo duce, excita sedibus suis, atque in interiora refugiens, incinctos Hercyniae siluae campos incolebat. Nulla festinatio huius viri mentionem transgredi debet. Maroboduus genere nobilis, corpore praeualens; animo ferox, natione magis, quam ratione, barbarus, non tumultuarium, neque fortuitum, neque mobilem, et ex voluntate parentium constantem inter suos occupauit principatum, sed certum imperium, vimque regiam complexus animo, statuit, auocata procul a Romanis gente sua, eo progredi, vbi cum propter potentiora

ra arma refugisset, sua faceret potentissima. Occupatis igitur, quos praediximus, locis, finitimos omnes aut bello domuit, aut conditionibus sui iuris fecit.

CAP. CIX. Corpus suum custoditum, imperium perpetuis exercitiis paene ad Romanae disciplinae formam redactum, breui in eminens et nostro quoque imperio timendum perduxit fastigium; gerebatque se ita aduersus Romanos, ut neque bello nos lacefferet, et si lacefferetur, superesse sibi vim ac voluntatem resistendi [declaret.] Legati, quos mittebat ad Caesares, interdum ut supplicem commendabant, interdum ut pro pari loquebantur. Gentibus hominibusque a nobis desciscitibus erat apud eum per fugium; totumque ex male dissimulato agebat aemulum; exercitumque, quem LXX. millium peditum, quatuor equitum fecerat, assiduis aduersus finitimos bellis exercendo, maiori, quam quod habebat, operi praeparabat. Eratque etiam eo timendus, quod, cum Germaniam ad laeuam et in fronte, Pannoniam ad dextram, a tergo sedium suarum haberet Noricos, tamquam in omnes semper venturus, ab omnibus timebatur. Nec securam incrementi sui patiebatur esse Italiam: quippe cum a summis Alpium iugis, quae finem Italiae terminant, initium eius finium haud multo plus CC. millibus passuum abesset. Hunc virum, et hanc regionem proximo anno diuersis e partibus Tib. Caesar adgredi statuit. Sentio Saturnino mandatum, ut per Catos, excisis continentibus Hercyniae siluis, legiones Boiohoemum (id regioni, quam incolebat Maroboduus, nomen est) [duceret,] ipse a Carnunto, qui locus Norici Regni proximus ab hac parte erat, exercitum, qui in Illyrico merebat, ducere in Marcomannos orsus est.

CAP. CX. Rumpit, interdum moratur proposita hominum fortuna. Praeparauerat iam hiberna Caesar ad Danubium, admotoque exercitu non plus quam V. dierum iter a primis hostium, Saturninum admoueri placuerat [cuius copiae] paene aequali diuisae intervallo ab hoste, intra paucos dies in praedicto loco cum Caesare iuncturae erant; cum vniuersa Pannonia insolens longae pacis bonis, et adulta viribus Delmatia, omnibus tractus eius gentibus in societatem adductis, constituto arma corripuit. Tum necessaria gloriosis praeposita: neque tutum visum, abdito in interiora exercitu, vacuam tam vicino hosti relinquere Italiam. Gentium nationumque, quae rebellauerant, omnis numerus amplius DCCC. millia explebat. CC fere peditum colligebantur, armis habilia; equitum, VIII. cuius immensae multitudinis, parentis acerrimis ac peritissimis ducibus, pars petere Italiam decreuerat, iunctam sibi Nauporti ac Tergestis confinio; pars in Macedoniam eruperat; pars suis sedibus praesidium esse destinauerat. Proxima duobus Batonibus ac Pineti ducibus, auctoritas erat. In omnibus autem Pannoniis non disciplinae tantummodo, sed linguae quoque notitia Romanae, plerisque etiam literarum usus, et familiaris animorum erat exercitatio. Itaque hercules nulla vnumquam natio tam mature consilio belli bellum iunxit, ac decreta patrauit. Oppressi ciues Romani, trucidati negotiatores, magnus vexillariorum numerus, ad interuentionem, ea in regione, quae plurimum ab imperatore aberat, caesus, occupata armis Macedonia; omnia et in omnibus locis igni ferroque vastata: quin tantus etiam huius belli metus fuit; ut stabilem illum, et firmatum tantorum bellorum experientia, Caesaris Augusti

animum quateret atque terre-
ret.

CAP. CXI. Habiti itaque
delectus, reuocati vndique et
omnes veterani; viri, feminae-
que ex censu libertinum coactae
dare militem. Audita in sena-
tu vox principis, *decimo die, ni
caveretur, posse hostem in urbis
Romae venire conspectum.* Sena-
torum equitumque Romanorum
exactae ad id bellum operae,
pollicitati. Omnia haec frustra
praeparassemus, nisi, qui illa
regeret, fuisset. Itaque vt prae-
sidium militum, resp. ab Augu-
sto ducem in bellum poposcit
Tiberium. Habuit in hoc quo-
que bello mediocritas nostra
speciosi ministri locum. Finita
equestri militia, designatus quaes-
tor, nec dum senator aequa-
tus senatoribus, etiam designa-
tis tribunis plebis, partem ex-
ercitus ab Vrbe, traditi ab Au-
gusto, perduxit ad filium eius.
In quaestura deinde, remissa
forte prouinciae, legatus eius-
dem ad eundem missus, quas
nos primo anno acies hostium
vidimus? quantis prudentia du-
cis opportunitatibus, furentes
eorum vires vniuersas euasimus
partibus? quanto cum tempera-
mento simul utilitatis res aucto-
ritate imperatoris agi vidimus?
qua prudentia hiberna disposita
sunt? quanto opere inclusus
custodiis exercitus nostri, ne
qua posset erumpere, inopsque
copiarum, et intra se furens,
viribus hostis elanguesceret?

CAP. CXII. Felix euen-
tu, forte conatu, prima aesta-
te belli Messallini opus mandan-
dum est memoriae. qui vir
animo etiam, quam gente no-
bilio, dignissimus, qui et pa-
trem Coruinum habuisset, et
cognomen suum Cottae fratri
relinqueret, praepositus Illyri-
co, subita rebellione, cum se-
miplena legione vicesima cir-
cumdatus hostili exercitu, am-
plius XX. millia hostium fudit
fugauitque, et ob id ornamen-

tis triumphalibus honoratus est.
Ita placebat barbaris numerus
suus, ita fiducia virium, vt,
vbicumque Caesar esset, nihil
in se reponerent. pars exerci-
tus eorum proposita ipsi duci,
et ad arbitrium utilitatemque
nostram macerata, perductaque
ad exitiabilem famem, neque
instantem sustinere, neque fa-
cientibus copiam pugnandi, di-
rigentibusque aciem, ausa con-
gredi, occupato monte Clau-
dio, munitione se defendit. At
ea pars, quae obuiam se effu-
derat exercitui, quem A. Cae-
cina, et Siluanus Plautius con-
sulares ex transmarinis adduce-
bant prouinciis, circumfusa
quinque legionibus nostris, auxi-
liaribusque, et equitatu regio,
(quippe magnam Thracum ma-
num iunctus praedictis ducibus
Rhoemetalces, Thraciae rex, in
adiutorium eius belli secum tra-
hebat) paene exitiabilem omni-
bus cladem intulit. Fugata re-
giorum equestris acies, fugatae
alae, conuersae cohortes sunt.
apud signa quoque legionum
trepidatum; sed Romana virtus
militi plus eo tempore vindica-
tum gloriae, quam ducibus, re-
liquit: qui multum a more
imperatoris sui discrepantes, an-
te in hostem inciderunt, quam
per exploratores, vbi hostis es-
set, cognoscerent. Iam igitur
in dubiis rebus semet ipsae le-
giones adhortatae, iugulatis
ab hoste quibusdam tribunis mi-
litum, interemto praefecto ca-
strorum, praefectisque cohorti-
um, non incruentis centurio-
nibus, (e) quibus etiam primi
ordines cecidere, inuasere ho-
stes: nec sustinuisse contenti,
perrupta eorum acie, ex in-
sperato victoriam vindicauerunt.
Hoc fere tempore Agrippa, qui
eodem die, quo Tiberius, ado-
ptatus ab auo suo naturali erat,
et iam ante biennium, qualis
esset, adparere coeperat, mira
prauitate animi atque ingenii
in praecipitia conuersus, pa-
tris atque eiusdem aui sui ani-
mum

num alienavit sibi; moxque crescentibus in dies, vitiis, dignum furore suo habuit exitum.

CAP. CXIII. Accipe nunc, M. Vinici, tantum in bello ducem, quantum in pace vides principem. Iunctis exercitibus, quique sub Caesare fuerant, quique ad eum venerant, contractisque in vna castra decem legionibus, LXX. amplius cohortibus, XIV. (alis) et pluribus quam decem veteranorum millibus, ad hoc magno voluntariorum numero, frequentique equite regio; tanto denique exercitu, quantus nulla vquam loco post bella fuerat civilia, omnes eo ipso laeti erant, maximamque fiduciam victoriae in numero reponebant. At imperator optimus eorum, quae agebat, iudex, et vtilia speciosis praeferens, quodque semper eum facientem vidi, in omnibus bellis, quae probanda essent, non quae utique probarentur, sequens, paucis diebus exercitum, qui venerat, ad refouendas ex itinere eius vires, moratus; cum eum maiorem, quam ut temperari posset, nequeabilem gubernaculo, cerneret, dimittere statuit: profectusque longo et perquam laborioso itinere, cuius difficultas narrari vix potest, ut neque vniuersos quisquam auderet adgredi, et partem digredientium suorum, quisque metu finium, vniuersi tentare non possent, remisit eo, vnde venerant, et ipse asperrimae hie- mis initio regressus Sisciam, legatos, inter quos ipsi fuimus, partitis praefecit hibernis.

CAP. CXIV. O rem dictu non eminentem, sed solida veraque virtute atque vtilitate maximam, experientia suavis- simam, humanitate singula- larem! Per omne belli Germanici Pannonique tempus, nemo e nobis, gradumue nostrum aut praecedentibus, aut sequen-

tibus, imbecillus fuit, cuius salus ac valetudo non ita sustentaretur Caesaris cura, tamquam distractissimus ille tantorum onerum mole huic vni negotio vacaret animus. Erat desiderantibus paratum iunctum vehiculum; lectica eius publica- ta, cuius vsum cum alii, tum ego fensi. Iam medici, iam adparatus cibi, iam in hoc solum importatum instrumentum balinei, nullius non succurrit valetudini. Domus tantum ac domestici deerant; ceterum nihil, quod ab illis aut praestari, aut desiderari posset. Adiciam illud, quod, quisquis illis temporibus interfuit, ut alia, quae retuli, agnoscat protinus. Solus semper equo vectus est; solus cum iis, quos inuitauerat, maiore parte aestiuarum expeditionum, coenauit sedens; non sequentibus disciplinam, quatenus exemplo non nocebatur, ignouit; admonitio frequens inerat, et castigatio, vindicta rarissima: agebatque medium plurima dissimulantis, aliqua inhibentis. Hiems emolumentum patrati belli contulit. sed insequenti aestate omnis Pannonia, reliquiis totius belli in Delmatia manentibus, pacem petiit. Ferocem illam tot millium iuuentutem, paulo ante seruitutem minatam Italiae, conferentem arma, quibus vsa erat apud flumen nomine Bathinum, prosternentemque se vniuersam genibus imperatoris, Batonemque et Pinetem excel- sissimos duces, captum alterum, alterum deditum, iustis voluminibus ordine narrabimus, ut spero. Auctumno victor in hiberna reducitur exercitus, cuius omnibus copiis a Caesare M. Lepidus praefectus est, vir nominis ac fortunae eorum proximus: quem, in quantum quisque aut cognoscere aut intelligere potuit, in tantum miratur ac diligit, tantorumque nominum, quibus ortus est, ornamentum iudicat.

D 3

CAP.

CAP. CXV. Caesar ad alteram belli Delmatici molem animum atque arma contulit. In qua regione quali adiutore legatoque fratre meo, Magio Celere Velleiano vsus sit, ipsius patrisque eius praedicatione testatum est, et amplissimorum honorum, quibus triumphans eum Caesar donauit, signat memoria. Initio aestatis Lepidus, educto hibernis exercitu, per gentes integras immunefque adhuc clade belli, et eo feroces ac truces, tendens ad Tiberium imperatorem, et cum difficultate locorum, et cum vi hostium luctatus, magna cum clade obsistentium, excisis agris, exustis aedificiis, caesis viris, laetus victoria, praedaque onustus, peruenit ad Caesarem: et ob ea, quae, si propriis gefisset auspiciis, triumphare debuerat, ornamentis triumphalibus, consentiente cum iudicio principum voluntate senatus, donatus est. Illa aestas maximi belli consummauit effectus. Quippe Perustae et Desitiates Delmatae, situ locorum ac montium, ingeniorum ferocia, mira etiam pugnandi scientia, et praecipue angustiis saltuum paene inexpugnabiles, non iam ductu, sed manibus atque armis ipsius Caesaris, tum demum pacati sunt, cum paene funditus euerfi forent. Nihil in hoc tanto bello, nihil in Germania aut videre maius aut mirari magis potui, quam quod imperatori numquam adeo vlla opportuna visa est victoriae occasio, quam damno amissi pensaret militis. Semperque visum est gloriosum, quod esset tutissimum: et ante conscientiae, quam famae, consultum; nec vnumquam consilia ducis iudicio exercitus, sed exercitus prouidentia ducis rectus est.

CAP. CXVI. Magna in bello Delmatico experimenta virtutis in multos ac difficiles locos praemissus Germanicus de-

dit; celebri etiam opera diligentique Vibius Postumus, vir consularis: praepositus Delmatae, ornamenta meruit triumphalia: quem honorem ante paucos annos Passienus et Cossus, viri quibusdam diuersis virtutibus celebres, in Africa meruerant. Sed Cossus victoriae testimonium etiam in cognomen filii contulit, adolescentis in omnium virtutum exempla geniti. At Postumi operum L. Apronius particeps, illa quoque militia eos, quos mox consecutus est, honores excellenti virtute meruit. Vtinam non maioribus experimentis testatum esset, quantum in omni re Fortuna posset; sed in hoc quoque genere abunde agnosci vis eius potest. Nam et vir antiquissimi moris, et priscam grauitatem semper humanitate temperans, in Germania, Illyricoque, et mox in Africa, splendidissimis functus ministeriis, non merito, sed materia adipiscendi triumphalia defectus est. Et A. Licinius Nerua Silianus, P. Silius filius, quem virum, ne qui intellexit quidem, abunde miratus est, ne nihil non optimo ciui, simplicissimo duci perisset, praeferebat immatura, et fructu amplissimae principis amicitiae, et consummatione euectae in altissimum paternumque fastigium imaginis defectus est. Horum virorum mentioni si quis quae-fisse me dicet locum, fatentem arguet. Neque enim iustus sine mendacio candor apud bonos crimini est.

CAP. CXVII. Tantum quod vltimam imposuerat Pannonico ac Delmatico bello Caesar manum, cum, intra quinque consummati tanti operis dies, funestae ex Germania epistolae, caesi Vari, trucidatarumque legionum trium, totidemque alarum, et sex cohortium, *renuntiant cladem*; tantummodo indulgente nobis fortuna,

tuna, ne occupato duce. Et caussa personae moram exigit. Varus Quinctilius, illustri magis, quam nobili ortus familia, vir ingenio mitis, moribus quietus, vt corpore et animo immobilior, otio magis castrorum, quam bellicae adfuetus militiae; pecuniae vero quam non contemtor, Syria, cui praefuerat, declarauit; quam pauper diuitem ingressus, diues pauperem reliquit. Is cum exercitui, qui erat in Germania, praeesset, concepit esse homines, qui nihil praeter vocem membraque haberent hominum; quique gladiis domari non poterant, posse iure mulceri. Quo proposito mediam ingressus Germaniam, velut inter viros pacis gaudentes dulcedine, iurisdictionibus, agendoque pro tribunali ordine, trahebat aestiua.

CAP. CXVIII. At illi, quod nisi expertus vix credebat, in summa feritate versutissimi, natumque mendacio genus, simulantes fictas litium series, et nunc prouocantes alter alterum iniuria, nunc agentes gratias, quod eas Romana iustitia finiret, feritasque sua nouitate incognitae disciplinae mitesceret, et solita armis discerni iure terminarentur, in summam discordiam perduxere Quinctilium, vsque eo, vt se praetorem urbanum in foro ius dicere, non in mediis Germaniae finibus exercitui praeesse crederet. Tum iuuenis, genere nobilis, manu fortis, sensu celer, vltra barbarum promptus ingenio, nomine Arminius, Sigimeri, principis gentis eius, filius, ardorem animi vultu oculisque praefrens, adfiduus militiae nostrae prioris comes, iure etiam ciuitatis Romanae ius equestris consecutus gradus, segnitia ducis in occasionem sceleris usus est; haud imprudenter speculatus, neminem celerius opprimi, quam qui nihil

timeret; et frequentissimum initium esse calamitatis, securitatem. Primo igitur paucos, mox plures in societatem consilii recipit; opprimi posse Romanos, et dicit et persuadet; decretis facta iungit; tempus infidiarum constituit. Id Varo per virum eius gentis fidelem clarique nominis Segesten indicatur. Sed praeualebant iam fata consiliis, omnemque animi eius aciem praeftrinxerant. Quippe ita se res habet, vt plerumque, qui fortunam mutaturus Deus, consilia corrumpat, efficiatque, quod miserrimum est, vt quod accidit, etiam merito accidisse videatur, et casus in culpam transeat. Negat itaque se credere, spemque in se beneuolentiae ex merito aestimare profitetur. Nec diutius, post primum indicem, secundo relictus locus.

CAP. CXIX. Ordinem atrocissimae calamitatis, qua nulla, post Crassi in Parthis damnus, in externis gentibus grauior Romanis fuit, iustis voluminibus, vt alii, ita nos conabimur exponere. Nunc summa deflenda est. Exercitus omnium fortissimus, disciplina, manu, experientiaque bellorum inter Romanos milites princeps, marcore ducis, perfidia hostis, iniquitate fortunae circumuentus: (cum ne pugnandi quidem egregie occasio, in quantum voluerant, data esset immunis, castigatis etiam quibusdam graui poena, quia Romanis et armis et animis vsi fuissent,) inclusus siluis, paludibus, insidiis ab eo hoste ad interneccionem trucidatus est, quem ita semper more pecudum trucidauerat, vt vitam aut mortem eius, nunc ira, nunc venia, temperaret. Duci plus ad moriendum, quam ad pugnandum animi fuit, quippe, paterni auitique exempli successor, se ipse transfixit. At e praefectis castrorum duobus
D 4 quam

quam clarum exemplum L. Eggius, tam turpe Ceionius prodidit; qui, cum longe maximam partem absumfisset acies, auctor deditiois supplicio, quam proelio, mori maluit. At Vala Numonius, legatus Vari, cetera quietus ac probus, diri auctor exempli, spoliatum equite peditem relinquens, fuga cum aliis Rhenum petere ingressus est. quod factum eius fortuna vltima est: non enim desertis superfuit, sed desertor occidit. Vari corpus semiustum hostium lacerauerat feritas; caput eius abscisum latumque ad Maroboduum, et ab eo missum ad Caesarem, gentilitii tamen tumuli sepultura honoratum est.

CAP. CXX. His auditis, reuolat ad patrem Caesar: perpetuus patronus Romani imperii, aduetam sibi causam suscipit. Mittitur ad Germaniam, Gallias confirmat, disponit exercitus, praesidia munit; se magnitudine sua, non fiducia hostium metiens, qui Cimbricam Teutonicamque militiam Italiae minabantur; vltro Rhenum cum exercitu transgreditur. Arma infert, quae arcuifese pater et patria contenti erant, penetrat interius, aperit limites, vastat agros, vrit domos, fundit obuios; maximaque cum gloria, incolumi omnium, quos transduxerat, numero, in hiberna reuertitur. Reddatur verum L. Asprenati testimonium; qui legatus sub auunculo suo Varo militans, naua virilique opera duarum legionum, quibus praecerat, exercitum immunem tanta calamitate seruaui; matureque ad inferiora hiberna descendendo, vacillantium etiam cis Rhenum sitarum gentium animos confirmauit. Sunt tamen, qui, vt viuos ab eo vindicatos, ita iugulorum sub Varo occupata crediderint patrimonia, hereditatemque excisi exercitus, in quantum voluerit, ab eo aditam.

Lucii etiam Caeditii, praefecti castrorum, eorumque, qui vna circumdati Alifone immensis Germanorum copiis obsidebantur, laudanda virtus est; qui omnibus difficultatibus superatis, quas inopia rerum intolerabiles, vis hostium faciebat inextinguibiles, nec temerario consilio, nec segni prouidentia vsi, speculatique opportunitatem, ferro sibi ad suos pepere reditum. Ex quo adparet, Varum sane grauem et bonae voluntatis virum, magis imperatoris defectum consilio, quam virtute destitutum militum, se magnificentissimumque perdidisse exercitum. Cum in captiuos saeuiretur a Germanis, praeclari facinoris auctor fuit Calpus Coelius, vetustate familiae suae dignissimus, qui complexus catenarum, quibus victus erat, feriem, ita illas inlinit capiti suo, vt protinus pariter sanguinis cerebrique influuio exspiraret.

CAP. CXXI. Eadem et virtus et fortuna subsequenti tempore ingressa animum imperatoris Tiberii fuit, quae initio fuerat; qui, concussis hostium viribus, classicis peditumque expeditionibus, cum res Galliarum maximae molis, accensasque plebis Viennensium dissensiones, coertione magis quam poena, mollisset, et senatus populusque Rom. (postulante patre eius) vt aequum ei ius in omnibus prouinciis exercitibusque esset, quam erat ipsi, decreto complexus esset: (etenim absurdum erat, non esse sub illo, quae ab illo vindicabantur; et qui ad opem ferendam primus erat, ad vindicandum honorem non iudicari parem) in Urbem reuersus, iam pridem debitum, sed continuatione bellorum dilatum, ex Pannoniis Delmatisque egit triumphum. cuius magnificentiam quis miretur in Caesare? fortunae vero quis non

non miretur indulgentiam? quippe omnes eminentissimos hostium duces non occisos fama narrauit, sed victos triumphus ostendit. quem mihi, fratrique meo, inter praecipuos praecipuisque donis adornatos viros, comitari contigit.

CAP. CXXII. Quis non inter reliqua, quibus singularis moderatio Ti. Caesaris elucet atque eminent, hoc quoque miretur, quod, cum sine vlla dubitatione septem triumphos meruerit, tribus contentus fuerit? Quis enim dubitare potest, quin ex Armenia recepta, et ex rege ei praeposito, cuius capiti insigne regium sua manu imposuerat, ordinatisque rebus Orientis, quans triumphare debuerit? et, Vindelicorum Rhaetorumque victor, curru Urbem ingredi? fractis deinde post adoptionem continua triennii militia Germaniae viribus, idem illi honor et deferendus et recipiendus fuerit? et post cladem sub Varo acceptam, ocius prosperrimo rerum euentu, eadem excisa Germania, triumphum summi ducis adornare debuerit? Sed in hoc viro nescias, vtrum magis mireris, quod laborum periculorumque semper excessit modum, an quod honorum temperauit.

CAP. CXXIII. Venitur ad tempus, in quo fuit plurimum metus. Quippe Caesar Augustus, cum Germanicum nepotem suum, reliqua belli patraturum, misisset in Germaniam, Tiberium autem filium missurus esset in Illyricum ad formanda pace, quae bello subegerat, prosequens eum, simulque interfuturus athletharum certaminis ludicro, quod eius honori sacratum a Neapolitanis est, processit in Campaniam. Quamquam iam motus imbecillitatis,

inclinataeque in deterius principia valetudinis senserat; tamen obnitente vi animi, profecutus filium, digressusque ab eo Beneuenti, ipse Nolam petiit; et ingrauescente in dies valetudine, cum sciret, quis volenti omnia post se salua remanere, arcessendus foret, festinanter reuocauit filium. Ille ad patrem patriae exspectato reuolauit maturius. Tum securum se Augustus praedicans, circumfususque amplexibus Tiberii sui, commendans illi sua, atque ipsius opera, nec quidquam de fine, si fata poscerent recusans, subrefectus primo conspectu adloquioque carissimi sibi spiritus, mox cum omnem curam fata vincerent, in sua resolutus initia, Pompeio, Appuleioque Coss. septuagesimo sexto anno, animam coelestem coelo reddidit.

CAP. CXXIV. Quid tunc homines timuerint, quae senatus trepidatio, quae populi confusio, quis orbis metus, in quam arto salutis exitiique fuerimus confinio, neque mihi tam festinanti exprimere vacat; neque, cui vacat, potest. Id solum voce publica dixisse habeo. Cuius orbis ruinam timueramus, eum ne commotum quidem sensimus. Tantaeque vnus viri maiestas fuit, vt nec bonis, neque contra malos opus armis foret. Vna tamen veluti luctatio ciuitatis fuit; pugnantis cum Caesare senatus populiue Romani, vt stationi paternae succederet: illius, vt potius aequalem ciuem, quam eminentem liceret agere principem. Tandem magis ratione, quam honore, victus est: cum, quidquid tuendum non suscepisset, periturum videret. Solique huic contigit, paene diutius recusare principatum, quam, vt occuparent eum, alii armis pugauerant. Post redditum coelo patrem, et corpus eius humanis

nis honoribus, nomen diuinis honoratum, primum principalem eius operum fuit ordinatio comitiorum, quam manu sua scriptam D. Augustus reliquerat. Quo tempore mihi fratrique meo, candidatis Caesaris, proxime a nobilissimis ac sacerdotibus viris, destinari praetoribus contigit: consecutis, ut neque post nos quemquam D. Augustus, neque ante nos Caesar commendaret Tiberius.

CAP. CXXV. Tulit protinus et voti et consilii sui pretium resp. neque diu latuit, aut quid non impetrando passuri fuisset; aut quid impetrando profecisset. Quippe exercitus, qui in Germania militabat, praesentisque Germanici imperio regebatur, simulque legiones, quae in Illyrico erant, rabie quadam et profunda confundendi omnia cupiditate, nouum ducem, nouum statum, nouam quaerebant remp. Quin etiam ausi sunt minari, daturos senatui, daturos principi leges; modum stipendii, finem militiae sibi ipsi constituere conati sunt. Processum etiam in arma, ferumque strictum est; et paene in ultimum gladiatorum erupit impunitas. Defuitque qui contra remp. duceret, non qui sequerentur. Sed haec omnia veteris imperatoris maturitas, multa inhibentis, aliqua cum grauitate pollicentis, inter seueram praecipue nostrorum vltionem, mitis aliorum castigatio, breui sopiit ac sustulit. Quo quidem tempore, ut pleraque ignaue Germanicus, ita Drusus, qui a patre in id ipsum, plurimo quidem igne emicans, incendium militaris tumultus missus erat, prisca antiquaque seueritate vsus, ancipitia sibi tam re, quam exemplo, perniciofa, et his ipsis militum, gladiis, quibus obsessus erat, obfidentes coercuit. Singularem ad-

iutorem in eo negotio vsus, Iunio Blaeso, viro, nescias, vtiliore in castris, an meliore in toga. Qui, post paucos annos proconsul in Africa, ornamenta triumphalia, cum adpellatione Imperatoria meruit. Ac Hispanias exercitumque virtutibus celeberrimaeque in Illyrico militia, ut praediximus, cum imperio obtineret, in summa pace, quiete continuit; cum ei pietas rectissima sentiendi, et auctoritas, quae sentiebat, obtinendi superesset. Cuius curam ac fidem Dolabella quoque, vir simplicitatis generosissimae, in maxima parte Illyrici per omnia imitatus est.

CAP. CXXVI. Horum XVI. annorum opera quis, cum inserta sint oculis animisque omnium, partibus eloquatur? Sacrauit parentem suum Caesar non imperio, sed religione: non adpellauit eum, sed fecit Deum. Reuocata in forum fides, submota e foro seditio, ambitio campo, discordia curia: sepultaeque ac situ obsitae iustitia, aequitas, industria, ciuitati redditae; accessit magistratibus auctoritas, senatui maiestas, iudiciis grauitas; compressa theatralis seditio; recte faciendi omnibus aut iucussa voluntas, aut imposita necessitas. Honorantur recta, praua puniuntur. Suspicit potentem humilis, non timet. Antecedit, non contemnit humiliorem potens. Quando annona moderatior? Quando pax laetior? Diffusa in Orientis Occidentisque tractus, quidquid meridiano aut septentrione finitur, Pax Augusta per omnes terrarum orbis angulos a latrociniorum metu seruat immunes. Fortuita non ciuium tantummodo, sed Urbium damna Principis munificentia vindicat. Restitutae vrbes Asiae. vindicatae ab iniuriis magistratum prouinciae. honor dignis paratissimus. poena in malos fera,

fera, sed aliqua. Superatur aequitate gratia, ambitio virtute. Nam facere recte ciues suos Princeps optimus faciendo docet; cumque sit imperio maximus, exemplo maior est.

CAP. CXXVII. Raro eminentes viri non magnis adiutoribus ad gubernandam fortunam suam vfi sunt; vt duo Scipiones duobus Laeliis, quos per omnia aequauerunt sibi; vt D. Augustus M. Agrippa, et maxime ab eo, Statilio Tauro. quibus nouitas familiae haud obstitit, quo minus ad multiplices consulatus triumphosque, et complura eniterentur sacerdotia. Etenim magna negotia magnis adiutoribus egent. Neque in paruo paucitas ministeria defecit. Interestque reip. quod vfu necessarium, et dignitate eminere; utilitatemque auctoritate muniri. Sub his exemplis Tiberius Caesar Seianum Aelium, principe equestris ordinis patre natum, materno vero genere clarissimas veteresque et insignes honoribus complexum familias, habentem consulares fratres, consobrinos, auunculum, ipsum vero laboris ac fidei capacissimum, sufficiente etiam vigori animi compage corporis, singularem principalium onerum adiutorem in omnia habuit atque habet: virum seueritatis laetissimae, hilaritatis priscae, actu otiosis simillimum, nihil sibi vindicantem, eoque adsequentem omnia, semper infra aliorum aestimationes se metientem, vultu vitaeque tranquillum, animo exsomnialem.

CAP. CXXVIII. In huius virtutum aestimatione iam pridem iudicia ciuitatis cum iudiciis principis certant, neque nouus hic mos senatus populi que R. est, putandi, quod optimum sit esse nobilissimum. Nam et illi antiqui, ante primum bellum Punicum, abhinc

annos CCC. T. Coruncanium, hominem nouum, cum aliis omnibus honoribus tum pontificatu etiam maximo, ad principale extulere fastigium; et equestri loco natum Sp. Caruilium, et mox M. Catonem, nouum etiam, Tusculo, Urbis inquilinum, Mummiunique Achaicum in consulatus, censuras, et triumphos prouexere. et, qui C. Marium, ignotae originis, vsque ad sextum consulatum sine dubitatione Romani nominis habuere principem; et qui M. Tullio tantum tribuere, vt paene adsentatione sua, quibus vellet, principatus conciliaret; quique nihil Afinio Pollioni negauerunt, quod nobilissimis summo cum sudore consequendum foret; profecto hoc senserunt, in cuiuscumque animo virtus inesset, ei plurimum esse tribuendum. Haec naturalis exempli imitatio ad experiendum Seianum, Caesarem; ad iuanda vero onera principis, Seianum protulit; senatumque et pop. Rom. eo produxit, vt, quod vfu optimum intelligit, id in tutelam securitatis suae libenter aduocet.

CAP. CXXIX. Sed proposita quasi vniuersa principatus Ti. Caesaris forma, singula recenseamus. Qua ille prudentia Rhascupolim, interemptorem fratris sui filii Cotyis, confortisque eiusdem imperii euocauit; singulari in eo negotio vfu opera Flacci Pomponii, consularis viri, nati ad omnia, quae recte facienda sunt, simplicique virtute merentis semper, quam captantis gloriam. Cum quanta grauitate, vt senator et iudex, non vt princeps, et causas prescius audit? quam celeriter Libonem ingratum et noua molientem oppressit? Quibus praecipis instructum Germanicum suum, imbutumque, rudimentis militiae secum actae, domi-

torem

torem recepit Germaniae? Quibus iuventam eius exaggeravit honoribus, respondente cultu triumphii rerum, quas gesserat, magnitudini? Quoties populum congiariis honoravit, senatorumque censum, cum id senatu auctore facere potuit, quam libenter explevit, ut neque luxuriam inuitaret, neque honestam paupertatem pateretur dignitate destitui? Quanto cum honore Germanicum suum in transmarinas misit prouincias? Qua vi, consiliorum suorum ministro et adiutore usus Druso, filio suo, Maroboduum, inhaerentem occupati regni finibus, pace maiestatis eius dixerim, velut serpentem abstrusam terrae, salubribus consiliorum suorum medicamentis coegit egredi? quam illum et honorate, nec secure continet? Quanta molis bellum, principe Galliarum ciente Sacrouiro, Floroque Iulio, mira celeritate ac virtute compressit, ut ante populus Rom. vicisse se, quam bellare cognosceret; nuntiosque periculi victoriae praecederet nuntius. Magni etiam terroris bellum Africum et quotidiano auctu maius, auspiciis consiliisque eius breui sepultum est.

CAP. CXXX. Quanto suo suorumque nomine exstruxit opera? Quam pia munificentia, superque humanam euecta fidem, templum patri molitur? Quam magnifico animi temperamento Cn. quoque Pompei munera absumta igni restituit? Qui, quidquid vniquam claritudine eminuit, id veluti cognatum censet tuendum. Qua liberalitate cum alias, tum proxime incenso monte Coelio, omnis ordinis hominum iacturae patrimonio succurrit suo? Quan-

ta cum quiete hominum, rem perpetui praecipuique timoris, supplementum, sine trepidatione delectus, prouidet? Si aut natura patitur, aut mediocritas recipit hominum, apud aures Deorum de his queri; quid hic meruit? Primum, ut scelerata Drusus Libo iniret consilia; deinde, ut Silius et Piso, quorum alterius dignitatem constituit, auxit alterius? Ut ad maiora transcendam, quamquam et haec ille duxit maxima; quid, ut iuuenes amitteret filios? Quid, ut nepotem ex Druso suo? Dolenda adhuc retulimus: veniendum ad erubescenda est. Quantis hoc triennium, M. Vinici, doloribus laceravit animum eius; quamdiu abstruso, quod miserinum est, pectus eius flagrauit incendio; quod ex nuru, quod ex nepote dolere, indignari, erubescere coactus est? Cuius temporis aegritudinem auxit amissa mater eminentissima, et per omnia Deis, quam hominibus, similior femina; cuius potentiam nemo sensit, nisi aut leuatione periculi, aut accessione dignitatis.

CAP. CXXXI. Voto finiendum volumen sit:
IUPITER Capitoline, et auctor, ac stator Romani nominis, Gradive Mars, perpetuorumque custos Vesta ignium, et quidquid numinum, hanc Romani Imperii molem in amplissimum terrarum orbis fastigium extulit, vos publica voce obtestor atque precor, custodite, seruate, protegite hunc statum, hanc pacem; eique functo longissima statione mortali destinate successores quam serissimos, sed eos, quorum ceruices, tam fortiter sustinendo terrarum orbis imperio sufficiant, quam huius suffecisse sensimus; consiliaque omnium civium aut pia ***

ANNA-

ANNALES VELLEIANI
SEV
VITA
VELLEII PATERCVLI
AVCTORE
HENRICO DODWELLO.

ANNALS OF THE

WITNESSES

IN THE COURT OF CHANCERY

AND

HENRY BODWELL

A
funt
duci
Proi
abfo
roni
tes.
in n
tis
Cuz
tus
ten
bus
fis
15
mi
ad
T
ri
2
8
✓
16
h
P
i
V

ANNALIUM
VELLEIANORVM
ELENCHVS.

Ab adoptione Tiberii anno Varr. 757. incepit nouennium militiae Velleii sub eodem Tiberio 1. Acta anni 758. 2. Desunt in Velleio acta anni 759. quo anno auxilia ad Tiberium duxit Velleius 3. Hoc anno Velleius Quaestor designatus est. 4. Proinde annus urb. Varron. 759. idem erat aetatis Velleii XXIV, absolutus. 5. Militiam Velleius equestrem iniuit anno. Urb. Varroiano 749. 6. Conueniunt maiorum a Velleio memoratorum aetates. 7. Conueniunt tempora etiam coaeuorum. 8. Primus Velleio in militia equestri gradus praefectura cohortis. 9. Ab illa cohortis praefectura ad tribunatum ann. 752. promotus est Velleius. 10. Cum tribunatu accepit Velleius etiam laticladium. 11. Tribunatus Velleii Castrensis qualis. 12. Illum iniuit Velleius an. 754. tenuitque ad an. 757. 13. Horum omnium honorum tempora a legibus constituta fuisse videntur. 14. Tribunatus ille posterior Castrensis opponebatur beneficiario. Praefectura equitum eadem quae alae 15. Legati legionum non alii, illis temporibus, quam tertii, ad minimum, anni Senatores, 16. Anni 759. rebus gestis plerisque aderat Velleius. 17. Anno 760. quaestor, exeunte tamen, cum Tiberio; Velleius. 18. Annus 760. primus belli triennis Illyriciani gesti a Tiberio. 19. Legati prouinciarum omnes Senatorii. 20. Velleius Augusti legatus, et tamen obnoxius Tiberio. 21. Legatio Velleii et praefectura quomodo inuicem distinguendae sint. 22. Annus 761. secundus erat belli Pannonici. Lacuna alia in Velleio. 24. Locus Velleii huius anni hibernis explicatur. 24. Ea hiberna quomodo distributa fuerint. 25. Velleius postea Tribunus plebis. 26. Et quidem anno, ut videtur, 766. 27. Tribunatum iniuit Dec. X. 765. depositurus Decemb. itidem X. anni 766. 28. Librum quem habemus cur anno 783. scripserit Velleius 29. Mors Velleii anno 784. 30.

I. N. A.

I.

NATALEM Vellei nostri annum ego ita eliciendum existimo. I *Finita Equestri militia, Quaestorem se designatum fuisse dicit, cum deficeret Maroboduus, sociosque defectionis, non Germanos modo, sed Pannonios etiam et Delmatas, adscisceret. Hanc defectionem anno urbis Varroniano 759. tribuit Dio. 2 Sic tamen ille, ut plurimum annorum gesta in unum eundemque annum conferat. Hoc enim anno ortum belli Germanici memorat, primamque Tiberii in Germanos expeditionem. Sed propria huius anni acta huius belli ultima fuisse intellexit, quae erant cum hoste Maroboduus, sociisque eius Pannoniis atque Delmatis. Id quod verum fuisse noster nos docuit ipse Velleius, qui in belli huius progressibus designandis Dione certior est testis atque accuratior. Sic itaque Velleius. 3 Adoptatum ille Tiberium testatur V. Kal. Iulias, Iunii nimirum die XXVII, sub Coss. Aelio Cato et Sentio Saturnino, qui anno Varroniano 757, magistratum inibant. Mox autem ab adoptione in Germaniam missum esse idem docet Velleius. 4 Non diu (inquit) vindicem custodemque imperii sui morata in urbe Patria, protinus in Germaniam misit. Itaque ipso illo anno, quo fuerat ab Augusto adoptatus, missus in Germaniam est Tiberius. Inde factum, ut illius anni 5 Aestiva in mensem usque Decembrem perduxerit. Aestiva nimirum intelligit Velleius militaria; quae hibernis opponebantur, itidem militaribus. Aestiva, inquam, rebus gerendis apta, quae sub pellibus egerit exercitus, et in castris, pro re nata, mobilibus; cum hiberna in castris soleret agere potius stantibus. Nec sane res a Tiberio hoc ipso anno gestae patiebantur, ut, qui post Iunii XXVII. in Germaniam venerat, in hiberna sese ante mensem Decembrem recipere potuerit. Subactos enim tradit Velleius hoc anno Caninesates, Attuaros, Bructeros, receptos in fidem Cheruscas, transitum Visurgim, penetrata Germaniae ulteriora. Obstat praeterea, ne in sequentem annum reiciatur Germanica illa Tiberii expeditio, quod 6 operum eius per annos continuos IX. se spectatorem fuisse, aut adiutorem, iacet ipse Velleius. Exire illi anni non poterant ante annum Varronianum 765. quo rediit e Germania ita Tiberius, ut eo nunquam postea sit reuersus, paulo tamen antea quam parem acciperet cum Augusto in prouincias potestatem. Ita certum est res Tiberii in Germania gestas hoc ipso adoptionis anno 757. initium accepisse. Fieri aliter non potuit, ut vel minimam anni noni partem Velleius egerit in militia Tiberii.*

II. Sequitur in Velleio annus alius, cuius vere ineunte redierit Tiberius in Germaniam. Iam 7 perlustratam dicit armis totam fuisse Germaniam. Iam victas gentes paene nominibus incognitas. Iam receptas Cauchorum nationes. Iam fractos Langobardos, gentem etiam Germana feritate ferociorem. Iam ad quadringentesimum miliarium a Rheno usque ad flumen Albim Romanum cum signis perductum fuisse tradit exercitum. haec huius anni gesta huic aestati tribuit Velleius. Certior nimirum ille pariterque minus confusus, Dione 8 testis, qui triennii integri acta anno illo memorauit, quo triennium exierit. Et tamen, ne fidem illi detrahamus, sunt etiamnum in Dione plurimum annorum satis lucu-

I Vell. L. II. c. III. 2 Dio, L. II. c. 105. 6 Vell. L. II. L. LV. 3 Vell. L. II. c. 103. c. 104. 7 Vell. L. II. c. 106. 4 Vell. L. II. c. 104. 5 Vell. 8 Dio L. LV. anno 759.

luculenta vestigia. Haec enim erat *I* *secunda* illa *Tiberii* in *Germanos* expeditio, *secundi* nimirum *anni* huius belli *Germanici*, quo (accerfite in *Germaniam Delmatiae Praefecto Valerio Messalino*) *Delmatis Pannoniisque* occasionem oblatam testatur *Dio* rerum novandarum. *Binas* enim *uno* eodemque *anno*, et in eandem *provinciam* expeditiones fuisse parum verisimile est. Haec etiam *2* *secunda* illa *pax*, tam a *Tiberio*, quam etiam *Sentii Saturnini* opera, eodem *Dione* teste, *Germanis* concessa, quem tamen certe *Saturninum* in hoc ipso bello *Germanico* socium habuit *Tiberius*. Tum in *hiberna reductis legionibus* ad *urbem* ipse properat *Tiberius*. Sic enim noster docet *Velleius*. *3* Proinde miror, cur *saepe reuocatum* ab *Augusto* dicat tamen *perseveravisse* *4* *Suetonius*. *Errore* aliquo illum suspicor ad bellum hoc *Germanicum* retulisse, quod auctor eius rectius ad *secutum Delmatarum Pannoniorumque* bellum retulerat. Tunc enim certe *Tiberium* de *mora* suspectum agnoscit *Dio*. *5* Ex quo illum *saepe reuocatum* facile colligimus. Haec sane nisi de *anno Varroniano 758*. intelligi non possunt.

III. Tum demum sequitur motus *Marobodui*, quo concitata est ad arma non *Marcomannia* modo, sed et *Pannonia* etiam atque *Delmatia*. Et solum tamen *Marobodium* proximo anno aggredi statuisse *Tiberium* disertis testatur verbis idem ipse *Velleius*. *6* *Eo* fine *Sentio Saturnino* *mandatum*, *excisis* continentibus *Hercyniae silvis*, ut *legiones Boiohoemum*, quae regio erat *Marobodui*, duceret. *Bohemia* illa fuisse videtur hodierna. Haec ille superioris anni, ut videtur, sine, *Saturninum* enim *Tiberio* comitem addit *Velleius*, post *hiberna*, cum aggredereetur *Marobodium* ipse *Tiberius*. Hic ego *lacunam* in *Velleio* esse suspicor, (de qua tamen nulla adhuc apud *Eruditos*, quod quidem sciam, haecenus suspicio) qua *belli exitum*, quem hoc anno *tertio* habuerit, distinctius enarraverit. *Locum lacunae* fuisse puto post verbum *duceret*. Sequuntur deinde illa: *7* *Ipsa* a *Carnunto*, qui locus *Noricum regni* proximus ab hac parte erat, *exercitum*, qui in *Illyrico* merebat, *ducere* in *Marcomannos* orsus est. Nam non cohaerent illa cum verbis proxime praecedentibus. Quis enim quaeso ipse ille, de quo meminit *Velleius*, qui *exercitum* illum duxerit, qui merebat in *Illyrico*? Non aliquis certe, cuius mentio praecesserat in *Velleio*. Non ipse *Tiberius*, qui iam erat, non in *Illyrico*, sed *Germania*, de quo etiam paucis interpositis, illa subiungit: *Praeparaverat iam hiberna Caesar ad Danubium*. Alius itaque a *Caesare* *Praefectus* ille *exercitus Illyriciani*. Multo minus *Saturninus*, qui alia prorsus *via* missus in *Marobodium* fuerat a *Tiberio*. Non alius erat ipse ille a *Velleio* memoratus, quam *Valerius Messalinus*, quem *Illyrico praepositum* agnoscit ipse *8* *Velleius*, *Delmatiae ac Pannoniae* *9* *Dio*. *Duas* enim illas *provincias Illyrici* communi nomine complectebantur. Acciuit illum ex *Illyrico* *Tiberius*. Conuenitque iter a *Velleio* designatum. *Carnuntum* in *Pannonia* ponunt *Veteres*. Recteque eo *Pannoniae Delmatiaeque Praefectus* iter fece-

1 *Dio* ib. ὅτι Τιβέριος ἐπὶ τὰς Κέλτας τὸ δεύτερον ἐστράτευσε etc. *2* *Dio* ib. εἰπειδὴ μὴ μόνον ἀπαξ, ἀλλὰ καὶ δεύτερον φοβηθέντες αὐτὰς, ἐσωεί-

σαντο. *3* *Vell.* L. II. cap. 106. *4* *Suet.* Tib. cap. 16. *5* *Dio* L. LV. anno 760. *6* *Vell.* II. c. 109. *7* *Vell.* ib. *8* *Vell.* L. II. c. 112. *9* *Dio* L. LV. anno 759.

fecerit *Tiberium* versus, qui *hiberna* ad *Danubium* parauerat. Re-
 ste nimirum moturus in *Maroboduum* et *Marcomanniam*. Desunt
 ergo acta *tertii* huius anni in *Maroboduum*. Deest et prima *Va-*
lerii Messalini mentio, unde pendebant ea, quae postea sequeban-
 tur. Haec tamen obiter. Adhuc certe durasse bellum ex ipso
 discimus *Velleio*. I. *Fractas* nimirum testatur ille post adoptionem
 continua triennii militia *Germaniae vires*. Tria nimirum intelli-
 git aestiva, et ab adoptione ipsa deducta continua. Ita aestatis
 huius partem saltem aliquam impenderit in bellum *Germanicum*
 aduersus *Maroboduum*. Idque innuit, ni fallor, etiam in eo *Vel-*
leius, quod bellum *Gaetulicum*, unde *Cossus* gentilitium *Gaetu-*
lici cognomen familiae meruit, ante proximum, quod sequeba-
 tur, bellum *Delmaticum* fuisse doceat paucos annos. Hoc bel-
 lum 3 *Dio* eodem tempore coepisse dicit, quo et aliud illud in
Germania. Ita aliquot annorum fuerit oportet coaeuum quoque
 bellum in *Germania*. Et sane post duplicem illam, pacem tertiam
 praeterea memorat 4 *Dio*, quam tamen celeriore agnoscit pro-
 pter motus *Pannonicos* atque *Delmaticos*. Et tamen hac eadem
 Aestate motus illos coepisse necesse est. Mouerat *Messalinus* ad
Tiberii, vt e *Velleio* discimus, 5 *hiberna*. Itaque initio aestatis
 antea quam *hiberna* reliquerat, aut in hostem mouerat, ipse *Ti-*
berius. Mox a discessu eius, cunctatione, *Dio* inquit, abrupta,
 arma capiunt *Delmatae* atque *Pannonii*. Inde pax illa cum *Ma-*
roboduo, quam fuerat alioqui futura, celerior. Inde reuersus e
Germania Tiberius, praemissus in prouinciam suam *Messalinus*
 ea gessit, quae primae belli *Pannonici* aestati tribuit 7 *Velleius*.
 Addit idem notam temporis aliam, subitam nimirum, cum age-
 rentur illa, rebellionem. Itaque defectionis initio rediisse necesse
 est e *Germania Tiberium*, et breuem adeo eiusdem fuisse in ea-
 dem moram. Nox occupata est a rebellibus *Macedonia*, bre-
 ui admodum tempore defectio longe lateque propagata est, vt
 non modo de sua defensione, sed de *Italia* etiam inuadenda cogi-
 tarint. Inde tantus ille *Romae* terror, vt *Senatum* moneret *Au-*
gustus, 8 decimo die, ni caueretur, posse hostem in urbis *Roma-*
nae venire conspectum. Tum nouae ille militum conscriptiones,
 quibus tandem effectum est vt XV. legiones, paremque auxi-
 liorum copiam habuerit *Tiberius*. Tanto enim apparatu bellum
 illud in *Illyrico* a *Tiberio* gestum memorat 9 *Suetonius*. Illorum
 partem ab *Augusto* traditam perduxit *Velleius*, 10 ad *Tiberium*,
Quaestor iam, designatus, in annum scilicet sequentem. Sic illa
 omnia invicem cohaerent, vt in aliam urbis, quem dixi annum
Varronianum, nempe 759. quadrare vix possit *Velleii* illa ad
Quaesturam designatio. Antiquiorum non fuisse ex dictis constat.
 Sed ne quidem serior esse potuit. Ita enim matura erat, hac
 aestate, rebellium defectio, ita praesens inde metus, decimi ni-
 mirum diei itinere vrbi ipsi imminentium; vt in annum alte-
 rum proferri auxilia illa non potuerint. Imo hoc ipso anno iun-
 ctos *Velleius* 11 fatetur exercitus, aliunde nimirum accersitos.
 Nec iunctos modo, verum etiam eo, unde venerant, remissos. Ita
 nimirum mature, vt asperrimae hyemis initio regressus postea *Sis-*
ciam fuerit *Tiberius*. Et quidem huius anni *hiberna Sisciae Ti-*
berio fuisse atque *Messalino*, testem habemus disertum *Dionem*. 12
 Ita

I Vell. L. II. c. 122.	2	c. 112.	8 Vell. L. II. c. 111.
Vell. L. II. c. 116.	3. Dio ib.	9 Suet. Tib. c. 16.	10 Vell.
4 Dio ib.	5 Vell. L. II. c. 111.	L. II. c. 111.	11 Vell. L. II.
112.	6 Dio ib.	7 Vell. L. II.	c. 113.
			12 Dio L. LV. an. 759.

Ita certum est, hoc ipso anno, post initium aestatis, et tamen ante hyemis etiam initium, appulisse Velleium.

IV. Conuenit praeterea, quod hoc fere eodem tempore Agrippam, qui eodem die, quo Tiberius, adoptatus ab auo suo naturali, erat, et iam ante biennium, qualis esset, apparere coeperat, patris atque eiusdem aui sui [Augusti] animum alienasse sibi, idem testetur Velleius. I Biennium illud ab adoptione, quae tantos illi animos fecerat, arcessit. Quae cum eodem tempore sit facta, quo et illa Tiberii; proinde fieri vix potest, quin biennium hoc ipso defierit anno, de quo agimus, 759. Noua haec, vt videtur, alienatio a toga virili coepit, quam sumserit Agrippa anno superiori 758. Sic enim Lucii Agrippae fratris ferocia prima adparuit cum togae virili maturo Caio fratri Consulatum rogaret. Inde Augusto bonorum paternorum detentionem exprobrauit, quod scilicet, Romano censu vir, esset iam in bonorum paternorum possessionem mittendus. Recte nimirum ille, si sui fuisset iuris, nec in alienam potestatem, cum adoptaretur, emigrasset. Paulo quidem serius ille, quam necesse erat, togam sumsit, qui anno illo, quo fuerat adoptatus, annum aetatis expleturus erat XV. natus nimirum anno urbis Varroniano exeunte 742. cuius mense Martio decesserat pater Agrippa, ipse Postumus proinde appellatus, quod post mortem patris fuisset editus. Proinde consentaneum est, vt ferocia illa mox ab adoptione manifesta obstitit, quo minus illi togam antea dederit Augustus. Id si verum sit, spatium aliquo magno interposito adoptionem sequi non potuit prima illa ferocia; nec alio quam hoc anno illud, quod inde coepit, desinere biennium. Accedit porro quod, cum moram Tiberii, in huius anni fine, suspectam, vt dixi, haberet Augustus; Germanicum deinde Tiberio socium a diunxerit. Germanici missionem Dio 2 illam sequentis anni 760. initio assignauit, qui etiam illam missionis rationem addit, quod Agrippam alioqui expeditioni illi destinatum iam abdicauerat Augustus atque relegauerat. Sic etiam hoc anno 759. Agrippa supplicio illo multatus fuerit, et partem exercitus ad Tiberium Quaestor iam designatus duxerit Velleius. Ita constat vndequaue Quaesturam Velleii designatam in hunc eundem, quem dixi, urbis annum 759. esse conferendam.

V. Hoc ita constituto, aetatem inde Velleii colligimus, annumque, de quo nemo hactenus, natalem. Aetas Quaestoria, quae eadem erat primae in Senatum admissionis, annus erat XXV. labens nimirum, expleto anno duntaxat XXIV. Verum hoc fuisse nostris ad Spartiani Hadrianum 3 Praelectionibus ostendimus. Constabat nimirum illud spatium e duobus interuallis in Romana disciplina militari notissimis. Aliud pubertatis erat, ad annum aetatis 4 XIV. quo iam elapso, togam virilem sumere solebant, togam praetextam exuere, etiam Senatorum filii. Inde militiae tirocinium 5 coepisse ibidem ostendimus, cuius X. stipendio finito, tum demum licuit adolescentibus etiam nobilibus honores petere Senatorios. Horum honorum primum Quaesturam fuisse ibi etiam obseruauimus. Itaque X. stipendio completo annus erat Quaesturae, non quidem ineundae, sed ambiendae tamen at-

E 2

I Vell. L.	II. c. II2.	2		ad Sp. Adrian. §. 1, 2, 3, 4,
Dio L. LV.	3 Prael. X. ad Sp.			5, 6. 5 Prael. V. ad Sp. Adrian.
Adrian. §. 8. 14.	4 Prael. V.			§. 9. Prael. X. §. 9, 10.

que *I designandae*. Talis erat *Velleii* illa, de qua hoc anno legimus, *Quaestura*, designata duntaxat. 2 *Finitam* dixit hoc anno *militiam* suam *equestrem*, quae tamen qualis fuerit, vix dum intellexisse videntur viri alioqui historiae *Romanae* peritissimi, cum sit nihilominus in re literaria *Chronologica*, vel momentosissima. Illam ergo intellexit *Velleius* *militiam*, quae viris etiam *familiarum senatoriarum* necessaria erat ad honores, vti dixi, *senatorios*, locumque in *Senatu* ipso capiendum. *Equestris* autem propterea adpellata est, quod alia esset ab eorum *militia*, qui ordine *Equestri* essent inferiores, et a *militia* etiam *senatoria*. 3 *Gregalium militum* stipendia plura fuisse probauimus, ad *honestam* scilicet *missionem*, et *emerita* rite capienda, nunc scilicet XX. annorum, nunc XVI. nunc XIV, nunc etiam XII. in *militia* nempe *praetoria*. *Nobilium* alia causa erat, quibus *militiae praemia* proposita nulla erant *emerita*, sed *honores*, praesertim *senatorii*. Nec enim in *senatum* admissi sunt, etiam *censu* *senatorio* *nobiles*, ante annos *senatui legitimos*. Nec satis erat *senatoria* etiam *aetas* sine *legitimis stipendiis*. *Decem* erant ad minimum *stipendia* ad *senatum* plane necessaria. *Interim* in *senatu* non erant, sed in *ordine* duntaxat *equestri*, *familiarum* quantumvis *nobilium* *pueri* atque *adolescentes*. Hoc adeo verum erat in *familiis priuatorum senatoriis*, vt etiam tenuerit aliquatenus in *principibus*, *imperii nondum participibus*, sed *heredibus* duntaxat atque *candidatis*. Ne quidem ipsis, ante *aetatem legitimam*, soli locum in *senatu*, soli *honores senatorios*, dedere *natales*. Quamuis *frequentiores*, fateor, legamus in illis *Annariae legis indulgentias*, et *pauciorum* etiam *annorum aetatem*, in hac causa *legitimam*. *Interim puerorum nobilium* 5 turmis praecerant, *pueri* ipsi *nobilissimi*; et *iuventuti equestri* *principes* ipsi *iuventutis* adpellari soliti. Erant itaque ipsi etiamnum *equites* et *militia* eorum haecenus proinde duntaxat *equestris*. Et plane *senatoriae militiae* opponitur *equestris* illa *militia Velleii*. Ipse se agnoscit, cum *Quaestor* esset tantummodo *designatus*, 6 nondum fuisse *senatorem*. Et tamen *senatoribus* se *aequatum* obseruat, hoc ipso nomine, quod *partem exercitus* ab *vrbe traditi ab Augusto* perduxerit ad *filium eius*. Hoc nomine se *Quaestoribus*, qui *infimi omnium* erant *senatores*, *aequatum* innuit; nec *designatis* modo, verumetiam *magistratum illum quaestorium obeuntibus*. Ita nimirum *quaestura superioribus designata*, vt ad *honorem quaesturae proximum* *superioremque* fuissent *designati*, *tribunatum* scilicet. Sic enim *tribunatum plebis quaestura superior* probauimus, 7 vt *quaesturam*, tamen *proxime exceperit*. Et tamen *designatus tribunus plebis* iam adhuc *Quaestor* fuerat in *magistratu* ipso constitutus, et proinde *Quaestor plusquam designatus*. Itaque *militiam* suam illam, qua *parti exercitus* ad *Tiberium* deferendi praefectus est, *equestri* sua, itidem *militia*, *superiorem* agnoscit, et proinde *senatoriam*. Inde *ministerium* illud suum *speciosum* fuisse dicit, quod *Quaestor* duntaxat *designatus*, nec adeo adhuc *Senator*, *senatoribus* verisque *Quaestoribus* fuerit, per illud *ministerium*, *aequatus*. Imo ita *Quaestoribus*, vt ne quidem *quaestorium summi* *Tribunisque proximi*, ad *tribunatum* quippe *designati*, *quaesturaeque gradum* fere *egressi*, *ministerium* illud fuerint *dedignaturi*. Sic facile intelligimus, *praefecturam* illam *exercitus*

1 Prael. X. ad Sp. Adrian. §. 12, 13, 14. 2 Vell. L. II. c. III. 3 Prael. X. ad Spart. Adrian. §. 13. 4 Prael. X.

ad Spart. Adr. §. 8. 14. 5 Prael. XVIII. ad Spart. Adr. §. 9. 10. 6 Vell. L. II. c. III. 7 Prael. XII. ad Sp. Adr. §. 4. 5.

citius ad Tiberium deferendi non aliis credi solitam, quam senatoribus ad minimum quaestoriis. Sic intelligimus, nobilem fuisse Velleii familiam, cuius militia prima non gregalium fuerit militum, sed equestris; cuius honores deinde legimus senatorios, sine mentione tamen impetrati laticlavi, quod ille ius auitum a maioribus acceperat. Inde et legitimo tempore hanc Velleii quaesturam fuisse discimus; quod proxime militiam eius equestrem exceperit, ne quidem ipsam stipendiis, ut videtur, legitimis protractiorem. Inde aetate quaestoria senatoriaque uno fuisse anno iuniorem, cum quaestura eius fuerit duntaxat designata, anno nimirum sequenti obeunda; cum etiam talis fuerit, quae nondum illum fecerat Senatorem; cum denique stipendia eius decem a togae virilis aetate, annoque adeo XIV. expleto numeranda exceperit, quo tirocinium inire ut plurimum solebant. Ita conueniunt omnia, ut praedictus vrbis annus Varronianus 759. cum anno aetatis Velleii XXIV concurrerit explendo. Sic natus fuerit anno eiusdem aerae 735. noster Velleius.

V I. Hoc anno nimirum exitum habuere decem illa stipendia, quae ille pro militia censet, uti vidimus, equestri. Ea proinde anno eiusdem Epochae Varronianae 749. coeperint necesse est. Nec sane pugnant, quae de hac eadem militia sua alibi tradit ipse I Velleius. Initia stipendiorum suorum fuisse dicit, cum Caius Caesar Augusti nepos cum rege Parthorum in Euphratis ripa congredere. Erat annus ille Varronianus, ut videtur, 753. Breui 2 ut ait Velleius, spatio postquam innotuerant Iuliae Augusti filiae adulteria, quae Augusti Consulatu ultimo, quem gessit anno Varroniano 752., emanasse idem testis est 3 Velleius: Certe antequam tribunitiae Tiberii potestatis primum quinquennium ad exitum perductum esset. Ait enim Velleius Caium 4 Tiberio honorem omnem ut superiori habuisse. Atqui heredibus imperii designatis non potuit alia ratione superior esse Tiberius, quam tribunitiae potestatis. Imo eam ipsam causam habuit in animo Velleius. Hac enim tribunitiae potestatis consortio ne 5 aequatum illum Augusto fuisse dixerat. Hoc inquam, nomine ciuium post unum (et hoc quia volebat) eminentissimum. Hoc ipso denique nomine fulgorem Tiberii orientium iuuenum initiis obstitisse. Proinde innuit, futurum alioqui, ut alios, praeter Augustum, superiores habuisset. Imprimis proculdubio illos, quos dixi, Caesares. Imo illam ipsam ob causam tribunitia potestate Tiberium ornauerat Augustus, ut ferociam Lucii retunderet. Inde inter causas, cur Tiberius secesserit, eam recenset Suetonius, 6 quod adultis iam Augusti liberis, loco et quasi possessione usurpati a se secundi gradus sponte cessisset. Et cum ageret de reditu Tiberius ab exilio Rhodiaco, elapso iam potestatis tribunitiae quinquennio, illo potissimum est usus argumento, iam se 7 securum esse ab illa, quae olim fuerat cum Caio Lucioque, aemulatione iam corroboratos illos, et secundum locum facile tutari. Imo, ne alio honorem illum Tiberio habitum a Caio referamus, monet ipse Velleius 8, praefectos prouinciarum omnes, visendi eius [in secessu] gratia ad eum conuenientes, semper priuato (si illa maiestas umquam priuata fuit) fasces suos summississe, fassosque esse, otium eius honoratius imperio suo. Hoc itaque exemplo Caius etiam ipsi Tiberio fasces

E 3

sum-

I Vell. L. II. c. 101.	2	c. 101.	5 Vell. ib. c. 99.	6
Vell. ib. c. 100, 101.	3 Vell.	Suet. Tib. c. 10.	7 Sueton. Tib.	
L. II. c. 100.	4 Vell. ib.	c. 11.	8 Vell. L. II. c. 99:	

summiserit, eumque pro *superiore* habuerit. Itaque *Tiberium* *superiorem* agnouit *Caius*, nondum elapso *tribunitiae potestatis* *quinquennio*, quod tamen anno 753. defuisse alibi I probauimus. Proinde illius anni *finem* praecesserit oportet *expeditio illa* *Caii Parthica*. Sic tamen *initia* illa *stipendiorum* suorum intellexit *Velleius*, ut possit interim *verissimum* esse, quod dixi, *aliud* fuisse eorundem et *antiquius initium*, ab anno usque 749. repetendum. Addit enim deinde *Velleius*: 2 quem *militiae gradum* ante sub *patre tuo*, *M. Vinici*, et *P. Silio* *auspicatus* in *Thracia Macedoniaque*, *mox Achaia Asiaque*, et omnibus ad *Orientem* *visis* *prouinciis*, et ore atque utroque *maris Pontici* *latere*, *haud iniucunda* tot *rerum*, *locorum*, *gentium*, *urbium*, *recordatione* *perfruo*. Hic certe *militiam* habet *aliam* *initiis* illis *stipendiorum* suorum sub *Caio Caesare* *positis antiquiorem*; et *fatis laxam* illam, ut *limitibus* a nobis *constitutis* *respondeat*. *Plurimum* enim *annorum* fuisse *necessesse* est, quae sub *pluribus* fuerat *Praefectis*, et in *pluribus* *idem* *prouinciis*. Itaque *initia stipendiorum* ita intellexit, ut puto, *Velleius*, non ut *primam* *militiae originem*, sed ut *mediam* eius *partem priorem*, *uocibus* illis *designarit*. Nec sane *incredibile* est in *duo quinquennia* *distributa* fuisse *decem* illa ad *honores senatorios* *necessaria stipendia*, quanquam *neminem* habeamus (quod *quidem sciam*) *veterum*, qui *uerbis* id *expressis* *testatus* fuerit. Quod tamen, si *verum* fuerit; sic *initia stipendiorum* *primo quinquennio*, *finis ultimo* fuerint *assignanda*. Sic *annuos* *militum tribunatus* in *media* *parte* *diuisos* 3 *semestres* fecerant. Sic *tributorum* *redituumque* *locationes* *quinquennes* erant. Sic et *supremae*, vel *supremis proxima*, *potestates*, *ensoriae* *tribunitiaeque*, erant etiam *ipsae* per *similia* *distributae quinquennia*. Nihil ergo *vetat*, quo *minus* *similia* fuerint in *decennali* etiam *militia quinquennia*. Imo ita fuisse *certum* est, cum *breuiorem decennali* *militiam* *nullo unquam* *tempore* ad *honores senatorios* *necessariam* *legamus*. Non his certe, de quibus *agimus*, *temporibus Augusti*. Ita *necessario* *procedent* *nostra* de *Velleii* *anno natali* *ratione*. Nisi forte aut *togam Velleius praetextam* *ultra* *annos* *pubertatis* *protraxerit*, aut *tirocinium* a *toga pura* *confestim* *non* *inierit*. Erant, *fateor*, qui ita fecerint, sed *rari* *admodum*, a *negotiis* atque a *militia* *abhorrentes*. A *norma* *autem*, *exemplisque* *frequentissimis* *longe omnium* *certissima* est *argumentatio*. Eam *autem* *alibi* *probauimus* fuisse, ut *anno aetatis* XIV. *togam virilem* *sumserint*, et *militiam* *inierint*. Nec est quod *Velleium* a *norma* *discessisse* *suspiciemus*, *virum* *certe*, si *quis* *alius ingenio* *fatis militari*. Satis *illud* *adparet* e *militia*, quam *secutus* est, non *ciuili*, sed *castrensi*. Satis *inde*, quod *militiae* *gratia* *prouinciam* *quaestoriam* *remiserit*. Satis *inde* *denique* quod *praemiis* *militaribus* in *triumpho* *Tiberii* fuerit *ornatus*.

VII. Conueniunt porro cum hac *Velleii aetate* *illorum tempora*, qui *Velleium* *ipsum* *aliquo cognationis* *gradu* *contigerint*. *Successit Velleius patri* *suo* in *Praefectura equitum* *eo ipso* *anno*, quo *adoptatus* est *Tiberius*, *Varroniano* 757. *Inde* *facile* *suspiciamus*, *adhuc aetate* *militari* fuisse *patrem* *eius*, quae, his *praefertim* de quibus *agimus*, *temporibus* *anno* *concludi* *solebat* LX. *Esto* *autem*. *Fuerit* *pater Velleii* *illo* *anno* *sexagenarius*, et *bonesta* *proinde missione* a *Tiberio* *dimissus*. Sic *natus* fuerit *anno*

I Prael. XIX. ad Sp. Adr. | c. 101. 3 Prael. XII. ad Sp.
§. 13, 21, 22. 2 Vell. L. II. | Adrian. §. 6.

anno urbis 697 . *Avum* porro suum dicit I C. *Velleium* tunc se gladio transfixisse, cum fugeret a Neapoli pater *Tiberii Tiberius* et ipse *Clodius Nero*. Incidit fuga illa in annum belli *Perusini*, urbis scil. 714. vix bimo 2 *Tiberio* imperatore (qui natus fuerat anno *Varroniano* 3 712. *Novemb. XVI.*) et paulo ante reditum *M. Antonii*. Certe ante ludos *Apollinares*, vt obseruavit *Cl. 4 Norisius*. Illo ergo anno iunior pater *Velleii* esse non potuit, si quidem ipse *C. Velleii filius* fuerit, et e gente ipse quoque *Velleia*. Proinde media fuerit aetate necesse est inter annum 43. et 60. Satis nimirum commode, cum annum ageret filius, pro nostris rationibus, XXII. Subscripsit praeterea 5 patruus *Velleii Capito* in *C. Cassium* anno aerae *Varronianae* 711. quo *Iulii* interfectores, aqua ignique damnatis interdictum est lege *Pedia*. Fieri quidem potest, vt patruus magnus *Velleii* fuerit ille *Capito*, et vox adeo magnus omissa fuerit in unico illo, vnde prodiit *Velleius*, MS. Nihil tamen pugnat, quo minus patruus *Velleii* esse potuerit, modo patre eiusdem fuerit aliquanto maior. Patruus ille certe, cum fuerit, illo ipso anno, iam senatorius, annum aetatis XXV. superarit oportet. Nec multo maiorem fuisse exinde verisimile est, quod senatorium illum tantummodo *Velleius* adpellarit; non *Tribunitium*, aut *Aedilitium*, nedum *Praetorium* seu *Consularem*. Superiori enim titulo aliquo fuisset insigniendus, si quidem superiorem aliquem in senatu gradum fuisset consecutus. Fieri etiam praeterea potuit, vt annos militares egressus, castra tamen secutus fuerit pater *Velleii*. In militibus gregariis frequentissimi erant, post *missiones*, veterani atque euocati. Nec deerant exempla in militia etiam senatoria. *Auo* praeterea illi suo *Caio Velleio* causam eam fuisse docet nepos *Velleius*, cur fugae comes *Tiberio* esse non posset, quod I grauis iam aetae esset et corpore. *Senectutem* eius nimirum inuit, et quidem eam, quae inepta esset peregrinationibus, atque itineribus quantumuis necessariis, obeundis. Minor ille *septuagenario* intelligi vix potest, potuit etiam longe esse maior. Fuerit ergo, cum periit, *septuagenarius*, Ita natus fuerit, anno urbis 644. sic annum egerit ad minimum XIX. initio belli *Italicum* anno urbis *Varroniano* 663. Cum autem 7 *Minatius Magius* ciuitate donaretur, duobus eiusdem filiis, creatis *Praetoribus*; iam certe *C. ille Velleius*, *Velleii* nostri *avus*, tricenario minor esse vix potuit. Post reditum nimirum *Sullae* (cum quo *Pompeios* oppugnauerat *Minatius Magius*) qui anno rediit 671. et tamen dum *Praetores seni* adhuc crearentur; nimirum antea quam *Sulla* ipse crearet octonos, quos ille *Dictator* creauit, anno ad minimum 672. Ita certe *Minatii Magi filii praetoribus* par fuerit *avus Velleii* nostri in gente *Velleia*. Concurretque stirps *Velleii* vtraque pari generationum numero ab eo diffusa, tam in gente *Magia*, quam *Velleia*. *Auos enim similiter Velleii* fuisse necesse erat *Minatii Magii filios*, siquidem *atauus* ipse fuerit *Minatius*. Ad dit *Velleius* de *atauo* suo *Minatio Magio Asculanenfi*, nepotem illum fuisse *Decii Magii Campanorum principis celeberrimi et fidelissimi viri*. Illum nimirum intelligit *Decium Magium*, cuius praedicat in *Romanos* fidem I *Liuius*, cum *Capua* dederetur *An nibali*, post pugnam *Cannensem*, anno nimirum urbis *Varroniano* 538. Nec illud incommode, si *iuuenis* fuerit, cum dederetur

E 4

I. Vell. L. II. c. 76.	2	5 Vell. L. II. c. 69.	6 Vell.
Vell. L. II. c. 75, 94.	3 Suet.	L. II. c. 76.	7. Vell. L. II.
Tib. c. 5.	4 Noris. Cenot. Pis.	c. 16.	7 Liv. XXIII. c. 7. 10.

tur *Capua*, *Decius*; et *senex*, bello *Italico*, *Minatius*. *Aetas* certe *filiorum praetoria*, quae illis reip. temporibus annorum erat *XLI*. *proiectum* annis patrem *Minatium* ostendit. Fieri potest, ut stirpem *maternam*, non *paternam*, a *Magiis* illis duxerit *Velleius*. Imo ita fuisse certum esset, si quidem *fratrem* suum *Magium Celerem Velleianum* I *Velleius* noster adpellarit. Sic enim manifestum esset e gente *Velleia* in gentem *Magiam* adoptatum fuisse illum *Velleii* nostri *fratrem*. Sed *ingeniis*, non *codici MS.* debetur illa lectio. Atqui et *patriam Capuam* per *Minatium* illum *Magium* sibi videtur asserere *Velleius*, *Campanum* scilicet, *Deciique Magii Campanorum principis nepotem*. Res certe *Capuae domesticae* 2 agnoscit. *Civis* erat certe, ut e *Liui* constat, *Decius* ille, *Capuanus*. Cum tamen *patriam* nemo simpliciter a *materna* stirpe censuerit. Et *ciuitatem* etiam *Romanam*, et honores *familiae senatoris* ab eodem *Minatio Magio* vindicat, quem *virum* dicit *ciuitate donatum*, *Praetoresque* adeo *filiis* eius *duos* creatos, cum *seni* adhuc duntaxat crearentur. Non autem satis erat ad *ciuitatem* stirps tantummodo *materna*, nedum ad honores *senatorios*. Itaque *Velleium* nostrum potius *Magianum* adpellandum esse suspicor, quam *fratrem Velleii Magium Velleianum*. Eritque adeo *gentile* auctoris nostri nomen *Magius*, *Velleius* *adscititium*, ex *adoptione* in *familiam Velleiam*. Conueniunt tamen ita etiam *familiae tempora* cum his, quos dedimus; *natalibus* ipsius *Velleii*.

VIII. Conueniunt denique illorum etiam *tempora*, quos sibi *coaeuos* agnoscit *Velleius* I. *Maxime* (inquit) *nostri aevi* eminent *princeps carminum Virgilius Rabiriusque*, et *consecutus Sallustium Liuius, Tibullusque et Naso*, *perfectissimi in forma operis sui Aeuum*, ni fallor, *suum a suis* deducit, ad *minimum, natalibus*. Altius illud arcessere non potuit. Loquitur autem de *coaeuis mortuis*, quos ipse postea iam adhuc *viuis* opponit. Illos ergo *coaeuos* censet, qui post *natales* suos in *viuis* esse desierant. *Virgilius* autem et *Tibullus* illo ipso anno mortui sunt 735. quem nos *natalem Velleio* iam fuisse probauimus. Vnum eundemque annum *utriusque* fatalem fuisse docet nos *Domitius Marsus*. *Coss.* illius anni *Lucretium Cinnam* et *Sentium Saturninum* refert *Eusebius* in *Chronico*, vel potius, ut videtur *Hieronymus* e *Suetonii* libro de *Poëtis*. *Q. Lucretio* collegam alium adiungit *Donatus* in *vita Virgilii Cn. Plancium*. In anno tamen ambo conueniunt, in eo tantummodo, ut videtur, *discrepantes*, quod *Coss.* ambos *ordinarios* dederit *Hieronymus*, *suffectum* alterum a *Kalendis Septembribus Cn. Plancium Tiberius Donatus*. Recte etiam committit *Hieronymus* cum anno *Augusti*, a *Iulii* nimirum *Caesaris* caede *XXV*. qui idem est cum eo, quem diximus, *urbis* nimirum *Varronian* 735. Itaque non est audiendus *Idatius*, qui *sequentis* anni potius *consulibus* mortem tribuit *poëtae clarissimi*. *Diem* etiam *Virgilii* *emortualem* *X. Kal. Octobris* tradit *Hieronymus*, *XI. autem Idatius*. Inde intelligimus, nec post annum illum, nec *mensis Octobrem*, *diemque mensis*, quicumque *demum* is fuerit, *nasci* nostrum potuisse *Velleium*. *Serius* mortui sunt *Liuius* atque *Naso*, *IV.* nimirum *Tiberii* anno, quo annum egit *Velleius*, pro *calculis* nostris, *XXXVI*. Et *serius* *Virgilio Rabirius*, ut proinde nihil conferant illi ad *aetatem Velleii* accuratius *constituendam*. Quem tamen hic pro *coaeuo* habet *Velleius*
Linium.

I Vell. L. II. c. 115. 2 Vell. I L. I. c. 7. 3 Vell. L. II. c. 36.

Liuium, si iure merito in ea classe censendus, alibi dubitat. I *Historicos*, (inquit) ut *Liuium* priorum aetati adstruas, praeter *Catonem*, et quosdam veteres et obscuros, minus *LXXX.* annis circumdatum aeuum tulit. Inde, ni fallor, quod hoc in loco mortem *Liuii* ob oculos habuerit, quae sane erat tuis natalibus, ut vidimus, multo ferior. Illic autem scriptam historiam, quam absoluerat quidem *Liuius* post *Velleii* natales, et tamen ante annos eiusdem viriles. Finem *Liuius* historiae suae posuerat in morte *Drusi*, anno nimirum *Varroniano* 745. Is annus erat *Velleio*, pro nostra supputatione, aetatis *X.* quo nondum togam sumserat *Velleius* virilem, et ne per leges quidem sumere potuerat. Recte ergo, pro nostris etiam hypothefibus, dubitare potuit, historia *Liuii* fueritne suae, an potius priorum (ut loquitur) aetati assignanda. Erat cur suae aetati illam attribueret, quod post suos demum natales fuerit absoluta. Erat praeterea cur priorum aetati illam adscriberet, nno modo quod ante togam *Velleii* puram manum illi *Liuius* ultimam posuerit, sed quod maximam eius, cum plurimum fuerit annorum, partem scripserit, ne quidem adhuc in rebus humanis existente *Velleio*. Bellum quidem 2 *Actiacum* et *Ianum clausum* in primo historiae libro memorat *Liuius*. Erat quidem *Proelium Actiacum* Sept. 2. anni *Varroniani* 723. *Ianum* tamen clausum ipso anno 725. ponit *Dio*. Sed nupera admodum eius erat memoria, cum primam historiae scribendae manum admo-ueret. Nondum secundo clausus, quod factum anno 729. post bellum *Cantabricum*. Imo ciuile bellum paene ob oculos. Inde verba eius illa in initio, quibus ait sese 3 festinare ad haec noua, quibus iampridem praeualentis populi vires seipsae conficiunt. Ego (inquit) contra hoc quoque laboris praemium petam, uti me a conspectu malorum quae nostra tot per annos vidit aetas, tantisper certe, cum prisca tota mente repeto, auertam. Itaque anno 725. mox ineunte opus egregium aggressus est, quod anno demum 745. absoluerit. Et in mediam adeo eius partem incidit *Velleii*; pro nostris rationibus, annus natalis. Accurate admodum. Ut recte posset dubitare *Velleius*, cui aetati historiam illam concederet, suaene, an priorum.

IX. Constituto ergo natali nostri Auctoris anno, iam reliqua eius tempora similiter, pro virili nostra, disponemus. In primis consentaneum erat, ut anno urbis 749. et togam sumserit, et cum toga militiae tirocinium inierit; aetatis nimirum anno *XIV.* absoluto; *XV.* autem inchoato. Equestrem autem, de qua loquitur *Velleius*, militiam tribus potissimum gradibus distinxit *Claudius* 4, ut scilicet primo cohortem, post cohortem alam, post alam tribunatum legionis daret. Ordinis nimirum equestris adolescentes semper corporis sui militibus gregariis praefecti erant. Praefecti nimirum cohortibus atque alis, ut erant Tribuni etiam praefecti in legionibus. Paulo aliter ille, sub quo *Velleius* militauit, *Augustus*. Maior erat, sub illo, praefectus alae tribuno legionis, ut facile colligitur e *Suetonio* 5. Id quoque proprium habebant sub *Augusto* senatorum liberi, quod illis (6 quo celerius reipublicae assuescerent) protinus virilem togam, latum clauum induere, et curiae interesse, permiserit: militiamque anspectibus non tribunatum modo legionum, sed et praefecturas alarum dederit.

E 5

I *Vell.* L. I. c. 17. 2 *Liv.* L. I. c. 19. 3 *Liv.* L. I. Praef. 4 *Suet.* *Claud.* c. 25. 5 *Suet.* *Aug.* c. 38. 6 *Suet.* *ibid.*

derit. Hi ergo militiam a *tribunatu* statim auspicabantur, vt nulla proinde fuerint illis *cohortium praefecturae*. Alia erat causa adolescentum *familiis* etiam *senatoriis* oriundorum, si tamen *patribus* non fuissent orti *senatoribus*. His, vt *lati clauis* aetas prouentior erat, ita etiam *tribunatus* dilatos fuisse, vel ex hoc ipso loco colligimus. Habere enim, nescio quid, *senatorium* videbatur *proximus* ille militiae *senatoriae* gradus, in *equestri* militia, *tribunatus*. Inde factum, ni fallor, quod *latus clauus*, (qui *senatorum* erat, vt *angustus equitum* *tribunatum* in iuris concedi solet, tanquam dignitatis *senatoriae* *Candidatis*. In hac autem classe se significat fuisse *Velleius*. Ait se I *tribunum militum* congressui *Caic* cum rege *Parthorum* interfuisse. Ait praeterea, ipsum illum militiae gradum se ante sub patre *Vinicii* et *P. Silio* fuisse *auspicatum*. Haec denique agnoscit fuisse *stipendiorum* suorum *initia*. Quis est quin facile inde colligat, vt *tirocinio* suo *proximus* fuerit *tribunatus*, nouum tamen fuisse militiae illius gradum, quem proinde olim a *tirocinii* *primo initio* non fuerat assecutus? Quis, inquam, est quin et illud videat, nouum illum *tribunatus* gradum sub *Vinicii* patre a *Velleio* fuisse susceptum? Nescio tamen, an inde liceat colligere, nondum fuisse in *senatu* patrem *Velleii*, cum aut nasceretur ipse *Velleius*, aut toga *virili* suscepta militiae *auspicaretur*. Fieri vix potuit, vt aetate *senatoria* non fuerit pater *Velleii*, cum togam susciperet filius *virilem*, atque *tirocinium*. Nec vero mortem obstitisse, quo minus in *senatum* veniret, exinde constat, quod *filius* ei in *praefectura* successerit. Successit enim ille patri 2 anno *urbis* 757. exeunte, cum mitteretur in *Germaniam* *Tiberius*, cum annum ageret ad minimum aetatis *XXII*. Multis sane post togam *virilem* *tirociniumque* eius annis. Nondum tamen constat, num tulerit illam *Augustus* legem ante *Velleii* *tirocinium*. Ne quidem illud constat, fueritne pater *Auctoris* nostri, in gente *Velleia*, *senatorius*.

X. Erit ergo operae pretium explorare, quae aetas fuerit a militia vna ad aliam transeundi a lege constituta. Inde enim regulas eliciemus in illorum temporum *chronologia* omni vtilissimas. Legem certe fuisse sub *Augusto* indicant verba illa *Suetonii*. 3 *Quicquid autem ubique militum esset, ad certam stipendiorum praemiorumque formulam adstrinxit, definitis, pro gradu cuiusque et temporibus militiae, et commodis missionum: ne aut aetate, aut inopia, post missionem sollicitari ad res novas possent.* Ego veteris nouaeque *pubertatis* interuallo primam illam *equitum senatoriorum* militiae conclusam arbitror. Ita nimirum, vt *cohortibus* praefecti fuerint, qui a toga sumta mox militiae inierant, vsque ad annum aetatis *XVII*. absolutum, quo olim toga sumi solebat; inde militiae aliam, seu *legionum* illa fuerit, seu *alarum*, inchoarint. Vt enim erant, infra *pubertatem*, puerorum *minorum maiorumque* discrimina; sic etiam fuisse verisimile est in aetate *adolescentiae*, quae a toga sumta pertingit ad annos vsque *senatorios*. Ita nimirum, vt prima aetas illa fuerit, quae propius accedebat ad *pueritiam*; alia illa, quae cum *pueritia* minorem affinitatem habebat, maiorem autem cum *adolescentia*. Hoc si consilio aetatem illam distinxerit *Augustus*, consentaneum erat, vt, sicut *veteres* olim *pueros* ad annum vsque aetatis *XVII*. censuerant, proinde a recepto postea *pubertatis* anno *XIV*. ad *XVII*. *pueris* affiniores quam *adolescentibus* iam quoque censerentur; inde iam *pubertatis* utrosque tam *veteres* quam *novos* limites egressi, *adolescentum* magis, quam *puerorum*,
censu

1 Vell. L. II. c. 101. 2 Vell. | L. II. c. 104. 3 Suet. Aug. c. 49.

cenſu venirent aeſtimandi. Id ergo proprium habebant ſenatorum filii, vt a *citimis* pueritiae finibus *laticlauium* acciperent, tanquam ſenatores *designati*, et *virilia* inde munera omnia, nec *alia* etiam, quam *virilia*, capefferent. *Aetatem* certe *plena* *barbae*, quae a *tertio* coepit, teſte *Macrobio* I, ſeptenario, anno nimirum XXI. *primus* in *tribunis* exigebat iam *Imperator Hadrianus*. Inde ſuſpicio eſt a *prima lanugine* olim cenſeri ſolitos, quae non longe abit ab anno, de quo diximus, *aetatis* XVII. *Traianum* etiam ab anno XIV. *tribunum* alibi 2 obſeruauimus. Propter *militiam* fortaffe ante *pubertatem* *plenam* maturatam, et quia *ſenatoris* erat *filius*. Nec ſane *plenam* *pubertatem* ante annum *illum* cenſebant veteres, etiam illi, qui *pueritiae* finem aliqualem in anno XIV. agnoſcebant. *Graecos* annorum XIV. vocaſſe *παῖδα*, *μελλέφηβον* autem XV. dein XVI. *ἔφηβον*, tum XVII. *ἑξέφηβον* ait *Cenſorinus* 3. Cum tamen *veteres* illi *Graeci* ab anno XVII. *completo* *pubertatem* arceſſerent *militarem*. Etiam apud *Romanos* *iuniores*, quorum mores habemus in corpore *iuris ciuiliſ* hodierno, *plena* *pubertas* non habetur ante annum *aetatis* 4 XVIII. *labentem*, vt exiſtimo. Non ea ſcilicet, quae ſatis eſſe cenſetur ad *adoptiones*, et nomen *patris* cum *decoro* ſuſtinendum. Annus ille, quo *pater* *filium*, etiam *adoptitium*, praecedere debuerit, annum ad minimum XVII. *completum* ſupponit, quo *filius* anno *patris* XVIII. *editus* potuerit a *patre* *generari*. Nec ſane anno XIV. *fili* eſſe poterant, cum ne *matrimonia* quidem ante *aetatem* illam in moribus fuerint *legitima*. Vim certe *generandi* a *prima lanugine* populariter aeſtimabant. Inde *pueri* 5 olim *inueſtes* dicti, *adoſcentes* autem *veſticipes*, a *lanuginis* huius quaſi *veſtimento*, quarum ſane *vocum* *uſus* erat ad *pueritiam* illam *antiquiorem*, pro *ſermonis* etiam *antiquioris* *uſu*, potiffimum referendus. Sic erat merito cur, *recepta* licet paſſim annorum XIV. *pubertate*, *antiquioris* tamen *ratio* haberetur aliqua, ſaltem in *diſtinguendis* *adoſcentiae militis*. Huc enim *ſere* ſpectabant omnes illae *ciuium* in *tabulas cenſuales* publicas, pro *aetatum* *ratione*, *deſcriptiones*, ad *uſus* nimirum *militares*. Ita a *cohortis* *praefeſtura* ad *ſuperiorem* illum, quem appellat, *tribunatus* *gradum*, anno *aetatis* XVII. *abſoluto*, *urbis* *labente* *Varronian*o 752. *aſcenderit* *Velleius*. Sic illo ipſo anno, ſub *patre* *Vinicii*, vel potius fortaffe *patruo* M. enim *Vinicio* legebatur in MS. ſi *Burerio* credimus, cum *pater* *Vinicii*, ad quem ſcribit, *conſulis* *conſul* ipſe fuerit P. *Vinicius* anno *Varronian*o 755. ſed *aliam* MS. *lectionem*, quaeque *priori* ſententiae faueat, *repraeſentat* *Rhenanus* et P. *Silio* *militiam* illam fuerit 6 *auſpicatus*, in *viſendis*, vt videtur, *provinciis* *poſitam*, vt recte fortaffe obſeruauit Cl. *Heinſius*. Sic etiam commode interpretari poſſumus, quod dixerat *Velleius*, *congreſſum* illum *Caii* cum *Parthorum* rege ſub *ſtipendiorum* *fuorum* *initia* contigiffe. Nempe vt *ſtipendia* non *militiae* ſuae *ſimpliciter*, ſed *tribunatus*, intellexerit; et recte *tribunatus* *ſuperiori* anno *ſuſcepti* *initis* *congreſſum* illum *aſſignauerit*. *Prima* enim *initia* *militiae* ſuae non intellexiſſe, id vero tum e re ipſa, tum e *verbis* *Velleii* *manifeſtum* eſt. E re quidem ipſa, quod *militiam* nullam legamus *decennali* *minorem*: e *verbis* autem *Velleii*, quod *nouum* ſibi fuiſſe innuat, nec a *militiae* ſuae *origine* *ductum*, *honorem* *tribunatus*. Procedet interim nihilominus de *ſtipendiorum* *initio* ac *ſine* *prior* illa *noſtra* *argumentatio*, quod

I *Macrob.* *Somn. Scip.* L. I. c. 6. 2 *Prael.* IV. ad *Spart. A-* *drian.* §. 5. 3 *Cenſorin.* c. 14. 4 *Vid.* *Lindenbrog.* ad *Cenſorin.* c. 7. 5 *Fest.* *verb. pubes* et *verb. veſticeps.* 2 *Vell.* L. II. c. 101.

quod *decimi stipendii*, quo numero nullus erat minor, *initium* aliunde numerare quam ab anno a nobis assignato non potuerit, si quidem *exitum* illo anno habuerit, quo ponitur ab ipso *Ve- leio*.

XI. Erant autem e *tribunis angusticlauii* alii, alii *laticlauii*. Patrem suum *Suetonium Lenem* bello *Othoniano* *tribunum angusticlauium* memorat filius I *Suetonius* historicus. *Minorem* hunc fuisse *tribunum*, et ex *labore* provenire solitum, testatur *Vegetius* 2. Nempe ex *labore* propterea, quia non ex *natalibus*; qualis erat ille *tribunatus*, de quo agimus, *familiarum senatoriarum*. Erat itaque *minor* iste *tribunatus* ordinis duntaxat *equestris*, cuius nimirum *ordinis* insignia erant in *angusticlauiis*. Et *praemii* loco concedi solebat illarum *familiarum* militibus, quarum nondum *vl- lae* fuissent *imagines*. Nondum tamen illis *ius* erat petendi honores *senatorios*, nisi *laticlauium* praeterea a principe impetrassent. Sic *latum clauum* *Sexto* suo *Euratio* impetrauit *Plinius* 3 iunior, tum deinde primum *quaesturae* honorem *senatorium*. Sic nullum erat *lati clavi* ius in ipso hoc *minori tribunatu*. Aliter se res habebat in *familiis nobilibus*, et *imaginum* iure insignitis. His *tribunatus* ipse *laticlauius* erat. *Laticlauii* 4 mentio in *Suetonii Nerone*; *tribuni* 5 etiam *laticlauii*, in eiusdem *Domitiano*. Nempe per *militiam* hanc, quam dixi, ad honores *senatorios* adspirabant *senatoriarum* *familiarum* *adolescentes*, qui tamen nondum *aetatem* attigerant *senatoriam*. Sic illi, nimirum ut non essent tamen antea in *senatum* adlegendi, quam *stipendia* legitima absoluissent. Hoc nos docent 6 *Seneca* atque 7 *Epicetetus*. Dedit tamen *latus clauus*, ut minus *senatum* ipsum, at *ius* tamen petendi honores *senatorios*. Itaque antea *latum clauum* induebant quam *admitterentur* in *senatum*, tunc scilicet, cum ipsum inirent *tribunatum*. Itaque *senatorum filii* (quos mox a *toga virili* ornatos *laticlauiis* fuisse diximus) *tribunatus* deinde *legionum*, *alarumque praefecturae* capebant, teste *Suetonio* 8. Ita locum in *horum* *militia* nullum habebat prior illa *tribunatu praefectura cohortium*. Reliqui *familiarum nobilium* *adolescentes*, quorum *patres* non fuissent in *senatu*, *militiam* suam *equestrem* a *cohortium praefecturis* auspicabantur, nec *laticlauiam* proinde *vestem* induebant ante *tribunatum*. Ita *Iulium* illum *Caluastrum* (quem *tribunum laticlauium* appellat 9 *Suetonius*) *Dio* 10 ait *κεχιλιαρχικενα: ες βαλειας ελπιδα*. Et *senatui praedestinatum* dicit princeps apud 11 *Cassiodorum*, cui *laticlauiam dignitatem* ipse contulisset. Itaque *spem* fecit *senatus laticlauium senatoribus designatis*, nondum tamen in *senatu* constitutis. Et hac ipsa *tribunatus militia laticlauium* acceperunt *adolescentes nobiles senatus candidati*. Sic intelligimus, ut *laticlauium* illum a *Suetonio* in *Neronis* *vita* memoratum (quem *Iulium Montanum* fuisse docent 12 *Tacitus* et 13 *Dio Xiphilinianns*) eundem *βαλευτην* appellet idem ipse 14 *Dio*. Habebant enim nonnulla *senatus iura* *senatores* illi etiam *designati*, ut certum est habuisse alios, qui ad *consulatum* aut *praeturam*, aliove honores *curules* atque *senatorios*, fuissent similiter *designati*. Verisimile est locum illis fuisse in *senatu* sine *iure sententiae* vel *suffragii*. Sic enim olim

I Suet. Oth. c. 10. 2 Veget. L. II. c. 7. 3 Plin. L. II. Ep. 9. 4 Suet. Nero c. 26. 5 Suet. Dom. c. 10. 6 Senec. Ep. 47. 7 Epicet. ap. Arrian. 8 Suet. Aug.

c. 38. 9 Suet. Dom. c. 10. 10 Dio L. LXVII. 11 Cassiod. Var. 12 Tacit. Ann. XIII. 25. 13 Dio Xiph. in Neron. 14 Dio L. LXI.

olim aderant in senatu *pueri* I etiam *senatorii* in *toga* etiam *praetexta* ante tempora *Papirii Praetextati*. Aliter autem *laticlavium* accipiebant, qui *merito* suo id consequebantur, quam illi, quibus hoc ipso nomine debebatur, quod *stirpe* essent oriundi *senatoria*. Praemium *meritorum* dedit per *codicillos* ipse princeps. *Nobiles*, ubi *tribunatum* attigissent, *domi* etiam *laticlavium*, sine *codicillis*, induebant, quod scilicet illis *tribunatus* ipse *Laticlavii ius*, pro *legum* receptarum instituto, conferret. Hoc nos docet, ni fallor, alicubi *Plinius* 2 iunior. Hac erat noster in classe *Velleio*, qui proinde quo anno *tribunatum* accepit, eodem etiam et *laticlavium* acceperit.

XII. Erat praeterea *Velleio* in hoc *equestris militiae tribunatus* superior postea gradus. Prius enim, quam cum *Tiberio* iniretur in *Germaniam*, ait, sese *castrorum* 3 etiam *tribunatu* functum. Non certe hoc in loco, ut opinor, innuit priorem suum *tribunatum* non fuisse *Castrensem*. Quasi nimirum fuissent illo *Velleio* aeno, quae postea erant receptissimae, in *satellitio* principis militia alia *armata*, alia *non armata*, quod scilicet omnes domus *Augustae* *satellites* communi nomine *militēs* appellarentur. Sed vera erat, ut videtur, illis temporibus *decennis* illa *militia*, quae ad *senatum* necessaria erat. Verae illae *cohortium praefecturae*, veri *legionum tribunatus*, *alarumque equestrium*. Itaque *castrorum* nomine intellexisse suspicabar *Velleium*, *castra praetoria*, quae solebant *castrorum* nomine simpliciter usurpato designari. Solebant certe *militēs gregales* a militia *legionum* ad militiam *praetorianorum* promoveri, habituri deinde et *stipendium* auctius, et *pauciores* ad honestam missionem *annos*, et post missionem honestius (ut videtur) *emeritum*. Id cum locum habuerit in militia *militum gregalium*; erat profecto consentaneum ut locum similiter habuerit in *tribunatu*. Ita *praetorianorum* etiam *tribunatus* honestiores fuisse verisimile est, et melioribus *stipendiorum* conditionibus. Ut proinde in honore suo posuerit *Velleius*, quod a *tribunatu legionum* ad *praetorianorum* *tribunatum* fuerit euectus. Nec erat certe a veterum sermone alienum, ut militia *praetoriana castrensis* nomine proprio suo quodam iure designaretur. *Castra* illi *statua* ad urbem habebant in via 4 *Nomentana*, *castra* vulgo simpliciter appellata. Postea deinde receptissimum erat ut Imperatoris mobile *satellitium*, et *castra* Latine, et Graece *σπαρτάριον* audiret. Non ab aliis certe *castris*, quam his ipsis, de quibus agimus, *praetorianorum*. Sed nondum profecto *ulla* erant, cum locum illum obiret *Velleius*, *castra* illa *praetoriana*. *Satellitium* quidem principis instituerat 5 *Augustus*, sed *vagum* et per multa loca dispersum *municipiorum ipsiusque urbis*, et *sine castris*, teste *Suetonio*. In *castra* postea coegit, *Seiani* consilio, 6 *Tiberius*. De aliis ergo *castris*, ni fallor, non multum tamen a *Roma* distantibus, intelligendus est *Velleius*. *Castrorum* autem *tribunatus* ille propterea appellari potuit, quod et in *castrametationis* disciplina versatus fuerit, et quod ad *munera castrensis* obeunda illum obligarit.

XIII. Quo vero tempore honorem illum novum consecutus noster fuerit, de eo paucis disquirendum erit. Illud certum, medio alicui anno assignandum esse inter annum urbis *Varronianae*

I Gell. Noct. Att. 2 Plin. E. p. 49. Dio L. LV. ann. 758. 6
 3 Vell. L. II. c. 104. 4 Suet. Tib. c. 37. Tacit. Ann. IV.
 Suet. Ner. c. 48. 5 Suet. Aug. 2. Vell. de Caes. in Tiber.

num 753. quo *Caio* se in *Oriente* testatur adfuisse *Velleius*, et 757. quo *Tiberium* nuper adoptatum est comitatus in *Germaniam*. Priori anno unicum memorat *tribunatum*, et in eo quoque *stipendiorum* duntaxat *initia*, non taciturus procul dubio nouam aliquam, si quam habuisset, honoris accessionem, vir (vt ex hoc ipso opere constat) honorum studiosissimus. Posteriori autem anno se hoc *tribunatu castrorum* iam antea functum fuisse testatur. Si quidem *tribunatum castrorum praetorianorum*, pro exemplo *militum* postea *praetorianorum* dedisset *Augustus*; sic duo fuissent, ad minimum, anni in *legionario tribunatu* necessarii, priusquam posset ad *tribunatum praetorianorum* ascendere. Sic anno 754. *castrorum* illum *tribunatum* adeptus fuisset. Atqui iam ostendimus ita nullam fuisse his temporibus disciplinam *praetorianorum*, vt ne quidem fuerint *castra praetoriana*. Et tamen illum ipsum eundem annum fuisse puto, quo nouum illum *castrorum tribunatum* *Velleius* consecutus fuerit; et bina adeo *stipendia* in priori *legionum tribunatu* satis fuisse ad secundum hunc *castrorum tribunatum*, ad eundem plane modum quo se res habebat in disciplina *militum gregalium* atque *praetorianorum*. Eo sane facit, quod duos ille duntaxat numeret suos in priori *tribunatu* duces, patrem *Vinicii*, vel *patruum*, et *P. Silium*, singulos, vt videtur, annuos. Certe *biennes* esse vix poterant. Sic enim illum tenuissent ad annum vsque 756. nec locum illum reliquum fecissent *tribunatu castrorum* explendo ante annum 757. quo *Tiberium Velleius* comitatus est in *Germaniam*. Sed si annuos illos supponamus, sic omnia satis accurate respondebunt. Sic enim ab anno 752. ad 753. sub *patre Vinicii* meruerit *Velleius*. Ab anno autem 753. ad 754. sub *P. Silio*. Sic quidem ille, vt *secundus* eius sub *Silio* annus antea coeperit, quam *Caius Caesar* cum *Partho* congredere. Nec enim a *Kalendis Ianuariis* iniri solebant munera *provincialia*. Sed *vere* ineunte, et *mari libero* itinera plerumque auspicabantur. *Tempus* vero, quo munere defungi oportebat, nec a *designatione* supputabant, et ne quidem ab *itineris initio*, sed ab eo vsque tempore, imo die, quo in *provinciam* appellebant, vt e *Ciceronis* *provincia Ciliciensi* manifestum est. Sic annis *ciuilibus* *mediis* incipere solebant, atque *desinere* anni munerum *publicorum* *militarium*. Olim certe mitti in *provincias* solitos etiam *priuatos*, qui *provincias* *viserent*; testem habemus apud *I Tacitum*, *Thrasaeam Pae-tum*. Sic etiam sub principibus, vt erant principibus sui *Curiosi*, qui *Caesaris* nomine *provincias* *Caesaris* visitabant; ita *populi* *provincias* *priuatos* fuisse, qui *populi* nomine visitarent, est sane *verisimillimum*. Id quoque consentaneum erat, vt aliis 2 *populi* *magistratibus*, sic etiam his *provinciarum* *visitatoribus*, tempus fuisse *annuum*. Nec sane aliae fuisse videntur quam *populi* *provinciae*, quas visitauit cum suis ducibus *Velleius*. Erat certe *populi Macedonia*, his saltem *Augusti* temporibus, quo etiam ordine censetur a 3 *Dione*. Erat, inquam, cum illa pariter *Achaia*, vsque ad tempora *Tiberii*, annumque *aerae Varronianae* 768. Tum primum *Caesari* traditas, et e 4 *Tacito* discimus et 5 *Suetonio*. Astipulatur etiam 6 *Dio*, tantummodo de *Achaia* alibi 7 *dubius*, num et illam *Tiberius*, vna cum *Macedonia*, a *populi* iure ad se transtulerit. In eo certe *dubius* non est, quin *vtramque* *populo* assignarit *Augustus*, cum primam *provinciarum* *distributionem* faceret, anno nimirum *urbis* 726. diu ante hunc annum, de quo

I Tacit. Ann. XV. 21. 2 Dio
L. LIII. 3 Dio L. LIII. an. 726.
4 Tacit. Ann. I. 76. 5 Suet.

Claud. c. 25. 6 Dio L. LX. 7
Dio L. LVII.

agimus, *Velleii*. Proinde *ambas* rursus *populo* reddidit *Claudius*, *Dione* ibidem, vbi supra, teste et *Suetonio*. *Asiam* praeterea a se peragratam testatur *Velleius*, *proconsularem* scilicet, quam vel exinde constat *populi* *prouinciam* fuisse, cum *proconsules* illarum *prouinciarum* peculiari quodam iure proprios faciat *Dio*, qui etiam illam in *populi* *prouinciis* verbis recenset disertissimis. Aliam ille *prouinciam* nullam nominat, excepta *Thracia*, quae iam neutrius erat, sed *Regulorum*, *populo Romano* amicorum. Itaque qui *populi* *prouincias* visiterunt *Velleii* duces, *tempus* etiam administrationis habuerint oportet, pro *populi* more, *annuum*. Etiam *Orientis* *prouincias* in utroque *maris Pontici* latere a *Velleio* lustratas *populi* fuisse verisimillimum est. *Bithyniam* certe et *Pontum finitimam* *populo* attributas testatur *Dio*. Et aliunde verisimile est prioris *tribunatus* non magnam fuisse moram. Prior ille *tribunatus* certe sub *ducibus* illis fuisse videtur, quibus non una aliqua *prouincia* credita fuerit, sed *multae* potius *visendae* atque *lustrandae*. Nec proinde vlla est necessitas cur illum *annorum* plusquam *duorum* fuisse supponamus. Ita sane loquitur *Velleius*, quasi post illud *Caii* cum *Parthorum* rege colloquium, rebus deinde aliis eiusdem, post *prouincias* lustratas, non interfuerit. *Consulatum* ille anno sequenti 754. iniuit, cuius tamen nulla mentio in *Velleio*. Sic etiam de *Tiberii* 1 *reditu*, qui anno rediit 755. quasi *laetitia*, qua receptus est, *incredibilis* ipse testis fuisset oculatus. Et quidem *Roma* illum missum fuisse constat, cum *Tiberio* comes daretur in *Germaniam*. Nec sane *prouinciarum*, post *Caii* illud colloquium, mentionem vllam facit ante expeditionem *Germanicam*. Itaque nisi nos fallant nostrae coniecturae, *tribunatum* illum *Castrensem* tenuerit ab anno 754. ad 757. Sic iustum impenderit secundo militiae gradui *quinquennium*, duos nimirum annos *tribunatus* *legionario* tres autem reliquos *tribunatus* *castrorum*. Firmant praeterea supra dicta, quae alibi 2 de *Graecorum* disciplina militari obseruauimus. Habebant illi leuiorem quandam militiam in *περιπόλοις*. Et quidem ipsam, vt fuit prior ille, pro nostris hypothefibus, *Velleii* *tribunatus*, *biennem*. Imo eadem, qua nos etiam *Velleium* fuisse supponimus, *aetate*. Coepit enim illa a receptae apud *Graecos* *pubertatis* *fine*, anno nimirum *aetatis* *XVII*. tenuitque ad finem anni *XIX*. Iisdem plane limitibus, quibus etiam nos *priorem* illum *Velleii* *tribunatum* conclusum fuisse existimamus. Nec sane abhorrebant ab illa *praesidiorum limitaneorum* apud *Graecos* *περιπολεία* res etiam a *Velleio* in priori illo *tribunatu* gestae. *Prouinciarum* enim *limitaneorum* *lustratio* quid aliud, quaeso, erat, quam illa ipsa *praesidiorum limitaneorum* *περιπολεία*? Sic nempe accurate nostris rationibus respondet huius militiae *tempus*, si quidem hic *Romani Graecos*, quod in plerisque aliis solebant, fuerint imitati.

XIV. Digna porro, quae expendantur, arbitror *Velleii* illa in hac causa verba: *Hoc* (inquit) *tempus* me, *functum* ante *tribunatu castrorum*, *Tiberii Caesaris* *militem* fecit. Quippe protinus ab adoptione missus cum eo *praefectus* *equitum* in *Germaniam* *successor* *officii* *patris* *mei*, *coelestissimorum* *eius* *operum* per annos continuos *IX*. *praefectus* aut *legatus*, *spectator*, et pro *capitu mediocritatis* *meae* *aditor*, *fui*. Id innuit nimirum, vt puto, necessarium quendam fuisse in his honoribus nexum, et *tempus*, pro superiori illa, cuius meminit *Suetonius*, *Augusti* *dispositione*, *legitimum*. Ita nimirum

1 *Vell. L. II. c. 103.* 2 *Prael. | V. ad Sp. Adrian. §. II.*

mirum vt *tribunatu* functus dici non potuerit, nisi *tempus* tribu-
nati vniuerso constitutum expleuisset; vt, praeter *tribunatum* le-
gionum, alius ille *tribunatus castrorum* fuerit etiam necessarius;
vt *tribunatu* utroque functus tum demum fuerit nouae illi equi-
tum praefecturae maturus, et per *legem* idoneus; vt denique hoc
ipso tempore *stipendia tribunatus* expleuerit, vt iam *castrorum* illo
tribunatu functus, *Tiberii* deinceps miles esse posset. Has enim
sibi gratulatur *συγτυχίας*, et pro bono quasi omine habere vide-
tur ipse mirus adulandi artifex, quod *temporum* suorum legitimo-
rum rationes ita cum *Tiberii* expeditione *Germanica* concurrerint,
vt integrum ei fuerit, rerum a *Tiberio* in *Germania* gestarum illo
nouennio omnium vel *testis* esse, vel *particeps*. Alioqui nulla fuisset
illi necessitas honores *olim* a se gestos commemorandi, nisi
quatenus viam struebant ad vltimam illam, quam sub *Tiberio*
gessit, militiam. Hic ergo, si *Velleii* mentem assequimur, ita le-
gitimi fuerint illi adolescentum *senatoriorum*, dum in ordine eque-
stri essent, honores, et *honorum tempora*, *stipendiorumque* in hono-
re vnoquoque numerus. Sic erunt nostrae illae obseruationes, non
in historia *Velleii* sola, sed in coeua illorum *temporum chronologia*
vniuersa, vtilissimae.

XV. Erat enim certe *praefectura* illa *equitum* idem militiae
gradus cum eo, quem *alae praefecturam* dixerat *Suetonius*. Cum
eo nimirum idem, qui *tertius* erat in militia *equestri*, et cui *se-
natoriis* adolescentibus non alia lege locus erat, nisi ante functi
fuissent *tribunatu*. Pro *lege* scilicet *Augusti*, sub quo vixit mili-
tauitque *Velleius*, qui *tertium* locum illi *praefecturae* dedit, cui
secundum postea a *Claudio* datum obseruauimus. In eam enim
sententiam addit praeterea I *Suetonius*, ne quis *expers castrorum* es-
set, *binos* plerumque *laticlauios* praeposuit *singulis* *alis*. Cum ait *la-
ticlauios* *alis* fuisse praepositos, exinde facile colligitur, *tribunatu*
fuisse defunctos, cum non antea *laticlauium* accipere solerent, quam
fuissent in *tribunatu*. Ait praeterea factum hoc ab *Augusto* eo
consilio, ne quis *expers castrorum* esset. Inde etiam et illud in-
telligimus, quam accurate inuicem responderint *alarum* illae in
castris *praefecturae*, et *tribunatus* eas praecedens, similiter et ipse
castrorum. Fierique adeo potest, vt prior ille *tribunatus*, qui *ca-
strorum* non fuit, *beneficiarius* duntaxat fuerit, cum *immunitate* a
muneribus castrensibus. Inde fortasse factum, vt, praeter *tribunatus*
illos priores *beneficiarios*, necessarii fuerint praeterea *tribunatus*
castrorum, quibus imbuerentur nobiles adolescentes disciplina mu-
nerum castrensi. Et suum tamen vterque *tribunatus* vsum habe-
bat in disciplina reipublicae. Inseruiebat *tribunatus beneficiarius*
otio illi, quod *studiis forensibus Iuris, Oratoriae, Iudiciorumque*,
impendendum erat ab illius etiam amplissimi ordinis adolescen-
tibus, vt *stipendia* interim ad locum in *senatu* capeffendum ne-
cessaria nihilominus procederent. Ne tamen rerum *militarium*
plane rudes ad *clauum* reipublicae admouerentur, cautum est, ne
solus ille, qui *muneribus* militiae vacaret *tribunatus* ad locum in
senatu sufficeret, sed alii accederent praeterea *tribunatus* anni ve-
ris officii tribunitii et *castrensis muneribus* impendendi. Et quidem
tribunatus istiusmodi *beneficarii*, quique *munere vacauerit*, mentio
occurrit apud 2 *Ciceronem*, ne iuniora addam *Velleio* testimonia.
Nominabantque etiam in libera reipublica magnam *tribunorum*
partem Imperatores ducesque exercituum. Inde *consulum* legimus
beneficiarios, nec illorum tantummodo, sed *praesidum* etiam *pro-
uincialium*.

I *Suet. Aug. c. 38.* 2 *Cic. Ep. | ad Q. frat.*

uincialium. Penes illos erat, *tribunos* a se designatos a *muneribus* excusare. Ita non *militēs* duntaxat *gregales*, propter *praemia honestasque missiones*, sed *tribunos* etiam propter *munerum vacationes*, habebant sibi *obnoxios*, *veteranos*, *beneficiarios*, *euocatos*. Redibant enim ad *militiam*, duce reuocante, *missi* olim *veterani*, nulla iam cogente *lege*, sed *veterum* duntaxat *beneficiorum* gratitudine. Nec alia, ut puto, causa nominavit I *Velleius* suos in hoc *tribunatu* *duces*, patrem *Vinicii*, ad quem scribit, *confulis Marcum*, et *P. Silium*, quam hac ipsa *gratitudinis*. Inde illa cum *Vinicio* *consule* necessitudo. Inde et illa cum *Licinio* 2 *Nerva Siliano Publii*, sub quo meruit, *Silii filio*, cuius *mentioni* locum se *quaesisse* fatetur ipse, *iustoque* tribuit *sine mendacio candori*. Nam et *posterorum* caritatem conciliabant *istiusmodi decessorum beneficia*. Itaque *beneficiarium* suum illum fuisse *tribunatum* his, ni fallor, *indiciis* prodit ipse *Velleius*. Optimeque sane respondet *Graecae Epheborum militiae* domesticae, quaeque *patriae* fines egressa non fuerit. *tribunatus* ille, de quo agimus, non *castrensis*, sed *beneficiarius*. Fecitque *otium* studiis fori, non minus ad *republicam* tractandam necessariis, quam fuerint illa *militiae*. Inde consentaneum erat ut *vacationem* illam a *muneribus* tam *brevi* spatio concludendam non *permitterent* tantummodo, verum etiam in *legem* verterent. Supererant enim inter *Graecae Romanaeque* *pubertatis* fines *anni* aliquot, *studiis* hisce tam *utilibus* etiam ipsi non *inutiles*. Potest itaque hoc etiam modo intelligi *castrorum* *tribunatus*, rectiusque, quam de *tribunatu praetoriano*. Ne quidem hic nocebit *rationibus* nostris, quas dedimus, *Chronologicis*. Illud certum, hoc *urbis* anno *Varroniano* 757. *finem* fuisse *tribunatus Velleii castrensis* *uniuersi*, *initium* autem *militiae* nouae, quam obierit sub *Tiberio*. Non ; diu *Tiberium* post *adoptionem* in *vrbe* dicit *moratam* fuisse *patriam*, sed *protinus* in *Germaniam* misisse. Et se etiam *teltatur* hoc ipso tempore *Tiberii Caesaris* *militem* fuisse factum, et *protinus* ab *adoptione* *missum* cum eo *praefectum* *equitum* fuisse in *Germaniam*. *Tiberii* *adoptionem* eo in loco, ni fallor, intelligit; non autem *suam* *Velleius*, ut aliquando suspicatus sum, e *gente*, in qua natus fuerit, *Magia*. Non aliter potuit, ut ostendimus, *per annos* *continuos* IX. *Tiberii* *spectator* fuisse aut *adiutor*, si *senior* eius illa fuerit cum *Tiberio* *militia*. Potuit fortasse *triumpho* *Tiberii* *spatium* illud terminari, et de *coepto nouennio* duntaxat intelligi, cum certe *ultra* *annum* *urbis* 765. *triumphus* ille differendus non sit. Illud certum, post *triumphum*, nunquam deinde in *Germaniam* rediisse *Tiberium*.

XVI. Mansit ergo *Velleius* in hoc *tertio* *militiae* gradu *biennio*, usque ad *equestri* *militiae* finem. Anno autem *urbis* 759. expletis *stipendiis*, *Roma* *adeunda* erat ad *petendam* *quaesturam*. Redierat autem sub finem *anni* 758. *fnitis aestiuis*, in *urbem* *Tiberius*, et cum eo fortasse *Velleius*. Sed maior imminebat sub *initium* *anni* 759. *belli* *moles*, deficiente cum suis *Marcomannus Maroboduus*, et *Pannonia* quoque *uniuersa* atque *Delmatia*. Mansit autem aliquantisper post *Tiberium*, ut videtur, in *vrbe* *Velleius* *quaesturae* huius *anni* *comitiis* *candidatus*. *Designatus* *quaestor* *partem* *exercitus* ab *vrbe* *traditi* ab *Augusto* *perduxit* ad *filium* eius, iam scilicet *antea* *reuersum* in *Germaniam*. Hunc *speciosi* *ministri* locum appellat ipse 4 *Velleius*. In eo se, *necdum* *senatorem*, *senatoribus*

1 Vell. L. II. c. 101. 2 Vell. | L. II. c. 116. 3 Vell. L. II. c. 104.
4 Vell. L. II. c. 111.

F

toribus aequatum fuisse dicit, nec *infini* in senatu ordinis illis, sed *designatis* etiam *tribunis*. Nondum erat nimirum *senator*, qui nondum *quaestor* erat, sed ad *quaesturam* duntaxat *designatus*. Hoc tamen *ministerium* suum ita *senatoribus* proprium fuisse innuit, ut ne quidem *quaestoribus* credi antea soleret, quam etiam ipsi ad *superiorem tribunatus* in senatu gradum fuissent ad minimum *designati*. Primum nimirum in *senatu* annum *quaestura* ipsa occupavit, *secundum* *provincia quaestoria*. Ita factum, ut non ante *tertium*, ex quo in *senatum* admissi fuissent, annum, *nouum* illum, quem tantopere depraedicat *Velleius*, honorem capeffere possent vel *senatores*. Tunc etiam ea lege, ut nullam passi fuissent in *tribunatu* ambiendo *repulsam*. Quae vero erat illa in homine *ordinis* iam *equestris* tam *speciosa* militia? Quod scilicet *exercitus* *partem* duxerit. Num igitur *cohortes alasque*, quibus *equestres praefectos* fuisse diximus, pro *exercitus* proinde *partibus* non habendas esse censebimus? Erant illae proculdubio *remotiori* quodam *sensu*, *exercitus* partes. Propiori tamen *sensu* *legionum* potius *auxiliorumque*, quam *exercitus* partes erant appellandae, qua nimirum in vno cum *legionibus* *censu* *auxiliares* etiam veniebant intelligendi. Num ergo *legionem* fuisse censebimus, quam ad *Tiberium* duxerit *Velleius*, *partem* nimirum *exercitus consularis*, qui *duabus*, ad minimum, constare solebat *legionibus*? Hoc proculdubio voluit *Velleius*. Erat tamen, fateor, cur, id ne verum esset, aliquando dubitarem, quod proximo a *quaestura* anno tum demum se *legatum eiusdem* ad eundem *Tiberium* missum fuisse testaretur. Innuens, ut existimabam, nondum se, cum antea mitteretur in *Germaniam*, fuisse *legatum*. Quod si *legatus* nondum fuisset, *legio* integra esse vix potuit, cuius *praefectus* alius fuisset a *legato*. Sin *legionis pars* duntaxat fuerit *pars illa exercitus*, cui praefuit *Velleius*, vbinam quaeso *speciosum* illud erit *ministerium*? vbinam honor plusquam *equestris*, et plane *senatorius*? vbinam dignitas *quaestura* ipsa *superior*, et *tribunatu* *plebis* par, saltem *designato*? An quod *legionis partem*, ad *Caesarem* tamen, ducere nemini licuerit, praeterquam *tribunitio senatori*? Habebant sane illius rationem *Veteres*, ad quem mittendus esset *nuncius*, in *nuncii* dignitate, quod multis probari posset, si opus esset, *exemplis*. Quid si etiam *legionem integram*, absente *legato*, ducere licuerit *primae cohortis tribuno*? Et tamen *primae cohortis tribunus* nemo fieri posset, qui *tribunatu* *plebis senatorio*, ad minimum *designato*, non antequam fuisset insignitus? Sic omnia optime cohaerent. Praecedebat enim *prima cohors* alias et numero (*Vegetio* I teste) *militum*, et *dignitate*. Et *milites* habuit selectissimos, et *numerum* eorum duplo fere, quam *aliae*, maiorem. Et *pignora* habuit omnium carissima, *Legionis Aquilam*, et *Principis imaginem*. Proinde *conspicuum* esse potuit, ut *tribunum* habuerit tam *aetate* reliquis, quam etiam *dignitate* celsiorem. Itaque cum aliis *cohortibus tribuni* sufficerent, *aetate* pariter atque *ordine* duntaxat *equestres*; in hoc *primae cohortis tribuno* congruum esse potuit, ut, praeter *ordinem amplissimum*, *aetas* praeterea esset *senatoria*. Sic enim *reliquis tribunis* cum *auctoritate* praeesse potuit, tam *angusticlauis* quam *laticlauis*, si et *ordine* *angusticlauis*, et *laticlauis* *aetate* fuisset superior. Sic etiam *locum absentis legati* supplere, si quid haberet in se *eximium*, quo necessaria posset in reliquos *tribunos auctoritas* conciliari. Quod si *senatorium* illum fuisse oporteret; inde praeterea intelligeremus, cur *tribunatus ille plebis*, qui hoc tempore *senatorius* erat, fuerit in *tribuno illo*, de quo agimus,

I *Veget.* L. II. c. 6.

mus, cohortis primae, necessarius. Exigebat hoc in primis nomen commune tribuni. Ea potissimum de causa, quod tribuni illi plebis fuerint etiam ipsi a prima sua origine militares. Exigebat praeterea, quod militaris non esset primus in senatu gradus quaestura, nec aedilitas curulis, quae parem in senatu locum sibi vindicabat cum senatorio illo tribunatu plebis, pro ordine saltem legis annariae. Ut tamen non fuerit quaestura officium ex professo militare, et alios saepe a quaestoribus legatos haberent, qui pluribus legionibus imperabant; urgente tamen necessitate satis erat vel quaestor, qui exercitui, absente Imperatore, praeesset. Sic legimus Tremellium Scrofam Licinii Neruae praetoris quaestorem in Macedonia, (inquit I Varro,) prouincia relictum, qui praeesset exercitui, dum praetor rediret. Fueritne ille tribunus, vel designatus, de eo nihil Varro. Imo non fuisse verisimilius est. Nec enim ante quaesturam prouincialem, qua iam insignitus erat Tremellius, proximum quaesturae honorem vel petere licuit in Comitibus. Sed opus non est, ut eo confugiamus. Non opus est ut verba Velleii ita interpretemur, ut quia postea legatus missus fuerit, proinde antea legatus non fuerit. Nec ratio vlla verisimilis est, cur vel legatus abesset legionis iam nouiter conscriptae. Nec enim nominandus erat ad legationem (illa praesertim urgente necessitate) qui munere defungi non posset. Imo legatum se fuisse ipse nos postea docet Velleius 2, cum legatos ait, inter quos ipse fuerit, partitis fuisse praefectos hibernis. Erant enim, ut mox ostendemus, hiberna illa anni 759. cum nondum quaesturam ipsam obiisset. Hinc ergo intelligimus, non aliis credi solitas, cum scriberet Velleius, legionum legationes, quam tribunis plebis ad minimum designatis, vel tertii saltem anni senatoribus. Quae certe obseruatio in re Chronologica horum temporum utilissima est.

XVII. Et quidem hoc anno 759. rebus plerisque a Tiberio gestis interfuit Velleius. Ab eo nimirum tempore quo Germaniam attigerat, cum parte illa exercitus, quaecunque demum fuerit, missi ab Augusto. Hunc enim annum noui belli Marcomannici primum numerat. Quas nos 4 (inquit) primo anno acies hostium vidimus? etc. eo et illa spectant: Felix euentu, forte conatu, prima aestate belli Messalini opus mandandum est memoriae, etc. Haec Messalini gesta, subita adhuc rebellione, fuisse tradit Velleius, huic etiam ipsi, in quo versamur, anno 759. assignat Dio 5. Sed vero primus ille annus non belli Delmatici primus, pro Velleii certe rationibus, intelligendus est. Non scilicet triennii primus, ut olim suspicabamur, quo debellatum in Illyrica scribit Suetonius. Fateor hoc ipso anno fuisse belli illius Delmatici initium. Sed triennii initium inde arcessendum est, ex quo venit in Pannoniam ipse Tiberius, cum hoc anno bellum illud per legatos tantummodo gereretur. Idque satis manifeste innuunt verba Suetonii. Loquitur hic Velleius de duplici suo in Germaniam aduentu, alio qui quaesturam praecesserit, alio qui eandem fuerit secutus. Sic ille nimirum, ut primum annum, primamque aetatem de priori suo aduentu intellexerit. Primus ergo hic, de quo loquitur, annus quaesturae erat suae tantummodo designatae, quo missus ab Augusto post comitia (quibus quaestores etiam candidati erant in sequentem annum designandi) rebus deinde a Tiberio, post appulsum suum, gestis aderat. Medium annum tenebant

F 2

I Varr. R. R. L. II. c. 4. 2 | 5 Dio L. I.V. § Suet. Tiber.
Vell. L. II. c. 113. 3 §. 17. 18. | c. 16.
4 Vell. L. II. c. 111. ibid. c. 112.

bant pro more *comitia*. Erant praeterea *dies* aliquot necessarii itineri in *Germaniam*. Sic anno exeunte res gestae fuerint oportet, quas *videre*, quibus *ipse* posset interesse, *Velleius*.

XVIII. Sequebatur annus *quaesturae Velleianae*, urbis nimirum 760. Huius maximam partem egit *Romae*, vacans nimirum muneribus *officii*. Sic tamen ut tempore, quam posset per *leges*, minimo abesset a *Tiberio*. Certe superioris anni 759. *fine*, se *legatus* illis accenset *Velleius* 1, quos *hiemis initio Tiberius* *partitis praefecerit hibernis*. Itaque *hiemis* partem saltem aliquam in *castris* egit *Velleius*, dum alius *suffici* in locum eius posset, qui *vicem* eius *absentis* suppleret. Sed *hiberna Velleius aestivis militaribus* opponit, quae certe ipso non ultra *mensum Decembrem* 2, cum essent diutissima, *producit*. Hoc autem anno solito *maturiora* fuisse verisimile est. Inde enim *suspicionem* captavit, ut videtur, *Augustus protracti* a *Tiberio* ultra necessitatem belli, quod in *hiberna* citius, quam *neceffe* esset, sese receperit. Meminit certe *Velleius hibernorum*, quae etiam in 3 *autumnum* inciderint. Sic apud illum certum est, cum de re praesertim *militari* loquitur, non *quartam* anni partem, quam proprie *hiemem* appellamus, *hibernorum* nomine denotari. Et *asperrimae hiemis initio* ipsa illa, de quibus agimus, *hiberna* tribuit ipse *Velleius*. Sic potuit *hibernis* in *Germania* praefici *Velleius*, et tamen *Romae* anni sequentis *initio* adfuisse ad *quaesturam* in *urbe*, pro more, *ineundam*. Etiam *anni*, quo *quaestor* erat, partem saltem aliquam cum *Tiberio* fuisse, nec *domi* modo, verum etiam *militiae*, exinde colligimus, quod per *annos continuos IX. Tiberii* se seu *spectatorem*, seu etiam *adiutorem*, fuisse testetur. *Anni illi* continui esse non poterant, nisi *singulorum* partem saltem cum *Tiberio* egerit. Nec *spectator* ille, aut *adiutor*, erat, praeterquam rerum in *militia* gestarum. Hanc enim certe *Tiberii militiam* illo in loco celebrat *Velleius*. Et propterea *fortem quaesturae provincialis* (quae anni erat 761.) remisit noster hoc ipso, ut videtur, *fine*, ut *Tiberio* adlaretur, *artis* (ut ex hoc ipso libro constat) *adulatoriae* peritissimus. Ne quam scilicet *periculi*, in quo versabatur ille, partem defugisse videretur. Sic redierit ad *Tiberium* sub *fine* anni 760. quo ipsam *quaesturam* gesserat, *post* tempus tamen *sortiendis provinciis* constitutum. Inde enim liberior erat *muneris administratio*, partem nimirum *muneris* suscipientibus magistratibus, in *annum sequentem designatis*. Ita *Caesarem*, nondum *finito praeturae* anno, in *provinciam* tamen concessisse alibi 4 probauimus. Tum demum *legatum* se noster ab *Augusto* rursus ad *Tiberium* missum fuisse docet. Vel inde constat, quanquam *anni 759. hibernis* praefectus fuerit, non tamen ita illum in *hibernis detentum* esse, quin *Romam* redierit ad *quaesturam* gerendam, quae primo anno *urbana* fuit, non *provincialis*; imo ut in *senatum* adlegi posset, quem nemo alibi quam *Romae* haberi solitum existimat. Nec enim locum hic habebant *senatores* e *principis consilio*, quorum *decreta senatusconsultorum* vim habebant. Non constat, ullos e *consilii* huius *sententia* in *senatum* adlectos, utcumque *ius* in *senatum* adlegendi pro *iure potestatis censoriae*, ipse *princeps* habuerit. Et certe nondum *consilium* illud *senatorum* aderat *Tiberio*, sed *Augusto soli*, cum nondum conderetur *senatusconsultum*, quo *Tiberium Velleius aequatum* dicit *Augusto*.

XIX.

I Vell. L. II. c. 113. 2 Vell. | 4 Append. ad Prael. Camden.
L. II. c. 105. 3 Vell. L. II. c. 114. | p. 721.

XIX. Et quidem ab hoc ipso *quaesturae Velleianae* anno urbis 760. *triennium* illud inchoandum est, quod bello *Illyriciano* impenderit *Tiberius*, teste *Suetonio*. Nec erit a nostro consilio alienum, ut hoc verum fuisse probemus, cum et ab aliis nondum sit, (quod quidem sciam,) occupatum, et nonnulla inde pendeant utilissima in nostra hac, de qua agimus, *Chronologia Velleiana*. Iam quidem antea concessimus *initium* tumultuum *Delmaticorum* in annum *superiorem* 759. esse conferendum. Imo et *praelia* illius anni in *rebelles* habet *Dio*. Non tamen veniunt illa in censum *triennii* de bello a *Tiberio* ipso gesto *Suetoniani*. XV. enim *Tiberii* *legiones* illo *triennio* memorat I *Suetonius*. X. tantummodo superioris anni fine 2 *Velleius*. VIII. nimirum e *praefidiis* utriusque *Germaniae*, superioris inferiorisque, pro dispositione *Augusti*, numerant I *Tacitus* atque 4 *Dio*. His novae aliae duae accesserant ex *Italia* nuper conscriptae, in quarum altera meruit *Velleius*. Reliquae V. erant *provinciarum*, in quibus bellum gerebatur, singularum singulae, duarum nempe *Moensiarum*, duarumque similiter *Pannoniarum*, cum legione illa 5 *semiterna*, cuius meminit *Velleius* in ipsa etiam *Delmatia*. Imo illum *transmarinarum provinciarum* exercitum e V. legionibus fuisse conflatum testis ipse 6 *Velleius* est. *Transmarinas provincias Italiae* respectu intellexit, trans mare nimirum *Adriaticum*. Erat enim A. ille *Caecina* alterius *Mysiae* *praefectus*, nec longe *Silvanus Plautius*, ut e *Dione* discimus. Vtuncque tamen exercitum *Tiberii* uniuersum X. fuisse duntaxat *legionum* 7 docet *Velleius*, qui etiam illud addit, *paucis tantummodo diebus ad refouendas ex itinere eius vires*, cum *Tiberio* fuisse *moratum*, mox eo unde venerat fuisse dimissum, in *partita* scilicet *hiberna*. Haec nempe *sine* anni 759. unde satis constat nondum coepisse bellum illud *triennium*, quod cum *legionibus* XV. gesserit *Tiberius*. Primus ergo *belli* annus is ipse est, quo *quaesturam* gessit ipse *Velleius*, *Varronianus* nimirum 760. Tunc ad *Tiberium Sisciae hyemantem* conueniunt ex *hibernis* quaeque suis XV. illae, quarum opera usus est in illo bello, *legiones*. Sed serius mouit ex *hibernis* *Tiberius*, eo fortasse *praetextu*, quod *legiones* expectaret. Inde *cunctari* visus *Augusto*, bellumque, quam necesse esset, diutius protrahere. Haec scilicet *utilia Tiberii* consilia, quae illum *speciosis praetulisse* 8 dicit noster *adulator*. Inde suspectus *Augusto*, missusque adeo *Germanicus*, qui bellum una cum *Tiberio* administraret. Additi *Germanico* milites, non *ingenui* modo, sed *liberti* etiam, cum alii, tum quotquot a *uiris et mulieribus seruos*, *sex mensium annonae*, praeter *pretium*, *indicta*, redemerat *Augustus*, ac *manumiserat*. Ita 9 *Dio*. Eodem illa referenda quo et nostra illa *Velleii*: *Viri feminaeque ex censu libertinum coactae dare militem*. Iidem nimirum illi milites, quibus usum *Aupustum* testatur *Suetonius* 10, ad *praesidium coloniarum Illyricum contingentium*. Iidem, inquam, cum *cohortibus Libertinorum*, quas in *Germania et Illyrico Augustum* legisse testatur II *Macrobius*. Atqui in his missis ab *Augusto*, et ab *urbe*, copiis noster meruit *Velleius*. Hinc facile colligimus, non iam *Tiberii* fuisse, sed *Germanici*, *militem legatumque*. Inde factum, ut *Tiberium* deinde *spectarit* potius, quam *adiuuerit*. Nec enim longe inuicem diuue aberant *Tiberius* atque *Germanicus*.

F 3

Inde

I *Suet. Tiber. c. 16.* 2 *Vell.*
L. II. c. 113. 3 *Tacit. Ann. IV. 5.*
4 *Dio L. LV. ann. 758.* 5 *Vell.*
L. II. c. 112. 6 *Ibid.* 7 *Vell.*

L. II. c. 113. 8 *Vell. ibid.* 9
Dio L. LV. 10 *Suet. Aug. c. 25.*
11 *Macrobi. Sat. L. I. c. 11.*

Inde fratrem suum *Magium I Celerem Tiberii adiutorem legatura-*
que depraedicat in bello *Delmatico*. De se nihil tale: non pro-
 culdubio taciturus, si qua sua in *Tiberium*, in illo bello, meri-
 ta fuissent. Et tamen bellum *Delmaticum* non antea aggressus
 est *Tiberius*, quam *Pannonicum* absoluisset. Quo certe tempore
Velleio ne quidem *quaestura* obstare potuit, quo minus *Tiberium*
 comitaretur, ni iam mereret in exercitu *Germanici*. Hinc etiam
Germanici 2 in bello *Delmatico* *experimenta virtutis* celebrat *Velle-*
ius. Non certe *quaesito*, vt in aliis, adulandi loco, cum et mor-
 tuus iam esset *Germanicus*, nec *memoriae* esset *Tiberio* admodum
 gratae. Ne iam et illud addam, quod alibi 3 videatur in *Ger-*
manicum, ni suspecta loci lectio esset, iniquior. Sed vero testi-
 monium illud *Tiberii* filio *adoptitio* dedit *Velleius*, quod testis es-
 set rerum a *Germanico* gestarum. Docet praeterea *Dio* ipso *quae-*
sturae suae anno missum esse *Germanicum*. Nempe pro lege prin-
 cipum, quibus concedi solebat ea legis *annariae* indulgentia, vt
quinquennio citius *quaesturas*, quam alii, peterent, gererentque.
 Ita *quaesturam* anno *aetatis XX*, gesserit *Germanicus*, quam *Velle-*
ius *aetatis* anno *XXV*. *privatus* nimirum, nec vlla legis *indulgen-*
tia solutus. Sed vero, vt *quaesturae* anno *expeditionem Illyricia-*
nam suscepit *Germanicus*; sic nihil obstabat, quo minus illum
suae quoque *quaesturae* anno *comitatus* fuerit similiter *Velleius*.
 Ambo satis commode hoc idem fecerint, si post *Comitia*, *desi-*
gnatosque sequentis anni *quaestores*, profecti fuerint. Potuitque
causa serae profectiois esse *mora* illa *Tiberii*, quae *suspectum* il-
 lum *Augusto* fecerat. Sero nimirum ex *hibernis* mouerat *Tiberius*.
 Et tamen postea aliquot *dierum* iter necessarium erat, vt de *ae-*
stiuis Tiberii moneretur *Augustus*. Inde *morae* aliae necessariae
 erant, quibus et *consilium* de *Germanico* mittendo ceperit *Augu-*
stus, et *Germanicus* ipse sese *itineri* accinxerit. Sic *aestate* iam
affecta, et *peractis* sequentis anni *comitiis*, mouerit in *Pannoniam*
Germanicus, *comitemque* satis commode habere potuit nostrum e
quaestura Velleium. Nec sane exigunt res huius anni narratae a
Dione maturiorem *Germanici* profectioem. Postea quam *Germa-*
nicus in *Pannoniam* appulisset, tum demum *confluxisse* dicit *exer-*
citus. Tum *Seuerum* e *Moestia* venientem adorti sunt rebelles vi-
 ctique. Postquam in vnum conuenissent, aliud praeterea nihil
 a *Germanico* actum legimus, quam quod *Mazaecos*, gentem *Del-*
maticam pugna victam *damnis* affecerit.

XX. Hoc ergo anno *legatus principis* videtur fuisse *Velleius*.
 Et quidem *Senatorum* propriae illa videntur fuisse *legationes*. *Le-*
gatos certe *prouinciarum* vix alios legimus quam *Consulares* aut
Praetorios, excepto *Aegypti* praefecto, qui *Equestris* esse solebat
 propter oracula *Sibyllina*, ne *fasces* haberet *infausto* reipublicae
 omine in *Aegyptum*, vt credebant, inferendos. Exceptis etiam,
 si quae aliae essent, ad *exemplum Aegypti*, in aliis quoque *pro-*
uinciis, *Aegyptiacae* praefecturae, quas tamen nullas, per haec
Augusti tempora, vt puto, legimus. *Tribunitios* legatos aut *ae-*
dilitios raro admodum, si forte vnquam, memorant historici. Et
 tamen *prouinciam* administravit *Otho* per *decem* annos, adhuc tan-
 tummodo *quaestorius*, teste 4 *Suetonio*. Et plerumque quidem ex
praetorius, nonnumquam tamen ex iis etiam, qui *quaesturam a-*
liumue *intermedium* magistratum gessissent, *delectos* *prouinciarum*
 legatos

I Vell. L. II. c. 115. 2 Vell. | c. 125. 4 Suet. Oth. c. 3.
 L. II. c. 116. 3 Vell. L. II. |

legatos testatur I Dio. Potuit ergo Velleius hoc tempore legatus fuisse quaestorius. Et quidem non exercitus solius, qui plures erant nonnumquam in eadem prouincia, verum etiam prouinciae, si praesertim unicae legionis fuisset exercitus, quales saepe erant in minoribus prouinciis. Erant quidem prouinciae Caesaris nonnumquam duplices, vt scilicet alias sub se complexae fuerint prouincias. In illis legatus Caesaris alios sub se habuit legatos singularum prouinciarum. Sic habuit Plinius iunior Pontum et Bithyniam, quarum prouinciarum alteram, in qua ipse non aderat, per legatum administrauit. Erant itaque cuiuscunque generis legati, vel propter fasces, iusque gladii, et imperium in exercitus, excepto Aegypti praefecto, aliisque, ad illius exemplum, praefectis Aegyptiacis, ordinis omnes senatorii. Eo tamen discrimine, vt prouinciis illis maioribus et multiplicibus non alii praefici solerent quam consulares, aut praetorii. Erant enim hi principis ipsius legati, eiusque vicem in prouincia sustinebant. Minores illi simplicium prouinciarum legionumue singularum legati maiorum potius praefectorum, quam principis, legati habebantur. Vt proinde sufficerent illis legationibus obeundis minorum gentium senatores, etiam tribunitii, aediti, atque quaestorii. Praecipue vero quaestorii, cum etiam in libera republica, praeter rem pecuniariam, alia quoque consulum praetorumque munia pro tempore absentium obirent eorundem quaestores. Imo variae erant in vna eademque prouincia praetoria, illis quoque temporibus, prouinciae quaestoriae. Duas certe fuisse in praetura Siciliensi docet 2 Asconius. Inde factum vt iure gladii ornarentur etiam saepe quaestores. Inde etiam vt praetorum consulumque vicarii essent, etiam in imperio. Inde vt minores hi legatorum ordinariorum legati, vel quaestores deinde essent, vel quaestorii. In his minorum gentium legatis locum habuit Velleius, secundo hoc militiae suae gradu, non iam amplius equestris, sed senatoriae.

Addit porro Velleius legatum se eiusdem ad eundem hoc anno fuisse missum. Meminerat autem supra duorum. Dixerat enim se traditi ab Augusto exercitus partem ad filium eius perduxisse. Inde duobus verba illa modis intelligi possunt; vel nimirum ita, vt Augusti legatus missus fuerit ad Tiberium; vel vt Tiberii legatus ad eundem imperatorem suum venerit Tiberium. Cur Tiberii legatus intelligatur ea ratio est, quod Tiberii sese militem 3 agnoscat. Imo continuo illo nouennio Tiberii se vel praefectum fuisse vel legatum innuit; inde se spectatorem Tiberii vel adiutorem fuisse gloriatur. Ita praefecturam illam legationemque Tiberii fuisse conuenit, quibus nimirum in verba Tiberii sacramentum militare susceperit, illius numini maiestatique deuotus. Contra tamen facit, quod missum se fateatur ab Augusto. Sic enim Augusti fuisse legatus intelligitur. Ita περιπομπέων nomine legatos designant, non sacrae 2 modo literae, verum etiam illi coeui illorum temporum scriptores. Id quoque facit, quod Germanico illum, non Tiberio, assignarit, vti vidimus, Augustus. Sed conciliari ambo illa fortasse possunt, si non ita alterius legatus intelligatur, vt alter penitus excludendus sit. Principum enim omnium non modo erant in Numis vultus, verum etiam imagines in vexillis. Iisdem fidem exercituum obstrictam ex iisdem discimus tam Numis, quam inscriptionibus. Imo principibus etiam designatis.

F 4

I Dio L. LIII. ann. 726. 2 | II. c. 104. 4 II. Pet. II. 14.
Ascon. in Verrin. 3 Vell. L. |

tis. Praecipue vero in expeditione agentibus. Maxime vero exercituum in prouinciis bello praecipuo finitimis. Plurimum certe prouinciarum ius dedit, pro antiquo reipublicae exemplo, potestas minorum etiam principum proconsularis. Imo omnium, tam armatarum quam inermium, potestas illa tribunitia, qua iam certum est ornatum fuisse Tiberium. Illum ergo pro maiore potestate agnoscere oportuit ipsum Germanicum, ut agnouerat Caius heres Augusti designatus, propiorque quam fuerit ipse Tiberius. Multo magis Velleius ipsi Germanico obnoxius. Praesertim nulla in contrarium Augusti intercessione, quam sane nullam memorat Velleius. Parem undiquaque cum Augusto Tiberii potestatem ante annum Augusti penultimum ne quidem agnoscit ipse Velleius. Ita potuit Velleius simul Augusti legatus, et tamen miles esse Tiberii.

XXII. Distinguit rursus Velleius duplicem in sua hac sub Tiberio militia senatoria personam, legati aliam, aliam praefecti. Atque haec officia ita inuicem fecernere videtur, ut in alio spectator fuerit, in alio adiutor, Tiberii. Sic etiam fortasse, ut praefecturae spectandi, legationi adiuuandi, munus assignet. Ita praefectus fuerit absentis Tiberii; legatus autem praesentis, cum non spectare illum tantummodo, verum etiam adiuuare posset. Praefici autem solebant ab Imperatore prouinciis; praefici castris, quacumque demum in regione, quacumque occasione, statius; praefici hibernis. Nec hibernis duntaxat integris, verum etiam partibus, praefici solebant legati. Id sane in bello hoc Germanico a Maroboduo instaurato factum indicat Velleius: legatos I (inquit) inter quos ipsi fuimus, partitus praefecit hibernis. Itaque, qui in maiori exercitu, cum legioni singulari praeesset, ad nutum Imperatoris moturae, legatus fuisset; is idem praefectus erat, cum seorsim propriam fixamque haberet stationem. Nec tamen, cum praefectus fieret, legati nomen exinde exuebat. Satisque erat ad nomen praefecti, pro sententia Velleii, ut vel hibernis praeficeretur. Longe tamen frequentior illa vocis significatio est, qua prouinciarum cuiuscunque modi praesides, seu populi fuissent, seu principis, seu consulares, seu praetorii, seu armatae fuissent prouinciae, seu inermes, communi tamen praefectorum nomine censentur. Hos etiam praepositos appellat Velleius. Ita praepositum Illyrico 2 initio huius, in quo versamur, belli memorat Valerium Messalinum, et praepositum Delmatiae 3 in bello Delmatico Vibium Postumum. Utrobique non civiles, sed militares praepositos intelligit, qui etiam iidem, propriissimo vocis usu, praefecti adpellandi erant, quod custodis stationibusque, non foris solummodo civilibus, praeficerentur. Etiam praefectos castrorum memorat Velleius 4, qui erant singularum legionum singuli. Sic Poenium Postumum praefectum castrorum secundae legionis legimus apud Tacitum 5. Et e tribus Vari legionibus duos castrorum praefectos nominat Velleius 6 insigni alterum fortitudine, alterum timiditate. Maiores erant tribuni, ut e 7 Suetonii discimus Vespasiano. Aquilis 8 legionum signis proximi, ante tribunos primosque centurionum. Tribuni illi, ni fallor, et ipsi castrenses erant, equestris duntaxat ordinis, cum fuerint praefecti senatorii. Iidem hibernorum praefecti, quod scilicet castris praeficerentur hibernis. Erant enim hiberna castra stati-

I Vell. L. II. c. 113. 2 Vell. L. II. c. 112. 3 Vell. L. II. c. 116. 4 Vell. L. II. c. 112. 119. 120. 5 Tacit. Ann. XIV. 37. 6 Vell. L. II. c. 119. 7 Suet. Vesp. c. 1. 8 Tacit. H. II. 89.

ua. Legimus etiam in *Velleio* I plurium legionum *praefectum* M. Lepidum. Imo *prouinciarum*. Is idem *praerat*, qui *praeficiebatur* a *principe*. Atqui *Syriae* *praefuisse* Varum agnoscit 2 *Velleius*. Idem eundem *Germaniae* etiam *exercitui* 3 *praefuisse* testatur. Plane *prouinciae* *Syriae*, *Germaniaeque* *exercitui* a *principe* *praefectum*. Ita *prouinciam* aliquam *minorem* habuerit forte *Velleius*, vel, vt videtur, in *Illyrico*, vel in *Germania*, bello certe *fnitimam*. Et quidem, si quis *ordo* fuerit in his *muneribus*, *ma-
turiorem* ego *legationem* fuisse crederem, *feriorem* *praefecturam*. Plura *fidei* *peritiaeque* *experimenta* ediderit oportet, cui fuerit *absenti* *credendum*, quam cui *res* esset *sub oculis* *Imperatoris* *agenda*. Sed quia *fatis* est ad *mentem* *Velleii* *praefectura* illa etiam *hibernorum*; proinde *nescio*, fueritne *praeterea* *praefectus* *prouinciae*. Sed *spectatoris* *nomen* melius illi fortasse *conueniet*, qui etiam, dum *res* *bellicae* *gererentur*, *abfuerit*, quam illi, qui in *hibernis* esset, dum ne quidem ipse *Imperator* esset in *hostico*. Redeo iam ad *sequentes* huius, de quo *agimus*, *belli* *anos*.

XXIII. Sequitur ergo *annus* *urbis* 761. cuius *aestiuus* *omnis* *Pannonia* *pacem* *petiuerit*, quod huius *anni* *Coss.* M. *Furio* *Camillo*, *Sext.* *Nonio* *Quintiliano* *factum* *docet* *Dio*. *Velleius* *hodie-*
rus *ita* *habet*, quasi *proximis* a *decem* *legionum* *appulso*, quem *anno* 750. *assignauimus*, *hoc* *contigerit*. Mox enim illis *eo*, *unde* *venerant*, *dimissis*, *Tiberium* *ipsum* *hiemis* *initio* *Sisciam* *rediisse* *testatur*. Haec *nostrer* L. II. c. 113. Sequitur deinde *digressio* in *laudem* *Tiberii*, cuius in *fine* illa *legimus*: *Hiems* *emolumenta* *patrati* *belli* *contulit*. Sed *insequenti* *aestate* *omnis* *Pannonia*, *reliquis* *totius* *belli* in *Delmatia* *manentibus*, *pacem* *petiit*. Haec ille c. 114. quasi *nimirum* *eadem* *fuiisset* *utrobique* *hiems*, et *unico* *proinde* *anno* *Tiberium* *tenuerit* *bellum* *Pannonicum*. Sed *plurium* *fuisse* *annorum* *testem* *habemus* *disertissimum* *Dionem*. Nec certe *pugnat*, qua *sanum* *eum* *etiamnum* *habemus*, ipse *Velleius*. In *hoc* *trienni* *bello* *duplex* ipse *bellum* *agnoscit*, *Pannonicum* *prius*, quod *proxime* *Germanicum* *exceperit*, de quo c. 114. tum deinde *Delmaticum*, de quo c. 115. Et quidem *ita* *inuicem* *distinxit*, vt *prioris* *belli* *non* *vna* *agnoscat* *aestiuia*. Hoc *fatis* *clare* *inuunt* *verba* *eius* *illa*: *solus* *semper* *equo* *uectus* *est*: *solus* *cum* *iis*, *quos* *inuitauerat*, *maiore* *parte* *aestiuarum* *expeditionum* *coenauit* *sedens*. Loquitur enim *ibi* *certe* *de* *bello* *Pannonico*, qua *diuersum* *erat* *tam* a *Germanico*, quam *etiam* a *Delmatico*. Non ergo *eadem* *est*, quae *videtur* *eadem*, in *utroque* *illo* *Velleii* *loco*, *hiems*. Sed *deerant* in *vnico* *illo*, *unde* *prodiit* *Velleius*, *codice*, *anni* 760. qui *belli* *Pannonici* *primus* *erat*, *acta* *omnia*, *quaecunque* *ille* in *compendiaria* *hac* *historia* *prodiderat*. Deerant *praeterea* *quaecunque* *scripserat* *nostrer* *de* *mittendo* *ab* *vrbe* *Germanico*, *sub* *quo* *tamen* *ipsum* *meruisse* *probauimus*, cuiusque *disertissimam* *facit* in *sequentibus* *mentionem*. Vix *fane* *est*, vt *suum*, vt *ducis* *sui* *ab* *vrbe* *aduentum*, *praetermiserit* *Velleius*. Ego *lacunae* *locum* *fuisse* *suspicio* *ante* *verba* *modo* *prolata*: *hiems* *emolumenta* *patrati* *belli* *contulit*. Ita *nimirum*, vt *anni* 760. *hiems* *illa* *fuerit*, qui *quidem* *annus* *belli* *Pannonici* *primus* *erat*, *idemque* *quo* *ad* *Tiberium* *ab* *Augusto* *missus* *est* *Germanicus*. Tantum *abest* vt *aduentum* *Germanici* *sui* *credam* *tacuisse* *Velleium*, vt *mentionem* *Agrippae* in *Augusti* *indignationem* *incidentis*, *Germanici*

F 5

potius,

1 Vell. L. II. c. 114. 2 Vell. | L. II. c. 117. 3 Vell. L. II. c. 118.

potius, quam *Tiberii* gratia iniectam existimem. *Agrippam* enim eidem expeditioni destinauerat *Augustus*, nec alia de causa missum *Germanicum* testatur *Dio*, quam quod *Agrippa* iam antea *Augusti* gratia exciderat. Sic viam strauerit casus *Agrippae*, antea narratus, ad consilium mittendi postea *Germanici*.

XXIV. De huius anni 761. hibernis ita *Velleius*: Autumno victor in hiberna reducitur exercitus, cuius omnibus copiis a *Caesare* *M. Lepidus* praefectus est, vir nominis ac fortunae *Aemiliorum* proximus. Sic enim legit, idque, ut puto, recte *Cl. Heinsius*. Sed quomodo cum omnibus copiis *Lepidus*, si *Caesar* ad alteram belli *Delmatici* molem animum interea atque arma contulerit, etiam antea quam illi *Lepidus* coniungeretur? Haec tamen ipse asserit *Velleius*. Imo vbinam interea *Tiberius* ipse atque *Germanicus*, si copiis omnibus praefuerit *Lepidus*? Num et illi sine copiis? Romam fateor interea venit, *Dione* teste, *Tiberius*. Venit etiam quam id silente *Dione* *Germanicus*. Aderat certe *Tiberius*, cum *lex Papia Poppaea* rogaretur de maritandis ordinibus, iis *Coss.* rogata, quorum nomen tulit, quos anni sequentis 762. suffectos fuisse idem agnoscit *Dio*. Saepe reuocatum, non semper, continuo hoc triennio *Tiberium* dicit perseuerasse 1 *Suetonius*. Et praemissum (*Roma* scilicet, ubi erat *Tiberius*) noster 2 etiam testatur *Germanicum*. Non solum utique, sed cum exercitu, eodem scilicet, cui postea aderat *Tiberius*. Addit 3 *Velleius* initio aestatis, anni nimirum 762. educto hibernis exercitu *Lepidum* ad *Tiberium* Imperatorem tetendisse. Hinc etiam intelligimus alium fuisse *Tiberii* et *Germanici*, alium *Lepidi*, exercitum; nec adeo exercitui vniuerso praefectum *Lepidum* 4 *Dio* illa omnia, quam *Velleius* ipse, distinctius. Ait ille tres in partes *Tiberii* copias vniuersas (legiones nimirum XV. quibus bellum hoc ab eo gestum prodit *Suetonius*) fuisse diuisas. Harum vnam *Silano* assignatam, aliam *Lepido*, cum reliqua *Tiberium* ipsum cum *Germanico* sese aduersus *Batonem* contulisse, nempe in *Delmatiam*. Sic tertiae duntaxat exercitus vniuersi parti praefuerit *Lepidus*, quae tamen ipsa seorsim iustum confecerit, et consularem exercitum, plurimum nempe legionum. Ita conciliari poterit cum *Dione* *Velleius*, ut copias omnes exercitus *Lepidiani* legiones omnes intellexerit; idque sibi voluerit *Velleius*, non iam singulis exercitus illius legionibus, ut anno superiori, hiberna partita fuisse assignata, sub suis singulorum legatis, sed ut vna fuerint et communia omnibus hiberna sub legatorum omnium duce *Lepido*. Cum enim partitis hibernis praeficerentur legati, id sane innuit, fuisse legatos partitorum hibernorum duces summos, quod fieri non potuit, si plures fuissent in eisdem hibernis legiones, et plures adeo legati, sub vno hibernorum praefecto, qui potuerit legatis ipsis imperare.

XXV. Porro tripartitam illam exercitus distributionem ita fuisse existimo. Aliam *Silano* creditam testatur *Dio*. Atqui *Silanus* ille idem fuisse videtur cum consule anni 760. quem *A. Licinium Neruam* etiam ibi adpellant codices hodierni *Dioniani*. Rectius illum *A. Licinium Neruam Silianum* *P. Silii filium* noster vocat *Velleius*. 5 Quod scilicet e gente *Silia* in *Liciniam* fuisset adoptatus, a *Silio* illo, sub quo tirocinium egerat *Velleius*, oriundus. Illum certe ducem 6 agnoscit ipse *Velleius*, qui addit praeterea,

1 *Suet. Tib. c. 16.* 2 *Vell.* | 4 *Dio L. LVI.* 5 *Vell. L. II.*
L.II. c. 116. 3 *Vell. L.II. c. 115.* | c. 116. 6 *Vell. ibid.*

terea, praereptum immature, et fructu amplissimae principis amicitiae et consummatione euectae in altissimum paternumque fastigium imaginis defectum. Hinc colligimus sub finem anni 761. hibernis a Tiberio in Moesia fortasse fuisse praefectum; anno autem 762. cum aduersarios suos domuisset, fatis concessisse. Certe ante triumphum Tiberii. Ornamenta enim triumphalia cum Tiberii triumpho decernenda pro consummatione euectae in altissimum paternumque fastigium imaginis habuit, ut puto, Velleius. Cum enim iam consul fuisset, ut fuerat pater Silius, hoc tamen deerat ad altissimum paternumque fastigium, ut esset triumphalis, et triumphalem haberet in gentis suae atriis imaginem. Illum certe iunxit Seiano Velleius, quem obseruauerat, in hoc eodem bello, materia adipiscendi triumphalia similiter fuisse defectum. Secunda exercitus pars, quae cum Tiberio erat et Germanico, in Delmatia hiberna habuit, (ubi belli reliquiae profligandae erant) Tiberio et Germanico ex Italia reuersuris opportunissima. Tertia ergo exercitus pars, quae cum Lepido erat, hiberna habuit in ipsa superioris belli sede Pannonia. Illam proinde solam memorat Velleius, quod sola fuerit relicta ibi, ubi paulo antea totus fuerat exercitus. Proinde etiam, ni fallor, quod ibi egerit ipse Velleius. Mansisse certe in illius anni cum Lepido hibernis, exinde suspicamur, quod, cum ad alteram belli Delmatici molem Tiberius animum atque arma conferret, in ea regione adiutorem legatumque ei fuisse fratrem Velleii Magium Celerem Velleius ipse nos doceat. Innuit interea, se cum Tiberio non fuisse, cum hoc proprium fratris sui inuidendumque decus agnoscit. Atqui in Delmatiam concesserat Tiberius fine anni 761. hiberna Magio cum sua legione ibidem assignaturus. Rediit deinde Romam, post Coss. quidem sequentis anni 762. ordinarios, ut iam ostendimus. Sic tamen, ut matura nihilominus aestiua in Delmatia habuerit, et maturum etiam aestiuorum finem. Illius enim aestatis initio Lepidus educto hibernis exercitu ad Tiberium (inquit Velleius 1) imperatorem tendebat. Itaque iam antea aderat in Delmatia Tiberius. Addit Velleius illum magna cum clade hostium obsistentium, excisis agris, exustis aedificiis, caesis viris, laetum victoria praedaque onustum, ad Caesarem peruenisse. Nec difficilem Lepidi victoriam fuisse testatur etiam Dio. Inde nullae eius res gestae memorantur coniuncti cum Tiberio. Illa, ut videtur, causa, quod bellum Delmaticum iam antea absoluerat Tiberius, quam Lepido coniungeretur. Aestate autem illa maximi belli consummatos effectus docet Velleius. Nec ultra aestiuorum fines receptissimos protractam aestatem innuit. Sic vere fuerit Velleius, qui cum Lepido venerat, belli huius patrati iam spectator, potius quam adiutor. Conuenit porro, quod ait Velleius, Delmatas, non iam ductu, sed manibus atque armis ipsius Caesaris fuisse pacatos. Manus Caesaris et arma opponit eiusdem ductui. Quod nempe ductui Tiberii illae quoque tribuendae essent victoriae, quas Lepidus non suis, sed Caesaris fuisset consecutus auspiciis. Ut ergo Tiberii nullae erant in rebus a Lepido gestis, praeterquam ductus, operae; sic vice versa significat Velleius, duci suo Lepido, et sibi adeo ipsi, nullum fuisse ministerium in bello Delmatico, quod suis manibus atque armis confecerat iam antea ipse Tiberius.

XXVI. Proximus a Quaestura in senatu honor Velleio vel aedilitas fuerit oportet, vel Tribunatus plebis. Nec enim antea Praeturam ambire licuit, quam horum magistratuum alterum gessissent,

1 Vell. L. II. c. 115.

sent, vt alibi I ostendimus e *Maecenatis oratione Dioniana*. Itaque, cum *praetorem* se postea *designatum* doceat ipse *Velleius*, nec legis aliquam *indulgentiam* concessam legamus, quae rara admodum erat in *privatis*: facile inde intelligimus, vel *aedilem* illum fuisse antea, vel certe *tribunum*. Vnius enim eiusdemque *anni* erat vterque ille magistratus. Sic tamen, vt nemo *vnus* vtrumque gesserit, sed satis esset eorum vel *vnus* ad ambiendam deinde, tempore legitimo, *praeturam*. Itaque alterum a *Velleio* nostro gestum fuisse verisimillimum est. Vtrum gesserit, id fa-
 teor incertum esse. Eo tamen magis propendo, vt *tribunus* potius fuerit, quam *aedilis*. *Decem* enim erant *tribuni*, cum *duo* fuerint duntaxat *aediles*. Nec enim alia, quam *Curulis Aedilitas* locum habere potuit in honoribus *senatoriis*. Ita *paucitas* *aedilium* id fecerit oportet, vt, quia *rarius*, proinde *difficilior* fuerit *aedilitas*. Et quidem *tribunum* se potius quam *aedilem* fuisse innuit, ni fallor, ipse *Velleius*. Iam supra obseruauimus illum, cum *partem exercitus ad Tiberium ab urbe perduceret*, in eo se non *quaestoribus* modo *senatoriis*, sed superioribus in senatu *quaestura* *tribunis*, *aequatum* agnouisse. Quod *tribunos* potius *plebis*, quam *aediles*, hac occasione memorarit, id alio referre non possum, quam quod *tribunatum* ipse potius gesserit postea quam *aedilitatem*. Iura enim alioqui vtriusque cum in *vnum annum* conferrentur, eadem omnia fuisse verisimillimum est. Vt proinde *eisdem* tam *domi* quam *militiae* honores, tam in *castris*, quam etiam in *comitiis*, petere illi licuerit, qui *aedilitate* functus fuerat, quam etiam illi, qui *tribunatu*. Sed nemo *vnus* vtrumque illum magistratum obiit, vt diximus. Nec opus erat vt *alterius*, quam quem ipse tempore legitimo obierit, mentionem faceret *Velleius*. Nec denique obstabat *tribunatus* ille, etiam in *urbe* gestus, quo minus *continuum nouennium* in militia *Tiberii* exegerit. Magis certe erat affinis *tribunatus* ille *plebis tribunatui*, vnde ortum habuit, *militari*, quam *aedilitas*, cuius *ciuile* erat munus, nec vilo modo *militare*.

XXVII. Qui tamen ne id quidem verbis apertis significauit, fueritne *tribunus plebis*, non est proinde quod ab eo *annum* expectemus, quo *tribunatum* gesserit. Is ergo erit aliunde per *rationem* explorandus. Itaque in primis certum est, qui *quaesturam* obiit anno *Varroniano* 760. proinde *tribunatum* ante annum eiusdem epochae 762. ne quidem potuisse capeffere. *Annus* enim ad minimum vnus *quaesturae*, quam remisit, *provinciali* necessarius erat, vt proinde ne *tempus* quidem suppeteret ante annum illum, quem dixi, per *leges annales* maturum atque legitimum. Illud praeterea certum, qui *praetor* eodem, quo obiit *Augustus*, anno *designatus* est, illum post annum *Augusti* penultimum, *aedilitate* nimirum *Varronianae* 766. *tribunatu* fungi ne quidem potuisse. Ita *medio* illo spatio inter annum 762. et 766. *annus* *quaerendus* erit, quo *tribunus* noster fuerit *Velleius*. Ego annum nullum aptiorem illo reperio, qui fuit huius interualli *postremus*. Iam enim alibi 2 ostendimus, et *annuum* fuisse illum *tribunatum*, et quidem *Romae annum*. Ita nimirum, vt nec alibi *obiri* potuerit, praeterquam *Romae*; nec *pernoctare* illi extra *urbem* licuerit, quicumque in illo fuisset magistratu. Nec tamen *integro anno* a *Tiberio* abesse potuit, qui *Tiberio* per annos *contiguos IX.* adfuit, vel *spectator* eius nimirum, vel *adiutor*, ab anno

I Prael. XII. ad Spart. Adr. | §. 1, 2. 2 Prael. XII. ad Spart. Adr. §. 6.

no nimirum, vt probauimus, 757. Faciunt illa, vt nec in annum aliquem *anteriorem* conferri *tribunatus* ille potuerit, nec tamen sit vltra illum differendus.

XXVIII. Cum clades illa legionum *Varianarum* contingeret, tum bellum, de quo modo egimus, *Delmaticum* a *Tiberio* confectum docuit *Velleius* 1, et post *Velleium* alii 2 anno nimirum *Varroniano* 762. Proximo 3 anno 763. denuo in *Germaniam* irrupisse docet *Suetonius*. Inde post *biennium* 4 in urbem rediit, eodem teste *Suetonio*. Tum demum 5 iam pridem debitum, sed continuatione bellorum delatum, ex *Pannoniis Delmatisque* triumphum egisse noster itidem docuit *Velleius*. His ergo annis annum integrum *Romae* noster adesse non potuit, si quidem continuum cum *Tiberio* egerit nouennium. 6 *Triumphantem Tiberium* *Velleius* ipse cum fratre suo *Magio* comitatus est, inter praecipuos praecipuisque donis adornatos viros. Dona intelligit *militaria*, coronas, hastas, vexilla, armillas, etc. Dare enim haec solebant *militibus* bene meritis *Imperatores*. Vtque dona illa *militibus* ornamento erant; sic vice versa triumphum ipsius *Imperatoris* ornabant donis istiusmodi ornati *milites*, eo nimirum illustriorem futurum, quo plura apparerent in pompa dona, et donis insigniti *milites*. Et sane fratrem 7 suum *Magium Celerem adiutorem Tiberii* in bello *Delmatico* celebrat, vti vidimus, ipse *Velleius*, et *Tiberii* ipsius patrique *Augusti* magnifica de illo testimonia. Imo honores etiam, quibus triumphans eum *Tiberius* donauerit, amplissimos. Nec sua quoque tacuit, qua licuit per modestiam, merita, dum et se quoque *militem* 8 profiteretur *Tiberii*, legatumque pariter atque adiutorem. Imo *militis* nomine adiutorisque hoc ipsum, ni fallor, intellexit, quod *victoriam* eius adiuerit, *militumque* in triumphu apparatu insignium vnus fuerit. Referebantur enim ad inuicem, pro illius aevi fermone, *militis* nomen atque *Imperatoris*. Ergo *Romae* aderat in triumpho *Tiberii*, non *Tiberius* duntaxat ipse, verum etiam *Velleius*, anno nimirum *Varroniano* 765. Cum enim decerneretur triumphus *Imperatori*, id quoque decerni solebat, vt deportaretur bene meritus in patriam exercitus. Tam scilicet vt testes adessent rerum gestarum, quam etiam vt triumphum ornarent imperatoris tot *militum* etiam *privatorum* decora. Atqui nulli adhuc *Velleii*, in hoc triumpho, memorantur honores alii quam *militares*. Et tamen *Senatoris* etiam honoribus egregia in militia facinora munerari solitos principes multis ostendere possem, si opus esset, exemplis. Sed nihil attinebant ad triumphu pompam honores *militum senatorii*, vt proinde essent a *Velleio*, hoc in loco, memorandi. Nec aderat fortasse *comitiorum* tempus, quo designandi erant ad futuri anni magistratus a populo, etiam *principis* (qui adpellabantur) *candidati*, cum triumpharet *Tiberius*. Sic potuit *Velleius* inire *tribunatum* die *tribunatus* ineundi legitimo 9 Decembr. X. anni, quo triumphauit *Tiberius*, *Varroniani* 765. depositurus sequentis *Decembris* die itidem X. anni *Varroniani* 766. Idem si *Decembri* anni 766. *tribunatum* iniisset eundem *Decembri* anni 767. depositurus, nec potuit, nondum elapso *tribunatu*, ab *Augusto* ad *praeturam* designari, nec *praeturam* ipsam anno 768. gerere, proximo nimirum anno ab elapso *tribunatu*.

1 Vell. L. II. c. 117. 2 Suet. Tib. c. 16. Dio L. LVI. an. 762. 3 Suet. Tib. c. 18. 4 Suet. Tib. c. 20. 5 Vell. L. II. c. 121. 6

Vell. ibid. 7 Vell. L. II. c. 115. 8 Vell. L. II. c. 104. 9 Vid. Prael. XII. ad Spart. Adr. §. 7.

tribunatu. Conuenit praeterea militia *Velleii* sub *Tiberio nouennis.* Coepit enim annus 9. hoc ipso anno 765. post *Iun. XXVII.* natalem adoptionis *Tiberii* ab *Augusto*, et tamen ante comitia mense *Augusto*, aut paulo forte ferius, habenda. Nec aberat etiam anno 766. *Roma Tiberius.* Potuitque adeo *Velleius* magistratum illum tum quoque tenere, idque *Romae*, et per annum illum fere vniuersum, nec interim a *Tiberii* satellitio discedere. Nulla enim erant hoc anno molesta bella, quae obstarent, quo minus *Romae* versaretur etiam ipse *Tiberius.*

XXIX. A praetura, quam tenuit anno, pro rationibus nostris, 768. alium *Velleii* honorem nullum legimus, ne quidem prouinciam praetoriam, nedum consulatum. Sed ne quidem aliud vllum vitae negotium. *Studiis* ille, an *deliciis Tiberii* vitiisque *Capreensibus* annos secutos impenderit, hodie non constat. Fieri potest, ut utrisque. Erat *Neroni* socius in *deliciis Petronius*, scriptor etiam ipse elegantissimus. Non certe *Velleio* displicuit simile *Sentii Saturnini* ingenium, quem ait, *ubi i negotia fecissent locum otio, liberaliter lauteque eo abusum; ita tamen ut eum splendidum ac hilarem potius, quam luxuriosum aut desidem diceres.* Nec vllum memorat scriptum suum antea editum, in otio elucubratum. Ingenii sui has primitias, in gratiam *Vinicii* consulis emit fit ipso eius consulatu, annoque adeo *Varroniano* 783. Mos enim erat illis temporibus, praecipua quaeque amicorum patronorumque gaudia muneribus offerendis gratulari. Quae autem alii domus, ea scriptis celebrabant *Poetae* atque *Oratores.* Hinc illa de *genethiacis epithalamiisque Dionysii Halicarnassaei* aliorumque *Sophistarum* praecepta. Hinc et scripta utroque sermonis genere, tam *metriaci* quam etiam *soluti.* Praecipue vero mos ille receptus est in celebrandis consulatibus. Consulatum suum *Cicero* tam *Graece* quam *Latine*, tam *carmine* quam *oratione* etiam *prosaica*, curauit posteris commendandum. Idque enixissimis precibus vrget contenditque epistolis ad *Luceium* celeberrimum sui temporis *Historicum.* Sic consulatus *Domitiani* celebrant *Statius* atque *Martialis.* Sic etiam *Honorii Claudianus.* Sic etiam *Stilichonis*, priuati hominis, idem *Claudianus.* Illud etiam artificium receptum, quo insigniores facerent amicorum patronorumque consulatus, si pro epochis illos *historicos* haberent, seu nimirum *historias* suas ab illo arcesserent, seu ad illum usque deducerent. Diuorum fratrum, *Marci* nimirum *Antonini*, atque *Lucinii* consulatum multis *historicis* exordium *historiarum* fuisse, obseruauit auctor vitae, quam vulgo *Capitolino* tribuunt, nos *Spartiano* asseruimus. Frequentiora tamen exempla sunt eorum, qui *historiarum fines* in illis ponerent consulatibus, quorum memoriam apud posteros celebrem esse velent. Sic *historiam* suam ad *XVII. Theodosii* consulatum deducit *Sozomenus.* Sic *Stilichonis* consulatu suam claudit *historiam Sulpicii Severus.* Sic *Constantii* et *Iuliani* consulatu suam *Aurelius Victor* editus a *Schotto.* Sic *Dio* suam consulatu suo, quem cum *Alexandro* gessit *Imperatore.* Sic alii multi plane pro exemplo *Velleii* nostri, *Vinicii* sui consulatu *historiam* suam terminantis. Hinc et 2 *modus* ille *scripturae* a *Velleio* sibi praescriptus, breuis nimirum et summarius. Hinc 3 *notitia* illa in artum contracta in utraque huius operis parte obseruata. Hinc 4 *formam* illam operis *propositi* agnoscit in praecipiti sitam *festinatione*, quae se rotae pronius

1 Vell. L. II. c. 105. 2 Vell. | 4 Vell. L. I. c. 16. L. II. c.
L. II. c. 52. 3 Vell. L. I. c. 14. | 96.

præiue gurgitis ac verticis modo nusquam pateretur consistere, pene magis necessaria prætereundo, quam superuacanea amplectendo. Alibi opus illud suum non iustum, 1 sed recisum fuisse testatur. Alibi se memoria professionis, 2 ne in infinitum euagaretur, reprimit. Alibi 3 promissæ breuitatis fidem agnoscit, et transcursum hunc, qui nempe iusto operi opponebatur, adpellat. Iustam nimirum ille rerum earundem historiam sæpe pollicetur: sua nimirum iusta 4 volumina: iustum & opus. Haec tamen ille per otium. Iam properandum erat, ne antea consulatus exiret, quo historia erat ipsa terminanda. Et quidem feruant breuiariorum plerumque formam historiae decorandis consulatibus conscriptæ. Tale illud erat Sulpicii Seueri, tale Q. Iulii Hilarionis, tale Aurelii Victoris Schottiani. Ita coeperit hanc historiam Velleius post medium anni 782. quo designatus est ad sequentis anni consulatum Vinicius. Et finem imposuerit antequam fasces deponerent anni 783. consul ordinarii. Aliter fera fuisset consulatus, iam ad exitum perducti, gratulatio. Id ne contingeret, placuit Velleio ratio illa scribendi properata atque compendiaria.

XXX. Sic annum Velleii natalem dedimus. Nescio an emortualem etiam designare possimus. Conabimur tamen. Fateor esse hoc sine testibus difficillimum. Id quoque fateor, deesse nobis, qui in re historica essent audiendi, testes. Mortem suam consignare ipse non potuit. Nec suppetunt alii post illum, qui consignarint. Veterum nemo est, excepto Prisciano, qui vel mentionem Velleii nostri fecerit. Sed nec ille quicquam prodidit, quo historia eius locupletanda sit. Nihil ergo restat, vnde mortis tempus elicere possimus, præter ratiocinia. Et tamen valde mihi verisimile videri fateor, inter illos, quibus Seiani amicitia nocuit, nostrum quoque periisse Velleium. Satis ipse testatum fecit in hoc ipso libro Velleius, quo fuerit animo in Seianum. Nec opus erat ad eum conuincendum alio testimonio, cum palam extaret, scriptisque consignatum esset, amicitiae illius, tam recenti memoria monumentum. Id quoque certum est, manifestissimisque tam Dionis quam Taciti testimoniis exploratum, factis fuisse ad poenam ipsam illam Seiani amicitiam. Eodem spectabat, suspectumque Velleium merito fortasse faciebat, quod non oblati, sed quaesiti, vteretur Seiani laudandi occasionibus, etiam nullo suppetente laudis argumento. Ait Seianum 6 in Germania, Illyricoque, et mox in Africa, non quidem merito, sed materia tamen adipiscendi triumphalia fuisse defectum. Vbi deerat laudandorum facinorum vel materia, quæ, quaeso, esse potuit laudis solida ratio? Quis hoc in loco non agnoscat indolem laudandi Seiani auidam, et quibusuis laudis arripiendis vel prætextibus intentam? Nec illud modo. Scripsit nostra illa Velleius tempore etiam suspecto. Certe post mortem Liuiæ, cuius ipse meminit, quam anni superioris 782. initio assignat 7 Tacitus. Inde enim, vt ex utroque constat, tam Tacito quam Dione, consilia iniuit de imperio occupando Seianus. Tandem expergefactus Tiberius machinatur, et ipse de eo opprimendo. Primo tamen consulem, secum in annum, quo periit, sequentem destinat, curarumque suarum participem nominat. Ita Dio. Fecerat autem hæc antea Tiberius quam scriberet Velleius. Hinc ille Tiberium defendit

1 Vell. L. II. c. 89. 2 Vell. L. II. c. 89. 96. 3 Vell. L. II. c. 115. 5 Vell. L. II. c. 99, 103.
 4 Vell. L. II. c. 48, 114. 6 Vell. L. II. c. 116. 7 Tacit. Ann. V. 1.

dit I exemplis eminentium virorum, qui magnis adiutoribus ad gubernandam fortunam suam fuissent usi, Scipionum praecipue (Africanorum scilicet) qui duos Laelios per omnia sibi aequauerant. Plane hic adparet, quod post epistolam illam Tiberii obseruauit Dio, omnes deinde Tiberio Seianum, non iam in consulatu tantummodo, sed in summa rerum administranda pro collega habuisse. Addit Velleius exemplum Augusti, qui primo M. Agrippam, tum deinde Statilium Taurum similiter adsciuerit. Quibus (inquit) nouitas familiae haud obstitit, quo minus ad multiplices consulatus triumphosque, et complura eniterentur sacerdotia. Hinc sane constat, iam etiam nouitatem Seiano, a libere sentientibus, cum scriberet Velleius, obiectam. Quae certe obiici antea vix potuit, quam progressus magnos fecisset, et in coniuratione Seianus; et in eo vicissim reprimendo Tiberius. Adhuc tamen illum 2 iuuantis principis oneribus prolatum asserit Velleius. Imo singularem (3 inquit) principalium onerum adiutorem in omnia habuit atque habet. Cum ait, habuit atque habet, non certe nuper illum pro Tiberii adiutore habitum adparet. Itaque post conatus Tiberii contrarios, fauebat tamen aliquantisper Seiano Velleius, et pro more suo et ingenio, adulabatur. Quis itaque miretur si hoc aegre tulerit Tiberius? si saeuendi ansam inde acceperit princeps ultra modum suspicax, et natura sua saeuissimus? Certe nostrum inde Velleium nullae deinceps memorant historiae, cum tamen fuerit, quo ampliores obiisset honores, quo magis etiam per scripta inclaruisset, eo potiori iure memorandus. Sed nec vllum superest scripti illius accuratioris, quod illum toties promississe vidimus, vestigium. Nisi forte genuinum existimemus fragmentum illud Lazii, quod eruditis suspectum est. Illud vero mirum, cur Liuium de bello Germanico continuaret Aufidius Bassus, si medius fuisset belli Germanici post Liuium Velleius, scriptor αὐτόγραφος atque elegantissimus. Est autem haec historia Seiani tam in Tacito quam etiam in Dione mutilatissima. Proinde mirandum non est, si nullus ibi compareat Velleius, cum et alia quoque vtrouque nomina perierint eorum, qui tamen cum Seiano ceciderint. Sic viuere desierit Velleius anno vrbis Varroniano 784. Christi, pro aera recepta 31. aetatis suae, vel 49. ad finem exeunte, vel 50. fortasse coepto. Certe post Seianum ipsum, qui tamen periit postquam consulatum suum ordinarium exuisset. Docet enim Dio poenitentia correptum fuisse Seianum, quod non in consulatu suo aliquid conatus esset. Et Trionem certe atque Regulum Coss. habent, cum caedes fierent, vterque, tam Dio, quam etiam Tacitus. Qui tamen consules suffecti proximi fuissent videntur post ordinarios.

1 Vell. L. II. c. 127. 2 Vell. | L. II. c. 128. 3 L. II. c. 127.

VITAE

VITAE VELLEIANAE

RERVMQVE

AD ILLAM SPECTANTIVM

SYNOPSIS CHRONOLOGICA.

Decii Magii insignis in Romanos fides, cum Capua proderetur Hannibali. Is Minatii Magii auus erat, Velleii, ex paterna, ut videtur, stirpe, tritauus. §. 7. Capuanus. ib. Hinc patria Velleii, pro stirpe Magia, Capua.

Minatius Magius Asculanensis, Decii Magii nepos, Velleii atauus, viritim Ciuitate Romana donatus, et duo eius filii Praetores creati, cum Praetores seni duntaxat crearentur. §. 7. Sic patria Velleii Asculum.

Capito Velleii patruus, vir Ordinis Senatorii, Agrippae subscripsit in C. Cassium. §. 7. Certe post legem Pediam, qua damnatus est Cassius, a Pedio Consule Augusti collega, mense Sextili latam.

Auus Velleii C. Velleius Neapoli se gladio transfigit, cum patrem Tiberii Imperatoris Tiberium Claudium Neronem fugientem comitari non posset, grauis iam aetate et corpore. Post bellum Perusinum, et tamen ante ludos Apollinares. §. 7. Hinc patria Velleii, pro stirpe Velleia, Neapolis.

G

NA.

Aerae Urb. Varron.

Vit. Vell. ann.

Aer. Chrif.

538.

671.

711.

714.

- I 735. NATVS VELLEIVS. §. 8. Medio certe tempore inter ann. Urb. Varron. 725. quo coepit Historiam *Liuius*, et ann. 745. quo ultimam ei manum imposuit. Certe ante Sept. 22. quo mortuus est *Virgilius*. §. 8.
- $\frac{14}{15}$ 749. Togam induit *Velleius virilem*. Inde tirocinium eius in *Militia Equestri*, cuius decem numeranda stipendia. §. 5. 6. Primus huius militiae gradus hoc anno a *Velleio* susceptus erat praefectura cohortis. §. 9.
- $\frac{17}{18}$ 752. Ad secundum equestris militiae gradum, post pubertatem plenam, ascendit *Velleius*, Tribunatum scilicet. Sub patruo *Vinicii*, ad quem scribit, Consulis, *M. Vinicio*. §. 10. Sumfit, cum Tribunatu, etiam *laticlaviu*. §. 11. Tribunatus ille prior *Beneficiarius* erat, §. 15.
- $\frac{18}{19}$ 753. Adest *Velleius*, cum *Caius Caesar* cum Rege *Parthorum* in *Euphratis* ripa congregaretur. Sub *P. Silio*. Stipendiorum suorum initis. §. 6. 9. 10.
- I. $\frac{19}{20}$ 754. Incipit Bellum *Germanicum* sub auro *Vinicii*, [Praefecti, ut videtur, hoc tempore *Germaniae*,] triennio ante expeditionem *Tiberii*, cui *Velleius* interfuit, *Germanicam*. *Vell. L. II. c. 104.* Ad tertium militiae equestris gradum euectus *Velleius*, Tribunatum scilicet *Castrorum*. §. 13.
4. $\frac{22}{23}$ 757. *Tiberius* ab *Augusto* adoptatus *Iun. XXVII.* Mox illum secutus in *Germaniam* *Velleius* continuo nouennio illi aderat. §. 1. 15. Praefectus *Germaniae* *Sentius Saturninus*, legatus *Augusti*. *Vell. L. II. c. 105.* Bis enim ab eo cum *Tiberio Germani* pacem petere coacti sunt. *Dio L. LV.* Huius nimirum anni *Aestius* et sequentis. *Quartus* inde incipit *Velleio* militiae gradus (qui idem tertius est, si Tribunatum duplicem pro gradu unico habeamus) *Alae* nimirum *Equestris Praefectura*. §. 15.
5. $\frac{23}{24}$ 758. Acta huius anni. §. 2. Adhuc Praefectus *Germaniae* *Saturninus*, coactique ab eo *Germani* ad pacem secundam.
6. $\frac{24}{25}$ 759. Desunt in *Velleio* Acta huius anni omnia. Adhuc Praefectus *Germaniae* *Saturninus*. Tertius hic annus belli *Germanici*, quo seorsim actum cum *Marobodu*. Deficiunt *Delmatae* et *Pannonii*, sub Praefecto *Illyrici* *Valerio Messalino*. Legionem ea occasione nuper conscriptam ad *Tiberium* ducit *Velleius* iam *Quaestor designatus*. *Agrippa Posthumus* abdicatus. §. 1. 3. 4. Legatus *Velleius* praefectus huius anni *hibernis*. §. 16. 18. Primus ann. belli *Marcomannici*, non *Delmatici*. §. 17.

Tiberio

Tiberio de mora suspecto mittitur socius belli, cum eo gerendi, Germanicus. §. 4. Primus annus triennii, quo Illyricum debellavit Tiberius. §. 19. Velleius anni initio Romae ad Quaesturam ineundam, sine erat in Pannonia cum Tiberio, remisso nempe anno Quaesturae Prouincialis. Post tempus nimirum sortitionis. §. 18. Ex Quaestura eam expeditionem suscepit Germanicus, sub quo meruit Velleius, Tiberii non iam adiutor, sed spectator tantummodo. §. 19. Cum Tiberio frater Velleii Magius Celer. ib. Defunt in Velleio anni huius Acta pleraque. Huius anni hiems illa erat, cuius meminit Velleius L. II. c. 114. ab ea hieme alia, cuius meminerat c. 113. §. 23.

760. $\frac{25}{26}$ 7.

Annus belli Pannonici secundus, quo bellum illud confecit Tiberius. §. 23. Huius anni hibernis praefectus M. Lepidus. §. 24. 25.

761. $\frac{26}{27}$ 8.

Annus belli Illyriciani tertius, quo, post Pannonicum, Delmaticum bellum aggressus est, absoluitque Tiberius. §. 23. Et quidem maturis, nec admodum affectis, Aestiuus. §. 26. Hoc eodem anno caesae sunt Vari Legiones. §. 28.

762. $\frac{27}{28}$ 9.

Proximo anno a clade Vari nouam rursus impressionem in Germaniam fecit Tiberius. §. 28.

763. $\frac{28}{29}$ 10.

Secundus annus biennii Suetoniani. Secunda nimirum noui huius belli Germanici Aestiuua militaria. Nempe ad Autumnum, teste Dione. Postea Romam rediisse testatur Dio tam Tiberium quam Germanicum. Ita nimirum tempestiue, vt sequentis anni Consulatum, quem gessit toto (inquit Dio) anno, Romae inierit Germanicus. §. 28.

764. $\frac{29}{30}$ 11.

Triumphat Tiberius, sequunturque illum triumphantem donis militaribus insigniti tam Velleius, quam frater Velleii Magius Celer. §. 28. Exit hoc anno continuum illud, quod in Tiberii satellitio egit Velleius, nouennium. §. 1. 28. Tantummodo caeptum huius anni Dec. X. Tribunatum Plebis iniuit Velleius. §. 28. Huius victoriae nomine Tiberius IMP. VII, quem titulum cum T. P. XIII, committunt Numi. Ea autem Tribunitia Potestas Iunii ad minimum die XXVII, coepit anni 764. desinitque eodem eiusdem mensis die anni 765. Tunc ergo bellum absoluerat, vnde titulum illum Imperatorium reportauit. Sed Tribunitia illa Potestate ad exitum vergente. Vnicum enim refert Cl. Mediobarbus numum, qui Tribunitiam illam Potestatem cum titulo Imperatorio commiserit. Quadrigas autem triumphales, quae huc referri possint, in vnico obserua-
uit

765. $\frac{30}{31}$ 12.

			uit idem vir Cl. numo <i>Arschotano</i> , in quo cum praedicto titulo <i>Imperatorio VII.</i> et <i>Tribunitio Tribunitia Potestate XIII.</i> committuntur. Inde discimus affectam illam fuisse <i>Tribunitiam Potestatem cum triumpharet Tiberius.</i> Sic ante <i>Iun. XXVII. IMP. VII.</i> acclamatus fuerit ab exercitu <i>Tiberius.</i> Sic tamen vt <i>Romam</i> vix redierit <i>triumpharique</i> , nisi anno illo, quem dixi, 765. exeunte. Vix sane est, quin eodem referamus titulum <i>Augusti Imperatorium XX.</i> qui tamen cum <i>Potestate Tribunitia eius XXXIV.</i> committitur, quae etiam ipsa anno 765. desierit. Ad di illa possunt illis, quae supra diximus, ad designandum <i>nouennis Velleii sub Tiberio militiae finem.</i>
13.	$\frac{31}{32}$	766.	Hoc anno <i>Tribunatum Plebis</i> gessit <i>Velleius</i> vsque ad <i>Dec. X. §. 26. 27. 28.</i>
14.	$\frac{32}{33}$	767.	<i>Velleius Praetor designatus</i> , cum fratre <i>Magio Celere</i> , ab <i>Augusto</i> commendatus, et <i>Tiberio Vell. II. 114.</i> Nondum scil. <i>Comitia Praetoria</i> , cum moreretur <i>Augustus</i> , <i>August. XIX.</i> Imo tum primum <i>Comitia Tribuum nulla</i> , iure eorum ad <i>patres</i> translato. <i>Tacit. Ann. I. 15.</i> Imperante scilicet <i>Tiberio.</i>
15.	$\frac{33}{34}$	768.	<i>Velleius</i> cum fratre <i>Praetores</i> , tam <i>Augusti</i> quam etiam <i>Tiberii Candidati.</i> §. 29.
30.	$\frac{48}{49}$	783.	Scribit <i>Velleius</i> suam hanc <i>Historiam compendiarium</i> in gratiam <i>Consulatus Vinicii.</i> §. 29.
31.	$\frac{49}{50}$	784.	<i>Caesius Velleius</i> , vt videtur, propter <i>amicitiam Seiani</i> , post <i>Coss. Ordinarios.</i> §. 30.

I N D E X.

Numerus prior librum, posterior caput designat.

A.

- A** se nomen dare, I, 1. a diis optare aliquid, II, 89. a toga virili, *inde a toga, post sumt. togam Viril.* II, 29. *ita*: ab adoptione, II, 104. ab eo maxime, II, 127.
- Abdere**, abdito in interiora exercitu, II, 110. *si occupetur et distineatur exercitus in remotioribus, ut ad propiora subsidio esse nequeat.* abdere se in paludem, *delitescendi causa*, II, 19. abditus carceri, II, 91.
- Abdicare se**, II, 22.
- Abeffe**. Neque ab ipso periculum abfuit, II, 79. Homerus abfuit longius a temporibus belli Troici, *de aetate Homeri longius remota*, I, 5. abeffe a summis iugis Alpium, II, 109. abeffe regione, II, 110.
- Abhinc tot annos**, I, 12. et alibi saepissime: *retro putando; ante hoc tempus consulatus Viniciani.*
- Abolere testamentum**, II, 58.
- Abrogare alicui imperium**, II, 2. abrogatus ei consulatus, II, 20.
- Abscissi capitis merces**, II, 66. abscissa scelere Antonii vox publica. *Ibi proprie, hic ad augendam vim signifi-*
- candi translate sonat.* abscissum caput, II, 27. II, 119.
- Absentium numen**, II, 107.
- Absoluit eum lata sententia**, II, 47. *suo suffragio.*
- Absumere**. Hispania tot duces absumsit, II, 90. *ibid. dixerat consumsit.* acies absumsit maximam partem, II, 119. absumtus igni, II, 130.
- Abstrusa terrae serpens**, II, 129. abstrusum incendium, *de dolore dissimulato*, I, 130.
- Absurdus**. haud absurdum videtur regulae propositi operis, *haud inconueniens regulae*, II, 38. haud absurde dixit, *de concinnitate apophthegmatica*, I, 77. II, 83. *sive de iocis, salibus, facetiis.* consulendus est locus Sallustii, de Sempronia in Catil. 25 *verum ingenium eius haud absurdum; posse versus facere, iocum mouere, etc.* absurdum erat, II, 121.
- Abunde, pro satis, saepiuscule, habet Velleius**. Qui neque satis laudari, neque abunde vituperari potest, II, 17. quis abunde mirari potest? I, 16. II, 116. abunde persequi vix poterimus, *satis exprimere describendo*, II, 103.

I N D E X.

Abundantia virium sedes quae-
ritans Graeca iuventus, I, 4.
abundantissima rerum o-
mnium copia, II, 106.

Abuti otio II, 105.

Acantho adparatum Pontici
triumphi instruxit Caesar, II,
56. *accipe de arbore Aegyptia*
semper frondente, ut a Virgi-
lio appellatur 2. Georgic. ubi
Seruium vide: de arbore in-
quam illa ferculis et instrumen-
to triumphali adhibita; non ve-
stibus, de quibus non venisset
in mentem cuiquam, si locum
Scriptoris et comparisonem ce-
terorum triumphorum in oculis
habuisset.

Accedere. *lubenter his accesserim,*
qui ita prod. I, 8. sequi
sententiam. Accessit id postea,
II, 22. accessit auctoritas ma-
gistratibus, II, 126. accessit
famae, II, 26. accessio digni-
tatis, II, 130. accedere ad
stationem, II, 82.

Accendit imitationem aemulatio,
I, 17. *accendi, I, 17. accensae*
dissenfiones plebis, II, 121.
accensae in arma nationes,
II, 98.

Accidere. *si quid huic acciderit*
II, 32. *si quid accidisset Cae-*
sari, II, 93. Notus εὐφημισμὸς
de exitu obituque hominum.
quod accidit, merito accidit,
II, 118.

Accipe nunc M. Vinici, II, 113.
cognosce. cum formula transi-
tionis dictum. accepta est lex,
sc. a populo, II, 33. ut enim
ad populum ferebant legem,
auctores legis: ita populus iu-
bebat eam, consensu ratam ha-
bebat, i. e. accipiebat.

Accipere vitam, II, 52. *accipere*
reconciliationem, II, 29. ac-
cipere conditionem, II, 18.
accipere honorem, II, 122.
accepta iniuria, II, 40. clades,
II, 97.

Accire mortem, de eo, qui sibi
vim adfert, II, 38. accire fre-

quentiam, II, 20. accire le-
giones, II, 80. accito Milone,
II, 68.

Acclamare, indignationem ob-
streptentium hic notat, II, 4.
Frustra occlamandi vocem a
Velleio adhibitam alii credide-
re, cum huius significatum etiam
illa sustinere possit, ut diximus,
probantque Acidalius ad h. l. et
Gruterus ad epist. Senec. 47.
Accusatio, inter rudimenta ci-
uilium officiorum, II, 43. Cic.
orat. pro Cael. 30.

Acer, II, 18. acer belli, I, 3.
ita: modicus virium, I, 12.
laetus animi, II, 93. quae locu-
tiones Tacito praesertim sunt
familiares. Acri bello cepit
urbem, II, 69. acres conten-
tiones, I, 11. acerrimus bello,
II, 18. *acerrimus vigore ani-*
mi, II, 41. acerrimus execu-
tor malorum propositorum,
II, 45. *acerrimi duces, II,*
110. *acerrime suavit ei, II, 63.*

Acerranis data ciuitas, I, 14.

Achaeorum sedes, I, 3. Achaia
provincia facta, II, 38. Achai-
cus cognominatus est Mummius,
I, 13.

Achillas, II, 53.

Achilles, I, 6.

Acidinus Manlius, II, 8.

Acies pro praelio, II, 98. ita:
acies absumsit magnam part.
mil. II, 119. acies Pharsa-
lica, II, 52. II, 68. acie con-
currere cum aliquo, II, 70.
acie dimicare, II, 30. acie
directa pugnare, II, 47. acie
immani fundere, I, 11. acie
victus, II, 70. acies restitutae
sunt a duce, milites in aciem
et praelium reuocati, II, 55.
pro copiis. acies equestris re-
giorum, i. e. equitatus reg.
II, 112. *quas acies hostium*
vidimus, II, 111.

Acies animi hebetata, de intel-
lectu et prudentia, II, 118.

Acqui-

I N D E X.

- Acquiescere a continuatione laborum, II, 99.
- Actiones alicuius impedire, II, 44.
- Aetium, II, 84. Aetiacum bellum, II, 86. II, 88. praelium, II, 85.
- Ad aedem Opis deposita pecunia, II, 60.
- Ad arbitrium eius, *secundum*, II, 40. II, 85. *ita*: ad ludibrium alterius mori, II, 71.
- Ad arma itum est, II, 48.
- Ad Germaniam mittitur, II, 120.
- Ad ictum dare cervicem, II, 69.
- Ad orientem, II, 82. II, 101.
- Ad ultimum, II, 21. II, 48.
- Adclamare, *vi.* Acclamare.
- Adferre, Adficere, *et similia*, *vi.* Afferre, *etc.*
- Addicere. *de dedicatione et donatione*: addixit Dianae agros Sulla, II, 25. *de suffragatione et commendatione*; addixit Mario concupiscenti *sc.* imperium Sulpicius trib. pl. II, 18.
- Adducere in societatem, II, 110. *remp.* in anceps periculum, II, 2. adducere exercitum, II, 112.
- Adduus, II, 102.
- Adeo non abstulisti gloriam, *vt* auxeris, II, 66.
- Adesse. nulli aderat vis ad resistendum, II, 61. *vnde spes maior adfuisset potentiae, eleganter*, II, 21. *significatus grauitatis est in istis*: adesse ubique, *sc.* consilio, opera, auctoritate, II, 85. adesse Romanis ultimum diem clamabat, II, 27. *quae verba formulam sapiunt, et imprecantis fidentisque spiritum cum ἐπιχαίρεναξία exprimunt.*
- Adesse iusserunt eum Censores, II, 10. *verbum solenne Censorum: quo notatur citatio ad censores.*
- Adgredi classe, II, 32. adgredi ad rempub. II, 33, adgredi virum, II, 209.
- Adhaeret altissimis inuidia, I, 9.
- Adhortatae semet ipsae legiones, *instigarunt se mutuis hortatibus ad fortitud.* II, 112.
- Adiicere. consulatui Ciceronis non mediocre adiecit decus natus Augustus, II, 36. adiectis consiliariis caedis, *accessere etiam c. c.* II, 56. ad iicere manum Armeniae, *de inuasionem et studio occupandi*, II, 100. adiicere supplementum coloniae, II, 81. adiecto quaestore, II, 45.
- Adipisci triumphalia, II, 116. adipisci victoriam, I, 10.
- Adire periculum, *venire in peric.* II, 27. II, 82. nomen inuidiosae fortunae Caesaris, *de hereditate, in quam et simul in nomen adscitus erat*, II, 60. adire gentes, II, 40. II, 107. adire hereditatem, II, 120. aditu difficilis, II, 95.
- Adiutor legatusque, *in milit.* II, 115. operum Tib. II, 104. adiutor Bruti, II, 63. adiutore operis dato, II, 95. adiutore singulari vsus in eo negotio Blaeso etc. II, 125. adiutores partium, II, 41. II, 76. Antonianarum partium, II, 74. *et cum excellentia significandi, de praecipuis amicis Principum rerumque maximarum tractatoribus usurpata voce*: adiutores; *item*, magni adiutores, II, 127. adiutor onerum Principalium, *ibid.* v. 3. adiutor et minister consiliorum, II, 129. adiutus legionibus, I, 8.
- in* Adiutorium eius belli trahebat manum magnam, *de auxiliariis copiis*, II, 112.
- Administrare bellum, *gerere, de duce*, II, 97. II, 33. administratum est ab eo fortissime bellum, II, 61. administrabat Hispanias per legatos, II, 48.

I N D E X.

- Admiratio magna viuorum, II, 36.
- - - - transit, I, 18.
- - - - accendit aemulationem, I, 17.
- Admirator studiorum, I, 13.
- Admittere aliquem, II, 60.
- Admodum iuuenis, II, 2. II, 35. II, 41. II, 93.
- Admonitio frequens, II, 114.
- Admouit Caesari propius Tiberium mors Agrippae, II, 96. admouere mucronem mamillae, II, 70. exercitum, II, 110. Adoleuit in tantum numerus, II, 30. adulta viribus Dalmatia, *aucta viribus et iam robusta*, II, 110. adulta aetas, I, 11.
- Adoptatus per testamentum Octauius, II, 59. *scilicet in bona et in nomen*, vid. *Briffon. formul. lib. 7.*
- in adoptionem datus filius*, II, 8.
- Adornare triumphum summi ducis Germania debuit, *triumphari debuit*, II, 122. adornati praecipuis donis viri *scil. donis militaribus in triumpho*, II, 121. adornatus magnis virtutibus, II, 2.
- Adquiescere, *vi.* Acquiescere.
- Adscendere, *vi.* Ascendere.
- Adsentari alicui, II, 48.
- Adsignanda gloria, II, 38.
- Adstruere. vt Linium quoque prioribus adstruas, *adnumeres*, I, 17. vix quidquam eius gloriae adstruxit illa victoria, *addidit*, II, 55.
- Adsumere viros in bellum, II, 32.
- Aduersa fortuna, II, 37. classis, II, 84. in aduersis feruare memoriam beneficiorum, II, 53. aduersus Pompeianis, Iulianis fidus, II, 63.
- Aduersari, II, 43. II, 47. II, 48. aduersarium habuit Senatum in iis, quae pro Senatu moliebatur, II, 13.
- Aduersarius voluntatis suae, II, 32. aduersarium habere in re, II, 13. aduersantes dignitati alicuius *ἀντιπαρῶν, ἀντιπαρῶν τοῦτες*, II, 41.
- Aduersus victos clementia, II, 55. aduersus amicos aequa aestimatio, II, 97. aduersus merita Caesaris ingratus, II, 69.
- ADVLATIO comes magnae fortunae, II, 102. alit vitia, II, 102.
- Aduocare aliquid in tutelam securitatis suae, *arcessere et adhibere*, II, 128.
- Aduolui genibus alicuius, II, 80.
- Aedes conduxerat sex millibus, II, 10. *mox*: tanti habitabat. aedificare naues, II, 79. aedilitas, II, 92. aedilitius, *qui aedilitatem gessit*, II, 26.
- in aedificiis luxuria, II, 33.
- Aegeum mare, I, 4.
- Aegisthus parricidii poenas luit, I, 1.
- Aegritudo eius temporis, *dolores animi eo tempore tolerati*, II, 70.
- Aegyptus stipendiaria facta, II, 39.
- Aelius Catus, II, 103.
- Aemilius Sura, I, 6.
- - - - Paullus regem Perseum vicit, I, 9. eius filii, et vox memorabilis, I, 10.
- Aemulum agere, II, 109. II, 126. aemulatio alit ingenia, I, 17.
- Aemulus Thucydidis Sallustius, *imitator*, II, 36. aemula imperii (Romae) Carthago, *quae concertabat cum Romanis de imperio orbis terrarum*, I, 12.
- Aenaria insula, II, 19.
- Aeoliorum demigratio, I, 4.
- Aequus.

I N D E X.

Aequus. quisquis aequum se praestiterit, *scil. in iudicando*, II, 76. aequum imperium cum proconsulibus, *aequalis potestas, etc.* II, 31. *ita*: aequum ius, II, 121. aequis conditionibus componere bellum, II, 25. *vid. cond. aequa et par aestimatio*, II, 97. aequo animo recipere, II, 13. aequo pati animo, II, 31.

Aequalis *σύγχρονος* II, 9. *integre*: aequalis huius temporis, I, 7. aequales eius aetatis magis, quam operis, I, 16. aequalis civis, *oppon. eminenti principi*, II, 124. aequalis dignitate, II, 29. aequale interualum, II, 110. aequaliter partiri, II, 32.

Aequare sibi aliquem per omnia, II, 127. aequare solo, *diruere, etc.* II, 4. aequetur ille hic, *scil. comparatione celebritatis, parem famam ferat*, II, 88. aequari eos desperamus, I, 17. aequatus consortione, II, 99. aequatus senatoribus, II, 111. aequato numero, II, 101.

Aequitas et iustitia, II, 176.

Aequitate superatur gratia, II, 126.

Aeris nocturnus sonus in Cerealib. sacris, I, 4. *v. Meursii Eleus.*

Aeschylus, Trag. I, 16.

Aesernia, I, 14.

Aesulum, col. I, 14.

Aestate tertia, II, 82. **aestatibus nouem**, II, 47. *Poëtis familiare est ita loqui, cum annos designare volunt; atque iis pro ratione figura est: Historicum non tam figura, quam ratio, excusat, quod aestate pleraque bella geruntur, quibus nec idonea hiems vulgo censetur.*

Aestimabatur lis eius quatuor millibus, II, 8.

Aestimare euentum ex sua fortuna, II, 70. **aestimare ex merito**, II, 118.

Aestimatio aequa aduersus amicos, ac par sui, II, 97. *sententiose notatur iudicium, quo quis amicos sine inuidia et ingenuae, se sine arrogantia et modeste metitur.* aestimationes aliorum, *honorifica iudicia*, II, 127. **aestimatio virtutis**, II, 128.

Aestiuæ usque in Decembrem perducta, II, 105. *malle*, pro ducta. **aestiuæ expeditiones**, II, 114.

Aetas senilis, II, 65.

Aetatis gradibus direnti florere, etc. II, 36. *nota illos gradus in textu Velleii et membris periodi. ponit primos; subiicit; moxque Bruti etc. denique eorum velut alumnos numerat. Recte Lipsius; compares Ciceroni et suppare* hic memorari interpretatur. **aetate patrum**, II, 90. quod fauore ordinum, **aetatum etc. exceptus**, II, 89. *homines omnis aetatis, iuuenes, intelliguntur.*

Aeternae notae, II, 64. **aeternitas imperii Rom.** II, 103. **aeterna gloria**, I, 2.

Aetolia prouincia facta, II, 38.

Aeui sui omne spatium impendere in, II, 89. *vitae.* vir animi magis, quam aeui paterni, II, 26. *ita dicitur Marius iunior, eo sensu: quod animum quidem patris indolemque, et vim ingenii, retulerit, sed ad tantam aetatem non peruenerit, iuuenis quippe occisus.* **aeui nostri ingenia, saeculi**, II, 36. **aeuum mundi**, II, 66. **aeui omnis vir optimus**, II, 13.

Afferebantur credenda, I, 12. **afferre salutare patriae**, II, 77. **attulit hiems emolumentum**, II, 114.

Afficere. affecere Italiam variis casibus, II, 30. **affectissimi inopia remiges**, II, 84. **affecti suppliciiis**, II, 22.

Affectare Gallias, II, 39. *de conatu occupandi per arma imperii.*

I N D E X.

AFFINITAS, dominationis causa, et per rationem status, ut loquuntur, contracta, II, 44. II, 65. affinitas artificiosa, II, 100.

Affixus lateri, II, 1.

Afflicti et victi, II, 17.

Afranius, comicus, I, 17. II, 9.

Afranius, legatus Pompeii, II, 48.

Africa prouincia facta, II, 38. Africanus, Scipio dictus, I, 13. Africum bellum, II, 129.

Africus, ventus, II, 79. ab occidente hiberno Africus furibundus et ruens, apud Graecos *si* dicitur, Senec. Quaes. nat. lib. 5. c. 16.

Agamemnon occiditur, I, 1. rex regum dictus. vid. R.

Ager Picenus. pro illa regione, II, 29. ita alibi saepe.

Agris diuidendis triumuir. II, 2.

Agere. cum immanes res in Gallia ageret, II, 46. agendi sciens, industria et dexteritas agendi notatur, II, 88. agendi ostentatio, II, 98. acta in prouinciis vt confirmarentur, II, 44. actorum suorum ordinem commemorare, II, 10. actu otiosis simillimus, II, 127. quae omnia res gestas et actum civilem signant. Aliter accipiendum illud: nihil egisti M. Antoni, nihil effecisti, voto tuo et conatus sine excidisti, II, 66.

Agere aemulum, II, 109. civem, principem, II, 124. consulem, II, 92. medium, plurima dissimulantis, aliqua inhibentis, II, 114. gerere se, praebere se talem.

Agere ordinem pro tribunali, II, 117. agere triumphum, II, 40, II, 56. acta censura, II, 95. actis tot consulatibus et triumphis, II, 29. ita: acta cum aliquo militia, II, 129. acta confirmare, II, 44.

Agere annum trices. etc. II, 53. agere tela in aliquem, II, 80.

Agere victum regem ante currum triumphal. I, 9. ducere in triumpho.

Agere reum. actus incesti reus, I, 45. accusationem in iudicio sign.

Acti longissimis erroribus, I, 4. Virgil. acti fati maria omnia circum.

Actione Milonis trib. pl. restitutus Cicero, II, 45. illo auctore atque agente apud populum.

Actiones continuae Ciceronis in Anton. II, 64. de orat. Philipp.

Agilis, in actu civil. II, 105.

Agitatam saepe animo meo rem signabo, I, 16. ita Cic. I. Acad. I. rem a me saepe deliberatam, et multum agitatam requiris.

Agmen. exercitum incedentem agmen vocamus, inquit Seruius ad I. Aeneid. pugnatum in agminibus, ex itinere statim, ex occasione inter proficiscendum sumto praelio, II, 47. **AGMINIS** bene compositi disciplina, II, 25. ita: agmen flexum ad eas nationes, II, 40.

Agnoscere. nihil poterat obiici adolescentibus, quod non agnosceret senex, II, 95. quod non in se reperiret. de conscientia similitudinem probrorum agnoscente. qui interfuit, agnoscet protinus, i. e. verum esse ex indole eius militiae statim aestimabit, II, 114. agnosci potest inde vis fortunae, II, 116.

Agraria Lex Licinii, II, 6. agrariae leges Gracchi, II, 2.

Aggredi ad remp. accedere ad 1. capessere remp. II, 33. hunc virum, hanc regionem aggressus, II, 109. de hostili aggressionem.

Aggregare sibi simillimos, II, 91. aggregauerat ei fortuna hos comites, II, 53.

Agrip-

I N D E X.

- Agrippa M.** describitur et laudatur, II, 79. praecipuus Augusti amicus, II, 127. praestitit classi Aug. ad Actium, II, 85. Leucadem etc. expugnat, II, 84. corona navali donatur, II, 81. secedit, II, 93. Iuliam Aug. filiam ducit, *ibid.* moritur, II, 96.
- Agrippa Postumus Marci filius** adoptatur ab Augusto, II, 104. offendit Augustum, II, 112.
- Alacritas militum**, II, 104.
- Alae**, II, 113. alae tres trium legionum, II, 117. alae fugatae, II, 112.
- Alba**, I, 14.
- Albania**, II, 40.
- Albis flumen**, II, 106.
- Alcman**, *poëta*, I, 18.
- Alcmaeon**, *ex Archont. Athen.* I, 8.
- Alere.** ALIT aemulatio ingenia, I, 17. alere vitia alicuius assentatione, II, 102. aluntur vitia assentationibus, II, 82. *fouendi augendique significatu.* fortunae, in quam alabatur, capax, in quam educabatur, II, 93. aluntur vitia facultatibus, II, 82.
- Alesia**, II, 47. aliis est Alexia, *Gall. vrbs.*
- Aletes**, *sextus ab Hercule*, I, 3.
- Alexander Magnus** ab Achille et Hercule oriundus, I, 6. suis equitibus acie absumtis statuas poni iubet, I, 11. Caesar ei comparatur, II, 41.
- Alexandria condita**, I, 14. Alexandrinum bellum, II, 88.
- Alienum quod erat**, vincere, II, 24.
- Alienus**, *oppon. cognato*, II, 76. *ita:* alieni, II, 15. alienum priuatim, quod publice non est salutare, II, 3. *elegantè*
- usurpatione pro re inutili minimeque appetenda ponitur. alieno beneficio, alterius b.* II, 62. alienare sibi animum alicuius, *alienum et offensum reddere*, II, 112. alienari ab aliquo, *itidem de similitate*, II, 47.
- Aliqua fides**, II, 67. aliqua poena, II, 126.
- Alioqui sanctus et grauis**, II, 7. alioqui summus vir, II, 33. alioqui per omnia laudabilis, etc. *alibi dicit: cetera sanctus.*
- Aliso**, *castellum in finib. Sigamb.* II, 120. *vid. Cluver. German. antiq.* 3.
- Aliter**, *alioqui, absque hac re*, I, 8.
- Aliud dicere**, aliud intelligere, II, 62. quid aliud, quam, II, 53. alia omnia, II, 33.
- Allecti praetoribus duo**, II, 89.
- Alligare pugionem ad femur**, II, 43.
- Allobrogicus dictus Fabius**, II, 10. II, 39.
- Alloquio subrefici**, II, 123.
- Alpes feris multisque nationibus celebres**, II, 90. Alpes hieme obstructae, II, 105. Alpium summa iuga, II, 109.
- Alsium**, *oppid.* I, 14.
- Alter ab altero videri nequit**, I, 16. alter alteri sunt solatio, II, 19.
- Alterum paene orbem quaerit imperio Caesar**, II, 46.
- Alterutri se fortunae parat Caesar**, II, 43.
- Altinum**, *vrbs Ital.* II, 76.
- Altissimis adhaeret inuidia**, I, 9. altissimum fastigium, II, 116.
- Altissime illuminavit virtutem eius ille dies**, II, 35.

I N D E X.

Alueus ex materia cauatus, *lintrem intellig.* II, 107.

Alumnus. veluti alumni priorum mox florere, etc. II, 36. *ratione exempli et disciplinae a priorib. haustae.*

Ambit Euphrates insulam, II, 101. ambiri porticibus, I, 11.

Ambitio vincitur virtute, II, 126.

Ambitus ciuium in gladios caedesque furens, *in comitiis sc. et creatione magistrat.* II, 47. coercetur a Pompeio. *ibid.* ambitio campo summota, II, 126. *eodem sensu.*

Amicitia principis, II, 90.

Amicitiae principis fructus, II, 116. amicitias celeberrimus. II, 18. *scil. qui multos clarosque viros amicos habet.*

Amiculo pullo velatus, II, 80. *ritu supplicantium sc. εν εσθνη, φαια, Dio, 49.*

Amicum quid esse potest, II, 45.

Amittere sacerdotium, II, 43. amittere et affectare, II, 39. amissi morbo aut gladio, II, 21. amittere filios, II, 130.

de AMNESTIA illustris locus, II, 58. *vi. Boecleri integra dissertatio, Academiae exercitationis ergo olim scripta.*

Amnis nobilis clade, II, 105.

Amoenitas, I, 4. amoenitatis ornamentum, II, 81.

Amoenus. longe amoenissima moliti sunt, II, 1. *absolute dicitur de speciosis et magnificis aedificiis.*

Amplecti superuacua, I, 16.

Amplexibus alicuius circumfundendi, II, 123.

Amplissima Principis amicitia, II, 116. amplissimum fastigium orbis terrarum, II, 131.

amplissimi honores, I, 11. II, 89. II, 115.

Amplitudo, *de dignitate et honore,* conueniens in illam amplitudinem forma, II, 29. hic triumphus vicit amplitudine priores, *magnificentia,* etc. I, 9.

Amplificare virtutem alicuius, *laudare eximie,* II, 35.

Amplius CL. millibus, II, 12. II, 15. II, 20. II, 21. II, 23. II, 47.

Amyntas rex ab Antonio ad Aug. transfugit, II, 84.

Anchises, II, 41.

Anceps. dubia et interdum ancipiti fortuna, II, 79. *ut plus sit, quam dubia.* ancipitis fortuna temporis, II, 79. ancipitia, *extrema remedia* II, 125. anceps periculum, II, 2.

Andrus, *insula,* I, 4.

Angulus. remotissimus et vltimus terrarum orbis angulus, II, 102. omnes terrarum anguli, II, 126.

Angustus clauus, II, 88. Angustiae temporum, I, 16. Angustiae saltuum, II, 115.

Anicius triumphat, I, 9.

Animam reddere coelo, II, 123.

Animus, *in seqq. cum caractere morum accipi debet pro ingenio, quod et frequenter coniungit cum animo Velleius:* animus duplex et diuersissimus in eodem homine, II, 25. magni animi vir, II, 75. vi tanta animi atque ingenii, II, 35. animi et ingenii laetus, II, 93. animi atque ingenii prauitas, II, 112. animo euectus super humanam et naturam et fidem, II, 41. animo nobilis, II, 112. *distinguitur autem clare ab ingenio, in illo. animo vidit, ingenio complexus est, II, 66. nam in ceteris, quae indicauimus, locis, subtiliter differentias venari, non opus est, nec ad institutum*

I N D E X.

- tutum scripturamque Velleii at-*
tinet. animorum exercitatio,
II, 110.
- Animus protinus rediit illis.
fiducia, II, 62. animi plus fuit
duci ad moriendum, quam
ad p. II, 119. animum sume-
re, II, 17. animum et arma
conferre, II, 115. animis et
armis uti, II, 119. in animo
moliri, II, 46. maiorem sena-
tu pro rep. animum habuit,
II, 61. animo ferre parem,
II, 33.
- Animum (*vel animam*) Tibe-
rii ingressa est eadem virtus,
II, 121.
- Animo, *oppon.* simulationi, II,
48.
- Animadversio dictatorialis, *op-*
ponitur notae censoriae, II,
68, quippe censoria potestas
non tam in poenis maioribus
et proprie ita dictis, quam
in ignominia imponenda, occu-
pabatur. animadvertere in
aliquem, II, 23.
- Annales Q. Hortensii, II, 16.
- Anni vacant munere, I, 14.
- Anna Cinnae vxor, deinde Pi-
sonis, II, 41.
- Annona grauis, II, 77. an-
nona moderatior, II, 126.
annonae maxima difficultas,
II, 94.
- Anteaeta, I, 9.
- Antecedentis columbae volatus,
I, 4.
- Antecedit potens, II, 126.
- Antiochus rex Maced. I, 6. An-
tiochus Epiphanes Ptole-
maeum obsidet, I, 10.
- Antiquus vir et grauis, II, 49.
antiquissimi moris vir, II, 116.
antiquae grauitatis et innocen-
tiae nomine. nihil antiquius
habuit, *i. e. potius*, II, 52.
antiqua seueritas, II, 125. an-
tiqua forma, II, 89. antiqui
illi, II, 128.
- Antistii veteris auus et liberi,
I, 43.
- Antistius aedilitius vir interfi-
citur, II, 26.
- Antistius C. II, 90.
- Antonius M. orator, II, 6. inter-
ficitur, II, 22. *Val. Max.* 8. 9.
- - - - M. Marci Ant. Trium-
uiri pater, II, 31.
- - - - M. Triumuir Caesari
diadema imponit, II, 56. O-
ctauio insidias struit, II, 60.
cum Lepido se iungit, II, 63.
hostis iudicatur, II, 64. a Par-
this clade afficitur, II, 82. et
II, 91, ducit Octauiam Aug.
sororem, II, 78. Bacchi habi-
tum imitatur, II, 82. enerua-
tur amore Cleopatrae; II, 86.
vincitur ap. Actium, II, 85.
interimit se, II, 87.
- - - - L. Marci frater bellum
mouet, Perusiam se confert:
qua expugnata in Caesaris
potestatem venit, II, 74, etc.
- - - - Iulus adulter Iuliae, II,
100.
- Aperire viam potentiae, II, 1.
aperire coniurationem, II, 34.
aperire limites, II, 120.
- Apollonia, *sedes et magistra stu-*
diorum Augusti, II, 59.
- Apollini templum ab Aug. ma-
gnifice structum, II, 81.
- Apparatus, *sc. conuiuiorum*, II,
33. apparatus cibi, II, 114.
belli, *praeparatio*, II, 83. in
apparatu belli consumtus an-
nus, II, 12.
- Apparatus triumphi, II, 56. *in-*
strumentum vocat Sueton. fer-
cula et vasa scil.
- Apparere coepit, qualis esset, II,
112. vt apparet, II, 50.
- Appellare Deum, II, 126.
- Appellatio Imperatoria, II, 125.
- Appelli Cyprum, I, 1. appelli
ripae, II, 107.

a §

Appe-

I N D E X.

Appetere honores. in appetendis honoribus immodicus, II, 33.

Appius, consularis, II, 2. v. *Claud.*

Appuleius, II, 12.

Apronius, L. II, 116.

Apulia, II, 25.

Aqua salubris, II, 81. aquae nobiles salubritate, II, 25.

Aqua ignique interdiceret, II, 24. II, 45. II, 69. *notatur exilii irrogatio hac formula, a consequenti scilicet. Nam dum rebus ad vitam maxime necessariis arcebant, nihil aliud, quam exilium, demonstrabant damnatis: adeoque ut solum verterent, non ademtione ciuitatis, sed tecti et aquae et ignis interdictione faciebant, sicut loquitur Cicero, orat. pro dom. i. vide Pollet. hist. for. Rom. lib. 5: c. 19. Sigon. de iudic. 2, 3.*

Aquae Sextiae, II, 12.

Aquila quintae legionis, II, 97. aquilam legionis rapuit Augustus, II, 80. *cohortium varia signa erant: legionibus singulis sua cuique aquila, proprium Romani imperii et fatale, ut ita dicam, signum. de cuius origine formaque accurate Lips. ad 2. A. Tac. 17.*

Aquileia, I, 15.

Aquillius M. II, 18.

Arbiter. immunis ab arbitris domus, II, 14. *a conspectu scilicet libera. Talis usitata locutio: sine arbitris; ne quis arbiter interueniat. ubi arbitri vox eum notat, qui aliquid videt seu audit, aut negotio interest.*

Arbitrium omne classici certaminis, i. e. regimen, II, 85. *accedit ad hunc significatum ille locus: omnia transmarina imperia arbitrio ipsorum commissa, II, 62.*

ARBITRIA, agere armorum inter alios, non possunt nisi potentes II, 50. *διαλλαγὰς ποιῶν, suo iudicio, auctoritate, sententia definire, sicuti lictium arbitri solent. arbitria captare, II, 50. arbitrio alicuius committere, II, 62.*

In sequentibus voluntatem, placitum, lubitum notat: ad arbitrium, II, 40. II, 112. II, 85. arbitrio victoris mori, II, 24. arbitrio alicuius obire mortem, II, 22. arbitrio suo deponere et retinere, II, 31. arbitrio suo statuere modum, II, 40. arbitrio suo aut alieno victoriam temperare, II, 85. arbitrio suo sumere, alieno deponere hon. II, 33. imperio arbitrioque mancipii Aegyptii, II, 53.

Arcere rapinas, II, 32. *eripere facultatem rapinas exercendi. arcere arma, II, 119.*

Archilochus perfectissimus sui operis auctor, I, 5.

Architectus, II, 14.

Archontes Atheniensium, I, 2. I, 8. *plerique Latinorum retinuerunt Graecam vocem, quod commode vix posset exprimi. Hieronymus tamen et Plinius reddidere Magistratus: nimis lata voce, ut arbitror. Schottus Praetores mauult, Vit. Compar. principio. vide Ludouic. Viu. ad August. de C. D. 18. Fuerunt autem triplicis generis, sicut ex Velleio aliisque discimus: οἱ διὰ βίης, perpetui, in eo a Regibus differentes, quod Reges ἀνυπεύθυνοι sunt, illi ὑπεύθυνοι: deinde οἱ δεκαετείς decennales, tertio, οἱ ἐπέτειοι.*

Arcus, II, 59. *ita Iris appellari solet.*

Ardor animi ac oris in Arminio, II, 118. *acrem, excitatamque indolem notat. ardor oris Caetoni tribuitur, II, 35. ad exprimen-*

I N D E X.

- primendum affectum et orandi vehementiam.*
- Area siue halo. II, 59.
- Arena et calce perpolitus, II, 22.
- Argento rasili, *apparatus triumphi Caes. constitit*, II, 56. vid. *Raf.*
- Arguere, *de reprehensione.* quod adieci, non vt arguerem, sed ne arguerer, II, 53. insolentia eius argui potest, II, 45. arguere in aliquo regni voluntatem, II, 68. *non reprehendendi tantum, sed et insimulandi significatu.* arguere fatentem, II, 116. argui aliqua re, II, 33.
- Argumentum morum, *in Druso* II, 14. argumentum clarissimum, I, 15. argumentum priorum, II, 14. argumentum pacis Ianus clausus, II, 38.
- Aricini in ciuitatem recepti, I, 14.
- Ariminum, *colon. fact.* I, 14.
- Aristodemus, I, 2.
- Aristonicus Macedoniam occupat, coercetur a Perperna, et occiditur, II, 4.
- Aristophanes, *Comicus* I, 16.
- Arma contra ferre, II, 87. ad arma conciens multitudinem, II, 74. arma sui Caesaris fugiebat Liuia, II, 75. arma summissa *in deditioe*, II, 85. armorum principalium arbitria captare, II, 50. armis alienis ad arma compelli, II, 50. **ARMIS** quaesita dominatio armis tenetur, II, 57. armis ac ductu eius mare vindicatum, II, 73. armis et animis vti, II, 119. arma tradere, II, 106.
- Armare. nunquam plures armauit haec ciuitas, *i.e. in bellum eduxit, armatos habuit* II, 1. Pompeium armauit senatus auctoritas, II, 49. *in arma impulit; siue, fiduciam armorum dedit.*
- Armatum agmen, II, 106.
- Armenia vincitura Tiberio, II, 94.
- Arminius auctor Varianae cladis, II, 118.
- Artagera, *ciuit. Arm.* II, 102.
- Artari. artatum temporum angustis, I, 16. artati temporis spatium, I, 16. artata numero felicitas, II, 10. artatum opus, II, 86.
- Artauasdes Armen. Rex, II, 82. II, 94.
- Artes ciuiles, *oppon. bellis operibus, in descriptione ingenii pace belloque prompti*, II, 97. artes bellicae et ciuiles, II, 97.
- Artissima temporum claustra, I, 17. artissima affinitas, II, 100. in artum contracta, I, 14. artum confinium, II, 124.
- Artorius medicus Octauii Caes. II, 70.
- Arundine redimitus, II, 83.
- Arundinetum, II, 19.
- Aruntius, II, 85.
- Ascendere. nisi in id ascendisset, II, 76. in id euectus, super quod ascendi non potest, II, 53. *de fastigio honorum.* ascendere in summum, *de fastigio perfectionis etc. artis*, I, 17.
- Asia, *provincia facta*, II, 38.
- Asinius, Pollio II, 128. eius dictum et factum memorabile, II, 86. vid. *Poll.*
- Aspera censura, *de magna seueritate cens.* I, 10. aspera et rudia, I, 17. asperrime saeuerant in eos, II, 7. asperitas a seueritate *ita distinguitur, vt excessus seueritatis*, II, 89. asperrima hiems, II, 113. asperrimum bellum, *de difficultate*, II, 105.
- Aspernari concordiam alicuius, *resuscitare, abnuere*, II, 65.
- Aspl.

I N D E X.

- Aspidem sibi admouet Cleopatra**, II, 87.
- Asprenas L. Vari legatus laudatur**, II, 120.
- Assentire alicui**, I, 7.
- Assentari**, *oppon. aduersari*, II, 48. assentator reginae humilimus, II, 83. assentatio, *suffragatio, commendatio*, II, 128.
- ASSENTATIO** alit vitia principum, II, 102. *pro adulatione.*
- Assequi**, I, 17. II, 19. assequi honorem, II, 17. assequi principatum, II, 44. assequi omnia, II, 127.
- Afferere**. fata afferebant reip. hoc praesidium, II, 60. II, 201.
- Affidua comes**, I, 9. affidua bella, II, 109.
- Assignare**. huius rei nulli assignanda gloria est, II, 38.
- Affuescere** naualibus certaminibus militem, *pro assuefacere. actiue*, II, 79. *Prudent. I. adu. Sym. remque Quirini adsuescit supero pollere in saecula regno. add. Tac. 2. A. 52, 3. Flor. 4. 12, 43. ita et insuescere.*
- Affueuerat Pompeius ita vocare**, *solebat*, II, 33. assuetus otio castrorum, II, 117. assuetus commilitio ducis, II, 29. assuetam sibi causam suscipit, *eleganter*, II, 120.
- Assumere**. assumtis praeclaris viris in id bellum, II, 32. assumtis regni insignibus, *in alteram partem, sine iure sc. I, 11.* assumere nomen, II, 27.
- Asturgere** in pontificatum, triumphum, etc. II, 51. *ut antea, ascendere.*
- Asylum factum a Romulo**, I, 8.
- Astyrii primi rerum potiuntur**, I, 6. quamdiu, I, 6.
- Ataus**, *pro abauo*, I, 2.
- Athenarum rex vltimus Codrus**, I, 2. Archon primus Medon. I, 23. Atheniensium fides in Rom. prouerbio locum dedit, II, 23. decretum de *ἀμνησία*, II, 58. Attica vrbs floruit eloquentia, I, 18. *v. Meurs. fortuna Attic. c. 8.*
- Athletarum certamen ludicrum**, II, 123.
- Atia Iuliae filia**, II, 59. mater Augusti, II, 60.
- Atilius C.** II, 53.
- Atreus Olymp. instituit**, I, 8.
- Atrium domus**, I, 14.
- Atrox bellum ortum**, II, 98. atrox bell. imminebat, II, 96. magno atrocique praelio, II, 21. atrox facinus, II, 46. atrox fortuna, II, 15. II, 16. atrocius praelium, II, 55. atrocissima calamitas, II, 119. huic atrocitati adiectum scelus, *seueritati, siue potius asperitati*, II, 7.
- Attalus Asiam hereditate reliquit populo R.** II, 4. ab Attalis regibus possessa Asia, II, 38. *Lips. legit: Attalicis.*
- Attica fides**, II, 23.
- Attius, Tragicus**, I, 17. II, 9.
- Attollere**. attollebantur studio Ciceronis Brutus et Cassius, II, 65. *Cicero eos fouebat, eorum potentiam amplificabat, etc.*
- Attuarii**, II, 105. *quorum et Ammianus meminit, lib. 20. et, quem ibi Henricus Valesius adducit, Gregorius Turonensis.*
- Auaritia faeuitiae causa**, II, 22. auaritiam punire, II, 92.
- Auctor praeclari facinoris**, II, 120. grauissimi exempli, II, 78. atrocissimi facinoris, II, 46. diri exempli, II, 119. luxuriae, II, 33. legum seuerissimarum, I, 6. auctor legis turpissimae, II, 23. novarum pessimarumque rerum, II, 19. carmi-

I N D E X.

- carminum, poeta, II, 36. ita auctores eloquentiae, pro oratoribus, apud Tacitum 2. A. 83, 5. historiarum, II, 9. coniurationis, II, 56. cuius operis primus auctor fuerit, I, 5. auctor singularis talium operum, I, 11. artifex. fortuna, cuius ille auctor esset, quam dedisset, II, 37.
- Auctor pacis, II, 25. II, 56. auctor turpis deditiois, II, 119. quo auctore id foedus ictum erat, II, 2. auctore Cicerone ea decreta sunt, II, 62. auctor perpetuus diruendae Carthaginis, I, 13. nouarum tabularum, II, 68. obscenarum, II, 83.
- Auctor ut fieret sumendi supplicii, II, 42. ita: auctore Senatu, II, 34. allusum ad veterem remp. et formulam, de qua apud Liu. et alios, ut patres fierent auctores. auctores beneficii, II, 20.
- Auctor. sc. consilii factique, quamquam in auctore satis rationis est, II, 32. i. e. quamquam ipsius personae auctoritas pro ratione sufficere potest, etc.
- Auctor celeberrimus diuini humanique iuris, II, 26. periphrasis eximii Iureconsulti; qua auctoritas scientiae praesertim et respondendi peritia innuitur. Tale est illud de Scipione; omnis doctrinae et auctor et admirator, I, 13.
- Auctor Romani nominis Iupiter, II, 131. cum excellentia auspiciis praesidiique diuini accipe.
- Auctor generis materni Alexandri Achilles, I, 6.
- Auctores i. e. Scriptores. res multum discrepans auctorum opinionibus, I, 7.
- Auctoritas iudiciis restituta, II, 89. auctoritate ducis res agebatur, II, 111. auctoritate facere prouinc. oppon. armis, II, 39. auctoritas obtinendi, II, 125.
- Auctoritati ducis proximus, fastigio, II, 72. auctoritate operis proximus Homero, nobilitate praestantiaque, I, 7. nemo aut dum vixit auctoritate aut post mortem memoria dignus, I, 18, notabili distinctione vocum, celebritatem uiuentium et mortuorum signat. auctoritas Catuli, II, 32.
- Auctoritas minor secuta est factum, II, 7. decessit aliquid gloriae facti.
- Auctoritate publica opressi sunt, II, 91. imperio consilioque publico. auctoritas publica, II, 62. auctoritas magistratibus accessit, II, 126.
- Auctoritate eorum rex regebatur, II, 54. phrasi Nepotidiceret, iis obediebat. Notantur autem Ptolemaei praecipui administri et consultores, qui regis pueritiam et arbitria regni moderabantur.
- Auctorauit sibi mortem, suis partibus excidium, hostibus certam victoriam, II, 30. i. e. exemplum aduersus se dedit ac inuitamentum sceleris: nam cetera membra, non tam περὶ σέως οὐκ ἐπίτηδες, quam sensus consequentia, cohaerere verbo, causaeque significatum sortiri intelliguntur.
- Auctoramentum iugulati cuius Rom. merces promissa, obligatio ad scelus indicatur, II, 28. ita auctoramentum funebre, promissionem mercedis ob caedem faciendam notat, II, 66. translata ex militiae moribus voce.
- Auctu quotidiano maius bellum, II, 129. huius viri fastigium tantis auctibus fortuna extulit, II, 40. increment.
- Auctum Romanum nomen, I, 14.
- Audere. tantas res audere vix homi-

I N D E X.

- hominis**, perficere nullius nisi Dei fuerit, II, 47. non quidquam ausum (*παθνηλικως*) patratumque fortius, II, 80. magna ausus, magnificeque conata executus, II, 29. in laude dicitur, et susceptionem siue adgressionem operis notat, quam a confectione distinguit. Curtius, utrumque, molendi efficiendique vocibus indicat.
- In sequiorem autem partem accipienda sunt*: omnibus audendis paratissimus, II, 56. quae pessime ausus erat, fortiter executus, II, 24. etc. ausus quid et quoties II, 47. ausus mira, II, 61.
- Audire mandata**, II, 62.
- Audire causas**, II, 129.
- Audita visis opponuntur**, II, 92. II, 107.
- Audito crudelior**, II, 2.
- Auditores Isocratis**, I, 16.
- Auernus lacus**, II, 79.
- per Auersa castrorum*, II, 63. *ab tergo castrorum*, dicit Livius. auersis domitoris sui oculis rebellavit, cum abesset alibi occupatus, neque imminere victis putaretur, II, 130.
- Auferre**, acies eos abstulit, *alibi*, consumsit, II, 55. eadem fortuna hunc abstulit, II, 71. auferre gloriam, II, 66. abstulit omnes virtutes, II, 72.
- Augere dignitatem alicuius**, II, 130. fauorem, II, 91. augere gratiam, II, 20. augere inuidiam, II, 31. II, 44. II, 62. augere gloriam, II, 44. augere urbem, I, 8. potentiam, II, 44.
- Augusta**, cognomen *Liuae*, II, 71. Augusta pax, q. d. *Principalis*, a Principe terris data, II, 126. ita stationis Augustae procuratio, apud Capitolin. in *Clod. Albin.* I. Augusta historia, ap. *Vopisc.* in *Tacito* IO. Confer *Nostr.* II, 92. ubi
- Augustus* suae pacis bona circumferre orbi terrarum dicitur. In primis huc pertinet locus in *Ouidii Ponticis lib. 2. eleg. 5.* *Vix hac inuenies totum, mihi crede, per orbem, quae minus Augusta pace fruatur humus.*
- Augustus nascitur**, II, 36. cognomen id a senatu P. Q. accipit, II, 91. victor bellorum civilium in urbem redit, triumphat; et remp. ordinat, II, 89. Agrippam et Statilium Taurum praecipuos amicos habet, II, 127. ordinationem Comitiorum sua manu perscripsit, II, 124. eius stabilis et experientia bellorum firmatus animus, II, 110. profequitur abeuntem Tib. II, 123. reuocat Tib. Nolam, cumque eo collocutus moritur, *ibid.* consecratur a Tiberio, II, 124. II, 126.
- Auiaae solitudines**, II, 55. auia itinerum, II, 75.
- Auitae virtutes**, I, 12.
- AVLICI**, ars praecipua, II, 79.
- AVLICORVM** commendatio continetur elogio *Liuae*, II, 130.
- Auocare gentem**, II, 108.
- Aureae catenae**, II, 82. aurea corona, II, 82.
- Aures**. apud aures deorum queri, II, 130.
- Auspicari militiae gradum**, II, 101.
- Auspiciis propriis gerere res**, bello sc. II, 115. auspiciis consiliisque principis, II, 129. Caesaris ductu auspiciisque fracti hostes, II, 39. auspiciis Pompeii, ministerio filii oppressus Mithridates, II, 40. *vid. Boecleri Dissert. de ausp. reg.*
- Auspicatis reip. omnibus nupsit** i. e. *faustis ac felicibus*, II, 79.
- Autumant quidam Dido**, etc. I, 6.
- AVUS**

I N D E X.

- Auus naturalis**, II, 112, auus idemque pater, *scil. per adopt.* ibid.
- Auunculus maior**, II, 59. dicitur *Iulius Caesar Octavii Caesaris*, hic et apud *Sueton. Aug. 7.* Alias, auctore *Festo*, est auus et aviae auunculus: sed locis adductis ponitur pro matris auunculo. nam *Iulia est mater Atiae*, eademque soror *Iulii Caesaris*. *Atiae autem filius Octavius*. Vide *Casaub. ad Persii Satyr. 6.*
- Auxilii spem magis ostenderit**, quam opem ferebat, II, 74. *auxiliares distin. a legionar.* II, 112. *auxilia equitum et peditum*, II, 51. *ita enim dicuntur in bello socii Romanorum, exterarum nationum, ut Festus ait.*
- Auximum, vrbs Picen.** I, 15.
- B.**
- Babylon a Nino et Semiramide condita**, I, 6.
- Bacchi habitu incedit Antonius**, II, 82.
- Balbus Cornelius**, II, 51.
- Balinei instrumentum**, non ad *delicias*, sed *curandae valetudini in militia*, II, vide *G. I. Vossii lib. 1. de analog. c. 37.*
- Barbarus fermone**, *Sextus Pompeius, incultus, inficetus, rudis sermo notatur*, II, 73. *barbarus natione magis, quam ratione*, *Maroboduus*, II, 108. *eleganti figura utraque vocis significatio adhibetur, qua et peregrinitatem et absurditatem hominum rerumque notare consueverunt Romani.*
- Bathinus, flum.** I, 114. *in quinta reg. Ital. Plin. 3, 13.*
- Bato, dux Pannonum**, II, 114.
- Bellandi celeritas**, II, 41.
- Bellare**, I, 12, II, 49. II, 98. II, 129.
- Bellator et victor diffimilis Sulla**, *i. e. aliter in bello, aliter post victoriam se gessit*, II, 25.
- Bellum magnae molis**, magni terroris, II, 129. *belli fedes*, II, 74. *belli terror*, II, 90. *bellum patriae inferre*, II, 82. *bellum sustentatum ab eo alicubi, alicubi gestum*, II, 104. *aut bellum, aut belli praeparatio, aut infida pax semper inter eos fuit*, I, 12. *bello optimus, pace pessimus*, II, 11. **BELLA** non caussis inita, sed ut eorum merces fuit, II, 3.
- Bellum Actiacum**, II, 86. II, 88. **Africum**, II, 54. II, 55. **Alexandrinum**, II, 54. **ciuile Caesaris et Pompeii**, II, 49. **Hispaniense**, II, 55. **Italicum**, II, 15. **Iugurthinum**, II, 11. **Marficum**, II, 29. **Mithridaticum**, II, 18. II, 33. **Nolanum**, II, 17. **Numentinum**, II, 1. **Parthicum** molitur *Crassus*, II, 46. **Pannonicum**, II, 96. **Piraticum**, II, 33. **Punicum primum**, II, 28. II, 38. **Punicum secundum**, II, 90. **Pyrrhi**, II, 17. **Sertorianum**, II, 30. **Spartacium**, II, 30. **Troicum**, I, 5. **Viriathi**, II, 1. II, 90. *bella ciuilia*, 20. *annos durant*, II, 48. II, 89.
- Bellica militia**, II, 117. *bellica ciuitas, bellicosa*, II, 38. *studius acerrima belli. Virgil.*
- Bene militare**, II, 82.
- Beneficio alieno viuere**, *alterius ope seruatus intellig.* II, 62. *beneficio Caesaris seruari maluit*, II, 71. *beneficio S. P. Q. R.* II, 38. *beneficio ac permisso tuo*, II, 107. *hic adiicitur vox beneficii, ut gratia concessionis augeatur honoreturque.* **BENEFICIORVM** memoria erga infelices nulla esse solet, II, 53.
- Beneficium, de iure ciuitatis**. *recepti in beneficium, item, auctores beneficii*, I, 20.
- Beneuentum, vrbs Ital.** I, 14. II, 132.
- Bibu-

I N D E X.

Bibulus collega Caes. in consularatu, II, 44.
 Bimus, II, 75.
 Bithynia, *provincia facta*, II, 39.
 Blaesus Iunius, II, 125.
 Bocchus rex, II, 12.
 Boiohaemum regio, Maroboduvi regia, II, 109.
 Bona pacis suae circumfert Augustus terrarum orbi, II, 92.
 Boni, II, 2. II, 116. boni et mali, II, 124. bonum publicum, II, 2. bonae voluntatis vir, II, 120. bonus in toga, II, 115.
 Bononia I, 15.,
 Bouillae, II, 47.
 Breui, II, 109. II, 125.
 Bructeri, II, 105. *vid. Cluver. Germ. antiq. 3, 13.*
 Brundisina pax, II, 76. II, 86.
 Brutus D. Gallaeci cognomen meruit, II, 5.
 - - - D. particeps coniurat. in Caes. II, 56. interficitur, II, 64. II, 87.
 - - - M. auctor coniurationis in Caes. II, 56. comparatur cum Cassio, II, 72. manu familiaris interfectus, II, 7. morte voluntaria, II, 87.
 Brutianae partes, II, 74. Brutiana Castra, II, 72. II, 76.
 Buxentum, I, 15.
 Byzantium, *Miletum, unde originem habuit, superat potentia*, II, 15.

C.

Cadere, II, 66, II, 112.
 Caeciliae familiae claritudo, *singulari exemplo ostensa*, II, 11.
 Caecilius, *Cornicus*, I, 17.

Caecina, II, 112.
 Caede et gladiis comitia discutere, II, 12.
 Caeditii L. virtus, II, 120.
 Caelius M. seditiose agit, II, 68. *alii Caecilium vocant.*
 Caelo redditus Augustus, II, 124. *et cum explicatione quadam caelestem animam caelo reddere, II, 123. caelo demitti dicebant summa ingenia. vnde*
 Caelestis Augusti animus spreuisse humana consilia dicitur, II, 60. *tamquam maioris e caelo auspicii prudentia fretus.*
De cetero Noster hac voce, crebra figura, excellentiam rerum celebritatemque notat. caelestio ore Cicero coarguit Antonium, II, 64. caelestem eius vitam et memoriam futuram, II, 24. de cuius loci lectione prorsus nihil dubito; cum gravitatem vocum captet Velleius, et hanc ipsam exempla asserant. caelestium praeceptorum disciplinis innutritus Tib. II, 94. caelestissimum os Ciceronis, ob singular. eloq. II, 66. caelestissima opera Tiberii, II, 104. quem ipsum superlativum augendae novitate quadam gravitati orationis non dubitavit assumere.
 Caepio censor, II, 10.
 - - - consul a Cimbris fusus, II, 12.
 - - - Fanninus Augusti insidiator opprimitur, II, 91.
 - - - Seruilius, II, 1.
 Caeruleatus saltat Plancus, II, 83. *Glaucum referens, sc. Est enim hic color vitro proximus diis fluvialib. proprius et maritimis tribuitur.*
C. Caesar Iulius laudatur et describitur, II, 41. Sullam fugit *ibid.* a piratis captivus detinetur v. 3. eosdem capit et cruci figit, II, 42. etc. facta eius memorabilia perstringuntur

tur II, 4
 46. II, 4
 II, 41. c
 miralem
 lex eius
 ibid. F
 tur Por
 obidet,
 Pompei
 eius pos
 56. qu
 post bel
 Octaviu
 na, ibi
 omnes f
 II, 87.
 pertum
 viros m
 Caesar pa
 disting.
 C. Caesa
 Augusto
 lem to
 Syriam
 fidias c
 102. r
 Caesar L.
 ab Au
 Maffi
 Caesar,
 tibus,
 terius
 erat ob
 adaptat
 Caesar
 lentiae
 umphi
 miret
 Caesares
 109.
 C. Caes
 Caesar
 II, 6
 Caesari
 Calabr
 Calam
 C. A. L.
 lam
 II,

I N D E X.

- tur II, 43. et res gestae, II, 46. II, 47. nobilis consulatus II, 41. cur oligarchiam triumphalem amplexus sit, II, 44. lex eius de agro Campano *ibid.* Brundisium persequitur Pompeium, et Massiliam obsidet, II, 50. configit cum Pompeio, II, 52. clementia eius post victoriam, II, 55. II, 56. quinque triumphos agit post bell. ciu. II, 56. adoptat Octauium, interficitur in Curia, *ibid.* interfectores eius omnes fatali vindicta periere, II, 87. eius testamentum apertum, II, 59. inter doctos viros memoratur, II, 36.
- Caesar pater dicitur Iulius, ad *disting. a Caes. Octauius*, II, 96.
- C. Caesar Agrippae filius ab Augusto adopt. II, 96. virilem togam sumit, II, 99. in Syriam abit, II, 101. per insidias colloquii vulneratur, II, 102. moritur, *ibid.*
- Caesar L. itidem Agrippae filius ab Augusto adopt. II, 96. Massiliae moritur, II, 102.
- Caesar, ante meritis et virtutibus, quam nomine, Tiberius, II, 104. *i. e. dignus erat olim adoptari, antequam adoptaretur.*
- Caesar, cum significatu excellentiae Principalis domus: triumphum magnificentiam, quis miretur in Caesare, II, 121.
- Caesares. *sc. August. et Tib.* II, 109. II, 114.
- C. Caesar Strabo orator, II, 9.
- Caesar L. auunculus Antonii, II, 67.
- Caesetius Flavius trib. pl. II, 68.
- Calabria, II, 25.
- Calamitas exfilii, II, 45.
- CALAMITOSIS quis ullam deberi putat gratiam, II, 53.
- Calatia, II, 61.
- Calce et arena perpolitus locus, II, 32.
- Caldus Caelius, II, 120.
- Cales *deducta colonia*, I, 14.
- Calidius, II, 36.
- Caliginem inducere alicui, II, 56.
- Calones, II, 82.
- Calpurnia se interficit, II, 26. II, 88.
- Calpurniae vxoris Caes. fornicium, II, 57.
- Caluus, II, 36.
- Caluinus Domitius, II, 78.
- Camelius, II, 64.
- Campanae coloniae supplementum, II, 81.
- Campanis data ciuitas, I, 14.
- Campus, *de comitiis.* in campum descendere, *sc. petendi honoris causa*, II, 92. campo sumpta ambitio, II, 126.
- Candidati Caesaris, II, 124. qui a Caesare commendantur: *ita enim mox ipse explicat Velleius, sc. in magistratus petitione.* De talibus candidatis celebre L. Galbae dictum cum proverbiali figura legitur apud *Quinctil.* 6, 3. *nam pilam negligenter petenti, sic, inquit, petis, tanquam Caesaris candidatus.*
- Candidus, II, 82. eius exitus, II, 87.
- Candor iustus, II, 116.
- Caninefates, II, 105. *v. Cluver. Germ. antiq.* II, 33.
- Cannensis pugna reip. perniciofa, I, 9.
- Canutius, trib. pl. II, 64.
- Capax recta discendi ingenium, II, 29. fortunae, in quam aiebatur, capax, II, 93. capacissimus laboris et fidei, II, 127.

I N D E X.

- II, 127. *capacia ingenia*,
 I, 16.
- Capere** belli sedem, II, 74. *ca-
 pere sedem*, I, 2. *capit per-
 sona umbram rei*, II, 68.
- Capessere** remp. *ad remp. ge-
 rend. accedere*, II, 94.
- Captare** gloriam, II, 129. *affe-
 ctare, oppon. mereri. arbitria
 armorum principalium, sibi
 sumere, etc.* II, 94. *captare
 arbitria armorum*, II, 50.
- pro Captu mediocritatis meae,
 pro modo virium*, II, 109.
- Capito** patruus Velleii, II, 69.
- Capua**, quando condita, I, 7.
*in formam praefecturae red-
 acta*, II, 44.
- Caput** Telefini abscissum et cir-
 ca Praeneste gestatum, II,
 27. *sc. ad deiiciendos obsessorum
 animos. capitis cuius Romani
 pretium pollicetur Opimius*,
 II, 6. *capite poenas dare*, II,
 4. *capite velato elatus Sci-
 pio, cuius opera Roma super
 totum orbem terrarum extu-
 lerat caput*, II, 4. *eleganter:
 significatio metaphorica ad pro-
 priam infertur, concinnandae
 sententiae.*
- Caput alterum reip.** Tiberius,
 II, 99. *honoris et figurae causa
 accipi debet, quod proprie non
 permittebat ratio eius, qui tum
 erat, Principatus. capita im-
 periorum et hominum emi-
 nentissima*, II, 101. *de Rege
 Parth. et C. Caes. capita duo
 reip. Caesar et Pompeius*, II,
 52. *principes suae reip. viri.*
- Capite** detracto, *i. e. duce*, II,
 85. *capite poenas dare*, II, 4,
caput erectum et ostentatum,
 II, 19.
- Caput imperii** sui legerant Cor-
 finium, *veluti sedem imperii
 et domicilium*, II, 16.
- Caput fluminis** Lupiae, II, 105.
*i. e. fons. vide quomodo hunc
 locum conciliet cum Dione,*
- Cluverius, 3. Germ. antiq. 9.
 nescio, quid in mentem ve-
 nerit Lambino, ut ad I. Ho-
 rat. adnotaret: qui putant ca-
 put fluvii esse principium et
 originem fluvii, errant, etc. Cum
 sit ostium potius, quo in mare
 influit. Tam indefinite et ge-
 neraliter id asserenti non opus
 est alios potius opponere, quam
 ipsum sibi: quippe in eod. poeta
 Satyr. lib. 1. Rheni caput,
 de fonte et origine Rheni inter-
 pretatur.*
- Capitolinus** Iupiter, II, 131.
- Cappadocia** prouincia facta,
 II, 39.
- Capsa**, I, 16. *capso legebatur
 in MS. capsus sudem signifi-
 cat, notante Cl. Salmasio ad
 Vopiscum. Fuerit itaque longe
 melior MS. lectio, quippe
 cum mox sequatur septum;
 clausa capso alioue septo diuersi
 generis animalia. certe capsam
 minus hic conuenit, quod
 plerique animaduenterunt. Ad
 notas Vossianas ad h. l.*
- Captiui** duces in triumpho,
 II, 40.
- Caranus** regnum Macedoniae
 occupat, I, 6.
- Carbo** Papirius inter oratores,
 II, 9.
- Carbo** cons. a Cimbris fufus,
 II, 12.
- C. Carbo** praetorius interficitur,
 II, 26.
- in Carcere* necati, II, 34.
- Carere** suspicione, II, 45.
- Carinae.** *in carinis suis coenam
 se dare dixit Pompeius, cum
 Caesarem et Antonium in
 nauis exciperet*, II, 77. *Salso
 et eleganti dictorio occasionem
 et gratiam ambiguitas vocis de-
 dit. Carinarum enim habebat
 nomen locus ille Romae, ubi
 Pompeius Magnus aedes habue-
 rat, eas, proscripto Sexto Pom-
 peii filio, Antonius possedit.*

I N D E X.

- cum autem pars navis eodem vocabulo denotetur, lepida ambiguitate dixit: in carinis suis se coenam dare; ut navis carinas dicere putaretur. Romanas autem Carinas alludere et exprobrare intelligeretur. v. Dion. 45. p. 434.*
- Carminum auctores**, II, 36. princeps, *ibid.* carminum fulgor in *Homer.* I, 5. mollissima dulcedo in *Hesiodo.* I, 7.
- Carnuntum**, II, I 9, *aliis: Carnus*, vntis. oppidum Pannon. Norico regno proximum: *sive, ut Velleius loquitur, Norici regni proxim. quo de loco magis, quam opus erat, sollicitus fuit Cluverius in Vindel. et Nor. c. 5.*
- Carpere aliquem**, II, 32.
- Carseoli**, Ital. oppid. I, 14.
- Carthago condita**, I, 6. imperii Romani aemula, II, I. ἀνίπαλθ-τῆ Πώμη, potentior facta matre Tyro, II, 15. diruitur, I, 12. ea deleta res Romana degenerat, II, 1.
- Carthago prima extra Italiam colonia a Graccho deducta**, I, 15. II, 15.
- Caruilius Sp.** II, 128.
- Casilinum**, II, 61.
- C. Cassius seruat reliquias**, II, 46. auctor coniurationis in Caes. II, 56. liberto se occidendum praebet, II, 70. voluntaria morte, II, 87. *Cassianae partes*, II, 74.
- Cassius Parmensis**, II, 87.
- Cassius Longinus censor**, II, 10.
- Castellorum oppugnationes**, II, 95.
- Castigari graui poena**, II, 119, castigatio, II, 114. mitis, II, 125.
- Castrum, coloniae ded.** I, 14.
- Castra, pro re militari uniuersim.** vir nescias utilior in castris, an melior in toga, II, 125. castrorum praefectus, II, 112. *et alibi. de cuius officio, vid. Veget. de re milit.* II, 10. tribunatus castrorum, II, 104. v. *Eund.* II, 1. castris occupare ripam, II, 107.
- Casus transit in culpam**, II, 118. casus dubii rerum humanarum, II, 75. casibus variis iactati, I, 2. casibus adficere, II, 30.
- Catenis aureis vinctus rex Arm.** II, 82.
- Cateruae Gracchi**, II, 3.
- Catilinae coniuratio**, II, 34. mors, II, 35.
- Cato M. inter Histor. et orat.** I, 17. II, 36. *vide Magni illius Vossii de Histor. Lat.* I, 5. perpetuus diruendae Carthagini auctor, I, 13. *adde Plutarch. Cat. Maj.* princeps familiae Porciae, II, 35. homo nouus, II, 128.
- Cato Minor describitur et laudatur**, II, 35. inuehitur in coniurationem Catilin. *ibid.* senatus eum prosequitur domum, *ibid.* in Cyprum missus ingentem pecuniam refert, II, 45. oblatum imperium militare respuit, II, 44. filius eius cecidit in praelio Philippenfi, II, 71.
- C. Cato M. Catonis nepos repetundarum damnatus**, II, 8.
- Catulus Q. Lutatius Cimbrici belli victor cum Mario**, II, 12. interimit se, II, 22.
- Catulus Q. auctoritate et verecundia memorabilis**, II, 32. princeps senatus, II, 43. fatali morte fungitur, II, 49.
- Catuli poëtae elogium**, II, 36.
- Cauatus alueus**, II, 107.
- Cauchorum nationes**, II, 106. v. *Cluver. Germ. ant.* III, 18.
- Caudam trahere**, II, 83. *sc. imitatione et habitu Glauc.*
- Caudini,**

I N D E X.

- Caudini**, II, I. *hostes* (Samnit.) *apud Caudinas furculas intelliguntur.*
- Cauere.** caueret diligentissime illum diem, II, 57.
- Caute** Tullio concordiae publicae, *providente, consulente concordiae*, II, 48. *cautum erat lege Licinia*, II, 6. *de quacunque legis constitutione, ordinatione, sanctione, videas frequenter usurpari vocem.*
- Causa** melior illa, haec firmitior, II, 49. *ibi ius, hic vires attenduntur.* causa iustissima, II, 15. *causae deferre imperium*, II, 49. *causam suscipere*, II, 120.
- Cedere gloriae** alterius, II, 44. *cedere alicui titulo imperii, relinquere alteri eum honorem*, II, 63. *aegre cessere victoriam, concessere*, II, 85. *bene coepta male cedebant, succedebant siue potius eueniebant*, II, 14. II, 18.
- Ceionius praef. castr.** II, 119.
- Celebris opera**, II, 116. *celeber consulatus*, II, 105. *celeberimi usu sagittarum*, II, 34. *celeberrimae contentiones*, II, 43. *celebres Alpes nationibus*, II, 90. *celeberrima Italiae pars*, II, 104. *celeberrima militia*, II, 125.
- Celebres virtutibus viri**, II, 116. *celeberrimus iuuenum Pacorus*, II, 78. *celeberrima classis*, II, 77. *celeberrimi duces*, II, 16. II, 17. *celeberrimum nomen Opimiani vini*, II, 7. *celeberrimus fama fortunaque*, II, 99. *opibus gratia, etc.* II, 13. *virtutum aliarum et belli Cimbrici gloria*, II, 22. *prisca grauitate*, II, 86. *est haec inter eas voces, quibus lubentius et crebrius utitur Velieus.*
- Celebrantur victoriae**, II, 27.
- Celebratio epuli**, II, 56.
- Celer sensu**, *ὄξυς νοῦσαι*, II, 118. *celer cogitatione*, II, 73.
- Celeritas bellandi**, II, 41. *celeritas incredibilis*, II, 42. *celeritas nauium modica*, II, 84. *celeritate usus*, II, 51.
- Celsitudo corporis**, II, 94.
- Censere.** *ad censendum ciues ex prouinciis in Italiam reuocati*, II, 15. *nota res de censu agendo.* *census Senatorum*, II, 129. *octingent. Sextert. siue 20000.* *Philipp. ex censu dare militem*, II, 111.
- Censere.** *proprium Senatus verbum.* *Senatus censuit*, II, 35. *Populus iubet, plebs sciscit, Senatus censet.* *Brissou. formul. 2.*
- Censoris frater** *senatu motus a censoribus*, I, 10. *censorem implere, auctoritate censori necessaria valere*, II, 95. *dicit censoris vim. timere censorem, eleganter dicitur homo probrorum sibi conscius.* *ibid.* *censoria nota*, II, 68. *vid. supr. animadu. et Brissou. form. 2.* *censura aspera*, I, 10. *censura Planci et Paulli*, II, 95.
- Alio sensu:* *censura viuorum difficilis*, II, 36. *iudicium de viuus.*
- Centurio primipili fuste percussus**, I, 78.
- Cerealia sacra**, I, 4.
- Certare.** *iudicia ciuitatis cum iudicio Principis certant*, II, 128. *certare magnis iurgiis*, II, 33. *certare multo sanguine*, II, 90. *certat deformitas corporis cum turpitudine ingenii*, II, 69. *certatum est olim virtutibus, tunc certabatur sceleribus*, II, 26. *vbi initum certamen, i. e. praelium*, II, 85. *certamen ludicrum*, I, 8. II, 123.
- Certus.** *certa sedes, oppon. uagant. latron.* II, 32. *certae pacis*

I N D E X.

- eis argumentum, II, 38. certa confessio parendi, II, 39. certa confessio imperii, II, 90. *ita: certum imperii iugum recipere, II, 38. plena subiectio notatur. certum imperium, II, 108. certa fides, II, 23. spes, II, 103. certa victoria, II, 30. certa possessio, II, 89.*
- Ceruix**, cuius ceruices sufficienter sustinendo oneri, II, 131. *imperii sc. regendi. qui capax sit tantae molis, par tantae molis. ceruicem dare ad ictum, II, 69.*
- Cetera sanctissimus**, II, 46. cetera quietus, II, 119. *in ceteris, quoad cetera. ita alibi: alioquin sanctiss. v. supra.*
- Cethegus particeps coniurat.** Catil. II, 34. necatur, *ibid.*
- Chalcis**, Athen. colonia, I, 4.
- Charops vltimus inter Archont.** perpet. Athen. I, 2. I, 8.
- Cherufci**, II, 105. *Cluver. 3. Germ. ant. 19.*
- Chius**, insul. I, 4.
- CIBO** in vitam, non in voluptatem, vtendum, II, 41.
- Cicero homo nouus**, II, 128. princeps eloquentiae profae ac forensis, I, 17. Catilinariam coniurationem discutit, II, 34. lege Clodii in exilium pellitur, II, 45. Pompeianas partes amat, II, 62. Bruto et Cassio studet, II, 65. proscriptum et occisum deplorat Velleius magnifico elogio, II, 66. circa eum, qui viri docti floruerunt, II, 36.
- Ciere bellum**, de auctore et instigatore, II, 129. ciebat id bellum rex Iuba, II, 54. ciebat id bellum Nero, II, 75. *ita: ciere rixam, I, 2. ciens armatos ad pugnam, instigans instruensque, II, 6. ciere forum, I, 4.*
- Cilicia**, prouincia facta, II, 37.
- Cimbri ac Teutoni bellum Romanis inferunt**, II, 12. vincuntur a Mario, *ibid.* Cimbricam militiam minantur Romanis Germani, II, 120. *figurate ingens periculum damnunumque notatur, quale Cimbri obiecerant Romanis.*
- Cinctus multitudine immensa**, II, 14. *stipatus, comitatus.*
- Cinna nouis ciuibus ad perturbandam remp. vtitur**, II, 20. interimitur, II, 24. Cinnanae partes, *ibid.*
- Circa Altinum**, II, 76. Brundisium, *ibid.* circa Lesbum cepere sedem, I, 2. *i. e. ipsam Lesbum et circumiectas insul. in Attio circaque, I, 17. circa ea tempora, II, 92.*
- Circensibus ludis coronati**, II, 40.
- Circumdare caput lacerna**, II, 70. circumdata laeuo brachio togae lacinia, II, 3. *inuoluendi signif. circumdata artificis claustris temporum, I, 17. circumdatae aedibus porticas, I, 11. circumdatus exercitu, II, 112. II, 120.*
- Circumdare opera teatro**, II, 48. circumdata operibus Numantia, II, 4. minus octoginta annis circumdatum aeuum, I, 17.
- Circumferre terrarum orbi pacis suae bona**, II, 92.
- Circumfundi amplexibus alicuius**, II, 123. circumfusa Oceano insula, I, 2. circumfusae equitum copiae, II, 46. circumfuis legionibus exercitus, II, 112.
- Circumnavigare finus Oceani**, II, 106.
- Circumscripsit regem virgula**, I, 10. *virgula definiuit circulum, in quo rex stabat, eumque quasi inclusit.*
- Circumstantium frequentia**, II, 14.

I N D E X.

- Circumuentus iniquitate fortuna-**
nae, II, 119.
- Circumuolare ordines exercitus**
sui, II, 27. *exaggeratur em-
phatica voce et figura, ducis
suos adhortantis et obequitantis
ardor, impetus, strenuitas.*
- Circus**, II, 1. **Circenses ludi**, II,
40. *de quibus eruditum com-
mentarium scripsit Onuphrius
Panuinius.*
- Citerior ripa**, II, 107. **citerius**,
I, 17.
- Citrus**. ex citro apparatus tri-
umpho, II, 56. vindicauit hanc
lectionem egregie *Gerardus
Vossius*
- Ciuis aequalis**, II, 124. *proprium
epitheton ciuis in libertate. ci-
ues enim omnes iure pares,
II, 29. ciuis modestissimus, et-
iam illius aequalitatis nomine,
ἀγαπῶν τὸ ἴσον, II, 29. ciuis
optimus, II, 116. perniciosus,
II, 47. ciuium post vnum (Au-
gustum sc.) eminentissimus
Tiberius, II, 99. Δημοτικῶ
σχηματι utitur Velleius. Ita
Plin. Paneg. 2. Traianum ci-
uem vocat. Cum ciue non
paciscitur resp. II, 49.*
- Ciuilis misericordia**, *ciuium*, II,
7. **ciuilis sanguinis initium in**
urbe R. II, 3. **ciuilia bella** v.
B. **ciuilibus artibus sufficiens**
ingenium, II, 97. *oppon. bel-
lic. operib. Ciuiles contentio-
nes, II, 43.*
- Ciuilis dignitatis modus**, II, 7.
*quantam scilicet concedit et ad-
mittit liberae reipublicae forma,
et ratio ciuilis status, quam qui
excedit, inciuilis, et inciuilia
agitare dicitur.*
- Ciuilis reditus Pompeii**, II, 40.
*ex Appiano de eadem re lo-
quente, reddendum: Δημο-
τικος, popularis, ciuili modo et
libertati publicae ac aequabili-
ti consentaneus. Vide Casaub.
animaduers. Suet. ad Aug. 51.*
- Ciuitas libera dominaque gen-**
tium, II, 29. **ciuitatium**, II,
42.
- Ciuitas pro iure ciuitatis**. **ciuitas**
sine suffragio data, I, 14. **ci-
uitate donare**, II, 16. **ciuita-**
tem Rom. petunt Italici, II,
15. *ciuitate pollicenda Italiae
Gracchus res nouat, II, 2. quo-
modo ciuitate Italiae data di-
tributi sint noui ciues in tri-
bus, II, 20. ciuitates propaga-
tae, sc. ex matre Roma tri-
buente ius ciuit. I, 14.*
- Ciuitas**, Myrmidon. *de tota re-
gione, I, 3. ita: ciuitas Al-
lobrogum, apud Sallust. ciui-
tas Heluetia, apud Caesar. etc.*
- Clades Cassiani exercitus**, II, 82.
clade belli immunis, i. e. *da-
mnis et calamitate belli, II, 115.*
- Clara ingenia**, II, 9. **clarissi-**
mum Homeri ingenium illu-
xit, I, 5. **clarioris gentis, quam**
animi, II, 30. **clarissimus iu-**
uenis, II, 14. II, 72. **clarum**
exemplum, II, 119. **clarum**
quid fuit in oratoribus, I, 16.
clari nominis viri, II, 34. II,
56. II, 118. **clarus consulatus**,
II, 105. **vir**, II, 84. II, 104.
triumphus, II, 11. **clarissima**
felicitas, II, 10. **familia**, II,
127. **clarissimum bellum**, II,
78. **clarissimum certamen lu-**
dicr. I, 8. **clarissimi capitis**
abscissi merces, II, 66. **claris-**
simi imperatores, II, 15. **cla-**
rissimorum virorum caedes,
II, 71. *epitheton Velleio fami-
liare.*
- Clarissimus disciplinae**, II, 5. v.
supr. acer belli.
- Clarissimus Graii nominis Ly-**
curgus, I, 61.
- Claritudo familiae**, II, 17. **Cae-**
ciliae familiae, *peculiaris quae-
dam felicitas, II, 11. ita ipse
alibi explicat. claritudine e-
minere, II, 130.*
- Clarus vita**, II, 34.

Classica

I N D E X.

Classica corona, II, 81. classicae expeditiones, II, 121.

Classis Antoniana, II, 84. classicum certamen, *praelium navale*, II, 85.

Claudius Appius adulter Iuliae, II, 100. Claudius cos. II, 38. Claudius Nero. *vid. Tib.*

Claudius mons, II, 110.

Clausura muris Atheniensium ingenia, I, 18.

Claustra Peloponnesi, I, 3. claustris artificibus temporum circumdata, I, 17.

Clavus angustus, II, 88. *vestis suae insignis ordinis equestris notatur: ut latus clavus, Senatorum. unde laticlavus, angusticlavus vestis.*

Clazomenae conditae, I, 4.

Clementia Caesaris, II, 55.

Clementia. dum clementiam, quam praestiterat, expectat, II, 57. *eleganti compendio loquendi, una vox utriusque membro servit, ibi quidem proprie; hic per inflexionem significatus accipienda. clementiam victis praestiterat, proque ea benevolentiam expectabat.*

Cleopatra fugae dux in praelio Actiaco, II, 85. aspidis morsu occidit, II, 87.

Clients reginae infra servos, II, 83. clientelis paternis referretur ager, *i. e. clientibus*, II, 29.

Clodius P. lege lata Ciceronem in exilium pellit, II, 45. a Milone interficitur, II, 47.

Clusium, II, 28.

Coalescere. coalescentis pacis conditiones, II, 48. coalescentibus reip. membris, *quae bella civ. sc. diuulserant*, II, 90.

Cocles, II, 6.

Codri reg. Athen. virtus et gloriosum factum, I, 2.

Coelius mons, II, 130. *sive ut nonnulli hic legunt, mons Coeli.*

Coelius Histor. II, 9. *v. G.I. Voss. de Hist. Lat. I, 8.*

Coenavit sedens Tiberius, II, 114. *tanquam modo minus delicato et castrensi. nam eo instituto, ut singulare disciplinae militaris exemplum, memorat Velleius. vide Hieron. Mercur. lib. I. de re gymn. cap. II. ubi pro Tiberio, memoriae lapsu, Augustum ponit.*

Coepa bene, II, 14.

Coercere non parentem, *in ordinem redigere, cogere*, II, 50. coercere seditiosos, II, 125.

Coercitione magis, quam poena, II, 121.

Coercitio, II, 47.

Cogere iuvenes, II, 34.

Cogitare. eius optime ab ipso cogitata, *de consilio, destinatione, προαίρεσις*, II, 13. cogitatione celer, II, 73. cogitationum magnitudo, II, 41. nullam cogitationem petendi consulatus habebat, II, 17. cogitationem disicere, I, 10.

Cognatus. Quicquid clarum, principi veluti cognatum est, II, 130. *eleganti et acuta sententia notatur illa cognatio virtutis, praestantiae, ad bonum publicum relata.*

Cognomen ex virtute, I, 13. II, 5. II, 15. II, 11. ex victoria, II, 10. testimonio victoriae datum, II, 116. *frequenti et noto more veterum.*

Cognomen fratri relinquere, II, 112.

Cognomen patriae urbis, I, 1.

Cohaerens male concordia, II, 47. *infida.*

Cohortes legionariae, II, 5.

Coire in formam exercitus, II, 61. coire cum aliquo, II, 101.

Colchi, II, 40.

b 4

Colere

I N D E X.

- Colere numen , II, 107.
- Collega officii , II, 77. collega consulatus , II, 56. collegium consulum , II, 8. collegium tribunitiae potestatis , II, 90. *alias* , confortionem *dixit*.
- Collidi. collisa inter se capita reip. II, 52.
- Colligere collecto favore populi , II, 91.
- Colligi hoc potest , I, 9. II, 86. colligere milites , II, 110.
- Collina porta , II, 27.
- Collocutus cum Lentulo , II, 51.
- Colloquium per colloquia repulsus , II, 63. Colloquia cum hostibus caute admittenda , II, 102.
- Colonis occupare urbem aut insulam , I, 4. I, 14. coloniae extra Italiam non ponebantur , idque per arcanum imperii , II, 15. de *Coloniis digressio Velleii* , I, 14. et I, 15. *capp. distinguuntur in deductas iussu senatus et militares ; sc. quae ideo deducebantur , ut veteranis praemia persoluerentur* , I, 14.
- Columbae volatu classis directa , I, 4.
- Comes fugae , II, 53. II, 76. exilii , II, 100.
- - - militiae nostrae , qui apud nos militauerat , II, 118. Hispaniensis militiae , II, 59.
- - - fugientis reginae , quam pugnantis militis , esse maluit Antonius , II, 85.
- - - inutilis in aliena victoria , II, 80.
- Comitem aevi sui trahet mundus laudem Ciceronis , II, 66.
- Comites aggregauerat fortuna , II, 53.
- COMES eminentis fortunae inuidia , I, 9. *ita COMES magnae fortunae adulatio* , II, 102.
- In quibus locis operae pretium est obseruare subtili discrimine usurpatam vocem.*
- Comitari triumphum , II, 14.
- Comitari triumphum , II, 121. comitata est Caesarem fortuna sua in Hispaniam , II, 55. comitata est eum fortuna ad vltimum diem , II, 29. II, 69.
- Comitatus priuatus magnorum virorum , II, 40. comitatus magnus , II, 72.
- Comitia ordinantur a Tiberio , II, 124.
- Commendare candidatum , II, 124. *vide talem formul. apud Sueton. in Caes. 41. commendare vt supplicem ; auxilii et patrocinii impetrandi* , II, 109. commendare alicui sua opera , tuenda *sc. et aemulanda* , II, 123. nomen suum perpetuae memoriae commendare , II, 4. forma , qua flos commendatur aetatis , II, 29.
- Commendabilis nouitate operis , II, 9.
- Commeatu petito Romam venit , II, 11. *proprie , ex castris sc. licentia abeundi impetrata. commeatum acquiescendi a continuatione laborum petere* , II, 99: *licentiam secedendi ex urbe etc. vide Marcell. Donat. ad Sueton. Tib. 62. et Claud. 16.*
- Commentarii , II, 60. *ὑπομνήματα Appianus vocat.*
- Commercia epistolarum inter , II, 65.
- Commilito belli Getici , II, 59. commilitio patris assuetus , II, 29.
- Committere se suffragiis populi in petendo magistratu , II, 49. fidei alicuius , I, 9. fugae fortunaeque , II, 72. annuis commissa est magistratibus resp. I, 8. commissum ei regimen classis , II, 85. commissus exercitus , II, 97.

Com.

I N D E X.

- Commiffa proscriptio fanguine tribuni, *oppon. finita*, II, 64.
- Commoda plebis, II, 13.
- Commodare alicui manum, *sc. ad interficiend.* II, 70.
- Comoedia vetus et noua, I, 16.
- Compages corporis fufficiens vigori animi, II, 127.
- Comparandum antiquis exemplum, II, 78. II, 92. comparisonem priorum vicit, I, 9. vsque in comparisonem Graecorum ingeniorum euectus, II, 9.
- Compelli nullo modo potuit, II, 2.
- Compescere armis furorem seditionum, I, 12.
- Complecti decreto, II, 121. complecti aliquem obsidione munimentisque, *concludere*, II, 51. complecti ingenio, II, 66. complecti animo vim regiam, II, 108. *destinare ac componere ordinareque animo statum regium.* complexus materno genere illustres familias, *elegant.* de eo qui connectitur familiis ill. II, 127.
- Componere bellum Troicum, I, 5. *describere. ita: componere tempora Iliaca, historiam eorum temporum scribere*, I, 3.
- Componere bellum aequis conditionibus, II, 25. *finire.* componere pacem, *conciliare, constituere*, II, 76.
- Compos victoriae, I, 10. II, 96.
- Comprimere bellum, *sive rebell.* II, 129. seditionem, II, 126. compressit Thracas virtus Pisonis, II, 98.
- Comprobatum a diis factum, I, 1.
- Compsa Hirpin. oppid. II, 68.
- Conari. conandi sceleris consilia, II, 35.
- Conata exequi, II, 29. conata eius destituit ille, II, 42.
- Conatu forte opus, euentu felix, II, 112.
- Concedendum illis minime, I, 3.
- Concedere Siciliam Pompeio, II, 77.
- Conciebat frequentiam Italiae Gracchus, II, 5. *ita: conciens ad arma colonos*, II, 74. *de instinctore et concitore turbarum.* Nonius: *concire est cum perturbatione commouere.*
- Concidere. anno quo Carthago concidit, *interiit*, I, 13. concidere de vrbe, I, 7.
- Conciliare alicui principatum, *sua auctoritate etc.* II, 128. ea res conciliarat illi magnam inuidiam, *pepererat*, II, 56. conciliare vxorem, II, 59.
- Concipere. concepit, esse homines etc. *in animum induxit, credidit*, II, 117. concipere voto, II, 89. conceptum spe nunquam hoc erat, II, 106. concepta securitas, II, 103.
- Concludere se loco, II, 22.
- Concordia, *societas.* si Caesar eius concordiam aspernaretur, II, 65. concordia publica, II, 48.
- Concupiscere maiora, II, 88. pecuniam, gloriam, II, 46. neque quisquam aut alia omnia minus, aut gloriam magis concupiit, II, 33.
- Concurrere cum aliquo acie, *praelium committere*, II, 70. mutuis ictibus, *de perimentibus se mutuo*, II, 27.
- Concursus ciuitatis, *laetantis sc.* II, 103.
- Concutere. concussit eum fortuna, *multauit infortunio*, II, 79. concusserat prouincias magnis momentis, II, 78. *labe factauerat etc.* Hispaniae concusserant populum R. terrore belli Numantini, II, 90. cussas

I N D E X.

- cussae hostium vires, II, 121.
 concussa magnis motibus Graecia, I, 3. *damni et perturbationis significatu.*
- Condere, *urbibus inaedificare*, I, 2.
- Condere colonias, I, 15.
- Conditor conseruatorque Romani nominis Octavius, II, 60. *ita apud Flor. IV. 12, 66. condidisse dicitur imperium. ubi Freinsh. Ind. vide. Qui seruat sc. rempublicam, qui nouam formam procumbenti reip. restituit, non sine figura altiore notatur tali elogio.*
- Conditio mortalis quantas virtutes recipit, II, 2. conditio mortalis non recipit, II, 104. conditio temporum, I, 18. conditionis miserrimae homines, II, 23.
- Conditionum iacta mentio, II, 65. legatum de conditionibus mittere, II, 7. conditionibus fanabantur discordiae ciuium, II, 3. *Durch Vergleich.* conditiones pacis postulare, recipere, II, 48. conditionibus finire bellum, II, 50. aequis bellum componere, II, 25. *atque hoc significatu dicitur: conditionem ciuis non esse recipiendam, II, 49. omnes aut bello domuit, aut conditionibus sui iuris fecit, II, 108.*
- Conducere aedes tot millibus num. II, 10. conducere tabulas, Romam portandas, *partione sc. certi pretii a locante soluendi*, I, 13.
- Conferre stipendium, II, 39. conferre aerario, I, 9. conferre iracundiam in aliquem, II, 21. conferre beneficium in aliquem, II, 53. conferre animum atque arma ad id bellum, II, 115. *conuertere se, ad gerend.* conferre arma, II, 114. *in vnum locum sc. deditiois caussa, seque et arma tradere. hoc facto non minus in eum collatum est, II, 76. praesti-*
- tum beneficium, commodumque intelligitur, conferre in filium testimonium victoriae, II, 116.*
- Confessio. ad certam confessionem imperii pacata Dalmatia, II, 90. certa confessio parendi, II, 39. confessione omnium senatus princeps, II, 43. in confesso fuit, II, 83.
- Conficere bellum, *alias patrare*, II, 32. exercitum immantem, II, 51. *alibi: conflare. cogere, congregare.*
- Confidere, I, 17.
- Confinium. in arcto salutis exitiique confinio, II, 124. confinio iuncta, II, 110.
- Confirmare vires suas, II, 44. Gallias, *sc. in obsequio et fide*, II, 120. *ita: vacillantium gentium animos ibid. confirmare acta, II, 44.*
- Conflare bellum ingens, *ciere, excitare: de auctore*, II, 55. magnum exercitum, *colligere*, etc. II, 74. conflata inuidiis mors, II, 4.
- Configere cum hostibus, II, 70. configere cum consulibus, I, 9.
- Confluere ad aliquem, II, 55. II, 72. II, 80.
- Confossus est, II, 22.
- Confundere omnia, *vt alias miscere, de seditios. molit.* II, 125. confusio populi, *consternatio*, II, 124.
- Congiariis populum honorare, II, 129. *congiarium vocabatur pecunia beneficii gratia dari coepta. inquit Isidorus 14, 25. et frumentum, de quo passim.*
- Congredi alicui *sc. praelio*, II, 112. *supra: concurrere acie cum.*
- Congregare similitudines, I, 17. congregari in vnum corpus, I, 16.

Con-

I N D E X.

- Congruere in eandem formam**, I, 16. congruit professioni, II, 87.
- Coniunctissimus sanguine**, II, 41.
- Coniungere consulta factis**, II, 79.
- Coniurati**, II, 35. coniurationis auctores, II, 50. consilarii, *ibid.*
- Conquirere aliquem ad necem**, II, 41. conquiri ad mortem, II, 22. conquirere militem in bello, I, 15. conquirere in quo nitamur, I, 17.
- Conscii facinoris**, II, 91. conscientiae conuenientissimam vocem effudit, *in bon. part.* II, 14. in conscientia facti plurimum sibi honoris esse, *aieb.* II, 62. *absque alio praemio sc. tali sententia Germanicus Taciti* (2. A. 22. I.) *ratus est*: conscientiam facti satis esse: *similia passim apud Senecam et Stoicos.* conscientia accire mortem, II, 38.
- Conscientia omnium flagitiorum merfus**, II, 91.
- Conscribere legionem**, II, 16. cohortes, II, 20.
- Consectari.** consectantes Syllae equites, II, 19. *qui fugientem persequebantur. Suetonio sunt inquisitores.*
- Consensescere in remotissimo angulo**, II, 102.
- Consentire sibi difficile**, II, 63. *de haesitante et difficulter aliquid certi statuente.* consensus populi exoptulabat, II, 77. Senatus populique cognomen Augusto dedit, II, 91.
- Consentaneus vita ac morte vir**, II, 63. *qui dignum grauitate vitae exitum delegit.*
- Consensus reipub.** II, 15.
- Consentiens voluntas senatus cum iudicio principum**, II, 115.
- Consequi.** contigit mihi fratrique *etc.* consecutis, vt neque post *etc.* II, 124. consecuta est eum merita facti poena, II, 23. consecutus Sallustium Liuius, *aeuo scil.* II, 36. ad consequendos, quos priores ducimus, accendimur, *aequandos, vt mox ipse explicat*, I, 17. consequi non minora potuit, II, 88. consequi honores, II, 116. ius equestris gradus, II, 118.
- Conseruator reip.** Cicero, II, 66.
- Consilium.** *ὑποδείξις*, voluntas, II, 8.
- Consilio ac fide captiui seruatus**, II, 82.
- Consilio imperatoris defectus**, II, 120. *signanter, prudentia imperatoria destitutus.* fide melior, quam consilio prudentior, II, 50.
- Consilium publicum**, I, 8. *de senatoribus et consiliariis reip.*
- Consiliorum Principalium minister et adiutor**, II, 129.
- Consilia alicuius sequi, i. e. partes**, II, 72.
- Consiliorum salubria medicamenta**, II, 129. *ex occasione comparationis dicuntur. v. med.*
- CONSILIA impetu victa**, II, 31. **CONSILIIIS** aliorum contradicere, loco sapientiae est vanis hominibus, II, 80. consilia pia, II, 131. consiliis magna audere, II, 29. consiliis dux, II, 18. consilio prudens, II, 50. consilio belli bellum iungere, II, 110.
- Consilium, in sequiorem partem, de reb. nou.** II, 118. *ita*: consilii societas, *de coniurat.* II, 35. consilia praecipitis iuuenis, II, 88. consilia scelesti Saluidieni, *etc.* II, 76. scelerata, II, 130. sceleris conandi, II, 35. interficiendi Caesaris, II, 88. II, 91. perfida, II, 102. perniciofa, II, 3. *hinc*: consilarii caedis, II, 56. coniurationis, II, 50.

Consi-

I N D E X.

- Consistere nusquam, I, 16. consistere ante aciem, II, 55.
- Consulta bene male cedebant, II, 18. male consultorum poenas dedit, II, 38. consultis facta coniungere, II, 79. (*alibi: decreta patrare, II, 110.*) *de propositis, destinatis, decretis. ita: in consultando temerarius, in exequendo vir, II, 24.*
- Consobrinus, II, 3. *pro sobrino. vid. Schegkium.*
- Consors imperii, I, 129. vitiorum fratris, II, 74. *pro particeps. censoris frater, et quidem consors, I, 10. hic accipitur de κοινός, i. e. ejusdem mensae tectique particeps.*
- Consortio. consortione tribunitiae potestatis aequatus Augusto, II, 99. consortionem trib. pot. constituere alicui, II, 103. *Cic. 30. A. 6. dissoluetur omnis humana consortio.*
- Conspicata, II, 27.
- Conspici. minus conspici idem passurus cupit, II, 91. *de eo, qui publica ruina et in turba ac multitudine perire optat. conspici simul uniuersa, II, 38. conspicitur opus Caesaris, II, 39. ne conspiceretur a praedonibus, II, 43. in conspectum venire, II, 111.*
- Conspicua virtus, II, 35.
- Constantia summa, *grauitas animose exercita*, II, 92. constantia pugnanđi, *perseuer.* II, 85. constans ex voluntate parentium principatus, II, 108. pro constantia animo magno, II, 34. constantia formae, II, 29. constantia Romana, I, 10. constanter repellere, II, 89.
- Constat inter omnes, II, 41. constat reipub. concordia, II, 62.
- Constituere urbem, I, 1. I, 4. constituere in certa sede, *collocare*, II, 32.
- Constituere dignitatem alicuius, *de auctore*, II, 130. alicui tribunitiam pot. II, 103.
- Constituere tempus insidiarum, II, 118. ex constituto, II, 110. *de pacto: ex composito.* constitutae Olympiades, I, 8. constituere modum, II, 22. finem militiae, II, 125. constitutum rerum naturae corpus, II, 66.
- Constituendae reip. triumuir, II, 88. *ex perturbatione et confusione in pristinum statum reuocandae.*
- Consulis Romani sanguine imbutae primum manus militum, II, 20. consularis imperii metu vrbe pellitur Catilina, II, 34. *ita: Consularem vindictam minari, II, 92. consularibus armis oppressus, II, 68. Consularia insignia et fasces, II, 58.*
- Consularis ex priuato, II, 51. consulare fastigium, II, 69.
- Consulatus multiplicati Mario, II, 12. undecim gessit Augustus, II, 89.
- Consulere conscientiae, famaе, II, 115. *studere, quod postulat consc. facere.*
- Consulta male, II, 88. bene consulta, II, 18. consultis facta coniungere, II, 79. in consultando temerarius, II, 24.
- Consummare. illa aestas maximi belli effectus consummauit, II, 115. consummari felicitate nihil potest, aut optari votis, II, 89. consummatum tantum opus *sc. bell. Pannon.* II, 117. Silianus immature praereptus consummatione euectae in paternum fastig. imaginis defectus est, II, 116. *i. e. non potuit consummare illam celebritatem, ad quam exemplo patris peruenturus videbatur.*
- Consumere. illae prouinciae consumserunt Scipiones, II, 90. *ita: consumtus acie, II, 52.*
- Con-

I N D E X.

- Contemnit potens humilem, II, 126.
- Contemplatus frequentiam suam exercitus, II, 81.
- Contemptor. quam non fuerit contemptor pecuniae, II, 117.
- Contendere. non contendit ultra, II, 32. qui contendebant, exercitus esse dimittit. II, 48. contendebat, non accipiendam condit. II, 49. *de suadente et dissuadente cum expressione asserantioris affirmationis.*
- Contentiones acres in innocentes cum inimicis, I, 11. contentiones ciuiles, II, 43.
- Contentus semetipso duce partium, II, 72. contenti sustinuisse hostem, *satis habuere etc.* II, 112. contentus retinere, II, 49. non contentus victoriis, II, 46.
- Continentem claustra, I, 3.
- Continentes syluae, II, 109.
- Continere *sc. in custodia*, II, 129. continere se in Italia, II, 82. non continebat, quin adicerent, II, 104. continere quiete, II, 125.
- Contingere manum, II, 104. II, 107. *actiue. ita: fors Tyrrenum contigit, I, 1. contigit huic soli diutius recusare principatum, II, 124. de re et felicitate eximia. ita: non alii contigerat is honor, II, 61. non existimabant, secure ei id contingere posse, II, 93. contigit visere, II, 101. contigit nobis quaestoribus destinari, II, 124.*
- Continuus. per continuos annos vig. II, 48. II, 104. continua triennii militia, II, 122. continuare alterum tribunatum, II, 6. vndecimum consulatum, II, 89. aedilitati praeturam, II, 91. continuatio laborum, II, 99. bellorum, II, 121. continuum biennium, II, 16. continuatae actiones, II, 64. continuati honores, II, 12.
- Contra. qui contra tulerant arma, II, 28. II, 87. contra Brundisium, II, 76.
- Contrahere militem atque remigem, II, 79. classem, II, 42. contrahere exercitum, II, 19. contrahere legiones in vna castra, II, 113. contractae emtionibus domus, *coemtae, quae sc. vicinae sibi et contiguae erant*, II, 81. contracta affinitas nuptiis, II, 44. contracta ex occurfu rixa, II, 47. contracta in vnum species, I, 14. contractum odium, II, 79.
- Contraxisse sibi hoc videbatur Cicero, II, 45. *i. e. conciuisse, acciuisse eam inuidiam, peperisse.*
- Contrebia vrbs Hisp. II, 5.
- Contribuere nouos ciues in tribus, II, 20. *alibi, distribuere vocat.*
- Contumeliam mereri, II, 45. contumeliam inferre, II, 90. contumeliae graues, I, 12.
- Contumeliosissime multare, I, 7.
- Contumeliosum bellum, II, 1. II, 90.
- Conuenit eos mirari, I, 3. *elegantem, vt alias: mirari licet eos, mirari possis eos etc. forma in illam amplitudinem conueniens, respondens illi amplitud. II, 29. conuenientior decori publico imprudentia, I, 13. conuenientissima disciplinae auctor, I, 6. conuenientissima conscientiae vox, II, 14.*
- Conuenire aliquem. conuento prius Tiberio, II, 101. conuenire visendi gratia, II, 99.
- Conuerterat Pompeii persona in se orbem terrarum, II, 31. *admirationis notam habet. conuersae cohortes sc. in fugam, II, 112. conuersa ciuitas a negotio in otium, II, 1. conuersus Drusi animus in deteriora sc. desciuit, II, 14. ita: conuer-*

I N D E X.

- conuersus in praecipitia, II, 112.
- Conuersatio hominum *προσομιλία*, conuictio, II, 102.
- Conuictus ponuntur pro conuiuuis, II, 33. ita: conuictibus adhibere aliquem, apud Tacit. 2. A. 28, 3.
- Conuicium petulans, II, 28.
- Copia omnium rerum abundantissima, II, 106. copiam pugnandi facere, offerre se hosti ad praelium, II, 112. copiae, pro exercitu, II, 110. copiae equitum, II, 46. copiae pro com meatu et annona, II, 111.
- Coponius, II, 83.
- Copulatum sibi hunc quaestorem habuit, adiunctum etc. II, 12.
- Corfinium caput imperii Italicorum lectum, II, 16. unde Italicum dixere. Strabo lib. v. τον Μαρσικόν καλέμεον ἐξήσαν πόλεμον, Κορφίνιον τὴν τῶν Πελιγνῶν μητρόπολιν κοινὴν ἀπασι τοῖς Ἰταλιώταις ἀποδείξαντες πόλιν ἀντὶ τῆς Ῥώμης, ὁρμητήριον τῆς πόλεως, μελονομαθεῖσαν Ἰταλικήν. etc.
- Corinthus conditur, I, 3. ab Homero iam hoc nomine vocitata. *ibid.* Syracusas condit, II, 15. exciditur, I, 13.
- Corinthia sc. vasa, ex laudato illo aere, I, 13.
- Cornelia mater Gracchorum, II, 7.
- - - Pompeii vxor, II, 53.
- Cornelius Rufinus, II, 17.
- Cornificius legatus Caesaris, II, 79.
- Cornu dextrum nauium Iulian. II, 85. ut in acie terrestri.
- Corona aurea velatus Antonius, imitans habitum Bacchi, II, 82. corona classica Agrippae data, II, 81. vocatur alias naualis et rostrata: quia quasi rostris nauium insignita est; ut ait Gellius v. 6. unde effigies Agrippae cum tali corona in antiq. nummis. corona laurea Pompeio decreta, II, 40. corona murali donatur Scipio, I, 12. et obsidionali *ibid.* vid. Gell. loco adducto.
- Corpus Tiberii et Caii Gracchorum in Tiberim deiectum, II, 6.
- Corpus rerum naturae, II, 66. corpore nusquam erat Pompeius, II, 54.
- Corpus in vnum congregari, I, 16.
- Corrigere fortunam temporis virtute, II, 79.
- Corripere arma, de seditiosis, II, 110. insignia consularia sc. per nefas, II, 58.
- Corrumpit consilia fatum, II, 57. II, 118. otium militem, II, 78. corrumpit pertinacia munus misericordiae, II, 52. corrupto animo eius in diem, II, 72. etiam de peruersis consiliis et caecitate virtuti opposita.
- Coruinus, II, 36.
- Coruncanus T. homo nouus, II, 128.
- Cosa, II, 16. siue Cossa, I, 14.
- Cossus, II, 116.
- Cothurnis succinctus, II, 82.
- Cotys, II, 129.
- Crassus M. patrat bellum Spartacium, II, 30. cur oligarchiam triumviralem amplexus, II, 44. opprimitur a Parthis, II, 46. II, 82. II, 91. II, 119.
- Crassus L. inter orat. II, 9.
- - - P. orat. II, 17.

Crassus

I N D E X.

- Crassus Mucianus procos. interficitur, II, 4.
- Cratinus *comicus*, I, 16.
- Creare seditionem, *excitare*, II, 20. creare de magistratibus, I, 8. I, 9. creatus Flamen, II, 43.
- Crebrae expeditiones, II, 78.
- Credere se colloquio, II, 102. religioni templi, I, 9. credenda afferebantur, I, 12. *fide digna*. credas vix, II, 118. credere de se alicui, II, 60.
- Cremona, I, 14.
- Creon *Archon Athen.* I, 8.
- Crescere de vrbe, I, 7. crescit odium, II, 60. crescente classe et fama, II, 79. crescente incendio amoris, II, 82. crescentibus vitiis, II, 112.
- Cresphontes, I, 2.
- Creta *ins.* I, 1, II, 81. *prouincia facta*, II, 34. II, 38.
- Crimina multa defidiae morte redemit, II, 87. criminari aliquem apud, II, 74. criminationes falsae, II, 77.
- Crimini est, II, 116.
- Crispinus Quinctius adulter Iuliae, II, 100.
- Crudelitas Sullana, II, 25. II, 28.
- Cruentus. non aliud bellum cruentius caede clariss. vir. II, 71. cruentissimus Romano nomini dies, II, 52. *de acie Pharsal.*
- Cultello percussus Drusus, II, 41.
- Cultus *de habitu siue vestitu*, II, 107. *ita*: cultus pastoralis, I, 2. omnis cultus triumph. II, 40. *aliter*. cultus triumph. *pro apparatu triumph.* II, 129. cultus agris rediit, II, 89.
- Cum. magna cum libertate, II, 71. nulla cum perturbatione hominum, II, 88. multa cum
- difficultate itinerum perduxit exercitum, II, 54. tanta cum quiete duxit exerc. II, 25. gentes plurimo cum earum sanguine perdomuit, II, 95. plurimo cum earum excidio pacauit, II, 98. cum singulari cura frugum duxit exerc. II, 25. cum victoria penetrae gentes, II, 40. cum exercitu petit Thessaliam, II, 52.
- Cumae in Italia conditae, I, 4. Cumanos Osca mutauit vicinia, I, 4.
- Cuniculi *subterranei*, II, 27.
- Cupere praua, *de cupidit. et motione rerum nouarum*, II, 6.
- Cupidior pecuniae, quam recte faciendi, II, 97. cupidissimus quietis et otii, I, 7. cupidissimus potentiae, II, 29.
- Cupiditas imperii, II, 33. cupiditas contingendi manum, II, 104. cupiditas confundendi omnia, II, 125. cupiditates, II, 48.
- Cupido pecuniae, II, 33.
- Cupidus imperandi, II, 79.
- Cura atque onus belli, II, 92. curam omnem fata vincebant, *curationem et medicin.* II, 123. curae fait, II, 97. cura et fides, II, 125. cura ducis, II, 106. II, 114. non sine cura dicendus, II, 18.
- Curare, quae agenda sunt, II, 98.
- Curia Hostilia, II, 12. II, 26.
- Curio trib. pl. fax ciuilibus belli, II, 48. Curioni simillimus Caecilius, II, 68.
- - - dux Iulian. partium occisus, II, 55.
- Curru urbem ingredi, II, 122. curru urbem inuectus est, II, 30. *sc. triumphali.*
- Curfus, *de nauigatione*, II, 43. *ita*: cursum in Africam direxit, II, 19. curfus classis directus volatu columbae, I, 4. *aliter*:

Curfu

I N D E X.

Curfu tendere ad aliquem, II, 70. curfu praecipiti descitum, II, 1.

Curuatus aequaliter, II, 59.

Custos imperii Tiberius vocatur *ἐγκωμασικὸς*: II, 104. custos securitatis urbanae, *periphras. praefect. urbis*, II, 98. custos perpetui ignis, II, 131.

Custodia captiuorum honoratorum qualis, II, 129. custodia libera, I, 11. *ἀδεσμοῦ & φυλακῆς*. custodia ritus patrii, *de retinentibus et conseruant. mores patr.* I, 4. custodia urbis, II, 100. custodiae maris praeesse, II, 72. *ita*: custodiis urbis praepositus, II, 88. custodiis exercitus inclusus hostis, *obsidente exercitu scil.* II, 111. custodire damnatos per municipia, *in custodia retinere*, II, 35. custodire corpus suum, *sc. satellitio*, II, 109. custodire oculis, II, 41.

Cyprus, I, 1. II, 45. *facta provincia*, II, 38.

Cyzicum Milesiorum colonia, II, 15. liberatur obsidione, II, 33.

D.

Dalmatia subigitur, II, 90. rebellat, II, 110. *prou. facta*, II, 39.

Damasippus praetor clarissimos viros trucidat, II, 26.

Damnauit Milonem inuidia facti, II, 47.

Damnum Craffi, *de clade*, II, 119. *ita*: damnum amissi militis, II, 115. damnum imperatoris, *sc. amissi*, II, 46. damno repensata voluptas, II, 21. damna fortuita, II, 126.

Danubius, II, 110.

Daorisi, II, 115.

Dare leges senatui, *de seditios. mil.* II, 125. dare coenam, II, 77. dare experimenta virtutis, II, 116. *ita Graeci*: *παίειαν ἀρετῆς δίδοναι*. dare filium in adoptionem, *in familiam alterius, adoptandum dare*, I, 10. dare nomen a se, I, 1. dare poenas capite, II, 4. dare vitam, II, 52. dare ceruicem ad ictum, II, 69.

De exilio reuocare, II, 20.

De industria, I, 2.

Debellatum apud Actium, II, 84. *patraturum bellum alias*.

Debere aliquid vltioni patris, amici, II, 65. debuerat spiritum supplicio, *dignus erat, qui manu carnificis moreretur*, II, 35. quam viuo iracundiam debuerat, in corpus mortui contulit, II, 21. debere sibi incrementa, II, 34. debetur gratia, II, 53. debitus triumphus, II, 121.

Decedere *sc. provincia, expleta administratione*, II, 59. decedere coëgit provinciis, quas armis occupauerat, *ut alias, excedere: i. e. liberauit provincias praesidiis eius et imperio*, II, 23. decedere, *mori*, II, 14. II, 21. II, 23. II, 47. II, 48. II, 87. II, 102. decedere patria, *demigrare*, I, 1.

December, II, 105.

Decernit senatus provincias alicui, *administrandas sc. provinciali imperio*, II, 73. decernitur ei bellum Mithridaticum, *gerendum sc.* II, 18. decreto patrum comprobatum est, II, 58. decreta patrare, II, 110. decernere honorifice, II, 62. decerni in praetura Antonii, II, 31. decerni sibi Hispanias voluerat, II, 48.

Et: decretis facta iungere, II, 118. *cum nota strenuitatis dicitur de iis, qui destinata exequuntur*.

Decertare proelio, II, 12.

Deci-

I N D E X.

- Deciderat caput**, II, 40.
- Decipere fraude**, II, 69. II, 82.
- Declarabat**, superesse sibi vim etc. ostendebat; II, 109. declaravit id Syria, *documenta dedit*, II, 117.
- Decus publicum**; I, 13. *ita Tacit. I. H. 90, 4. et al. de bono publico, in quo non minus scilicet honor, quam utilitas includitur.* decus priscum senatui restituere cupit Drusus, *sc. potestatem iudiciorum*, II, 13. decus non mediocre, II, 36. decus eloquentiae, I, 17. in decus priorum inire consulatium, II, 23.
- Deditio signatur a Velleio istis locutionibus**: *permittere se ditioni alicuius, committere se fidei alicuius; summitti alicui, etc.* II, 37.
- Modus deditiois militaris, ritusque**, traditis sc. armis et prostratis humi corporibus factae, *exprimitur*, II, 106. II, 114. *vide omnino Briffon. formul. 4.*
- Est et alia deditio, qua e. g. Mancinus nudus religatis post tergum manibus hostibus est deditus**, II, 18. II, 90. *Adi Liu. 9, 10.*
- Dedicare templum Martis**, II, 100. *Briffon. I. formul.*
- Deducere colonias**, I, 14. II, 2. II, 44. *deducere ad turpissima foedera*, II, 1. *deducere genus ab aliquo, originem trahere*; II, 41.
- Deesse**. ne quid honori deesset; II, 82. non defuit Planco gratia impetrandi, II, 67. *seruit saepe eiusmodi ωριστησει non defuissent, qui*, II, 47. defuisset locus destruendi, II, 48. defuerat terra ad victoriam, II, 53.
- Deerrare**. ubi semel recto deeratum est, II, 3.
- Defendere salutem alicuius**, II, 66. *duplici significato ponitur*
- hoc loco de iudiciali defensione patroni, et auxilio officioque amici, e vitae periculo eripientis. defendere se munitione; includere se m.* II, 112.
- Deferre summam imperii alicui**, II, 49. *detulit ex Macedonia turmam eq.* I, 11. *asportavit*, deferre dictaturam, II, 89. deferre summum imperium, II, 54. deferre potentiam ad aliquem, II, 29. deferre honorem, II, 13. II, 122. *deferebatur imperium totius orbis vni*, II, 31. deferre consulatium, II, 47. deferre ad inferos, II, 48.
- Deficere**. non deficiat materia laudaturum, II, 101. defectus consilio imperatoris, *qui caret prudentia imperat.* II, 120. defectus est fructu huius rei, II, 116. defectus est materia adipiscendi triumphalia, II, 116.
- Deflectere se huc atque illuc**; *de homine temporatio et instabilis*, II, 21.
- Deflere fortunam eius temporis**, II, 67. deflere summam calamitatis, II, 119. *sc. describendo.*
- Defluentia Socratico ore ingenia**; II, 16.
- Deformitas corporis aliquando cum turpitudine ingenii certat**; II, 69.
- Deiicere saxo Tarpeio**, II, 24.
- Deillius, bellorum civilium defultor**, II, 84.
- Deinde post**, II, 23. *deinde postea, post deinde frequens pleonasmus.*
- Delectari aliquo**, I, 17.
- Delectus habitus, militum sc.** II, 111. **RES** metus plena apud ciues, II, 130.
- Delegata cura**, II, 97.
- Deletae copiae**, I, 9.
- Delus, inf.** I, 4.
- Deme-

I N D E X.

- Demerendis hominibus genitus, conciliandis officio et gratia, II, 102.
- Demoliri, pro moliri, I, 15.
- Denique, II, 113. saepe non tam membrorum conclusionem, quam rei uniuersae complexionem, aut expressionis intensionem notat.
- Denotari non poterat facies, distincte cognosci, II, 70.
- Denuntiare alicui, sc. imperiose, II, 65. II, 80. denuntiabat militibus, scil. magna asseueratione (nam ita crebro ponitur) II, 55. denuntiatione quietis territus, *σῆμα μάχη*, II, 70.
- Deponitur odium, I, 12.
- Deponere arma, II, 16. deponere honores, II, 31. II, 33.
- Deportare ex prouinciis, II, 62.
- Deprecari pro se, II, 86.
- Deprehensa vanitas, II, 60.
- Depudet. cum eum non depuderet, II, 73.
- Dertona, I, 15.
- Descendere in campum, sc. petendi magistr. ergo, II, 92. equo, II, 55. descendere ad inferiora, II, 120.
- Desciscere a disciplina, de militibus sedition. coeptantib. II, 81. desciscere a societate, II, 100. desciiuit a bonis, a priori virtute ac proposito rectitudine, II, 2. itidem de seditioso. descitum a virtute, II, 1.
- Descripta publicis litteris pecunia, consignata, II, 37. descriptum praesidium in recessus maris, distribuendi notione, II, 32.
- Desertus a militibus et fortuna, II, 80. quod posterius membrum sententiose accedit. desertor, dicitur, qui spoliauerat equite peditem, II, 119. ita ferme desertor exercitus sui Antonius, II, 85. desertores, *ibid.* qui ex acie fugiunt. deserta vetus disciplina, II, 1.
- Deses, II, 105. desidia criminosa, II, 87.
- Desiderare. nihil deerat, quod a domesticis desiderari aut praestari posset, II, 114. expectari, postulari. neminem desiderauit patria ciuem, nisi acie consumtum, II, 52. *amissio notatur.*
- Designatus quaestor, II, 111.
- Definit sequi, I, 17.
- Desistere incepto, I, 10.
- Desitiates Delmatae, II, 115.
- Desperatis rebus suis, II, 27. desperatione quaesita spes, II, 5. desperata victoria, II, 85.
- Despicere ne quis posset in domum, II, 4.
- Despondet Nero Caesari Liuiam, II, 79. II, 94. *ceu pater sc. desponsa Caesari priuigna Antonii, II, 65.*
- Destinare, neutr. discernere, II, 110.
- Destinare successores, dare, constituere, II, 131. praetores. contigit nobis destinari praetoribus, II, 124. creari. destinatus ei bello gerendo, *delectus etc.* I, 12.
- Destinare aliquid publicis vibus, II, 81.
- Destinatum iter, *constitutum, propositum*, II, 82.
- Destinatus ei parti, in quam a fortuna vocaretur, *in proelio sc.* II, 85.
- Destinati tanto discrimini duces, II, 47. *fatalem destinationem intelligit.*
- Destituere conata alicuius, II, 42. *deneganda sc. ope et obiciendis impedimentis.* destitutus omni spe, I, 9. destitui dignitate, II, 129. *virtute militum,*

I N D E X.

- litum, II, 120. destituit fortuna, II, 69.
- Destruere. fortunae defuisset locus destruendi eius, II, 48. *de Pompeio felicitate et potentia deiecto.*
- Detectae caussae, II, 99.
- in Deterius inclinata, II, 123.
- Deterrens auctoritate, II, 68.
- Detestabilia foedera, II, 1.
- Detracto capite, *remoto duce*, II, 85.
- Detrimentum. sine vlllo detrimento exercitus, *clade*, II, 97. *v. supr. damn.*
- Deurare ignem, II, 88.
- Deus. efficere talia paene nullius, nisi dei fuerit, II, 47. deis quam hominibus similior femina, II, 130. diis quam hominibus propior, II, 38. *diis simillimus iuuenis Scipio apud Liu. XXVI, 50. dicitur. usitatum est scriptoribus, eximiam rerum praestantiam diuinitatis comparatione attollere. ad deos excefferat Hercules, I, 2. ita Augustus ad deos transgressus, II, 75. hac figura exitum τῶν ἀποθεωθέντων; siue eorum, quos inter deos postea retulere, indicant. Dei est res tantas facere, II, 47. dii immortales, II, 52. dii boni, II, 106.*
- Deiuncta Cyprus, II, 38.
- Dextra Ponti incolere, *dextras partes*, II, 40.
- Dialis flamen, II, 43. *a Ioue nomen hab.*
- Dianae sacra regio circa Capuam, II, 28. agros ei deae addicit Sulla, *ibid.*
- Dicere. non sine cura dicendus, II, 18. *memorandus. dictans*, II, 83. dicendi, neque faciendi modum nosse, II, 45. dicere in concione, II, 32. dictitans, II, 27. II, 57. II, 58. II, 60.
- II, 83. dicta et facta, II, 66. dictu res eminens, II, 114.
- Dictum, *ἀπόδειγμα*, II, 77. dictum Pompilii Laenatis, I, 10. Aemilii Pauli, *ibid.* Scipionis Africani, II, 4. Liuii Drusi, II, 14. Telefina, II, 27. Asinii Pollionis, II, 86. Coponii, II, 83. Pompeii Sex. II, 77. Ciceronis, II, 62. Octauii, II, 60. Pansae atque Hirtii, II, 57. Caesaris, *ibid.*
- Dictatoris in rep. Rom. usus et finis, II, 28. dictatoria animaduersio, II, 68. dictaturam recusauit Augustus, II, 89.
- Didius T. II, 16.
- Dido, I, 6. *ascititio et Punico nomine, quae proprio Elissa.*
- Dies maximi discriminis, II, 85. dies cruentissimus nomini Romano, *de proelio Pharsal.* II, 52. *vid. Freinshem. Ind. Flor. adesse Romanis vltimum diem*, II, 27. dies ille quid praestitit, II, 86. in diem, II, 72. in dies, II, 52. II, 91. II, 112. *et saepe.*
- Dies senatus, II, 35. *quo habetur senatus.*
- Diem alicui dicere, II, 24. *denuntiare diem accusationis instituendae, et ad eam audiendam reum inuitare. vid. Sigon. 3. de iudic. 7. Pollet. hist. for. Rom. 4, 8.*
- Differentia seculorum, I, 5.
- Differre. quantum differt Cato? *dissentit, discrepat*, I, 7. distulit ventus classem, *dissipauit*, II, 79. extra dilationes positus, *eleganti formula strenuum intentumque auctorem notat*, II, 79.
- Difficiles loci, II, 116. difficiles aditu gentes, II, 95.
- Difficultas annonae, II, 94. difficultas itinerum, II, 54. II, 113. difficultas locorum, II, 115. difficultates superare, II, 120.

I N D E X.

- Diffusum late bellum, II, 32.
diffusae prouinciae, II, 90.
diffusa pax, II, 126.
- Digestio annorum, *computatio*,
II, 53.
- Dignatio partium, *dignitas, au-*
toritas, II, 52. *dignatio sc. prae-*
turae, II, 59. dignatione ob-
ruere alium, II, 69. dignum
fuit fortuna Caesaris, quod etc.
II, 87. dignior, qui arbitrio vi-
ctorum, quam iracundia mili-
tum, moreretur, II, 24. fides
in Rom. facit eas vrbes di-
gnissimas sua nobilitate et a-
moenitate, I, 4, *ita*: dignis-
simus vetustate familiae suae,
II, 120. dignitatis seruandae
fidem dederat, II, 87. digni-
tatem alicuius constituere, au-
gere, II, 130. ex dignitate con-
stitans forma, II, 29. *masculum*
veluti decus intelligitur auctori-
tati propius, quam venustati. di-
gnior homine quam exemplo,
II, 20. dignissima vita mors,
II, 91. dignus furore exitus,
II, 112. digne deslere, II, 67.
- Digredi ab aliquo, II, 99. II,
123. II, 105. *ita*: digressu Ne-
ronis, *discessu*, II, 76. digre-
di finibus, I, 2. digredi a cu-
stodia vrbis, II, 100.
- Digressiones Velleii. de eminenti-*
bus ingenii et viris doctis, I,
16. etc. *rursum*, II, 9. *item*:
II, 36. *de coloniarum deductio-*
ne, I, 14. et 15. *de prouinciis*,
II, 38. et 39. *in vituperationem*
Antonii, II, 66. *quid de digres-*
sionibus eiuscemodi statuendum,
I, 14.
- Diudicari non potuit, II, 90.
- Diudicatae ferro discordiae, II,
3.
- in Dilatione, II, 50. extra dila-
tiones positus, II, 79.
- Diligere otium valide, II, 98.
cuius disciplinae quamdiu
Sparta diligens fuit, I, 6. Gell.
4, 11. *vir literarum veterum di-*
ligentissimus.
- Diligens custodia ritus patrii, I,
4. diligens opera, II, 116. di-
ligentissimus custos, II, 98. di-
ligenter vitare, II, 15. dili-
gentissime cauere, II, 57.
- Dilucide referre, II, 16.
- Dimicabatur in mortem, II, 85.
nulla sc. spe victoriae, sed ne
inulti morerentur. in ruinam,
II, 85.
- Dimittere vxorem, *repudiare*, II,
41. dimittere inuiolatum ex
captiuit. II, 74. dimissi ad Pom-
peium, qui voluerant abire,
II, 50. dimittere exercitum, II,
40. II, 48. II, 113. partes di-
mittere, II, 52. *vid. Voss. ad*
h. l. dimisit euocatum, emi-
sit etc. II, 70. dimittere mili-
tem, I, 15.
- Diphilus Comicus, I, 16.
- Dira omina, II, 46. dirum ex-
emplum, II, 119.
- Directus cursus classis, I, 4. *ita*:
directa acie, II, 95. directa a-
cie pugnatum, II, 47. dirige-
re cursum in Afr. II, 19. in
fugam direxit ad eius arbi-
trium, II, 85. dirigebant fa-
cta ad consilium, II, 8. diri-
gere inuidiam rerum ad caus-
sam, II, 30. dirigere aciem,
II, 112.
- Dirimi. diremti gradibus aeta-
tis, *distincti*, II, 36. dirimen-
te omnia fortuna, II, 47.
- Diripere vrbes, II, 31.
- Diruta est Carthago, I, 12.
- Discere recta, II, 29.
- Discerni armis, *diudicari, aus-*
gemacht werden, II, 118.
- Discingi, II, 41.
- Disciplina, *de statu imperii et for-*
ma, II, 109. II, 110. *ita*: di-
sciplina conuenientissima, I, 6.
disciplina sc. civilis vitae cul-
tusque, II, 118.
- Disciplina vetus deserta, noua in-
ducta, *de moribus et viuendi ge-*
nere, II, 1.
- Disci-

I N D E X.

- Disciplina militaris**, II, 114. II, 119.
- Disciplinis liberalibus erudita in-**
doles Augusti, II, 59. discipli-
nis caelestium/ praeceptorum
innutritus, *de educat.* II, 94.
- Discors patri**, II, 37. discordat
a se fortuna, II, 53. *fit com-*
paratio prioris felicitatis cum se-
cuta infelicitate. discordia col-
legarum neque ipsis honori,
neque reipublicae vsui est, II, 95
discordia magnorum virorum
reipublicae perniciofa, I, 11.
discordia curia summoti, II,
120.
- Discrepare a moribus alicuius**,
II, 112.
- Discrepat res opinionibus aucto-**
rum, I, 7.
- Discrimen vltimum**, *de proelio*,
II, 84. maximum, II, 85. di-
scrimine vestro me subtraham,
belli discr. II, 86. discrimen iu-
dicii vel poenae metuens, II,
2. discrimen tantum, II, 47.
- Discutere conditiones pacis**, II,
48. discussa feditio, II, 81.
discussum aduentu Caesaris
bellum, II, 75. discutere co-
mitia gladiis, II, 12.
- Disiicere cogitationem alicuius**,
I, 10. disiecta domus Cicero-
nis, II, 45.
- Dispersi exercitus**, II, 21.
- Disponere exercitus**, II, 120,
dispositi in id ipsum milites,
II, 27. disposita prudenter hi-
berna, II, 111.
- Diffensiones plebis**, II, 111. dif-
fensiones accensae, II, 121.
- Diffidere in consiliis alterius**, II,
80. *cum nota ιδιογνωμοσύνης*
qualis Laeo apud Tac. I. H.
26, 4. consilii, quamuis egregii,
quod non ipse adferret, inimi-
cus, et aduersus peritos perui-
cax.
- Diffimillima vitae Lepidi poten-**
tia, II, 80. diffimilis patri, II,
73. diffimilis fortunae suae
habitus, II, 41. *indignitas no-*
tatur. sicut alibi: nulla vir-
tute tantam fortunae indulgen-
tiam meritus. inter diffimiles
quid amicum esse potest, II,
45.
- Diffimulandi prudentia circa de-**
lict. milit. II, 114. ex male dif-
simulato, II, 109. diffimulata
caussa, II, 99. diffimulando in-
iuriam ferre, II, 62. diffimu-
latio, II, 88. diffimulatio vi-
tiorum, II, 97.
- Diffuadere legem**, *in concione*
sc. II, 32.
- Dispungere interualla negotio-**
rum otio, I, 13. *interponere ex*
arte et ratione negotiis otium.
eleganter. A re nummaria ver-
bum (*inquit Lips. ad Sen. IV.*
Benef. 32.) et *dispungit*, qui
per puncta rationum it, con-
fert, pariatque; *unde nimi-*
rum Seneca ipse mox subiicit:
ego quid, cui debeam, scio
etc. Est ergo in Velleiana fi-
gura illa ratiocinatio prudentis
otii intelligenda, qua Scipio ac-
curate discernebat, quid remissio-
nis, quibus negotiis, et quando
interponeret. adde Briffon. for-
mul. 6. etiam Plinius a re num-
maria et ratiociniis ad negotia
accommodauit (quamquam di-
uerso sensu) illud Panegyrici
81, cum influentibus negotiis pa-
ria facere, i. e. exhaurire etc.
- Distinguere volumen notitia re-**
rum vtil. etc. I, 14. *de inser-*
tis digressionibus. distinctus tot
annis ab aetate Homeri, I, 7.
qui abest tot. an. vt c. 5. di-
xerat.
- Distrahi tempestate a suis**, I, 1,
distractissimus mole tot one-
rum, II, 114. *varietas occupa-*
tionum intelligitur.
- Distribuere in tribus**, II, 20.
- Ditio.** ditioni eius se regnum-
que permisit, II, 37. *pate-*
stati.

I N D E X.

- Diuerſa uolentes**, II, 60. *ita*: diuerſa praefentibus, I, 75. i. e. *contraria*. longe diuerſa alii ſuadebant, II, 52. diuerſum iter, II, 82. diuerſis moribus, II, 91. ex diuerſo ſtare, II, 101. diuerſis e partibus, II, 109. diuerſis virtutibus celebres, II, 116. diuerſo tempore, II, 44. diuerſa pro contrariis, II, 80. diuerſi mores, I, 13. diuerſi generis animalia, I, 16.
- Diuiſa temporibus**, I, 14. diuiſa aetas ſpatio annorum, I, 63. diuiſis partibus, II, 95. diuiſae interuallo, II, 110.
- Diuini ſpiritus viri**, I, 16. diuini honores, II, 124.
- Diuus Auguſtus**, II, 124. *et alibi*. *Tractum ex ritu ἀποθεώσεως* elogium, quod poſtea etiam, citra ſuperſtitionem, reuerentia Imperatoriae maiestatis, cui ubique aliquid diuinitatis tribuitur, in reſcriptis Principum laudandis, et alibi, ſtilus praefertim ſori et curiae retinuit.
- Docti ab hoſte**, II, 19. doctiſſimi ingenii vir, II, 75.
- Documentum tanti mox euasu-ri viri**, II, 42. *indicium*.
- Dolabella ad Caſſium**, II, 84.
- Dolabella laudatur**, II, 125.
- Dolabellae accuſatio a Caef. facta**, II, 43.
- Dolabellam ad mortem adigit Craſſus**, II, 69.
- Dolere ex aliquo**, II, 130. *v. ex. dolenda oppon. erubescendis*, II, 130.
- DOLOR abſtruſus et occultatus acerrimus**, II, 130. doloribus lacerare animum, II, 130.
- Domare bello**, II, 108. *hic eſt, vi capere: oppon. conditionibus. domitor Germaniae*, II, 97. II, 129.
- Domicilium animi corpus**, II, 69.
- Domina gentium ciuitas**, II, 29. domini, *pro patribus famil.* II, 105. dominium rerum ſuarum ipſi conceſſum eſt, II, 80. *bona relicta ſc. adempta dignitate*.
- Dominante in Italia Cinna**, II, 23. *dominatio nefanda*, II, 60. dominatione Antonii oppreſſa ciuitas, II, 61. *haecenus in malam partem; ſequens exemplum nil niſi poteſtatem imperii Mnarchici, ſiue dictatoriam animaduerſionem notat: paene vim dominationis experti eſſent*, II, 68.
- Domitiae familiae felicitas peculiaris**, II, 10. *v. Baron. Streinii ſtemmata*.
- Ex duabus gentis huius familiae Noſter memorat**, ex Aenobarborum quidem. Domitium Cn. Fil. Cn. nep. cuius ex Aruernis victoria celebris, II, 10. Domitium Pontif. max. qui legem de ſacerdotiis tulit trib. pl. II, 12. Domitium lege Pedia damnatum, qui cum Antonio ſe coniunxit, II, 76. indeque tranſiit ad Caefarem, II, 84.
- Ex Caluinorum familia**, Domitium Caluinum, II, 78.
- Domi bellique fortiſſimus**, II, 27. domi, II, 89. II, 107. domum ſuam omnium conſpectui patere vult Druſus, II, 14.
- Domus et domeſtici**, II, 114. domeſtica res, I, 7. domeſticum quod erat ſuperare, II, 24.
- Donare aliquem incolumitate, vita**, II, 100. donari ornamentis triumphalibus, II, 115. donari corona, II, 81. donare honoribus, II, 115. donati milites ab Imperatore ob virtutem, II, 104.
- Dos, velut in dotem ſcleris**, II, 67. *ἀνδάμαγμα, ἀνιδουσις intelligitur. dotes belli et togae, ingenii et ſtudiorum, laudes*

I N D E X.

- laudes artesque siue virtutes*, I, 12.
- Drusus M. Liuius pro Senatu** multa molitur, II, 13. quae cum non procederent, perturbat remp. et occiditur, II, 14. eius vox ad circumstantes, *ibid.* ad architectum, *ibid.* eius mors excitauit bellum Italianicum, II, 15.
- • • **Liuius Claudianus**, Liuiiae pater, II, 71. II, 75.
  - • • **Claudius cum Tiberio** in Rhaet. et Vindel. missus, II, 95. mors eius et elogium, II, 97.
  - • • **Libo**, II, 130.
- Dubio Marte**, II, 53. *v. mart.* dubiis in rebus, II, 112. *iti-*dem de proelii periculo. dubiam spem armorum tentare, II, 71. *sententiose ita dicitur, cum omnis fortuna, quae bello committitur, dubia sit. respondet illa locutio: incerta pro certis captare etc.* dubia et interdum ancipiti fortuna, II, 79. dubia fides, I, 9. II, 63. dubium mediumque se praestitit, II, 21. dubii casus rerum humanarum, II, 75. dubitare, *pro deliberare*, II, 51. sine vlla dubitatione, II, 122. *mox: quis enim dubitare potest? sine dubitatione princeps*, II, 128.
- Ducere contra rempublicam**, *sc. milites rerum nou. cupidos*, II, 125. ducere, *existimare*, I, 17. II, 24. II, 49. II, 130. ducere exercitus, II, 38. II, 109. ducere in triumpho, I, 9. II, 12. ducere contra rempublicam, II, 125.
- Duci.** per quae eo ductus erat, *adductus ad id consilium capiend.* II, 102. duci in triumpho inter captiuos, II, 65. I, 9. duci in vincula, II, 7.
- Ductu Agrippae**, II, 79. virtute et ductu Ventidii, II, 78. ductu alicuius, II, 38. non iam ductu, sed manibus atque armis, II, 115. *ex quo loco planum est, ductu, praesentiam ad exercitum; manibus operam ipsius ducis notari. sed hoc rarius. alias enim quaecumque praesentia ducis consilio et labore praestat, ductu includuntur. ductu auspiciisque Caesaris infractae Galliae, II, 39. solenniter haec coniungi notat Brissotius 4. formul.*
- Dulces facetiae Latini leporis**, I, 17. *ita: dulcedo mollissima carminum*, I, 7. dulcedo pacis, II, 117. dulcedo et suauitas morum, II, 92.
- Dum.** *pro dummodo*, VII, 62. *dum pro quoad. dum viuerent*, I, 2. dum ea geruntur, II, 69. II, 98. *alibi: per id tempus: per eadem tempora, interim. Tales formulae quid praestent in Historia, vide apud G. I. Voss. in art. Historica c. 24.*
- Duodesagesimus annus**, II, 53.
- DVPLEX** et diuersissimus animus in eodem homine, II, 5. duplicauerat eius vires aduentu suo, II, 77.
- Durare exercitum patientia periculorum**, II, 78. *actiue. durauit ei odium in tantum etc.* II, 79. *mansit odium aduersus ipsum. durauit illis in longum constantia pugnandi*, II, 85. durat odium, I, 12.
- Duumuir Minturnensis**, II, 19. *vide de Duumuiris coloniarum et municipiorum Sigon. de antiq. iur. Italiae lib. 2. cap. 4. et 8.*
- Dux factus propriae classis**, II, 76. dux bello peritissimus, II, 29. dux consiliis, miles manu, II, 18. *sententiose. duces consulares, praetorii*, II, 90. duces acerrimi et peritissimi, II, 116. ducum maximus, II, 99.
- Dux partium**, II, 72. Iulianarum partium, II, 55. *ibi ponitur pro capite et principe partium; hic pro uno ex ducibus,*

I N D E X.

*in partibus Iulianis militanti-
bus.* duces recuperandi impe-
rii fuere, I, 2.

DVX non debet iudicio exerci-
tus regi, II, 115. *militēs nō
temere cladi offerat. ibid. et* II,
97. dux in bello, II, 113.
utilia speciosis praeferat, II,
113. DVCIS disciplina eius-
que temperamentum et ex-
emplum, II, 114. DVCIS
fortuna et virtus, II, 97. *er-
ga vulneratos et imbecillos co-
mitas*, II, 114. DVCIS segni-
tia optimus exercitus perdi-
tur, II, 119. **I**N duce plus
est, quam in exercitu, II, 114.

Dynastae, II, 51. *vide Ind. Ne-
pot.*

Dyrachii obsidetur Pompeius,
II, 51.

E.

Ebur. ex ebore apparatus tri-
umphii Afr. Caes. II, 56.

Edere munus, II, 93. *exhibere,
praebere. vid. mun. editis ma-
gnis speciosisque rebus, gestis,*
II, 76. editis haud incruentis
certaminibus, II, 21. editis
virtutum experimentis, II, 94.

Educere hibernis exercitum, II,
115.

Efferre ad principale fastigium,
extollere, II, 128. in amplissi-
mum fastigium, II, 131. Hi-
spania Sertorium armis extu-
lit, II, 90. extulit fortuna su-
per omnes, I, 37. extulit for-
tuna fastigium viri, II, 40.

Efficere. effecerat magnum mo-
dum legionum, II, 73. effe-
ctus maximi belli consumma-
ti sunt, II, 115.

Efficacissimum ad excitandam
virtutem, I, 8.

Effossum lumen alterum impe-
rii, II, 52.

Effundere se obviam, *copioso sc.
excursu*, II, 112. effusa ciui-
tate obviam, II, 45. effudit
se in Asiam vis Graecae iu-
uentutis, I, 4. effusa imma-
nis vis Germanarum gentium,
II, 12. effuso cerebro exspira-
uit, II, 7. effundere vocem,
emittere, II, 14. effusissimus
munificentiae, II, 41. effusif-
simus sinus maris Hadriatici,
II, 43.

Egeo stilo, II, 43. egent nego-
tia adiutoribus, II, 127.

Eggius L. II, 119.

Egnatius Rufus insidias Augusto
et sibi exitium comparat, II,
91. *hinc Egnatianum scelus
vocatur ea conspiratio*, II, 93.
*idem Egnatius prohibetur con-
sulatum petere*, II, 92.

Egredi finito circulo, I, 10. e-
gredi finibus, II, 129. egres-
sus vrbe, II, 18. egredi na-
ue, II, 45. egredi in ripam,
II, 107.

Egregia victoria, II, 33.

Egressus fortunam hominis, *su-
pergressus*, II, 40.

Eiulatu magno, II, 19.

Elabi vrbe, *effugere*, II, 41.

Elanguescere, II, 111. *de immi-
nutis hostis obsessi viribus.*

Electi centum homines, I, 8.

Electionem non dat fortuna, II,
72.

Electra, I, 1.

Elegans liberalium studiorum
et auctor et admirator fuit
Scipio, I, 13. neque quisquam
elegantius dispunxit negotia
otio, *ibid.*

Elephantorum certamen, *in spe-
Etacul.* II, 56.

Elicitae gaudii lacrymae, II,
104.

Elisarum faucium notae, II, 4.

Elissa

I N D E X.

- Elissa Tyria Carthaginem con-**
didit, I, 6. v. Dido.
- Ellipsis τὴν causam vel gratiam.** cu-
ius augendae, II, 20. τὴν mo-
do vel tantum. neque licen-
tia in mediocres saenitum etc.
I, 2. II, 80. τὴν potius. meren-
tis semper quam captantis
gloriam, II, 129. ita saepissi-
me Tacitus. τὴν ut. excederet
Sicilia, II, 80.
- Eloqui, quis eloquatur illa ope-**
ra, II, 126. eloquentissimus
Drusus, II, 13. eloquentiae
profae decus, I, 17. eloquen-
tia medius, II, 19. eloquio a-
nimoque similis, pro eloquen-
tia, II, 68. eloquentia floruit
vrbs Attica, I, 18.
- Eloquium, II, 68.**
- Elucet atque eminent, II, 122.**
elucebat per id, quantus eua-
surus esset, II, 9+.
- Emendare leges, II, 89.**
- Emergere e terra foramine cu-**
nicalorum, II, 27. emergere
in fastigium dignitatis et po-
tentiae sc. II, 65.
- Emerere. quid emeruissent, i.**
e. meruissent, II, 66. ita: e-
meritus triumphus, II, 4.
- Emicare. sub eum locum, qua-**
cor emicat, II, 70. refertur ad
palpitationem cordis, alias de si-
tu etiam ad hunc modum Pli-
nius II, 37. cor homini infra
laeuam papillam turbinato mu-
crae in priora eminent. emi-
cans multo igne incendium,
II, 125. eleganter, de seditione.
- Eminere. qui eminebat, legen-**
dus, II, 103. de praestantia
virtutis et meritis. eminuerant
sine periculo, II, 49. de prae-
stantia dignitatis. eminent mo-
deratio, II, 122. eminere in
aliquo, I, 17. eminent virtute,
II, 26. eminentia non carent
invidia, II, 40. eminent inter
ingenia maxime, II, 36. emi-
nentis fortunae comes inui-
- dia, I, 9. eminere claritudi-**
ne, II, 130. dignitate, II, 107.
II, 127. eminent princeps op-
pon. aequali, II, 124. eminent
dignitate, II, 107. eminent di-
ctu res, II, 114. eminent fa-
stigium, II, 109. eminentissi-
mi viri filius, II, 2. eminent-
tissimus ciuium, II, 99. emi-
nentissimi viri, II, 22. II, 43.
eminentissimi ciues, II, 71. e-
minentissimi duces, II, 17. II,
121. eminentissima ciuitas
Rom. II, 22. eminentissima
Romanarum Liuia, genere etc.
II, 75. eminentissima mater
Tib. II, 130. eminentissimae
simplicitatis viri, II, 72. emi-
nentia ingenia, II, 36. emi-
nentissima cuiusque professio-
nis ingenia, I, 16. eminentis-
sima capita imperiorum, II,
101.
- Eminentes viri, de Principibus**
viris et monarchis cum excellen-
tia significatus, II, 127.
- Eminentia cuiusque operis, I,**
17.
- Eminentibus oculis ac naribus,**
II, 19
- Eminentissimus saeculi sui doti-**
bus belli, togae, ingenii, stu-
diorum, I, 12.
- Notandum interim est, esse hanc*
vocem inter eas, quibus crebrius
et libentius utitur Velleius,
quam aliorum quisquam; sicut
ex adpositis exemplis patet.
- Emissa oraculo vox, I, 10. per**
emissarios factionis suae, II, 18.
ita dicuntur satellites et mini-
stri, quarumcunque rerum atro-
cium aut dolosarum molitioni et
effectiioni destinati emissique. vi-
de Marcell. Donat. ad Lam-
prid. Heliogab.
- Emolumentum victoriae, II, 105.**
emolumentum, I, 17. ita e-
molumentum patradi belli at-
tulit hiems, II, 114. ut victo-
ria et confectio belli, veluti
quadam periphrafi attolli intelli-
gatur.

I N D E X.

- E**mtionibus contractae domus, II, 81.
- Enarranda** non recipit haec scripturae modus, II, 52.
- Eneruatus** amore animus, II, 86.
- Eniti**, *parere*, II, 95. II, 104. eniti ad honores, *alias* ascendere, II, 127.
- Enumeratio** ingeniorum, II, 30.
- Ephesus** condita, I, 4.
- Ephyra**, I, 1. *vel* Ephyre, Corinthus olim dicta, I, 3.
- **Ἐπίκρισις ἐγκωμιαστικὴ*, I, 2.
- Epirus**, I, 1.
- Epistolae** funestae, II, 117. epistolarum commercia, II, 65.
- Eporaedia**, I, 15. *al.* Eporedia.
- Epulum** per multos dies datum, II, 56. epulari apud aliquem, II, 111.
- Equo** vehi, II, 114. equitum loca in theatro, II, 32. *vulgo*: quatuordecim *ordines*. equitum operae ad bellum extraordinariae, II, 111.
- Equestris** acies, *equitatus*, II, 112. equestri militia finita, II, 111.
- Equestris** ordo, II, 76. equestri loco natus, II, 128. equestri, sed splendido genere natus, II, 88. *ita*: admodum speciosa equestris familia, II, 59. *unde* splendidi, insignes, illustres *equites*, *eminentiae* quorundam in equestri ordine notandae. *vide* Lips. ad 11. *Annal. Tac.* equestres statuae, I, 11.
- Equestri** statua honoratus Octavius, II, 61.
- Erectum** caput, II, 19.
- Ereptum** senatui munus iudicandi, II, 32. ereptae provinciae, II, 37. eripere, II, 38.
- Eretria** Atheniens. colonia, I, 4.
- Erroris** maximae res, I, 7. erroribus acti, I, 4.
- Erubescenda** opponuntur hic dolendis, II, 130.
- Erudire** indolem alicuius liberalibus disciplinis, II, 59.
- Eruere**. eruit funditus Corinthum, I, 133. *ita*: eruta Carthagine, II, 38. eruendam delendamque urbem, II, 27. *a fundamentis* sc. *disiicere*. apud Virgil. 6. Aen. *eruet ille Argos*.
- Erumpere**. erupit scelus Egnatianum, II, 93. erupit tempestas in domo Aug. II, 100. erumpere, II, 111. erupit universa vis eloquentiae, I, 17. erumpere conatus, II, 27. erupit furor, II, 60. erupit voluntas, II, 62. eruperat in Macedoniam, II, 110. erupit in ultimum, II, 125.
- Erumpens** pectore et animo indignatio, II, 66.
- Eruptionibus** pugnatum, II, 47.
- Erythra** condita, I, 4.
- Eryx**, I, 8.
- Esse**. sunt qui prodiderint, *prodidere* quidam, II, 27. esse in fine, II, 33. esse alicui terrori, venerationi, II, 41. esse honori, *vsui*, II, 95. crimini, II, 116. non est quod miremur, I, 3. esse desiit, I, 12. esse cum aliquo, II, 56.
- Euadere**. documentum tanti mox euasuri viri, II, 42. quantus euasurus esset, II, 94. euadere vires, II, 111.
- Euehere**. eueherat eum amicitia Principis vsque in, II, 90. euecta munificentia super humanam fidem, II, 130. vsque in comparisonem Graecorum ingeniorum euectus, II, 9. euectus in id, II, 53. euecti in summum fastigium, II, 56. II, 116.
- Euenit** Grammaticis, I, 17.
- Euentum**

I N D E X.

- Euentum collegae ex sua fortuna aestimans**, II, 70. euentu felici superat hostem, II, 25. euentu rerum felici fugauit hostem, II, 45. euentu felix opus, II, 112. euentus prosperrimus rerum, II, 122.
- Euerti funditus**, IX, 115.
- Euitare tela**, II, 80.
- Eumenes medius inter Perseum et Rom.** I, 9.
- Euocare**, II, 129. *sc. ad se, atque, quae hoc loco emphasis est, velut elicere.* euocatus, II, 70. apud Dion. 4. p. 313. τὸ τῶν ἠσοκάτων ἢ Ὀουοκάτων σύστημα, ἔς Ἀνακλήτας ἀντις ἐλθόντας, ὅτι πεπαυμένοι τῆς στρατείας ἐπ' αὐτὴν αὐδῆς ἀνεκλήθησαν, ὀνομάσειεν. **Legio Euocatorum**: quos aliquis Graece ἀνακλήτας possit appellare, quod cum dimissi iam essent a militia, postea ad eam reuocantur.
- Euphrates**, II, 46. II, 101.
- Eupolis, Comicus**, I, 16.
- Euripides, Tragic.** I, 16.
- Ex, variis significantibus seruit.**
 ex itinere refouere vires, II, 113. ex Scordiscis triumphus, II, 8. ex Aruernis victoria, II, 10. ex Hispaniis triumphare, II, 30. II, 40. II, 121. II, 122.
- Ex consulatu sortitus Asiam**, II, 33. ex consulatu obtinebat Hispaniam, II, 78. ex eo magistratu, II, 31. ex eo honore (*praetura sc.*) sortitus Macedoniam, II, 59. ita Suetonius Caes. 18. *ex praetura sortitus Hispaniam*: I. et Aug. 3. *ex praetura Macedoniam sortitus.* alii saepe. *Apte et e re dictum*: quia expleto magistratu annuo Romae, proficiscebantur in prouincias sorte sibi destinatas, eas quoque tali nomine, quod iam Romae gesserant, administraturi: ut et ordo tem-
- poris, et species dignitatis notetur hac formula.*
- Ex occurfu rixa contracta**, II, 47. ex itinere refouere vires, II, 113. ex sua fortuna euentum alterius aestimare, II, 70. ex diuersis causis, II, 77.
- Ex equestri ordine consul creatus**, II, 76. *cum eques esset, non patricius.*
- Ex diuerso, hinc, illinc**, II, 101. ex longinquo, II, 43. ex altera parte, II, 74. *non opposit. sign. sed, praeterea etc.*
- Ex censu, secundum modum census**, II, 111. ex constituto, II, 110. ex merito, II, 118.
- Ex male diffimulato**, II, 109. *περιφραστικῶς usurpatum: ut et: ex maxima parte*, I, 17. magna ex parte, II, 97.
- Ex longinquo**, II, 43. ex successu animum fumere, II, 17. ex virtute nomen inditum, I, 11. ex proprio vsu agere, II, 21.
- Ex insperato**, II, 112.
- Ex vulnere mortuus**, II, 61. *causae signif. ita: ex aliquo dolere, indignari, erubescere*, II, 130.
- Ex Macedonia repetundarum damnatus**, II, 8.
- Ex prouocatione hostem interemit**, I, 12. *cum prouocatus sc. pugnasset.*
- Ex auctoritate senatus**, II, 20.
- Ex persona poetae dictum, mox sub**, I, 3.
- Ex negotio aliquid remittere**, II, 88.
- Exaggerare iuuentam alicuius honoribus**, II, 129. *αὐξητικῶς et ad splendorem rei conciliandum dicitur.*
- Exardescere. exarsit bellum ciuile**, II, 1. et II, 49. *exarferat bellum*, II, 75. II, 104. *exarfe-*

I N D E X,

- exarserant initia ciuiliis belli, II, 48.
- Exarmati, II, 17.
- Excalceari, II, 41.
- Excedere natura sua, II, 68. *contra insitam clementiam aliquid facere.* excedere Sicilia, II, 80. Italia, II, 76. excedere modum laborum, periculorum, II, 122. excedere formam propositi operis, I, 16, II, 66. excedit humanam fidem, II, 51. II, 56. excedere priores, I, 9. excessit in hoc ira principis, *vsque eo progressa est*, II, 68. excedens humanam fidem temeritas, *incredibil.* II, 51. II, 56. excedere ad deos, I, 2. v. D. post excessum Hannibalis ex Italia, I, 15.
- Excellent vir, II, 92. excellens corpore, II, 107. forma, II, 29. specie, II, 7. excellentissimus omnium ciuium forma, II, 41. excellentes triumphis, I, 11.
- Excellentissimus iuuenis, II, 101. excellentissimi duces, II, 114. excellentissimi viri, II, 22. excellentissima victoria, II, 96. excellentissime floruit Sparta, I, 6. *hoc quoque vocabulo singulariter et καίνοτερον ὄνομα utitur Noster.*
- Excisae filuae, II, 27. II, 109. excisus exercitus, II, 120. excisi agri, II, 115. excisa Germania, II, 122. *ita ὁ ἄριστος de clade loqui amat.* sic: excidium auctorauit patribus suis, II, 30. plurimum cum earum gentium excidio, II, 98. excidere urbem, I, 12. excisa gens Teutonum, II, 12. excisus exercitus, II, 120. excidium gentium, II, 98.
- Excipere aliquem coena, II, 77. excipere venientem, II, 52. excepit grauius bellum, II, 55. bellum ab Asculanis ortum, a Marfis exceptum, II, 15. *seriem progressionis not.* excipere superbe, II, 60.
- Excitare virtutem, I, 8. excitare bellum, II, 15. II, 54. excitare vim odoris, II, 22.
- Excitavit veteranos, IV, 61. *Tacitus de eadem re, concitos, ait. excita sedibus suis gens,* II, 108.
- Exclamatione siue potius admiratione indicat magnitudinem sequentis narrationis Velleius, II, 106. *exclamationem rei attollendae panegyrico studio usurpat,* II, 114.
- Excludi opibus paternis, II, 28. exclusi ab Heraclidis, I, 2.
- Exemplum faeuissimum antiquis comparandum, II, 78. exemplum naturale, II, 1. *patris sc.* respectus Tib. et maiorum, respect. Pop. R. exemplum clementiae Caesaris, II, 100. exemplum hominis grati et pii fuit Coruinus, II, 71. exemplum clarum vel turpe prodere, II, 119. exemplo nocet persona, II, 31. exemplo perniciosa, II, 125. exemplum proscriptionis primus inuenit Sulla, II, 28. *unde:* exempli Sullani malum proscriptio, II, 66. eiusdem exempli tribunatum ingressus, II, 6. exemplo inutili, facto salutari, II, 47. homine quam exemplo dignior fuit haec iniuria, II, 20. in omnia virtutum exempla genitus, II, 116. sine exemplo maximum, I, 5. exemplo nocere, II, 114. exemplo magnus, II, 126.
- Exemplum Principis efficacissimum est, II, 126. exempla non consistunt ibi, vnde coeperunt etc. II, 3.
- Exequi. in consultando temerarius, in exequendo vir, II, 24. executus fortiter, quae pessime ausus erat, II, 24. II, 29. executor acerrimus maiorum propositorum, II, 45. exequi conata, II, 29.
- Exercere exercitum bellis, II, 109. animum disciplinis, corpus

I N D E X.

- pus periculis, I, 13. exercue-
 runt nos bello tot annorum,
 II, 90. *negotium facessere etc.*
 exercere inimicitias cum ali-
 quo, II, 45. exercere odium,
 I, 1. exercere vim consulatus,
 II, 47.
- Exercitatio animorum, de stu-
 diis, II, 110. exercitationes
 nauales, II, 79.**
- Exercitia perpetua, II, 109.
 bellica praesertim.**
- Exercitus disciplina, manu, ex-
 perientia bellorum praestans,
 II, 119. exercitus magnificen-
 tissimus a segni duce perdi-
 tur, II, 120. exercitus non
 regat ducem, sed regatur a
 duce, II, 115. exercitus ni-
 mis magnus difficulter regi-
 tur, II, 113.**
- Exhaustus bello exercitus, II,
 21.**
- Exigit res vigiliam, II, 88. ex-
 actae operae, II, 111.**
- Exilium Numidici gloriosum,
 II, 10. ut et Ciceronis, II, 45.
 exilium specie honoris imposi-
 tum, II, 45, II, 93. II, 99.
 exilium perpetuum, II, 62.**
- Eximius innocentia, II, 29. vir-
 tute, II, 18. eximia fides, I,
 4. eximia feueritas, I, 15.**
- Exire. quia viuis exierat, ef-
 fugerat, II, 81. exitus hic fuit
 illius viri, II, 53. II, 87. exit-
 us partium Bruti, II, 72.
 hunc vitae mortisque habue-
 re exitum, II, 7. ut alibi:
 hunc finem vitae hab. II, 14.
 exitum habere dignum, II,
 112.**
- Existere victorem, I, 8.**
- Existimare, iudicare. quid de eo
 existimauerit Sulla, II, 27.**
- Exitialis spiritus, II, 22. tem-
 pestas, II, 72.**
- Exitiabilis fames, II, 112. cla-
 des, II, 112. euentus proelii,
 II, 21. societas potentiae rei-
 publ. exitiabilis, II, 44. exi-
 tiabiles homines, II, 12. exi-
 tiabiles leges, II, 18.**
- Exitii et salutis confinium, II,
 124.**
- Exoletus histrio, II, 28. impa-
 dicus, pathicus.**
- Exorabilis in offensis, II, 29.**
- Expectato maturius, II, 123.
 expectatis contraria, II, 75.**
- Expeditiones aestivae, II, 114.
 classicae peditumque, II, 121.
 expeditiones furtivae, II, 31.**
- Expediebat facto, II, 58.**
- Expelli cupidine pecuniae, II, 33.
 expulsus ciuitate, II, 15. ex-
 pulsus inuidiose, II, 45.**
- Experiri morem belli, subire,
 suscipere, II, 95. experiri ali-
 quem, sc. operam alicuius vir-
 tutemque, II, 128. experiri a-
 nimum victoris, tentare cle-
 mentiam, incolumitatem petere,
 II, 87. experti paene essent
 vim dominationis, sensissent,
 II, 68. experto credere, II,
 118. expertae virtuti in Afri-
 ca, respondit in Hisp. II, 4.
 τὰ δὲ συνέχευε.**
- Experientia belli, II, 78. II,
 119. experientia laudandum
 est consilium, II, 57. i. e. bo-
 num fuisse consilium, experien-
 tia ostendit. experientia firma-
 tus, II, 110.**
- Experimenta virtutis dare, II,
 94. II, 116. experimentis ma-
 ioribus testatum, exemplis, II,
 116.**
- Expers vitiorum, II, 29. expers
 virtutum, II, 74. expers me-
 tus, II, 87.**
- Expetere, I, 9.**
- Explere censum senatorum, II,
 129. Tacitus, iuuare dixit, II,
 A. 37, 1. non habentibus sc. sup-
 plere, adeoque inopiam senato-
 rum sustentare. v. Sueton. Tib.
 47. expluit plurimum labo-
 rem**

I N D E X.

- rem circa port. II, 23. explevit tot millia eorum numerus, II, 110. *ita Curtius saepe, aliique.*
- Explicare**, *historica sc. συναρτι*, II, 46. II, 48. *et alias.* explicatis classibus, II, 79. *ita passim*: explicare copias, turmas etc.
- Exploratissima** fuit victoria ante proel. II, 84. *certis indicis cognita.* exploratores, II, 112.
- Exponere pecuniam sc. ex naue**, II, 45. expositae in terra copiae, II, 79. exponere pericula, II, 35. exponere mandata, I, 10. exponere armatos, II, 24. exponere ordinem calamitatibus, II, 119.
- Expostulante consensu populi**, II, 77. *verbum ἀνεπιτιμωσις de vehementi flagitatione.*
- Expressa similitudo**, I, 11.
- Exprimere**: *describendo sc.* II, 67. II, 86. II, 105. II, 124. exprimi verbis vix potest, II, 21.
- Expromere**. eiulatu expromenti indignationem casus tanti viri, II, 19. *ita legitur; malem tamen legere*: expromens indignationem casus t. v. etc.
- Expugnare fortunam**, II, 55.
- Expugnationes**, II, 98.
- Exsecrari factum**, II, 66.
- Exsecratio Cinnae**, II, 22. exsecratio civium, II, 67. exsecrationes tribunorum pl. publicae in Crassum, II, 46.
- Exsoluere poenas facinorum, puniri ob facin.** II, 88.
- Exsomnia**, II, 88. exsomnia animo, II, 129.
- Exstruere opera**, II, 130.
- Exsultatio** quaedam nova salutationis, II, 104. *ita significanter illam alacritatem laetitia*
- tiamque militum salutantium exprimit.*
- Extentam cervicem praebere**, II, 70.
- Extentum vitae spatium**, I, 11. *de longaeuitate.*
- Externus metus**, II, 24.
- Extinguere incendia**, II, 91.
- Extorquere confessionem**, II, 39. extorquere legiones, II, 69.
- Extraordinaria imperia**, II, 30. II, 31. *extraordinaria reformidare*, II, 31.
- Exturbare aliquem vrbe**, II, 19. *mox*: exulem facere.
- Exuere castris**, I, 9. *ita*: exutus omnibus copiis, II, 37. exutus nauibus, II, 79. exuere exercitu, II, 12.
- Exuere aedificia**, II, 115.

F.

Fabius Allobroges vicit, unde *Allobrogicus* dictus, II, 10.

Fabii Aemiliani disciplina milit. in Hisp. II, 5.

Fabrateria, I, 15. *Oppid. Camp.*

Fabricata classe, II, 79. *fabricati miro opere cuniculi*, II, 27.

Fabrum praefectus, II, 76.

Facere templa, porticus, II, 81. *theatrum*, I, 15. *aedif. provinciam*, II, 38. *ludos, mox*: praebere, *edere*, I, 8. II, 79. *deum*, II, 126. *copiam pugnandi*, II, 112. *facere aut pati turpiter*, II, 100. *facere exulem*, II, 19. *facere adfinitatem*, II, 65. *facere sui iuris*, II, 108. *faciendo docet recte facere*, II, 126. *exercitum*, II, 109. *parare. quam phrasin ut Sallustianam, nec satis probam in Aruntio reprehendit*

I N D E X.

dit Seneca ep. 115. nisi quod paulatim consuetudine mitigari haec talia, usurpantis item ratione arteque, satis constat.

Facere, *in obscenis*, II, 83.

Facere viam incrementis suis, II, 91. aestiua producta fecere emolumentum victoriae, II, 105. ubi negotia fecissent otio locum, II, 105. hoc tempus me fecit militem Tiberii, II, 104. factus est, sc. consul, II, 19. factus Pontifex, II, 43. II, 92. factum initium, I, 14. factum et dictum memorabile, II, 86.

Facetiae dulces, I, 17.

non Facile, I, 15. facile sufficere, II, 98. facillimus in accipienda satisfactione, II, 29.

Facinoris praeclari auctor, II, 120. facinore uxoris oppressus, I, 1.

Facultatem dare, II, 32. II, 107. facultatibus aluntur vitia, II, 82.

Facundus malo publico, II, 48.

Fallere. fefellit eos quinquennium, praeteriit eorum curam, aberrauere, II, 53.

Fama. vt loquitur fama, rumor, II, 93. famae post conscientiam consulendum, II, 115. fama gloriaeque, II, 6. fama tanti nominis territus, II, 94. *celebritatis signif.* fama vulgavit, II, 102. fama narrauit, II, 121. fama fortunaque, II, 99.

Fame urgere hostem melius est, quam ferro, II, 111.

Fames exitialis, II, 112.

Familia insignis honoribus, II, 127. in familiam eius datus, per adopt. sc. II, 8. retinere in familia, non dare in adoptionem, I, 10. familia priuata, II, 91. *de seruis.*

Familia in hominibus, II, 30. familiaris suus, II, 70. familiaris exercitatio, II, 110.

Fannius C. inter oratores, II, 9. I, 17.

- - - Caepio, II, 91.

Fasces submittere alicui, vt superiori sc. II, 99.

Fastidire aliquem collegam, II, 77. fastidire vt externos, II, 15. *contemptum et aspernationem repellentium notat.*

Fastigium. *de dignitatibus magnis et honoribus.* in summum fastigium vectus, II, 30. fastigium altissimum, paternum, II, 116. fastigium consulare, II, 69. fastigium extulit fortuna, II, 40. in fastigium peruenire, II, 15. fastigium principale in republ. II, 9. I, 11. II, 128. *de potentia:* in quod iam emerissent fastigium, II, 65. imperium suum perduxit Maroboduus in fastigium nostro imperio timendum, II, 109. *et cum excellentia,* fastigium orbis terrarum, *de monarchia, siue summo imperio Romano,* II, 131.

Fata, pro destinatione diuina. si fata poscerent, II, 123. fata vincunt omnem curam, *ibid.* factorum vis ineluctabilis, II, 57. fata praevalent consiliis, II, 118. *quod caute accipiendum.* fatum enim non infert rebus necessitatem, II, 118. neque tollit arbitrii libertatem, quam partem ethnici non intellexerunt. *Vide G. L. Vossii commentar. de orig. et progr. idolatr. lib. II. cap. 27. etc.* factorum iniquitas rapuit iuuenem, II, 97. *ita solent ethnici loqui.*

Fata salutaria reipublicae terrarumque orbis, II, 60. *cum magnificentia elogii, passim Romani memorant suae reipublicae fortunam, suae urbis imperique fata.*

Fatalis mors, II, 4. II, 49. *et alibi: naturalis, oppon. violentae.* Conuenit illa locutio distinctioni Aristotelicae v. phys.

I N D E X.

fic. t. 57. qua phorān duplicem constituit, τὴν παρὰ φύσιν, et τὴν κατὰ φύσιν, et mox, γενεῖς βιαίς vocat ἔχ' εἰμαρμένας, non fatales. vocatur alias mors ἀνόματος, simplex, spontanea: apud Iustinum, naturalis factorum conditio: morte sua obire. vide Coel. Rhodigin. lib. XXI. cap. 4. fatalis victoriae locus, II, 52.

Fatigauerat per triennium nostros exercitus, II, 34. multum negotii exhibuerat nostris. fatigare scriptorem, II, 89. fatigata veluti fortuna, II, 69. sententiae causa ita loquuntur de fortuna vultum mutante.

Faudentia, II, 28.

Fauere partibus Sullae, II, 26. fauor partium, erga partes, II, 54. fauore excipere, II, 89. fauor, qui rei praestari solet, II, 43. fauor publicus, II, 92.

Fauorabilis reditus, II, 40. fauorabilem fecit triumphum inuidia alterius, II, 34.

Fauonius praetorius, II, 53.

Fax belli Sertorius, II, 25. ausator, concitor. vid. Ind. Flor. facem subiicere bellis ciuilibus, II, 48. de instinctore.

Felicis nomen assumit Sulla, II, 27.

Felix malo suo, I, 6. felicitas imperii, I, 1. felicior nulla dies vitae, II, 107. felicissimae victoriae, II, 46.

Ferae nationes, II, 90. prouinciae, II, 90.

Feritas hostilis, II, 119. feritas Germana, II, 106. II, 116. feritate truces gentes, II, 95.

Ferox animo, II, 108. ferocior iusto, II, 49. ferox iuuentus, II, 114. feroces ac truces gentes, II, 115. ferocior populari feritate, II, 106. ferocissimae gentes, II, 98. ferocia

ingeniorum, II, 115. Numerinis etiam tribuitur ferocia ingenii, II, 1.

Ferre arma contra, II, 87. v. contra. ferre gloriam alicuius, II, 13. ferre pretium calamitatum, II, 45. ferri gestarique, II, 27. ferre pretium voluntatis, II, 52. ferre suffragium, I, 14. ferre animo, II, 33. pretium sui consilii, reportare, II, 125. grauiter, dolere, II, 102. legem ad populum, II, 18. inter sollennia. v. Briffon. 11. form. cuniculi, qui in diuersas agrorum partes ferunt, II, 27. ducunt, viam aperiunt. ferebat se regiae stirpis, praedicabat, dictitabat, I, 11. lata sententia absolueret, II, 47.

Ferrum. quos ferro poterat interimere, in praelio sc. II, 85. ferro parere reditum, II, 120. ferrum stringere, II, 124.

Festinanter, II, 123. festinatio itineris, II, 50. II, 107. festinatio, II, 108. festinatio praecipua, I, 16. festinanti non vacat, II, 124. festinare in Italiam, II, 43. festinans peruenire, II, 59.

Fetiales, II, 1. per hos dedebantur hostibus noxii. ibid. vide Dionys. lib. 11. Ciceron. 11. de Leg. 9.

Fictae litium series, II, 118.

Fidentia, II, 28.

Fides promissae breuitatis, II, 56. fidem vix mereri potest, II, 105. supra humanam fidem euectus, supra quam credi potest, II, 130. fides dubia, I, 9. fidem humanam, II, 41. II, 51. fidei et laboris capax, II, 127. fidem descendendi tuto dare, II, 58. fidem praestare, II, 16. II, 18. fide melior, II, 50. fides in aliquem, II, 54. fides promissae breuitatis admonet, II, 55. fides humana, II, 51. II, 56. fide captiui seruatus, II, 82.

Fides

I N D E X.

- Fides Attica**, *proverbialiter pro sincera*, II, 13. fidei publicae violatio non debet vnus lui sanguine, II, 1. fidei alicuius se committere, II, 37. fide data, II, 76. II, 87. *de deditioe. ita*: sequi potius Romanorum fidem, quam arma metuere, II, 107. fides in forum reuocata, II, 126. fidelissimus partium rex, II, 53.
- Fiducia hostium**, II, 120. fiducia virium, II, 112. victoriae, II, 113. fiducia militum armavit Caesarem, II, 49.
- Fidus partibus**, II, 63.
- Figurarum similitudo expressa in imaginib. sc.** I, 11. *de imaginibus ad viuum expressis.*
- Filiorum impietas erga proscriptos parentes**, II, 67.
- Fimbria C. Flavius interimit se**, II, 24.
- Finis non reperiebatur**, II, 47. finem vitae habere, II, 14. in fine est, II, 33. finis imperii terminatus, II, 37. II, 109. fine libertatis multari, II, 38.
- Finis, de morte**, II, 123.
- Finire circulum, definire**, I, 10. quidquid finitur meridiano, *comprehenditur*, II, 126. finita militia, II, 111.
- Finire honores, deponere**, II, 33. finire bellum, II, 50. lites, II, 118.
- Firmus proposito**, II, 63. firmus exercitus, II, 29. firmissimi remiges, *validiss.* II, 84.
- Firmior caussa**, II, 49.
- Firmum vrbs Picen.** I, 14.
- Firmare pace**, quae bello subacta, II, 123. *sententiose, componere, statum dare.* firmare praesidiis urbem, II, 26. firmatus experientia, II, 110. firmare nouam urbem, I, 3.
- Flaccus Pomponius**, II, 129.
- Flagitiorum conscientia**, II, 91.
- Flagrantior fax**, II, 48.
- Flagrat pectus incendio**, II, 130.
- Flamen dialis**, II, 22. II, 43.
- Flavius Caesetius**, II, 68.
- Flexum agmen**, II, 40.
- Flos aetatis**, II, 29. floruit hoc tempore Cicero, II, 36. floruit Homerus ante tot an. I, 5. *vita et celebritas notatur.* florere in republica sine inuidia, II, 49. florere fauore publico, II, 92. floruit vrbs Attica eloquentia, I, 18. florentissimus ingenio, II, 2. floruit excelsissime, I, 6. florere de vrbe, I, 7.
- Floralium ludorum initium**, I, 14.
- Fluere otio et mollitiis**, II, 88. fluens mollitiis Sardanapalus, I, 6. fluens respublica, *procumbensque, quae euerso statu ad interitum spectat*, II, 16.
- Foeda dicta**, II, 100.
- Foedus turpe Pompeii et Mancini**, II, 1. rescissum, *ibid.* II, 90. foedus pacis, II, 77.
- Foemina virilis animi**, I, 1.
- Fonteius**, II, 15.
- Foramine emergere**, II, 27.
- Forma, de modo scripturae et operis Velleiani.** forma propositi operis, II, 66. forma sua reddatur operi, II, 49. hoc opus seruet formam suam, II, 96. excedere formam propositi operis, I, 16.
- Ita de genere operis et scriptionis poeticae*: perfectissimi in forma operis sui, II, 36. *de graui descriptione, notanter*: forma vniuersi principatus Tiberiani, II, 129. *de disciplina statuque civili.* forma reipubl. prisca, II, 89. forma prouinciae, II, 97. quae et formula prouinciae, II, 38. *ita*: in formam praefecturae redigi, II,

I N D E X.

44. v. praef. ad formam disciplinae Romanae, *similitud. not.* II, 109. in formam iusti exercitus coire, II, 61. forma quam mente melior, II, 88.
- Formare pace, II, 123.
- Formiani in ciuitatem recepti, I, 14.
- Formulae προθεραπείας et ἐπιπλήξεως, in inserendis historiae ordini factis memorabilibus extra ordinem, aut egressionibus, I, 14. I, 16. II, 7. II, 14. II, 26. II, 38. II, 41. II, 68. II, 86. II, 107. II, 108. praecisionis item, II, 41. II, 43. formula prouinciae, II, 38.
- Forte constitutum, II, 66. forte conatu opus, II, 112.
- Fortis manu, II, 118. fortiter obire mortem, I, 9. fortissimus exercitus, II, 119. fortissime exsequi, II, 24. fortissime administrare bellum, II, 61. fortissimus domi bellique, II, 27.
- Fortuna, de illa mente, quam ethnici in terras ablegatam, omnia versare pro lubitu credebant. Hinc illa: fortuna comites ei aggregauerat, II, 53. fortuna in omni re multum potest, II, 116. fortuna concussit eum, II, 79. fortuna indulget ei, II, 117. fortuna uicta est eius factum, II, 119. fortuna rumpit, interdum moratur proposita hominum, II, 110. fortuna hunc eius exitum esse uoluit, II, 72. fortuna extulit fastigium eius tantis auctibus, II, 40. fortuna omnis vel aduersa vel secunda, II, 37. fortuna pronior eos comitata est, II, 69. fortuna omnia diremit inter duces, II, 47. quos fortuna periculo subduxerat, II, 72. fortuna publica, II, 86. fortuna non dabat electionem, sed ostendebat per fugium, *ibid.* fortuna subduxerat spem magni nominis, II, 103. fortuna a se discordat, II, 53. fortunae indulgentia, II, 80. II, 121. fortunae vices et mutationes mirabiles, II, 55. fortunam increpat Caesar, II, 75. a militibus et fortuna desertus, II, 80.
- Et cum sententia singulari, ut de propria certis personis, gentibus, urbibus fortuna: sequitur fortunam SVAM Caesar, II, 55. fortuna SVA Caesarem comitatur in Hispan. *ibid.*
- Fortunam semper in potestate habuit Cato, II, 35. notat hac locutione Velleius illam virtutis vim et robur, quo munitus vir excellenter bonus fortunam quamcunque et sustinet et regit, semper sibi similis, nec inflari gnarus prosperis, neque aduersis deiici; qualem Horatius, teretem ac rotundum; Graeci τετραγώνον, siue quadratum vno significandi proposito, dixere. Vide Cael. Rhodigin. lib. XVIII. cap. 14. alia figura accipienda est haec phrasis apud Curtium VI, 5. ubi de Alexandro dicitur, quod fortunam solus omnium mortalium in potestate habuerit. de obsequio scilicet fortunae, semper fauentis, nunquam aduersantis.
- De euentu casuque accipe in illis. fortuna varia configere, I, 9. fortunae alterutri se parat Caesar, II, 43. ei parti destinatus, in quam a fortuna vocaretur, II, 35. fortuna ancipitis temporis correcta virtute, II, 79. ex sua fortuna euentum collegae aestimabat, II, 70. fortuna huius temporis, calamitosa sc. II, 67. fortuna dubia et interdum ancipiti gest. bell. II, 70. fortuna varia gest. II, 1. Italici belli fortuna varia atque atrox, II, 16. varia ratione euentuum gestum tale bellum dicit, Trebellius Pollio fortuna eadem hunc abstulit, II, 71.
- De felicitate. fortuna partium in summum euecti fastigium, II, 6.

I N D E X.

ll, 6. *possis etiam quaedam ex his huc trahere, quae antea de fortuna Dea annotauimus: nisi quod ratio loquendi ad τὰ νοητὰ potius spectat. Et denique referri debet*

De conditione, statuque. Fortunae magnae comes est adulatio, ll, 102. fortunae magnitudinem licentia metiri, ll, 100. fortunae, in quam alebatur, capax, ll, 93. fortuna publica, in quem statum peruenit, ll, 86. fortunam, non animum mutauerat, captiuus, ll, 82. cuius fortunam mutare constituit Deus, ll, 57. fortunam hominis egressus, ll, 40. *alias: homine maior etc. dissimilem fortunae suae indutus habitum, ll, 41. fortuna mutat fidem, ll, 53. fortunam temporis deflere, ll, 67.*

Fortunatissimum proelium, ll, 12.

Fortuita mors, *fatalis supra*, ll, 102. fortuita damna, ll, 126. fortuitus principatus, ll, 108.

Forum Augusti praenitet titulis victarum gentium, ll, 39. in foro ius dicere, ll, 118.

Fracta armis Achaia, I, 12. fractae partes, ll, 74. fracti Langobardi, ll, 106.

Frangere hostem, ll, 24. vires populi militia frangere, ll, 122. dignitatem alicuius, ll, 20. fragmine subfellii ictus Gracchus, ll, 3.

FRATRES an in eodem collegio magistratum esse debeant, ll, 8. frater patruelis, I, 1.

Fraudare. in eo non fraudabo auum meum, ll, 76. fraudare testimonio, ll, 32. non fraudetur gloria consulatus eius, ll, 12. ne fraudetur id factum memoria, ll, 92.

Fraude decipere, ll, 69. ll, 82. cum fraude tentare, ll, 107.

Fregellae colon. fact. I, 14. eas excidit Opimius, ll, 6.

Frequens numero gens, ll, 95. frequenti equite regio, *numero*, ll, 113. frequentes provinciae; *sc. hominibus*, ll, 90. frequens admonitio, ll, 114. frequens transitus, I, 17. frequentia exercitus, ll, 81. frequentia circumstantium, ll, 14. ll, 20.

Frons, *pro priore et aduersa parte*, ll, 109. frons aedium, I, 11.

Fructum ferre, ll, 64. fructus amicitiae, ll, 116. fructuosum, ll, 3.

Frugum sterilitas causa demigrationis, I, 1.

Frui spectaculo, ll, 104.

Frumentariae rei inopia, ll, 94.

Frustratus spe continuandi consulatus, ll, 21. frustratum esse visum suum intellexit, ll, 43. frustratis custodibus. *deceptis*, ll, 87.

Fuga turpis et nuda, ll, 61. fuga turpis ex acie, *fustigatione castigata*, ll, 78. fuga praecipua, *festinata et tumultuosa*, ll, 85. fugam vocabat victoriam, ll, 82. fuga petere locum *vid. in petere*. fuga transgredi Alpes, ll, 63. fugae fortunaeque se commisit, ll, 72.

Fugacissimus miles, ll, 35.

Fugitiui profugientes e ludo, ll, 30. fugitiui, ll, 73.

Fulget ripa armatis, ll, 107. fulgenti agmine militum septus, ll, 106. fulgentissimus iuuenis, *ut alias*, clarissimus; *nisi quod nouitate quadam augeatur grauitas significandi*, ll, 71. fulgentissimum Caesaris opus, ll, 39. fulgentissimo ore Cicero persequitur Antonium, ll, 64. *ita: fulgor suus ne obstaret iuuenibus, dignitatis eminentia*, ll, 90. fulgore auid 2 to

I N D E X.

- to vinci, II, 4. fulgor aduentus Caesaris, II, 50. quo loco notari videtur magnificentia illa Heroum actionibus et personis propria, v. Charact. Vell. II, 13. et 11.
- Fulgor carminis, I, 5.
- Fulvius Flaccus particeps Gracchanae seditionis, cum filio interimitur, II, 6. II, 7.
- - - censor, I, 10. eius frater a censoribus senatu motus, *ibid.*
- - - M. Nobilior cos. I, 15.
- Fulvia, Antonii vxor, fax belli, II, 74. captam dimittit Caesar, II, 76.
- Fundere ac fugare host. I, 9. II, 12. II, 32. II, 37. II, 46. II, 112. *saepe iunguntur.*
- Funditus euerfi, II, 115. funditus sustulit Carthaginem, I, 12. funditus eruere, I, 13.
- Funebres ludi, I, 8.
- Fungi tribunatu castrorum, II, 104. triumphis et amplissimis honoribus, II, 89. statione mortali, II, 13. oppugnationibus, acie, II, 95. duplici numero militum, II, 15. fungi morte, II, 49. fungi officio, II, 85. fungi splendidissimis ministeriis, II, 116.
- Furere et furor, de tumultuantibus et perturbantibus rempubl. furente Antonio, II, 66. furens in gladios et caedes ambitus, II, 47. furor idem Caium occupauit, qui fratrem, II, 6. furor Glaucia et Appuleii, II, 12. Antonii et Dolabellae ad dominationem erupit, II, 60. in id furoris processerat Lepidus, II, 80. furor armorum sopitus, *latius de quouis bello*, II, 89.
- Furens intra se hostis, II, 111. furit iuuentus, II, 107. et furentes hostium vires. *ibid.* de incluso et suum impetum nequidquam moliente.
- Furto creatus pontifex, *clancularia ratione*, II, 63. furtinae expeditiones, *latrocin. sc. oppon. bello et mori bellorum. Ita apud Tac. IV. H. 56, 4. furtim magis, quam bello.*
- Fuste percussus centurio, II, 78.
- G.
- Gabinii A. lex, II, 31.
- Gades, I, 2.
- Galba Ser. inter oratores, I, 17, II, 9.
- Galliae in quinquennium Caesari decretae, II, 44. prouincia facta, II, 39. Galliarum seditio componitur, II, 121.
- Gallaeci cognomen meruit Brutus, II, 5.
- Gallograecia prouincia facta, II, 39.
- Gaudere dulcedine pacis, II, 117. cum gemitu ciuitatis, II, 13.
- Γενεὰ quid. I, 2.
- Gens ac natio, II, 38. *permutantur hae voces*, II, 96. gentis et sanguinis eiusdem homines, II, 15. gentes locis tutissimae, aditu difficillimae, numero frequentes, feritate truces, II, 95. II, 106. gentes et nationes, II, 110.
- Gentis nomen saepe pro regione ponitur, ut: in Hirpinis, II, 68.
- Gens, de familia, II, 11. gentis clarioris quam animi, II, 30. gente nobilis, II, 112.
- Gentilitius tumulus, II, 119. *familiaria sepulcra Jctis dicuntur. vide doctiss. Kirchm. de funer. Rom. lib. III. cap. 13.*
- Generis regii vir, I, 6.
- Genus mendacio natum, II, 118. *utitur Florus etiam hac acceptione: durum atque velox genus, de Ligurib. II, 3. eleganter de gente. ratione certae indolis moruae.*
- Genero-

I N D E X.

- Generosissimae simplicitatis vir,** ll, 125.
- Genibus alicuius aduolui,** ll, 80. prosterni, ll, 114. *ritu supplicantium sc. quia Genua misericordiae consecrata sunt, notante Seruio ad Eclog. Virgil. 6. cum Symbolico ὀϊωνισμῶ τῆ τέλης τῆς ἰκατείας. de quo vide Coel. Rhodigin. XV, 18. genibus innixus, ll, 83.*
- Genitus in omnia exempla virtutum,** ll, 116. genitus demerendis hominibus, ll, 102. *singularis ingenii virtutisque ad certas res obeundas praestantia notatur talibus formulis.*
- Genitale solum,** *ref. ad deductam inde coloniam,* ll, 15.
- Gentius Illyriorum rex in triumpho ductus,** I, 9.
- Gerens nihil muliebri praeter corpus,** ll, 74. *gessit se ita,* ll, 17. ll, 41. ll, 101. ll, 109. *gerere prospere,* ll, 102.
- Germani Lollium clade afficiunt,** ll, 97. et Varum, ll, 117. *etc.*
- Germani.** *captatur acumen ex ambiguo, ut nomen gentis videatur, quod alterius gentis nomini opponitur, cum interim significentur fratres, in illo versu: de Germanis, non de Gallis duo triumphant consules,* ll, 67. *Germana ferocitas,* ll, 106. *intelliguntur autem hoc loco adoptiui fratres. vide Rutgerf. var. Lect. I, 9. et not. ad Nepot. in Cimon.*
- Germanicus in bello Delmat. se strenue gerit,** ll, 116. in Germaniam mittitur, ll, 123. in transmarinas prouincias, ll, 129. imbutus rudimentis militiae cum Tib. actae, ll, 129. *an a Velleio vituperatus,* ll, 125.
- Gestari et ferri,** ll, 27. *gestare sinu,* ll, 75.
- Gestire. cupere. quidquid tumultuando consequi gestierunt,** ll, 7.
- Geticum bellum,** ll, 59.
- Gigantes an fuerint aliquando,** I, 5.
- Gladiorum impunitas,** ll, 3. ll, 125. *de bell. ciuil. et sedition. gladiis et caede discussa comitia,* ll, 12. *gladiorum licentia,* ll, 22. *in gladios et caedes furere,* ll, 47. *gladiis domare,* ll, 117. *coercere,* ll, 125.
- Gladiatorum quam senatori propior, audacia et temeritas,** ll, 91. *gladiatorum manus,* ll, 58. *gladiatorius ludus,* ll, 30.
- Glaucia,** ll, 12.
- Glaucum saltare,** ll, 83. *v. salt.*
- Globus coniurationis,** ll, 58. *vid. Ind. Nep.*
- Gloria eius honoris,** ll, 47. *gloriae alterius cedendo Caesar auget suam,* ll, 44. *gloriam mereri quam captare oportet,* ll, 129. *gloriosum visum, quod tutissimum,* ll, 115. *gloriosissime vitam degere,* ll, 3. *gloria aeterna,* I, 2. *gloria patris belli fuit penes Crassum,* ll, 30. *gloriam concupiscere,* ll, 33. *gloriosa,* ll, 49. ll, 110.
- Gloriari hoc auctore generis,** I, 6.
- Gracchus Tib. res nouas molitur,** ll, 2. *a Scipione Nasica opprimitur,* ll, 3.
- - - **Caius res nouat,** ll, 6. *opprimitur a L. Opimio cos. ibid. corpus eius in Tiberim deiectum,* ll, 6.
- Gracchi fratres viri optimis ingenii male vsi,** ll, 7.
- - - **duo inter oratores,** ll, 9. I, 17.
- Gracchanae leges,** ll, 13.
- Gradus equestris, dignit.** ll, 118. *gradus militiae, de dignit. milit.*

I N D E X.

lit. ut hic de tribun. mil. II, 101. *ita*: gradum alicuius sequi, praecedere, II, 114. non gradu, sed praecipiti cursu defecitum, II, 1. gradibus aetatis diremti, II, 36. gradibus summis insistens, II, 3.

Gradius Mars, II, 131. *celebre hoc inter cognomina Martis.* Briffon I. *form. de caussa appellationis vide Seruium ad Virgil. III. Aen. v. 35.*

Graeca ingenia, II, 9.

Grammatici, I, 17.

Granicus fl. I, 11.

Gratia ad impetrandum non defuit illi, II, 67. in gratiam Sullae, II, 41. gratia superatur aequitate, II, 126. gratia debetur nulla calamitosis, II, 16.

Gratulari sibi, se felicem praedicare etc. II, 104. **gratulatus** Q. Catulo etc. II, 49.

Gratus in aliquem, II, 71. **gratus reditus**, II, 40.

Graues contumeliae, I, 12. **graves inimicitiae**, II, 45. **graves et varii casus**, II, 30. **grave bellum**, I, 2. **vir gravis**, II, 49. **grauissima valetudo**, II, 48. **gravis clades**, II, 79. II, 119.

Gravis iam aetate et corpore, II, 76. **gravis vulnere, inhabilis ad proficiscend. sc.** II, 55. **grauiter concutere**, II, 79. **grauiter vulneratus**, II, 102. **grauiter ferre**, II, 2. II, 102. **grauissimus pater**, II, 83. **gravis inopia**, II, 51. **gravis annonae**, II, 77. **gravis poena**, II, 119. **gravius bellum**, II, 55. **grauissimum exemplum**, II, 78. **grauiter impulsi hostes**, II, 51.

Grauitas humanitate temperata, II, 116. **cum grauitate polliceri**, II, 125. **audire causas**, II, 129. **grauitas senatus accessit**, II, 126.

Grauisca oppid. Ital. II, 15. *alias*: Grauiscae pl.

Gubernare. ad gubernandam fortunam suam, ad imperii molem administrandam, II, 127.

Gubernaculo non habilis exercitus, II, 113.

Gurges pronus, I, 16.

H.

Habere secum aliquem, de conuictu et contubern. I, 13.

Habere comitia, II, 92. *ita*: **habiti delectus**, II, 111. **honorem alicui**, II, 101. **rationem alicuius v. Rat.** ut tunc habebatur, II, 48. **habere in mora nihil**, II, 51. **habere fugae comitem**, II, 53. **habere locum ministri**, II, 111. **habere magnum animum**, II, 61. **habere obuium**, II, 82. **habuit impunitum Pompeium gratia**, II, 1. **habere animum minus vtilem**, II, 102. **habere causam**, II, 44. **exitum dignum furore suo**, II, 112. **tot annos**, II, 41. **statum**, II, 72. **si eundem vincendi et viuendi finem habuisset**, II, 27. **habebant animos extra moenia, corpora intra muros**, II, 23. **aduentus eius habuit belli metum**, II, 76. **cui id solum visum est rationem habere, quod haberet iustitiam**, II, 35. **parum habebat summa accepisse**, II, 76. **ita se res habet**, II, 118. **ita se mores habent**, II, 91. **neque quidquam prius habuit**, II, 52. **Caesaris nulla mentio habita**, II, 62. **id habeo dixisse**, II, 124. **maiori, quam quod habebat, operi praeparabat**, II, 109.

Habiles armis, idonei ad bell. II, 110. **habile minus corpus**, II, 102. **habilis gubernaculo exercitus**, II, 113.

Habitare tanti, II, 10.

Habitus

I N D E X.

- Habitus.** quis tum fuerit ciuitatis habitus, II, 99. habitus fortunae suae diffimilis, II, 41. in habitu eo manere, II, 16. *vt alias de personis et animorum habitu.* Ita apud Tacitum I. Hist. 4, 1. *quae mens exercituum, quis habitus prouinciarum.* Quo loco interpretes generalibus formulis sibi cauent: reuera autem, sicut contextus et series historiae monstrat, idem per habitum prouinc. intelligit, quod per mentem exerc. animorum scilicet studia et voluntates affectusque.
- Hadriatici maris sinus,** II, 43.
- Hannibal castra intra tertium a Roma lapidem habuit,** II, 27. odio in Romanos Hannibal, *Mithridates, tanquam acerrimus hostis et infestissimus, per notam, sed grauem hoc loco figuram et paene supra historicae moderationis captum, dicitur,* II, 18.
- Haruspex Tuscus,** II, 7. haruspices praemonent sul. Caes. de instante exitio, II, 57.
- Hederis redimitus,** II, 82.
- Helena,** I, 1.
- Heniochi, Asiae popul.** II, 40.
- Herciniae filuae,** II, 109.
- Hercules auctor paterni generis Alexandr.** I, 6. omnium certaminum victor in Olymp. I, 8. eius obitus, I, 2. *Heraclidae, eius posteris,* I, 2.
- Hercules pro mehercle,** II, 112.
- Herculaneum captum,** II, 16.
- Hereditaria relata,** II, 39.
- Hereditas excisi exercitus, pecuniae et peculium militum caesorum,** II, 120. hereditate relicta Romanis ab Attalo Asia, II, 4. *sive vt alibi loquitur: testamento relicta hereditaria Bithynia,* II, 39. hereditarium odium, I, 1.
- Herius Asinius,** II, 16.
- Hermione,** I, 1.
- Hermunduri,** II, 106. *Clauer. Germ. ant. III, 28.*
- Hesiodi elogium et aetas,** I, 7.
- Hiberia,** II, 40.
- Hiberna prudenter disposita,** II, 111. hiberna locare, II, 105. praeparare, II, 110. in hiberna reducere, II, 107.
- Hic est Metellus,** I, 11. hic est Opimius, I, 7. hoc omni tempore, I, 11. hoc colligi potest, I, 9. in hoc ideo, II, 41. in hoc indulgere, II, 117. hoc est illud tempus, II, 62.
- Hieme obstructae Alpes,** II, 101.
- Hilaris potius, quam deses,** II, 105.
- Hilaritas prisca,** II, 127. *cum quadam grauitatis mixtura et candoris.*
- Hippocles Cumaeus,** I, 4.
- Hippotes,** I, 3.
- Hirpini,** II, 16. II, 68.
- Hirtus atque horridus Marius,** II, 11.
- Hispania prouincia facta,** II, 38. cum Hispanis per annos CC. bellatum, II, 90. *adde Flor. II, 17. Strabon. 3. Liu. 28, 12.*
- Hispaniensis militia,** II, 59.
- Hispaniense bellum Caes.** II, 55.
- non Hispaniensis, sed Hispanus,* II, 51. *Hispanus nationis ratione dicitur, Hispaniensis, habitationis.*
- Historici nobiles,** I, 17. *Historicorum ἐπιγρίσεις ἐγκωμιαστικαί,* I, 2.
- Histrioni iudicium redditur,** II, 28.
- Hodieque, adhuc hodie,** I, 4. I, 11. II, 62. II, 81. II, 98.
- Homeri elogium et aetas,** I, 5. *Homerus vocat quaedam loca*
d 4 nomi-

I N D E X.

- nominibus suae aetatis, I, 3.
 an caecus fuerit, I, 5.
- Homo** virtuti simillimus, II, 35.
 homo nouus, II, 128. hominis fortunam egressus, II, 40.
 paene homine maior habebatur, II, 31. *ita*: super humanam naturam et fidem, II, 41. vix hominis est, II, 47.
- Homines** omnia sibi ignoscunt, nihil aliis remittunt, II, 30.
 homines, qui praeter vocem membraque nihil habent hominum, II, 117. hominum et saeculorum differentia, I, 5.
- Honesta** paupertas, II, 129.
- HONOR** dignis paratissimus, II, 126. honor imperii seruatus reip. II, 37. honori fuit, II, 95. honorem habere alicui, II, 101. honori Augusti sacrum spectacul. II, 123. honores magni in republica libera caute recipiendi. II, 40. honoribus eorum non inuidetur, quorum vis non timetur, II, 31. cum honore aliquem mittere, II, 129.
- Honorare** aliquem sacerdotio, II, 59. II, 100. praetura, a finitate, II, 100. equestri statua, II, 61. ornamentis triumphalibus, II, 112. diuinis, humanis honoribus, II, 124. sepultura publica, II, 62. sepultura gentilitii tumuli honorari, II, 119. honoratus nomine deuictae a se gentis, I, 13. honorare memoria perpetua, II, 27. honorare recta, II, 126. honoratus minus, II, 88. honorate continere, II, 129.
- Honorare** populum congiariis, II, 129. *αυξήλικως et sententiose*, honor dicitur, quaecunque ciuibus a Principe exhibita comitas.
- Honoratiori** parere, maioris dignitatis, II, 54. honoratius otium eius aliorum imperio, II, 99. honoratissimo inter iudices loco lectus, II, 76.
- Honorifice** decreta, II, 62. honorificum testimonium, II, 32.
- Honorificentissimus** titulus, II, 45.
- Horae.** intra paucas horas, II, 14.
- Horrenda** memoria, II, 100.
- Hortari**, *de suasore*, II, 52.
- Hortatu** principis, II, 89.
- Hortensius**, II, 36. II, 49. eius annales, II, 16. *vide G. I. Voss. de Histor. Lat. I, 11.*
- Hortensius fil.** II, 71.
- Horti** Pompeiani, II, 60.
- Hospitio** vti, II, 59.
- Hostes** iudicati Lepidus et Antonius, II, 64. II, 66. *vide Ind. Nep.*
- Hostilia** curia, II, 12.
- Hostilis** ripa, *quam armis tenet hostis*, II, 101.
- Huc et illuc**, II, 21.
- Humanarum** rerum casus dubii, II, 75. humana vitia, II, 35. humani honores, II, 124. supra humanam naturam et fidem, II, 41. humanam fidem excedit, II, 51. II, 56. II, 130. humanitate temperare gravitatem, II, 116.
- Humilis** *oppon.* potenti, II, 126. *mox* humilior. humillimi *oppon* speciosis, II, 73. humilia opposita summis, II, 60. humillimus assentator reginae, II, 83. *per contemptum dicitur, proprie et sententiose*: ταπεινοὶ γὰρ κόλακες *ex scito Aristotelis.* humilibus parere, II, 73.
- I.
- Iacta** mentio conditionum, II, 65. *ita*: iacere sermones, voces, *apud Tacitum, et alios,*
- Iactati

I N D E X.

- Iactati tum variis casibus, tum
faeuitia maris, I, 2.
- Iacturae succurrere, II, 130.
- Iam non, II, 31.
- Ianus geminus clausus argu-
mentum pacis, II, 38. *i. e. Ia-
ni G. templum.*
- Icarium mare, I, 4.
- Ictibus mutuis concurrere, II, 27.
- Ictus lapide, II, 68. ictum foe-
dus, II, 2.
- Idem diligentissimus atque i-
dem lenissimus, II, 98. patru-
i atque eiusdem aui sui, II, 112.
- Idem hic, II, 65.
- Idoneus ipsis quilibet dux erat,
quouis contenti erant, II, 72.
- Is, id. dubia, id est, sua fide,
II, 63. paternis, id est, Pon-
ticis finibus, II, 23. pro Pom-
peio, id est, pro republ. II,
48. ea adiit pericula, *talia*,
II, 82. id hominis, I, 3. id
furoris, II, 80.
- Idoneus repellendis hostibus, II,
12.
- Idus Martiae, II, 56.
- Ignauum stipendium, II, 39.
vid. Stip.
- Ignauae Germanicus, sc. agens,
II, 125.
- Ignis viuis, II, 88. igni ferro-
que vastata omnia, II, 110.
ignes perpetui Vestae, II, 131.
vid. Coel. Rhodigin. XV, 14.
igne plurimo emicans incen-
dium, II, 125.
- Ignobiles insulae, I, 4. ignotae
originis, II, 128.
- Ignominia dediti imperatoris,
II, 90.
- Ignoscere sibi omnia, II, 30.
- Ille, *de eximio et celebri.* Ale-
xandro illi Magno similis, II,
41. Catone principe illo Por-
ciae famil. II, 35. illi antiqui,
II, 128. *sic*: illud notandum
est, II, 52. illud etiam dicen-
dum est, II, 99. illud refera-
tur, II, 42.
- Illibata magnitudo, *gloria et fe-
licitas nulla infelicitate corrupta
aut terminata*, II, 48.
- Illiciendae inescandaeque mul-
titudinis causa, II, 13. *cum
significatu σοφισματων*, illecti
ad ornandam urbem viri prin-
cipes, *i. e. inducti, persuasi*,
II, 89. illectum consiliis suis
iunxit Antonio, II, 76.
- Illidere capiti catenas, II, 120.
illiso capite in postem, II, 7.
- Illucescere. clarissimum Home-
ri illuxit ingenium, I, 5.
- Illuminavit ille dies virtutem
Catonis, II, 35. illuminavit
orbem eloquentia Cicero, II,
66. illuminavit horum fidem
illorum perfidia, II, 18. illu-
minavit Thebanos Pindarus,
I, 18.
- Illustrat aetas tragoedias, I, 16.
- Illustri magis quam nobili fami-
lia ortus, I, 117. *meritis po-
tius et celebritate quam generis
nobilitate illustrem notat.* Illu-
stres loci, I, 4. vna aetas il-
lustravit Tragoedias, I, 16. il-
lustratus bello Italico, II, 17.
- Illyricum prouinc. facta, II, 39.
- Imago, *de nobilitate*, II, 116.
vide Rosin. I, 19.
- Imago sine re, *simulacrum, ina-
nis species*, II, 30. arbores
praebuere imaginem antenna-
rum, *speciem*, II, 43.
- Imago principatus Augusti, *ali-
bi*, forma, II, 89. *brevis deli-
neatio.*
- Imbecillus, *de aegrato*, II, 114.
ita: motus imbecillitatis, II,
123.
- Imbellis manus, I, 8.
- Imbutus rudimentis militiae, II,
129. imbutae primum consu-
lis

I N D E X.

- lis sanguine militum manus, II, 20.
- Imitari** aliquem, I, 5. imitari curam et fidem, II, 125. imitanda relinquere, I, 16.
- Imitationem** accendit admiratio, I, 17.
- Immanis.** *pro magno vehementique αύξήλικός.* immanis victoria, II, 105. frequentia amicorum, II, 59. exercitus, II, 51. dissensio, II, 2. immani acie fudit hostem, I, 11. immanes res gessit Caesar, II, 46. immane initium belli civilis, II, 88. immane argumentum bellicae ciuitatis, II, 38. immanis operis res, II, 69. immanes copiae, II, 46. immanis magnitudo, I, 12. immanis vis gentium, II, 12.
- Immature praereptus**, II, 116. immatura praeferre, II, 116.
- Immemor viri et parentis**, II, 110.
- Immensa corporibus iuentus**, II, 106. immensae copiae, II, 120. immensum bellum, II, 104. immensa multitudo, II, 14. II, 110.
- Imminebat** terribilis Italiae Mithridates, II, 18. imminebat Italiae bellum Pannonicum, II, 96. *superventurum videbatur* etc.
- Imminens proscriptio**, II, 19.
- Immixtus castris hostium**, I, 2.
- Immobilior corpore, animo**, II, 117. *si modo vera lectio.*
- Immodicus gloriae**, II, 11. immodicus in appetendis honoribus, II, 33. immodica crudelitas, II, 28. immodica libertas, II, 68.
- Immortalis memoria nominis**, II, 88.
- Immunis delictorum paternorum**, II, 7. immunis humanis vitiis, II, 35. voluptatibus, II, 46. immunes clade belli gentes, II, 115. immunes seruare, II, 126. immunem calamitate exercitum seruare, II, 120. immunis ab arbitris domus, II, 14. *in quam nemo potest introspicere, aut despiciere.*
- Impatientissimus quietis**, II, 23.
- Impedimenta**, II, 82.
- Impedimentum maximum**, I, 17.
- Impedire alicuius actiones**, II, 44.
- Impellere se in vulnus**, *admoto sc. ad pectus gladio*, II, 70. impulsus grauius eo praelio Caesariani, II, 51. impulsus hostibus, II, 70. *detrimentum inclinatae aciei notatur.*
- Impendere omni aevi sui spatium in**, II, 89.
- Impendet ex ea re periculum**, II, 35.
- Imperare aliis**, II, 79.
- Imperator fugacissimi militis officio functus**, II, 85. summi imperatorum Caesar et Pompeius, II, 54. *Duces milit. intellig. ita: imperator appellatus occupato exercitu Fimbria, II, 24. quod epitome Liu. 83. reddit: imperium ad Fimbriam translatum est. Aliter: imperator, in Macedon. appellatur C. Octavius, II, 59. et appellatio imperatoria, II, 125. Prisco erga duces honore, qui bene gesta rep. gaudio et impetu victoris exercitus conclamabantur. verbis Tac. III. A. 74, 7. Augusto nomen imperatoris (hoc sensu) semel atque vicies partum. apud Eund. I. A. 9, 2. vide egregium Dionis locum XLIII. p. 266. et Casaubon. animadu. ad Sueton. Caes. 76.*
- Imperium certum**, II, 18. imperii certum iugum recipere, II, 38. imperium terrarum orbis, II, 131. imperium est alicui, II, 31. imperium totius terrarum orbis vni delatum, II, 31. *summa orbis imperia comme-*

I N D E X.

- commemorantur*, I, 6. imperii honos seruatus regi, II, 37. imperii aemula Carthago, II, 1.
- Imperium**, *pro magistratu*. cum imperio obtinere prouinciam, II, 125. imperia extraordinaria, II, 30. transmarina, II, 62. imperium magistratum, II, 89. imperium consulare, II, 34. imperio regere, II, 125. imperio maximus, II, 126.
- Imperium summum** a militibus delatum, *duc. sum.* II, 54. tam seuerum fuit Macedonici imperium, *etc.* II, 5. *tam seuerere rexit disciplinam militiae etc.*
- Imperio arbitrioque**, *iussu etc.* II, 53.
- Impetravit** ab aliquo, I, 11. II, 70. impetrato vt contingeret, II, 107. impetrando proficere, et non impetrando pati, II, 125.
- Impetu strenuus**, II, 73. impetus ad bella maximi adolescens, II, 55. *de prompta audacia et vi bellandi*. impetu suo vsus Caesar, II, 52. impetu victa sunt consilia, II, 31. *notatur praecipitantia illa et temeritas vulgi inconsulta, quae non tam rationem, quam impetum quendam suum sequitur.*
- Implere**, *describendo sc.* II, 103. implere censorem, *de eo, qui sufficiens est officio et auctoritati censoriae*. pridie quam impleret viginti annos, II, 65. implere animos et oculos, II, 106. implere instar legionum, II, 20.
- Imponere capiti regium** insigne, II, 122. imponere in nauem, II, 19. imponere bello vltimam manum, II, 33. II, 87. II, 88. II, 117. imposita omnibus necessitas recte faciendi, II, 126.
- Importatum balinei instrumentum**, II, 114.
- Impotens**, *indomitus, qui moderari cupiditatibus et affectibus nequit*, II, 11. potentia ad impotentiam vti, II, 29. *violenta abusio potentia notatur.*
- Imprudenter interuentus est**, *ἀγνοούμενος ὑπὸ τῶν κλεινόντων*, I, 2. imprudentia, *ae ignorantia non intelligentium Corinthia*, I, 13.
- Impugnare**, II, 83.
- Impunitas gladiatorum**, II, 3. II, 125. impunitum eum gratia habuit, II, 1.
- Imputare alicui aliquid**, *adscribere, culpam rei in aliquem conferre*, II, 23.
- In quantum**, II, 8. II, 43. II, 119. II, 120. in tantum, II, 30. II, 53. in Attico Tragodia est, I, 17. in Graecis euenit, I, 17. in dies crescere, II, 30. in dies ingrauescere, II, 123. in Oratoribus quid fuit clarum, I, 16. in iis, II, 22. in feritate versari, II, 118.
- In tantum extulit**, II, 90. in tantum durauit odium, II, 79. in tantum, in quantum, I, 19. II, 114. II, 43. in longum, II, 85. *hic praepositio dimetiendi vim habet et determinandi.*
- In istis causam finalem signat**: in hoc scilicet, II, 41. in hoc solum, II, 114. in ruinam orbis dimicare, II, 85. in mortem dimicare, II, 85. in vitam, in voluptatem vti cibo, II, 41.
- In denos annos creari**, I, 8. in omnia, II, 13. in se morari coepit, II, 85.
- In Caesarem gratus**. *erga*, II, 71.
- Inauditum atque incognitum mare**, II, 106.
- Incautus occupatus est**, II, 57.
- Incendium proprie in isto sonat**: incendia priuata familia extinxit Egnatius, II, 91. *metaphorice*

I N D E X.

- phorice in sequentibus*: incendium amoris in Cleopatram, II, 82. incendio abstruso flagruit, *dolore*, II, 130. incendium multo igne emicans, *de seditione*, II, 125.
- Incepto desistere, I, 10.
- Incertum gloriae laborisne maioris, II, 40. in incerto est, II, 97.
- Incesti reus Clodius, II, 45. *ob adulterium inter sacra Bonae Deae admissum.*
- Inchoavit Olympicum, I, 10.
- Incidere in hostem, II, 112. incidere in aliquid, I, 7.
- Incidere venas, II, 22. *ita Tacitus XVI. A. 19, 2.*
- Incincti Herciniae silvae campi, II, 108. *Boiohaemum sc. Hercinia silva conclusum et quasi incinctum, quod eleganter dicit Noster.*
- Inclinata acies Pompeianorum, II, 52. inclinata valetudo, II, 123. inclinatae hostium copiae, II, 55. *sc. in cladem et fugam.*
- Inclusus hostis, *obsessus*, II, 69. II, 111. II, 119. incluso spiritu, II, 22. *de suffocatione.* inclusus dignissimo domicilio animus, II, 69.
- Incognitum mare, II, 106. incognitae nominibus gentes, II, 106. incognita multitudo, II, 14. incognita disciplina, II, 118.
- Incolere dextra Ponti, II, 40.
- Incolumis exercitus, II, 107. II, 120.
- Incolumitate donare, *vita*, II, 110.
- Incredibilis celeritas, II, 34. II, 42. incredibilis atque inenarrabilis pietas, II, 99. laetitia, II, 103.
- Incrementa, *de dignitate*, II, 51. incrementi securus, II, 109.
- Increpare fortunam, II, 55.
- Incruentus. haud incruentis certaminibus editis, II, 21. non incruentis centurionibus, *i. e. ipsis centurionibus cladis non expertibus*, II, 112.
- Incumbere in gladium, II, 70.
- Incussa omnibus voluntas recte faciendi, II, 126.
- Indemnatum ciuem, qui interemisset, II, 45. *ἀνευ τῆς τῆ δίκης κατὰ γνώσεως a populo non condemnatum.*
- Indere cognomen, II, 91. inditum virtuti cognomen, II, 11. *homini ob virtut.* inditum ex virtute nomen, I, 11.
- Index, *qui defert prodicionem aut res novas*, II, 118.
- Indignatio casus tanti viri, II, 11. indignatio et dolor, II, 61.
- Indignissimum est, II, 28. indignum, II, 66.
- Indoles tanti iuuenis, II, 61.
- Inducere omnibus caliginem magnitudine sua, II, 36. inducta nova disciplina, II, 1.
- Induere cultum pastorem, I, 2.
- Indulgente nobis in hoc fortuna, II, 117. indulgentia fortunae, II, 1. II, 80. II, 121.
- Industria reddita ciuitati, II, 126. industria mirabilis, II, 43. industria perficit, II, 2. II, 97. de industria, I, 2.
- Indutus dissimilem fortunae suae habitum, II, 41.
- Inenarrabilis, II, 99.
- Inertiam inuidia sequitur, II, 42.
- Inesse. inerat frequens admonitio, *sc. in disciplina Tiberii, signanter*, II, 114. inest in animo virtus, II, 128.
- Ineluctabilis vis fatorum, II, 53.
- Inescare multitudinem, II, 13.
- Inexpugnabilis, II, 115.
- Inexsu-

I N D E X.

- Inexsuperabilis manus, II, 32. *inexsuperabiles difficultates*, II, 120.
- haud* Infacete, II, 33.
- Infamia pecuniae, II, 33. *luxus intelligitur, ob quem male audiebat Lucullus.*
- Infamis stupro, II, 45.
- Infectum nihil reliquit luxuria et libidine, II, 100.
- Inferre arma, II, 120. inferre ignem, II, 22. inferre in aeternum, II, 40. illata alpis, II, 87.
- Inferre se flammae, *conicere, praecipitare se in fl.* II, 74.
- Inferre cladem, II, 112. contumeliam, periculum, II, 90. vim vitae suae, II, 45.
- Inferi oppon. superis, II, 48. *mortis et vitae ratione.*
- non* Inferior nomine consulis, *non impar, minor*, II, 26. inferiora hiberna, II, 120.
- Infestus alicui, II, 43. II, 68. in bello hostibus, in pace civibus infestissimus, II, 23. infestissimus Ro. nomini, II, 27. infestus partibus, II, 68. infeste dissiicere domum, II, 45.
- Infestum mare, II, 77. infestare mare latrociniiis et piraticis sceleribus, II, 73. *intutum nauigantibus reddere.*
- Infida pax, I, 12.
- Infinita numero iuventus, II, 106. *ut ante immensa, ἀὐξήσιος.*
- Infirmari aliquid a se factum dolebat, II, 2. *irritum reddi, reuocari.*
- Infirmissimus valetudine, II, 70.
- Inflatus numero tot legionum, II, 80. *ad vanam fiduciam siue praesidentiam elatus.*
- Influum sanguinis, II, 120.
- Infra fervos cliens, II, 83. *infra aliorum aestimationem*, II, 127. quo infra se et Caesarem videret et remp. II, 76. *periphrasis dominationis adipiscendae.*
- Infractus armis Luculli, *i. e. fractus*, II, 37. *ita: infractae Galliae*, II, 39.
- Ingenium paci belloque aptum, II, 97. ingenii doctissimi vir, II, 75. ingenii atque animi vigor, II, 18. *v. an. ingenii perelegantis vir*, I, 7. ingenium excolere prudentia rerum militarium, II, 29. ingenio maximus, II, 34. ingenio animoque meliore, quam fortuna, II, 13. ingenia philosophorum, I, 16. ingenium Homeri, I, 5. ingenia eminentissima, *viri doctiss.* I, 26. *ita: ingenia clara fuere*, II, 9. ingenia eminentia, II, 36. ingenia Graecorum, II, 9. *cum nota excellentiae. ita: ingenio Graecorum vinci*, II, 34. ingenia Graecorum solis Athenis clausa, I, 18. ingeniorum similitudines, I, 17. ingenii optimis male vsi Gracchi, II, 7.
- Ingeniose nequam, II, 68. homo ingeniosissime nequam, II, 48.
- Ingens pecunia, II, 37.
- Ingenuarum virtutum iuuenis, *ut alias generosarum*, II, 93.
- Ingratissimus aduersus merita Caesaris, II, 69.
- Ingrauescit valetudo, II, 123.
- Ingressi urbem curru, *sc. triumph.* II, 122. annum decimum nonum ingressus, II, 61. ingredi nauem, II, 43. ingressus castra, II, 51. ingressus est Rhenum petere, *ut alias, aggressus est hoc facere, coepit etc.* II, 119. ingressus tribunatum eiusdem exempli, II, 6. ingressa animum Tiberii eadem virtus, II, 121.

Inhaerere

I N D E X.

- Inhaerere oculis animisque**, I, 14. *inhaerentia oculis ingenia, respectu praes. temp. in obuia notitia constituta*, II, 36. *inhaerere occupati regni finibus, eleganti metaphora veluti de serpente foraminibus suis inhaerente nolenteque egredi, ita loquitur*, II, 129.
- Inhibere, coërcere**, II, 114. *inhibere aliqua, negare, prohibere*, II, 125. *inhibitus erat, prohibitus ne faceret*, II, 103.
- Inhoneste, indecore, cum ignominia**, II, 37.
- Iniicere manum, retinere**, II, 90. *iniicere lorum collo*, II, 19. *iniicit manum scribenti consulatus Caesaris, moram exigit, in se morari cogit*, II, 41.
- Iniectae moles mari**, II, 33.
- Inimicae partes alicui**, II, 65.
- Inimicior**, II, 47.
- Inimicissima disciplinae res otium**, II, 78.
- Inimitabilis**, II, 97.
- Inire consulatum**, I, 8. I, 12. II, 23. II, 65. *sacerdotium*, II, 43. *tribunatum*, II, 13. *consilia interficiendi Caesaris*, II, 88. II, 91. *scelerata consilia*, II, 130. *inita societas potentiae*, II, 44. *inire pugnam*, I, 9. *ita: initum certamen Olympiorum*, I, 8. *initum vbi certamen*, II, 85. *bella non caussis inita, sed etc.* II, 3. *initum adulterium*, II, 45.
- Iniquitas fatorum**, II, 97. *fortuna*, II, 119. v. F.
- Iniquo animo ferre**, II, 30.
- Initium veris**, II, 105. *initium finium*, II, 109. *in sua initia resolui*, II, 123. *initia stipendiorum*, II, 101. *initia fratris*, I, 9. *initia belli civilis*, II, 48. II, 88. *initium incendii facere*, II, 74. *initia orientium Caesarum, dignitatis et reipublicae capessendae*, II, 99. *initiis ob-*
- scurissimis natus, genere*, II, 76.
- haud Iniucunda recordatio**, II, 101.
- Iniuria fratris, fratri illata**, I, 1. *iniuriam diffimulando ferre*, II, 62. *iniuriae magistratum*, II, 126.
- Innixus genibus**, II, 83.
- Innocentissimus vita**, II, 2.
- Innocens**, II, 59.
- Innocentes contentiones**, I, 11.
- Innumerabilia millia hostium**, II, 46.
- Innutritus disciplinis optimis**, II, 94.
- Inopinatus aduentus**, II, 79.
- Inops copiarum**, II, 111. *inopia rei frumentariae*, II, 94. *inops vita*, II, 19. *inopia grauis*, II, 51. *inopia locorum*, II, 54. *rerum*, II, 120.
- Inquietus animus**, II, 77. *vir*, II, 68. *semper inquietus*, II, 11. *de factiosis et seditiosis.*
- Inquilinus vrbis Cato**, II, 128. *idque contumeliae caussa Cicero- ni obiicitur a Catilina apud Sallust. 31. sibi non opus esse perdita rep. cum seruaret M. Tullius inquilinus ciuis vrbis Romae. et Appian. 2. εμφυλ. pr. Κατλιίνας δ' αὐτὸν ἐς ὕβριν τῶν ἐλομένων ἐπέγκωπτεν, ἐς μὲν ὠγνωσίαν γένους, καινὴν ὀνομάζων, ἐς δὲ ξενίαν τῆς πόλεως, Ἰγκιλίνον. Catilina vero illudens suffragia populi (quae Cicero- ni consulatum mandauerant) generis obscuritatem cauillatus in Cicerone nouum appellauit hominem, et, quod alibi quam Romae natus esset, inquilinum.*
- Insatiabilis, sc. honoribus**, II, 11.
- Inscitia ducum**, II, 1.

Inscriptio

I N D E X.

- Inscriptio templi, I, 11. et Briffon. I. form.
- Inscriptio operum, *elogia tituli- que operum gestorumque, in triumpho gestari solita*, II, 104. *hic in triumphalibus ornamentis nominatur.*
- Inscriptio affixa templo Dianae, *sc. consecrata deae dona indicans*, II, 25. v. Briffon. I. form.
- Inscriptio statuæ Octavio positæ, II, 61. Briffon. VIII. formul.
- Insequentia tempora, II, 47. insequentes Archontes, I, 2. insequens Theffalus, I, 3. insequentes coss. I, 14. insequenti tempore, I, 6. aestate, II, 106.
- Inferere *sc. narrationi*, II, 107. huic loco, I, 14. inferere falsa, II, 60.
- Inferentes paene coelo manus, II, 103. *exsultatio gratulantium ea figura notatur.*
- Inserta oculis animisque opera, II, 126. v. inhaerere.
- Insidiae celeriter vindicandae, II, 129. *insidiae degeneres in hostem*, II, 1. *insidiari temporibus, euentum speculari, et ex fortuna animum capere etc.* II, 21.
- Insigne regium, *diadema*, II, 56. II, 122. *insigne instar*, II, 81. *insignia regni*, I, 11. *insignia honorum*, II, 71. *consularia*, II, 58. *ad insignia triumphiperuenire*, II, 10. *insignia consulatus*, II, 20. *insigne coronae classicae*, II, 81.
- Insignes honoribus familiae, II, 127.
- Insimulare falsis criminationibus, II, 77. *insimulare coepit, veluti petitus eius insidiis*, II, 60.
- Insistere notis temporum, I, 17.
- Insito amore partium Pompeian. II, 62.
- Insolens longae pacis bonis regio, II, 110.
- Insolentia Catonis, II, 45.
- ex Insperato, II, 119.
- Instantem sustinere, II, 112.
- Instar 30. legionum impleuerat, II, 20. *instar insigne salubritatis*, II, 81. *centum homines instar habuit consilii publici*, I, 8. *instar exigit haec res multorum voluminum*, II, 29. *De similitudine interpretantur hoc nomen Seruius et alii: quamquam videatur aliquando plus quam similitudinem notare.*
- Instauratum malum, II, 66.
- Insteius Cato, II, 16.
- Instigantibus in arma Corinthiis, I, 12.
- Instincta in bellum Achaia, I, 12.
- Instituere ludos, mercatum, sacra, I, 8.
- Institutio principalis subolis, II, 59. *instituit facere*, I, 15.
- Instructissimus studiis, ingenio, II, 94.
- Instructus viatico, II, 19.
- Instruere praeceptis, II, 129.
- Instrumentum balinei, II, 114.
- Intacta perniciosis consiliis plebs, II, 3.
- Integri Latini, II, 17. *integrae gentes, intactae damnis belli*, II, 115. *integris rebus et conditionibus finire bellum*, II, 50.
- Integritas Catonis, II, 45.
- Intelligere. in quantum quisque intelligere potuit hunc virum, II, 114. *non intelligere*, II, 13. *ne qui intellexit quidem virum, abunde miratus est*, II, 116. *in quantum simplicitas humana intelligi potest*, II, 43. *in quantum intelligi virtus potest*, I, 9. *de vera*

I N D E X.

- vera et intima aestimatione.*
intellectus Corinthiorum, *itidem cum aestimatione coniunct.*
I, 13.
- Intempestiue, I, 14. II, 50. intempestiua libertas, II, 68.
- Intenduntur ab illis iniuriae, *iniurias factum itur*, II, 13.
- Intento animo, II, 62.
- Inter coenam, II, 30. inter hunc apparatus belli, II, 83. inter sacra, II, 45. *temporis notationem habet, dum aliquid fit.*
- Inter vtrumque ordinem parti-ri, II, 32. *hic partes constituit particula illa.*
- Inter hoc tempus, et hoc intersunt anni, I, 7. inter dissimiles nihil amicum, II, 45. inter se collidi, II, 52. inter ducem et supplicem, II, 79. inter turbam latere, II, 80.
- Inter omnes constabat, II, 41.
- Inter discordias acta censura, II, 95.
- Inter dissimulationem vitiorum vitiosus, II, 97.
- Interamna, I, 14.
- Intercessit breue spatium, II, 10.
- Interdicere aqua ignique, II, 69. *v. aqua*, II, 45.
- Interemit crudelitas Antonii Brutum, II, 87.
- Interemptor, II, 129.
- Interest reip. II, 72. II, 127. interest inter duces, II, 80. interesse certamini, II, 123. quisquis interfuit illis temporibus, II, 114.
- Interfecti a libertis suis et seruis, quibus id mandauerant*, II, 6. II, 69. II, 70. II, 71. *a familiari*, II, 70.
- Interfectores Caesaris, II, 58. II, 87.
- Interiecto breui spatio, II, 99. interiectis paucis annis, II, 1.
- Interimere ferro, II, 85.
- Interius penetrare, *in interiora*, II, 120.
- in Interiora refugere, II, 108. abdere, II, 110.
- Interminata cupiditas imperii, II, 33.
- Intermissa erat claritudo familiae, II, 17. intermissa usurpatio honoris, II, 28.
- ad* Interneccionem caesus exercitus, II, 110. II, 119.
- Interpellare triumphum alicuius, *de conatu impediendi*, I, 9.
- Interponere se armis, *arbitria agere*, II, 50. interpositis tot annis, I, 14. II, 6.
- Interpretari victoriam vt suam, II, 80. clementiam victoris pro sua virtute, II, 83.
- Interrita cura, II, 45.
- Interrogari sententiam, II, 35.
- Interrogari lege repetundarum, II, 2. *rei postulati, ea LEGE, qua iudicium constituebatur, INTERROGATI dicebantur.* Briffon. v *formul. Pollet. histor. for. Rom.* IV, 8.
- Interualla negotiorum, I, 13. interuallo magno post, I, 4. interuallo aequali diuisae, II, 110.
- Intima Ponti, II, 40.
- Intolerabiles difficultates, II, 120.
- Intra breue spatium, II, 47. II, 48. intra biennium, II, 45. intra mille annos natus, I, 5. intra quinque consummati operis dies, II, 117.
- Intra se furens hostis, *obsessus sc. et conclusus*, II, 111.
- Intrare moenia, II, 22.
- Intratae Galliae, II, 39. intrata Germania, II, 105.

Introitus

I N D E X.

- Introitus prima pars, II, 102.
- Inuehi in coniurationem, *verbis sc.* II, 35.
- Inuehi in locum, II, 42.
- Inueneris vix hominem, I, 11.
- Inuentus est nemo, I, 5. II, 22.
- Inuenti laudanda nomine, I, 17. *ita: inuenti a se operis nouitate commendabilis, II, 9.*
- Inuictus labore, II, 79. inuictus humana ope, II, 79. inuictum par Coss. II, 46.
- INVIDIA** magna adpetit et magnos, I, 9. II, 40. inuidia fequebatur inertiam, II, 42. *i. e. cum inertia iungebatur inuidia: iners homo alienae virtuti inuidebat: ut solet ferme.* inuidia potentiae concordiam debilitat, II, 47. inuidia rerum, II, 30. inuidia comes fortunae, I, 9. inuidia potentiae, II, 44. inuidia imperii, I, 12. inuidiam auget, aut leuat, II, 31.
- Inuidere. si quis deorum inuideret operibus ac fortunae suae, I, 10. *nota gentilium formula et opinio de magna felicitate.* inuidetur summae gloriae, modica fertur, II, 13. inuidetur honoribus, II, 31. inuidens speciosis, II, 73.
- Inuidiosa fortuna, II, 60.
- Inuidiosus nemo expulsus est, II, 45.
- Inuiolatus exercitus, II, 107.
- Inuiolatus dimissus est, II, 2. *incolumis, ut mox loquitur. ita,* II, 74. II, 76.
- Inuisum esse desiit, I, 12.
- Inuitamentum sceleris, II, 67.
- Inuitare aliquem, II, 114. inuitare luxuriam, *instrumenta et occasionem suppeditare luxuriae, largitionibus sc. nimis,* II, 129.
- Inurere notas memoriae alicuius, *infamare,* II, 64.
- Inutile exemplum, II, 47. inutilis comes, II, 80.
- Ioci militares in triumpho, II, 67.
- Ion dux Ionum, qui Ioniam condidit, I, 4.
- se Ipsa transfixit, vel ipsam, II, 26. II, 71.
- Iracundus Alexander, II, 41. iracundiam, quam viuo debuerat, in corpus mortui contulit populus, II, 21. *ita: iracundia militum, non arbitrio hostium, mortuus, II, 54. notatur ipse effectus opusque saeuientis iracundiae.*
- Ire ad saga, II, 16. ire ad arma, II, 48. ire in prouinciam, II, 31.
- Irritare ad necem alicuius auctoramento, *impellere, significationi attollendae usurpatum,* II, 66.
- Irritus consilii, *qui frustra suaserat non obsequenti,* II, 63. irrita facere acta, IV, 43.
- Is. ea fortuna fuit, II, 13. eo timendus, II, 109. eo laetus, II, 113. eo feroces, II, 115.
- Isocrates, eiusque auditores et discipuli, I, 16.
- Italicum adpellatum Corfinium, II, 16. *v. Corf.*
- - - bellum, eius causae, series, II, 15. *et 16.*
- Iterum. semel, iterum, tertio, II, 38.
- Ita est, I, 17.
- Itum est ad arma, II, 48.
- Iuba rex ciet bellum Africanum, II, 54. fidelissimus partium Pompeianarum, II, 53.
- Iudex optimus eorum, quae agebat, II, 113.

e

Iudicium

I N D E X.

- Iudicium** recta legendi, II, 83. iudicia ciuitatis certant cum iudicio principis, II, 128. iudicio aduersantium, II, 47.
- Iudicium publicum**, II, 7. v. *Sigon. de iudic. lib. II. cap. 1. et seqq.*
- Iudicia primo penes Senatum; inde ad Equites translata; ab his rursus ad Senatum; tum diuisa inter utrumque ordinem**, II, 6. II, 13. II, 32. iudiciorum feueritas, II, 8. iudiciis auctoritas restituta, II, 89.
- Iudicium conuicii reddebatur Romae histrioni**, II, 28.
- Iugeribus D. plus non licebat habere**, lege Licinia, II, 6.
- Iugulare**, II, 19. iugulati, *caesi*, II, 112. II, 120.
- Iugulari**, II, 47.
- Iugum certum imperii**, II, 38. iuga summa Alpium, II, 109.
- Iugurtha bello Numantino sub Scipione militat**, II, 9. in triumpho ductus, II, 12.
- Iugurthinum bellum**, II, 11.
- Iulius Caesar**, II, 47. v. *supra* Caes. Iuliorum nobilissima familia, *ibid.* Iulianae partes, II, 55. quod nomen mansit postea in Augusti rebus, II, 63. II, 68. II, 84. II, 85.
- - - Florus, II, 129.
- - - Antonius adulter Iuliae, II, 100.
- Iulia**, Iulii Caes. filia, pignus concordiae inter Pompeium et Caesarem, II, 47.
- Iulia**, Augusti filia, Marcelli, post Agrippae vxor, II, 92. inde Tiberio nupta, II, 96. ob adulteria relegatur, II, 100.
- - - Augusta, *ita vocabatur Liua ex adopt. mariti*, II, 71.
- Iungere consulatum praetura**, II, 65. II, 92. v. *supr.* continuiare. iungere sibi exercitum, II, 80. iungere castra hostium castris, II, 51. iuncta confinio, II, 100. iunxit se exercitui classis, II, 106. iunctis exercitibus, II, 113. iungere vires suas cum aliquo, II, 63. II, 65. iuncturae erant copiae cum Caesare, II, 110. iungere consilio bellum, II, 110. iunctum vehiculum, II, 114.
- Iunius proconsul Asiae**, II, 41.
- - - Blaesus, II, 125.
- Iunia**, Bruti soror, II, 88.
- Iupiter Capitolinus et stator**, II, 131.
- Iurare in leges alicuius**, II, 15. Briffon. VIII *formul.* in verba. *vide* Verb. iurare in verba, II, 20.
- Iurgiis certatum inter eos**, II, 33.
- Ius dignitatis**, II, 43. petendorum honorum, II, 28. iura senatorii ordinis, *ibid.* ius ciuitatis R. II, 118. iuris communio, *ex ciuit. data*, I, 14. cum iure praetorio Quaestor, II, 45. ius in prouinciis, I, 121.
- Ius aequum, potestas aequalis**, II, 121.
- Iuris sui reges**, *αυτονομία notatur*, II, 40.
- Iurisditiones**, II, 117.
- Iuris sui facere, in potestatem suam redigere**, II, 69. II, 108.
- Ius vi obrutum**, II, 3. ius dicere in foro, II, 118. *ita*: iure mulcere, *oppon.* gladiis domare, II, 117. iuris scientissimus vir, II, 4. iuris scientia celebris, II, 9. iuris diuini humanique auctor celeberrimus, II, 26. *vid.* Muret. *comment. de orig. iur. principio.*
- Iure caesum, respondit**, II, 4. *solennis formula: cum, caede facta, ita secundum reum pronuntiare*

I N D E X.

- nuntiare solebant* : iure caesum videri. *Exempla vide apud Briffon. v. formul. iure pati*, II, 91. iure gloriari, I, 6.
- Iusti exercitus forma, II, 61. II, 103. *ita* : iustum opus, II, 89. II, 99. iustius promere, II, 48. II, 103. iustus candor, II, 116. iustissimus triumphus, II, 47. iustissimus quisque, II, 48. iustissimo animo postulare, II, 48. iusto ferocior, II, 49. iustissimas poenas dare, II, 64. iusta volumina, II, 48. II, 114. II, 119. *historiae scilicet pragmaticae plenioris, non contractae in compendium.*
- Iustitia finire lites, II, 118. iustitia reddita ciuitati, II, 126.
- Iuuat id vnum dixisse, II, 103. *alibi* : id habeo dixisse. *id vnum dicere libet.* iuuare onera, II, 128.
- Iuuenes filii, II, 130.
- Iuuenta, II, 129.
- Iuuentius Laterensis se interficit, II, 63.
- Iuuentus armata, II, 107.
- L.**
- Labiensus in acie Mundenfi cecidit, II, 55.
- Labiensi tr. pl. lex, II, 40.
- Laboris et fidei capax, II, 127.
- Laboriosum iter, II, 113.
- Lacerare, *eleganter et grauius usurpatur a Nostro.* lacerarunt rempublicam continuatis honoribus, II, 12. *de seditiosa perturbatione reip.* ciuilia bella lacerauerant reip. membra, II, 90. ventus lacerauit classem, II, 79. lacerare corpus, II, 119. pestilentia lacerat exercitum, II, 21. hoc tempus lacerauit animum eius magnis doloribus, II, 130. Canutius
- lacerabat Antonium continua rabie, II, 64. *de inuectiuis orationibus et conuitiis.*
- Lacerna caput circumdare, II, 70.
- Lacernatus, II, 80.
- Lacessere aliquem bello, II, 54. II, 69. II, 109. lacessiti principis ira, *laesi et prouocati ad iram*, II, 68.
- Laciniae togae, II, 3.
- Laconica, I, 3.
- Lacrymae gaudio elicita, II, 104. *ἔγω κοινόν ἵε ἀρα χαρᾶ καὶ λύπη δάκρυά ἐστιν, inquit Xenophon.*
- Laelius inter oratores, I, 17. II, 9. Laelii duo Scipionum amici, II, 127.
- Laenas M. Popillius, I, 10.
- - - tr. pl. II, 24.
- Laetus animi atque ingenii, II, 93. laetissima seueritas, II, 127. *sententiose.* laetati homines, II, 102. laeta pax, II, 126. laetus expeditionis, II, 42. laetus victoria, II, 115. laete receptus, II, 45. laetitia diei, II, 103.
- Langobardi, II, 106.
- Laniena ciuium Rom. in Asia, II, 18.
- Laodicea expugnata, II, 69.
- Largitionis spe corrupti milites, II, 20.
- Larissa, I, 4.
- Lasthenes, dux Cret. II, 34.
- Latens inter turbam, II, 80.
- Latet, II, 26. latuit non diu, II, 125.
- Latinus lepor, I, 17.
- Latrocinia sublata, II, 90. II, 126. latrocinii infestatum mare, II, 73. latrociniorum more, II, 31.

I N D E X.

- Latus maris**, II, 101. lateri adfixus culter, II, 14.
- Laudandum facere**, I, 12. laudare et tollere, II, 62. laudabiliter iurare, II, 31. laudare partes, II, 49.
- Laurentiae paludes**, II, 19.
- Laute abuti otio**, II, 105.
- Laxior domus**, II, 81.
- Lebedus condita**, I, 4.
- Lectica Caesaris publicata**, II, 114.
- Lectus funebris**, I, 11. *sive lectica, qua mortuus efferebatur.* v. Kirch. de funerib. R. II, 9.
- per Legatos administrare**, II, 48. legati praefecti hibernis, II, 113.
- Legatus auctoritatem sui principis ubique seruet.** II, 24. legati ad exercitum Caesaris missi, II, 62. Parthorum ad Sullam, II, 24. Marobodui ad Caesares, II, 109. *ciuibus non conuenit ius, legatos mittendi ad rempublicam*, II, 7.
- In sequentibus locis militaris est significatio. Legatus enim in exercitu tanquam vicarius est imperatoris. Vide Stewech ad Veget. II, 9. Hinc: legatus Caesaris, II, 98. legatus militans sub Varo, II, 120. legatus Antonii Staius, II, 82. legatio Sullae in Gallia sub Mario, II, 17.*
- Legere, eligere successorem sc.** II, 103. senatum, II, 89. non iudicio recta legendi, II, 87. lectus ab eo sacer, II, 54. lectus inter iudices, II, 76. legere caput imperii, II, 16.
- Legio IV.** II, 61. **V.** II, 97. **XX.** II, 112. **Martia**, II, 61. legiones, quae in Illyrico erant, II, 125. legionariae cohortes *oppon.* auxil. II, 5.
- Lenissimus custos urbanae securitatis**, II, 98. lenissimi animi vir, II, 22.
- Lenitas ducis**, II, 86. lenitatem suadere, II, 35. lenitate et vigore mixtissimi mores, II, 98.
- Lenitudo Metelli trahentis bellum**, II, 11. *ignaua cunctatio cessatioque.*
- Lentulus inter coniurat. Catil. necatur**, II, 34.
- Lentuli duo consulares**, II, 53.
- Lepidus Triumuir, vanissimus homo, hostis iudicatur**, II, 64. a Caesare exercitu et imperio exuitur, II, 80.
- - - **Triumviri filius, conspirat in Augustum, et opprimitur**, II, 88.
- - - **Aemilius augur**, II, 10.
- - - **alius in bello Delmatico**, II, 114. II, 115.
- Lepor Latinus**, I, 17.
- Lesbus inf.** I, 2.
- Leuat inuidiam**, II, 31.
- Leuatio periculi**, II, 130.
- Leucas expugnatur**, II, 84.
- Lex agraria Licinii**, II, 6. agrariae leges Gracchi, II, 2. lex Cinnae de recipiendo Mario, II, 21. **Clodia**, II, 45. **Clodia alia** v. 4. **Domitia**, II, 12. **Gabinia**, II, 31. **Iulia de diuidendo agro Camp.** II, 44. **Manilia**, II, 33. **Pedia**, II, 69. **Pompeia de Prorog. Caesari prouincia**, II, 46. **Roscia**, II, 32. **Sulpicia de bello Mithrid.** II, 18. **Sullae, de Mar. et Sulpic. exilio multandis**, II, 19. **Valeria turpissima**, II, 23.
- Lex repetundarum**, II, 13. *lex seuerissima iustissimaque*, I, 6. *legem dissuadere*, II, 32. **LEGES emendandae utiliter, ferendae salubriter**, II, 89. *leges perniciosae et exitiabiles neque tolerandae liberae ciuitati*, II, 18.
- Libelli coniurationem nuntiantes**, II, 57.

Liberum

I N D E X.

Liberrum patrem se iubet adpel-
lari Antonius, II, 2.

Liberrare urbem victoria, II, 33.
libera ciuitas, II, 18. resp. II,
32. *de democratia.* aequalita-
tem amat, II, 29. libera cu-
stodia. *v.* Cust. libera a con-
spectu domus, II, 14.

Libertas publica, *de qua mod.*
dict. II, 40 libertas restituta
Mitylenaeis, *αὐτονομία*, II,
18. libertatis Italicae raptor-
es, II, 27. libertatis fine mul-
tari, II, 38.

Libertas, *in loqu. sc. παρρησία*,
II, 71. immodica et intempe-
stiva, II, 68.

Liberto occidendum praebet se
Varus, II, 71. *v.* interf. Li-
bertorum suorum libertus, II,
73. *tali figura* Plinius in Pa-
negyr. 88. *plerique principes cum*
essent ciuium domini, libertorum
erant serui.

Libertinus miles, II, 111.

Liberalia studia, I, 13. liberali-
ter lauteque abuti otio, II,
105. *liberalitatis temperamen-*
tum proponitur, II, 129.

Liberalitas Tiberii, II, 130.

Libet hic mirari iustitiam po-
puli Rom. II, 32. *v.* Boecl. *Ind.*
Nepot. quidquid liberet pro li-
cito iudicans, II, 100.

Libido et luxuria, II, 100. li-
bidines, II, 48.

Libo, II, 130.

Librarius Antonii, II, 83. *vide*
de hoc genere seruorum Laurent.
Pignor. *de seru.* p. 119. et 120.

Licentia saeuire, II, 22. licen-
tia aluntur vitia, II, 82. li-
centia metiri magnitudinem
fortuna, II, 100. licentia im-
modicae crudelitatis, II, 128.

Licina lex, II, 6.

Limae plus in illo est, II, 9.
scripta ἀκριβῶς ἐκπεποιημένα.

*studiose elaborata, stiloque adcu-
ratiore perculta intelliguntur.*

Limo obrutus, II, 19.

Limyra, vrbs Lyciae, II, 102.

Lingua Romana, II, 110.

Liquidus. res nondum ad li-
quidum ratione perducta, I,
16. *plane pleneque cognita ex-*
positaque.

Lis eius aestimabatur tot milli-
bus, II, 8. *v.* Boecler. *Ind. Nep.*
voc. aestim.

Literae publicae, II, 37. litera-
rum vsus, II, 110. *quicunque*
commentarii publici, quibus e.
g. pecuniae publicae, reditus
provinciae, pecunia bello parta
etc. adnotantur.

Liua, Drusi Claudiani filia, Au-
gustum, cui postea nupsit, fu-
git. II, 75. Augusti sacerdos
et filia, *ibid.* eius mors, II,
130.

Liuius Drusus. *v.* Drusus.

- - Drusus, Liuae pater, II,
71.

- - *Historicus*, I, 17. II, 36.

Loco equestri natus, II, 11. II,
128. *i. e. genere.*

Locuples qui fuit, nocens fie-
bat, II, 22.

Locus defuisset fortuna destruc-
endi, II, 48. *i. e. occasio.*

Loco tertio et tricesimo ab Ni-
no, I, 6. locum facere otio,
II, 105. locum relinquere, II,
118. locum ministri habere,
II, 111. magnum in his facit
locum operi suo, II, 9. *non*
est postremus inter illos.

Locare tabulas in Italiam por-
tandas, I, 13. *conducentibus sc.*
verdingen.

Locare hiberna, II, 105.

Locatus in terra exercitus, II,
85.

I N D E X.

- Lollius M.** a Germanis clade ad-
ficitur, II, 97.
- • • moderator iuuentae C.
Caesaris, II, 102.
- Longe maxima pars**, II, 119.
longe antequam dimicaretur,
II, 84. longe diuersa, II, 52.
longe maior pecunia, II, 40.
II, 45. longe maior pars, *ple-
raque pars*, II, 79. vberiores
reditus, II, 81. longissimi er-
rores, I, 4. longius abesse, I,
5. longa indulgentia fortunae,
II, 80.
- Longum est narrare**, II, 42. *prae-
cisionis formula.* in longum du-
rauit, II, 85.
- Loqui.** vt fama loquitur, II, 93.
- Lorum in collum iniicere**, II,
19.
- Luca**, I, 15.
- Luceria**, I, 14.
- Luci duo**, I, 8.
- Lucilius Sex.** Tarpeio saxo de-
iectus, II, 24.
- • • poëta, II, 9.
- Lucilia**, Pompeii mater, II, 29.
- Lucretius poëta**, II, 36.
- Lucrinus lacus**, II, 79.
- Luçtari cum clementia sua**, II,
86. luçtari secum diu, II, 63.
deliberare.
- Luçtari cum difficultate loco-
rum, et vi hostium**, II, 115.
de magnis laboribus.
- Luçtatio ciuitatis cum Tiberio**,
II, 124.
- Lucullus aduersatur Pompeio**,
II, 40. eius bellum Mithrida-
ticum, II, 33. triumphus, II,
34. obiicitur ei infamia pecu-
niae, II, 33. *unde Xerxes to-
gatus dictus, ibid.* Luculli duo,
II, 49. Lucullus fil. II, 71.
- Ludi Circenses Sullanae victo-
riae**, II, 27. ludi Circenses,
II, 40. scenici, *ibid.* funebres,
I, 8. *v. Kirchm. de funer.* IV,
8.
- ad Ludibrium Antonii moritu-
rus**, II, 71.
- Ludicrum, de ludis**, I, 8. ludi-
crum certamen, I, 8. ludicrum
certaminis athletarum, II, 123.
- Ludus gladiatorius**, II, 30. *v.
Lips. Saturnal.* I, 14.
- Luere alicui poenas suppliciiis,
propter aliquem puniri**, II, 54.
lui non debet vnus sangui-
ne, II, 1. *expiari etc.*
- Lumen alterum imperii effos-
sum**, II, 52. *Pompeius intelli-
gitur. ipse enim et Caesar prin-
cipes in republica Romana viri
erant, et quasi oculi imperii.
quali figura ferme Athenae et
Sparta duo Graeciae oculi vo-
cantur apud Iustin. L. V. 8. lu-
men alterum reip. Tiberius,
II, 99. comparat. Augusti sc.*
- Lupercal**, I, 15.
- Lupercalia**, II, 56. *v. Rosin.* IV,
6.
- Lupi, raptores libertatis Roma-
ni vocantur**, II, 27.
- Lupia, fl.** II, 105.
- Lurius M.** II, 85.
- Lux, pro vita**, II, 66. lux solli-
cita, *ibid.*
- Luxuria priuata ex magnificen-
tia publica**, II, 1. luxuria pro-
fusa in aedif. II, 33. luxuria
et libido, II, 100. luxuriam
inuitare, II, 129. luxuriae prin-
ceps, I, 11. luxuriosus, II,
105.
- Lycii**, II, 69.
- Lycurgus Spartam legibus con-
dit**, I, 6.
- Lydus**, I, 1.
- Lyfippus artifex singularis imag.
aere fingendis**, I, 11.

M. Mace.

I N D E X.

M.

Macedonum regnum et reges, I, 6. post Persas rerum potiuntur, *ibid.*

Macedonia prov. facta, II, 38.

Macedonicus Metellus, I, II.

Perufinus, II, 74.

Cestius quidam homo non satis sanae mentis, qui, quod in Macedonia militauerat, seipsum cognominauit Macedonicum, memorante Appiano v. bell. ciu.

Macerata pars exercitus, *obsidione sc. et inopia*, II, 112.

Maecenas describitur, II, 88.

Magnesia ad Sipyl. Lacedaem. colonia, I, 4.

Magnus, pro Pompeio, qui id cognomen gerebat, II, 44. II, 47. magna audere, II, 29. magnus imperio et exemplo, II, 126. magnum et atrox praellium, II, 21.

Magnificum animi temperamentum, II, 130. magnifica praellia, II, 28. magnifice conata executus, II, 29. magnificentius nil illa victoria, II, 52. magnificentissimus triumphus, II, 40. exercitus, II, 12. magnificentissimas res gessit, II, 29. magnificentissimum munus glad. II, 93. II, 100. magnificentissima spectacula, II, 56. *obseruabis et hanc vocem Velleio peculiariter familiarem.*

Magnificentia munerum, triumphorum, II, 89. II, 121. magnificentiam publicam secuta est priuata luxuria, II, 1.

Magnificentiae princeps, I, II.

Magnitudo fortunae sc. *principalis*, II, 100. nominis paterni, II, 55. magnitudo tanta rerum, *gestarum sc.* II, 103. II, 107. vitiorum, II, 82. magnitudine sua omnibus inducturus caliginem, II, 36. magnitudo Pompeii, II, 29. magni-

tudo operis, I, 5. magnitudo cogitationum, II, 41. magnitudo inlibata, II, 48.

Magi inter legatos Parth. *physignom. periti*, II, 24.

Magistratus, qui obtinebat Afsiam, *proconsul sc.* II, 42. magistratus annui Athen. I, 8.

Magius Celer Velleianus, II, 115.

Maiestas senatus, II, 89. senatui accessit, II, 126. nihil ex paterna maiestate retinebat filius Africani, praeter, I, 10. tanta vnus viri maiestas fuit, I, 124. si illa maiestas priuata vnquam fuit, II, 99. maiestatis eius pace dixerim, II, 129. *de Tiberio principe, cum excellentia significandi, quae postea τὸ κριώτατον principalis fastigii veluti solenniter notauit.*

Male consultata, II, 88. male difsimulatum, II, 109. male cohaerens, II, 47. malefacta, II, 13. malo suo felix, I, 6. malo publico facundus, II, 48.

Mancinus turpe foedus cum Numantinis facit, quibus propterea deditur, II, I. II, 90. eius deditio seditionem mouet, II, 2.

Mancipium Aegyptium, II, 53.

Mandare aliquem custodiae, II, 42. aliquid memoriae, II, 8. II, 112. mandata exposuit legatus, II, 10.

Mandata vitrici, II, 94.

Manere non potuit in hoc, *contentus esse, adquiescere*, II, 77. manere in habitu eo, II, 16. manebant reliquiae, II, 17. II, 114. manet nomen, I, 12. mansit illis custodia ritus, I, 4.

Manifestae rapinae, II, 83.

Manlii trib. pl. lex, II, 33.

Manlius T. Cos. II, 38.

Mansit in annos LXX. I, 8.

I N D E X.

- Manubiae, II, 56. ex manubiis pecunia, II, 40.
- Manus magna Thracum, *pro multitudine*, II, 112.
- Manus imbellis, I, 8. manus magna ciuium, I, 3. inanus artificum, I, 13.
- Manum commodare alicui, *sc. ad caedem*, II, 70.
- Manum contingere, signo reuerentiae et salutationis, II, 33. II, 87. II, 107. II, 117. *hinc*: manum contingendi cupiditas, II, 114.
- Manum ultimam imponere, II, 87. II, 88. non omisit, quod erat in manibus, *quod agebat*, II, 24.
- Manum adiecit Armeniae, II, 100. manibus Caesaris pacati, II, 115.
- Manu miles, II, 18. manu promptus, II, 73. manu fortis, II, 118. manu princeps, II, 119. manu sua imponere diadema, II, 121. scribere, II, 124.
- Marcebant omnia, II, 84.
- Marcellus Claudius, II, 38.
- M. Marcelli laudes et mors, II, 93.
- Marcomannorum gens, II, 108. II, 109. *v. Cluver. Germ. antiq.* 111, 30.
- Marcor ducis. *segnities*, II, 119.
- Mare in terras receptum, II, 33. Aegeum, Icarium, I, 4. Ponticum, II, 101.
- Maria omnia obtinere, II, 43.
- Maricae palus, II, 19.
- Marius C. ignotae originis, II, 128. eius casus et periculum, II, 19. ex quo liberatur, *ibid.* eius reditus in urbem cruentus, II, 22. septies Cos. II, 26. moritur, II, 23. eius monumenta Caesar restituit, II, 43.
- . . . filius a Sulla vincitur, II, 26. occidit, II, 27.
- Marius Fgnatius, II, 16.
- ex Marmore aedes, I, 11.
- Marobodui elogium, consilia, arma aduersus Rom. II, 108. et 109.
- Mars Gradivus, II, 131. *v. Gr.* Martis templum, II, 100. marte plusquam dubio, II, 55. marte multo varioque pacatae regiones, II, 90. *ipsum opus belli euentusque intelligitur.*
- Martiarum iduum dies, II, 57.
- Marullus Epidius, II, 68.
- Massilia potentior conditoribus, II, 15. moratur Caesarem, II, 50.
- Materia iusti operis, II, 89. materiam belli ciuilibus praebere, II, 62. materia adipiscendi triumphalia, II, 116.
- Materia, *lignum*, II, 107.
- Maturus viris, II, 99. *ratione aetatis sc.* mature consilio bellum iungere, II, 110. maturius deponere arma, II, 16. maturius bellum conficere, II, 32. maturius expectato, II, 123.
- Matura virtute correcta fortuna, II, 79.
- Maturitas veteris imperatoris, *adulta peritia et auctoritas*, II, 125.
- Maximum hoc in illo est, I, 5.
- Maximus animo, II, 18.
- Medendis corporibus nobiles aquae, II, 25.
- Medici in exercitu, II, 114.
- Medius fuit animo, *neutrius partis*, I, 9. *ita*: dubium se mediumque partibus praestitit, II, 21. medius eloquentia, *mediocris*, II, 29.
- Medium agebat plurima diffimulantis, aliqua inhibentis, I, 114. *temperamento sc. lenitatis et disciplinae.*

Medium

I N D E X.

- Medium pignus concordiae, II, 47. *inter duos sc. ita apud Lucan. 1. sola futuri Crassus erat belli medius mora.*
- Medii fines Germaniae, II, 105.
- Medium fluminis, II, 107.
- Media fides libertorum, II, 67. *ita hic enumerantur gradus: summa, media, aliqua, nulla.*
- Media Corintho Athenisque Megara, I, 2.
- in* Medio relinquere, II, 48.
- Medi rerum potiuntur, I, 6. *post Assyrios, ibid. Media, II, 40.*
- Medicamenta salubria consiliorum, II, 129. *venusta metaphora, de callidis ad eliciendos homines comparatis consiliis.*
- Medicus Aug. Caesaris Artorius, II, 70. *medici Caes. Tib. in milit. II, 114.*
- Mediocres, II, 22. *mediocris materia, II, 18. mediocris. haud mediocris belli moles, II, 9. non mediocre decus, II, 36. mediocritas hominum, conditio hominum humilior et inferior, respectu deorum, II, 130. mediocritas nostra, II, 104. II, 111. ita de se loquitur Velleius.*
- Medon primus Archon Athen. I, 2. *cuius posterii Medontidae, ibid.*
- Megara, I, 2.
- Megasthenes, I, 4.
- Melanthus, pater Codri, I, 2.
- Melior dux, vir, II, 72. *forma, quam mente, II, 88.*
- Membra reip. lacerata, II, 90.
- Memor beneficiorum, II, 53. *sc. quae ipse praestitit, indeque fiduciam capiens. memor iniuriae acceptae, II, 40. notatur studium et voluntas vindictae. μνηστικῶν. memor professionis, II, 89.*
- Memorabilis dulcedine certaminum, I, 7. *memorabiles res gerere, II, 33. memorabile bellum gerere, II, 37.*
- Memoria victoriae, I, 1. *honorum, de ipsis monumentis hon. II, 115.*
- Memoria, *significatu gloriae, fama.* memoria nominis immortalis, II, 88. *digna est memoria haec res, II, 32. II, 37. dignus memoria vir, I, 16. II, 18. nomen suum perpetuae commendare memoriae, II, 4. memoriae eius multum tribuendum est, II, 16. ita loq. praesertim de mortuis famaque posthuma.*
- Memoria victoriae, I, 1. *memoriae mandare, consignare, prodere ad posteros scripto, I, 15. II, 112. per memoriam omnium saeculorum, II, 66.*
- Menander, Comicus, II, 16.
- Menas et Menecrates liberti Pompeiani, II, 73. II, 77.
- Mendacium simulatae originis, *fraus, impostura, I, 11. ita: mentiri originem regiae stirpis, falso praedicare, simulare, II, 4.*
- Menelaus, I, 1.
- Mentio nulla habita Caesaris, *in senatu sc. nihil actum de honorando Caes. II, 62.*
- Mercatus Olympiorum, I, 8. *v. Cic. Tusc. quaest. V, 3. et Indic. Iustini Berneggeriani.*
- Mercedem numerare, II, 66.
- Merces quisque suae mortis fuit, II, 28. *sui periculi, II, 22. v. not. Freinshem. ad Flor. III, 13, 7. h.*
- Merere, *in bello stipendia facere. qui merebat in Illyrico exercitus, II, 109.*
- Mereri vix fidem potest, *invenire. paene incredibile est, II, 105. mereri gloriam, II, 129.*

I N D E X.

- meritus eam contumeliam vitii, II, 45. nulla virtute tam longam fortunae indulgentiam meritus, II, 80. merita in aliquem, II, 86. mereri infigne coronae, II, 81. mereri honores et ornamenta triumphalia, II, 116. triumphos, II, 122.
- Mergere partem classis, II, 42.
- Meridiano quidquid finitur, II, 26. *circulo sc.*
- Meritum cognomen consequi, II, 15. merita poena, II, 23. II, 54. merita in aliquem, II, 86. meritis Caesar, II, 104. merito accidit, II, 118. ex merito aestimare, II, 118.
- Mersus conscientia flagitiorum, II, 91.
- Meruit adpellari, I, 5.
- Merula flam. dial. II, 22.
- Messalini factum egregium, II, 112.
- Messalla Corvinus a Caesare servatus, II, 71. consul, II, 84.
- Metabus, *dux Graeci agminis, qui iuxta mare Adriaticum Metapontum condidit.*
- Metapontus, I, 1.
- Metellus Macedonicus porticus fecit, I, 11. II, 1. eius felicitas, II, 11.
- Metellus Numidicus contra Iugurtham bellum gerit, II, 1. inter oratores numeratur, II, 9.
- - - Pius, Numidici filius, II, 15.
  - - - Creticus triumphat, II, 34. aduersatur Pompeio, II, 40.
- Metiri fortunam licentia, II, 100. se magnitudine sua, II, 120. se infra aliorum aestimationes, II, 127.
- Metuere arma, II, 107.
- Metus externus, II, 24. metus muliebris, II, 87. metus belli, II, 110. metus plurimum fuit in hoc tempore, II, 113. metus finium, II, 113. metus orbis, II, 124. metus latrociniorum, II, 126. metu Carthaginiis remoto, II, 1. metu profugere, II, 24. metu suo destituere, II, 42. metum habere, II, 76.
- Migrare de vita, I, 11.
- Miletus conditur, I, 4. Cyzicum et Byzantium condita, II, 15.
- Miles manu, dux consiliis, II, 18. militem Caesaris facit, II, 104. militem coacti dare feminae virique ex censu, II, 111.
- Miles *pro* milites, I, 15. II, 78. II, 85. II, 111. MILES non rogat, quod cogere potest, II, 81. milites frequentiae suae intuitu insolescunt, *ibid.* nolunt audire legatos reip. absente imperatore, II, 62. milites optimi imperatoris functi officio, II, 85.
- Milites equitesque, II, 15. *hic milites de peditibus accipiuntur.*
- Militares coloniae, I, 14. militare verbum, II, 52.
- Militavit fortuna bene, II, 82. militans sub Varo legatus, II, 120. eques militauerat sub, II, 9. exercitus, qui in Germania militabat, II, 125.
- Militia Bruti ante hoc tempus praeclara fuit, II, 5. militia pro expeditione, II, 116. militia Pompeii, II, 40. militia equestris, II, 111. militia triennii continua, II, 122. militiae bellicae aduetus, II, 117. militiae finis, *missio*, II, 125. militiam Cimbricam minari, II, 120.
- Militaris tumultus, II, 125.
- Milliarium, II, 30. II, 106. intra tertium milliarium castra Hannib. conspicatur Roma, II, 27.
- Millibus

I N D E X.

- Millibus sex, *sc. nummorum*, II, 10. *v. Sestert.*
- Milo interficit Clodium, II, 47. eius interitus, II, 68.
- Minari vindictam, II, 92. minari feruitutem Italiae, II, 114. minari militiam, II, 120.
- Minatius Magius Asculanensis nepos Decii Magii, ataus Velleii, II, 16.
- Minernium, I, 15.
- Minister, *in bonam partem*. minister speciosus, *de legato in milit.* II, 111. minister et adiutor consiliorum, II, 129. *ita*: ministeria splendidissima, *in milit.* II, 116. honorificentissimus ministerii titulus, II, 45. ministeriorum principalium specie, II, 93. ministerio Catonis Cyprus deuicta, II, 38.
- In malam partem*: minister alienae potentiae. *ut alias, satellites*, II, 33. minister obscaenissimarum rerum, II, 83. *ita ferme*: ministri Sullae, *dominationis sc.* II, 41.
- Minor nullo, II, 36. minoris nominis, II, 100.
- Minturnae, I, 14. Minturnenses, II, 19.
- Minucii triumphus e Scordiscis, II, 8.
- Minuere dignitatem, II, 68.
- non Minus quarta parte, II, 82. nec minus, II, 44. II, 88. quo minus, II, 51.
- Mira ausus, II, 61. mira felicitas, II, 106. mira grauitas, II, 112. mira scientia pugnandi *egregia*, II, 115. mira celeritas, II, 129. miro opere fabricati, II, 27.
- Mirabilis virtus, II, 43. mirabilius nihil victoria, II, 52.
- Mirari libet, II, 32. mirari *de aestimatione*, II, 114. II, 116. delectari paucissimis eorum, mirari neminem possis, I, 17.
- Miscebat omnia armis tumultuque, II, 74. miscuit summa imis, II, 2. *de perturbatione reip. et confusione.*
- Miscere se partibus, II, 86.
- Misericordiae munus, II, 52.
- Miserrimae conditionis homines, II, 23. miserrima necessitudo, II, 50.
- Mitescit feritas disciplina, II, 118.
- Mithridates occupata Asia necat ciues Rom. II, 18. aduersus quem Sulla mittitur, *ibid.* a quo conditiones supplex accipit, II, 23. rursus victus in Armeniam fugit, II, 37. vltimus iuris sui regum oppressus, II, 40.
- Mitis vir, II, 52. mitis ingenio, II, 117. mitis castigatio, II, 125.
- Mitylene, I, 4. Mitylenaeis libertas in vnus Theophanis gratiam restituta, II, 18.
- Mixtissimi rigore et lenitate mores, II, 98.
- Mobilis transitus, I, 17. mobilis principatus, II, 108.
- Moderari difficultatem annonae, II, 94. moderatior annona, II, 126. moderator iuuentae filii Aug. II, 102.
- Moderatio singularis, II, 122. moderata annona, II, 126.
- Modestissimus ciuis, II, 29.
- Modicus virtutum, I, 12. modica gloria, II, 13. celeritas, II, 84. modico seruari, II, 68.
- Modum facere victoriae, II, 86. modus nec finis reperitur, II, 47. modus operis, II, 29. nullo modo, II, 41. modus, *de quantitate rei definita, ut Philosophi vocant.* modus pecuniae, I, 9. II, 22. modus stipendii, II, 125. virium, II, 96. magnum modum legionum effecerat, II, 73. modus culpae ex modo pecuniae constitue-

I N D E X.

- stituebatur, II, 22. *talia ex comparatione et similitudine sunt*: modum in voluntate habere, II, 31. magis voluntatem peccandi, quam modum intuebantur, II, 8. ad modum pristinum redigere, II, 89. II, 98. civilis modus dignitatis, II, 7. modus scripturae, II, 52. modum statuere libertati, II, 40. modum non norat in concupiscenda pecunia, II, 45. II, 46. modus laborum, honorum, II, 122.
- Latius accipienda sunt*: imperium magistratum ad pristinum pacis modum redigere, II, 98.
- Moenia, *pro urbe*, II, 22. moenium magnitudo, I, 4.
- Moles onerum, II, 114. moles eius belli, II, 95. II, 97. II, 115. quantae molis bellum, II, 129. molem belli suscipere, II, 79. molis maximae res Galliarum, II, 121. *ita*: moles imperii, II, 131.
- Moles mari iniectae, II, 33. *Sallust. Catil. 13. et 20. Plutarch. Lucull.*
- Moliri porticus, I, 8. longe amoenissima, II, 1. *de aedific. operosioribus*. aedem ex marmore, I, 11. templum, II, 130.
- Moliri multa fortiterque, II, 26. in animo bellum, II, 46. in iis, quae pro senatu moliebatur, II, 13. *de negotiis susceptis, et conatis praesertim grauioribus* *ita*: moliri noua, II, 129.
- Mollire diffensiones coërcitione, II, 121.
- Mollitiis fluens, I, 6. II, 38.
- Mollissima dulcedo carminum, I, 7.
- Momentis magnis concusserat prouincias, II, 78.
- Monarchiae Romanae post libert. institutae initium unde numerandum*, II, 86.
- Mons Claudius, II, 112. Coelius, II, 130.
- Monumentum virtutis suae fecit Carthaginem Scipio, quae fuerat aui eius clementiae, I, 12. *ita*: monumenta victoriae suae fecit partes orbis, II, 42. monumentum virtutis Pompeii etc. II, 38.
- Monumenta Marii restituta, II, 43. *tropaea*.
- Mora ea fuit patrando bello, II, 79. nihil in mora habuit, quo minus etc. II, 51.
- MORA difficilis est in perfecto, I, 17.
- Mora spei difficilis, II, 67.
- Moram exigit causa, II, 117.
- Morari tot annos Rhodi, II, 99. morabatur septimum annum, II, 47. dum in externis moror, *in descriptione extern. versor*, I, 7. morari in imperiis, *ἐμφατικῶς cum affectu retinendi imperia*, II, 11. morari cogit in se consulatus Caes. II, 41. *alias*: moram exigit. *descriptionis sc. non transcurrentis, ut alias*.
- Morari victoriam, *impedire*, II, 80. moratus erat milites sua facundia, *inhibuerat*, II, 22. paucis diebus exercitum moratus, II, 113. *retinuit. ita*: morari festinationem, II, 50. proposita, II, 110. non diu morata est Tiberium patria, II, 104. morari in externis, I, 7.
- Morbo proditor, II, 83. *vitium corrupti quadam proditionis consuetudine animi notatur*.
- Mori supplicio, II, 119.
- Moriendum ante, quam etc. II, 49. *exaggerando; quiduis potius faciendum, etc. quem moriturum miserat militem, proposito moriendi animatum*, II, 5.
- Mors fatalis, II, 4. II, 49. *item*: fortuita, II, 102. *v. Fat. uoluntaria*.

I N D E X.

- Iuntaria**, II, 87. II, 102. conflata infidiis, II, 4. immatura, II, 3. mortem dignissimam vita sua obiit, II, 91.
- Morsus aspidis**, II, 87.
- Mortalis conditio**, II, 104. natura, II, 97. mortalis statio, II, 131. mortales multi, II, 42.
- Mos**. moris antiquissimi vir, II, 116. more belli non latrociniorum, II, 31. morum dulcedo et suauitas, II, 97. *mor. corruptio increfcit cito et valde*, II, 10. mores ita se habent, *ita comparatum est*, II, 91. more maiorum, I, 10. moris fuit, II, 40. morum vitia, II, 45.
- Mouere seditionem, tumultum**, II, 68. moueri fenatu a censoribus, I, 6. sub omnem motum nostrarum nauium, II, 107. *quotiescunque se commouissent nostrae naues*. motus imbecillitatis, II, 125. motibus magnis concussa Graecia, *multibus, discordiis*, I, 3.
- Mox**, pro deinde, I, 14.
- Mucianus Craffus**, II, 4.
- Mucius Iureconsultus** potius quam orator, II, 9.
- Mucro gladii**, II, 70.
- Mulcere verbis, persuadendo sc.** II, 85. mulceri iure, *mitigari. opponitur domari glad.* II, 117.
- Muliebris fugae comes**, II, 76. muliebris metus, II, 87. nihil muliebre praeter corpus gerens, II, 74.
- Multare morte**, II, 12. multatus contumeliosissime, I, 7. multatus pecunia ex parte nauium, II, 23. multatus ingenti pecunia, II, 37. mulrata fine longissimae libertatis regio, II, 38. *periphrasis prouinciae factae*. male multatum cornu. *de clade et damno proelii*, II, 70.
- Multiplex in virtutibus vir**, II, 105. multiplices munitiones Pireaei, II, 23.
- Multiplicati consulatus**, II, 12. II, 127.
- Multitudine fidunt milites**, II, 113.
- Mummius destinatur bello Achaico gerendo**, I, 12. Corinthum excidit, I, 13. Achaicus dicitur, *ibid. item*, II, 128.
- Mundus unde ortus sit, dubitat Velleius*, II, 66.
- Munera, pro theatris**, II, 130. *et integre: munera theatri et aliorum operum Pomp.* II, 48.
- Munia ducis obire**, II, 70.
- per Municipia custodire**, II, 35.
- Munificentia Principis**, II, 126. Tiberii Caesaris, II, 41. *erga defunctum patrem*, I, 130. munificentia singularis, II, 81.
- Munire praesidia**, II, 120. aliquid auctoritate, II, 127.
- Munitum natura oppidum**, II, 26. munitione se defendere, II, 112. munitiones portus Pireaei, II, 23. munimentis complecti aliquem, II, 51. *ita dicuntur opera tam ad defendendum, quam ad oppugnandum comparata.*
- Munus**. hoc munere vacauerunt decem anni, I, 14. *sc. deducendarum coloniarum*. 10. annis nulla deducta est colonia.
- Munus iudicandi**, II, 32. munus milericordiae, II, 52. munus, *de spectaculis et ludis*. munus gladiatorium, II, 10. *et integre: muneris gladiatorii spectaculum*, II, 56. munus aedilitatis edere *in aedilitate*, II, 93. munera Augusti, II, 89.
- Muralis corona**, I, 12.
- Murcus Staius**, II, 72.
- Murena L. conspirat in Augustum et opprimitur**, II, 91.
- Mutat**

I N D E X.

- Mutat fidem fortuna**, II, 53. *mutata veste*, II, 41.
- Mutavit Cumanos Osca vicinia**, *ritus patrios Cumanorum mutavit Osca vic.* I, 4. cuius fortunam Deus mutare constituit, II, 57. II, 118. *aliter*: fortunam mutauerat non animum captius, II, 82. *mutationes fortunae*, II, 75.
- Mutina**, II, 61.
- Mutui ictus**, II, 27.
- Mutuo sanguine certatum**, II, 90.
- Mycenae**, I, 1.
- Mylae**, II, 79.
- Myrina**, I, 4.
- Myrmidonum ciuitas**, I, 3. *ita olim vocabatur Thessalia.*
- Myus condita**, I, 4.
- N.**
- Nacti potestatem**, II, 13.
- Narbo Martius, colonia deducta**, I, 15. II, 8.
- Narrare aliquem**, II, 29. *narrari vix potest*, II, 113.
- Naso poëta**, II, 36.
- Natales dies urbium**, I, 8.
- Natione barbarus**, II, 108. *nationes omnes eius gentis*, II, 98. *gentes et nationes*, II, 110.
- Natura rerum**, II, 66. *natura patitur*, II, 130. *natura ascendit in summum*, I, 17. *ita mox*, *ibid.* *naturaliterque recedit*, *etc.* *ita ordinarie comparatum est.* *naturaliter audita visis laudamus lubentius*, II, 92.
- Natura disting. ab industria**, II, 97. *naturae suae repugnare*, II, 69.
- Naturalis superbia**, *instita*, II, 11. *naturalis auus*, II, 102. *naturale exemplum*, *sc. maiorum et parent.* II, 128. *naturaliter diffimillimi*, II, 60. *naturaliter*, II, 92.
- Natus ad omnia, quae recte facienda sunt**, II, 129. *ita alibi*: *demerendis hominibus genitus.* *natum mendacio genus*, II, 118. *de singulari et quasi naturali aptitudine ad aliquid.*
- Naualis praetor**, I, 9. *naualia certamina*, II, 79.
- Naui oneraria**, II, 53. *nauis quatuor scalmorum*, II, 43. **NAVES** *modicae magnitudinis in bello prae vastis probantur*, II, 84. *naves aedificare*, II, 79. *naugia Germanorum*, II, 107. *naucula*, *ibid.*
- Naumachia**, *spectaculum ludicri certaminis naualis*, II, 56. II, 100.
- Nauportum**, II, 110.
- Nauus**, II, 105. *pro quo alias*: *gnauus.* *naua opera*, II, 120.
- Neapolis condita**, II, 4. *Neapolitani honorant Augustum spectaculo*, II, 123.
- NECESSARIA** *gloriosis praeposenda*, II, 110. *necessarium vsu*, II, 127.
- Necessitatem imponere**, II, 126. *necessitati seruire*, II, 23.
- Necessitudinis miserrimae rationem reddere**, *necessitatis sc. quae ad arma compulit*, II, 50.
- Nefas est, integritatem Catonis laudare**, II, 45. *quem vincere esset nefas*, *inuictum hac περιφράσει ἀγενλικήν notat*, II, 37. *nefanda obiicere*, II, 83.
- Negare.** *nihil negauerunt ei maiores nostri*, *i. e. omnes honores tribuerunt*, II, 128. *negat se credere*, II, 118.
- Negotio sufficere, rebus gerendis**, II, 98. *ex negotio*, *vbi aliquid*

I N D E X.

- liquid remitti poterat, II, 88.
NEGOTIA magnis indigent adiutoribus, II, 127. negotia locum faciunt otio, II, 105.
- Negotiantes** in Africa, II, 11. negotiatores trucidati, II, 110. *mercatores*. a negotiis in otium conuerti, II, 1.
- Nemo** alius, II, 37.
- Nepe**, I, 14.
- Neptunia**, I, 11.
- Nequam**. homo ingeniosissime nequam, II, 48. non minus ingeniose nequam, II, 68. nequitiam grauitate tegere, II, 100.
- Nero Claudius**, II, 77.
pro Tiberio Caes. II, 95. II, 96. II, 97. IV, 100. II, 104.
- Nerua Silanus**, II, 116.
- Nescias** utilior an melior, II, 125.
- Nestor**, I, 1.
- Neutralitas**, *ut vocant*, *sive ἀδιαφορία*, I, 9. et II, 50.
- Nicomedes** Bithyniam hereditate relinquit Romanis, II, 4.
- Nihil** egisti, II, 66. nihil erat, quod vinci poterat, II, 108. nihil hominis habere, II, 117.
- Nimirum** ignarus est, II, 23.
- Nimum** fuit, II, 40.
- Nimius** reipublicae liberae vir, II, 32. *quasi onerosus nimia potentia et intolerabilis*. ὑπερέχων.
- Ninus** cum Semiramide Babylona condidit, I, 6.
- Nisi** qua, II, 17. II, 37.
- Nitere**. nituerat sub pari aetate, I, 17. nituerant eo tempore oratores isti, II, 9. *ut supra*: florere: *nisi quod nitere* ἀυξάνειν ἄνευ τῆς ἀνάγκης est.
- Niti**. quaerunt aliquid in quo nitantur, I, 17. *elaborare, studium in aliqua re ponere etc.*
- Nobiles** salubritate aquae, II, 25. nobiles nostris suisque cladibus, II, 8. II, 105. nobile nomen, I, 1. nobilis familia, II, 117. nobilior etiam animo, quam gente, II, 112. nobilissimus rex, I, 9. nobilissima pars regionis, I, 4. nobilissima familia, II, 41. nobilissima accusatio Dolabellae, II, 43. nobilissimae nouitatis, II, 34. nobilissimae simplicitatis iuuenis, II, 10. vir, II, 72. nobilissimae virtutis homo, II, 79. nobilissimum factum, II, 26. nobilissimum quod optimum, II, 128. *adparet hanc quoque vocem Velleio valde esse familiarem.*
- Nobilitas** urbium, I, 4. nobilitas pro nobilibus, II, 43.
- Nobilitatis** naturalis superbia, *nobilium*, II, 11. *Sallust. Iugurth.* 64. *superbia commune nobilitatis malum.*
- Nobilitare** nouitatem suam, II, 96.
- Nocturnus** sonus aeris, I, 4. nocturna expeditio, II, 42.
- Nola** quando condita, I, 7. obfidetur, II, 18. ibi Augustus moritur, II, 123.
- Nominis** eius primus consul, II, 21. *i. e. ex Pompeiis.*
- Nomen**: *cum significatu et respectu celebritatis*. clari nominis vir, II, 34. II, 56. II, 118. nominis minoris viri, II, 100. magni nominis vir, II, 1. magni nominis spes, II, 103. nomina praeponere, II, 96. nominis celeberrimi viri, II, 112. nihil praeter nomen imperatoris retinere, II, 40. nomen nobile et perpetuum, I, 1. nominis et fortunae alicuius proximus, II, 114. nomine Caesar, II, 104. nomen quibus erat Cimbris, II, 12. *ita*: tanta nomina, *i. e. viri tam clari*, II, 114. nominis paterni

I N D E X.

- ni magnitudo, II, 55. nihil praeter nomen trahens, II, 80. nominis tanti fama territus, II, 94. nomine consulis non inferior, II, 26. nomen Augusti diuinis honoribus honoratum, II, 124. nomine vbique erat Pompeius. II, 54. nulli nomini non postferendus, II, 69. *quidam volebant homini: sed Gruterus tuetur nomini, ut cum emphasi accipiatur.* nomine salutare, II, 84. nomine suo et aliorum exstruere, II, 129.
- Nomen, ad totam gentem relatum.** nomen Romanum, I, 14. II, 13. II, 27. II, 52. nominis Romani princeps, II, 53. II, 128. conditor, II, 60. clarissimus Graii nominis Lycurgus, I, 6.
- Nomen, de caussa.** quo nomine mirari conuenit, I, 3. quo nomine non est mirandum, I, 5. II, 20. eo nomine, II, 104.
- Nomen inuidiosae fortunae Caesaris adire,** II, 60. *de eo, qui non in bona tantum, sed etiam in nomen heres adscitus erat. unde cum suscipit nomen, quod testamento iussus est ferre, adit nomen. Vide Briffon, VII. formul.*
- Nominare colonos,** II, 74.
- Norbanus a Sulla victus,** II, 25.
- Noricum regnum,** II, 109. *pro- uincia facta,* II, 39. Norici, II, 109.
- Noscere modum,** II, 45. II, 46.
- Nota censoria,** II, 68. *propria vox, notandi, notarum, notationum, de animaduersionibus censorum.*
- Notae elisarum faucium, indica,** II, 4. notae temporum, I, 17.
- Notae corporis,** II, 24. *ex quibus uidelicet de ingenio et moribus coniectura sumitur. adde Ciceron. de fato, cap. 5.*
- Notas aeternas inussit memoriae Antonii Cicero,** II, 64. *petita translatione ab infamibus stigmatum notis.*
- Notatur differentia,** I, 5. notare tempora, II, 36.
- Notetur felicitas huius familiae,** II, 1. notetur immodica libertate vfos esse etc. II, 68. notandum tamen id est, II, 67. illud notandum est, II, 52. *formula obseruandae et inserendae rei memoratu dignae.*
- Notitia rerum non inutilis,** I, 14. notitia Romanae linguae, II, 11. res parum ad notitiam pertinens, II, 7.
- Nouerca.** *in dicto Scipionis ad concionem populi tumultuantem: qui possum vestro clamore moueri, quorum Italia nouerca est? II, 4. perstringit homines conuenas, quasi turbam συνηλυδων ἀνδρῶπων.*
- Nouas res moliri,** II, 125. *ubi additur: nouum statum, nouum ducem, nouam quaerere rempublicam. significanturque seditiosae molitiones aduersus rempublicam, in cuius mutationem scil. aut perturbationem tendunt. ita: nouarum pessimarumque rerum auctores, II, 19. noua moliri, eodem signif. II, 129. noua salutatio, II, 104.*
- Nouus mos,** II, 128. nouus homo, I, 13. II, 128. *hinc: nouitas familiae, II, 127. nouitas Agrippae, II, 96. nouitatis nobilissimae vir, II, 34. noui ciues, II, 20. nouus exercitus, II, 37. nouus liber pater, II, 82. nouitas disciplinae, II, 118.*
- Nouae tabulae,** II, 68. *χρεῶν ἀποκοπαί. v. Coel. Rhodigin. I, 3.*
- Noxae temporis,** I, 12.
- Noxii,** II, 23.

Nuda

I N D E X.

Nuda fuga, II, 61. amisso exercitu ceterisque praesidiis.

Numantia, terror reip. Rom. exciditur, II, 4. Numantinum bellum, II, 1. eius terror, II, 90.

Numerare mercedem abscissi capitis, repraesentare, persolvere, II, 66. numerare inter perniciosissima, II, 15.

Numerus. in numerum sui exercitus recipiebat fugitivos, II, 73. numero tot legionum inflatus, II, 80. numerus magnus, II, 110. II, 113. numerus suus ita placebat barbaris, II, 112.

Numidia *prou. facta*, II, 39. Numidicus dictus Metellus, II, 11, exilio et reditu clarus, II, 15. Numidici exilium, II, 45.

Numini Dianae sacrata regio, II, 25.

Numonius Vala, II, 119.

Nunc acie, nunc expeditionibus, II, 98. nunc metuentes, nunc simulantes, II, 62. et saepe alias, cum membra et tempora distinguuntur.

Nuntius victoriae praecessit nuntios periculi, II, 129. nuntiantes coniurationem libelli, II, 57.

O.

Obeditum imperio, I, 10.

Obiicere, crimina *sc. in iudicio aut coram censoribus*, II, 95. obiicere absenti multa, probra in eum dicere, insimulare absentem etc. II, 83. obiicere infamiam pecuniae, II, 33.

Obire munia ducis, II, 70. obita praetura quaesturaque, II, 43. prouincias, II, 74. II, 101. peragere et ordinare, obire mortem, I, 9. I, 13. II, 22. II, 61. II, 91. obire morte voluntaria,

II, 87. obire vota, II, 35. obire morbo, II, 102.

Obligare aliquem, *sicuti beneficio sc.* II, 56.

Oblivio rerum praeteritarum decreta, ἀμνησία, II, 58. v. Boeler. *diss. Academ.*

Obnitebantur impedire, conabantur, ἀνξιντικῶς, I, 9. obnitens repugnauerat, II, 89. obnitente vi animi, II, 123.

Obruere aliquem dignatione, sua dignatione illius dignitatem obscurare etc. II, 69. ita: obrui usurpatur, II, 92. de obscuratione existimationis, laudis, imminutione praestantiae etc.

Obrutus limo, II, 19.

Obscoenissimarum rerum et auctor et minister, II, 83.

Obscuratur memoria, II, 27.

Obscurissimis initiis natus, II, 70.

Observantia temporum, observatio in nauigando *sc.* II, 106.

Obsidere Italiam, II, 24.

Obsideri copiis immensis, II, 120. obsideri, a seditiosis *sc. militibus*, II, 125.

Obsides liberos suos Romam mittit Parthus, II, 94. Antonius in Capitolium, II, 58. dati obsides ciuitatibus a piratis in redemptione Caesaris, II, 42.

Obsidione munimentisque complecti, II, 51.

Obsistentes, II, 115.

Obsita situ, II, 126.

Obstare initiis, II, 99.

Obstat nouitas familiae, II, 127.

Obstructae Alpes, II, 105.

Obtestor atque precor, II, 131.

Obtinere illustres locos, occupare, I, 4. obtinebant tum omnia maria praedones, *insederant etc.*

f

etc.

I N D E X.

- etc.* II, 43. *obtinerere cum imperio regionem, II, 12. ita: obtinebat tum Asiam proconsul etc.* II, 42. *obtinebat Hispaniam ex consulatu, II, 78. auctoritas obtinendi, quae sentiebat, II, 12. illa impetrabilis efficacia intelligitur, sicut Ammianus loquitur.*
- Obtinere imperium, I, 2. I, 6. obtinere sedes, I, 3. obtinere locos, I, 4. obtinebant exercitus Africam, II, 55.**
- Obtrectabant multi actis eius, II, 44.**
- Obtrectare alicui, II, 44.**
- Obuenit Sullae prouinciae sorte, II, 18.**
- Obuiam se effundere exercitui, II, 112.**
- Obuium habere, II, 82. obuios fundere, II, 120.**
- Occasio opportuna, II, 115. sceleris, II, 118. pugnandi, II, 119.**
- Occidere ruina publica, II, 91.**
- Occultare fugam, II, 75.**
- Occupare fugam, II, 85. praecipere, cupide et festinanter arripere. occupatus est ab ingratis, i. e. celerius, quam existimasset, interfectus, II, 57. ita: occupatus vigore aduentus eius exercitus se tradit, II, 50. inopinantibus sc. superuenerat. occupare exercitus, II, 62. occupare naues, II, 72. occupare prouincias, II, 62. occupare potentiam, II, 29. occupare sedes, I, 3. occupare ripam castris, II, 107. occupare armis regionem, I, 3. II, 110. occupare exercitum, II, 24. occupare nuptias virginis, I, 1. occupare locum colonis, I, 4. occupauit eum idem furor, ut alias, inuasit, II, 6. occupare rempublicam, II, 4. i. e. dominatum in republica; opprimere rempublicam dominatu. Talis est locutio Salustii in Catil. capere rempu-**
- blicam, eodem significatu. nimum occupatos dixerim, II, 52. qui aliquid praetermisere: figura mitigationis et comitatis. occupatus dux, II, 117. occupatum aurum ab Antonio, II, 60. velut occupata materia, ab aliis sc. iam tractata et quasi praerepta, I, 17.**
- Occurrere exercitui, II, 61. occursu excipere, II, 89.**
- Oceanus, II, 106.**
- Octauia soror Augusti, II, 93.**
- Octauiae porticus, I, 11. nam sororis suae nomine Augustus fecerat. Sueton. Aug. 29.**
- Octavius Cn. Perseum recipit, I, 9. triumphum navalem agit, ibid.**
- - - consul interfectus a Marianis, II, 22.
- - - C. Octauii Caesaris pater, II, 59.
- Octavius Caesar adit hereditatem Caesaris, II, 60. consulatum inquit pridie, quam viginti annos impleret X. Kal. Octobr. II, 65 alii mensem Sextilem nominant. Ut fortasse error e voce numerabilibus notis scripta ortus sit: e. g. si scripserit Velleius: X. Kal. Septembr. librarius fecerit Octobr. Clar. Freinshemius in comparat. version. Tac. ad I. A. 9, 1. ita conciliari posse existimat, si Velleium accipiamus de die, quo renuntiatus est consul, ceteros de designationis die. Antonium apud Mutinam vincit, II, 61. cetera vide in Augusto.**
- Oculorum vigor et vis in Arminio, II, 118. index sc. ingentis animi. sub oculis Caesaris, II, 79. sub ipsis moenibus oculisque urbis, II, 21. oculis custodire, II, 41. in oculis et ore classis, II, 84. oculis et animis inserta, II, 126. oculis et animis inhaerere, I, 14. II, 26.**
- Odiffe**

I N D E X,

- Odiffe praesentem statum, *περὶ φρασινῶς de seditioso et impio ciue dicitur*, II, 91. *sicut amare praesentem statum proprie ciuis boni est*
- Odium hereditarium exercere, I, 1. odium vltra metum durat, I, 12. odio Hannibal, II, 18.
- Offensiones tacitae cum aliquo, II, 93.
- in offensis exorabilis, II, 29.
- Offerre. dii obtulerant praesagia periculi, II, 57.
- Officiorum militarium patiens et peritus, II, 105 *munia milit. intellig.* officii collega, II, 77. officii successor, II, 104.
- Oblatus triumphus, II, 7.
- Oligarchia et reip. et auctoribus suis plerumque est exitiabilis, II, 44.
- Olympiade VI. Roma condita, I, 8.
- Olympicum, I, 10. *templum Iouis Olympici Athenis. P. Faber in Semestr. 3, 3. existimat legendum Olympieium verbo Graecanico, quo etiam Thucydides usus est.*
- Olympiorum ludicrum quando coeperit, I, 8.
- Omen proscriptionis, II, 19.
- Omina. auspiciis reipublicae ominibus, II, 79. cum diris ominibus proficisci, II, 46. *e publica sc. imprecatione.*
- Ominari de exitu alicuius tristitia, *vaticinari δεσπίζειν*, II, 71.
- Omittere quod est in manibus, II, 24.
- per Omnia. *saepissime ita loquitur Noster, cum rem prorsus et omnino ita habere innuit.* per omnia diis propior, II, 35. per omnia diis familiarior, II, 130. per omnia gladiatori propior, II, 91. per omnia aequare,
- II, 127. per omnia egressus fortunam hominis, II, 40. per omnia laudabilis, II, 33. per omnia positus extra dilationes, II, 79. per omnia repugnans naturae suae, II, 69. in omnia et omnibus venalis, II, 83. in omnia pecuniae cupidior, II, 97. in omnia adiutor, II, 127. ante omnia, II, 23. omnia et in omnibus locis, II, 110. omnibus omnium gentium viris, II, 36. omnia marcebant, II, 84. omnia fuere in altera parte, II, 85.
- Onus atque cura belli, II, 97. onera sustinere, II, 29. onera principis, *de negotiis*, II, 114. II, 128. *ita: onerum principalium adiutor*, II, 127. oneraria nauis, II, 53.
- Onustus praeda, II, 115.
- Ope humana inuictus vir, II, 79. *humanis viribus armisque.*
- Opem ferre, II, 74. II, 121.
- Opibus priuatis magna audere, II, 29.
- Opimius L. cos. C. Gracchum et Fuluium Flaccum res nouas molientes opprimit, II, 6. damnatus postea iudicio publico, II, 7. *ab hoc Opimianum vinum dictum. ibid.*
- Opinio facit fauorabilem reditum, II, 40.
- Opis aedes, II, 60.
- Opportuna occasio, II, 115. oportunitas, II, 111.
- Oppositus Mithridati Lucullus, II, 33. *v. Boecl. Ind. Nep. tot millia se in eo proelio nobis opposuerant*, II, 30.
- Oppressi auctoritate publica, II, 91. oppressus facinore uxoris, I, 1. oppressus auspiciis Pompeii Mithridates, II, 40. oppressus morbo, II, 23. oppressi armis, II, 23. oppressus Cicero, II, 45.

I N D E X.

- Opprimere fugientes**, II, 50. **opprimere celeriter**, II, 118. II, 129. **opprimere piratas**, II, 31.
- Opprimi morbo**, II, 23.
- Oppugnationes urbium, castrorum**, II, 95.
- Optare feliciorum diem**, II, 107. **a diis aliquid**, II, 89.
- Optima studia**, II, 94.
- Optimates**, *de senatu et nobilitate, siue ut hic explicatur, senatus atque equestris ordinis pars*, II, 3. II, 47.
- Optimum nobilissimum**, II, 128.
- OPTIMVS** vir a senatu iudicatur Scipio Nafica, II, 3.
- Optimus quisque**, II, 34. **optimus iudex**, II, 113. **optimus ciuis**, II, 116. **optimus princeps**, II, 126.
- Opus felix euentu**, forte conatu, *de re bello gesta*, II, 112. **opus quantum consummatum, belli Pannonici confectio**, II, 117. *ita: operis adiutore dato, rei bello gerendae*, II, 95. **maiori operi praeparabat exercitum**, II, 109. **operibus bellicis sufficiens ingenium**, II, 97. **opera Principalia, quaecunque agit princeps**. II, 124. **opera sua commendat Augustus Tiberio res gestas**, II, 123. **opera Tiberii caelestissima**, II, 104. **opera magni voluminis**, II, 106. *quorum descriptio requirit magn. volumen.*
- Opus inuentum**, II, 9. **quanto opere**, II, 111. **opus erat partibus**, II, 20. **opus Velleii**, II, 96. **artatum**, II, 86. *de descriptioe. ita: operis magnitudo, de Homeri poesi*, I, 5. **perfectissimi in operis forma sui**, II, 36. **operis immanis res**, II, 69.
- Opera, de aedificiis**, II, 48. II, 130.
- Opera, de poliorceticis operibus**, II, 4. v. Boeci. Ind. Nep.
- Opera pro rebus gestis**, I, 10. **opere tentatum**, II, 106.
- Opera naua virilisque**, II, 120. **operam suam polliceri**, II, 59. **opera eius singulari vsus**, II, 129. **operae senatorum et equitum exactae ad bellum**, II, 111.
- Ora maritima**, II, 73. et II, 42.
- Oraculo emissa vox**, I, 10.
- Oratio et vis forensis**, perfectumque profae eloquentiae decus, I, 17. *coniunguntur haec ἐξηγητικῶς et ἐρμηνευτικῶς.*
- Oratores clari**, I, 17. II, 9. **orator nemo Argiuis, Theban. Laced.** I, 18.
- Oratus ab aliquo**, II, 70.
- Orbem alterum quaerere**, II, 46.
- Orbis solis**, II, 59. **orbis reipublicae**, II, 114. **in extremo nostri orbis termino**, I, 2. *de imper. Rom. pro orbis terrarum salute pugnat Augustus*, II, 85. *est illa Romanorum μεγαληγορία, ut de suo imperio, rebus et statu passim, tanquam de toto terrarum orbe, loquantur.*
- Orbus omnibus sensibus**, I, 5.
- Ordior. orsus est ducere exercitum**, II, 109.
- Ordo. omnis ordinis homines**, II, 130. **ordinis vtriusque viri, i. e. senatorii et equestris**, II, 100. **ordinis senatorii vir**, II, 69. **ordinis onera, iura**, II, 28. **ordinis (senatorii) onera**, II, 29. **ordine agere pro tribunali**, II, 117.
- Ordo arborum**, II, 43.
- Ordo harum rerum, series et plenior narratio**, II, 48. *ita: ordo calamitatis*, II, 119. **ordinem actorum suorum commemorare**, I, 10. **ordine narrare, totam rei seriem non summa.**

I N D E X.

- summatim*, II, 114. ad ordinem reuertendum est, II, 68.
- Ordines primi, II, 112. *centuriones primi ordinis intelligit, τὸς πρῶτος ταξιάρχης. Lips. Mil. Rom.* II, 8.
- Ordines exercitus, II, 27.
- Ordinare res Asiae, II, 92. res orientis, II, 122. prouincias, II, 94.
- Ordinatio comitiorum, II, 124. necis et testamenti Caes. II, 59.
- Orestes Aegisthum occidit, I, 1. Orestis liberi, I, 2.
- Orientium iuuenum initia, II, 99. *de initiis vitae publicae C. et L. Caesarum.* ortus tantis nominibus, II, 114. ortum malum ab Asculanis, II, 15.
- Originis ignotae Marius, II, 128. originis simulatae mendacium, I, 11.
- Ornare urbem, *aedificiis sc. publicis*, II, 89. ornamentum loci, I, 11. ornamentum tantorum nominum et familiae, II, 114. ornamenta triumphu captiui, II, 40. ornamenta amoenitatis, II, 81. ornamenta triumphalia, II, 104. II, 112. II, 115. II, 116. II, 125. *v. triumph.*
- Orodes rex Parth. interimit Crasum, II, 46. et signis Romanis potitur, II, 91.
- Os Socraticum, I, 16. os Pindari illuminauit Thebas, *de eloquentia viri*, I, 18. os maris, II, 101. oris ardor, *grauitas et vehementia in vultu sese prodens intellig.* II, 35. in ore atque oculis classis, II, 84. *in conspectu.*
- Ostendit triumphus hostes, II, 121. ostendens fugisse Antonium, II, 85. ostenderat spem magis auxilii, quam opem ferebat, II, 74. fortuna non electionem dabat, sed ostendebat perfugium, II, 72. ostendebat cultus dignitatem, II, 107.
- Ostentare. vires veteres illarum urbium magnitudo moenium ostentat, I, 4.
- Ostentatio agendi, *περυσία*, II, 98.
- Ostentatum caput pro rostris, II, 19.
- Ostia, II, 94.
- Otho Roscius. *v. R.*
- Otium *oppon. bello*, II, 23. otium Tiberii *in secessu Rhod.* II, 99. otium res disciplinae inimicissima, II, 88. ubi negotia locum fecissent otio, II, 105. otii quietisque cupidissimus, I, 7. in otium a negotiis conuerti, II, 1. otio fluens, II, 88. otio castrorum aduetus, II, 117. otium valide diligit Piso, et negotio sufficit, II, 98. otio abuti liberaliter lauteque, II, 105. otiosis simillimus actu, II, 127. *qualem industriam Tacitus quietam vocat, sine ostentatione sc. agendi et strepitu.*
- Ouans triumphauit, II, 96. II, 122. *ita ouationem cum περιφοράς effert: quia est quasi minor triumphus. Vide Onuphr. Panuin. de triumph.*

P.

- Pacatus orbis victoriis, II, 89.
- Pacatae Hispaniae, II, 90. pacatur occidens, II, 91. Pacata bella, II, 59.
- Pacisci stipendia, II, 38. *sub pacatione stipendii siue tributi pendendi in ditionem venire. de iis, qui in prouincia formulam rediguntur. Ita necesse erat, usitatam explicare lectionem: stipendia pacata sit. Sed nos supra dedimus: stipendiaria facta sit.*
- Pacisci reditum proscriptis, *in foedere sc. pacis etiam illud comprehendere*, II, 77.

I N D E X.

- Paſta eius**, I, 1. *adde Tac.* I. A. 55. 4. 2. A. 43, 3.
- Pacorus**, regis Parth. filius, II, 78.
- Pacuvius**, *poëta Trag.* II, 9.
- Paene**. *ſeruit moderandis locutionibus hyperbolicis*: paene nomine maior, II, 31. paene nominibus incognitae gentes, II, 106. paene exitiabilis clades, II, 112. paene inexpugnabiles, II, 115. paene ei manum iniecit patria, II, 99. paene alterum orbem quaer. II, 46.
- Paestum**, I, 14.
- Palatium**, I, 15.
- Palinuri promontorium**, II, 79.
- Panaetius Scipionis comes**, I, 13.
- Panares dux Cret.** II, 34.
- Pannonia prouincia facta**, II, 39. rebellat, II, 110.
- Papius Mutilus**, II, 16.
- Par ſtudium**, I, 17. *par fide*, II, 18. *par conſulum*, II, 46. *par animus*, II, 62. *par inceptum*, II, 68. *par et aequa aestimatio*, II, 97. *pares iure*, II, 29. *vt pro pari loqui*, II, 109.
- Parem non fert Pompeius**, II, 29. II, 33. *parem iudicari*, II, 121.
- Parans ſe fortunae alterutri**, II, 43.
- Paratiſſimus omnibus audendis**, II, 6. *promptae audaciae homines*, Salluſtio dicuntur.
- Paratiſſimus dignis honor**, II, 126.
- Parendi confeſſio**, II, 39.
- Parentes**, *pro ſubiectis*, II, 108.
- Parere ducibus**, II, 110.
- Parere ſibi reditum ferro**, II, 120.
- Parilia**, I, 8.
- Partes Antonianae**, II, 74. **Bruttianae**, **Caffianae**, II, 74. **Cin-**
- nanae**, **Marianae**, II, 24. **Iulianae**, II, 63. **Pompeianae**, II, 65. **partium Bruti exitus**, II, 72. **partium eius viri**, II, 28. **adiutor partium**, II, 72. **opus erat partibus**, II, 20. **partibus alicuius ſe miſcere**, II, 86. **partibus regis prouiores viſi**, I, 9. **in omnes partes dimittere**, II, 52. **pars maior exercitus**, II, 46. **ex parte magna**, II, 97. **partibus conſpici**, II, 38. **eloqui**, II, 126. **partibus amiſſa**, II, 38. **partibus euafimus**, II, 111. **partium ſuarum rex**, II, 53.
- Particeps operum**, *ſiue rerum gerendarum*, II, 116. **particeps caedis Caefaris**, II, 69.
- Particula operis**, I, 16.
- Partiri aequaliter**, II, 32.
- Partita hyberna**, II, 113. *παρθενωσ.*
- Parthi reges ſui iuris**, II, 40. **Parthorum legati ad Sullam primum Romanorum miſſi**, II, 24. **Parthus ſigna Romanis adempta Auguſto remittit**, II, 91. **obſides item liberos**, II, 94. **deſciſcit a ſocietate Romana**, II, 100. **cum Caio Caef. coit.** II, 101.
- Parthicum bellum**, II, 59. *quod moliebatur in animo Iulius Caefar.*
- Parum habuit**, **conſul creatus eſſe**, II, 76. *non contentus fuit etc.*
- Paſſienus**, II, 116.
- Paeſtoralis manus Romuli**, I, 8. **paſtoralis cultus**, I, 2.
- Patefacta conſilia**, II, 76.
- Pati et facere turpiter**, II, 100. **pati non impetrando**, II, 125.
- Patiens officiorum militarium**, II, 105.
- Patientia periculorum**, II, 41. II, 87.
- Patien-**

I N D E X.

Patientissimi armorum laborumque, II, 34.

Patrae raptae, II, 84.

Pater patriae Augustus dictus, II, 123. patres, *vocabantur senatores Romani*, I, 8. a quibus Patricii dicti. *ibid.* a Patribus ad plebem tranlit Clodius, II, 45. *eiurata sc. nobilitate. v. Dion. 37. p. 59.*

PATRIA cognationi praeferenda, II, 3. patriae prioris nomine nouae vrbes a conditoribus saepe adpellabantur, I, 1. patriae bellum inferre, II, 82. II, 21. patriam armis petere, II, 68.

Patrare decreta, *destinata efficere*, II, 110. nihil ausum patratumque fortius, II, 80. reliqua belli, *conficere*, II, 123. *ita*: patrando bello ea mora fuit, II, 79. patrati belli emolumentum, II, 114. commissum patratumque proelium, II, 21.

Patrare facinus, II, 58.

Patrati belli gloria, II, 30.

Patratio, II, 98. *de perpacata prouincia.*

Patrimonium, *pro re familiari, bonis*, II, 103. patrimonia iugulatorum militum a legato occupata, II, 120. *v. supra heredit.*

Patrimonium Principis, II, 130.

Patrius ritus, I, 4.

Patrocinium alicuius profiteri, II, 75.

Patronus Romani imperii perpetuus, II, 120. *defensor. etc.*

Paucis narrare, II, 29. paucis percurrere, II, 38.

Paullus Aemilius. *v. Aemil.*

- - - Lepidi triumviri frater, II, 67.

- - - censor, II, 45.

Paupertas honesta dignitate non debet carere, II, 129.

Pax infida, I, 12. pax Augusta, II, 126. Brundisina, II, 76. PAX integris rebus et conditionibus facienda est, II, 50. pacis auctor, II, 58. PACIS impedimenta in cupiditate priuatorum, II, 25. pacis longae bonis insolens populus, II, 110. in pristinum pacis modum redigere, II, 98. *de rebellantibus rursus subactis. ita*: ad eam pacem redigit has prouincias, II, 90. *sicut mox verbum pacare.* PACE firmata, quae bello subacta, II, 23. pace diligentiae Catonis dixerim, I, 7. pace Gracchorum dixi: I, 17. pace maiestatis eius dixerim, II, 129. *bona cum venia eius dixerim: formula ἐπιπληξικος et modestiae veniaeque profandae aut interfandae.*

Pacari, *de iis, quae subiguntur bello et ordinantur.* dum pacatur Occidens, II, 91. pacatus victoriis orbis, II, 89. pacata ad certam confessionem imperii Delmatia, II, 90. pacati tum demum, cum forent euerfi, II, 115. pacatis bellis ciuilibus, II, 59.

Pecudum more trucidare, II, 119.

Pedia lex, II, 69.

Pedites equitibus spoliati ad cladem relinquuntur, II, 119. peditum expeditiones oppon. classicis, II, 121.

Pelasgi Athenas commigrauere, I, 3.

Pellere aliquem proelio, II, 24. pellere vrbe, II, 34. *ita*: pulsus acie, II, 26. pulsus viribus Caesaris, II, 74. pelli spectaculo, II, 79.

Pelopis progenies expellitur Peloponneso, I, 2.

Peloponnesii Megaram condunt, I, 2.

§ 4

Penates,

I N D E X.

- Penates, *pro domo*, II, 74. II, 95.
- Pendere poenas, II, 100.
- Penetrare interius, II, 105. II, 120. penetravit in omnes regiones bellum, II, 15. penetratis omnibus Hisp. gentibus, II, 5. penetrata Media cum victoria, II, 40. Britannia, II, 47.
- Penitus infestissimus, II, 27.
- Pensare victoriae occasionem damno amissi militis, II, 115. *est quasi redimere, redimendo adquirere.* mortem praematuram immortalis pensavit memoria, II, 38.
- Penthelus, I, 1. *sive Penthilus Orestis nothus ex Erigone Aegisthi* Pausan. Corinth.
- Per omnia, II, 31. II, 100. II, 127. *v. omnia.*
- Per summam quietem, II, 33. II, 88.
- Per Agrippam non potest ei contingere, II, 93.
- Per idem tempus, II, 32. II, 45. per haec tempora, I, 10. I, 14. II, 78. per eadem tempora, II, 18. II, 57. II, 75. *v. supra, Dum.*
- Peragratus victor Germaniam, II, 97. *qui peragravit.*
- Perceptis minoribus, II, 13.
- Percurrere paucis, *scribendo sc.* II, 38.
- Percutere fuste, II, 78. cultello, II, 14.
- Perdere exercitum, II, 120. non perdat ille gloriam facti, *non indictus maneat etc.* II, 26.
- Perdomare, II, 39. II, 90. II, 95. II, 97.
- Perducere ad scientiam rei militaris, II, 79. in fastigium, II, 109. in societatem suam, I, 9. perduxerunt in hoc novitatem suam, I, 93. perduce-
- ce rempublicam ad summum discrimen, II, 27. *de hoste belli periculum ingens obiciente.* perductus exercitus, II, 106. II, 111. perducere ad liquidum, I, 16. ad pacem, II, 90. perduxit huc, II, 1. perducere in focordiam, II, 118. perducere in carcerem, II, 19. perducere legiones, II, 54. perducta aestiva in Decembrem, II, 105.
- Perelegantis ingenii vir, I, 7.
- Perexiguum fretum, I, 2.
- Perficere munera theatri, II, 48.
- Perfici. mortalis conditio natura et industria perfecta, II, 2. II, 97. perfectae maximorum artificum manibus tabulae, I, 13. perfectissimi in forma operis sui, II, 36. in perfecto mora est difficilis, I, 17. perfectum eloquentiae decus, I, 17. perfectus in eloquio, II, 68. perfectissimus in opere, I, 5. perfectum opus, I, 17.
- Perfida consilia, II, 102.
- Perforata lacerna, II, 80.
- Perfrui recordatione locorum, gentium etc. *quae sc. olim vidimus*, II, 101.
- Perfugere in Asiam, II, 23.
- Perfugium ostendere, II, 72. perfugium desciscentibus, II, 109.
- Pergamus, I, 1.
- Pergere in Bithyniam, II, 42.
- Periculosius proelium, II, 55. periculum praecipuum, II, 84. periculum inferre, II, 90. periculum adiit, II, 27. II, 82. periculo moritur, II, 79. periculosum bellum, II, 105.
- Perit nihil alicui, II, 116.
- Peritissimus bello, II, 29. peritus officiorum militarium, II, 105. peritissimi duces, II, 110.
- Perlustrata armis regio, II, 106.
- Perma-

I N D E X.

- Permanere comitem, II, 100.
- Permissu tuo, II, 107.
- Permittere maiora, minoribus perceptis, II, 13. *fahren lassen.* permittit seditioni eius, II, 37. *ita: apud Curtium nude: permisere se regi. de deditioe.*
- Pernices velocitate iuuenes, II, 43.
- Perniciosa pugna, I, 9. pernicioosa consilia, *seditiosa*, II, 3.
- Perniciosus reipubl. II, 47.
- Perperna Sertorium interimit, II, 30.
- Perpetuum nomen, I, 1. perpetuus auctor, I, 13. perpetuus timor, II, 130. perpetuus ignis, II, 131. perpetua securitas, II, 103.
- Perpolitus nuper calce arenaeque locus, II, 22. *quaecumque rudia erant, poliri dicuntur, cum cultus accessit: adeo ut etiam politiones agrorum, de cultura accipiantur. Itaque nihil hic mutandum.*
- Perquam laudabiliter, II, 31.
- Perrupta eorum acie, II, 112.
- Perfae post Medos rerum potiuntur, I, 6.
- Persequi, *describere*, II, 103. *ita: persequamur notam severitatem censorum*, II, 10. persecutus Gracchum Opimius occidit, II, 6 *tanquam hostem se reip.* persecutus duos, II, 37. persecutus Pompeium, II, 50. persecutus reginam, II, 87. nulla eum civilis misericordia persecuta est, II, 7. *excepit, prosecuta est.*
- Perseuerabant, facturos se, II, 92. perseueravit facere, II, 103.
- Perseus in triumpho ductus, I, 9.
- Perfoluere praemia, II, 40.
- Persona Pompeii, II, 31. persona auget aut leuat inuidiam, II, 31. ex persona poetae dictum, I, 3 ad personas dirigere inuidiam, II, 30. persona capit umbram, II, 68.
- Perspici ab omnibus potest, II, 14.
- Persuadere ratione, I, 9.
- Pertinaciter deferebat Augusto populus dictaturam, II, 89. pertinacissima in retinendis armis iuuentus, II, 27. pertinacissime arma retinebat Nola, II, 18. pertinacia, II, 52.
- Perturbatio. nulla cum perturbatione aut rerum aut hominum. *sine tumultu, quiete*, II, 88.
- Peruadere diuerso itinere, II, 82.
- Peruehi in Siciliam, II, 75. in Italiam peruectus, I, 1. in Africam, II, 55.
- Peruenire classibus, II, 51. peruenire ad potentiam, II, 80.
- Perusia, II, 74. incensa, *ibid.*
- Peltifero ciuibus reditu Marius urbem ingressus, II, 22.
- Petere Antonium, *proficisci ad Ant.* II, 76. petere destinatum iter, *ingredi*, II, 82. petere opem, II, 79. petere armis patriam, II, 68. petere fuga Asiam, II, 53. II, 79. petere regionem, II, 37. II, 46. II, 50. II, 107. petere monentem, II, 30. petere, pro re petere, II, 68. quod summo studio petitum est, *quaesitum etc.* I, 10. *ita: nihil amplius praeter tyranni petendum sanguinem*, II, 8. petebatur Cicero verbis eius legis, II, 45. *in ipsum dirigebantur verba l. peti insidiis alicuius*, II, 60. II, 64.
- Petreus legatus Pompeii, II, 48.
- Petulans conuicium, II, 28.

I N D E X.

- Pharnaces, Sardanapali interfe-
ctor, I, 6.
- - - Rex Ponti a Caesare
victus, II, 55.
- Pharfalica acies, II, 52.
- Pharus, I, 4.
- Phidippus, I, 1.
- Philemon, *Comicus*, I, 16.
- Philippi, *vrbs Macedon.* II, 70.
hinc: Philippii campi, II, 86.
*ubi Brutus et Cassius ab Octa-
vio Caes. victi, confunduntur
a poetis cum Philippis in Thes-
salia, ubi Pompeius a Iulio vi-
ctus.*
- Philippus, Rex Maced. I, 6.
- - - vitricus Octavii, II,
60.
- Philosophorum ingenia a Socra-
te defluxere, I, 16.
- Phoea condita, I, 4. Massiliam
condit, II, 15.
- Phraates, Rex Parthorum, II,
91.
- Picenus ager, II, 29.
- Pictores, I, 17.
- Pietas sua, II, 105.
- Pigere. quasi pigeret virtutum,
II, 18.
- Pii cognomen consecutus Metel-
lus, II, 15. *pia munificentia,
erga patrem defunctum sc.* II,
130. *pia consilia*, II, 131. *ita:*
pietas, filii sc. in parent. II, 15.
*item de affectu erga necessitudi-
nes et modestia*, II, 99. *de fide
in patriam*, II, 16. *pietas re-
ctissima sentiendi sc. pro rep.*
II, 125.
- Pignus concordiae medium in-
ter, II, 47.
- Pindarus illustrat Thebas, I, 18.
- Pinetes, dux Pannon. II, 114.
- Piratarum insolentia et poten-
tia, II, 31. *piratica scelera,
latrocin. marit.* II, 73.
- Piraei portus multiplices mu-
nitiones, II, 23. *de quibus vi-
de Thucyd. I.*
- Pisaurum, I, 15.
- Piso M. dimisit vxorem in Sul-
lae gratiam, II, 41.
- - L. Thraces comprimit, II,
98.
- - res novas molitur, II, 130.
- Placebat barbaris suus nume-
rus, *fidebant numero*, II, 112.
*placuit, de consensu et decreto
partium paciscentium*, II, 77.
- Placentia, I, 14.
- Plancus comitatur Fulviam in
exilium, II, 76. adiutor An-
ton. partium, II, 74. foedus
homo et proditor, II, 83.
- Platae, I, 17. *de statuariis uni-
versis videtur accipere Velleius.
Nam alias ex quinque statua-
riae speciebus, plattice vocatur,
quae argillam tractat. Coel.
Rhodigin. 29, 24.*
- Plato, I, 16.
- Plautius Silvanus, II, 112.
- Plenam retulit ei gratiam, II,
16. plenius sibi, quam illi, gra-
tulabantur, II, 104. plena sub-
doli animi consilia, II, 102.
- Plurimo cum excidio gentium,
II, 98. plurimum metus fuit,
II, 123.
- Plusquam dubio Marte, II, 55.
- POENA in malos fera, sed ali-
qua, II, 126. *sententiose nota-
tur clementiae iustitiaeque tem-
peramentum. non priuato o-
dio, sed publicae vindictae
danda*, II, 7. *poenas luere ali-
cui, propter aliquem puniri*, II,
54. *poenas dare capite*, II, 4.
morte, II, 88. *poenas dare te-
meritate*, I, 11. *poenas iustif-
simas dare*, II, 64. *poenas ex-
soluere*, II, 88. *poenas pende-
re*, II, 100.
- Poenitet. ne eius nati rempu-
blicam poeniteret, II, 12. vel-
ut

I N D E X.

- ut poeniteret prioris fidei, II, 18. *ibid.* quasi pigeret eum virtutum suarum.
- Poëta solus appellari Homerus meruit, I, 5. poëtarum vbertas, I, 17.
- Pollere plurimum mari, I, 2.
- Polliceri operam, II, 59. polliceri aliqua cum grauitate, II, 125. *sententiose notatur comitas indulgendi cum autoritate iuncta: ne expressa sc. viderentur, quae necessitati declinandae indulta erant.* pollicitae operae, II, 111. *παρντικός.*
- Pollicitatio praemiorum, II, 18.
- Pollio Asinius *inter oratores*, II, 36.
- - Asinius Antonio se iungit, II, 63. cui fidus est, II, 76. in Hispan. aduersus Sex. Pompeium bellauit, II, 73. eius factum et dictum memorabile, II, 86.
- Polybius Scipioni familiaris, I, 13.
- Pompeiorum familiae seu duae seu tres, II, 21. *V. Baron. Streinii stemmata.*
- Pompeius Q. primus huius nominis consul, *ibid.* idem qui turpe foedus fecit, II, 90.
- - Q. eius filius Cos. ab exercitu interficitur, II, 20.
  - - Magni pater, dux Ital. bello, II, 15. II, 29. temporarius homo, configit cum Cinna, moritur, II, 21.
  - - Cn. Magnus laudatur et describitur, II, 29. adhuc eques triumphat, II, 30. tribunitiam potestatem restituit, *ibid.* bellum piraticum plenissima cum potestate ipsi decernitur, II, 31. piratas vincit et coërcet, II, 32. eius interminata cupiditas imperii, II, 33. II, 34. bellum aduersus Mithridatem, II, 37. triumphat per biduum, II, 40. ex singulis mundi partibus, *ibid.* cur oligarchiam secutus sit, II, 44. Iuliam Caes. fil. ducit, *ibid.* solus consul fit, II, 47. pro eo aegrotante primo omnium publica vota suscepta, II, 48. victus in Aegyptum fugit, II, 53. ibique misera morte ac perfide interficitur, *ibid.*
- Pompeius Cneius, Cneii Magni filius, interficitur in Hisp. II, 55.
- - Sex. describitur, II, 73. mare infestat, *ibid.* Antonii iussu occiditur, II, 87.
- Pomponius *Atellanarum scriptor*, II, 9.
- - Flaccus, II, 129.
  - - eques Rom. II, 6.
- Ponere aedes, I, 18. ponere colonias, I, 1. positus extra dilationes, II, 79.
- Pontidius C. II, 16.
- Pontifex maximus, II, 63. pontificatus maximus, II, 128. pontificatus sacerdotium, II, 59.
- Pontius Telesinus, dux Samnitium, II, 27. vincitur, *ibid.*
- Pontus *prou. fact.* II, 38. Pontintima, II, 40. Ponticum mare, II, 101.
- Popillius M. Laenas, I, 10.
- Poppedius, II, 16.
- Porcia familia, II, 35.
- Porticus facere, I, 11.
- Portoria noua constituit C. Gracchus, II, 6.
- pro Portu statio est, II, 72.
- Poscebant eum ducem, II, 71. II, 111. si quid fata poscerent, II, 123.
- Posse multum, II, 20. II, 116.
- Possessa varie, II, 38.
- Posterior Scipio, II, 1.

Postis

I N D E X.

- Postis lapideus ianuae carceris**, II, 7.
Postulare conditiones, II, 48.
Posthumius Albinus censor, I, 10.
Postumus Iulius, II, 116.
Potens, *oppon.* humiliori, II, 126. iam tot legionum potentes, quibus iam in manu essent tot legiones, II, 65. potentissimus Rex, II, 37. potentiora arma, II, 108. potentiae regalis socius, II, 6. potentiae societas, II, 6. potentia ad impotentiam uti, II, 29. potentiam alicuius sentire, II, 130.
Potentia, I, 15. potentiae alienae minister, II, 33.
Potestas tribunitia v. trib. in quaestoris potestatem redacta pecunia, II, 37. *nihil aliud quam cura hic intelligitur.*
Potiri regni, I, 1. rerum, *de summo in terris imperio*, I, 6. I, 7. potitus rerum Sulla, *de dominatione Sullae Romae instituta*, II, 41. potitus legionibus, II, 50. potitus eorum, *sc. quos ceperat*, II, 25.
Praebere causam, II, 22. praebere spectaculum, II, 79. materiem belli civilis, II, 62. ceruicem liberto, *sc. amputandam*, II, 70. arbores praebere imaginem antemnarum, II, 43.
Praecautibus fatis, II, 12.
Praecedere gradum alicuius, II, 114.
Praecedit nuncius, II, 129.
Praecepta caelestia, II, 94. praecceptis instruere, II, 129.
Praecipitata resp. II, 49.
Praecipiti fuga, II, 85. praecipiti cursu, non gradu, II, 1. praecipiti in hac festinatione, I, 16.
Praecipuus timor, II, 130. praecipuus sanctitate, II, 29. praecipuum egit consulem, II, 92. praecipui viri, praecipua dona, II, 121. praecipua experimenta virtutis, II, 94. *eximia, ingentia hac voce notat.* praecipue curae fuit, II, 97.
Praeclara opera eius vsus, II, 11.
Praeda victoris, *qui in potestatem victoris arbitriumque venit*, II, 86.
Praedicare, II, 23. II, 98.
Praedicatione ipsius testatum est, II, 115.
Praedicere. ut praediximus, I, 4. *ut iam memorauimus. saepe ita loquitur Noster, etiam de eo, quod proxime antecessit. Vid. Was. ad Sall. Jug. 38.* praedicere conducentibus, I, 13.
Praedicere, serio monere, I, 13. II, 17. II, 82.
Praedones, II, 32.
Praeesse absolute, I, 8. praeesse exercitui, II, 117.
Praefari, II, 37.
Praeferre vultu ardorem animi, II, 118. praeferens vultum victoris magis, quam morientis, II, 27. visus praetulit principem, II, 94.
Praeficere aliquem hibernis, II, 113. praefectus fabrum, II, 76. praefectus castrorum, II, 112. II, 119. II, 120. praefecti classium, II, 73. cohortium, II, 112. praefectus equitum, II, 24. II, 104. praefectus operum Tiberii, II, 104. urbis

I N D E X.

- urbis praefectus περιφρασικῶς
notatur, II, 88.
- Praefectura, II, 44. Sigon. de antiq. iur. Ital. II, 10.
- Praefulgent nomina prou. milit. cauffae, I, 14.
- Praematura mors, II, 88.
- Praemitti, II, 116.
- Praemium meritorum, II, 12. praemia soluere, II, 40.
- Praemonuerant haruspices Caesarem, II, 57.
- Praemunire regalem potentiam, II, 6.
- Praeneste natura munitum, II, 16. II, 74.
- Praenitet forum Augusti titulis victarum gentium, II, 39. praenitens virtus Catonis, II, 35. origo praenitens, II, 59.
- Praeoccupata Syria, II, 69.
- Praeparare militem, II, 11. praeparare omnia frustra, II, 111. maiori operi, II, 109. hiberna, II, 109. praeparatus Caesaris contra Antonium, II, 76. praeparatio belli, I, 12.
- Praepondere Armeniae regem, II, 122. praepositus regioni, II, 112. II, 116. custodiis urbis, praefect. urbis, II, 88.
- Praepondere nomina, in adopt. sc. II, 96.
- Praereptus immature, de morte praematura, II, 116.
- Praeruptum atque anceps periculum, II, 2.
- Praesagia periculi, II, 57.
- Praescribere. vt praescripsimus, II, 21. alias; vt praediximus.
- Praesens et supplex, II, 37. praesens periculum, II, 72. de certo et magno, plerumque. Praesentia inuidia, praeterita veneratione prosequimur, II, 92. praesentia ipsius, ductu actuque, II, 90.
- Praesidens vrbi, II, 48.
- Praesidium esse suis sedibus, II, 110. praesidium militum, II, 11. praesidia munire, II, 120. praesidia reip. in Tiberio sc. II, 103. praesidiis classium mare sepserat, II, 51.
- Praestantissimus vir, II, 53.
- Praestare fidem, II, 16. II, 18. praestare fauorem, II, 43. praestare clementiam, II, 57. praestare se dubium, II, 21. praestare se aequum, II, 76. praestitit quid ille dies, II, 86. praestant dii hominibus aliquid, II, 89.
- Praestringere aciem, II, 118.
- Praeterfluere, II, 106.
- Praeteriri, anteiri, I, 17. vir non praetereundus, I, 2. adde II, 8. II, 108.
- Praetexere, προφασίζεσθαι, II, 62.
- Praetexta consularis, praetoria, pro ipso honore, II, 65.
- Praetextati, I, 10.
- Praetextato relicto filio, II, 59. aetas notatur vsitatissimo et omnibus nota loquendi genere.
- Praetor urbanus, II, 118. praetor iterum post consulatum, II, 34. exciderat post consulatum Senatorio ordine notatus a censoribus Lentulus: itaque ad recuperandum ordinem praeturam rursus gerebat. Dio 37. p. 49. praetores seni olim creabantur, II, 16. decem ab Augusto constituti, II, 89.
- Praeualebant fata, II, 118.
- Praeualens corpore, II, 108.
- Praeualidae legiones, II, 69.
- Prauus subito et praiceps, II, 18. singularis illa seditiosi animi et res nouas cupientis prauitas hac voce notatur apud Velleium. ita: praua cupere, II, 6. prauissimus homo, II, 80. prauitas

I N D E X.

- prauitas animi atque ingenii, II, 112. a vitiis in praua, a prauis in praecipitia peruenitur, II, 10. *de gradibus vitiorum. ita: ut vitia ipsum videantur actum denotare, praua habita, ut loquuntur philosophi; praecipitia ultimae malitiae facinora. siue ita malum: ut vitia notent incipientem et paulatim crescentem morum corruptionem; praua contagionem illam et quasi pestilentiam, sicut Sallustius vocat, quae ex vitiis iam quoddam genus moris fecit: praecipitia autem, ultimae et iam furentis nequitiae exempla, etc.*
- Precari deos pro salute, II, 22.
- Premere aliquem graui bello, I, 2.
- Pressius audire causas, II, 129.
- Pretio temerata, II, 60.
- Pretium voti sui ferre, II, 125. quod pretium clementiae tulit, II, 52. pretium conseruatae patriae tulit calamitatem exilii, II, 45.
- Priene condita, I, 4.
- Primipili centurio, II, 78.
- Primum esse in rebus, II, 33. esse ad opem ferendam, II, 121. primus amicorum, II, 64. primi hostium, II, 110. prima aestate, II, 112. primi ordines, II, 112.
- Princeps et principes dicuntur saepe non potestatis, sed eminentiae respectu, neque qui soli, sed qui primi, ac rursus non semper, qui omnium absolute primi, sed inter primos sunt: i. e. summi viri, summis honoribus functi et operibus, eaque re auctoritatem primam et praecipuam adepti. princeps ciuitatis potuisset esse Gracchus, II, 6. princeps omnium Romanorum Crassus, II, 44. vir paullo ante princeps, II, 19. princeps eius loci, II, 74. princeps gentis, II, 118. princeps Senatus, II, 43. principem habere, II, 72. Campanorum, II, 16. Galliarum, II, 129. princeps Romani nominis Pompeius, II, 53. Marius, II, 128. princeps ciuitatis et eloquentiae, II, 22. principes viri functi amplissimis honoribus, II, 89. *ita principale in republica fastigium, I, 11. principatus, II, 128. principalia arma, Caes. et Pompei. II, 50. ministeria, II, 93. opera, II, 124. onera, II, 127. princeps potitus rerum, I, 7. princeps magnificentiae, I, 11. princeps familiae, II, 35.*
- Princeps Senatus, II, 43. *v. Zanolc. de senat. Rom. lib. 1. Vel leius hoc loco non tantum delatum honorem, sed dignitatem meritorum, ob quae defertur, respicit.*
- Princeps sui operis Tullius, I, 17. princeps carminum, II, 36.
- Princeps vel magnificentiae vel luxuriae, I, 11.
- Princeps familiae Porciae, II, 35.
- Princeps equestris ordinis, *e praecipuis*, II, 127.
- Princeps et principatus, *de vnus imperio.* princeps bello paceque magnus, II, 113. princeps eminens, *oppon.* cui aequali, II, 124. princeps exemplo maior, quam imperio, II, 126. principis onera iuuare, II, 128. principalia onera, II, 127. principis munificentia, II, 126. principalis quies tot mensium, *usus principatus tranquillus*, II, 56. principalia opera, II, 124. ministeria, II, 93. principes, *sc. Augustus et Tiberius, qui hic coniunguntur*, II, 115. principatus armis quaesitus armis tenendus, II, 57. principatus Augusti imago, II, 89. principatum assequi cupit Crassus, II, 44. *quamquam potius diuasiua intelligitur: quae generatior scilicet Graecorum vox hic quadraret.*

I N D E X.

- quadraret.* principatus tumultuarius, fortuitus, mobilis, ex voluntate parentium constans, II, 108. *cui oppon.* vis regia.
- Princeps rerum potitus est Ninnus, *primus*, I, 7. *ita:* principes omnium gentium, rerum potiti sunt, *primi ex gentibus*, I, 6.
- Principia inclinatae valetudinis, II, 123.
- Prior Scipio, II, 1. prior habitus, qui potentior, II, 3. nihil prius habuit, II, 52.
- Priores, *maiores*, I, 17. II, 28. priores, *praestantiores*, I, 17.
- Prisca grauitas, II, 86. II, 116. prisca feueritas, II, 92. prisca antiquaque feueritas, II, 125. prisca et antiqua forma, II, 89. prisca hilaritas, II, 127. prisca et vetus, I, 16.
- Priuare spiritu, II, 87. imperio vitaeque, I, 6.
- Priuatus vindicat rempublicam Nafica, I, 3. priuatus contrahit classem Caesar Iulius, II, 42. priuato consilio exercitum contrahit Octauius Caesar, II, 61. priuatis opibus consiliisque magna ausus Pompeius, II, 29. priuatus in urbem veniret, *deposito imperio sc.* II, 49. priuata familia, II, 91. si illa maiestas vnquam priuata fuit, II, 99. ex priuato consularis, II, 51. priuatim alienum existimans, II, 3.
- Pro consulibus, II, 99. pro pari loqui, II, 109. pro portu statio est, II, 72. pro se interpretari, II, 83.
- Pro tribunali, II, 117. pro rostris sedere, II, 56.
- Pro praetore, II, 11.
- Pro republica, pro partibus alicuius stare, II, 48.
- Pro republica est, *ex usu reip.* I, 13.
- Probare. sequebatur, quae probanda sunt, non quae probabantur, II, 113. probare ciuem occisum, II, 47. probatum a Caesare, II, 83.
- Probabiliter gestus consulatus, *recte etc.* II, 46.
- Procedere in Campaniam, II, 123. processit ad medium flum. II, 107. *et metaphorice:* processit in id furoris, II, 80. processum est in arma, II, 125. procedere quod non potest, recedit, I, 17. processit vbertas in antiquius, I, 17.
- in* Procinctu facta testamenta, II, 5. procinctum militem dixerunt antiqui, cum exercitus instructus est, sic procincta classis. procincta autem ideo, quod togis incincti ad pugnam ire soliti fuerunt. Vnde et testamenta in procinctu fieri dicta, quae faciunt ad pugnam ituri. sicut colligitur ex fragmentis Festi. adde Gell. I, 15.
- Procumbere ante tribunal imperatoris, II, 106. procumbens resp. ad interitum spectans, II, 16. *δαιμονισμῶν* habet hoc loco.
- Procuratores Caesaris, II, 81.
- Prodere, scribere, I, 8. II, 27. *et integre,* prodere memoriae, II, 4.
- Prodere exemplum clarum, turpe, II, 119. *et absolute:* id vnum nefarie ab Opimio proditum, II, 6. *q. d. id vnum nefario exemplo fecit Opimius.*
- Prodigus fortunae atque pudicitiae suae, II, 48.
- Proditor senatus, II, 63.
- Producere aliquem eo, II, 128. produxit Seianum, II, 128.
- Producto exercitu (*hostium*) in Syriam, II, 78. *elicito.* productis classibus *sc. in pugnam,* II, 85.
- Proelium restituit Caesar fortitudine, II, 55. proelium magnum et atrox, II, 21.
- Profe-

I N D E X.

- Profectuum similitudo**, I, 16.
- Professionis memor**, *scil. promissae breuitatis*, II, 89.
- Professionis cuiusque ingenia**, I, 16. *timidius, quam professioni eius congruebat*, II, 87.
- Proficere**. quid profecissemus impetrando, II, 125. *quam utilitatem cepissemus*.
- Proficisci cum aliquo ad bellum**, *sc. partibus se adiungere*, II, 86.
- Profiteri alicuius patrocinium**, II, 75.
- Profiteri vetuit indignos Sentius**, II, 92. *sc. petentes quaesturam. candidatos enim oportebat profiteri nomina sua ante comitiorum diem apud magistratum comitia habiturum: sicut omnibus notum est*.
- Profugere e Macedonia**, I, 9. *ex carcere*, II, 19. *profugere ad aliquem*, II, 24. *profugiens Pompeius*, II, 53.
- Profunda cupiditas omnia confundendi**, II, 125.
- Profusum tantum sanguinis**, II, 52. *profusa luxuria*, II, 33.
- Progenies Pelopis expellitur a progenie Herculis**, I, 2. *posteri intellig.*
- Progredi eo**, II, 108.
- Prohibere aliquem iure petendorum honorum**, II, 28.
- Promitur hoc voluminibus aliorum**, *exponitur*, II, 48.
- Promptus manu**, II, 73. *promptus ingenio*, II, 118. *in promptu est*, *satis patet*, II, 27.
- Promulgatae leges**, II, 2.
- Pronior fortuna**, II, 69. *proniores regis partibus*, I, 9.
- Pronus gurgis**, I, 16.
- Propagatae ciuitates**, I, 14.
- Propinqui amicique**, II, 14.
- Propior diis, quam hominibus**, II, 35. *propior gladiatorum, quam senatorum*, II, 91. *propior puero, quam iuueni*, II, 53.
- Proponere**. *proposuit pretium sedaturum, pronunciauit, edixit*, II, 4.
- Proposuit Aegyptum petere; i. e. statuit**, I, 53. *sequi*, II, 60. *proposito firmus*, II, 64. *proposita hominum*, II, 110. *propositorum malorum executor acerrimus*, II, 45.
- Proposita vniuersa forma**, II, 129. *propositum pro cogitatione*, II, 117. *propositus exercitus hostibus*, II, 112. *proposito sanctissimus, rectissimae voluntatis vir, alias*, II, 2.
- Propositi operis regula**, II, 58. *proposito operi sua forma redatur*, I, 49.
- Propria classis**, II, 76. *propriae iuuentutis tot millia armavit*, II, 1. *omnia ex proprio usu agebat*, II, 21. *iuris scientia potius quam propriae eloquentiae nomine celebris*, II, 9. *verae et proprie ita dictae*.
- Prorogatae prouinciae**, II, 46.
- Proruere vallum**, II, 63.
- Prosaе eloquentiae decus**, I, 17.
- Proscriptio Triumvralis Octauii, Antonii, Lepidi**, II, 66. *Sullani exempli malum*. *ibid.* *Nam Sulla proscriptionem inuenit et exercuit*, II, 28.
- Proscriptorum bona Sulla vendit, liberos iure dignitatis spoliatur**, II, 28. *quos ad ius dignitatis reuocat Caesar*, II, 43.
- Prosequi, comitari, deducere**, II, 113. II, 123. *domum*, II, 35.
- Prosequi aliquid inuidia, veneratione**, II, 92.
- Prosperum proelium**, II, 51. *prosperum magis in dies ipsis fiebat bellum*, II, 52. *opibus et opportunitate sc. prospere gessit prima parte introitus*, II, 102.

Proster-

I N D E X.

Prosternere se genibus alicuius, II, 114.

Protegere nequitiam grauitate, *eleganter protegere, velare, tutam reddere*, II, 100.

Proteri ruina sua, publica, II, 91.

Protrahere fraudes publicanorum, II, 92.

Prouehere in consulatum, II, 128. prouehi in consulare fastigium, II, 69.

Prouidere supplementum, *comparare etc.* II, 130. prouidens, II, 88. prouidentia ducis, II, 115. non segni prouidentia v. si, II, 120.

Prouinciam facere, II, 38. in prouinciae formam redigere, II, 97. in formulam prouinciae redigi, II, 38. de prouinciis factis egressio, II, 8.

Prouocare alterum iniuria, II, 118. *iniuriam inferendo prou.*

Proximus nominis suorum, II, 114. Norici regni, II, 109. *quamquam hoc postremum exemplum aliam etiam σύνταξιν patitur.* proximus auctoritati ducis, II, 71. proxima fraternae pulcritudo, II, 79.

Pseudophilippus Macedoniam occupat, I, 11. et opprimitur, *ibid.*

Ptolemaeus, Cypri rex, interimit se, II, 45.

Ptolemaeus, Aegypti rex, II, 53.

Publica vox. Deos publica voce obtestor, II, 131. id solum publica voce dixisse habeo, II, 124. *nomine sensuque reipublicae.* publica fortuna v. fortuna. publicis litteris descripta pecunia, II, 37. quicquid publice salutare non esset, priuatim alienum existimauit, II, 3.

Publicata lectica Tiberii, II, 114. *usibus militum infirmorum communicata et concessa promiscue.*

Publicanorum fraudes, II, 92.

Publicola, II, 85.

Pudor timori mistus, II, 5.

Pugnare cum aliquo, *petendo sc. a recusante*, II, 124.

Pulcritudo corporis, II, 97.

Punicum bellum primum, II, 38. secundum, II, 90.

Puteoli, I, 15.

Pullum amiculum, II, 80.

Pydna Maced. vrbs, I, 9.

Pyrrhus, Achillis filius, I, 1. Neoptolemus *vero nomine.* Pyrrhi enim *παιδικὸν ἔπωνυμιον,* *inquit Plutarch.*

Pyrrhus rex, I, 14.

Pythius respondit, I, 2. *Apollo sc.*

Q.

Quadrantem creditoribus solui iussit Valerius Flaccus lata lege, II, 23. *i. e. quartam partem, ita ut tres (crediti an usurae) partes perirent creditori, quarta deberetur.* Est hoc genus nouarum tabularum. quare Velleius *turpissimam* vocat hanc legem Valeriam, quippe quae et manifestam haberet iniquitatem, et seditioso potius turbulentoque esset consilio a trib. pl. lata, quam summae ac inexsuperabili necessitati publicae data: quo solo casu, ubi usurae sc. veluti tabes omnibus arrosis ad corpus ipsum peruenere, decreta nouarum tabularum, specie ineuitabilis subsidii, aliquando excusari posse videantur v. Coel. Rhodigin. XII, 20. Antonius Augustinus nihil aliud quam nominat hanc legem. cuius scilicet proposita et historia plenius apud auctores superstites non perscribuntur.

Quadrigarius, *historicus*, II, 9. v. G. I. Voss. *de Histor. Lat.* I, 10.

§

Quae-

I N D E X.

Quaerere dignitatem, *acquirere*,
ll, 18. quaesita spes despera-
tione, ll, 5.

Quaestio nulla habita de morte
tanti viri, ll, 4. quaestiones
crudeles in amicos clientes-
que Gracchorum, ll, 7. *Brif-
son. 5. formul. Sigon. 2. de iu-
dic. 14.*

Quaestor sub praetore, ll, 43.
quaester cum iure praetorio,
ll, 45. *adiecto etiam alio quae-
store.*

Qual. tantis rebus hoc, quale-
cunque est, inferam, ll, 107.
μείωσιν rei habet.

Quando, *pro quia*, ll, 52.

Quantum bello optimus, tan-
tum pace pessimus, ll, 11. in
quantum, I. 9. v. in.

Quatere animum alicuius, *terre-
re, permouere*, ll, 110.

Quidam, quaedam. noua quae-
dam exultatio salutationis, ll,
104. mira quadam pietate,
ll, 99. quadam rabie, ll, 125.
quibusdam diuersis virtutibus
celebres, ll, 116. *signandae ex-
pressioni emphaticae aut meta-
phorae additur.*

Quidem. quo quidem incurfu,
ll, 43. quo quidem tempore,
ll, 48.

Quis, *cum emphasi*. quem et quo
loco deserturi forent, ll, 55.

Quies principalis tot mensium,
*intelligitur quietus usus princi-
patus per tot. mens.* ll, 56. quie-
tis et otii cupidissimus, I, 7.
quanta cum quiete hominum,
*quam tranquille, placideque, si-
ne tumultu et perturbatione hom.*
ll, 130. tanta cum quiete du-
xit exercitum, ll, 25. quies
*pro somno: hinc quietis denun-
tiatio, somnium μανικόν,* ll,
70. summa quiete animi po-
tuisset princeps esse, ll, 6. *mo-
destia ciuilis intelligitur, quate-
nus turbulentiae, et factiosae in-
quietudini opponitur, qualis in*

*Mario: qui ideo quietis im-
patientissimus vocatur,* ll, 23.
quietus et probus, ll, 114.
quietus moribus, ll, 117. quie-
tis illis obtulisset resp. quod
tumultuando voluerunt con-
sequi, ll, 7. nihil quietum in
eodem statu relinquebat, ll, 6.

Quinctius Crispinus adulter Iu-
liae, ll, 100.

Quinctilius Varus, ll, 117.

Quin tu hoc facis potius, ll, 7.
cum vi *παραινεῖν* quin tan-
tus etiam metus fuit, ll, 110.
ἐπιλαϊκῶς.

Quintus decimus annus, I, 2.

R.

Rabies. *de conuiciorum acerbi-
tate,* ll, 64. *de rebell. et se-
ditios.* ll, 125.

Rabirius poeta, ll, 36.

Rapuit iuuenem fatorum ini-
quitas, ll, 97.

Rapere se praecipiti fuga ad,
ll, 85. *ita rapere exercitum
Tacito, festinanter illuc ducere.
rapto utebatur ad se tuendum,*
ll, 73. raptores Italicae liber-
tatis, ll, 27.

Rafile argentum, ll, 56. *eo con-
stitit triumpho Hispaniensis, quem
Caesar egit, instrumentum. in-
telliguntur autem simulacra fer-
culaque ex argenteis laminis po-
litis, leuigatis, non celatis.*

Rationem alicuius habere in pe-
tendo consulatu, ll, 30. *solen-
nis formula. Quorum enim pe-
titio iusta et legitima videbatur,
eorum nomina ab eo, qui co-
mitis praerat, accipi, eorum-
que ratio haberi, ut contra eo-
rum, qui repellebantur, nomi-
na non accipi, nec eorum ra-
tio haberi dicebatur. Brifson.
formul. 2. Catoni id solum
visum est habere rationem,
quod*

I N D E X.

- quod haberet iustitiam, II, 35.
- Raudii campi, II, 125.
- Rebellare, II, 11.
- Recedere, *de inclinatis in fugam*, II, 55. non recessurum se vestigio dicebat, *ibid.*
- Recens transfuga, II, 83.
- Recessus omnes maris, II, 32.
- Recidere. *recisum opus Velleii, arctatum, et recisis expositionum ambagibus in compendium reduct.* II, 89.
- Recipere conditiones, II, 48. *ita: nil receptum sc. de condit.* II, 49.
- Recipere aliquem in affinitatem artissimam, II, 100.
- Recipere se in altiora loca, II, 70. in tumulum, *ibid.* in Italiam, II, 74.
- non* Recipit conditio mortalis, II, 104. si mediocritas recipit hominum, II, 130. *non* recipit haec enarranda scripturae modus, II, 52.
- Recipi, *ab exilio sc.* II, 45.
- Reconcilianda in gratia fidelissimus, II, 29.
- Recta honorantur, prava pun. II, 125. non iudicio recta legendi, II, 83. a rectis in vitia peruenitur, II, 10. recto vbi semel deerratum est, II, 3. rectissima voluntas, II, 18. nunquam recte fecit, vt facere videretur, II, 5. recte facienda minus cupidus, quam pecuniae, II, 97.
- Recusare principatum, II, 124. nihil de fine, II, 129. *mortem iam libenter obire.*
- Reddere spiritum, *mori*, II, 87. reddere caelo caelestem animam, *de magna morte viri et Herois*, II, 123. reddere caelo patrem, *alibi sacrare*, II, 124. *inter deos referre.*
- Redigere in potestatem, II, 94. in pristinum pacis modum, II, 98. in formam prouinciae, II, 97.
- Redimere crimina defidiae morte, II, 87. *forti morte desideram vitam pensare. ita: redimere vitia virtutibus etc.*
- Redimi publica pecunia, *ex captiuit. sc.* II, 42.
- Redimitus hederis, II, 82. redimitus caput arundine, II, 83.
- Reducere in hiberna legiones, II, 107.
- Referebat hoc dictum ad nom. loci, II, 77. *alludebat, dirigebat h. d. tantum retulisset, interfuisset*, II, 72. referre dilucide de virtutibus alicuius, II, 16. referre gratiam plenam, II, 16. referre pecuniam Romam, II, 45. referre exemplum, II, 58.
- Refertus clientelis ager, II, 29.
- Reficere vires, II, 16.
- Reformidare extraordinaria, II, 31.
- Refouere vires, I, 15. II, 113.
- Refragari, II, 40.
- Refrigerari ab aliquo, II, 83. *frigore et fastidio affici, fastidiose haberi. frigus enim teporem gratiae siue amicitiae vocabant, et alienationem animi antea fauentis. Itaque cum Velleius dicit Plancum refrigeratum ab Antonio, significat intepuisse gratiam eius apud Antonium, et calorem illum mutasse in fastidii frigus. Lips. in h. l.*
- Refugere, II, 108. refugere in siluam, II, 27. refugientes hostes, II, 107.
- Refulsit certa spes, II, 103.
- Regere exercitum, *in proelio sc.* II, 85. II, 115. regere omnia, II, 111. *ita: regimen classis, siue arbitrium classici certaminis.*

I N D E X.

- nis*, *ibid.* regi imperio aliorum, II, 125. quorum auctoritate rex regebatur, II, 54.
- Regerere** in aerarium pecunias publicas, II, 92.
- Regio** vicina vrbi, II, 51.
- Regredi** Romam, II, 102.
- Regula** propositi operis, II, 38.
- Regulus**, II, 38.
- Reiicere** brachium super caput, II, 70. reiectus tempestate in, I, 1.
- Relegare** aliquem e republica, *sc. honoris specie amoliri*, II, 45. inuidiam fortunae in auctorem, II, 64. inuidiam potentiae in, II, 44. *transferre in aliquem, auf einen andern schieben.*
- Religatis** post tergum manibus, II, 1.
- Religio** Sullae erga Dianam, II, 25. religione sacrare, II, 126. religioni templi se credidit, I, 9. religiosissima pop. R. sacra, II, 45.
- Relinquere** in medio, II, 48. relinquere locum, II, 118. relinquere aliquem, II, 64. II, 83. relinquere prouinciam, II, 117. relinquere sanctum aliquid alicui, II, 67. relicta testamento hereditaria regio, II, 39. nihil relictum quod tentari posset, II, 49.
- Reliqua** belli patrare, II, 123.
- Reliquiae** Nolani belli, II, 17. belli manebant in Delmat. II, 114. piratarum, II, 32. legionum, *e clade sc. Parth.* II, 46.
- Reluctari**, II, 102.
- Remanere** omnia salua, II, 123. in interiora, II, 108.
- Remigem** contrahere, II, 79.
- Remiges** firmissimi, II, 84.
- Remittere** aliquid ex negotio, II, 88. remittere nihil aliis, II, 30. remissi ad Pompeium, II, 50. remissa fors prouinciae, II, 111. *sc. ne obiret prouinciam, cui ea fors euenerat.*
- Remoto** loco a mari, II, 32. remoto metu, I, 1.
- Remotissimus** angulus, II, 102.
- Renuntiare** consules, II, 92. renuntiabantur *quicumque suffragiis populi magistratus creati essent, verbo solenni.* v. Briffon. *formul.* 11.
- Reparare** magnas vires, II, 37.
- Repellere** dictaturam, *prorsus recusare*, II, 89. repulsum ita erat diadema, vt non offensus videretur, II, 56. *recusatum.* repellere hostes, II, 17. repellere metum, II, 24. repelli ab aliquo, II, 63.
- Repensare** bona malis, II, 12. repensata damno voluptas, II, 21.
- Reperiebatur** nec finis rei, nec modus, II, 4.
- Reperire**, pro comperire, II, 50.
- Repetitiones** eorundem verborum, I, 111.
- Repetundarum** lege interrogari, II, 13. repetundarum damnatus C. Cato ex Macedonia, II, 8. v. Sigon. III. *de iudic.* 27.
- Replere** urbem spectaculis, II, 56. animos oculosque populi, II, 100. replere patriam laetitia, II, 103.
- Reponere** nihil in se, *fiduciam nullam habere*, II, 112. fiduciam victoriae in multitudine, II, 113. non omnia in vno reponenda, II, 32. *tali sententia Tiberius apud Tacit. I. A. II. 4. in ciuitate tot illustribus viris subnixi, non ad vnum omnia deferenda.*
- Repraesentauit** Augustus orbi tot bona, II, 89.
- Repudiare** vxorem, *mox*, dimittere, II, 41.
- Repugnare**

I N D E X.

- Repugnare naturae suae, II, 69. repugnare vehementer, II, 103. repugnauerat obnitens, II, 89.
- Requirere causas, I, 17.
- Res et penates sui, II, 74. res opposita imagini, II, 30. res agi, II, 111. re in omni, II, 23. re perniciofa, II, 125. res exigit vigiliam, II, 88. res militaris, maritima, II, 79. res familiaris non melior illi, quam mens, *prauus inopsque notatur*, II, 91. rei frumentariae inopia, II, 93. res dubiae, *periculum*, II, 112. rerum humanarum casus, II, 75. rerum natura, II, 66. rerum potiri, II, 11. *v. potiri.*
- Respublica libera, II, 32. respublica fluens procumbensque restituta, II, 16. respublica non paciscitur cum ciue, II, 49. reipublicae forma quantum ad durationem praestet, I, 6. Reipublicae causa hoc facio, II, 104. *cum formula dictum.* qui saluam vellent rempublicam se sequerentur, II, 3. rempublicam esse praetexebant, vbicunque ipsi essent, II, 62.
- Rescindere foedus, II, 90.
- Resistendi vis ac voluntas, II, 109.
- Resolui in sua initia, II, 123. *de Augusto moriente ita loquitur: sicut alibi, caelestem animam caelo reddere.*
- Respectans sine fine Caesarem, II, 107.
- Respirauit Romana acies, *in praelio aliquam ab hoste hactenus resistente quietem nata*, II, 27.
- Respondere, *congruere, conuenire*, II, 129. neque initiis fratris, neque suae consuetudini respondit, I, 9. respondit expertae virtuti in Africa, etiam in Hispania, II, 4. non poterat spei responderi feliciter, *non poterat feliciter im-*
- pleri spes*, II, 103. respondet Pythius, I, 2. responsum reddere, I, 10.
- Responderant magi ex notis corporis, II, 24. *respondere dicuntur haruspices et vaticinatores quicumque, cum futura praedicunt; etiam cum non praecessit vox consulendi.*
- Restinguere initium belli ciuiliis, II, 88.
- Restituere loca in theatro, II, 32. restituta domus, II, 45. restituta vis legibus, II, 89. restituere decus, II, 13. restituere ius, II, 44. restituere dignitatem patriae, II, 29. restituere potestatem Tribunitiam, II, 30. restituere aliquem in paterna bona, II, 75. viros claros patriae, II, 77. restituit patrem filius, *ab exilio sc. impetrato reditu*, II, 15. restitutus dignitati et patriae Cicero exul, II, 45. restitutae prouinciae, II, 37. restitutae sunt acies virtute ducis, II, 55. *sc. cum fugam spectarent.* restitutae vrbes, II, 126. restituere absumta igni, II, 130.
- Refurgere, *de vrbe*, I, 7.
- Resurrecturi belli initium, II, 88.
- Retinere dignitatem, *dignitatis memorem se gerere*, II, 79. retinere in potestate Antonii urbem, *de adiutore partium, qui Antonio seruabat urbem*, II, 46. II, 76. retineri ab aliquo, II, 41. retinere aliquem, II, 46. retinere nihil praeter etc. I, 10. retinere in familia, I, 10. retinere arma, II, 18.
- Reuectus in Italiam, II, 24. ad mare, II, 42.
- Reuertere, II, 14. II, 40. II, 50.
- Reuifere, II, 104.
- Reuocari ad ius dignitatis, *quod amissum erat sc.* II, 43. reuocata

I N D E X.

- cata prisca reipublicae forma, restituta, restaurata, II, 89. reuocata fides in foro, II, 126. reuocati veterani sc. ad militiam, II, 111. reuocare aliquem, II, 123.
- Reuolare, de celeri regressu, II, 120. II, 123.
- Rex regum Agamemnon, I, 1. dictus ita est, quod omnium illorum ducum, qui ad Troiam erant, summus dux esset. Totidem porro reges, quot duces illi fuere. v. Salmaf. in exercitat. Plin. p. 1222.
- Rex maximus, II, 33.
- Rex factus imposito capiti insigni regio, II, 122. regi dedito seruatus honor imperii, II, 37. regum sui iuris vltimus Parth. II, 40. sub regibus esse, *μοναρχεῖσθαι*, I, 2. regii sc. milites, II, 112. regia vestis, I, 2. regia vis et certum imperium, *vera μοναρχία*, non specie et nomine talis, II, 108. regium insigne, *diadema*, II, 56. II, 122. regalis potentiae socium assumerat, II, 6. regalem potentiam praemunire, II, 6. in malam partem de dominatu occupato; sicut apud Ciceronem, Sullanum regnum dicitur. ita regni voluntas arguitur in Caesare, II, 68.
- Rhaeti, II, 95. II, 122. Rhaetia prouincia facta, II, 39.
- Rhascupolis, II, 129.
- Rhodus a Cassio capta, II, 69. Rhodii expectant fortunam, I, 9. alias fidi Romanis, II, 18.
- Rhoemetalces Thraciae rex, II, 112.
- Ritus patrii custodia illis manfit, I, 4. mores non immutati sunt.
- Rixam ciere, I, 2.
- Robur. Romanisne, an Hispanis, plus in armis roboris esset, II, 90.
- Roma condita, I, 8. capta a Gallis, I, 14. Romana vrbs, II, 111. lingua Pannoniis nota, II, 110. disciplina, II, 109. constantia Romana in Popillio, I, 10. virtus Romana, II, 112. Romanis et armis et animis vsi, II, 119. in his posterioribus cum nota ἐξοχῆς et praestantiae ponitur. Romani imperii moles, II, 131. Romani nominis auctor Iupiter, II, 131. Romani post Macedones rerum potiuntur, I, 6. Romanorum potentiae prior Scipio viam aperuerat, II, 4. luxuriae posterior. *ibid.*
- Romulus, Martis filius, Romanam condit, I, 8. asylum facit, *ibid.* Patres legit, *ibid.*
- Roscii Othonis lex theatralis, II, 32.
- Rostra. in rostris posita statua Octauii Caes. II, 61. pro rostris, II, 19.
- Rotae modo, II, 16.
- Rotundatus orbis solis etc. II, 59.
- Rubico fl. II, 49.
- Rudis, artif. et eleg. non intellig. I, 13. rudis studiis, II, 74. rudia et aspera, I, 17.
- Rudimenta militiae, II, 129.
- Rufus Saluidienus v. Saluid.
- Ruina publica malle occidere, quam sua proteri, II, 91. in ruinam orbis dimicare, II, 85. ruinam orbis timere, II, 124. ruinae Carthaginenses, *rudera*, II, 19. ruinae vrbs, II, 35.
- Rumpit proposita hominum fortuna, II, 110. rupit conditiones pacis Curio, II, 48.
- Rutilius, historicus, II, 9. vir optimus, damnatur, II, 13. vide G. I. Voss. de hist. Lat. I, 9.

I N D E X.

S.

- Sabinis** ciuitas sine suffragio data, I, 14. quod accessit, *ibid.*
- Sacerdos** Augusti Liuia, II, 75. sacerdotes olim collegae sufficiebant, mox lege Domitia populus, II, 12. sacerdotium pontificatus, II, 59. ad sacerdotia eniti, II, 127.
- Sacra Cerealia**, I, 4. sacra religiosissima P. R. *bonae Deae sc.* II, 45. sacrum instituere, I, 8.
- Sacrare**, *consecrare*, *inter Deos referre* ἀποθεῖν, II, 126. sacra crata numini Dianae regio, II, 25. sacratum a Neapolitanis honori Augusti certamen, II, 123.
- Sacriportus**, II, 6.
- Sacrouir Galliarum** princeps facit Romanis bellum, II, 129.
- Saeculi nostri** vir, II, 53. vir non saeculi sui, sed omnis aevi optimus, II, 13.
- Saeuire** in desertores, *castigatione sc.* II, 85. in captiuos, II, 120. saeuire in aliquem, I, 10. II, 13. II, 22. II, 28. saeuitia maris, I, 2.
- Sagum**. ad saga itum est, diuque in eo habitu manserunt, II, 16. *More Romano sc. quo in tumultu ad saga iri decernebatur. differt haec mutatio vestium ab illa altera, luctus causa usurpari solita, qua pro nitidioribus sordidae vestes sumebantur. vide Dion. lib. L. p. 481. et Briffon. II. formul.*
- Sagittarum** vsu celebris, II, 34.
- Salamin**, I, 1. quae et Salamina, ut ex quarto Graec. casu primum Latini fecerint, sicut in pluribus accidit.
- Salernum colon. fact.** I, 15.
- Sallues victi**, I, 15.
- Sallustius Thucydidis aemulus**, II, 36.
- Saltare Glaucum**, II, 83. *saltando effingere Glaucum. sicut Horatius Satyr I, 5. Pastorem saltaret uti Cyclopa rogabat. pro quo alibi moueri Cyclopa dixit epist. II, 2. Ludentis speciem dabit, et torquebitur: ut qui Nunc Satyrum, nunc agrestem Cyclopa mouetur. Arnobius VII. adu. gent. si Europa, si Leda, si Ganymedes fuerit saltatus, aut Danaë.*
- Saltuum angustiae**, II, 115.
- Salua** republica saluus esse non poterat, II, 49. *periphrasis hominis desperati. sicut apud Sallustium necessitudo eiusmodi hominis extrema et res nouas spectantis innuitur, cum χαρᾶν ἠρῖσται, cui republica perdita opus sit. Ita rursus ap. Vellei. saluo principe saluus esse non poterat, II, 91. saluum recipere, II, 104. salua omnia remanere, II, 123.*
- Saluberrimae** conditiones, II, 48.
- Salubria** medicamenta, II, 129.
- Salubritatis** instar singulare, *de aqua salubri*, II, 81.
- Salubriter** leges ferre, II, 89.
- Salubrius** fuit, II, 52.
- Saluidienus**, II, 59. conspirat in Octauium, II, 76.
- Salus** atque valetudo, II, 114. *ita: pro salute Pompeii (aegrotantis) vota suscepta, II, 48. Salutem proscriptis pacisci, vitam et incolumitatem, II, 77.*
- Saluti** fuit, II, 82. salutis et exitii confinium, II, 124.
- Salutare factum** Reipublicae, II, 47. salutare id patriae, II, 77.
- Salutationis** exultatio, II, 104.
- Samnitium** parti ciuitas data, I, 14.

I N D E X.

- Samothracia infula, I, 9.
- Samus infula, I, 4.
- Sanabantur discordiae ciuium conditionibus, II, 3.
- Sanctus vita, II, 1. II, 59. sanctissimus vir, II, 13. II, 46. II, 53. sanctissimus proposito, II, 2. sanctitate praecipuus, II, 29. *rectitudo moris, innocentia vitae, obseruantia iustitiae ita notatur.* sanctissimam fidem praestare, II, 18. sanctum ne quid illi relinqueretur, II, 67.
- Sane non ignoremus, II, 9. sane exsomnis, II, 88. sane ingenuarum artium iuuenis, II, 93. *vim asseuerandi habet* saneque, II, 36.
- Sanguinis domestici gloria, II, 16. sanguinis sui magna parte spoliatus, *fliorum morte*, I, 10. sanguine coniunctissimus, II, 41. eiusdem sanguinis, II, 15. sanguine multo certatum, II, 90. sanguine cum plurimo perdomare, II, 95. sanguinem profundere, II, 97.
- Sanguinis plus in illo est, II, 4. *de Poët. Stilo κερτινός dicitur ad exprimendam succi plenioris nec macilentae dictionis vim.*
- Sanissimus quisque, II, 25.
- Sardanapalus imperio vitaeque priuatus, I, 6.
- Sardinia prouincia facta, II, 38.
- Saticula, *colon. facta*, I, 14.
- Satisfactionem accipere, II, 29. *in reconciliatione sc. sicut enim satisfacere alicui apud optimos scriptores ponitur de deprecatione. ita: satisfactionem accipere, veniam dare, reconciliationem admittere significat.*
- Saturninus Appuleius interficitur, II, 12.
- Saturninus, *vide mox Sentius.*
- Saxo Tarpeio deiectus Lucilius, II, 24.
- Scaeuola iurisconsultus celebris interficitur, II, 26.
- Scalmorum quatuor nauis, II, 43. *scalmus lignum est, quo remi alligantur. igitur ex paucitate remorum paruitas nauis hic ostenditur. v. Polluc. I, 9. et Gyrald. de nauig. cap. 11.*
- Scalptores, I, 17.
- Scaurus inter oratores, II, 9.
- Scaurus Aurelius a Cimbris trucidatus, II, 12.
- Scelerata consilia, II, 130.
- Scelestes infimulare, II, 60. scelestia consilia, II, 76.
- Scelus Egnatianum, II, 93. scelere Antonii abscissa vox publica, II, 66. sceleribus piraticis mare infestare, II, 73.
- Sciens agendi, II, 88. scientissimus iuris, II, 4. scientissimus parendi, II, 79. scientia pugnandi, II, 115. scientia rei militaris et maritimae, II, 79.
- Scipio prior, posterior, II, 1. *uterque Africanus dictus: posterior Aemilianus.*
- - Cn. Africani patruus, II, 90.
  - - P. Africani filius, I, 10.
  - - Africanus augur inter oratores, I, 17.
  - - Aemilianus aedilitatem petens consul creatus, I, 12. Carthaginem excidit, *ibid.* et II, 8. pacis bellicae artibus et liberalibus studiis clarissimus, I, 13. inter oratores memoratus, II, 9. Numantiam excidit, II, 4. eius dictum, *ibid.* mors indignissima, *ibid.*
  - - Nafica, nepos eius, qui optimus vir a senatu iudicatus erat, Gracchum opprimit, II, 3. Porticus in Capitolio molitur, II, 1.
  - - Asiaticus, consul cum Norbano ab exercitu proditus et desertus, II, 25.
- Scipio

I N D E X.

- Scipio adulter Iuliae, II, 100.
- Scipiones Cn. et P. in Hispania periere, II, 38. II, 90.
- Scipiones, *figurate et veluti exempli caussa pro maximis ducibus ponuntur*, II, 80.
- Scipionum amici Laelii, II, 127.
- Scires, quid interesset inter duces, *obseruari iudicarique poterat inde etc.* II, 80.
- Scordisci, II, 8. prouincia fact. II, 39.
- Scribonia comitatur filiam in exilium, II, 100.
- Scriptor, II, 89. scripturae modus, II, 52. *v. Boecl. Ind. Nep. scriptura, de inscriptione statuae*, II, 61.
- Scylacium colon. I, 15.
- Secundus. vir nulli secundus, II, 76. nulli secundus saeculi sui, II, 11. secunda fortuna, II, 37.
- Securus incrementi sui, II, 109. securo contingere non potest, II, 93. securum se praedicabat Augustus, *omni metu sc. et solitudine excussis*, II, 12. securitas hominibus rediit, II, 89. securitatis urbanae custos, II, 98. securitatis tutela, II, 128. securitas frequentissimum initium calamitatis, *in sequiorem partem*, II, 118. perpetua, II, 103.
- Sed. Alexandro, sed sobrio similis, II, 41.
- Sedare. prouinciis ad fedandum obitis, *compon. tumult.* II, 101.
- Sedem capere circa, *ad habitand. sc. et incolend.* I, 2. federa belli capere, II, 74.
- Sedentem caenare, II, 114.
- Sedes, II, 109. II, 110. fedes certa, II, 32.
- Sedibus suis excita, II, 108.
- SE D I T I O** exercitus quibus caussis orta, quaque arte discussa, II, 81. II, 125. aliquando coërcitione magis, quam poena, mollienda, II, 121. seditio theatralis, II, 126. *v. Lips. ad 1. Annal. Taciti.* seditio nem mouere, II, 68. submouere, II, 126. seditiosi malunt publica ruina occidere, quam sua proteri, II, 91. seditiosorum consilia tacite speculanda, et strenue opprimenda sunt, II, 88.
- Segetes Germanus fidus Romanis, II, 118.
- Segnis. non segni prouidentia uti, II, 120. non segnis obiit vota, II, 35. non segniter dare ceruicem, II, 69. segnitia ducis uti, II, 118. non segniter se interimit, II, 87. segnitia non vindicatae iniuriae, I, 1. *videtur hic complecti et ignauiam, quae fortitudini opponitur sicut paullo post virtute se vindicare ab aliquo dicitur) et neglectum pietatis fratri debitae.*
- Seianus praecipuus Tiberii amicus, II, 127.
- Seleucia, II, 42.
- Semianimis, II, 27.
- Semiplena legio, II, 112. semiplenae legiones, II, 80. semiplenus, II, 112.
- Semiramis, I, 6.
- Semiustum corpus, II, 119.
- Semnonum fines, II, 106.
- Semper et in omni re, II, 23.
- Sempronius Gracchus adulter Iuliae, II, 100.
- Senatorum censum adiuuit Tiberius, II, 129. senatorum operae ad bellum extraordinariae, II, 11. senatoribus aequatus necdum senator, II, 111. Senatus olim habuit potestatem iudiciorum, II, 13. Senatus maiestas, II, 89.
- Senatusconsultum, II, 31. *proprie quidem et praecipue plebiscito*

I N D E X.

- scito decretum erat, quod hic memoratur, sed quia ἐκεῖνά τε καὶ ἡ γερουσία, καὶ ἀκροαὶ ἰπεκύρωσε, Senatus etiam inuitus illa tamen confirmavit (dicente Dione XXXVI. p. 20.) hic Senatusconsultum dicitur.*
- Senescit** studium cum spe, *elanguescit, minuitur*, I, 17. *senescit fortuna urbium*, II, 11.
- Senior** aetate, II, 107.
- Sensibus** omnibus ortus, I, 5. *sensibus celebris, verbis rudis*, II, 9. de poeta *κρητικῶς dictum*.
- Sensu** celer, II, 118. *ὄξυς νοῦσαι*.
- Sententia** Planci, II, 91.
- Sentire** rectissima, II, 125. *sentire, i. e. iudicare*, II, 128. *sentendum hoc omnibus et praedicandum de eo*, II, 98. *sensit terrarum orbis digressum Neronem*, II, 100. *nulum feliciorum aut optavi, aut sensi diem*, II, 107. *sentire potentiam alicuius*, II, 130. *sentire motus imbecillitatis*, II, 123. *sentire usum lecticae*, II, 114. *sentire orbem commotum*, II, 124.
- Sentius** Saturninus, II, 77. II, 103. II, 105. II, 109.
- Separata** alienis, I, 16. *separata corpora*, I, 18.
- Separetur** Cato, I, 17.
- Sepeliri**, *comprimi, extinguere*, II, 129. *ita: sepultum bellum aduentu Caesaris*, II, 75. *sepulta externa bella*, II, 89. *sepulta iustitia*, II, 126. *sepultis bellis ciuilibus*, II, 90.
- Sepire**. *sepserat mare praesidiis classium*, II, 51. *sepulta multitudo agmine nostrorum militum*, II, 106.
- Septentrione** quidquid finitur, II, 126.
- Septum**, I, 16. *sepulta vocantur animalium diuersorum conclauia ad venationem adseruatorum*, inquit Donatus ad Sueton. Tib. 17. Ammianus XXXI, 29. *inter septa, quae appellantur viuaria. atque haec acceptio est huius loci.*
- Sepultura** publica, II, 62. *sepultura gentilitii tumuli*, II, 119. *u. gent. ad sepulturam terra deest*, II, 53.
- Sequi** auctoritatem et fidem alicuius, II, 80. *de militibus propter auctoritatem alicuius in partes venientibus. alias sequuntur fidem alicuius, qui alicui militant. vide Curt. 3, 8. sequi fidem*, II, 107. *sequi hostem*, II, 52. *non defecit, qui sequeretur*, II, 125. *sequi partes alicuius*, II, 49. *et eodem significatu: sequi consilia alicuius*, II, 72. *meliora, utiliora*, II, 34. *sequi probanda*, II, 113. *sequi hoc consilium*, II, 44. *sequi gradum alicuius, inferiorem esse gradu et dignitate*, II, 114. *Codrum gloria Athenienses victoria secuta est*, I, 2. *sequi exemplum*, II, 47. *disciplinam*, II, 114. *sequi fortunam suam*, II, 55. *sequi magnitudinem nominis*, II, 55. *sequitur*, I, 17. *sequitur inuidia inertiam*, II, 42.
- Sera** cura, II, 45. *sera poena*, II, 126.
- Series** catenarum, II, 120. *littium fictae*, II, 118. *series tam longa annorum*, II, 90.
- Serissimos** successores destinare, II, 131.
- Serpens** terrae abstrusa, II, 129.
- Sertorius** Hispanicis bellis illustrius, II, 90. *interficitur*, II, 30.
- Seruare** incolumem, II, 86. *immunes*, II, 126. *seruandae dignitatis fidem dederat*, II, 87. *ita: seruatus regi honor imperii*, II, 37. *quod fortuna eum in hunc seruasset exitum*, II, 55. *seruare iusto operi*, II, 99. seruare

I N D E X.

- feruare id, quod iurauit, II, 31. feruare memoriam beneficiorum, II, 53. feruari periculis, II, 82.
- Seruilia, Lepidi vxor, II, 88.
- Seruilius Q. II, 53.
- Seruilius Glaucia interficitur, II, 12.
- Seruire belli aut pacis artibus, *operam dare*, I, 13. feruire necessitati, II, 53.
- Seruitii pars, *i. e. seruorum*, II, 28. seruitia *pro seruis*, II, 73.
- Seruius praetor, II, 15. *al. Seruil.*
- Seruus publicus Minturnensis, II, 19. *lictor aut viator. feruorum fuorum feruus*, II, 73. *v. libert.*
- Sestertium duodecies, II, 81. *siue, si integre enuntiandum sit: duodecies centena millia sestertium nummum, sunt triginta millia coronatorum, secundum Budaenum; aut Philippicorum, secundum alios. sestertium centies, II, 48. sunt 250000. Philipp. sestertium sexies millies, II, 56. faciunt centies quinquagies centena millia aureorum. 10. milliones. Sestertium bis millies, I, 9. quinquagies centena millia Philippicorum.*
- Setina colon. I, 14.
- Seuera vltio, II, 125.
- Seueritas prisca, II, 125. laetissima, II, 127.
- Sextiae aquae a Sextio Caluino dictae, I, 15.
- Sextus Pomp. *v. Pomp.*
- Sicilia prouincia facta, II, 38.
- Sigimerus, II, 118.
- Signa legionum, *pro ipsis legionibus*, II, 112. signa Romana Parthi Crasso ademerunt, II, 91. signa remissa, *ibid.* signis sublati ad Caesarem se contulerunt, *de transitione*, II, 61. Romanus eo cum signis perductus exercitus, II, 106.
- Signare aliquam rem stilo, I, 16. signat id memoria donorum, II, 115.
- Silanus a Cimbris fufus, II, 11. *non Silendus vir*, II, 18.
- Silianus, II, 116.
- Silius P. II, 90. II, 101.
- - res nouas molitus, II, 130.
- Silo Poppedius, II, 16.
- Silua excisa, II, 27.
- Siluanus Plautius, II, 112.
- Siluestre iter, II, 82.
- Similior diis, quam hominibus, II, 130.
- Similitudo figurarum, I, 11. similitudo temporum et profectuum, I, 16. similitudines ingeniorum, I, 17.
- Simillimus virtutibus auitis paternisque, I, 12.
- Simplex virtus, *oppon. ostentationi et arrog.* II, 129. simplicissimus dux, II, 116. simplicitas humana in quantum potest intelligi, II, 43. *iustitiae officia et verecundiae bonitatisque hac voce signari videntur. vid. Pet. Fabr. semestr. I. ad tit. de iustitia et iure.* simplicitatis nobilissimae iuuenis, II, 10. simplicitatis generosissimae vir, II, 125. eminentissimae, II, 72.
- Simul etiam, II, 2. simul vniuersa conspici, II, 38. simul reuertisset, *pro simul ac, vt primum*, II, 88.
- Simulacra in triumpho, I, 9.
- Simulata origo, I, 11.
- Simulatio, II, 48.
- Sincera fides, II, 23.
- Sine hoc facinore potuit bonus videri, *excepto hoc*, II, 91.
- Singu.

I N D E X.

- Singularis auctor, I, II. singularis iuuenis, II, 59. singulari virtute, II, 81. etc. singularis nequitia, II, 100.
- Singulis parentibus geniti, II, 10.
- Sinuessa colon. I, 14.
- Sinus Oceani, II, 106.
- Siscia vrbs, II, 113.
- Sifenna Historicus opus belli civilis Sullani scripsit, II, 9. v. G. I. Voss. de Hist. Lat. I, 10.
- Situ tutus, II, 106. situ obsita iustitia, II, 126.
- Smyrna, I, 4. II, 69.
- Sobrius dum erat Antonius, *antequam in luxuriam penitus degenerauisset*, II, 63. sobrio neque iracundo Alexandro similis, II, 41. *notabilis oppositio iracundi et sobrii: siue quod exuta sobrietate, facile ira per ebrietatem dominatur, siue quod sobrius hic grauitatem et rationem notat, pro qua iracundi impetum et temeritatem habent. Vide Henric. Vales. ad Ammian. Marcellin. XV. p. 71.*
- Socius regalis potentiae, II, 6. focii consiliorum, I, 1. societas potentiae inter Iul. Pomp. Crass. II, 44. inter Octau. et Anton. II, 65. societas consiliorum, II, 35. II, 118.
- Socordia, II, 118.
- Socrates, *pater et princeps philosophiae*, I, 16.
- Solatio esse, II, 19.
- Solida veraque virtus, II, 114.
- Solis orbis, II, 59.
- ex Solito variare, II, 41.
- Solitudines auiae, II, 55.
- Sollicita lux, II, 66.
- Solus esse cupiebat, vbi primus deb. II, 33.
- Somnium Artorii medici, II, 70. *Intellig. Somnium μέν-Τυρόν.*
- in Somnium a vigiliis conuerti, II, 1.
- SOMNO in vitam, non in voluptatem vtendum, II, 41.
- Sonus aeris in sacris Cereali- bus, I, 4.
- Sophocles Trag. I, 16.
- Sopire, *sedare, componere seditionem e g.* II, 125. sopitus v- bique armorum furor, II, 89.
- Sora colon. I, 14.
- Sors contigit Tyrrhenum, I, 1. fors prouinciae remissa, II, III. v. rem. forte obuenerit prouincia Sullae, II, 18. *hinc: fortitus Asiam ex consulatu, II, 33. fortitus Macedoniam ex praetura, II, 53. ultra fortem temerarius, II, 80. ultra conditionem, siue ultra modum captumque conditionis suae, siue (vt ex Curtii VI, 9. paraphra- sin mutuemur) qui maiora, quam capit, spirat. Ap. Eun- dem, IV, 6. Arabs quidam, maius fortuna sua facinus au- fus dicitur.*
- Sortiri, I, 1.
- Sofius, II, 85.
- Spargere vires, I, 15.
- Sparta Lycurgi legibus floret, I, 6.
- Spartacus bellum mouet per gla- diatores, II, 30.
- Spatium breue, II, 101. intra breue spatium, II, 48. per i- dem aevi spatium, II, 9. II, 46. omne aevi sui spatium impendere, II, 89. spatium vi- tae, I, 1. spatium annorum colligi potest, II, 7.
- Species cuiusque rei in vnum contracta, I, 14. *ita Sueton. Aug. 9. proposita vitae eius velut summa, partes sigillatim, neque per tempora, sed per spe- cies exequar. praeter speciem nominis*

I N D E X.

- nominis nihil retinens ex pater-
 na magnitudine, I, 10. *de-
 cus, celebritatem, fulgorem no-
 minis Scipionum intelligit. spe-
 cie excellens, i. e. forma*, II,
 7. specie terribilis classis, II,
 84. species simulacrorum, I,
 9. sub specie, II, 93.
- Speciosus minister**, II, III. *spe-
 ciosi, honestiores, oppon. hu-
 millimis*, II, 73. speciosum
 supplementum coloniae, II,
 81. speciosis vtilia praefere,
 II, 113. speciosis magnisque
 rebus editis, II, 76. speciose
 restituere, II, 45. speciosis in-
 uidens, II, 73. speciosis ver-
 bis narrari non potest, II, 41.
speciosa opponit valentibus,
 II, 49. speciosa familia, II, 59.
 speciosissima classis, II, 79. in-
 scriptio, II, 104. *videtur hac
 quoque voce peculiariter delecta-
 ri Velleius.*
- Spectaculum**, *de quocunque rei
 notabilis conspectu. v.* II, 101.
 II, 104. spectaculum, *de ludis*,
 II, 79. spectaculum muneris
 gladiatorii, naumachiae, cer-
 tamini pedit. equitumque,
 elephantorum, II, 76.
- Spectant frontem aedium**, I, 11.
- Spectator operum, qui interfuit**,
 II, 104.
- Speculari fortunam**, I, 9. op-
 portunitatem, II, 120. specu-
 latus per quietem, II, 88. spe-
 culatus haud imprudenter,
*connotat hic cogitationem obser-
 uantis*, II, 118.
- Sperare et timere**, II, 75. spe-
 rari plus non potuit, II, 103.
 sperari potuit protinus, quan-
 tus est, II, 94. *paraphraseos con-
 cinnandae caussa comparari pot-
 est locus Nepotis in Miltiade*,
 I, 1. *cum ea esset aetate, ut
 non iam solum de eo bene spe-
 rare, sed etiam confidere ciues
 possent sui, talem futurum, qua-
 lem cognitum iudicarunt.*
- Sperata maior pecunia**, II, 45.
- non* **Spernere operam**, II, 59.
- Spes magni nominis, de Caesa-
 ribus, quibus incumbere spes
 successionis**, II, 103. spei mora
 difficilis, II, 67. spem conce-
 ptae perpet. securitatis, II,
 103. *malim legere: spem con-
 ceptam p. f. spem dubiam ar-
 morum tentare*, II, 71. spes
 certa refulsit, II, 103. spem
 ostendere, II, 74. spes bene-
 uolentiae, II, 118. cum spe
 fenescat studium, I, 17.
- Spiritum reddere**, II, 22. *mori*,
 II, 87. vltimum spiritum red-
 dere, II, 14. quem spiritum
 supplicio debuerat, reddidit
 proelio, II, 35. spiritu priua-
 re, II, 87. spiritu exitiali hau-
 sto, simul incluso suo, II, 22.
*dupliciter, de calcis sc. spiritu
 siue exhalato vapore, et de ho-
 minis spiritu. spiritus sibi cla-
 rissimi alloquio relectus*, II,
 123. *significanter de carissimo
 homine. spiritus diuini viri*,
 I, 16.
- Splendidus potius, quam luxu-
 riosus**, II, 105. splendidissi-
 ma ministeria, II, 116. splen-
 didum genus, II, 88.
- Spoletium colon.** I, 14.
- Spoliare aliquem regno**, II, 45.
 peditem equite, II, 119. spo-
 liata dignitas, *i. e. adempta*,
 II, 80. spoliavit parte sangui-
 nis sui, I, 10.
- Spretis omnibus**, II, 49.
- Stabilis Augusti animus**, II, 110.
- Stare de urbe**, I, 7. I, 12. stans
 exercitus, II, 101. stare pro
 bono publico, II, 2. pro par-
 tibus alicuius, pro republica,
 II, 48. vtrique vindicta liber-
 tatis morte stetit, II, 64. *con-
 stare, interpretatur Nonius ad
 illud Varronis: atque si addam
 quanti misericordia mea heredi-
 bus meis stet, quod miseros sub-
 leuauerim.*
- Statianus legatus**, II, 82.
- Statilius Taurus**, II, 127.

Statio

I N D E X.

- Statio Romana**, *de militibus excubias agentibus*, II, 82. *tempestatem fugientibus statio pro portu est*, II, 72. *pertinet huc illud Seruii ad 2. Aen.* Statio, *ubi ad tempus stant naues: portus vero, ubi hiemant.* stationi paternae succedere, II, 124. *translato ex militia significato de successione in imperium. item de vita: longissima mortali statione functus*, II, 131.
- Stattius Murcus**, II, 72. II, 77.
- Stator Romani nominis Iupiter**, II, 131. *v. Briffon. I. formul.*
- Statua equestris**, II, 61. *rarus honos, ibid.* statuarum equestrium turma Romam delata ex Macedonia, I, 11.
- Statuere urbem**, *antea constituere*, I, 1. *statuere modum libertati publicae, definire etc.* II, 40. Augustus statuit Tiberium experiri molem eius belli, *decreuit, ut Tib.* II, 95. *statuit suscipere molem belli*, II, 79.
- Statura hominum olim maior**, I, 5.
- Status publici commeatio**, II, 35. *in quem statum peruenit fortuna publica*, II, 86. *odisse statum praesentem*, II, 91. *nullum statum habentes*, II, 72. *ita: statum concupiscere*, II, 2. *statum nouum quaerere*, II, 125.
- Steriles talium studiorum vrbes**, I, 18.
- Sterilitas frugum**, I, 1.
- Stilo signare**, I, 16. *stilo minus eget, descriptione*, II, 43.
- Stipati manu gladiatorum**, II, 58.
- Stipendii modus sc. militaris**, II, 125. *sub stipendiorum meorum initia, militiae meae*, II, 101.
- Stipendium ignauum conferre**, II, 39. *periphrasis prouinciae factae. Malim autem sequi eos, qui ignauum hic legunt, quam qui in gnauum mutant. seruitutis nota stipendium est, cui frequens hoc epithetum.* Gruterus recte ad interpretationem huius loci comparauit Tacit. 4. H. XII, 4. et 5. H. XXV, 4. *stipendiaria facta prouincia*, II, 37. II, 38. II, 39. II, 97.
- Stirpis senatoriae**, II, 29. *regiae, vltimae*, I, 11.
- Strato Aegeates Bruti familiaris**, II, 70.
- Strenuus impetu**, II, 73.
- Strictum est ferrum, ad gladios ventum**, II, 125.
- Studia litterarum duci, et viro civili quam utilia sint.** I, 11. et II, 59. *studiorum periodi breues*, I, 17. *studia armis coniunxit Scipio*, I, 13. *in studia missus, eo missus studiorum causa, εν παιδεία ετομεν &*, II, 59. *studiis rudis*, II, 73. *studiis optimis instructissimus*, II, 94.
- Studio summo petere**, I, 17. *studio alicuius attolli, fauore operaque*, II, 65.
- Studium senescit**, I, 17.
- Stuprum, pro incesto**, II, 45.
- Suadere diuersa**, II, 52.
- Suasor legis**, II, 44.
- Suauitas morum**, II, 97.
- Sub aduentum Catonis**, I, 14. II, 22. II, 24. II, 29. II, 45. *sub idem tempus*, I, 12. *sub ingressum Antonii*, II, 63. *sub initia stipendiorum*, II, 101. *sub omnem motum nostrarum nauium*, II, 101. *sub aliquo militare*, II, 120. *sub nomine*, II, 27. *sub persona aliorum dicere*, I, 3. *sub Afranio exercitus*, II, 50. *sub regibus esse*, I, 2. *sub principe operis sui*

I N D E X.

- fui erupit, I, 17. sub oculis
urbis, II, 21.
- Sub titulo ministerii, II, 45. sub
specie ministeriorum princi-
paliū, II, 93.
- Sub imperatore Augusto bella
gesta, II, 89. qui sub Caesare
erant exercitus, II, 113. sub
duce Viriatho, II, 90. Tibe-
rio, II, 106. sub Varo clades
accepta, II, 122.
- Sub pari aetate, I, 17.
- Sub oriente quae sunt prouin-
ciae, II, 94.
- Sub oculis Caesaris, II, 79.
- Sub his exemplis, II, 127. *ele-
ganti significatu, pro, iuxta
haec exempla. Plin. paneg. 53.
sub exemplo praemonere. et cap.
76. sub exemplo tui.*
- Subclamare, II, 32.
- Subdolos animus, II, 102.
- Subducere se tempori, *secedere
ad euitanda temporis pericula,*
II, 93. subduxerat fortuna hos
praesenti periculo, II, 72. sub-
ducta patriae et parentum o-
culis Iulia, *amota e conspectu,
ne cogherentur aspicere,* II, 100.
subducere alicui ornamenta,
II, 40. subduxit fortuna spem,
II, 103.
- Subiicere oculis animisque *ex-
ponendo sc.* II, 89. subiicere
ignem rebus ac penatibus suis,
II, 74. *et metaphorice: subii-
cere facem bello ciuili,* II, 48.
- Subinde, *postea,* I, 7. II, 96.
subinde admonere, *crebro et
diligenter,* II, 65. *frustra suspe-
cta signif.*
- Subire iubebat cohortes, II, 5.
*respectu muri sc. ut et alias al-
tioris loci respectu usurpatur.*
subire nauibus per Tiberim,
II, 45.
- Subita rebellio, II, 112.
- Subiungere imperio prouincias,
II, 39.
- Sublata aemula, II, 1. *sublatis
signis,* II, 61.
- Submota seditio, II, 126.
- Submouere aliquem de republi-
ca, *magistratu et officio exuere,*
II, 68. *summoto eo, remoto,
absente, non adhibito,* II, 62. v.
Boecl. Ind. Nep. *summota se-
ditio e foro,* II, 126.
- Subrefectus conspectu eius, II,
123.
- Subscribere alicui in aliquem,
II, 69. *de secundario accusatore
hic capiendum. interdum enim
etiam de primario usurpatur.
vide Boecler. Ind. Nep. it.
Briffon. Lex Pollet. histor. for.
Rom. IV, 7. Lips. ad Senec. III.
Benef. 26.*
- Subsequenti tempore, I, 4.
- Subsistere domi eo die, *manere.*
II, 57. *subsistere,* II, 74.
- Substituere in locum, II, 32.
- Subtexere, *subiungere per vices,*
I, 14.
- Subtrahere quidquam gloriae,
II, 16. *subtrahere se discrimi-
ne, abstinere partibus,* II, 86.
- Subuecta Albi flumine classis,
II, 106.
- Succedere stationi paternae, II,
124. horum aetati ingeniis-
que succedere isti, II, 9. suc-
cessor officii patris, II, 104.
successor potentiae, II, 93. suc-
cessor paterni exempli, *sc. in
ἀντοχρησία,* II, 119. successor
regni paterni, I, 6. ex succes-
su animum sumere, II, 17.
- Succinctus cothurnis, II, 82.
- Succurrere valetudini balneum
dicitur, II, 114. *iacturae,* II,
130.
- Sudor, *pro labore, difficultate,* II,
128.
- Suessā Aurunca colon. I, 14.
- Sufficere negotio, II, 98. *belli-
cis operibus, ciuilibus arti-
bus,*

I N D E X.

- bus, II, 97. quorum ceruices sustinendo imperio sufficient, II, 131. sufficiens vigori animi compages corporis, II, 127.
- Sufficere nec opes, nec cupiditates possint, II, 48. sufficere sacerdotes, II, 12. sufficere collegam, *substituere*, II, 24.
- Suffigere cruci, II, 42.
- Suffossi montes, II, 33.
- Suffragii ferendi ius, I, 14.
- Sulla familia nobili ortus, legatus sub Mario, consul fit postea, II, 17. quaestor Marii Jugurtha potitus est, II, 12. Athenas recipit, II, 23. venit in Italiam, II, 25. Scipionem et Norbanum superat, *ibid.* dissimilis bellator et victor, *ibid.* Dianam veneratur gratibus et donis, *ibid.* Felicis nomen assumit, II, 27. dictator proscriptionem inuenit, II, 28. *etc. unde Sullani exempli malum proscripio*, II, 66.
- Sulpicius P. trib. pl. turbulentarum legum auctor, II, 18. in exilium pellitur, II, 19. occiditur, *ibid.* inter oratores refertur, II, 9. II, 36.
- Sumere supplicium de aliquo, II, 42.
- Sumere et deponere, II, 33. sumere virilem togam, II, 99.
- Summa belli committitur illi, II, 11. summa virium, *in ducatu militari sc. opponitur titulo imperii*, II, 63. summam imperii deferre, *επαρχίαν committere, ducem facere*, II, 49. summa imperii peruenit ad popul. R. *de monarchia*, I, 6. de summa rerum dimicare, II, 68. summam deflare, II, 119. summa imis miscere, II, 2. summa consequi, II, 61. summa accipere, II, 76. in summum adscendit, I, 17. summa scientia, II, 79. summo studio petere, I, 17. summa gloria, II, 13. summa fides, II, 67. quies, II, 88. constantia, II, 93. summus vir, II, 33. summum discrimen, II, 82. summa iuga, II, 109.
- Summittere priuato fasces, II, 99. *alias maioris imperii reuerentiam significat submissio fascium; hic ad otium Tiberii respicitur; qui tamen et ipse hactenus in secundi gradus dignitatem ab Augusto euectus, facile magistratibus et imperia gerentibus venerabilis fuit. submitti alicui, per deditioem sc.* II, 37. summissis armis victoriam cessere, II, 85. *erat et hoc deditiois signum.*
- Sumfit animum ex successu, II, 17.
- Suo loco praeteritum, II, 68. sua fortuna vsus, II, 51. II, 55. II, 74. sua fide, II, 63.
- Superare difficultates, II, 120.
- Supercilio truci protegere nequitiam, *seueritate et gravitate vultus asseuerata siue potius affectata*, II, 100.
- Supereff auctoritas, *abunde adest*, II, 125. supereff se sibi vim resistendi testabatur, II, 109. supereff alicui, II, 119.
- Superfusus altaribus sanguis, II, 22.
- Superi, *de viuis; sicut inferi mox in oppositione pro mortuis*, II, 48.
- Superior, II, 101.
- Superuacaneum, II, 36.
- Supplementum *sc. militum*, II, 130. coloniae, II, 81.
- Supplex se permittit ditioni, II, 37. supplicem et parentem inuenit, II, 23.
- Supplicio, quam proelio, mori maluit, *ad arbitrium sc. host.* II, 119. suppliciis luere poenas, II, 54.
- Suscipere molem belli, II, 79. causam, *patrocin.* II, 120. tuendum, II, 124. suscipere vota pro

I N D E X.

- pro aliquo, II, 48. susceptum opus, vel suspectum, II, 36.
- Suspectus societate consilii, II, 35. non caruerunt illi suspicionem oppressi Ciceronis, *suspecti fuere*, II, 54.
- Susplicere *opponitur* timere, II, 126.
- Sustentare bellum, II, 104. *disting.* hic a gerere. valetudo militum sustentabatur cura Caesaris, II, 114.
- Sustinere imperium, II, 131. onera ordinis, II, 28. hostem, II, 112. semel tantum usurpare sustinuit, II, 40. qui non sustinerent pro se deprecari, II, 86. non sustinet rogare, II, 81. *v.* Ind. Curtian. *Cl. Freinshemii.* sustinet petere, II, 22.
- Sutrium *colon.* I, 14.
- Syracusae vrbs potentior matre Corintho, II, 15. eas cepit Marcellus, II, 38.
- Syria *pron. facta*, II, 38.
- T.**
- T**abula aerea in templ. Dian. cum inscriptione, suspensa a Sulla, II, 25. *ἀναθηματικὴ*. *v.* Briffon. I. *formul.*
- Tabulae nouae, II, 68. *v.* nou.
- Tabulae maximorum artificum manibus perfectae, I, 13.
- Tacitae offensiones, II, 93.
- Tacitus contemplari, II, 107.
- Talis vir, II, 77.
- Tam infesti, II, 43.
- Tam. non tam concupiuit, II, 88.
- Tantum quod imposuerat vltimam manum, II, 117. tantum sanguinis profusum, II, 52.
- in* Tantum *v.* in tot et tanta, quot et quanta, II, 97. *ἑλίκως* saepe ita loquuntur.
- Tarditas, II, 70.
- Tarentum, *colon. ded.* I, 15.
- Tarpeio saxo deiectus Lucilius, II, 24.
- Tarracina, *colon.* I, 14.
- Tauromenium, *vrbs Sicil.* II, 79.
- Taurus Statilius inter praecipuos Octauii Caes. amicos, II, 85. II, 127.
- Tegea *Cret. vrbs*, I, 1.
- Telamo pater Teucris, I, 1.
- Telefinus, II, 16. II, 72. etc. Telefinus minor frater *v.* 5.
- Temenus, I, 2.
- Temerarium consilium, II, 120.
- Temerarius in consultando, II, 24. temerarius vltra sortem, II, 68. *v.* fors. temeritas vnius facti omnes ei virtutes abstulit, II, 72. *ἀγῶ*, et *piaculum temerarie commissum.*
- Temere se credere, II, 102.
- Temeritas excedens fidem, II, 51.
- Temperare, *regere, moderari*: maior exercitus, quam vt temperari posset, II, 113. *ita*: temperare nauigium, II, 107. temperare sibi, I, 16. temperare modum honorum, II, 122. *ordinare, disponere, modum ponere*: temperare victoriam sub aut alieno arbitrio, II, 85. vitam aut mortem eorum nunc ira, nunc venia temperauit, II, 119. omnia pretio temperata, II, 60. *retinenda est enim haec lectio, qua omnia pretio aestimata, qua pretium mensura rerum agendarum constituta intelligitur. miscere, mitigare, ad moderationem redigere*: temperare grauitatem humanitate, II, 116. *ita*: temperamentum
h animi,

animum, *de modestia*, II, 130. temperamentum utilitatis et auctoritatis, *de mixtura*, II, III. non erat Cinna Mario temperatior, *moderatior*, II, 20. *abstinere, continere, reprimere se*: temperare mihi nequeo, I, 16. non tempero mihi, quin inferam, II, 107. ne ab huius quidem usura gloriae animum temperavit Pompeius, II, 34.

Tempestatas, *pro tempore*. ea tempestate, I, 2. tempestate eadem, II, 78.

Tempestate distrahi ab aliquo, I, 1. reiici in, I, 1. tempestate vexata classis, II, 79. *et metaphorice de magnis casibus et aduersitatibus*. tempestatas horrenda erupit in domo Augusti, II, 100. tempestatas exitialis de clade, II, 72.

Templum Dianae, II, 25. Martis, II, 100. templi Samothraciae religio, I, 9.

Tempora Iliaca componere, *res illis temporibus gestas, siue Troianum bellum*, I, 3.

Temporarii homines, II, 21. *pendentes ex ancipiti mutatione temporum et fortunae*.

Temporibus illis quisquis interfuit, II, 114. temporibus infidiari, II, 21.

Tempus. hoc est illud tempus, II, 62. haec sunt tempora, quibus etc. II, 64. *cum gravitate notandi, et veluti δεικτικῶς* Tempori directe tribuuntur, quae gesta in tempore: ut, vidit hic annus, II, 65. *et alibi passim*. tempori praesenti se subducere, *fortunae temporis*, II, 93.

Tenax amicitiarum, II, 29. *qui constanter retinet amicitias, ut loquitur Suetonius*. tenax exempli sui, *qui suum morem retinet, qui antiquum obtinet, ut aiunt*, II, 84.

Tendere in Campaniam, II, 20.

tendere ad aliquem, II, 70. II, 115.

Tenere, *pro obtinere*, II, 44. armis tenere quaesita armis, II, 57. armis tenere ripam, II, 107. tenuit se domi, II, 44. tenetur castris eius haec regio, II, 51. teneri ab inimicis, II, 23. tenere principatum, II, 44.

Tentare, *laceffere, aggredi*, II, 113. tentare aliquem infidiis, II, 54. tentato fraude exercitu, II, 107. tentatus valetudine grauissima, II, 48. tentare dubiam spem armorum, II, 71. tentauit componere bellum, II, 25. opere tentatum, II, 106. nihil relictum quod tentari posset, II, 49. ne tentata quidem hostis misericordia, II, 71.

Tenuis trames, *oppon. latiori viae*, II, 3.

Tenus, *inf.* I, 4.

Terentius, *Comicus*, I, 7.

Tergeste, *oppid.* II, 110.

Tergiuersanter, I, 9.

a Tergo sedium, II, 109.

Terminum non capiebat in concupiscenda pecunia, *de interminabili cupiditate. ut alias loquitur*, II, 46. terminari iure, *componi, discerni*, II, 118. iuga, quae finem Italiae terminant, II, 109. terminatus Armenia finis imperii reg. II, 37.

Terminus extremus nostri orbis, I, 2.

Terrebant orbem classibus piratae, II, 31. territa nocturno visu vxor Caes. II, 57. denuntiatione quietis territus, II, 70. *ita Tacitus A. 65, 2. duces terruit dira quies*. territus fama, II, 94.

Terribiliora ducere, II, 49. terribilis imminebat, II, 18. terribilis classis specie, II, 84.

Terrori

I N D E X.

- Terrori esse, II, 41. terrori belli, II, 90. terroris magni bellum, II, 129. terrores reipublicae excisi, *Carthago et Numantia* sc. I, 4.
- Testari, *de graui assertione siue asseueratione*, II, 68. *ita*: testari edictis, II, 62.
- Testari patriam et parentes, *nominare, exprimere*, I, 17.
- Testamentum Caesaris apertum, II, 59. quod corruerat Antonius, II, 60. testamenta faciunt in procinctu milites, velut ad certam mortem euntes, II, 55. *v.* procinct.
- Testatum est experimentis, II, 116. praedicatione principis, II, 115.
- Testimonium reddere, *sc. virtutis, in historia*, II, 76. testimonium ciuitatis, populi, II, 32. vero eum testimonio noluit fraudare populus, *ibid.* testimonium victoriae cognomen, II, 116.
- ex Testudine apparatus triumphi, II, 56.
- Tetrarchae, II, 51. *proprie* Tetrarchia notat quaternorum simul in una eademque prouincia vel gente principatum; cum regio aliqua vel natio a quatuor viris regitur, singuli dicuntur tetrarchae, et singulorum administratio *τετραρχια*. Fallitur, si quis putat tetrarchiam esse quatuor prouinciarum aut oppidorum principatum. *ut ex Plinio constat, vel singulae urbes in Phoenice et Syria fuere Tetrarchiae. mansit enim in multis nomen; mutata dominationis forma.* Libuit haec adscribere ex *Cl. Salmasii Plin. exerc. p. 516.*
- Teucer non receptus a patre, I. I. Salamina in Cypro condit, *ibid.*
- Teutonum gens excisa, II, 12.
- Theatrum Pompeii, II, 79.
- theatralis feditio, II, 126. *v.* fedit.
- Thebae Pindaro celebres, I, 18.
- Theodotus, II, 53.
- Theophanes, II, 18.
- Thesprotia, I, 1.
- Theffalia fatalis victoriae Caesaris, II, 52.
- Theffalus, Herculis filius, I, 3.
- - - Thesprotius, conditor Theffaliae, I, 3.
- Thraces rebellantes a Pisone comprimuntur, II, 98.
- Thucydidis aemulus Sallustius, II, 36.
- Thurii, II, 68.
- Thyrsus tenet Antonius, *imitatione sc. Bacchi*, II, 82.
- Tiberius Claudius Nero, Tib. Caesaris pater, II, 75.
- - - annonam administrat, II, 94. in orientem mittitur. *ibid.* bellum Pannonicum gerit, II, 96. ouans triumphat. *ibid.* Rhodum secedit, II, 99. Rhodo reuertitur, et ab Augusto adoptatur, II, 103. reipublicae causa, II, 104. Pannoniam pacat, II, 104. eius comitas erga milites, et disciplina. *eod. cap.* post cladem Varianam mittitur in Germaniam, II, 120. triumphat ex Pannoniis et Delmatis, II, 121. recusat Principatum, II, 124. consecrat Augustum, II, 106. comitia ordinat, II, 124. eius Principatus forma, II, 126. consilia aduersus externos, II, 129. aduersa et tristia, II, 130. Seianum inter amicos praecipuum habet, II, 127. et 128.
- Tibullus, poeta, II, 36.
- Tifata mons, II, 25.
- Tigranes regum maximus, II, 33. cum filio dedit se Pompeio, II, 37.

I N D E X.

- Timendum imperio fastigium**, II, 109. **timidus decedere**, II, 87. **timet qui nihil, celerius opprimitur**, II, 118.
- Timere cenforem**, II, 95. **MORI se, quam timeri, malle**, Caesar ait, II, 57. **timoris perpetui res delectus**, II, 130.
- Tifamenus**, I, 1. *Orestis filius ex Hermione Menelai*. Pausan.
- Titius**, II, 83.
- Titulis forum praenitet**, II, 39.
- Titulum prouinciae retinere**, II, 49. **titulo imperii cedere**, II, 63. **sub titulo ministerii**, II, 45. *hic praetextus includitur. Sic ap. Curt. VII, 5. 20. titulus facinoris speciosus praeferebatur.*
- Titus Ampius**, II, 40.
- Toga, de negotiis pacis**, II, 125. **ciuis in toga modestissimus, in pace**, II, 29. **togam virilem fumere, deposita sc. puerili praetexta in viros transire**, II, 99.
- Togatae sc. fabulae de Romanis, sicut Palliatae de Graecis**, II, 9. *quod ibi histriones Romano habitu, i. e. toga; hic Graeco, i. e. pallio uterentur.*
- Togatus Xerxes**, II, 33. **togatus et priuatus**, II, 3.
- Tolerabilis omnis fortuna**, II, 37.
- Tolerare inopem vitam**, II, 19. **non tolerandae liberae ciuitati leges**, II, 18.
- Tollere tot liberos, suscipere**, I, 11. **tollere lectum, pro portare**, I, 11. **tollere omnia et sopire**, II, 125. **tollere urbem funditus, euertere**, I, 12. **laudandum et tollendum Caesarem dixit Cicero**, II, 62. *ex ambiguo, aliud dicere videbatur, sc. de laude et studio; aliud volebat intelligi, nempe de subuersione et caede.*
- Tormenta, de militaribus machinis**, II, 82.
- Torpebat ciuitas oppressa dominatione Antonii**, II, 61. *metu et consternatione sc.*
- Tot talesque viri**, II, 52. **tot illae legiones**, II, 82. **tot tantaeque virtutes**, II, 97.
- Totum aemulum agere**, II, 109.
- Tractus omnis prouinciarum Galliae**, II, 104. **hoc tractu temporum**, I, 6. I, 7. II, 78. II, 94. **tractus**, II, 69. **tractus Hispaniae**, I, 2. **tractus Orientis**, II, 126.
- Tradere se alicui**, II, 50. **tradere exercitus**, II, 62. II, 111. **tradere arma**, II, 106.
- Tragici celebres**, I, 16. **tragediae**, II, 9.
- Tragici non ex sua persona, sed eorum loquuntur, quos introducunt**, I, 3.
- Trahere bellum, per moram gerere**, II, 52. **iam in tertium annum**, II, 11. **trahere aestiua, inutiliter sc. terendo tempus cunctandoque**, II, 117. **trahere caudam, nach sich schleppen, imitatione Glauci sc.** II, 83. **trahebat secum magnum numerum**, II, 112. **nihil praeter nomen trahens**, II, 80. **mundus trahet aeui sui comitem Ciceronis laudem**, II, 66. **traxit Caesarem pietas in urbem**, II, 105.
- Tranquillus vita vultuque**, II, 127.
- Transcendere Rhenum**, II, 8. **transcendere ad maiora, de transitione narrationis ad maiora**, II, 130. **transcendere in aliam nauem**, II, 53.
- Transcursum est in vitia**, II, 1.
- Transcurfus. hac voce frequenter Velleius signat breuitatem scripturae suae. quanto transcurfu omnia dicenda sint**, II, 57. **in hoc transcurfu tam arctati operis**, II, 86. II, 87. II, 99.
- Trans-**

I N D E X.

- Transferre munus ad aliquem**, II, 32.
- Transfigere**, II, 119. *transfigere se gladio*, II, 63. II, 76. *transfixus gladio*, II, 74. *transfigere se*, II, 26.
- Transgredi mentionem alicuius**, *praeterire in historia*, I, 108. *transgressus ad deos Augustus*, II, 75. *mortem eius hac ἀποθεώσεως περιφρασει honorat.* *transgressus annum duodeuigesimum*, II, 7. *transgressus in Asiam*, II, 23. *transgredi Alpes*, II, 63. *Rhenum*, II, 123.
- Transiicere exercitus in Macedoniam**, II, 70.
- Transire a patribus ad plebem**, II, 45. *transit admiratio*, I, 17. *transire in sententiam*, II, 35. *transit casus in culpam*, II, 118. *transitus frequens et mobilis*, *sc. ab hoc studii genere ad aliud*, I, 17. *transitionis formula*, II, 103.
- Translata moles belli in Tiberium**, II, 97.
- Translatum imperium**, I, 6.
- Transmarinae prouinciae**, II, 51. II, 61. II, 62. II, 73. II, 74. II, 78. II, 99. II, 112. II, 129. *transmarina imperia*, II, 62. *transmarinae res*, II, 24.
- Transmittere in Italiam**, II, 52. *transmittere Dyrrachium Roma sc.* II, 49. *transmittere legiones*, II, 51. *transmisit ad Caesarem*, II, 84.
- Trebonius coniurationis in Caesarem particeps**, II, 56. *occiditur*, II, 69. II, 87.
- Trepidatum est apud signa legionum**, II, 112.
- Trepidatio dilectus**, II, 130. *v. supra Delect. Senatus*, II, 124.
- Tribuere alicui plurimum**, *aestimacionis sc. et dignitatis*, II, 128. *multum memoriae eius tribuendum est*, II, 16.
- Tribunal imperatoris**, II, 106.
- Tribunatus castrorum**, II, 104.
- Tribunitiam potestatem Sulla diminuit**, *Pompeius restituit*, II, 30. *hic pro tribunorum plebis ordinaria potestate accipitur.*
- In sequentibus notat id summi fastigii vocabulum, quod Augustus reperit, ne regis aut dictatoris nomen assumeret, ac tamen appellatione aliqua cetera imperia praemineret, sicut Tacitus interpretatur 3. A. 56, 2.*
- Tribunitiae potestatis collegium Agrippae datum**, II, 90. *et Tiberio*, II, 103. *qui ob id tribunitiae potestatis conformatione aequatus Augusto dicitur*, II, 99.
- Tribunus militum**, II, 101. *Tribunatum militiae gradum, sicut mox a Velleio vocatur, et male Bartolum aliosque putasse, tribunos non militare, monet ex hoc loco Langlaeus, Semestr. 13, 1.*
- Tributariam facere regionem**, *concidit hic cum prouinc. fac.* II, 38.
- Triste bellum et contumeliosum**, II, 1.
- Triumphalis vir**, *qui iam triumphauit*, II, 6. *triumphalia ornamenta*, II, 104. II, 112. II, 115. II, 116. II, 125. *et simpliciter, triumphalia*, II, 116. *Primus Tiberius, teste Suetonio cap. 9. triumphalibus ornamentis honoratus, nouo nec antea cuiquam tributo honoris genere. Mansit postea in arcanis Monarchicis, atque ne incomparabilis honor iusti triumphii alii concessus ad deminutionem Principatus tenderet, insignia tantum triumphalia, sine pompa ducendi triumphii, permessa sunt. Ceterum, quatenam illa fuerint, satis colligas ex Liu. 30, 15. triumphare ex Africa, Asia, Europa, II, 40. ex Hispaniis, II, 30. satis enim de-*
h 3
fendi

I N D E X.

- fendi haec lectio potest.* triumphavit ouans Tiberius, II, 96. II, 122.
- in Triumphum ductus, II, 4. triumpho reuerti, II, 42. triumpho duci, II, 65.
- Triumphus Aemilii Paulli, I, 9. Octauii naualis et Ancii. v. 5. Metellorum, II, 8. Minutii, v. 3. Metelli, II, 11. Metelli et Pompeii ex Hispan. II, 30. Luculli, Metelli, II, 34. Pompeii per biduum, II, 40. Caesaris quinque, II, 56. Augusti, II, 89. Triumphos 7. meruit Tiberius, tribus contentus fuit, II, 122. v. II, 121, II, 129. triumphum ornamentum captiuum duces, II, 40. triumphum cultus rerum gestarum magnitudini respondere debuit, II, 129. triumpho nocturnae expeditionis laetus, *improprie, de successu optato expeditionis*, II, 42. triumphum summi ducis adornare, II, 122. v. adorn. in triumpho ducere reg. captiuum. II, 12.
- Triumuiratus Iulii Caes. Cn. Pomp. et M. Craffi, II, 44. Octauii, Lepidi, Antonii, II, 65. II, 88.
- Troiae excidium, *inter epochas Chronolog.* I, 2. Troicum bellum, I, 5.
- Truces feritate gentes, II, 95. truces et feroces gentes, II, 115.
- Trucidatus exercitus, II, 119. trucidatae legiones, II, 117.
- Trux supercilium, II, 100.
- Tueri dignitatem non poterat, II, 80. ad se exercitumque tuendum rapto utebatur, II, 73. tuendum suscipere, II, 124. censere, II, 130. tueri imperium armis, II, 15.
- Tugurium ruinarum Carthaginiensium, II, 19.
- Tullius Cicero Antonium persequitur orationibus, II, 64.
- ciuitatis princeps, II, 128. v. Cic.
- Tumescens iam pridem bellum Italicum, II, 15.
- Tumultuari inter ducem et supplicem, II, 97. *elegantissime exprimitur indignatio et necessitas animi, retinere dignitatem ducis, et implere humilitatem supplicis volentis, nec volentis.* tumultuando adipisci honores, turbando et quietam mouendo, II, 7.
- Tumultuarius principatus, *opponitur iusto et vero*, II, 108. tumultuaria classis, II, 42. tumultuosiore reperit Italiam, quam etc. inquietiorem, II, 74.
- Tumultus bellicus, II, 68. tumultus militaris incendium, *de sedit.* II, 125. tumultu armisque omnia miscere, II, 74.
- Tumultus gentilitius, II, 119.
- Turpis ex acie fuga, II, 78. turpe ab eo vinci, II, 37. turpe foedus, II, 90.
- Turpitudine ingenii, II, 69.
- Tutela imperii, II, 105. securitatis, II, 128.
- Tutissimae loci gentes, II, 95. situ locorum, II, 106.
- Tyrannum appellitant Caesarem coniurati, II, 58.
- Tyrrheni demigratio, I, 6.
- Tyrus Carthaginem condidit, II, 15. Tyria classis mari poliens Gades condit, I, 2.

V.

Vacare latrociniiis, *vacuum esse, carere*, II, 90. *ita: nunquam vacauerant Hispaniae maximis bellis. ibid.* vacare munere, I, 14.

Vacare huic vni negotio, *operam dare, intentum esse*, II, 114. vacauit

I N D E X.

- vacavit Romanis condere coloniam, I, 15. vacat alicui, II, 124. comitatus quem semper illi vacare moris fuit, *qui solebat semper ei praesto esse*, II, 40.
- Vacillantes gentes, II, 120. *sc. in obsequio, rebellionem spectantes.*
- Vacuam Italiam relinquere, II, 110.
- Vagus adhuc Domitius, II, 76. *qui nondum parti alicui iunctus, dubitabat adhuc.*
- Vala Numonius, II, 119.
- Valentia colon, I, 14.
- Valentia *oppon.* speciosis, II, 49.
- Valerius Antias Historicus, II, 9.
- - - Flaccus turpissimae legis auctor, II, 23.
- Valetudo in deterius inclinata, II, 123. valetudo ingrauescit, *morbis, ibid.* valetudine gravissima tentatus, II, 48. valetudine infirmissimus, II, 70.
- Validius timebatur Pompeius, *magis*, II, 29. validius diligere otium, II, 98.
- Validus septem legionibus, II, 69.
- Valuerunt in ipsum execrationes, II, 46.
- Vanissimus omnium vir, II, 80. vanitas eius deprehensa, II, 60. *cum respectu mendacii.*
- Variare aliquid ex solito, II, 41. variatum est proeliis, *dum modo haec, modo illa pars vincit*, II, 51.
- Varius Mars, II, 90. varia fortuna, II, 16. varia via, II, 55. varie possessa, II, 38. varie se gerere, II, 101.
- Varro *inter poëtas*, II, 36.
- Varro *in partibus Pompei*. II, 71.
- Varus in Pompei. partibus proelio absumtus, II, 55.
- Varus Quinctilius, pater eius, qui in Germania cecidit, liberti manu mortem occupat, II, 71.
- - - Quinctilius cum tribus legionibus, totidem alis, sex cohortibus caesus in German. II, 117- cuius cladis origo, causae, series, *cap.* 117, 118, 119. vir bonae voluntatis, sed malus dux, II, 120.
- Vastare igni ferroque, II, 110. vastare agros, II, 120.
- Vatinius, II, 69.
- Vberius praemium, II, 28. vberius fioruit, I, 18. vberiores reditus, II, 81.
- Vbertas poëtarum, II, 17.
- Vbicumque esset, II, 112.
- Vehementer repugnare, II, 103.
- Vehi equo, II, 114. vehiculo, II, 59. curru, II, 82. vectus in summum vestigium, *enect.* II, 30.
- Vehiculum iunctum, II, 114. *ita Nepos: iunctis iumentis vehi.*
- Veientes, I, 8.
- Vel maximum est, II, 41. vel pro etiam, II, 62.

I N D E X.

- Velare** se insignibus honorum, II, 71. velatus corona aurea, II, 82. velatus pullo amiculo, II, 80.
- Velia**, II, 79.
- Velle.** hunc Augustus voluerat moderatorem esse iuventae filii, II, 102. hunc voluit fortuna exitum eius esse, II, 72.
- Velleius** Historicus noster. *Retinuimus certus de causis praenomen C. hactenus usitatum. M. autem praenom. potissimum amplectitur Gerardus Vossius, quem vide.* operis sui breuitatem passim indicat, I, 52. II, 89. et hyperbolice designat, I, 16. *v. supra* transcur. atque adeo iustum opus et historiam plenam *πραγματικὴν* pollicetur, II, 48. II, 66. II, 89. II, 99. II, 103. II, 114. II, 119. fuit tribunus militum, II, 101. praefectus eq. II, 104. quaestor et legatus Tiberii, II, 111. donatur in triumpho Tiber. II, 121. de genere suo loquitur, II, 16. II, 76.
- Velleius** C. auus Velleii interimit se, II, 76.
- Velleianus**, frater Velleii, II, 115. II, 121.
- Velocitate** pernix, II, 34.
- Velut**, *cum nota sententiae et iudicii.* velut poeniteret prioris fidei, II, 18. velut oraculo emissa vox, I, 10. velut alumni horum, II, 36.
- Venas** incidere, II, 22.
- Venalis** semper Manilius, II, 33. venalis omnibus et in omnia, II, 83. *ita:* vendere se, II, 51. vendente rempublicam consule, II, 60.
- Venditare** se litteris Senatui, *zactare, suam operam praedicare*, II, 63.
- Venerationi** esse, II, 41.
- Venetia**, II, 76.
- Veniam** promittere, II, 85.
- Venire** saepius in conspectum militum, II, 63. venire in omnes, II, 109.
- Venitur** ad tempus, II, 123. veniendum est ad erubescenda, II, 130. *in transitione.*
- Ventidius** consul fit, et postea triumphat, II, 65. Parthos fundit, II, 78.
- Venus**, II, 41.
- Venusia**, colon. I, 14.
- Verbum** militare, II, 52. in verba Cinnae iurat exercitus, II, 20. *iurisiurandi militaris periphrasis, quod praestabant milites stipendia facturi, de quo vide omnino Pet. Fabr. Semestr. I. comment. de magistrat. R. et Cl. Freinshem. ad Curt. VII, I. 29. verbis rudis, sensibus celebris, de script. poet. II, 9.*
- Verecundissimus** in gerendis honoribus, *modestissimus et ciuil. leg. obseru.* II, 33. verecundia Catuli, *dum cessit voluntati populi*, II, 32. verecundia Mancini, II, 1. verecundia aliquid reticere, II, 16. verecundia restituta acies, *pudore*, II, 55.
- Vero.** At vero, *ἐπιλατικῶς*, II, 104.
- Versari** inter arma et studia, I, 13.
- Versus** in Orientem, II, 11. versus in Palatium, I, 15.
- Versuti** plena animi consilia, II, 102. versutissimus, II, 118.
- Vertex**, I, 16.
- Verum** referre, II, 16. verum testimonium, II, 32.
- Verus.** vera virtus, II, 114.
- Vesta**, II, 131.
- Vestigio**

I N D E X.

- Vestigio non recedere, II, 55.
- Vestis regia, I, 2.
- Vesuvius mons, II, 30.
- Veterani reuocati, II, III.
- Veterum consulum more, II, 92.
- Vetus imperator, II, 104. II, 126. veteres Romanorum ducum, II, 80. vetera miramur, recentium incuriosi, II, 92.
- Vetustas familiae, II, 120.
- Vexata tempestate classis, II, 79.
- Vexillarium magnus numerus, II, 110. *v. Lips. ad I. A. Tac. et Steupch. ad Veget. II, I.*
- Via gloriae, II, 55. viam aperire, II, I.
- Viaturo instructus, II, 19.
- Vibillius centurio, II, 78.
- Vicina vrbi regio, II, 51.
- Vicina mutauit illos, I, 4.
- in Vicino esse, II, 70.
- Victus consensu populi, II, 32. victus petitione pontificatus ab, II, 43. victor omnis generis certaminum, in ludicro sc. I, 8. victor omnium, II, 40. victor exercitus, II, 114. victor omnium Caesar, II, 56. victor Africani belli, II, 55. victor gentium locorumque, quos adierat, II, 107. victoria praeuideri potest aliquando, II, 82.
- Victoria Augusti clementissima, II, 86. victoria plurimarum gentium, II, 106. VICTORIAE fiducia non est in multitudine reponenda, II, 113. victoriae occasio, II, 115. victoriam vocat Antonius fugam suam, II, 82. victoria desperata in mortem dimicabatur, II, 85.
- Video quos ante audiebam, II, 107. videre acies hostium, II, III. videre infra se aliquem, II, 76.
- Videre. viderit, II, 85. vidit annus hic Ventidium, II, 65. viderent proinde, quem deserturi forent, *considerarent, expenderent, etc.* II, 55. videre animo, II, 66. Cato nunquam recte fecit, vt facere videretur, II, 35. *sicut in illo Sallustii Catil. 54. Cato esse, quam videri bonus, malebat.* videre Caesarem, II, 107.
- Viennensium seditio, II, 121.
- Vigere. vigebat in hac parte miles et imperator, illa marcebant omnia, II, 84. vigor animi, II, 127. vigore animi acerrimus, II, 41. vigore ingenii atque animi, II, 18. vigor ac lenitas, II, 98. vigor aduentus Caesaris, II, 50. vigor eloquentiae, I, 10.
- Vinci ratione, II, 124. vincere clementiam alicuius, II, 69. victa consilia impetu, II, 31.
- Vincti hostes in triumpho, II, 121.
- in Vincula duci, II, 7.
- Vincunt fata, II, 123.
- Vindelici *prou. fact.* II, 39. vincuntur a Tiberio et Druso, II, 95. II, 122.
- Vindex Romani imperii Tiberius, II, 75. II, 104. vindex belli *oppon.* pacis auctor, II, 25.
- Vindicare, *variis significatibus seruit apud Nostrum.* vindicare partem victoriae, II, 34.

I N D E X.

- vindicare iniuriam fratris, *i. e. fratri illatam iniur. vlcisci*, I, 1. *ita*: vindicandae fraternae mortis causa, II, 6. vindicare se ab aliquo, *ultionem et defensionem hic completitur*, I, 1. vindicare dignitatem patriae, *asserere*, II, 29. vindicare rempublicam maximis periculis, *praesenti remedio tueri, seruare*, II, 28. vindicauit nos ab alterius metu, alterius contumelia, II, 4. vindicari, *defendendo*, II, 120. II, 121. vindicatum armis eius mare, *sc. a latrocin.* II, 73. vindicatae prouinciae ab iniuriis, II, 126. munificentia principis vindicat urbium damna, *resarciendo sc.* II, 126. vindicati ab eo, *clade immunes seruati*, II, 120. vindicare victoriam, *acquirere, reportare*, II, 112. *ita*: vindicauit cognomen virtute partum, I, 13. militi plus gloriae vindicatum est, II, 112. vindicare sibi nihil, *tribuere, arrogare, adscribere*, II, 127. *ita*: vindicare honorem, II, 121. Alcmana Lacones falso sibi vindicant, I, 18. vindicabat Caesar partem asperimi belli, *sibi sumebat, cetera legatus committens*, II, 105. vindicare pro licito, II, 100.
- Vindicta consularis, *animaduersione*, II, 92. priuato odio non publicae vindictae data ultio, II, 7. vindicta *oppon. admonitioni et castigationi leniori in discipl. milit.* II, 114. vindicta libertatis, *assertio, defensio*, II, 64.
- Vinicii consulatus *solennis terminus Chronologiae Velleian.* I, 8. *et saepius. Huic enim inscripsit suum opus.*
- Vinicius P. pater eius, ad quem Velleii historia scripta, II, 104.
- - - M. auus eius, II, 104.
- Violare vxorem alterius, *adulterio sc.* II, 100. *ita*: violator domus Caesaris, *de adulterio Iuliae*, II, 100. violatio fidei, II, 1.
- Vir vilius gentis, II, 37. vir antiquus et grauis, II, 49. antiquissimi moris, II, 116. demerendis hominibus genitus, II, 102. bonae voluntatis, II, 120. simplicitatis generosissimae, II, 125. multiplex in virtutibus, II, 105. vir nulli secundus, II, 76. vir in exsequendo, II, 24. viri eius partium, II, 28. viri sacerdotes, II, 124. viris maturus, *quæ mox sumpturus est togam virilem*, II, 99. Triumviri agris diuidendis colonisque scribendis, II, 2. *ita* XXviri diuidendo agro Campano, II, 45.
- Vir, *pro marito*, II, 100.
- Vires veteres earum urbium, I, 4. virium abundantia fedes quaerere. *multitudinis abund.* I, 4. vires magnae noui exercitus, II, 37. vires optatum, II, 20. vires Caesaris, II, 44. pulsae, II, 74.
- Virgilius princeps carminum, II, 36.
- Viriathus fraude magis, quam virtute, interemptus, II, 1. eius contumeliosum bellum, II, 90.
- Virilis opera, *strenua*, II, 120. virilis toga, *v. tog.* virilis animi femina, I, 1.
- Viritim ipsum ciuitate donauit, *solum et seorsum*, II, 16. *Curt. VII, 4, 33. si quis viritim dimicare vellet.*
- VIRTUS in cuiuscunque animo inest, ei plurimum tribuendum, II, 128. virtuti simillimus

I N D E X.

- millimus homo, II, 35. virtus corporis animique, I, 8. virtus mirabilis, II, 43. virtutes vno scelere omnes amissae, II, 72. virtutum tot tantarumque adolescens, II, 97. virtutibus diuersis celebres, II, 116. *diuersa arte ex aequo pollentes, inquit Tacitus XIII. A. 2. de Burrho et Seneca.* virtus Romana, II, 112. vera et solida, II, 114.
- Virtus et fortuna, *sententiose iunguntur in elogio ducis*, II, 97. II, 121. *intelligit virtutem militarem, siue fortitudinem.* virtus Pisonis Thraces compressit, II, 98. virtute et ductu Ventidii, II, 78.
- Vis fortunae, II, 116. factorum, II, 57. hostium, II, 120. *potentia* etc. vis Africi, II, 79. dominationis, II, 68. *v. supra.*
- Vis et virtus *opponuntur*, II, 7. *ibi impetus, hic ratio intellig.*
- Vis legibus restituta, II, 89. *auctoritas et efficacia.* vis censoris deerat, II, 95.
- Vis maior, II, 31. vis forensis, I, 17. vis timetur alicuius, II, 31. vis magna iuuentutis, I, 4. vis immanis gentium, II, 12. vim dominationis experiri, II, 68.
- Vis regia, *potestas vere regia*, II, 108. consulatus eius omnem vim exercuit in, II, 47.
- Vis ac voluntas resistendi, *facultas et vol.* II, 109. tanta vi animi atque ingenii inuectus est in, II, 35. vi maiore inferre bellum, I, 12. vi facere, II, 91. vi animi obnitente, II, 123. *praecipuum rei robur ac vires ita declarantur. ita vis forensis, eloquentiae sc.*
- forensis robur*, I, 17. vim odoris excitauit igni, II, 22.
- Vis hominum, *multitudo*, II, 70. vi ingenti hominum positus, II, 5.
- Vim intulit vitae suae, II, 45.
- Visendi alicuius gratia conuenire, II, 99. visere prouincias, II, 94. II, 101. visere spectaculum, II, 101.
- Visus frustratus, II, 43. visus praetulit principem, II, 94. visu nocturno territus, *somnio*, II, 57.
- Visurgis, II, 105.
- Vitauit, ne incideret in id, I, 7. vitam dare et accipere, II, 52. vitam et veniam promittere, II, 85. vita et vultu tranquillus, II, 127.
- Vitare militum gladios, *fuga sc.* II, 7.
- VITIA aluntur facultatibus, licentia et assentationibus, II, 82. omnibus morum vitiis eam contumeliam meritis, II, 45. vitiosissimus inter vitiorum dissimulationem, II, 97. *adde Tac. XVI. A. 32. 3.*
- Viueret in exilio perpetuo, II, 62. viuebat alieno beneficio, *seruatus sc. armis alterius*, II, 62. nemo bonis inimicior vixerat, II, 47. viuit viuetque Cicero per omnem seculorum memoriam, II, 66. *de fama immortal.*
- Viuis ignis, II, 88. *nam et ignis viueret ac mori passim dicitur. v. exemplum apud Dionem XLVII. fin. viuorum censura difficilis*, II, 36.

Vix

I N D E X.

- Vix** admissus, *aegre*, II, 60. vix posset implere censorem, II, 95. vix hominis est audere talia, II, 47.
- Vltimae** stirpis, *vilissimae*, I, II.
- Vltimum** diem adesse, II, 27. vltimum discrimen, II, 84. vltimus tractus Hispaniae, I, 2. angulus orbis, II, 102. vltima manus. *v.* manus: in vltimum erupit, II, 125.
- Vltor** ipse sceleris a se commissi, II, 100. vltio inimicitiarum quaesita erat, II, 7. vltionis exactio in virtutis parte posita apud Ethnicos, I, 1. vltio *de poena et castigatione*, II, 125. vltus iniurias, I, 8. vltia est fortuna factum, II, 119. vltioni debere multum, II, 65. vltio feuera, II, 125.
- Vltra** barbarum promptus, *supra barbari indolem*, II, 118. vltra feminam mollitiis fluens, II, 88. vltra metum durat odium, I, 12. vltra contendere, II, 32. vltra fortem temerarius, II, 68.
- Vltro** transgredi Rhenum, II, 120. *sponte, siue potius*, in super etiam, amplius etiam. *ut in similibus locis ad Virgilium interpretatur Seruius.*
- Vmbra** actae rei, II, 68.
- Vna** luctatio, *sola*, II, 124. parendi scientissimus, sed vni, II, 79. id vnum dixisse iuvat, II, 103. vnus e barbaris, II, 107. vno proelio magis prospero, II, 51. post vnum eminentissimus, II, 99.
- Vndeicesimus** annus, II, 94. vndequinquagesimus, II, 17.
- Vnicum** scelus huic atrocitati adiectum est, II, 7. Acidalius *pro summo et unici exempli scelere habet. Mihi rectius videtur Velleium ex Velleio interpretari, atque hunc locum cum simili et sensu et negotio comparare, de quo, II, 6. Id vnum nefarie ab Opimio proditum, etc. ut enim ibi taxatum pretio caput Gracchi; ita hic innocentis adolescentis supplicium sceleris nomine damnat: cetera utrobique aspere quidem et crudeliter, ut loquitur, non tamen scelestae gesta intelligens. vnice cauit concordiae Cicero, valde, praecipue, II, 48.*
- Vniuersas** partibus euadere, II, III. vniuersa forma, II, 129. vniuersa simul conspici, II, 38. vniuersos adgredi, II, 113.
- Vocauit** clades Caesarem in Gallias, II, 97.
- Vocitari**, I, 3.
- Volatus** columbae, I, 4.
- Volebat** magis, quam poterat, II, 44.
- Volentes** legiones, II, 69. a volentibus accipere, II, 62.
- Volumen**, *de tota historia sua usurpat Velleius*, I, 14. II, 131. quanti voluminis opera, quae requirunt magn. vol. II, 106. *siue ut ipse explicat: voluminum multorum instar exigit haec res, II, 29. voluminibus vix multis explicandae res, II, 46. volumina iusta opponuntur aetiori scripturae, qua Velleius usus est, II, 48. II, 114. II, 119.*
- Voluntas** regni arguitur in Caesare, II, 68. voluntatis bonae vir, II, 120. *εὐπροαιεσιῶν*. voluntatis publicae argumentum,

I N D E X.

- tum, I, 15. in voluntate modum habere, II, 31.
- Voluntas, *pro benevolentia*, II, 52. voluntas parentium, II, 108.
- Voluntaria comes exfilii, II, 100. voluntaria mors, II, 87. II, 102. voluntarii *sc. milites*, II, 113.
- Voluptas interitus, II, 21. voluptates et libidines, II, 48.
- Voto magis, quam arbitrio inimicorum, obiit, II, 22. vota obire, II, 35. voto maior, II, 40. voto concipi, II, 89.
- Voto finit volumen Velleius, II, 131. *et imitatur Lipsius VI. Polit. f.*
- Vota suscipere pro aliquo, II, 48. vota, II, 103.
- Vox principis, *oratio, dictum*, II, 111. *ita*: effudit vocem convenientissimam conscientiae, II, 14. voce publica dicere, II, 124. voce obtestor deos, II, 131. *sicut alias, publico nomine caussaque.* vox publica abscissa, II, 66. *de Ciceronis interitu: qui, ut ipse Velleius loquitur, per tot annos publicam civitatis salutem defenderat.*
- Vrbana securitas, II, 98.
- Vrbs, *pro Roma*, II, 100. post urbem conditam, II, 49. vrbi orbique terrarum, II, 44. vrbs Roma, II, 3. vrbs Romana, II, 111. vrbs Attica, I, 18. **VRBES** florent, concidunt, resurgunt, I, 7. urbium potentia ex magnitudine moenium aestimata, I, 4. *urbibus unde nomina imposita*, I, 1.
- Vrere domos, II, 120. popu-
- lum vrebatur grauis annona, II, 77.
- Vfque eo, vt, II, 118.
- Vfura. ne ab huius quidem vfura gloriae temperavit animum, II, 34.
- Vfurpare id nominis, I, 3. vfurpabant eum honorem dum viuerent, I, 4. vfurpare, II, 40. vfurpare nomen, II, 27. vfurpare vocem, II, 67. vfurpat saepe illud, I, 5. vfurpatio honoris, II, 28.
- Vfus litterarum, II, 110. vfui esse, II, 95. vfus sagittarum celebris, II, 34. vfus necessarium, II, 127. ex vfus proprio agere, II, 21. vfus publici, II, 81. vfus optimum, II, 128. vfus literarum, II, 110.
- Vfus meliore ingenio, quam fortuna, II, 13.
- Vt primum, *quamprimum*, II, 33.
- Vtcunque concepta spes, II, 67. vtcunque constitutum, II, 66. vtcunque cecidit, II, 27. vt non, II, 59. vt quae, II, 38.
- Vteri neque sibi neque reipublicae felicitis femina, *fecunditas intellig.* II, 93.
- Vti aliquo adiutore legatoque, II, 115. II, 125. opera cuius singulari, II, 129. vti fomno in vitam, non in voluptatem, II, 41. vti armis et animis, II, 119. vti armis, II, 114. vti consilio, II, 120. vti rapto, II, 73. vti professione, II, 87. vti segnitia ducis, II, 118. vti potentia ad impotentiam, II, 29. vti feueritate, II, 125.

Vti

I N D E X.

Vti ingenio meliore, quam fortuna, *habendi signif.* II, 13.

Vti victoria clementer, *exercere*, II, 56.

Vti fortuna et virtute sua, *sequi fort. sc.* II, 51. II, 74; impetu suo, II, 52.

Vtilis in castris et in toga, II, 125. *utile damnum*, II, 46. *utilis minus reipublicae animus*, II, 102. *utilia speciosis praeferre*, II, 113.

Vtilitate res maxima, II, 114.

Vtilitas auctoritate munienda, II, 127. *i. e. viri publice uti-*

les auctoritate et honoribus ornandi sunt etc.

Vulgavit fama, II, 102.

Vulnere grauis, II, 55.

Vultum victoris magis, quam morientis, praeferens, II, 27. *vultu magis, quam ingenio, bonus*, II, 100. *vultu tranquillus*, II, 127.

Vxorum fides summa in proscriptos maritos, II, 67.

X.

Xerxes togatus, dicitur Pompeii appellatur Lucullus, II, 33.

FINIS INDICIS VELLEIANI.

V L M A E,

IMPRIMEBAT CHRIST. VLR. WAGNER, Cancellariae Typographus, nec non Societatis Teutonicae Helmitadiensis Collega honorarius.

Lit Rom. B. 4262

~~1724~~

